www.dhammaransi.com

ပရမတ္ထသံခိပ်ကျမ်း

(လယ်တီဆရာတော်)

www.dhammaransi.com

ကျေးဇူးတော်ရှင်

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး

ရေးသား ပြုစုတော်မူသော

'လယ်တီဒီပနီဝိသောဓကမူ'

ပရမတ္ထသံခိပ်ကျမ်း

(၁) ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ အဖြေ၊
(၂) အသေးစိတ် မာတိကာ၊ (၃) အသေးစိတ်
အက္ခရာဝလိများ နှင့် (၄) နောက်ဆက်တွဲ
လယ်တီဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ 'ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်
သစ္စာလင်္ကာကျမ်း' ပါသည်။

ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ် သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေး ဦးစီးဌာန

သာသနာ - ၂၅၃၀၊ ကောဇာ - ၁၃၄၈၊ ခရစ် - ၁၉၈၆ ဩဂုတ်လ

www.dhammaransi.com

ကျေးဇူးတော်ရှင်

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး

ရေးသားပြုစုတော်မူသော

'လယ်တီဒီပနီဝိသောဓကမူ'

ပရမတ္ထသံခိပ်ကျမ်း

(၁) ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ အဖြေ၊
(၂) အသေးစိတ် မာတိကာ၊ (၃) အသေးစိတ်
အက္ခရာဝလိများ နှင့် (၄) နောက်ဆက်တွဲ
လယ်တီဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ 'ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်
သစ္စာလင်္ကာကျမ်း' ပါသည်။

ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ် သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေး ဦးစီးဌာန

သာသနာ · ၂၅၃၀၊ ကောဇာ - ၁၃၄၈၊ ခရစ် · ၁၉၈၆ ဩဂုတ်လ

www.dhammaransi.com

သာသနာရေးဦးစီးဌာန
နှင့်
မြန်မာပြည်စာအုပ်တိုက်
မှ
ဖြန့်ချိသည်။

ပထမအကြိမ်ရိုက်နှိပ်ခြင်း

သာသနာရေးဦးစီးဌာန ဖြန့်—၂၀၀၀
မြန်မာပြည်စာအုပ်တိုက် ဖြန့်—၁၀၀၀

ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ထုတ်ဝေခွင့် အမှတ် (၂၆၅)
မျက်နှာဖုံး ထုတ်ဝေခွင့် အမှတ် (၅၀၀)
အဖုံးရိုက်—ကျောင်းသားပုံနှိပ်တိုက်

ရန်ကုန်မြို့၊ ကမ္ဘာအေး သာသနာရေးဦးစီးဌာန — နှင့်
မုံရွာမြို့၊ မဟာလယ်တီတိုက်၊ 'လယ်တီစာပေထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့' အတွက်
ရန်ကုန်မြို့၊ ဗဟန်းမြို့နယ်၊ နတ်မောက်လမ်းသွယ် — အမှတ် ၄၉၊
ကျောင်းသားပုံနှိပ်တိုက် (၀၅၀၃) ဒေါ်မမခင်ကပုံနှိပ်၍။
သာသနာရေးဦးစီးဌာန ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး
ဦးမြင့်မောင် (၀၂၅၂၇) — နှင့်
ရန်ကုန်မြို့၊ ရန်ကင်းမြို့နယ်၊ တိုက် — ၁၃၅၊ အခန်း — ၇၊
မြင့်စိုးစာပေ (၀၁၁၆၀) ဦးမြင့်စိုး တို့က ထုတ်ဝေသည်။

www.dhammaransi.com

ကျေးဇူးတော်ရှင်
လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး

www.dhammaransi.com

ကျေးဇူးတော်ရှင်

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး

ဦးခနဝင်းလှိုင်-ဒေါ်ညို့ညို့စိုး (မဟာဝိဇ္ဇာ) ထံမှ ရရှိသည်။

ယှ်ပွဲဝေယှ်ကြဒမ္ဗာရာလ

ငလဒမ္ဗြ္ဂြိယဋ်ုး၃ဗိုဋ် ယှ်ပွဲမ္ဗာရာလငဟေရ ၊ ကြိုငဗ္ဗိ

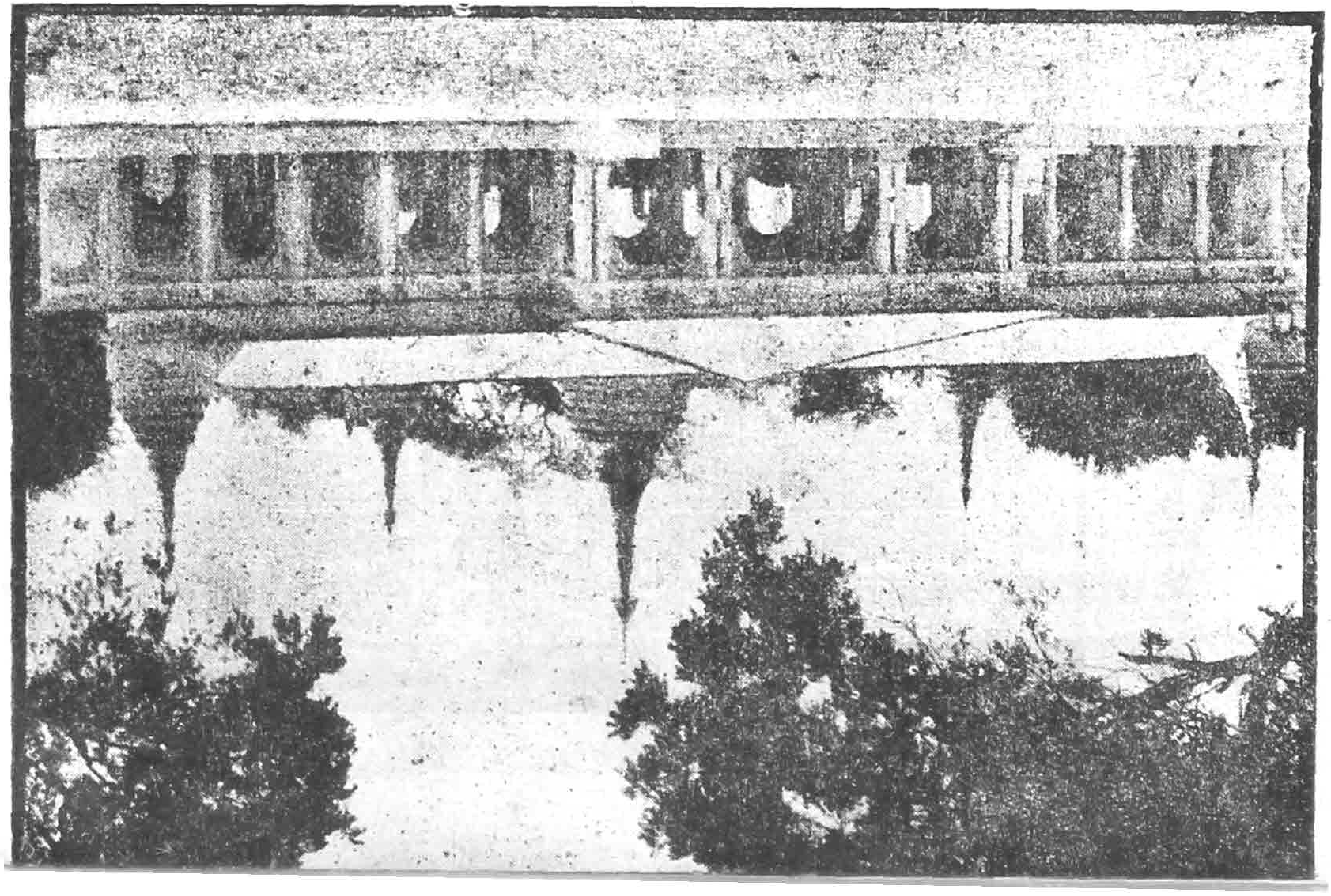

www.dhammaransi.com

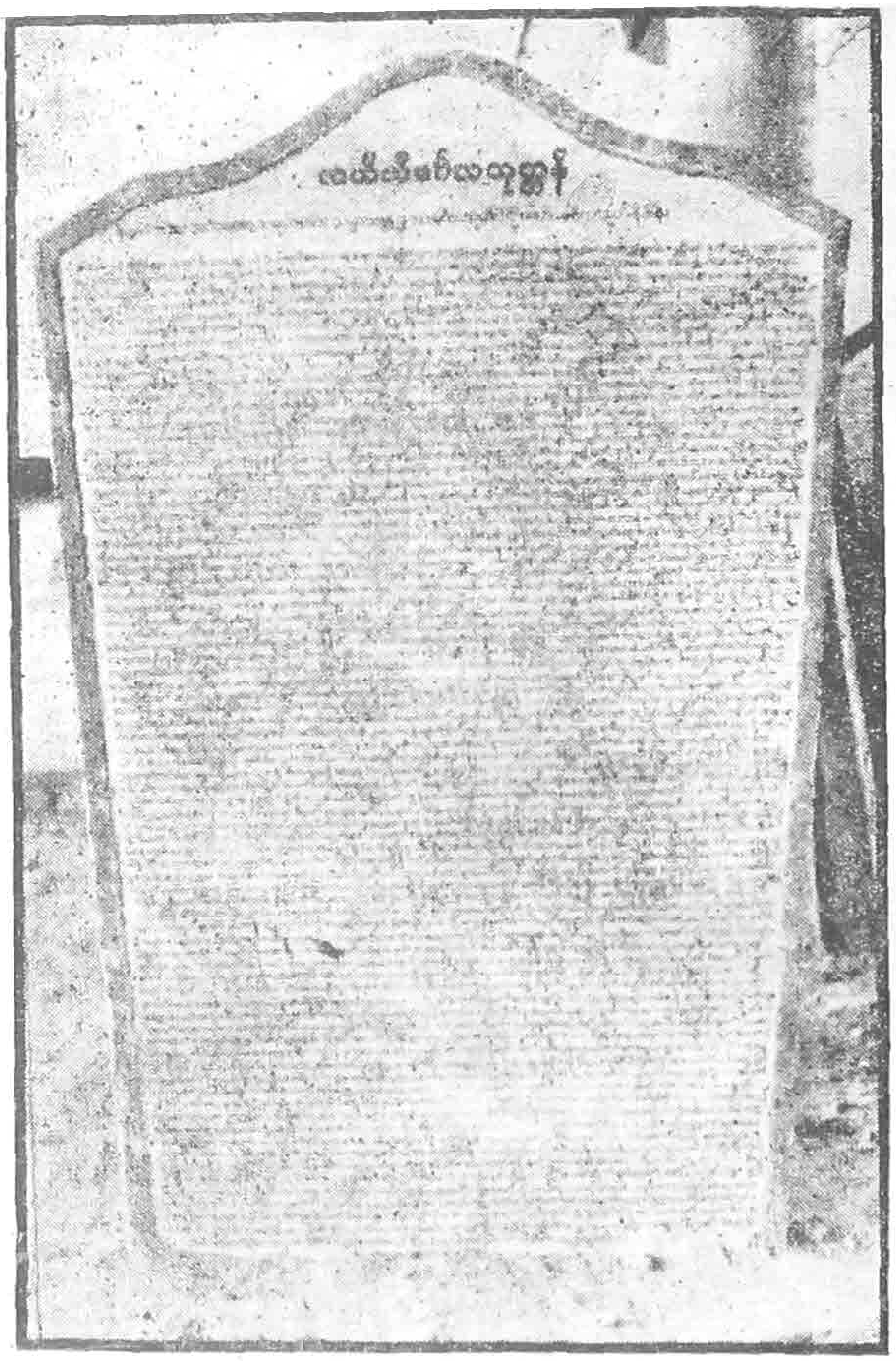

မုံရွာမြို့၊ မဟာလယ်တီတိုက် အတွင်း၌
ထွင်းထုထားသော
လယ်တီဒီပနီကျောက်စာတော်

www.dhammaransi.com

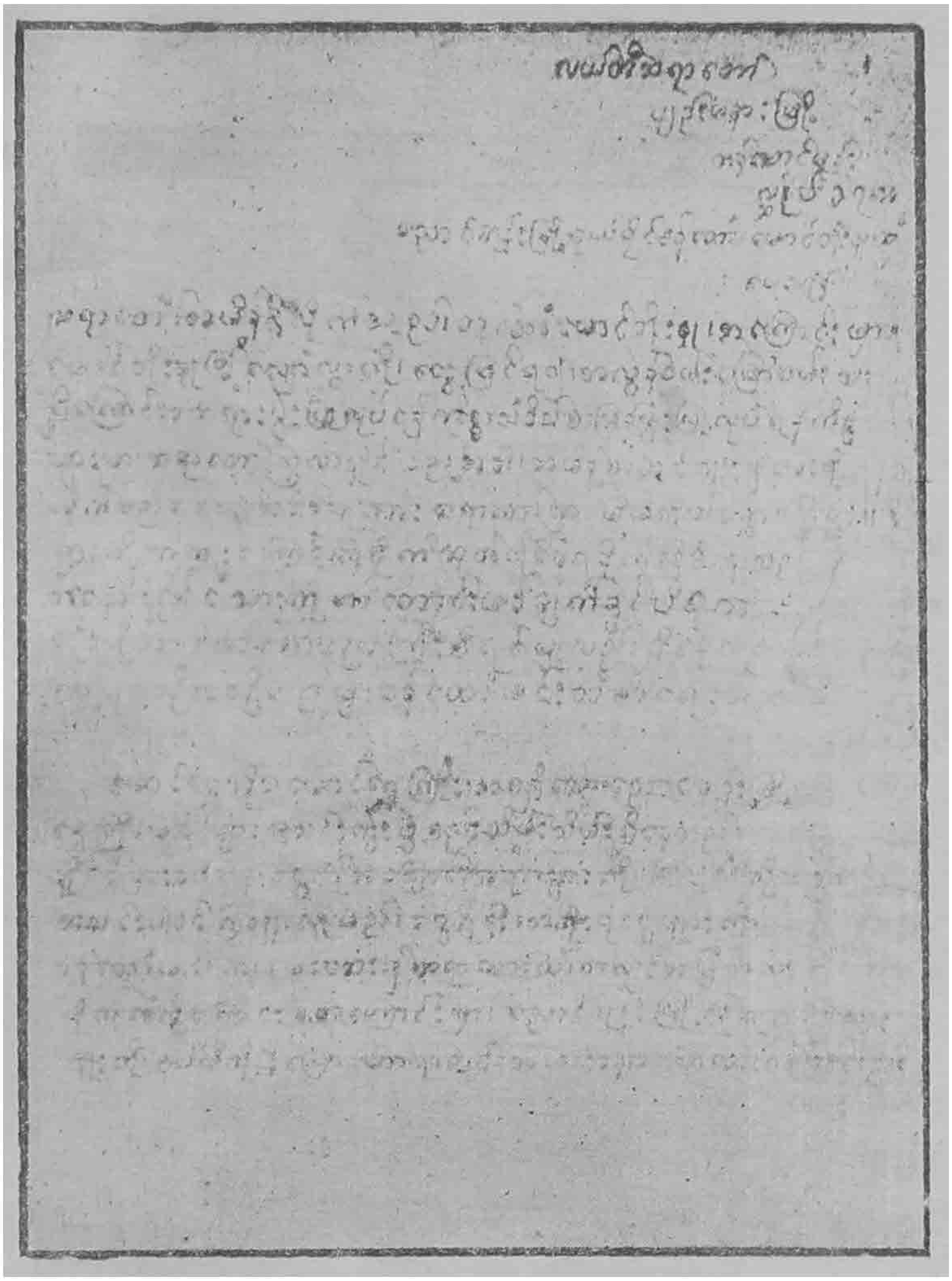

ကျေးဇူးတော်ရှင်

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏

လက်ရေးစာမူ

ဦးနေဝင်းလှိုင်-ဒေါ်ညိုညိုစိုး (မဟာဝိဇ္ဇာ) ထံမှ ရရှိသည်။

ဂုံပြန်ခင်ယခနှယ
ငါစနေဒွံန်းငါဇ္ဇဂ ဖြူးပြူးသဲင်ငှယခသဲထ ယဒိုဇ်ပှယသ်ခ ရပြူးစကဏ္ဍင် ဒဝိဇ်ခ (၅ပ-၀၄-၈၈)
ဒဇးပြူးငွ် ဂမ္ဘီနှ်ယနှဗ နှဗဂ် နံလယခင် ပှဝိစ းပြူငှင်စ ၊ ဗိုဂိမ်ထခ ငှယခသဲထမ္ဘာလ၊

ငှယခနှ်ငဂဗ္ဗင်ပှဋ်ဗြီခ

ဗ္ဗဂြခငှယခးနှ်ယမ္ဘာလ-ငဗြီဒဂြဒ္ဒ

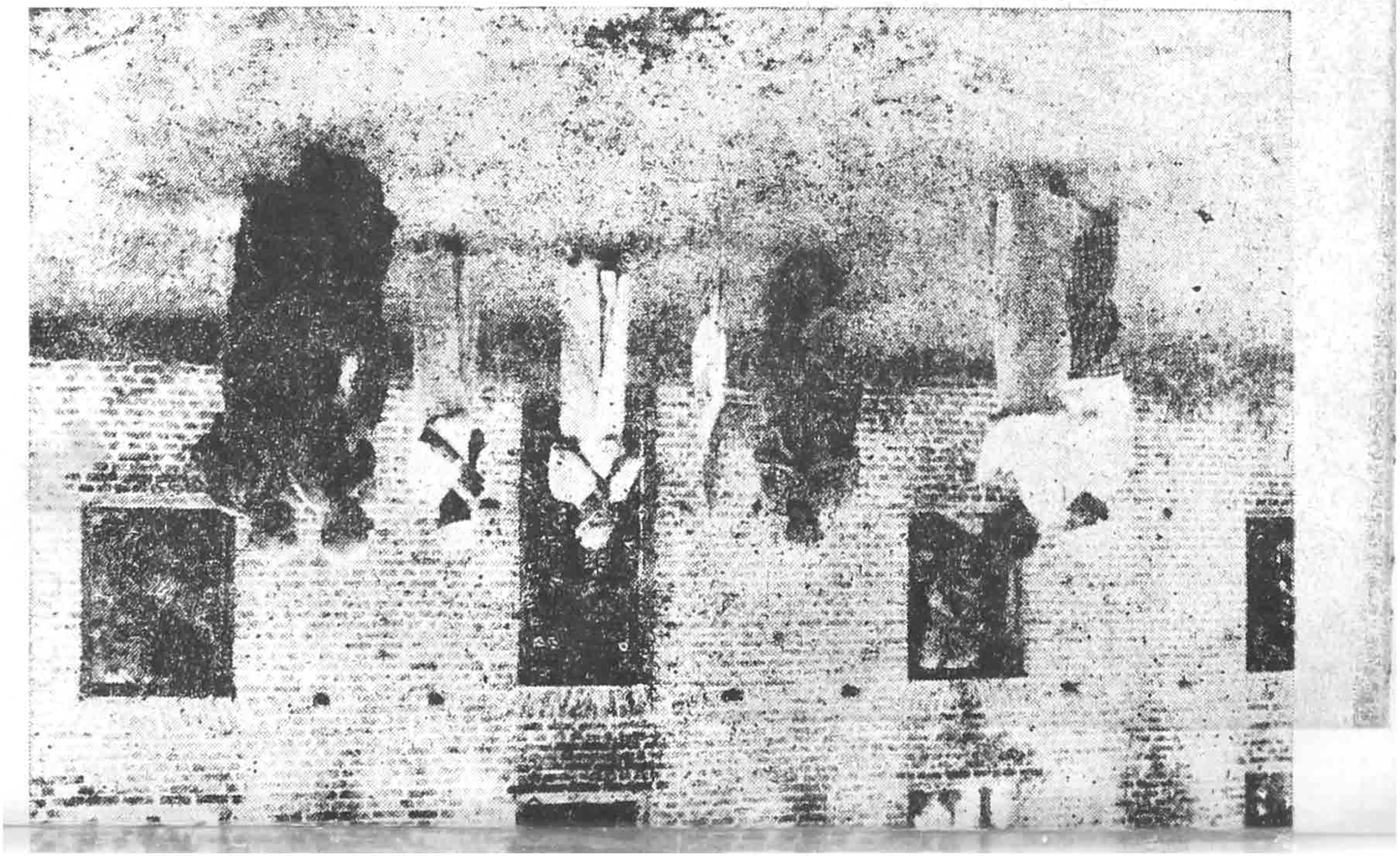

www.dhammaransi.com

www.dhammaransi.com

လယ်တီစာပေထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့-နှင့်
လယ်တီဒီပနီ ဝိသောဓကအဖွဲ့
ဖြစ်ပေါ်လာရခြင်း

အကြောင်းပြနိဒါန်း

နှလုံးသားမှ လယ်တီဒီပနီများသို့

လဇ္ဇီပေသလ သိက္ခာကာမ ပဋိပတ္တိ ဝိသာရဒ နိကာယဏ္ဏဝ ပါရဂူ ဖြစ်တော်မူသော ကျေးဇူးတော်ရှင် ပထမ လယ်တီ ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ဒီဃဒဿိ အရှည် မြင်တော်မူသည့်အတိုင်း သံသရာဝဋ်မှ လွတ်ကြသေးသူ ရှင် လူ အများတို့၏ ကိုးစားရာအစစ် နိယျာနိက လမ်းကြောင်းပြ ဖြစ်သော ဒီပနီကျမ်းပေါင်း မြောက်မြားစွာတို့ကို ကရုဏာစေတနာ မြင်းပြစွာဖြင့် ရေးသား ပြုစုတော်မူခဲ့သည်။

ယင်း ဒီပနီကျမ်းစာများအနက် အချို့ ဒီပနီကျမ်းများကို မူလ ဃီတင်းသုံးတော်မူရာ မုံရွာမြို့ မဟာလယ်တီတိုက်ကြီးအတွင်း၌ရေးသား

A

www.dhammaransi.com

ဘော်မူ၍ အချို့ကိုမူကား မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ်သို့ ကြွရောက်လေရာ မြို့ရွာဒေသ အများအပြားတို့၌ အကြောင်းအားလျော်စွာ ရေးသား ပြုစုတော်မူခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်ရာ ယင်းလယ်တီဒီပနီများမှာ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ကရုဏာနှလုံးသားမှ ပေါက်ဖွားပေါ်ထွက်လာသော ကျမ်းစာများပင် ဖြစ်သည်။

လယ်တီဒီပနီများ၏ အန္တရာယ်

ယခုအခါ ကျေးဇူးတော်ရှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး ပျံလွန်တော်မူသည်မှာ နှစ်ပေါင်း ၅၄-နှစ် မျှသာ ကြာရှိသေးသည်။ သမိုင်းမျက်စိဖြင့် ကြည့်လျှင် ၅၄-နှစ် ဟူသည်မှာ အလွန် ကြာမြင့်လှသည့် အချိန်ကာလဟု မဆိုနိုင်ပေ။ သို့သော် ယင်း ၅၄-နှစ်တာမျှ အချိန်ကာလအတွင်း၌ပင် လယ်တီဒီပနီများ၌ ကြောက်မက်ဖွယ်ရာ အန္တရာယ်များနှင့် ရင်ဆိုင်လာခဲ့ရသည်။ ယင်း အန္တရာယ်များမှာ လယ်တီကျောက်စာများနှင့် တိုက်ဆိုင်ကြည့်ရှုကြသောအခါ လယ်တီဒီပနီ ကျမ်းစာများ အတွင်း၌ မူလ ကျမ်းပြု ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဆိုလိုရင်း အာဘော် အဓိပ္ပာယ် ပျက်စီးသွားလောက်အောင်—

(က) ချွတ်ချော်မှားယွင်းမှု၊

(ခ) စကားလုံးများ-ဝါကျများ-ကျကျန်ရစ်မှု၊

(ဂ) အချို့စကားလုံးများ-ဝါကျများ အပိုပါရှိနေမှု—

စသည်တို့ကို တွေ့ရှိနေရခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ယင်းကဲ့သို့ အန္တရာယ်များ ပေါ်ပေါက်လာရခြင်းမှာ ၅၄-နှစ်တာ အချိန်ကာလ အတွင်း၌ လယ်တီဒီပနီများကို စာပုံနှိပ်တိုက် ပေါင်းစုံမှ ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့ကြရာ လယ်တီဒီပနီများမှာ စာပုံနှိပ်တိုက် ပေါင်းစုံမှ စာပြင်ဆရာ ပေါင်းစုံတို့၏ ပြင်ဆင်မှု တည်းဖြတ်မှုကို ခံခဲ့ကြရသည်။

www.dhammaransi.com

ယင်းသို့ ခံခဲ့ကြရရာမှ အချို့ စာစီသူများ၏ ပမာဒ၊ အချို့စာပြင်ဆရာများ၏ ပမာဒ စသည်တို့ကြောင့် လယ်တီဒီပနီများမှာ - (က) ချွတ်ချော် မှားယွင်းမှု၊ (ခ) စကားလုံးများ ဝါကျများ ကျကျန်ရစ်မှု၊ (ဂ) အချို့စကားလုံးများ · ဝါကျများ အပို ပါရှိနေမှု စသော အန္တရာယ်များ ပေါ်ပေါက်လာရခြင်း ဖြစ်သည်။ ယင်းအန္တရာယ်များနှင့် ရင်ဆိုင်လာရခြင်း ဖြစ်သည်။

နှစ်ပေါင်း ၅၇ · နှစ်တာ အချိန်ကာလအတွင်း လယ်တီဒီပနီများကို ရိုက်နှိပ်ကြရာ၌ စာပုံနှိပ်တိုက်တတိုက်မှ ရိုက်နှိပ်ထားသော 'မူ' ကို အခြားစာပုံနှိပ်တိုက်တတိုက်က ကူးယူရိုက်နှိပ်လာခြင်း ဖြစ်သဖြင့် ယင်းချွတ်ချော် မှားယွင်းမှု စသည်တို့မှာလည်း တနှစ်ထက် တနှစ် ပိုမိုများပြား ပွါးများလာသည်နှင့် အမျှ ယင်းအန္တရာယ်များမှာလည်း တနှစ်ထက် တနှစ် ပိုမိုကြီးထွားလာသည်။

လယ်တီကျောက်စာများနှင့် တိုက်ဆိုင် ကြည့်ရှုသောအခါ၌ တွေ့ရှိနေရသော လယ်တီဒီပနီများ၏ ချွတ်ချော် မှားယွင်းမှုများ မည်မျှ လောက် အန္တရာယ်ကြီးမားနေကြောင်းကို 'ဥတ္တမပုရိသ ဒီပနီကျမ်း'မှ အောက်ပါ အမှားအမှန် နမူနာ အနည်းငယ်ကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် သိရှိနိုင်ပေသည်။

အမှန်	အမှား
– ထိုမီးနှင့် နိစ္စ အမြဲ ယှဉ်၍နေခြင်းကြောင့် (စာ–၁၉၃)	ထိုမီးနှင့် အနိစ္စ အမြဲ ယှဉ်၍ နေခြင်းကြောင့်
– ကကုသန် မြတ်စွာဘုရား သာသနာ၌ (စာ-၁၉၃)	ကဿပ မြတ်စွာဘုရား သာသနာ၌
– ပသာဒသဒ္ဓါ သမ္ပတ္တိ များသည်ပင် (စာ · ၂၀၂)	ပသာဒသဒ္ဓါ သတ္တိ များသည်ပင်

www.dhammaransi.com

— အနှစ် အထိ ပြည့်သော သစ်ဖောင်ကြီး (စာ—) — အနှစ်အတိ ပြည့်သော သစ်တောင်ကြီး

ယင်းကဲ့သို့ ချတ်ချော် မှားယွင်းမှုများအပြင် ယခုပုံနှိပ်မှု 'ဥတ္တမပုရိသ ဒီပနီကျမ်း' တွင် ပါရှိသော အောက်ပါ ဝါကျများ၌ ဘရက်ကက် (လက်သဲကွင်း) ထဲမှ စကားများ လုံးဝမပါဘဲ ကျကျန်ရစ်ခဲ့သည်ကိုလည်း တွေ့ရှိနေရသည်။

— ဤ၌ ဘဝနိကန္တိ ဆိုသည်ကား အနာဂတ်ဘဝကို ဖွဲ့သော နိကန္တိလည်း တပါး၊ (ယခု ပစ္စုပ္ပန် ခန္ဓာ၌ သာယာသော ဘဝနိကန္တိလည်း တပါး) ယခုအခါသည် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ကို ရထိုက်သော အခါ ဖြစ်၏။ (စာ—၃၄)

— သဗ္ဗညုဘုရားသာသနာ မည်သည် နတ်ပွဲ ဗြဟ္မာပွဲသာတည်း၊ လူသည် နတ်ဗြဟ္မာ တကုဋေမှာ တယောက်ကျမျှ ရှိမည် မဟုတ်။ (ရဟန်းသည်လည်း လူဘသောင်းမှာ တယောက်ကျမျှ ရှိမည် မဟုတ်။) သာဝတ္ထိပြည်မှာ လူအရိယာပေါင်း ကုဋေများစွာ လာသည်။ (စာ—၂၀၁)

- ပွဲကြီး လမ်းကြီးနှင့် (တွေ့သော်လည်း ကိစ္စမရှိပြီ၊ ထိုအခါ ပွဲကြီး လမ်းကြီးနှင့်) တွေ့တိုင်း မိမိကိုယ်ကို အမှတ်ရ၏။ (စာ-၂၀၃)

ထို့ပြင် ယခုပုံနှိပ်မှု 'ဥတ္တမပုရိသဒီပနီကျမ်း' စာမျက်နှာ ၄၃ - ၌- 'ရူပံ - ရူပသာ၊ ရုပ်၏။ ယံအနိစ္စ၊ အကြင် အနိစ္စ ဟူသည်' စသည်ဖြင့် စာလေးကြောင်းတိတိ ကျောက်စာမှု၌မပါဘဲလျက် အပို ပါရှိနေသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိနေရသေးသည်။

နှစ်ပေါင်း ၅၇ နှစ်တာ အချိန်ကာလအတွင်း၌ လယ်တီဒီပနီများကို ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေသော စာပုံနှိပ်တိုက်များမှာ များပြားခဲ့သလောက် မူကွဲများကလည်း များပြားနေသေးသည်။ မူကွဲများသလောက် တက်ဇ က်

စင်အောင် ချွတ်ချော် မှားယွင်းမှုများကလည်း ကပ်ပါနေပေသည်။ ဤ၌ **'ဘာဝနာဒီပနီကျမ်း'** စာအုပ်မူ နှစ်မူမှာ ဝ မူ နှင့် တမူ မတူဘဲ ကွဲပြားနေရာ ယင်းမူကွဲများကို နမူနာ အဖြစ် အောက်၌ အနည်းငယ် ထုတ်နုတ် ဖော်ပြလိုသည်။

စာအုပ်မူ (၁)	စာအုပ်မူ (၂)
– မြင်မိမြင်ရာ မဟုတ်တရုတ်ကြီး	မြင်မိမြင်ရာ မဟုတ်၊ဘုတရုပ်ကြီး
– အကြောင်းကြီး အကြောင်းငယ်	အကြောကြီး အကြောငယ်
– ဖျားမှု နာမှုနှင့် သတ်၍ သေ	ဖျားမှုနာမှုနှင့် ပတ်သက်၍ သေ
– အစိုးမရမှုကြီး	အစိုးရမှုကြီး
– ဒုက္ခ အနတ္တ တုံးကြီး	ဒုက္ခ အနန္တ တုံးကြီး
– တက်လမ်းဘက်သို့	တလမ်းသို့

ယခုဖော်ပြထားသော **'ဥတ္တမပုရိသဒီပနီ'** နှင့် **ဘာဝနာ ဒီပနီ'** တို့မှ (က) ချွတ်ချော်မှားယွင်းမှု၊ (ခ) စကားလုံးများ-ဝါကျများ ကျကျန်ရစ်မှု၊ (ဂ) အချို့ စကားလုံးများ-ဝါကျများ အပိုပါရှိနေမှု စသည်တို့ကို ကြည့်ရှုပါက အဓိပ္ပာယ် ပျက်စီးသွားလောက်အောင် မည်မျှအထိ အန္တရာယ်ကြီးမားနေကြောင်းသိရှိနိုင်လောက်ပြီဖြစ်သည်။

အန္တရာယ်ကို တားဆီးချုပ်ကိုင်ရေး

သို့ဖြစ်ရာ ယခုအခါ 'အမှားကြာလျှင် အမှန်ထင်' ဆိုသကဲ့သို့ ယင်း ချွတ်ချော် မှားယွင်းမှုများ ပါရှိနေသော လယ်တီ ဒီပနီများကိုပင် အမှန်ထင်ကာ လက်ခံဖတ်ရှု လေ့လာနေသူများမှာလည်း ဦးရေအားဖြင့် နည်းပါးလှမည် မဟုတ်တော့ပေ။

www.dhammaransi.com

လယ်တီဒီပနီကျမ်းစာများ (လယ်တီဒီပနီ သာသနာ) ထွန်းကား ပြန့်ပွားရေးအတွက် ၅၇–နှစ်အတွင်း ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့ကြသော စာပုံနှိပ်တိုက်များကို တဖက်မှ ကျေးဇူးတင်ရမည်ဖြစ်သော်လည်း ယင်း အန္တရာယ်များ ဆက်သက်ပျံ့နှံ့ကြီးထွားမလာအောင် လယ်တီဒီပနီများ ကို လယ်တီကျောက်စာများနှင့် တိုက်ဆိုင်ကာ သုတ်သင် ပြင်ဆင်ချုပ် ကိုင်ရန်လည်း တဖက်မှ လိုအပ်လာပေသည်။

ထို့ကြောင့် 'လယ်တီဒီပနီ ဝိသောဓကအဖွဲ့'၌ ထိုစဉ်က ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တာဝန်ယူလျက်ရှိသော ဆရာတော် ဦးကေလာသသည် 'မှားအစဉ်-ပြင်ခဏ' ဟူသော စကားအရ 'ချွတ်ချော်မှားယွင်းမှုများကို လက်တီ ကျောက်စာများနှင့် တိုက်ဆိုင်သုတ်သင်ပြင်ဆင်ကာ ယင်းအန္တရာယ်ကို အချိန်မီ ချုပ်ကိုင်ပါမှသာ ဒီဃဒဿီ အရှည်မြင်မြော်တော်မူခဲ့သော–

(က) ကျေးဇူးတော်ရှင် ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဦးတည်ချက် လည်း ပြည့်ဝ–

(ခ) ဖတ်ရှုလေ့လာသူများအနေဖြင့်လည်း ပင်းပြည့် ကျပ်ပြည့် အကျိုးရ–

ရှိနိုင်ကြပေမည်ဟု' ကြံစည် စဉ်းစားမိခဲ့သည်။

သမိုင်းပေး တာဝန် ယင်းသို့ ကြံစည် စဉ်းစားမိသည့်အတိုင်း ဆရာ တော် ဦးကေလာသသည် မုံရွာမြို့ မဟာလယ်တီ တိုက် နာယက ဆရာတော်များ အဖွဲ့သို့–

(က) လယ်တီဒီပနီကျမ်းစာများ၏ ချွတ်ချော် မှားယွင်းနေသော ယနေ့ ရပ်တည်ချက် အခြေအနေမှန်ကိုလည်းကောင်း၊

(ခ) ယင်း ချွတ်ချော်မှားယွင်းမှုများကို လယ်တီ ကျောက်စာ များနှင့် တိုက်ဆိုင် ကြည့်ရှု စစ်ဆေးကာ ပြန်လည်သုတ်သင် ပြင်ဆင် ဝိသောဓက ပြုရန်ကိုလည်းကောင်း–

မြည့်ပြည့်စုံစုံ တင်ပြလျှောက်ထားခဲ့သည်။

www.dhammaransi.com

မဟာလယ်တီတိုက်နာယက ဆရာတော်များအဖွဲ့ကလည်းဆရာတော် ဦးကေလာသ၏ တင်ပြချက်ကို အလေးအနက် စဉ်းစား ဆွေးနွေးတော်မူကြပြီးလျှင်—'လယ်တီဒီပနီများ၏ အနှစ္စရာယ်ကို အပွေသုက္က ကြောင့် ကြမဲ့နေ၍ မဖြစ်တော့ပြီ။ ချွတ်ချော် မှားယွင်းမှုများကို လယ်တီကျောက်စာများနှင့် တိုက်ဆိုင် ကြည့်ရှုစစ်ဆေးကာ ပြန်လည် သုတ်သင် ပြင်ဆင် ဝိသောဓန ပြုခြင်းဖြင့် ယင်း အန္တရာယ်ကို အချိန်မီ တားဆီး ချုပ်ကိုင်နိုင်မှ တော်ကာကျပေမည်။ ယင်းအန္တရာယ်ကို တားဆီးချုပ်ကိုင်ရန်မှာလည်း လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ သိဿာနုသိဿ ဖြစ်ကြသော ငါတို့တပည့်များ၏ ပခုံးပေါ်သို့ သမိုင်းပေးတာဝန် ဝပ်အဖြစ်ဖြင့် ကျရောက်လာပေပြီ'ဟု သဘောပေါက်ကာ လက်ခံ အတည် ပြုခဲ့ကြသည်။

သထုံ-နှင့် ပဲခူးသို့

ဆရာတော် ဦးကေလာသသည် နာယကဆရာတော်များအဖွဲ့၏ လက်ခံအတည်ပြုချက်ကို ယူပြီးနောက် သထုံ ပဲခူး ရန်ကုန်မြို့များရှိ လယ်တီဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ သိဿာနုသိဿ ဖြစ်ကြသော တပည့်များနှင့်လည်း တိုင်ပင် ဆွေးနွေး လိုသဖြင့် မဟာလယ်တီတိုက် နာယက ဆရာတော်များကို ခွင့်ပန်ကာ ၁၃၄၁-ခု ကဆုန်လဆုတ် ၇-ရက်နေ့တွင် 'လယ်တီပဏ္ဍိတ' ခေါ် ဆရာကြီး ဦးလှတင်ရှိရာ သထုံမြို့သို့ ထွက်ခွာလာခဲ့သည်။

လယ်တီ ဦးလှတင်မှာ ယခုအခါ အသက် ၈၅-နှစ်ရှိပြီဖြစ်၍ ကျောင်းတော်ရှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ လက်ပေါင်း တပည့်ကြီးလည်း ဖြစ်သည်။ လယ်တီ ဦးလှတင် ရဟန်းဘဝတုန်းက လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး ကြွလေရာတွင် ပစ္ဆာသမဏအဖြစ် နောက်က အမြဲလိုက်ပါခဲ့ရသူဖြစ်သဖြင့် လယ်တီဒီပနီကျမ်းစာများ ဖြစ်ပေါ်လာပုံအကြောင်း ကောင်းကောင်းကြီး သိမီခဲ့သူလည်း ဖြစ်သည်။

၁၃၄၁-ခု ကဆုန် လဆုတ် ၁၀-ရက် နေ့တွင် ဆရာတော် ဦးကေလာသသည်သထုံမြို့ဆရာကြီးဦးလှတင်ထံရောက်ရှိသွားပြီးနောက်

www.dhammaransi.com

၂–ရက်တိုင်တိုင် လယ်တီဒီပနီ ကျမ်းစာများနှင့် ပတ်သက်သည့် အကြောင်းစုံကို ဆွေးနွေး တိုင်ပင်ရာ ဆရာကြီး ဦးလှတင်က အထူး ကျေနပ် အားရ ဝမ်းမြောက်စွာဖြင့် 'ဖြစ်မြောက်အောင် ဝီသောဓကေ ပြုကြရန်' တိုက်တွန်းခဲ့ပေသည်၊ ဝိသောဓကေပြုရာ၌ တိုက်ဆိုင် ကြည့်ရှု ရန်အတွက် ရှေးရှေးက ရိုက်နှိပ်ခဲ့သော လယ်တီဒီပနီ ကျမ်းစာများနှင့် ဆရာကြီး၏ မှတ်စု မှတ်တမ်းများကိုပါ ပေးအပ် လှူဒါန်းပြီးလျှင်– 'တပည့်တော်မှာ ယခုအခါ အသက်အရွယ် ကြီးပြီဖြစ်၍ ဤ မှတ်စု မှတ်တမ်းများနှင့်ရှေးရိုက် လယ်တီဒီပနီ ကျမ်းစာများကို အရှင်ဘုရား တို့ပဲ ဆက်လက် ထိန်းသိမ်းပါ'ဟုလည်း ကျေနပ် အားရစွာ လျှောက် ထားခဲ့သည်။

ထို့နောက် ဆရာတော် ဦးကေလာသသည် ၁၃၄၁–ခုနှစ် နယုန် လဆန်း ၆–ရက်နေ့တွင် ပဲခူးမြို့ ဟံသာဝတီ ၁–လမ်း ဆရာကြီး ဦးဝင်းဖေနှင့် တွေ့ဆုံ၍ ယင်းအကြောင်းကို တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးခဲ့ပြန် သည်။ ဆရာကြီး ဦးဝင်းဖေကလည်း ဆရာကြီး ဦးလှတင် နည်းတူပင် ကျေနပ်အားရ ဝမ်းမြောက်စွာပင် 'အောင်မြင်အောင် ဆောင်ရွက် တော်မူပါ'ဟု ပြန်လည် လျှောက်ထားခဲ့သည်။

ရန်ကုန်မှ တပည့်များ တဖန် ဆရာတော် ဦးကေလာသသည် ၁၃၄၁–ခုနှစ် နယုန်လဆန်း ၈–ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့ ကမာရွတ် လှည်းတန်း လယ်တီ ဦးလှပိုင်၏ အိမ်၌ လယ်တီ ဦးလှပိုင်နှင့် တကွ မင်္ဂလာပုံနှိပ်တိုက်နှင့် မြန်မာပြည် စာအုပ်တိုက်ရှင်များ ဖြစ်ကြ သော ဦးကြီးခင် ဦးမြင့်ဆွေ၊ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ ဦးအောင်နိုင် (ဓမ္မာစရိယ)တို့နှင့် ဆွေးနွေးပြန်သည်။

၎င်းတို့ကလည်း တနိုင်ငံလုံး အတိုင်းအတာဖြင့် ကျယ်ကျယ်ပျံ့ပျံ့ ကိုင်တွယ် လုပ်ကိုင်ကြရန် အကြံပေးကြသည်။ အောင်မြင်အောင် ဆောင်ရွက်ကြရန်လည်း အတည်ပြု ဆုံးဖြတ်ကြသည်။

www.dhammaransi.com

ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဦးကြည်ညွှန့်

ထို့နောက် ဆရာတော် ဦးကေလာသ သည် ၁၃၄၁-ခုနှစ် နယုန်လဆန်း ၁၀-ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့ ကမ္ဘာအေး သာသနာရေး ဦးစီးဌာန၌ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဦးကြည်ညွှန့်၊ ဒုတိယ ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးအုံးမောင်တို့နှင့် တွေ့ဆုံကာ-'လယ်တီဒီပနီများ၌ ချွတ်ချော်မှားယွင်းချက်များ ပါရှိနေကြောင်း၊ ယင်းတို့ကို လယ်တီ ကျောက်စာများနှင့် တိုက်ဆိုင် ကြည့်ရှု စစ်ဆေးကာ ပြန်လည်သုတ်သင် ပြင်ဆင်မှု ဝိသောဓက ပြုလုပ်တော့မည် ဖြစ်ကြောင်း၊ ယင်းသို့ ဝိသောဓက ပြုလုပ်ပြီးသော မှုမှန် မူကောင်းများကို သာသနာရေးဦးစီးဌာနမှ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေပေးစေလိုကြောင်း' စသည်ဖြင့် ဆွေးနွေးခဲ့ပြန်သည်။

ကမ္ဘာအေး သာသနာရေး ဦးစီးဌာနမှလည်း ယခင်က လယ်တီဒီပနီကျမ်းစာများကို လယ်တီဒီပနီပေါင်းချုပ်ပထမတွဲ ဒုတိယတွဲ စသည်ဖြင့် ပြုလုပ်ကာ ရိုက်နှိပ် ထုတ်ဝေ ထားခဲ့ဘူးပြီ ဖြစ်သည်။

သာသနာရေးဦးစီးဌာန၏ ပစ္စယာနုဂ္ဂဟ

ထိုအခါ သာသနာရေး ဦးစီးဌာန ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဦးကြည်ညွှန့်က- 'လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ သိဿာနုသိဿ ဖြစ်တော်မူကြသော ဆရာတော်များက လယ်တီဒီပနီများကို ယခုကဲ့သို့ မူမှန် မူကောင်းဖြစ်အောင် ဝိသောဓက ပြုလုပ်ပေးမည် ဆိုပါက တပည့်တော်များ အနေဖြင့် အထူး ဝမ်းမြောက်လှပါကြောင်း၊ ယင်းသို့ လယ်တီဒီပနီ သာသနာ ပြုစုရေးအတွက် အရှင်ဘုရားတို့ သုတ်သင် ပြင်ဆင်မှုကို ဓမ္မာနုဂ္ဂဟ ကြီးပမ်းမှုဟူ၍ တပည့်တော်များက နားလည် ယူဆပါကြောင်း၊အရှင်ဘုရားတို့၏ ဓမ္မာနုဂ္ဂဟ ကြိုးပမ်းမှုကို တပည့်တော်များ သာသနာရေး ဦးစီးဌာနကလည်း လယ်တီဒီပနီ သာသနာပြုစုရေးအတွက် ပစ္စယာနုဂ္ဂဟဖြင့် ချီးမြှောက်လိုပါကြောင်း၊ သို့ပါ၍ ယင်း မူကောင်း မူမှန် လယ်တီဒီပနီ ကျမ်းစာများကိုလည်း တပည့်တော်တို့ သာသနာရေး ဦးစီးဌာနက ရိုက်နှိပ်

www.dhammaransi.com

တုပ်ခဝခြင်းဖြင့် ‘စွဲသာနုဂ္ဂဟပြုနိုင်အသင့်ရှိပါကြောင်း’ ဖြင့် အလေးအနက် ပြန်လည် လျှောက်ထားသည်။

ဝိသောဓကမှုများ ပုံနှိပ်နည်း ပုံနှိပ်ဟန်

ယင်းသို့ သာသနာရေး ဦးစီးဌာနမှ ညွှန်ကြားရေးမှူး-ချုပ်ဦးကြည်ညွန့်နှင့် ဆွေးနွေးပြီးနောက် ဆရာတော် ဦးကေလာသသည် ရန်ကုန်မြို့ ၉ဂ-လမ်း ပဂံလာပုံနှိပ်တိုက် နှင့် မြန်မာပြည် စာအုပ်တိုက်တွင် ကြာမြောက် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးယင်း ဦးကြီးခင်၊ ဦးလှပိုင်၊ ဦးမြင့်ဆွေ၊ ဦးအောင်နိုင် စသူတို့နှင့် အသေးစိပ် ထပ်မံ ဆွေးနွေးပြန်သည်။

ဆွေးနွေးသော အကြောင်းအရာများမှာ လယ်တီဒီပနီကျမ်းစာများကို သုတ်သင် ပြင်ဆင် ဝိသောဓက ပြုပြီးနောက် စာအုပ်ဒ.ဖြစ် ပုံနှိပ်သော အခါ—

(က) ကျေးဇူးတော်ရှင် ဆရာတော်ဘုရားကြီး အကိုး အထောက်ပြုသားသော ပါဠိများ၏ ကျမ်းညွှန်းအမည်ကို စာမျက်နှာ ဖော်ပြ၍ ထည့်သွင်းဖော်ပြရန်၊

(ခ) ဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပာယ် အာဘော်ကို ဖတ်ရှုလေ့လာသူများ လွယ်လွယ်နှင့် သဘောပေါက် နားရှင်းအောင် ပုဒ်-ဝါကျများကို အထားအသို အဖြတ် ဒ.ရပ် သဒ္ဒါနည်းကျကျ မှန်ကန်အောင် ရိုက်နှိပ်ရန်—

စသည်တို့ ဖြစ်သည်။

ယင်း ပုံနှိပ်နည်း ပုံနှိပ်ဟန်အတိုင်း ‘ဝိသောဓကမှု’ များကို ပုံနှိပ်ရန် ဆရာတော် ဦးကေလာသက ဦးမြင့်ဆွေအား တာဝန်ပေးရာ ဦးမြင့်ဆွေ ကလည်း တာဝန်ယူခဲ့သည်။

www.dhammaransi.com

ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ
သာဓုခေါ်ကြခြင်း

ထို့နောက် ဆရာတော် ဦးကေလာသသည် မုံရွာသို့ ပြန်လည် ရောက်ရှိလာပြီး မဟာလယ်တီတိုက် နာယက ဆရာတော်များ အဖွဲ့သို့ သထုံ-ပဲခူး-ရန်ကုန်တို့၌ ဆွေးနွေးခဲ့သမျှ ဥဿုံ အလုံးစုံကို ပြန်လည် တင်ပြ လျှောက်ထားခဲ့သည်။

အထူးသဖြင့် သာသနာရေး ဦးစီးဌာန ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဦးကြည်ညွန့် လျှောက်ထားလိုက်သော လယ်တီဒီပနီ သာသနာပြုစုရေး အတွက် -

(က) လယ်တီဒီပနီများ သုတ်သင် ပြင်ဆင် ဝိသောဓေ ပြုမှုကို ဦးကြည်ညွန့် အနေဖြင့် ဓမ္မာနုဂ္ဂဟ ကြိုးပမ်းမှုဟု နားလည် ယူဆ လက်ခံမှု၊

(ခ) ယင်းဓမ္မာနုဂ္ဂဟ ကြိုးပမ်းမှုကို သာသနာရေး ဦးစီးဌာနက လည်း ပစ္စယာနုဂ္ဂဟဖြင့် ချီးမြှောက် ပြုစုရန် လိုလိုလားလား အသင့် ရှိနေမှု-

တို့ကို ပြန်လည် လျှောက်ထားခဲ့ရာ မဟာ လယ်တီတိုက် နာယက ဆရာတော်များ အဖွဲ့က ဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာ သာဓု ခေါ်ကြသည်။

ထို့နောက် မဟာလယ်တီတိုက် နာယကဆရာတော်များ အဖွဲ့က ဆရာတော် ဦးကေလာသအား 'ယခုအခါ ဒဂုန် ဦးစန်းငွေလည်း မဟာလယ်တီတိုက်သို့ ရောက်ရှိကာ ဒုလ္လဘရဟန်းပြုနေကြောင်း၊ ဒဂုန် ဦးစန်းငွေနှင့်လည်း တိုင်ပင် ဆွေးနွေးသင့်ကြောင်း' အမိန့် ရှိကြသည်။

ဒဂုန် ဦးစန်းငွေနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးပါသောအခါ၌လည်း ဦးစန်းငွေ က လယ်တီဒီပနီ ကျမ်းစာများ သုတ်သင် ပြင်ဆင် ဝိသောဓေ ပြုရေး

www.dhammaransi.com

ကွင် အစွမ်းကုန် အကူအညီ ပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း' ဖြင့် ဝန်ခံစကား လျှောက်ထားသည်။

သို့ဖြင့်ပင် ၁၃၃၁-ခုနှစ် နယုန်လဆုတ် ၆-ရက်နေ့တွင် အဋ္ဌမ မြောက် နာယကဆရာတော် သီတင်းသုံးတော်မူရာ မဟာလယ်တီတိုက် သိဘဂူကျောင်း၌–

(၁) လယ်တီဒီပနီ ထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့ – နှင့်

(၂) လယ်တီဒီပနီ ဝိသောဓကအဖွဲ့–

နှစ်ဖွဲ့ကို အောက်ပါအတိုင်း အောင်မြင်စွာ ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့ကြသည်။

လယ်တီစာပေထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့ နှင့် လယ်တီဒီပနီ ဝိသောဓကအဖွဲ့

ဆရာတော် သံဃာတော်များ

၁။	ဩဝါဒစရိယဆရာတော် ဦးနန္ဒမာလာ	နိဗ္ဗာနဒီပနီကျောင်း
၂။	အဋ္ဌမ နာယကဆရာတော် ဦးဣန္ဒက	သိဘဂူကျောင်း
၃။	ဦးသာဂရ	အောင်ရတနာကျောင်း
၄။	ဦးပညာသာမိ	ပုညဝတီကျောင်း
၅။	ဦးကေလာသ	ဂန္ဓဝါစကကျောင်း
၆။	ဦးကုမာရ	ဒေါ်မေ အုဌ်ကျောင်း
၇။	ဦးသောဘိတ	ဆွမ်းစားကျောင်း
၈။	ဦးဝိမလ	ဓမ္မနန္ဒကျောင်း
၉။	ဦးကောဝိဒ	ရတနာ ဂီရိ အုဌ်ကျောင်း
၁၀။	ဦးလက္ခဏ	သာသနာ ဝေပုလ္လကျောင်း
၁၁။	ဦးသောဘဏ	ပတ္တမြားကျောင်း

www.dhammaransi.com

၁၂။	ဦးသာသန	ဘောဂရုံသိကျောင်း
၁၃၊	ဦးပဏ္ဍိစ္စ	ပညာမဏ္ဍလကျောင်း
၁၄။	ဦးသုမန	ပိဋကကျောင်း
၁၅။	ဦးဥတ္တမ	ရတနာရွှေစည်ကျောင်း
၁၆။	ဦးသုမန	နယားပုံကျောင်း

လူပုဂ္ဂိုလ်များ

နာယကအဖွဲ့

၁။	ဦးရှိန်	အငြိမ်းစားခရိုင်ဝန်	ဆူးလေကုန်းရပ်	မုံရွာ
၂။	ဦးတင်မောင်	အငြိမ်းစားတရားရေးဝန်ထမ်း (၁)	။	။
၃။	ဦးစိုးဂေါင်	ဓမ္မာစရိယ ဓမ္မကထိက	ဘုန်းစိုးရပ်	။
၄။	ဦးရွှေမွန်	ဆုတောင်းပြည့်ဘုရားကြီးဂေါပက	ရုံးကြီးရပ်	။
၅။	ဦးအောင်သွင်	ရွှေရတနာဆိုင်	အုန်းခြံရပ်	။

အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့

၁။ ဥက္ကဋ္ဌ ဦးအုန်းသွင် အငြိမ်းစားတိုင်းမင်းကြီး အလယ်ရပ် မုံရွာ

၂။ ဒု-ဥက္ကဋ္ဌ ဦးတိုက်ဝမ်း ကုန်သည် အောင်မင်္ဂလာရပ် ။

၃။ အတွင်းရေးမှူး ဦးဖြေ အငြိမ်းစား စာရေးကြီး ဒေါနုံခြံရပ် ။

၄။ တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူးဦးနေဝင်း အငြိမ်းစား သ/မစာရင်းစစ် ။

၅။ စာရင်းစစ် ဦးပြုံး အငြိမ်းစား စာရေးကြီး ဘုရားကြီးရပ် ။

၆။ ငွေထိန်းမှူး ဦးထွန်းလင်း အငြိမ်းစားငွေစာရင်းကိုင် ။ ။

www.dhammaransi.com

အဖွဲ့ဝင်များ

၁။	ဦးဘတင်	လဘက်ရည်ဆိုင်	အလုံလမ်း၊ ရုံးကြီးရပ် မုံရွာ
၂။	ဦးဘရှင်	အငြိမ်းစား ရဲမှူး	ဒေါနခြံရပ် ။
၃။	ဦးအုန်းလှိုင်	လယ်တီမူလတန်းကျောင်းအုပ်	ရတနာပုံရပ် ။
၄။	ဦးနေဝင်း	သစ်လုပ်ငန်း ကော်ပိုရေးရှင်း	။
၅။	ဦးညီညီ	ကျောင်းဆရာအထက်တန်းပြ	ဆူးလေကုန်းရပ် ။
၆။	ဦးဘသန်း	ကုန်သည်	ရှမ်းတောဘုရားကြီး ။
၇။	ဦးထွန်းရှင်	ရုံးအကူဝန်ထမ်း	။ ။
၈။	ဦးကြည်	ကုန်သည်	အလယ်ရပ် ။
၉။	ဦးခင်ဦး	ကုန်သည်	။ ။
၁၀။	ဦးလှစိန်	တိုင်းရင်းမြန်မာဆေးဆရာ	ဒေါနခြံရပ် ။
၁၁။	ဦးထွန်းလှ	အငြိမ်းစား လ-ဝ-က	။ ။
၁၂။	ဦးမြင့်	ကုန်သည်	။ ။
၁၃။	ဦးကျော်ဝင်း	ကုန်သည်	အုန်းခြံရပ် ။
၁၄။	ဦးဖေခင်	အငြိမ်းစား လ-ဝ-က	အလယ်ရပ် ။
၁၅။	ဦးစီ	နွားပွဲပုံနှိပ်တိုက်	မုံရွာ တောင်ရပ်
၁၆။	ဦးတင်လှ	တော်ဝင် ဓာတ်ပုံတိုက်	ရုံးကြီးရပ် မုံရွာ

အစဝေးရောက်အကြံပေးပုဂ္ဂိုလ်များ

၁၇။	ဆရာကြီး ဦးဝင်ဖေ	ပဲခူးမြို့
၁၈။	ဒဂုန် ဦးလှဖေ	ရန်ကုန်
၁၉။	ဆရာ ဦးဆန်းထွန်း	မန်းတက္ကသိုလ်

www.dhammaransi.com

၂၀။ ဒဂုန် ဦးစန်းငွေ ရန်ကုန်
၂၁။ လယ်တီ ဦးလှပိုင် ။
၂၂။ ဦးကြီးခင်(မြန်မာပြည်စာအုပ်တိုက် နှင့် မင်္ဂလာပုံနှိပ်တိုက် ။
၂၃။ ဦးမြင့်ဆွေ ။ ။
၂၄။ ဦးအောင်နိုင် (ဓမ္မာစရိယ) မြန်မာ့အလင်း သတင်းစာ ။

လယ်တီစာပေထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့ - နှင့်
လယ်တီဒီပနီ ဝိသောဓကအဖွဲ့
မဟာလယ်တီတိုက်
မုံရွာမြို့။

www.dhammaransi.com

မုံရွာမြို့၊ မဟာလယ်တီတိုက်ကြီးအတွင်း၌

ကိန်းဝပ်တည်ရှိတော်မူသော

လယ်တီဒီပနီကျောက်စာတော်များ

၁။	ဓမ္မဒီပနီ	၆ - ချပ်	စနေထောင့် အတွင်းစေတီ
၂။	သာသနဝိသောဓနီ (ပ-ဒု-တ)	၆၉ ။	အနောက်ဘက်
၃။	လက္ခဏာဒီပနီ	၄ ။	မြောက်ဘက်
၄။	ဒဋ္ဌိကမ္မဒီပနီပါဠိ	၃ ။	မြောက်ဘက်
၅။	ဒဋ္ဌိကမ္မဒီပနီနိဿယ	၁၀ ။	အနောက်ဘက်
၆။	နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူစက်ပရိတ်ပါဠိ	၁ ။	အနောက်ဘက်
၇။	မဟာသရဏဂုဏ်တော်ကြီးပါဠိ	၁ ။	အနောက်ဘက်
၈။	သာသနဒါယဇ္ဇဒီပနီ	၂ ။	အနောက်ဘက်
၉။	ဂေါဏသုရာ ဒီပနီ	၃ ။	အနောက်ဘက်
၁၀။	ရောဂန္တရဒီပနီ	၆ ။	အနောက်ဘက်
၁၁။	သာသနသမ္ပတ္တိဒီပနီ (မြန်မာ)	၃၇ ။	အနောက်မြောက်
၁၂။	သာသနသမ္ပတ္တိဒီပနီပါဠိ	၆ ။	စနေထောင့် စေတီအတွင်းဘက်
၁၃။	ဂါရဝါဂါရဝဝိနိစ္ဆယပါဠိ	၁ ။	မြောက်ဘက်
၁၄။	ပဓာနသုတ်ပါဠိနိဿယ	၃ ။	မြောက်ဘက်
၁၅။	ပဋ္ဌာန်ဒီပနီပါဠိ	၃ ။	မြောက်ဘက်
၁၆။	သမ္ဗုဗ္ဗလာပဝိနိစ္ဆယ	၃ ။	မြောက်ဘက်
၁၇။	မူလပရိယာယသုတ္တတ္ထဒီပနီနိဿယ	၆ ။	မြောက်ဘက်

www.dhammaransi.com

၁၈။	နိရုတ္တိဒီပနီပါဠိ	၂၁-ချပ် မြောက်ဘက်
၁၉။	အနုဒီပနီပါဠိ	၁၉ ။ မြောက်ဘက်
၂၀။	ပရမတ္ထဒီပနီပါဠိ	၂၀ ။ မြောက်ဘက်
၂၁။	ဥပသမ္ပဒဝိနိစ္ဆယကျမ်း	၃ ။ မြောက်ဘက်
၂၂။	မဟာသယနဒီပနီ	၅ ။ မြောက်ဘက်
၂၃။	ပရမတ္ထသံခိပ်	၂ ။ မြောက်ဘက်
၂၄။	အာဇီဝဋ္ဌမကအဆုံးအဖြတ်	၁ ။ မြောက်ဘက်
၂၅။	သောမနဿုပေက္ခာဒီပနီ	၄ ။ မြောက်ဘက်
၂၆။	လန်ဒန်ပါဠိဒေဝီပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနာ နိဿယ	၂၀ ။ အရှေ့ဘက်
၂၇။	သဒ္ဒသံခိပ်	၄ ။ အရှေ့ဘက်
၂၈။	သဒ္ဒသံခိပ် အကျယ်	၂၉ ။ အရှေ့ဘက်
၂၉။	အနတ္တာနိသံသကျမ်း	၁ ။ အရှေ့ဘက်
၃၀။	သုကုမာရဒီပနီ	၃ ။ အရှေ့ဘက်
၃၁။	ဝိနယသံခိပ် အကျယ်	၁၁ ။ အရှေ့ဘက်
၃၂။	ရူပဒီပနီ	၇ ။ အရှေ့ဘက်
၃၃။	အနတ္တဒီပနီကျမ်းသစ်	၄ ။ အရှေ့ဘက်
၃၄။	ဂမ္ဘီရကဗျာ	၁ ။ အရှေ့ဘက်
၃၅။	ဂမ္ဘီရဒီပနီ	၅ ။ အရှေ့ဘက်
၃၆။	သတ်ပုံသံခိပ်ကျမ်း	၁ ။ အရှေ့ဘက်
၃၇။	ဘယဝိနာသကဒီပနီ	၂ ။ အရှေ့ဘက်
၃၈။	အာဟာရဒီပနီ	၈ ။ အရှေ့ဘက်
B ၃၉။	ပုဏ္ဏောဝါဒကမ္မဋ္ဌာန်း	၂ ။ တောင်ဘက်

၄၀။	လန်ဒန်ပါဠိ ဒေဝီပုစ္ဆာ ဝိသဇ္ဇနာပါဠိ		၆-ချပ် အင်္ဂါထောင် အတွင်းစေတီ
၄၁။	ပဗ္ဗာဇနီယနှင့် မိုးပရိတ်ကြီးပါဠိ	၂	။ ထောင်ဘက်
၄၂။	ကေဝဋ္ဋကအဋ္ဌသမောဓာန် ဗဟုဝုစ်အဋ္ဌသမောဓာန် သုဒ္ဓန္တပရိဝါသဒ္ဒန်	၄	။ ထောင်ဘက်
၄၃။	ဝိနယသံခိပ်	၂	။ ထောင်ဘက်
၄၄။	ဣဏပရိဘောဂဝိနိစ္ဆယ	၃	။ ထောင်ဘက်
၄၅။	မဟာသရဏဂုဏ်တော်ကြီး နိဿယ	၂	။ ထောင်ဘက်
၄၆။	လယ်တီစာသင်နည်း	၂	။ ထောင်ဘက်
၄၇။	ကမ္မဋ္ဌာနဒီပနီ	၉	။ ထောင်ဘက်
၄၈။	ပရမတ္ထသံခိပ်အကျယ်	၁၁	။ ထောင်ဘက်
၄၉။	ဝိရတိသီလဝိနိစ္ဆယ	၂	။ ထောင်ဘက်
၅၀။	အတ္တ အနတ္တ ပုစ္ဆာ ဝိသဇ္ဇနာ	၂	။ ထောင်ဘက်
၅၁။	ဒီဃာသနဝိနိစ္ဆယ	၂	။ ထောင်ဘက်
၅၂။	ဉာဏ် အသင်း မာရ် အသင်း ခန္ဓာ အသင်း ရှင်းလင်းချက်	၂	။ ထောင်ဘက်
၅၃။	သရဏဂုဏ် ဝိနိစ္ဆယကျမ်းသစ်	၂	။ ထောင်ဘက်
၅၄။	ဝိကာလဘောဇနေ သိက္ခာပုဒ်အဆုံးအဖြတ်	၁	။ ထောင်ဘက်
၅၅။	အနတ္တဝိဘာဝနာပါဠိနိဿယ	၂	။ ထောင်ဘက်
၅၆။	သီလဝိနိစ္ဆယကျမ်း	၁	။ ထောင်ဘက်
၅၇။	ဗုဒ္ဓဘာသာ-ဗြာဟ္မဏဘာသာ ရှင်းလင်းချက်	၃	။ ထောင်ဘက်
၅၈။	ခရစ်ယောပါဒ ပုစ္ဆာ ဝိသဇ္ဇနာ	၅	။ ထောင်ဘက်

www.dhammaransi.com

ဒီပနီ ပေါင်းချုပ်—ပထမတွဲ

၅၉။ ဝိပဿနာဒီပနီ (မြန်မာ)	၆-ချပ်	ကောင်ဘက်
၆၀။ ဝိပဿနာဒီပနီ (ပါဠိ)	၆	။ အရှေ့မြောက် အကွင်းစောက်အောက်
၆၁။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဒီပနီ	၇	။ မြောက်ဘက်
၆၂။ မဂ္ဂင်ဒီပနီ	၄	။ တောင်ဘက်
၆၃။ စတုသစ္စဒီပနီ	၂	။ တောင်ဘက်
၆၄။ ဗောဓိပက္ခိယ ဒီပနီ	၇	။ မြောက်ဘက်
၆၅။ အလင်းကျမ်း	၅	။ အရှေ့ဘက်
၆၆။ နိယာမဒီပနီ (မြန်မာ)	၃	။ တောင်ဘက်
၆၇။ နိယာမဒီပနီ (ပါဠိ)	၇	။ မြောက်ဘက်
၆၈။ ပဋ္ဌာနုဒ္ဒေသဒီပနီပါဌ်	၅	။ တောင်ဘက်
၆၉။ ပဋ္ဌာနုဒ္ဒေသဒီပနီ နိဿယ	၁၄	။ အရှေ့ဘက်

ဒီပနီပေါင်းချုပ်-ဒုတိယတွဲ

၇၀။ ဘာဝနာဒီပနီ	၁၉	။ တောင်ဘက်
၇၁။ ဝိဇ္ဇာမဂ္ဂဒီပနီ	၄	။ မြောက်ဘက်
၇၂။ အာနာပါနဒီပနီ	၂	။ အရှေ့ဘက်
၇၃။ ခေတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကျမ်း		
၇၄။ အနတ္တဒီပနီ	၆	။ မြောက်ဘက်
၇၅။ သစ္စတ္တဒီပနီ	၁	။ အရှေ့ဘက်

ဒီပနီပေါင်းချုပ်—တတိယတွဲ (မရိုက်ရသေး) ပြင်ပြီး

၇၆။ ဥတ္တမပုရိသဒီပနီ	၉	။ တောင်ဘက်
၇၇။ ပါရမီဒီပနီ	၁၂	။ တောင်ဘက်
၇၈။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ ဒီပနီ	၁၅	။ တောင်ဘက်
၇၉။ နိဗ္ဗာနဒီပနီ	၁၀	။ တောင်ဘက်
၈၀။ နိဗ္ဗာနဝိသဇ္ဇနာ	၂	။ တောင်ဘက်

www.dhammaransi.com

မုံရွာမြို့
လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး
ထေရုပ္ပတ္တိအကျဉ်းချုပ်

ဇာတိဌာန-နှင့်
ခမည်းတော်-မယ်တော်

ကျေးဇူးတော်ရှင်လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၀၈-ခုနှစ်[1] နတ်တော်လဆန်း ၁၃-ရက် အင်္ဂါနေ့တွင် ဒီပဲယင်းမြို့နယ် စိုင်ပြင်ရွာ၌ ဖွားမြင်တော်မူခဲ့သည်၊ ခမည်းတော်မှာ ဦးထွန်းသာဖြစ်၍ မယ်တော်မှာ ဒေါ်ကြုံး ဖြစ်သည်။

ဦးထွန်းသာ—ဒေါ်ကြုံးတို့တွင် သားသမီး ခြောက်ဦး[2] ထွန်းကားခဲ့ရာ ယင်းတို့မှာ—

(၁) ပဌမ အကြီးဆုံးသား (ငယ်စဉ်က ကွယ်လွန်)
(၂) ဒုတိယသား - မောင်တက်ခေါင် (လယ်တီဆရာတော်)
(၃) တတိယသား - မောင်တက်စွာ (လူဝတ်ကြောင်)
(၄) စတုတ္ထသား - မောင်တက်ပွား (ပထမပြန်-ဦးကုမာရ)
(၅) ပဥ္စမသား - မောင်တက်ထွား (ဆရာတော်-ဦးဂိတ္တ)
(၆) ဆဋ္ဌ သမီး မမြလေး

တို့ ဖြစ်ကြသည်။

သို့ဖြစ်ရာ သား· သမီး ခြောက်ဦး ရှိသည့်အနက် ဒုတိယသား စတုတ္ထသားနှင့် ပဥ္စမသားများမှာ ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ခဲ့ကြသည်။

၁။ အဌ သုဉ် ဒွိ ဧက်၊ သက္ကရာဇ်၊ ဖွားလစ် ကျမ်းဆရာ။
(ပရမတ္ထသံခိပ်—နိဂုံး)

၂။ 'လယ်တီထေရုပ္ပတ္တိ'စာအုပ်များနှင့်'လယ်တီဒီပနီကျမ်းဦးနိဒါန်း' များတွင် ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ လယ်တီဆရာတော်၌ မွေးချင်း ငါးဦး မဟုတ်၊ မွေးချင်း ခြောက်ဦးသာ အမှန် ဖြစ်သည်။

မင်္ဂလာနိမိတ်ထူး - နှင့် ငယ်နာမည်

လယ်တီဆရာတော် လောင်းလျာ ဖြစ်သူ- ဒုတိယသားကို ဖွားမြင်ဆဲ အချိန်တွင် အိမ်ဦး ပစ္စာအတွင်းရှိ နေ့ကျည်းပင်ကြီး၌ ထောင်ထားသော ပါးလုံးများ ကြားထဲမှ စို့ (သင်္ကန်း) ကြီး ပေါ်ထွက်လာကာ ကောင်းကင်သို့ တိုးတက်သွားပြီးမှ တဖန် ညွတ်ကိုင်းပြီး အိမ်တွင်းသို့ဝင်ရောက်လာပြန်သည်။ ထို့နောက် ယင်းစို့ (သင်္ကန်း)ကြီးသည် အိမ်တွင်းမှ အိမ်ခေါင်မိုးသို့ ပျံတက်ပြီး အဝါတဝန်း - အစိမ်းတဘန်း - အပြာ တတန်း - အနီ တတန်းဖြင့် ရောင်မျိုးစုံ ယှက်သန်းကာ ကောင်းကင်လမ်းသို့ ပျံသန်း ပျောက်ကွယ်သွားသည်။

ယင်းကဲ့သို့သော မဖြစ်ဖူးမြဲ ထူးကဲ့လှသည့် မင်္ဂလာနိမိတ်ထူးကို အစွဲပြု၍ လယ်တီဆရာတော် လောင်းလျာ ဖြစ်သော ဒုတိယ သားကို မောင်တက်ခေါင် ဟူ၍ အမည်ပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ကျောင်းအပ်ခြင်း - နှင့် ရှင်သာမဏေဘဝ

မောင်တက်ခေါင် ၁၀ - နှစ်သား အရွယ်တွင် စိုင်ပြင်ရွာ ကျောင်းမကျောင်း ဆရာတော် အရှင်နန္ဒထံ ပညာ သင်ကြားရန် ကျောင်းအပ်နှံခဲ့သည်၊ ကျောင်းသားအဖြစ်ဖြင့် ဘုန်းကြီးကျောင်း ပညာရေး၏ သင်ရိုးဖြစ်သော မင်္ဂလသုတ်, နမက္ကာရ, ရတနာရွှေချိုင့်, အဘွင်းအောင်ခြင်း, အပြင်အောင်ခြင်း, လောကနီတိ, ဓမ္မနီတိ, ပရိတ်ကြီး စသည်တို့ကို သင်ကြားခဲ့သည်။

အသက် ၁၅-နှစ်သား အရွယ် ရှင်သာမဏေ ပြုရာ ဘွဲ့ အမည်မှာ ရှင်ဉာဏဓဇ[၁] ဖြစ်သည်၊ ရှင်ဉာဏဓဇသည် သာမဏေဘဝဖြင့် ဆရာတော်

၁။ 'မုံရွာ လယ်တီ၊ တောရပ်ဗိ၊ မယေ၏ ဉာဏ်ဓဇာ' ဟူသော 'ပရမတ္ထ သံခိပ်' နိဂုံးမှ 'ဉာဏ်ဓဇာ' ဟူသော စကားရပ်ဖြင့် ကျေးဇူးရှင် ဆရာတော်ကြီး ကိုယ်တော်တိုင် ယင်း၏ ဘွဲ့အမည်ကို 'ဉာဏဓဇ' ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ထုတ်သွားတော်မူခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု

www.dhammaransi.com

အရှင်နန္ဒ ထံ၌ မြန်မာနိုင်ငံ ပါဠိပညာရေး၏ သင်ရိုးဖြစ်သော ၈-စွည်း သဒ္ဒါကြီး, အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂြိုဟ်, ဝိသိလက်ရိုး, မာတိကာ, ဓာတုကထာ, ယမိုက်, ပဋ္ဌာန်း စသော နေ့ပါဠိပါကျမ်းများကို သင်ကြားခဲ့သည်။

ဆယ်ကျော်သက်က ရေးသားဖွဲ့ဆိုခဲ့သော ကျမ်းနှင့်ကဗျာများ

၁၈-နှစ်အရွယ်တွင်ရဲထွက်ရွာအရှေ့ဘက် ဝေဒပါရဂူဆရာတော်အရှင်ဂန္ဓမာအထံ၌ ဗေဒင်ဘက် ဆိုင်ရာ ပညာရပ်များကို သင်ယူခဲ့သည်၊ ယင်းသို့ သင်ယူယင်း ကျည်းကန် ကိုရင်ကြီး၏လက်ာကို နည်းယူပြီးလျှင် ဗိုလ်, သုဇာတာ, ဗျဉ္ဇတာ, ဇာတာဖွဲ့, သကြ်န်တွက်, လက်ရိုး လက်ာများကိုဖွဲ့ဆိုရေးသားတော်မူခဲ့သည်။

ထိုစဉ်က သာမဏေဘဝဖြင့်ပင် မဟော်ဇာတ်ထုပ် နှင့် မဟော်ကျေးစေခန်း ရတု, ရှင်လောင်းလှည့် (သျှိုးလိုက်) ရတုကဗျာများကို လည်း ဖွဲ့ဆိုရေးသားတော်မူခဲ့သည်။

ထို့ပြင်သဒ္ဒါဘက်ဆိုင်ရာ သဒ္ဒါငယ်ကျမ်းများကိုသင်ယူယင်း ဝါစ္စဝါစက အကောက်ကျမ်းဟောင်းကို အားမရသဖြင့် 'ဝါစ္စ ဝါစက အကောက်ကျမ်းသစ်'ကိုလည်း သာမဏေဘဝ ဆယ်ကျော်သက်ကပင် ရေးသားပြုစုတော်မူခဲ့သေးသည်။

အားမရနိုင်သော စာကြည့်ဝါသနာ

သက္ကရာဇ် ၁၂၂၈-ခု ကဆုန်လဆန်း ၆-ရက် နေ့တွင် သာမဏေ ရှင်ဉာဏဓဇသည် စိုင်ပြင်ရွာ ကျောင်းမကျောင်းကျောင်းမှ ဆရာတော် အရှင်နန္ဒကိုဥပဇ္ဈာယ်ပြုကာ ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသည်။

လယ်တီပဏ္ဍိတ ဆရာဦးမောင်ကြီးက သူ၏ 'ပရမတ္ထသံခိပ် အမေးအဖြေ'၌ မြဲဆို ရေးသားထားသည်။

သို့သော် ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ 'ပါရမီ ဒီပနီကျမ်း' နိဂုံး ၄-ဂါထာ အနက် တတိယမြောက် ဂါထာတွင် 'မယာ ဉာဏာ ဘိဝံ-သေန'ဟူ၍ ယင်း၏ ဘွဲ့အမည်မှာ 'ဉာဏာဘိဝံသ' ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိကြရသေးသည်။

ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇကား အားရသည်ဟု မရှိလောက်အောင် စာကြည့်ဝါသနာ ပါလွန်းလှသည်၊ ထို့ကြောင့်လည်း ဥပဇ္ဈာယ် ဆရာတော် အရှင်နန္ဒက သူ၏ စာတိုက်ကြီး ငါးလုံးရှိ မြန်မာ နိဿယများကို ကြည့်ရှုရန် ခွင့်ပြုခဲ့သည်၊ ဤမျှနှင့် အားမရသေး၍ စိုင်ပြင်ရွာ မြင်တင်တိုက် ဆရာတော်အရှင်ဓမ္မထံ၌ ရှိသော စာတိုက်ကြီး ငါးလုံးမှ မြန်မာ နိဿယ ဟူသမျှကိုလည်း အားလုံး ကြည့်ရှုတော်မူလိုက်သေးသည်။

ထို့နောက် စိုင်ပြင် ၂၂ ရွာတွင် တည်ရှိသော ကျောင်းတိုက်ကြီး ငါးတိုက်မှ မြန်မာပြန် နိဿယများကို အကုန်ကြည့်ရှုတော့မည်ဟု ကြံစည်တော်မူသေးသည်၊ သို့သော် မန္တလေးမြို့သို့ ကြွ၍ ပညာသင်လိုသောကြောင့် ယင်းအကြံမှာ အထမမြောက်ခဲ့ပေ။

မန္တလေးမြို့ စံကျောင်းတိုက်၌ ပညာ သင်ကြားခြင်း

သို့ဖြစ်၍ပင် ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇသည် ၁၂၃၁-ခုနှစ်တွင် မိမိ ဖွားမြင်ရာ စိုင်ပြင်ရွာမှ မန္တလေး ရတနာပုံ နေပြည်တော် မြောက်ပြင် မင်္ဂလာ စံကျောင်းတိုက်သို့ ပညာသင်ကြားရန် ကြွရောက်တော်မူခဲ့သည်။

ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇသည် ရဟန်း ၁-ဝါမှ ၁၆-ဝါ အထိ ၁၆ နှစ် တိုင်တိုင် စံကျောင်းတိုက်၌ နေထိုင်ကာ 'သုဒဿန ဝရ ဓမ္မသာမိ မဟာဓမ္မ ရာဇာဓိရာဇဂုရု' ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ ဒုတိယ စံကျောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီးထံ၌ ဝိနည်းပါဠိတော်-အဋ္ဌကထာများနှင့် အဘိဓမ္မာ အဋ္ဌကထာ သုံးကျမ်းကို သင်ယူတော်မူသည်။

ထိုအချိန်က ဒုတိယ စံကျောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီးမှာ မန္တလေး ရွှေမြို့တော်တွင် စာချ နာမည်အကျော်ကြားဆုံးဖြစ်၍ နောက်လိုက် သံဃာ ၁၀၀၀ ကျော် အထိပင် ရှိခဲ့ဖူးသည်။

ထို့နောက် ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇသည် အဆိုပါ ဝိနည်းနှင့် အဘိဓမ္မာ ပါဠိ အဋ္ဌကထာများကိုပင် မကုဋ္ဌာရာမ ဆရာတော်ဘုရားကြီးထံ၌လည်း သင်ယူတော်မူပြန်သည်။

www.dhammaransi.com

'လုံပက်'–'လင်းပက်' ဘယ်ပက် သာ၍ တတ်သနည်း

ထိုအချိန်က ဒုတိယ စံကျောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီးထံ (၁) 'ရာဇဂုရု' ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ အလုံဇာတိ မိုင်းခိုင်းဆရာတော် ဦးပဏ္ဍိတ နှင့် (၂) 'ရာဇဂုရု' ဘွဲ့တံဆိပ် မရသော စလင်းဇာတိ ဆရာတော် ဦးပဏ္ဍိစ္စ ဟူ၍ စာတတ်-ပေတတ် ပထမ စာချ တပည့်ကြီးနှစ်ပါးရှိရာ စံကျောင်းတိုက် မတ်ဝန်းကျင်တွင် 'လုံပက်-လင်းပက်၊ သည်နှစ်ပက်တွင်၊ ဘယ်ပက် သာ၍တတ်သနည်း' ဟု ကဗျာစပ်ဆို မေးခွန်း ထုတ်ခြင်းခံရသည်အထိ ပရိယတ္တိစာပေလောက၌ ထင်ရှားကျော်ကြားသော **စာချ တပည့်ကြီး နှစ်ပါး** ဖြစ်သည်။

ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇသည် စံကျောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီးထံ၌ အထက်ပါအတိုင်း ဝိနည်းနှင့် အဘိဓမ္မာ ပါဠိ အဋ္ဌကထာများကို သင်ယူခဲ့သည့်အပြင် အဆိုပါ လုံပက်၊ လင်းပက် ဟူသော ပထမ စာချကြီး နှစ်ပါးတွင် စလင်းဆရာတော် ဦးပဏ္ဍိစ္စ၏ တပည့်ရင်းလည်း ဖြစ်သည်၊ စလင်းဆရာတော် ဦးပဏ္ဍိစ္စထံတွင် ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇသည် ပါစိတျာဒိအဋ္ဌကထာ, သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာ, ပဉ္စပကြိုဏ်အဋ္ဌကထာ စသည်တို့ကို အာစရိယပရမ္ပရ ဆုပ်မိကိုင်မိ ရှိအောင် ဆိုဝါ တက်ဝါနှင့် သင်ယူတော်မူခဲ့သည်။

ထို့ကြောင့်လည်း ရဟန်းတော်အရှင်ဉာဏဓဇသည် လယ်တီဆရာတော် အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိတော်မူလာသောအခါ၌ 'ငါ၏ ဗိုက်ထဲမှာ ရှိသမျှ ပညာများသည် စလင်း ဦးပဏ္ဍိစ္စဟာတွေချည်းပဲ' ဟူ၍ ကြော ကော မိန့်ကြားတော်မူလေ့ရှိပေသည်။[၁]

မယာအဟောင်းဝန်၏ ဩဝါဒ

ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇကား အစဉ်အလာ သမား-သမားရိုးကျသမားမဟုတ်ပေ၊ ငယ်စဉ်ကပင် တော်လှန်သော အတွေးအခေါ်ရှိသူဖြစ်

၁။ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးက လယ်တီ ဦးပဏ္ဍိတ (=လယ်တီပဏ္ဍိတ ဆရာဦးမောင်ကြီး) **အား** ပြောမြွက်ဖူးသော စကား။

www.dhammaransi.com

သည်၊ ထိုအချိန်က မန္တလေး ရွှေမြို့တော်ရှိ ထင်ရှားသော ပညာရှိကြီးများ ရှိသည့်အနက် ရွှေပြည်ဝန်ကြီး ခေါ် ယောအတွင်းဝန် ဦးဖိုးလှိုင်မှာ တော်လှန်သော အတွေး အခေါ် အယူ အဆ ရှိသူ ဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်ရာ ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇသည် ယောအတွင်းဝန် ဦးဖိုးလှိုင်၏ တော်လှန်သော အတွေးအခေါ်အယူအဆများကိုနှစ်သက်စွဲလမ်းသလောက် ဦးဖိုးလှိုင်၏ ခေတ်မီသော စာရေးနည်း စာရေးဟန်များကိုလည်း အားကျသည်၊ အတုယူလိုသည်၊ နည်းယူလိုသည်။

ထို့ကြောင့်လည်း သီတင်းနေ့များတွင် ယောအတွင်းဝန် ဦးဖိုးလှိုင်ထံသို့ ကြွရောက်ကာ ပိဋကတ်တော်၌ ယူဆပုံ ယူဆနည်းများနှင့် မြန်မာစာရေးနည်း ရေးဟန်များကို နည်းခံ ခဲ့သည်၊ ထိုအခါ ယောအတွင်းဝန်က-'ဦးပဉ္ဇင်းကလေး-သာတတ်ချင်သလား၊ စာတတ်ချင်ယင်ဂဏ္ဍ-ဝတ္ထုအဋ္ဌကထာကို နိုင်နင်းအောင် သင်ကြားပါ'ဟု သြဝါဒစကားဖြင့် နည်းပေးညွှန်ကြား လျှောက်ထားခဲ့သည်၊ ထို့ပြင် ယောအတွင်းဝန်က ပိဋကတ်၌ တော်လှန်သည့် အတွေး အခေါ် အယူ အဆ များကိုလည်း ပြောကြား လျှောက်ထားလိုက်သေးသည်။

ထိုစဉ်က ပြောကြားလိုက်သော ယောအတွင်းဝန်၏ တော်လှန်သည့် အတွေး အခေါ် အယူအဆများနှင့် ပတ်သက်၍ ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇသည် လယ်တီဆရာတော် အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိလာသော အခါ၌ တပည့် ဖြစ်သူ လယ်တီ ဦးပဏ္ဍိတ (နောင်-လယ်တီပဏ္ဍိတ ဆရာဦးမောင်ကြီး) အား-'အိမ်း....ယောဆိုတာ လူတစ်ကွဲ့၊ သူဟာ ပထမတန်း ပညာရှိကြီးပဲ၊ စကားဆန်း အင်မတန် ပြောတတ်တဲ့ လူ၊ သူ

www.dhammaransi.com

ပညာရှိမို့ သူပြောတဲ့ စကား ငါမှတ်ထားတာပဲ၊ နို့ပေမယ့် ဒီ*** ကျမ်းတော့ကာ[1] အသွန့် ခိုင်မာတဲ့ သံဂါယနာတင် ကျမ်းတွေ ဖြစ်တယ်' ဟူ၍ ပြန်လည် အမိန့်ရှိခဲ့ဖူးသည်။

ပဥ္စမ သံဂါယနာပွဲ၌ ကသာဝတ္ထုကို ပြန်ဆိုတော်မူခြင်း

မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးသည် ပဉ္စမသံဂါယနာ တင်ရန် အတွက် ပထမဆင့်လုပ်ငန်း တရပ် အဖြစ်ဖြင့် ၁၂၂၂-ခုနှစ်မှ စတင်ကာ ပိဋကတော်များကို ကျောက်ထက် အက္ခရာ ထွင်းထုခဲ့ရာ ၁၂၃၀-ပြည့်နှစ်တွင် အလုံးစုံ ပြီးစီးခဲ့သည်။

ယင်းသို့ ကျောက်ထက်အက္ခရာ ထွင်းထုပြီးနောက် ပိဋကတော်များကို ပဉ္စမသံဂါယနာ တင်တော်မူခဲ့ရာ—

— သစ်ဆိမ့်တိုက်က ဝိနည်း ပိဋကတော်ကိုလည်းကောင်း၊

— စလင်းတိုက်က သုတ္တန်ပိဋကတော်ကိုလည်းကောင်း၊

— စံကျောင်းတိုက်က အဘိဓမ္မာ ပိဋကတော်ကိုလည်းကောင်း

အသီးအသီး တာဝန်ယူကာ ရွှေနန်းတော်ကြီး အတွင်း ဖြတိုက်ဟော် ရာဇပလ္လင်ပေါ်၌ တလှည့်စီ ပြန်ဆိုတော်မူကြရသည်။

၁။ ဤ၌ (****)ဖြင့် မြုပ်၍ ထားသော ကျမ်းအမည်များနှင့် ယော အတွင်းဝန်က ပျောက်ထားသော ပိဋက ဆိုင်ရာ တော်လှန်သော အတွေးအခေါ် အယူအဆများကို 'လယ်တီဆရာတော်' အမည်ဖြင့် ထုတ်ဝေရန်စီစဉ်ရေးသားလျက်ရှိသော ဆိုက်ကြီးအရွယ်ကြီးနှင့် စာမျက်နှာ (၁၀၀၀) ကျော်-အဘွင်း ခေတ်ပုံပေါင်း (၃၀၀) ကျော် ရှိ အတ္ထုပ္ပတ္တိ အကျယ်ကျမ်းကြီး၌ အကျယ်တဝင့် မထိမ်မချန် ဖော်ပြထားသည်။

ထိုအခါ စံကျောင်းတိုက်သား တပါးဖြစ်သော ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇသည် ကထာဝတ္ထုပါဠိတော်ကို ဟာဝန်ယူပြန်ဆိုတော် မူခဲ့သည်။

ယောအတွင်းဝန်၏ ဩဝါဒစကား လျှောက်ထားချက်အရ ရဟန်း တော် အရှင်ဉာဏဓဇသည် ကထာဝတ္ထု ပါဠိတော် နှင့် ကထာဝတ္ထု အဋ္ဌကထာကို အထူး ကျွမ်းကျင် နိုင်နင်းအောင် သင်ကြား လေ့လာ ထားသည့်အတိုင်း ပြဲတိုက်တော်ရာဇပလ္လင်ထက်၌ ကထာဝတ္ထုပါဠိတော် ကို အောင်မြင်စွာ ပြန်ဆိုတော်မူနိုင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

၁။ ကထာဝတ္ထုပါဠိတော်မှာ အဘိဓမ္မာ ခုနစ်ကျမ်းအနက် ၅-ခုမြောက် ကျမ်းဖြစ်သည်၊ သို့သော် ဗုဒ္ဓဘာသိတ ဘုရားဟော မဟုတ်ပေ၊ အရှင် မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿမထေရ်က ဘီ·စီ ၃-ရာစုတွင် ဗုဒ္ဓ ဘုရားရှင် ထား တော်မူခဲ့သော မာတိကာကိုအကျယ်ချဲ့၍ ဟောကြားထားသော ကျမ်း ဖြစ်သည်၊ ယင်း ကထာဝတ္ထုပါဠိတော်သည် (၁) အန္ဓက, (၂) အပရ သေလိယ, (၃) ဥတ္တရပထက, (၄) ကဿပိက, (၅) ဂေါကုလိက, (၆) ပုဗ္ဗ သေလိယ, (၇) ဘဒြ ယာနိက, (၈) မဟာ သံဃိက, (၉) မဟိသာသက, (၁၀) ရာဇဂိရိက, (၁၁) ဝဇ္ဇိပုတ္တက, (၁၂) ဝေတုလ္လ, (၁၃) သန္နတ္တိ ဝါဒီ, (၁၄) သမ္မိတိယ, (၁၅) သိဒ္ဓတ္ထိက (၁၆) ဟေတုဝါဒ- ဟူသော ဂိုဏ်း ကြီး ၁၆-ဂိုဏ်းတို့၏ မိစ္ဆာဝါဒ ၁၆-ချက်ကို ချေဖျက်ထားသော ကျမ်း ဖြစ်သည်။

အရှင် မဟာဗုဒ္ဓဃောသကလည်း ကထာဝတ္ထုအဋ္ဌကထာတွင် နိဒါန ကထာ၌ ဒီပဝံသကျမ်းကို မှီငြမ်းပြုကာ ဇမ္ဗူဒိပ်၌ မဟာသံဃိက ဂိုဏ်းကြီး ကွဲသည်မှစ၍ ဂိုဏ်း ၁၈-ဂိုဏ်းကွဲပြားသွားပုံကို ဖော်ပြဖွင့်ဆိုထားသည်။

ယောအတွင်းဝန် ဩဝါဒ အတိုင်း ကမ္ဘာကို ဗုဒ္ဓသာသနာ ဖြန့်ချိ ပြုစုလိုသူ တိုင်း ကထာဝတ္ထု ပါဠိတော် နှင့် အဋ္ဌကထာမှာ မလေ့လာ လျှင် မဖြစ်သော ကျမ်းများ ဖြစ်သည်။

ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇသည်လည်း ကထာဝတ္ထုကို လေ့လာ ယင်း ရဟန်းငယ် ဘဝကပင် ကိုးတိုင်း ကိုးဌာန သာသနာပြု ခေါင်း

www.dhammaransi.com

ပထမ စာချ ဖြစ်တော်မူခြင်း

ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇသည် ရဟန်းသိက္ခာ ၈-ဝါ အရတွင် စံကျောင်း တိုက်၌ ပထမ စာချအဖြစ် ချီးမြှောက်ခြင်း ခံခဲ့ရသည်။

ထိုအခါ ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇသည် တပည့်များအား နိရုတ္တိဉာဏ် ထက်သန် စူးရှရေးအတွက် အခြေခံအဖြစ်ဖြင့် 'ပဒရူပသိဒ္ဓိ' သဒ္ဒါကျမ်းကို ဇောက်ချကာ ခေါင်းပေး ပို့ချတော်မူခဲ့သည်။

ပါရမီ ပုစ္ဆာ ၂၀-နှင့် ပါရမီ ဒီပနီ

ရဟန်းတော် အရှင် ဉာဏဓဇ ၁၄-ဝါ အရတွင် စံကျောင်းဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ အမေး ပုစ္ဆာ-၂၀ ထွက်ပေါ်လာသည်၊ ဘုရား, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ, သာဝကတို့၏ ပါရမီနှင့် စပ်ဆိုင်ရာ အချက်ပေါင်း ၂၀-ကို စံကျောင်း ဆရာတော် ဘုရားကြီးက ပါဠိ ဘာသာဖြင့်

ဆောင်လည်းဖြစ် - တတိယ သံဂါယနာ ခေါင်းဆောင်လည်း ဖြစ်သူ ကထာဝတ္ထုကျမ်းဆရာ အရှင် မဟာ မောဂ္ဂလိပုတ္တ တိဿ မထေရ်ကို အားကျခဲ့ဟန်တူသည်။

ထို့ကြောင့်လည်း နောင် လယ်တီ ဆရာတော် အဖြစ်သို့ရောက်ရှိသောအခါ နိုင်ငံခြားသာသနာပြုတော်မူရာတွင် ယင်း ကထာဝတ္ထုကို စေ့စပ်စွာ လေ့လာ ထားခဲ့သဖြင့် လယ်တီ ဆရာတော်၏ ကမ္ဘာ့အမြင်- သာသနာပြု အမြင်များမှာ မြန်မာနိုင်ငံကို ကျော်လွှားကာ နိုင်ငံတကာနှင့် ရင်ဘောင်တန်းနိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

အထူးသဖြင့် ခရစ်ယာန်ဝါဒ လွှမ်းမိုးရာ အနောက်တိုင်းသို့ ဗုဒ္ဓသာသနာ ပြုရာ၌ ကထာဝတ္ထုကို လက်နက်ကောင်း တခု အဖြစ်ဖြင့် ထက်ထက် မြက်မြက် ကိုင်တွယ် အသုံးချနိုင်ခဲ့သည်ဟုလည်း ဆိုရမည်။

ယင်းအကြောင်းများနှင့်တကွ ကထာဝတ္ထုအပေါ် ကမ္ဘာ့ပညာရှင်များ၏ အမြင်များကိုပါ '**လယ်တီဆရာတော်**' အမည်ဖြင့် ထုတ်ဝေရန် စီစဉ် ရေးသား လျက်ရှိသော စာမျက်နှာ (၁၀၀၀) ကျော် — အတွင်း ခေါင်းစဉ်ပေါင်း (၃၀၀) ကျော်ရှိ အတ္ထုပ္ပတ္တိ အကျယ်ကျမ်းကြီး၌ တွေ့မြင်ဖတ်ရှုကြရမည်။

www.dhammaransi.com

အမေးပုစ္ဆာ ၂၀-ပြုလုပ်ကာ မေးခွန်း ထုတ်ဆင် မေးမြန်းလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ယင်းအမေးပုစ္ဆာများ၏အဆုံး၌ 'မယံ စောဒကာနာမ ကေဒေသ-ပေက္ခကာ' စသည်ဖြင့်–

'ငါတို့ စောဒကပုဂ္ဂိုလ် မည်သည်ကား တဖက် တစိတ်ကိုသာ မျှော်ကုန် ကြည့်ကုန်၏၊ အလုံးစုံကို အကုန်မကြည့်ကုန်၊ အကယ်၍ အလုံးစုံကို မျှော်ကုန်ကြည့်ကုန်ပါမူ ယခု ဤမေးခွန်း ပုစ္ဆာများသည် မပေါ်ပေါက်ခဲ့ရာ၊ ဤမေးခွန်း ပုစ္ဆာများသည် ပေါ်လည်း ပေါ်ခဲ့၏။ ဗုဒ္ဓဒီပ၏ တံခွန်–သာသနာတော်၏ တံခွန် ဖြစ်သော ပညာရှိတို့ အတွက် သက်သက် ဤပုစ္ဆာများ ပေါ်ပေါက် လာခြင်းဖြစ်ရာ ပညာ မရှိသော သူတို့သည် ကုပ်၍ နောက်ဆုတ်ကြ ကုန်လော၊ သင်တို့ ကြောင့်ကြစရာ မဟုတ်ကုန်၊ အဘယ့်ကြောင့် ဆိုသော် ပထမတန်း သာသနာ့ တံခွန်များသည် ဤပုစ္ဆာများကို ဖြေဆိုကြလိမ့်မည် ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။'

ဟူ၍ စံကျောင်း ဆရာတော် ဘုရားကြီးက ဖြေဆိုမည့်သူကို ဘဝင်သို့တက်ရောက် ရအောင်လုမတတ် မြှောက်ပင့် ရေးသားပြီး မဖြေနိုင်သူများအား လမ်းလေးခွ၌တည်ရှိသော ရှားငှက်တိုနှင့်လည်းကောင်း-လူအများ ကျော်လွှား သွားလာရာ တံခါးခုံနှင့်လည်းကောင်း နှိုင်းယှဉ်ဥပမာပေးကာ တုဏှီဘာဝဆိတ်ဆိတ်နေကြရန်ကား ဖြစ်နှိမ်ချထားသည်။

ယင်းသို့ရေးသားထားသည်ကိုတွေ့ရှိလိုက်ရသည်နှင့် ဖ ပြိုင်နက် ပြန်တော်အရှင်ဉာဏဓဇသည် ဤအမေးပုစ္ဆာ ၂၀ ကား ငါ့ကိုရည်ရွယ်၍ ငါ့အတွက် သက်သက်ဖြစ်ပေါ်လာပြီတကား' ဟု အားတက် ရွှင်လန်း ဝမ်းမြောက်စွာဖြင့် နိကာယ် ငါးရပ် ပိဋကကို မွှေနှောက် ချောက်ခြားပြီး ယင်းအမေးပုစ္ဆာ ၂၀-ကို ပါဠိလိုရေးသားဖြေဆိုကာ စံကျောင်း ဆရာတော်ဘုရားကြီးအား ဆက်ကပ်လိုက်သည်။

မှန်းချက်နှင့်
နှမ်းထွက် မကိုက်ခြင်း

ယင်းသို့ရေးသား ဖြေဆိုလိုက်သော်လည်း ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇ အနေဖြင့် 'မှန်းချက် နှင့် နှမ်းထွက်' မကိုက်အောင်

www.dhammaransi.com

ဖြစ်ခဲ့သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇ၏ ဖြေဆိုချက်ကို စံကျောင်း ဆရာတော်ဘုရားကြီးက နှစ်သက်လိုလား တော် မမူသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ^၁^

အလုံ ဦးပဏ္ဍိတနှင့် စလင်း ဦးပဏ္ဍိစ္စတို့၏ တပည့်ကြီးနှစ်ပါး ရှိသည့် အနက် အလုံ ဦးပဏ္ဍိတ နှင့် ဦးပဏ္ဍိတ၏ တပည့် တပန်းများကိုသာ စံကျောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီးက ဖြေဆိုစေလိုသောကြောင့် မနှစ်သက် မလိုလားခြင်းဖြစ်သည်ဟု အစဉ်အဆက် ပြောစမှတ်ရှိသည်။

ပထမဆုံး လယ်တီဒီပနီ ယခုအခါ ပုံနှိပ်စာအုပ် အဖြစ်ဖြင့် တွေ့မြင် ဖတ်ရှု နေကြရသော 'ပါရမီဒီပနီ' ကျမ်းစာအုပ်မှာ ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇ ဘဝက ဖြေဆိုခဲ့သော ယင်း အမေးပုစ္ဆာ ၂၀ - ၏ အဖြေပင် ဖြစ်သည်။

လယ်တီဆရာတော်အနေဖြင့် ပထမဆုံး ရေးသားသော - ပထမဆုံး လက်ရာ - ပထမဆုံး လယ်တီဒီပနီ - ကျမ်းစာအုပ်လည်း ဖြစ်သည်။

နွားသား ရှောင်ကြဉ်ရေး—နှင့် လယ်တီတိုက် တည်ထောင်ခြင်း ၁၂၄၄ - ခုနှစ်တွင် ရဟန်းတော် အရှင် ဉာဏဓဇ သည် မန္တလေး ရွှေမြို့တော်မှ မုံရွာမြို့ ရွှေတည်းခုံ ကျောင်းတိုက်သို့ ကြွရောက် သီတင်းသုံးတော်မူသည်။

၁၂၄၇ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိသျှတို့သည် အထက်မြန်မာနိုင်ငံကို သိမ်းပိုက် လိုက်ရာ မြန်မာတနိုင်ငံလုံး ဗြိတိသျှတို့၏ကိုလိုနီဘဝသို့ရောက်ရှိခဲ့ရသည်၊

၁။ ထိုစဉ်က အရှင်ဉာဏဓဇအား စံကျောင်း ဆရာတော်ဘုရား မိန့်မြွက် တော်မူသော စကားအပြည့်အစုံနှင့် ၁ ဖြစ်အပျက် အစုံအလင်ကို 'လယ်တီဆရာတော်' အမည်ဖြင့် ထုတ်ဝေရန် စီစဉ်ရေးသားလျက်ရှိ သော စာမျက်နှာ (၁၀၀၀) ကျော် - အတွင်း ဓာတ်ပုံပေါင်း (၃၀၀) ကျော် ထိုက်ကြီး အရွယ်ကြီးနှင့် အဋ္ဌုပ္ပတ္တိ အကျယ် စာအုပ်ကြီး၌ အကျယ်တဝင့် ဖော်ပြထားသည်။

ထိုအခါ ဗြိတိသျှတို့၏ ကုလားဖြူ ကုလားမဲ စစ်သားများက နွားများကို စည်းမဲ့ကမ်းမဲ့ သတ်ဖြတ်စားသောက်ကြရာ မြန်မာ့လူနေမှုစနစ်နှင့် လည်းကောင်း–မြန်မာ့ ဘာသာရေး (ဗုဒ္ဓဘာသာ) နှင့် လည်းကောင်း ဖြောင့်ဖြောင့်ကြီး ဆန့်ကျင်နေသည်။

စင်စစ်မြန်မာနိုင်ငံသည် ပကတိရုပ်အခြေခံအားဖြင့် မြေပြန့်နိုင်ငံသာ ဖြစ်သည်၊ လယ်ယာကိုင်းကျွန်းကို ပဓာန စီးပွားရေး အဖြစ်ဖြင့် အားထား မှီခိုနေရသော နိုင်ငံသာ ဖြစ်သည်၊ စက်မှုသိပ္ပံ မထွန်းကားသော နိုင်ငံဖြစ်သဖြင့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းတွင် ကျွဲနွားများကို အားကိုးကာ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးနေကြရရာ ကျွဲနွားများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးတွင် မရှိမဖြစ်သော ကုန်ထုတ် ကိရိယာ ဖြစ်သလောက် မြန်မာပြည်သူလူထုကြီးတရပ်လုံး၏ အသက်သခင်များလည်း ဖြစ်သည်၊ ကျေးဇူးရှင်များလည်း ဖြစ်ကြသည်။

သို့ဖြစ်ရာ ဤမျှလောက် ကျေးဇူးများ ဖြစ်ကြသော ကျွဲနွားများကို ဘယ်နည်းနှင့်မျှ သတ်ဖြတ်စားသောက်ခြင်း မပြုထိုက်ဟု ဆရာတော် အရှင်ဉာဏဓဇက ခံယူသည်။

ထို့ကြောင့်လည်း အရှင်ဉာဏဓဇသည် ကိုယ်တော်တိုင်လည်း နွားသားကို ရှောင်ကြဉ်တော်မူသည်၊ တပည့် တပန်း ရဟန်း သံဃာတော်များနှင့် ပြည်သူအများကိုလည်း နွားသားရှောင်ကြဉ်ရန် 'နွားမေတ္တာစာ'ကို ရေးသားကာ လှုံ့ဆော်တော်မူခဲ့သည်။

ထို့နောက် ၁၂၄၇-ခုနှစ်တွင် မုံရွာမြို့အနီး လယ်တီတောအုပ်ကြီး၌ ကျောင်းတိုက်တည်ထောင်ကာ တပည့်တပန်း ရဟန်း သာမဏေများအား စာပေသင်ကြား ပို့ချခဲ့ရာ ထိုအခါမှ စ၍ လယ်တီဆရာတော် ဟူသော အမည်ဖြင့် ထင်ပေါ် ကျော်ကြားလာသည်။

ပရမတ္ထဒီပနီ
သင်္ဂြိုဟ်မဟာဋီကာသစ်

ယင်းတို့ လယ်တီတိုက်တွင် စာပေပို့ချတော်မူသည်ကြားမှ အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၏ အဖွင့် ဖြစ်သော '[illegible]ဝိဘာဝနီဋီကာ' ကို ပါဠိဘာသာဖြင့် ၁၂၅၉-ခုနှစ်တွင် အပြီးရေးသားပြုစုတော်မူသည်။

ယင်းဋီကာမှာ ယခုအခါ 'လယ်တီဋီကာ' ဟူသော အမည်ဖြင့် လူသိများနေကြသော်လည်း အမည် အပြည့်အစုံမှာ 'ပရမတ္ထဒီပနီ' ခေါ် 'သင်္ဂြိုဟ်မဟာဋီကာသစ်' ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

နှစ်ပေါင်း ၃၅ - နှစ်ကြာ ဋီကာစင်ပွဲကြီး

သို့သော် လယ်တီ ဆရာတော်သည် ပရမတ္ထဒီပနီဋီကာဖြင့် အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းကို ဖွင့်ဆိုရာ၌ ကိုယ့်နည်း - ကိုယ့်ဟန် - ကိုယ့်အတွေးအခေါ် - ကိုယ့်အယူအဆတို့ဖြင့် ရိုးရိုး ဖွင့်ဆိုခြင်း မပြုပဲ အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝနီ ဋီကာကျော်ကျမ်း၌ အချက်ပေါင်း ၂၄၅ ချက်တိတိ မှားယွင်း ချွတ်ချော်နေသည်ဟု ထောက်ပြကာ 'နသုန္ဒရံ' 'နယုဇ္ဇတိ' 'နသမေတိ' စသော ခပ်ကြမ်းကြမ်းစကားလုံးများဖြင့် ဋီကာကျော်မှ အဆိုပါအချက်များကို ပယ်ဖျက်ပစ်ခဲ့သည်။

အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝနီဋီကာကျော်မှာ မျက်မှောက်ခေတ် မြန်မာနိုင်ငံ ပါဠိပညာရေး၌ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၏ အဖွင့်ဋီကာကျမ်း တကျမ်း အဖြစ်ဖြင့် သင်ရိုးပြုကာ သင်ကြားပို့ချမှုကို ခံယူနေရသော ဋီကာ ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့်လည်း ယင်းကဲ့သို့ လယ်တီဆရာတော်က ဋီကာကျော်မှ အချို့ အချက်အလက်များကို ပယ်ဖျက်လိုက်သော အခါ၌ သာသနာတော်တခုလုံး ပွက်လောရိုက်ကာ ဋီကာကျော်ဘက်မှ ပြန်လည် ခုခံချေးသားလာကြသော ဋီကာများ ပေါ်ထွက်လာသည်။

သို့ဖြင့်ပင် လယ်တီဋီကာ ပုံနှိပ် စာအုပ်အဖြစ် ထွက်ပေါ်လာသော ၁၂၆၂ - နှစ်မှ ၁၂၉၇ ခုနှစ်လောက် အထိ ၃၅ - နှစ် တိုင်တိုင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ 'ဋီကာစင်ပွဲကြီး' ဖြစ်ပွားခဲ့သည်၊ ယင်း ၃၅ - နှစ်တာ အချိန်ကာလ အတွင်း ထွက်ပေါ်လာသောဋီကာကျမ်းများမှာ ၄၀ - ခန့် အရေအတွက်ရှိသည်ဟု စာရင်းအရ သိရှိရသည်၊ ယင်း ၄၀ - ခန့်တွင်

www.dhammaransi.com

ပါဠိဘာသာဖြင့် ရေးသားသော ဋီကာကျမ်းများ အပြင် မြန်မာဘာသာဖြင့် ရေးသားသော ကျမ်းများလည်း ပါဝင်ခဲ့သည်။[၁]

မူလဋီကာ–နှင့် အနုဋီကာ

ဋီကာကျော်ဆရာသည် မူလဋီကာထက် အနုဋီကာကို ပိုမို နှစ်သက်ဟန်တူသည်၊ ခဲရာခဲဆစ် ဌာနများကို အကိုးသာဓကမူရာ၌ ဋီကာကျော်ဆရာသည်–'ဝေဠုကတ္ထာ ဝုတ္တံ အာစရိယဓမ္မပါလထေရေန' ဟူ၍ အာစရိယဓမ္မပါလခေါ် အနုဋီကာ ဆရာ အရှင်ဓမ္မပါလ၏ အဆိုအမိန့်များကို ထုတ်ဆောင်ပြလေ့ရှိသည်။

လယ်တီဆရာတော်ကမူ–'အာနန္ဒာစရိယာနန္ဒထေရေန' သည်ဖြင့် မူလဋီကာဆရာ အရှင်အာနန္ဒာ၏အမည်ကိုလေးလေးစားစားခေါ်ဝေါ်ရေးသားပြီး မူလဋီကာဆရာ၏ အယူအဆများကို ဖော်ထုတ်ကာ လက်ခံတမ်းလေ့ရှိသည့်ပြင် တခါတရံ အဋ္ဌကထာဆရာကြီး အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ၏ အဆိုအမိန့်များကိုပင် ကျောခိုင်းဖွင့်ဆိုသွားသည်ကို တကျောချမ်းစရာ ကောင်းလောက်အောင် တွေ့ရှိနေရပေသည်။

သီဟိုဠ်ကို အံတုနိုင်သော လယ်တီဋီကာ

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ မြန်မာနိုင်ငံ ပါဠိစာပေ သမိုင်း၌ ပုဂံခေတ်က သီဟိုဠ်ကို အံတုနိုင်သော အရှင်အဂ္ဂဝံသ၏ သဒ္ဒနီတိကျမ်းကြီး ပေါ်ထွက်နိုင်ခဲ့သလို မျက်မှောက်ခေတ်၌လည်း ပရမတ္ထဒီပနီ လယ်တီဋီကာဖြင့် သီဟိုဠ်အား အံတုနိုင်ခဲ့ခြင်းကိုကား မည်သူမျှ ငြင်းနိုင်ကြမည် မဟုတ်ပေ။

၁။ ၃၅-နှစ်ကြာ ဋီကာစစ်ပွဲ အတွင်းက ထွက်ပေါ်လာခဲ့သော ပါဠိဘာသာရေး ဋီကာကျမ်းများနှင့် မြန်မာဘာသာရေးကျမ်းများ၏ မျက်နှာဖုံးပုံများ ယင်းဋီကာကျမ်းပြု ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ဓာတ်ပုံများနှင့် ဋီကာ စစ်ပွဲ အတွင်း ဘောင်ဘင်ခတ်ခဲ့သော စာပေ လှုပ်ရှားမှု အပြည့်အစုံများကို စာမျက်နှာ (၁၀၀၀)ကျော် - အတွင်းဓာတ်ပုံပေါင်း (၁၀၀) ကျော် ပါရှိသည့် 'လယ်တီဆရာတော်' အမည်ဖြင့် စီစဉ် ရေးသားလျက်ရှိသော ဆိုက်ကြီး အရွယ်ကြီး အထ္ထုပ္ပတ္တိ အကျယ် စာအုပ်ကြီး၌ ဖော်ပြထားသည်။

www.dhammaransi.com

သို့ဖြစ်ရာ ပရမတ္ထဒီပနီ လယ်တီဋီကာကို မြန်မာနိုင်ငံ ဗုဒ္ဓသာသနာ့ သမိုင်းတွင် စာပေမှတ်တိုင် တတိုင် အဖြစ်ဖြင့် ယခုအခါ သမိုင်းသုတေသီတိုင်းက အသိအမှတ်ပြုနေကြရပြီ ဖြစ်ပေသည်။

လှည့်လည် တရားဟောခြင်းနှင့် ဝါဆိုစဉ် အကျဉ်း

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် လယ်တီတိုက်ကြီးကို တည်ထောင်ကာ တပည့် တပန်း ရဟန်းသာမဏေများအား စာပေပို့ချတော်မူပြီးနောက် ၁၂၅၇ ခုနှစ်လောက်မှစတင်ကာ မြန်မာနိုင်ငံ အရပ်ရပ်သို့ လှည့်လည်ကြွရောက်တော်မူပြီး ဝါဆိုသင့်သောအရပ်ဒေသများတွင် ဝါဆိုလျက် ကျွတ်တိုက်သူ ဝေနေယျတို့ အတွက် နိယျာနိက အစစ် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင် အလိုလားဆုံး အနှစ်သာရ ဖြစ်သော ဝိပဿနာ တရားရေအေး အမြိုက်ဆေးကို တိုက်ကျွေးဟောကြားတော်မူခဲ့သည်။

ယင်းသို့ ကြွရောက် သီတင်းသုံးကာ တရားဟောရာ ဒေသများ နှင့် ဝါဆိုရာ ဌာနများမှာ အောက်ပါ အတိုင်း ဖြစ်သည်။

၁၂၅၇ - ခုနှစ်— ဣန္ဒိယနိုင်ငံ ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာဗောဓိသို့ ကြွတော်မူသည်၊ မဟာဗောဓိမှ အပြန်တွင် အမြို့မြို့ အနယ်နယ်သို့ လှည့်လည်ကာ တရားဟောတော်မူသည်။

၁၂၅၈ - ခုနှစ်— ဟံသာဝတီနယ် ဟင်္သာတ တောကြီးတန်း ဆပဂံ တောရ၌ သီတင်းသုံးတော်မူသည်။

၁၂၅၉-၆၀-ခုနှစ်— မုံရွာမြို့ လယ်တီတိုက်၌ သီတင်းသုံးတော်မူသည်၊ ၁၂၆၀ -ပြည့်နှစ်တွင် သေက္ချတောင် ဆရာတော် အရှင်တိလောက၏ပင့်လျှောက်ချက် အရ သေက္ချတောင်တွင် တလခန့်သီတင်းသုံးတော်မူသည်။

၁၂၆၁ - ခုနှစ် — မုံရွာမြို့နယ် လယ်စဉ်ရွာ ဓမ္မိကာရုံတိုက် ဓမ္မနန္ဒ ကျောင်း၌ ဝါကပ်တော်မူသည်။

၁၂၆၂ - ခုနှစ် — ဒီပဲယင်းမြို့၏မြောက်ဖက် မဟာမြိုင်တောကြီး၌ဝါဆိုတော်မူသည်။

၁၂၆၃ - ၆၄ - ခုနှစ် — အုံပုံမြို့၏အနောက်ဖက်လည်းဖြစ် — သလ္လာဝတီမြစ်၏ အနောက်ဖက်လည်း ဖြစ်သော ရွှေတာဦးတောင် ကျောက်ဂူ၌ ဝါဆိုတော်မူသည်။

၁၂၆၅ - ခုနှစ် — မုံရွာမြို့၏အနောက် လက်ပန်တောင်းတောင် စကြာ်ကျောင်း၌ သိဘင်းသုံးတော်မူသည်၊ ယင်းနှစ်တွင် ကင်းဝန်မင်းကြီး ပင့်လျှောက်သောကြောင့် မန္တလေးမြို့သို့ ကြွရောက်ကာ တရားဟောတော်မူသည်။

၁၂၆၆ - ခုနှစ် ပျဉ်းမနားမြို့မြောက်ဖက် အင်ကြင်းမြိုင်တောရ စကြာ်ကျောင်း၌ ဝါဆိုတော်မူသည်။

၁၂၆၇ - ခုနှစ် — မြင်းခြံမြို့ ရေနံကြီး အနီး၌ ဝါဆိုတော် တော်မူသည်၊ ယင်းနှစ်တွင် ရန်ကုန်မြို့သို့ ကြွရောက်ကာ တရားဟောတော်မူသည်။

၁၂၆၈ - ခုနှစ် — ပြည်မြို့ ဝိသာသနာကုန်းတောရ၌ ဝါဆိုတော်မူသည်၊ ယင်းနှစ်တွင် မန္တလေးမြို့သို့ ကြွရောက်ကာ မစိုးရိမ်တိုက်မှစ၍ တရားပွဲများ ကျင်းပ ဟောပြောတော်မူသည်။

၁၂၆၉ - ခုနှစ် — မင်းလှမြို့ ပက်တန်းတောရ၌ ဝါဆိုတော်မူသည်၊ ကိုနှစ်၌ပင် စစ်ကိုင်းမြို့သို့ ကြွရောက်ကာ တရားဟောတော်မူသည်။

၁၂၇၀ - ခုနှစ် — မော်လမြိုင်မြို့ ကျိုက်သံလံ တောင်တန်းရှိ အလံတိုင်တောင်ထိပ် ဝါဆိုကျောင်း၌ ဝါဆိုတော်မူပြီး ပုသိမ်မြို့သို့ကြွရောက်ကာ တရားဟောတော်မူသည်။

www.dhammaransi.com

လယ်တီဆရာတော် ထေရုပ္ပတ္တိ အကျဉ်း

၁၂၇၁-ခုနှစ်–သာပေါင်းမြို့၌ ဝါကပ်တော်မူသည်။

၁၂၇၂-ခုနှစ်–မုံရွာမြို့ မဟာလယ်တီတိုက်၌ ဝါဆိုတော်မူပြီး စစ်ကိုင်းမြို့၊ ရွှေဘိုမြို့နယ်၊ မိတ္ထီလာမြို့၊ မန္တလေးမြို့များသို့ ကြွရောက်ကာ တရားဟောတော်မူသည်၊ ပလိပ်ရောဂါပပျောက်ရန်လည်း စီမံတော်မူသည်။

၁၂၇၃-ခုနှစ်–ရန်ကုန်မြို့ ညောင်ကုန်းတိုက်၌ ဝါဆိုတော် မူသည်။

၁၂၇၄-ခုနှစ်–စစ်ကိုင်းမြို့၌ ဝါဆိုတော်မူသည်။

၁၂၇၅-၇၆-၇၇-ခုနှစ်–မန္တလေးမြို့ လယ်တီစံကျောင်း၌ ဝါဆိုတော်မူသည်၊

၁၂၇၈-ခုနှစ်–ပျဉ်းမနားမြို့ အင်ကြင်းမြိုင်တောရ၌ ဝါဆိုတော်မူသည်။

၁၂၇၉-ခုနှစ်–မုံရွာမြို့ မဟာလယ်တီတိုက်၌ နောက်ဆုံး ဝါဆိုတော်မူသည်။

၁၂၈၀-ပြည့်နှစ်–မြင်းသားမြို့၌ ဝါဆိုတော်မူသည်။

၁၂၈၁-ခုနှစ်–ရန်ကုန်မြို့ ကျောက်ဝိုင်းကျောင်း၌ ဝါဆိုတော်မူပြီးနောက် ပုသိမ်မြို့သို့ ကြွရောက်ကာ သိမ်သမုတ်တော်မူသည်၊ ပုသိမ်မှ အပြန်တွင် သဃောင်တော်ရှိုင်မင်းလှမြို့၌ ပန်လည် ဆရာတော်ဘုရားကြီးနှင့် ပထမဆုံး အကြိမ် တွေ့ဆုံတော်မူသည်၊ ထို့နောက် ယင်းဆရာတော်ကြီး နှစ်ပါးသည် ရန်ကုန်မြို့သို့ ကြွရောက်ကာ တရားပွဲကြီးများ ကျင်းပ ဟောကြားတော်မူကြသည်။

၁၂၈၂-ခုနှစ်–ကတ္တနိသတ္တုတွင်းတိုက်၌ ဝါကပ်တော်မူသည်။

၁၂၈၃-ခုနှစ်–စစ်ကိုင်းမြို့ ဇေတဝန်တိုက်၌ ဝါဆိုတော်မူသည်။

www.dhammaransi.com

၁၂၇၄-ခုနှစ်—ပျဉ်းမနားမြို့ လယ်တီဝံကျောင်း၌ ဝါဆိုတော်မူသည်။

'အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ' ဘွဲ့တံဆိပ် ခံယူ ရရှိတော်မူခြင်း

၁၂၇၇-ခုနှစ်တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၁-ရက် (၇-၁၁-၁၉၁၅)တနင်္ဂနွေနေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ၏ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ' ဘွဲ့တံဆိပ်တော် ဆက်ကပ်လှူဒါန်းခြင်းကို ခံယူရရှိတော်မူသည်။[1]

နိုင်ငံခြားသာသနာ ပြုတော်မူခြင်း

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် အထက်ပါအတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံ အရပ်ရပ်သို့ လှည့်လည်၍ ဝိပဿနာတရား ဟောကြားကာ သာသနာပြုရုံမျှသာမကပဲ ၁၂၇၅-ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံခြား ဗုဒ္ဓသာသနာပြု အသင်းကြီးကို ကြီးမှူးတည်ထောင်ပြီးလျှင် လန်ဒန်မြို့ရှိ ဂရိတ်ဘရိတန် အိုင်ယာလန် ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာပြုအသင်းကြီး နှင့်လည်းကောင်း-လန်ဒန် ပါဠိစာပေအသင်းကြီးနှင့် လည်းကောင်း ဆက်သွယ်ကာ နိုင်ငံရပ်ခြား တိုင်းတပါးသို့ ဗုဒ္ဓသာသနာတော် ပျံ့နှံ့ရောက်ရှိရေးအတွက် အားသွန်ခွန်စိုက် ကြိုးပမ်းတော်မူခဲ့ပြန်သည်။

၁။ ၁၂၇၆ ခုနှစ်က 'အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ' ရရှိသူများကို ၁၂၇၇-ခုနှစ်၌ ဆက်ကပ်ပွဲ ပြုလုပ်ခြင်း ဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် ဘွဲ့တံဆိပ်၌ '၁၂၇၆-ခုနှစ်'ဟု ရေးထိုးထားသည်၊ ယခုအခါ လယ်တီဆရာတော်၏ ထေရုပ္ပတ္တိအများအပြား၌လည်းကောင်း-လယ်တီဒီပနီကျမ်းဦးနိဒါန်းများ၌သည်းကောင်း-'၁၂၇၃-ခုနှစ်က အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတရသည်'ဟု ရေးသားထားကြသည်မှာ မမှန်ပေ၊ ၁၂၇၆ ခုနှစ်ကမှ ရခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ယင်းအကြောင်းကို 'လယ်တီဆရာတော်' ဟူသော စာမျက်နှာ (၁၀၀၁) ကျော်-အတွင်းဓာတ်ပုံ (၃၀၀)ကျော်-အရွယ်ကြီး-ဆိုက်ကြီး အတ္ထုပ္ပတ္တိအကျယ်စာအုပ်ကြီး၌ အကျယ်ဖတ်ရှုကြရမည်။

www.dhammaransi.com

'ဒီလစ်' ဘွဲ့ ရရှိတော်မူခြင်း

၁၂၇၃ - ခုနှစ် နတ်တော်လတွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ကျောင်းကြီး ဖွင့်လှစ်သည့် အထိမ်းအမှတ် အဖြစ်ဖြင့် တက္ကသိုလ် အဓိပတိဖြစ်သူ မြန်မာပြည် ဘုရင်ခံကစာပေပါရဂူ (ဒီလစ်)[၁] ဘွဲ့တံဆိပ်ဆက်ကပ် လှူဒါန်းသည်ကို ခံယူ ရရှိတော်မူသည်။

စုတိကမ္မဇရုပ် ချုပ်ငြိမ်းတော်မူခြင်း

၁၂၇၅ - ခုနှစ် ပဆို ဝါဆိုလဆန်း ၁၅ - ရက် (လပြည့်) ဗုဒ္ဓဟူးနေ့ ၂ - နာရီ ၄၀ - မိနစ် အချိန်တွင် ပျဉ်းမနားမြို့၌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် စုတိကမ္မဇရုပ် ချုပ်ငြိမ်းတော်မူသည်။

၁။ Doctor of Literature

www.dhammaransi.com

မူလ

နိဒါန်း

—

မြတ်စွာဘုရားသခင် ကိုယ်တော်မြတ်သည် ၆ - ဝါအလွန် ၇-ဝါ ခမြောက် ရောက်သော်သောအခါ တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ မယ်တော် ဖြစ်ခဲ့ဘူးသော သန္တုသိတ နတ်သားကို ရှေးရှုပြု၍ နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်း တို့အား ဓမ္မသင်္ဂဏီ၊ ဝိဘင်း၊ ဓာတုကထာ၊ ပုဂ္ဂလပညတ်၊ ကထာဝတ္ထု၊ ယမိုက်၊ ပဋ္ဌာန်း- ၇ ကျမ်း အပြားရှိသော အဘိဓမ္မာ ဒေသနာကို ကောင်းစွာ ဟောကြားတော်မူပါကြောင်း။

၎င်းအဘိဓမ္မာ ၇ - ကျမ်းဒေသနာကို ကောင်းစွာ သိရှိစေခြင်း အကျိုးငှာ သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဓမြို့ တုမူလသောမကျောင်းတိုက်ကြီး အရှင် အသျှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်သည် ပါဠိဘာသာဖြင့် အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂြိုဟ် ခေါ်ဆိုမည်မှန်း လက်သန်းအဋ္ဌကထာကျမ်းကို ကြိုးပမ်း တော်မူခဲ့ပါကြောင်း။

ဤအဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းကို သင်ယူရာ၌ ပါဠိဘာသာမကျွမ်းကျင် သော ရပ်သူရပ်သား ငယ်ရွယ်သူအများတို့မှာ ပါဠိ၏ ခက်ခဲခြင်း၊ အနက်၏ ခက်ခဲခြင်း၊ အဓိပ္ပာယ်၏ ခက်ခဲခြင်းဟူသော ခက်ခဲခြင်း ၃-ပါး တို့ဖြင့် တွေ့ကြုံနေကြရသည့်အရေးကို မြော်တွေးထောက်ထား သနား ကရုဏာ လွန်စွာရှိလှသော မုံရွာမြို့ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး သည် ဤ "ပရမတ္ထသံခိပ်ကျမ်း" ကို ချီးမွမ်းအံ့လောက် သံပေါက် လင်္ကာဖြင့် သွန်းကာ ရေးစီတော်မူခဲ့ပါကြောင်း။

၎င်းကဲ့သို့ ကရုဏာရှေ့သွား ရေးသားစီရင်တော်မူခဲ့သော ဤပရမတ္ထ သံခိပ်ကျမ်းကို ကြိုးပမ်းလေ့လာသူတို့မှာ အဘိဓမ္မတ္ထာရ လိမ္မာယဉ် ကျေး ရှုပ်ထွေးခက်ခဲမရှိ အသိဉာဏ်ပွင့်လင်းရည်ဖြစ်၍ နှစ်နှစ်သက်သက် လေ့ကျက် ဆောင်ရွက်နိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။

မာတိကာ

—

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
	၁ — စိတ်ပိုင်း	
၁။	(ပဏာမ နှင့် ပဋိညာဉ်အဖွင့်)	၁
၂။	ပရမတ် ပညတ်	၂
၃။	ဘူမိဘေဒအားဖြင့် စိတ်-၄	၃
၄။	အသောဘဏစိတ် - ၃၀	၄
၅။	အကုသိုလ်စိတ် - ၁၂	၄
၆။	လောဘမူစိတ် - ၈	၅
၇။	ဒေါသမူစိတ် - ၂	၆
၈။	မောဟမူစိတ် - ၂	၆
၉။	အဟိတ်စိတ် - ၁၈	၆
၁၀။	အကုသလဝိပါက် - ၇	၇
၁၁။	အဟိတ်ကုသလဝိပါက် - ၈	၇
၁၂။	အဟိတ်ကြိယာ - ၃	၇
၁၃။	ဒုက္ခသဟဂုတ် စသည် အခွဲ	၈
၁၄။	သောဘဏစိတ်	၈
၁၅။	ကာမာဝစရသောဘဏစိတ် ၂၄	၈
၁၆။	ကာမစိတ် - ၅၄	၉
၁၇။	ရူပါဝစရစိတ် - ၁၅	၁၁
၁၈။	အရူပါဝရစစိတ် - ၁၂	၁၂
၁၉။	မဟဂ္ဂုတ်စိတ် - ၂၇	၁၃

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၂၀။	လောကီစိတ် - ၈၁	၁၄
၂၁။	လောကုတ္တရာစိတ်အကျဉ်း - ၈	၁၅
၂၂။	စိတ်အကျဉ်း - ၈၉	၁၆
၂၃။	လောကုတ္တရာစိတ် အကျယ် - ၄၀	၁၆
၂၄။	အပ္ပနာဇော စိတ်ပေါင်း - ၆၇	၁၇
၂၅။	လောကုတ္တရာစိတ်အကျယ် ဖြစ်ပုံ နှင့် ပေါင်းကဲ့များ	၁၈
၂၆။	စိတ်အကျယ် - ၁၂၁	၁၈
	၂ — စေတသိက်ပိုင်း	
၂၇။	သမ္ပယောဂ အင်္ဂါ ၄ ပါး	၂၀
၂၈။	စေတသိက် - ၅၂	။
၂၉။	သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ စေတသိက် - ၇	။
၃၀။	ပကိဏ်း စေတသိက် - ၆	၂၁
၃၁။	အညသမာန်း စေတသိက် - ၁၃	။
၃၂။	အကုသိုလ်စေတသိက် - ၁၄	၂၂
၃၃။	သောဘဏသာဓာရဏ စေတသိက် - ၁၉	။
၃၄။	ဝိရတီ စေတသိက် - ၃	၂၃
၃၅။	အပ္ပမညာ စေတသိက် - ၂	၂၄
၃၆။	အမောဟ စေတသိက်	။
၃၇။	သောဘဏ စေတသိက် - ၂၅	၂၅
၃၈။	(အညသမာန်းရာသိ) ဖဿ အပြား	။
၃၉။	ဝေဒနာအပြား	။
၄၀။	သညာ အပြား	၂၆
၄၁။	စေတနာအပြား	။
၄၂။	ဧကဂ္ဂတာ အပြား	။
၄၃။	ဇီဝိတာ အပြား	၂၇

www.dhammaransi.com

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၄၄။	မနသိကာရအပြား	၂၇
၄၅။	ပကိဏ်းစေတသိက် - ၆	။
၄၆။	ဝိတက်အပြား	။
၄၇။	ဝိစာရအပြား	၂၈
၄၈။	ဝီရိယအပြား	။
၄၉။	ပီတိအပြား	။
၅၀။	ဆန္ဒအပြား	၂၉
၅၁။	အဓိမောက္ခအပြား	။
၅၂။	(အကုသလရာသိ) အကုသိုလ်စေတသိက် သဘောလက္ခဏာ	။
၅၃။	မောဟတိုက်အပြား	၃၀
၅၄။	လောဘအပြား	၃၁
၅၅။	ဒိဋ္ဌိအပြား	။
၅၆။	မာနအပြား	၃၂
၅၇။	ဒေါသအပြား	။
၅၈။	ဝိစိကိစ္ဆာအပြား	။
၅၉။	သောဘဏရာသိ	။
၆၀။	စိတ် နှင့် စေတသိက်ခွဲနည်း	၃၃
၆၁။	(သမ္ပယောဂနည်း-၁၈) အညသမာန်း သမ္ပယောဂနည်း-၇	၃၄
၆၂။	(၁) သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ-၇	။
၆၃။	(၂) ဝိတက်ယှဉ်-၅၅	။
၆၄။	(၃) ဝိစာရယှဉ်-၆၆	၃၅
၆၅။	(၄) ဝီရိယယှဉ်-၁၀၅	။
၆၆။	(၅) ပီတိယှဉ်-၅၁	။
၆၇။	(၆) ဆန္ဒယှဉ်-၁၀၁	၃၆

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၆၈။	(၇) အဓိမောက္ခယှဉ်·၁၁၀	၃၆
၆၉။	အကုသိုလ်စေတသိက်သမ္ပယောဂနည်း	။
၇၀။	သောဘဏသာဓာရဏစေတသိက် သမ္ပယောဂနည်း	၃၇
၇၁။	ဝိရတိစေတသိက် သမ္ပယောဂနည်း	၃၈
၇၂။	အပ္ပမညာဒွေ သမ္ပယောဂနည်း	။
၇၃။	ပညာစေတသိက် သမ္ပယောဂနည်း	၃၉
၇၄။	(သင်္ဂဟနည်း - ၃၃)လောဘမူသင်္ဂဟနည်း - ၄	။
၇၅။	ဒေါသမူစိတ် သင်္ဂဟနည်း - ၂	၄၀
၇၆။	မောဟမူဒွေ သင်္ဂဟနည်း - ၁	၄၁
၇၇။	အဟိတ်စိတ် သင်္ဂဟနည်း- ၄	။
၇၈။	ကာမသောဘဏစိတ် သင်္ဂဟနည်း - ၁၂	၄၂
၇၉။	မဟာသိုလ် သင်္ဂဟနည်း -၄	။
၈၀။	မဟာကြိယာ သင်္ဂဟနည်း - ၄	၄၃
၈၁။	မဟာဝိပါက်သင်္ဂဟနည်း - ၄	။
၈၂။	မဟဂ္ဂုတ်စိတ် သင်္ဂဟနည်း - ၅	၄၄
၈၃။	လောကုတ္တရာစိတ် သင်္ဂဟနည်း - ၅	၄၅
၈၄။	အနိယတယောဂီ	၄၆
၈၅။	စေတသိက်အပြား	။

၃ — ပကိဏ်းပိုင်း

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၈၆။	ဝေဒနာ သင်္ဂဟ	၄၇
၈၇။	ဟေတုသင်္ဂဟ	။
၈၈။	ကိစ္စ သင်္ဂဟ	၄၉
၈၉။	ဒွါရ သင်္ဂဟ	၅၃
၉၀။	အာရမ္မဏသင်္ဂဟ	၅၇

www.dhammaransi.com

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၉၁။	ကာလဝိမုတ်	၅၇
၉၂။	ကာမ အာရုံပြုစိတ် - ၂၅	၅၈
၉၃။	လောကုတ္တရာကြဉ် အလုံးစုံ အာရုံပြု	၅၉
၉၄။	အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ်ကြဉ် အလုံးစုံ အာရုံပြု	။
၉၅။	အလုံးစုံ အာရုံပြု	။
၉၆။	ပညတ် ကေန် - ၂၁	၆၀
၉၇။	မဟဂ္ဂုတ် ကေန် - ၆	။
၉၈။	နိဗ္ဗာန် ကေန်	၆၁
၉၉။	ဝတ္ထုသင်္ဂဟ	။
၁၀၀။	ရူပဘုံမှာ ၃-ခုသာ	။
၁၀၁။	ပဉ္စဝတ္ထုမှီစိတ်များ	၆၂
၁၀၂။	ဟဒယဝတ္ထုအမြဲမှီ - ၃၃	။
၁၀၃။	ရံခါမှီ မမှီ—၄၂	၆၃

၄ — ဝီထိပိုင်း

၁၀၄။	စိတ်သက် ရုပ်သက်ခွဲခန်း	၆၄
၁၀၅။	စိတ်၏ အသက်	။
၁၀၆။	ရုပ်၏ အသက်	။
၁၀၇။	လက္ခဏာ နှင့် ဝိညတ်ရုပ်သက်	၆၅
၁၀၈။	ဝီထိမုတ်စိတ် - ၁၉	။
၁၀၉။	ဝီထိ ၆ - ပါး	။
၁၁၀။	ပဉ္စဒွါရဝီထိအပြား	၆၆
၁၁၁။	အတိမဟန္တာရုံ စသည် လေးမျိုး	။
၁၁၂။	ဝါရလေးမျိုး	၆၇
၁၁၃။	တဒါရုံမကျသော အတိမဟန္တာရုံ	၆၈

www.dhammaransi.com

မာတိကာ

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁၁၄။	ပဉ္စဒွါရဝီထိဖြစ်ကြောင်း	၆၈
၁၁၅။	(ပဉ္စဒွါရဝီထိ) ဘဝင် သုံးမျိုး	၆၉
၁၁၆။	အတိမဟန္တာရုံဝီထိ	၇၀
၁၁၇။	မဟန္တာရုံ ၂-ဝီထိ	၇၂
၁၁၈။	ပရိတ္တာရုံ ၆-ဝီထိ	၇၃
၁၁၉။	အတိပရိတ္တာရုံ ၆-ဝီထိ	၇၅
၁၂၀။	မန္ဒာယုက စသည်-၃	၇၇
၁၂၁။	အတိဝိဘူတ စသည်-၄	၇၈
၁၂၂။	အနုဗန္ဓကဝါရအပြား	၇၉
၁၂၃။	ကာမသုဒ္ဓိကဝီထိ	၈၀
၁၂၄။	ကာမသုဒ္ဓိကမနောဒွါရဝီထိ	၈၂
၁၂၅။	ဇောနောင် တဒါရုံကျပုံ	၈၃
၁၂၆။	ဝိပါကနိယမ	၈၄
၁၂၇။	ကာမဇောဝါရနိယမ	၈၅
၁၂၈။	အပ္ပနာဇောဝါရ	။
၁၂၉။	ဘုံ၌ စိတ်ရပေပုံ	၈၉
၁၃၀။	ပုဂ္ဂိုလ်အပြား နှစ်ချ့တကျိပ်လေး	။
၁၃၁။	ပုဂ္ဂိုလ်စိတ်ရ ဝေဘန်ခန်း	၉၁

၅ — ဘုံပိုင်း

၁၃၂။	(၃၁-ဘုံဝေဘန်ခန်း) ကာမ ၁၁-ဘုံ	၉၄
၁၃၃။	ငရဲကြီး ရှစ်ပြည်ထောင်	၉၅
၁၃၄။	ငရဲအမျိုးမျိုး	၉၆
၁၃၅။	ငရဲထိန်း	၉၇
၁၃၆။	ယာမမင်းကြီး	။

www.dhammaransi.com

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁၃၇။	အပါယ် လေးဘုံ	၉၇
၁၃၈။	ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ	၉၈
၁၃၉။	ဘုံ အကွာအဝေး	။
၁၄၀။	ရူပ ၁၆-ဘုံ	။
၁၄၁။	အရူပ ၄-ဘုံ	၁၀၀
၁၄၂။	ကာမပဋိသန္ဓေ	၁၀၁
၁၄၃။	ရူပပဋိသန္ဓေ	၁၀၂
၁၄၄။	အရူပပဋိသန္ဓေ	၁၀၃
၁၄၅။	ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိ တူကြပုံ	။
၁၄၆။	နတ်တို့ သက်တမ်း	၁၀၄
၁၄၇။	စာတုမဟာရာဇ်နတ်သက်	၁၀၅
၁၄၈။	တာဝတိံသာနတ်သက်	။
၁၄၉။	ယာမာစသည်နတ်သက်	၁၀၆
၁၅၀။	အာယုကပ် စသည် ၄-မျိုး	။
၁၅၁။	သံဝဋ္ဋကပ် စသည် ၄-မျိုး	၁၀၇
၁၅၂။	မဟာကမ္ဘာ	၁၀၈
၁၅၃။	ကမ္ဘာပျက်ပုံ	။
၁၅၄။	ဇာတိ အာဏာ ဝိသယခေတ်	၁၀၉
၁၅၅။	ရူပဗြဟ္မာသက်	၁၁၀
၁၅၆။	အရူပဗြဟ္မာသက်	၁၁၁
၁၅၇။	(ကံဝေဘန်ခန်း) ဇနက စသော ကံ ၄-ပါး	။
၁၅၈။	ဂရုကကံ စသည် ၄-ပါး	၁၁၃
၁၅၉။	ဒိဋ္ဌဓမ္မ စသော ကံ - ၄ ပါး	၁၁၄
၁၆၀။	ကံဝေဘန်ခန်း	၁၁၅
၁၆၁။	ဒုစ္စရိုက် ဆယ်ပါး	၁၁၆

www.dhammaransi.com

ဦးရေ | အကြောင်းအရာ | စာမျက်နှာ

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁၆၂။	သုစရိုက် ဆယ်ပါး	၁၁၇
၁၆၃။	ပုညကြိယာ ၁၀-ပါး	၁၁၈
၁၆၄။	နိစ္စသီလမျိုး	။
၁၆၅။	အနိစ္စသီလမျိုး	၁၁၉
၁၆၆။	ရဟန်းသာမဏေတို့ နိစ္စသီလ	၁၂၁
၁၆၇။	အလဇ္ဇီ ဒုဿီလ	။
၁၆၈။	အကုသိုလ်ကံ အကျိုး ဝေဘန်ခန်း	၁၂၂
၁၆၉။	ကာမကုသိုလ် အကျိုး	။
၁၇၀။	ကေစိဝါဒ	၁၂၄
၁၇၁။	မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် အကျိုး ဝေဘန်ခန်း	၁၂၅
၁၇၂။	ရုပ်သက်သက် အသညသတ်	၁၂၆
၁၇၃။	(အာရုံဒဝေဘန်ခန်း)သေခြင်း ၄ - မျိုး	၁၂၈
၁၇၄။	ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်	၁၂၉
၁၇၅။	၂၄-ဝါရ	၁၃၀
၁၇၆။	မရဏာသန္နဝီထိ	၁၃၁
၁၇၇။	ပဋိသန္ဓိဝီထိ	။
၁၇၈။	ဘဝနိကန္တိ ဝီထိ	။
၁၇၉။	အမှီစစ်တမ်း	၁၃၃
၁၈၀။	ကာမပဋိသန္ဓေ	။
၁၈၁။	ရူပပဋိသန္ဓေ	၁၃၄
၁၈၂။	အရူပပဋိသန္ဓေ	၁၃၅
၁၈၃။	စုတိနောင် ပဋိသန္ဓေ	။

၆ — ရုပ်ပိုင်း

၁၈၄။	(ရူပသမုဒ္ဒေသ) နိပ္ဖန္နရုပ် - ၁၈	၁၃၈
၁၈၅။	အနိပ္ဖန္နရုပ် - ၁၀	၁၃၉

www.dhammaransi.com

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁၈၆။	ရူပဝိဘာဂ	၁၄၀
၁၈၇။	ရူပသမုဋ္ဌာန်	၁၄၃
၁၈၈။	ကမ္မဇရုပ်	။
၁၈၉။	စိတ္တဇရုပ်	၁၄၄
၁၉၀။	ဥတုဇရုပ်	၁၄၅
၁၉၁။	အာဟာရဇရုပ်	၁၄၆
၁၉၂။	ကမ္မဇရုပ် ကေန်-၉	။
၁၉၃။	စိတ္တဇကေန် ၂ - နှင့် ဒွိဇရုပ်-၁	။
၁၉၄။	တိဇရုပ် ၃	။
၁၉၅။	စတုဇရုပ် - ၉	၁၄၇
၁၉၆။	စတုဇဝိမုတ်ရုပ် - ၄	။
၁၉၇။	ကမ္မဇကေန် - ၉ အနေကန် - ၉	။
၁၉၈။	စိတ္တဇကေန် ၂ အနေကန် - ၁၃	။
၁၉၉။	ဥတုဇ အနေကန်-၁၃	။
၂၀၀။	အာဟာရဇ အနေကန် - ၁၂	၁၄၈
၂၀၁။	(ကလာပယောဇနာ) ကမ္မဇကလာပ် ၉-စည်း။	။
၂၀၂။	စိတ္တဇကလာပ် ၈ - စည်း	။
၂၀၃။	ဥတုဇကလာပ် ၄ - စည်း	၁၄၉
၂၀၄။	အာဟာရဇကလာပ် ၂ - စည်း	။
၂၀၅။	အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ အခွဲ	။
၂၀၆။	ရူပပဝတ္တိက္ကမ	၁၅၀
၂၀၇။	နိဗ္ဗာန် အကြောင်း	၁၅၄
၂၀၈။	သဉပါဒိသေသ	၁၅၇
၂၀၉။	အနုပါဒိသေသ	။
၂၁၀။	သုညတနိဗ္ဗာန်	၁၅၈

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၂၁၁။	အနိမိတ္တနိဗ္ဗာန်	၁၅၉
၂၁၂။	အပ္ပဏိဟိတနိဗ္ဗာန်	။
	၇ — သမုစ္စည်းပိုင်း	
၂၁၃။	(အကုသလသင်္ဂဟ) ဩဃ ယောဂ အာသဝ ဂန္ထ	၁၆၁—၂
၂၁၄။	ဥပါဒါန် ၄-ပါး	၁၆၃
၂၁၅။	နီဝရဏ ၆-ပါး	။
၂၁၆။	အနုသယ ၇ - ပါး	။
၂၁၇။	သံယောဇဉ် ၁၀ - ပါး	၁၆၄
၂၁၈။	တရားကိုယ်များ	၁၆၅
၂၁၉။	(မိဿကသင်္ဂဟ) ဟိတ် ဈာန် မဂ္ဂင်	။
၂၂၀။	ဣန္ဒြေ ၂၂ - ပါး	၁၆၆
၂၂၁။	ဗိုလ် ၉ - ပါး	၁၆၇
၂၂၂။	အဓိပတိ ၄ - ပါး	။
၂၂၃။	အာဟာရ ၄ - ပါး	၁၆၈
၂၂၄။	ဈာန်ကိစ္စ ဗိုလ်ကိစ္စ မတပ်ခြင်း	။
၂၂၅။	မဂ္ဂင် ဣန္ဒြေ ဗိုလ် ကိစ္စတို့ မတပ်ခြင်း	၁၆၉
၂၂၆။	အဓိပတိထိုက်သော စိတ်များ	။
၂၂၇။	တရားကိုယ်များ	။
၂၂၈။	(ဗောဓိပက္ခိယသင်္ဂဟ) သတိပဋ္ဌာန် - ၄ ပါး	၁၇၀
၂၂၉။	သမ္မပ္ပဓာန် ၄ - ပါး	။
၂၃၀။	ဣဒ္ဓိပါဒ် ၄ - ပါး	၁၇၁
၂၃၁။	ဣန္ဒြေ ဗိုလ်	၁၇၂
၂၃၂။	ဗောဇ္ဈင် ၇ - ပါး	၁၇၃
၂၃၃။	မဂ္ဂင် ၈ - ပါး	

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၂၄၄။	တရားကိုယ်များ	၁၇၄
၂၄၅။	ကိစ္စများ	။
၂၄၆။	(သမ္ဗသင်္ဂဟ) ခန္ဓာ ၅ ပါး	၁၇၅
၂၄၇။	အာယတန ၁၂ - ပါး	။
၂၄၈။	ဓာတ် ၁၈ - ပါး	၁၇၆
၂၄၉။	သစ္စာ ၄ - ပါး	၁၇၇

၈ — ပစ္စည်းပိုင်း

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၂၅၀။	ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်	၁၇၉
၂၅၁။	အဝိဇ္ဇာ	။
၂၅၂။	သင်္ခါရ	။
၂၅၃။	ဝိညာဏ်	၁၈၀
၂၅၄။	နာမ် ရုပ်	။
၂၅၅။	သဠာယတန	၁၈၁
၂၅၆။	ဖဿ ဝေဒနာ	။
၂၅၇။	တဏှာ	။
၂၅၈။	ဥပါဒါန်	၁၈၂
၂၅၉။	ဘဝ	။
၂၆၀။	ဇာတိ ဇရာ မရဏ	၁၈၃
၂၆၁။	အင်္ဂါ ၁၂ - ပါး	။
၂၆၂။	ကာလ ၃ - ပါး	၁၈၄
၂၆၃။	အစပ် ၃ - ပါး	။
၂၆၄။	အလွှာ ၄ - ပါး	။
၂၆၅။	ဝဋ္ဋ ၃ - ပါး	၁၈၅
၂၆၆။	မူလ ၂ - ပါး	။
၂၆၇။	အခြင်းအရာ - ၂၀	၁၈၆

www.dhammaransi.com

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၂၅၈။	အခွန် ၃ - ပါး	၁၀၆
၂၅၉။	သံသရာစက်လည်ပုံ	၁၀၇
၂၆၀။	ပဋ္ဌာန်းနည်း	၁၀၈
၂၆၁။	အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ	။
၂၆၂။	ဟေတုပစ္စည်း	၁၀၉
၂၆၃။	အာရမ္မဏပစ္စည်း	။
၂၆၄။	အဓိပတိပစ္စည်း	။
၂၆၅။	အနန္တရပစ္စည်း စသည် ၄ - မျိုး	၁၉၀
၂၆၆။	သဟဇာတ	။
၂၆၇။	အညမည	၁၉၁
၂၆၈။	နိဿယ ၂ - မျိုး	။
၂၆၉။	ဥပနိဿယ ၃ - မျိုး	၁၉၂
၂၇၀။	ပုရေဇာတ ၂ - မျိုး	၁၉၃
၂၇၁။	ပစ္ဆာဇာတ	၁၉၄
၂၇၂။	အာသေဝန	။
၂၇၃။	ကမ္မ ၂ - မျိုး	။
၂၇၄။	ဝိပါက	၁၉၅
၂၇၅။	အာဟာရ ၂ - မျိုး	။
၂၇၆။	ဣန္ဒြိယ ၃ - မျိုး	၁၉၆
၂၇၇။	ဈာနပစ္စည်း	။
၂၇၈။	မဂ္ဂပစ္စည်း	။
၂၇၉။	သမ္ပယုတ္တပစ္စည်း	၁၉၇
၂၈၀။	ဝိပ္ပယုတ္တ ၃ - မျိုး	။
၂၈၁။	အတ္ထိ ၆ - မျိုး	၁၉၈
၂၈၂။	သဟဇာတ ၁၅ - မျိုး	။
၂၈၃။	ဥပသဟဇာတ ၂ - မျိုး	၂၀၀

www.dhammaransi.com

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၂၈၄။	ဝတ္ထုပုရေဇာတမျိုး ၆-ပါး	၂၀၀
၂၈၅။	အာရမ္မဏပုရေဇာတ သကိ ၆ မျိုး	၂၀၁
၂၈၆။	ဝတ္ထာရမ္မဏ ၅-မျိုး	။
၂၈၇။	ပစ္ဆာဇာတ ၄-မျိုး	။
၂၈၈။	အတိတ်သက်သက် ပစ္စည်းမျိုး	၂၀၂
၂၈၉။	အာရမ္မဏမျိုး - ၃	။
၂၉၀။	ပကတူပနိဿယ	၂၀၃
၂၉၁။	သဟဇာတကြီး ၄-ပါး	၂၀၄
၂၉၂။	သဟဇာတလတ် ၄-ပါး	၂၀၅
၂၉၃။	သဟဇာတငယ် ၇-ပါး	။
၂၉၄။	ဥပသဟဇာတ ၂-မျိုးစံပြချက်	၂၀၇
၂၉၅။	ဝတ္ထုပုရေဇာတ ၆-မျိုး စံပြချက်	။
၂၉၆။	အာရမ္မဏပုရေဇာတ ၃-မျိုး စံပြချက်	၂၀၈
၂၉၇။	ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတ ၅-မျိုး စံပြချက်	။
၂၉၈။	ပစ္ဆာဇာတ ၄-မျိုး စံပြချက်	၂၀၉
၂၉၉။	အနန္တရ ၆-မျိုး စံပြချက်	။
၃၀၀။	ခြောက်ရာသီ ဝေဘန်နည်း	။
၃၀၁။	ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း အကျဉ်းချုပ်	၂၁၀
၃၀၂။	အတ္ထပညတ် နာမပညတ်	၂၁၁
၃၀၃။	တဇ္ဇာပညတ် စသည် အပြား	၂၁၃
၃၀၄။	ဝိဇ္ဇမာန–အဝိဇ္ဇမာန ပညတ်များ	
၃၀၅။	နာမပညတ် ၆-ပါး	။
၃၀၆။	အနုပဗ္ဗကဝိထိ ၄-ပါး၊ ၆-ပါး	။
၃၀၇။	ပရမတ္ထ--သမ္မုတိသစ္စာ ၂ ပါး	၂၁၄
၃၀၈။	သမ္မာဒိဋ္ဌိ ၂-မျိုး	၂၁၅

www.dhammaransi.com

ဦးရေ | အကြောင်းအရာ | စာမျက်နှာ

၉ ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း

၃၀၉။ သီလဝိသုဒ္ဓိ ၂၁၇
၃၁၀။ နိစ္စသီလ နှင့် အမှမ်းတင် သီလ ၂၁၈
၃၁၁။ (စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ) ကမ္မဋ္ဌာန်း-၄၀ ၂၂၀
၃၁၂။ စရိုက် ၆ -ပါး နှင့် သပ္ပာယ အပြား ၂၂၁
၃၁၃။ နိမိတ်အပြား ၂၂၃
၃၁၄။ (ရူပဈာန် ၅-ပါး)ဘာဝနာ ၃-ပါး နှင့် နိမိတ် ၃-ပါး ။
၃၁၅။ ဘာဝနာ ၃ -ပါး နှင့် ကမ္မဋ္ဌာန်း ၄၀-ကို ဝေဘန်ပုံ ၂၂၄
၃၁၆။ ဘာဝနာ ၃-ပါး နှင့် နိမိတ် ၃-ပါး ပေါ်လာပုံ ၂၂၅
၃၁၇။ အပ္ပနာ ဝီထိကျပုံ ။
၃၁၈။ ဝသီဘော် ၅-ပါး ၂၂၆
၃၁၉။ အထက်ဈာန်သို့ တက်ပွားပုံ ။
၃၂၀။ အရူပဈာန် ၄-ပါး ၂၂၇
၃၂၁။ အဘိညာဉ် ဖြစ်ပုံ ။
၃၂၂။ အဘိညာဉ် ၇-ပါး ၂၂၈
၃၂၃။ အဘိညာဉ်ရပုံ အဆင့် ၄-ဆင့် ။
၃၂၄။ (ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ)ဓမ္မဝဝတ္ထာနဉာဏ် ၄-ပါး ၂၂၉
၃၂၅။ မီးဥပမာနှင့် ဓမ္မဝဝတ္ထာနဉာဏ် ၄-ပါး ၂၃၀
၃၂၆။ စိတ်၏ လက္ခဏာ စသည် ။
၃၂၇။ ဓမ္မဝဝတ္ထာနဉာဏ် ၄-ပါး အဓိပ္ပာယ် ။
၃၂၈။ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ ၂၃၁
၃၂၉။ (မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ) ဉာဏ် ၁၀-ပါး ၂၃၂
၃၃၀။ ဝိပဿနာ၏ အန္တရာယ်-၁၀ ၂၃၄
၃၃၁။ ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ ၂၃၅
၃၃၂။ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာဉာဏ် ။

www.dhammaransi.com

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၃၃၃။	(ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ)မဂ္ဂဝီထိ	၂၃၆
၃၃၄။	မဂ်ကိစ္စ ၄ - ပါး	။
၃၃၅။	သောတာပတ္တိမဂ် ပယ်သောတရားများ	၂၃၇
၃၃၆။	ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထိ ၅ - ပါး	။
၃၃၇။	သောတာပတ္တိဖိုလ်စိတ် နှင့် သောတာပန် ၃ - မျိုး	။
၃၃၈။	သကဒါဂါမိမဂ် ရောက်ပုံ	၂၃၈
၃၃၉။	အနာဂါမ် ၅ - မျိုး	၂၃၉
၃၄၀။	အရဟတ္တမဂ်သို့ ရောက်ပုံ	။
၃၄၁။	ဝိမောက္ခမုခ ၃ - ပါး	။
၃၄၂။	လက္ခဏာရေး ၃ - ပါး နှင့် ဝိပဿနာ ၃ - ပါး	၂၄၀
၃၄၃။	အနိမိတ္တ	။
၃၄၄။	အပ္ပဏိဟိတ	၂၄၁
၃၄၅။	သုညတ	။
၃၄၆။	ဝိမောက္ခအပြား	၂၄၂
၃၄၇။	သမာပတ်အပြား	၂၄၃
၃၄၈။	နိဂုံးချုပ်စကား	၂၄၅

ပရမတ္ထသံခိပ် မာတိကာ ပြီး၏။

www.dhammaransi.com

ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် သစ္စာ လက်ကျမ်း

မာတိကာ

——

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၃၄၉။	ရူပက္ခန္ဓာ	၂၄၇
၃၅၀။	ဝေဒနာက္ခန္ဓာ နှင့် သညာက္ခန္ဓာ	၂၅၀
၃၅၁။	သင်္ခါရက္ခန္ဓာ	၂၅၂
၃၅၂။	ဝိညာဏက္ခန္ဓာ	၂၅၄
၃၅၃။	ခန္ဓာငါးပါး	၂၅၇
၃၅၄။	အာယတနခန်း	၂၆၁
၃၅၅။	ဓာတ်ခန်း	၂၆၃
၃၅၆။	သစ္စာခန်း	၂၆၄

ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် သစ္စာ လက်ကျမ်း
မာတိကာ ပြီး၏။

www.dhammaransi.com

ပရမတ္ထသံခိပ်ကျမ်း

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

၁-စိတ်ပိုင်း

၁။ ဗောဓတ္တတ် ဘုန်းလျှံ၊ တရားမွန်၊ သံဃံ နမာမိ။

၂။ ပရမတ်သင်္ဂြိုဟ်၊ တတ်မြောက်လို၊ လူမိုက် တောင်းပန်ဘိ။

၃။ သင်္ဂြိုဟ်ဉာဏ်လောက်၊ အမြန်ရောက်၊ သံပေါက် ဆိုပိမ့် သီ။

သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းမည်သည် သုတ္တန် အဘိဓမ္မာ ပိဋကတ် နှစ်ပုံကို အကျဉ်းခြုံမိသောကျမ်း ဖြစ်၍ မနုဿတ္တဒုလ္လဘ၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒဒုလ္လဘ၊ သဒ္ဓမ္မသဝန အဘိဒုလ္လဘကို သိမြင်ကြကုန်သော သူအပေါင်းတို့သည် ပရမတ်သင်္ဂြိုဟ် တတ်မြောက်လိုကြကုန်သော်လည်း သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၏ ပါဠိ၏ ခက်ခဲခြင်း၊ အနက်၏ ခက်ခဲခြင်း၊ အဓိပ္ပာယ်၏ ခက်ခဲခြင်း ဟူ၍ ခက်ခဲခြင်း သုံးပါး ရှိနေသည့် အတွက် တတ်မြောက်အောင် မလုပ်ကြံနိုင် ရှိနေကြသည်နှင့် ကိုးပိုင်းလုံးအကုန် အလွယ်တကူ လူတို့ တတ်မြောက်နိုင်ရာသော နည်းလမ်းကို လုပ်ကြံ၍ ပေးပါမည့် အကြောင်းနှင့် တောင်းပန်ကြကုန်သည် ဖြစ်၍ သင်္ဂြိုဟ် ကိုးပိုင်းကို မိန်းမယောကျ်ား ကျောင်းသား သူငယ်တို့ပင်

www.dhammaransi.com

လျှင် သုံးလကျော် သေးလခန့် အားထုတ်ပါလျှင် အမြန် တတ်မြောက်နိုင်ရာသော ကဗျာသံပေါက်ကို ဆိုပေအံ့ — ဟူလိုသည်။

ပရမတ် ပညတ်

၄။ စိတ်, စေတသိက်၊ ရုပ်, နိဗ်ဗ် လေးရပ်၊ ပရမတ်။

၅။ သိ, ပယ်, ဆိုက်, ပွား၊ လေးပါး ကိစ္စ၊ အပိုင်ရ၊ မုချ ပရမတ်။

စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန် ဟူ၍ ပရမတ္ထတရား လေးပါး ရှိ၏။ ထိုလေးပါးမှ အလွတ်ဖြစ်သော အာရုံမျိုးသည် ပညတ်မည်၏။ နောက်ကဗျာဖြင့် ပရမတ်နှင့် ပညတ် ခွဲခန့် အချက်ကြီး လေးပါးကို ပြဆိုသတည်း။ (၁) ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်း ပရိညာကိစ္စ၊ (၂) သမုဒယသစ္စာကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်ခြင်း ပဟာနကိစ္စ၊ (၃) နိရောဓသစ္စာကို ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက် ဆိုက်ရောက်ခြင်း သစ္ဆိကရဏကိစ္စ၊ (၄) မဂ္ဂသစ္စာကို ပွားများခြင်း ဘာဝနာကိစ္စ၊ ဤကား မြတ်စွာဘုရားတို့၏ သာသနာတော်မြတ်ကြီး၌ ပြီးစီး ထမြောက်အောင် အားထုတ်ရသော ကိစ္စကြီး လေးပါးတည်း။

(၁) ပထဝီ၊ ဖဿ အစရှိသော ဒုက္ခသစ္စာ တရားမျိုးသည် အပိုင်သိမှု၏ ဆိုင်ရာတည်း။ ပရိညာဉာဏ် ထက်သန်လေလေ ထိုတရားမျိုး၏ ထင်ရှားရှိမှု ပေါ်လေလေ ဖြစ်၏။ သဘာဝ မရှိသော ပညတ်တရားသည် ထက်သန်သော ဉာဏ်နှင့် စေ့စေ့ကြည့် မခံ။ ထိုဉာဏ်နှင့် စေ့စေ့ကြည့်လေလေ သဘာဝ မရှိမှု ထင်ရှားလေလေ ဖြစ်၏။ ဒုက္ခသစ္စာတရားမျိုးမှာ မသိလျှင် သံသရာ၌ နစ်၏၊ သိလျှင် သံသရာမှ တမြောက်၏။ သဘာဝ မရှိသော ပညတ်မျိုးမှာ သိ မသိ အတွက် ထိုကဲ့သို့သော အပြစ် အကျိုး မရှိ။

(၂) ကိလေသာ တရားမျိုးသည် အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ်မှု၏ ဆိုင်ရာတည်း။ မပယ်လျှင် သံသရာ၌ နစ်၏။ ပယ်လျှင် သံသရာမှ တမြောက်၏။ သဘာဝ မရှိသော ပညတ်မျိုး၌ ပယ် မပယ် အတွက် ထိုကဲ့သို့သော အကျိုး အပြစ် မရှိ။

www.dhammaransi.com

(၃) ကိလေသာမီးတို့၏ အကြွင်းမဲ့ ငြိမ်းခြင်း ဟူသော နိဗ္ဗာန်သည် ကိုယ်သန္တာန်၌ ဆိုက်ရောက်မှု၏ ဆိုင်ရာ တည်း။ မဆိုက်လျှင် သံသရာ၌ နစ်၏။ ဆိုက်လျှင် သံသရာဒုက္ခမှ ထမြောက်၏။ သဘောမျိုးသော ပညတ်မျိုး၌ ဆိုက် မဆိုက် အတွက် ထိုကဲ့သို့သော အကျိုး အပြစ် မရှိ။

(၄) မဂ္ဂင် ရှစ်ပါး မဂ္ဂသစ္စာ တရားမျိုးသည် ပွားများမှု၏ ဆိုင်ရာ တည်း။ မပွားများလျှင် သံသရာ၌ နစ်၏။ ပွားများ၍ တနေ့တခြား ကြီးပွား၍ သွားလျှင် သံသရာမှ ထမြောက်၏။ သဘာဝ မရှိသော ပညတ်၌ ကြီးပွားဘွယ် အဘယ်မှာ ရှိအံ့နည်း။ ဤပရမတ်-ပညတ် ခွဲနည်းကို ဉာဏ်ပိုင်မှ ပရမတ်စကား နိဗ္ဗာန်စကား ပြောဆိုမှု၌ အသိဉာဏ် ရှင်းလင်း နိုင်မည်။

ပရမတ်၊ ပညတ် ခွဲခန်း ပြီး၏။

——

ဘူမိဘေဒအားဖြင့် စိတ် - ၄

၆။ ကာမံ, ရူပ၊ အရူပ၊ လောကုတ္တရာ။

၇။ တကျာ ပြဲ၊ ပိုင်းခြားဘိ၊ ဘူမိ စတုဖြာ။

စိတ်သည် ကာမစိတ်၊ ရူပစိတ်၊ အရူပစိတ်၊ လောကုတ္တရာစိတ် ဟူ၍ ဘူမိဘေဒအားဖြင့် လေးပါး အပြားရှိ၏။

ဘူမိဘေဒ ဆိုသည်ကား-ကာမဘုံ၊ ရူပဘုံ၊ အရူပဘုံ၊ လောကုတ္တရာဘုံ ဟူ၍ ဘုံလေးပါး ပြားမှုတည်း။

ကာမတဏှာ၏ သိမ်းပိုက်ရာ အပါအဝင် ဖြစ်သော စိတ်မျိုးသည် ကာမစိတ် မည်၏။

ရူပတဏှာ၏ သိမ်းပိုက်ရာ အပါအဝင် ဖြစ်သော စိတ်သည် ရူပစိတ် မည်၏။

အရူပတဏှာ၏ သိမ်းပိုက်ရာ အပါအဝင် ဖြစ်သော စိတ်သည် အရူပ စိတ် မည်၏။

၁၇၉၃၃

www.dhammaransi.com

ငါ၏ ကိုယ် - ငါ၏ ဥစ္စာဟု စွဲလမ်းမှုကို သိမ်းပိုက်မှု **ဆိုသည်။** **တဏှာ** သုံးပါး၏ သိမ်းပိုက်မှုမှ လွတ်လိုသော စိတ်မျိုးသည် လောကုတ္တရာစိတ် မည်၏။ (ဘူမိဘေဒ ခွဲနည်း)

အသောဘဏစိတ် — ၃၀

၈။ အကု ဆယ့်နှစ်၊ ဆယ့်ရှစ် အဟိတ်၊ သုံးဆယ် စိတ်၊ ယုတ်နိမ့် အသောဘဏတည်း။

အကုသိုလ်စိတ် တဆယ့်နှစ်၊ အဟိတ်စိတ် တဆယ့်ရှစ်၊ ဤ ၃၀ - သော စိတ်သည် အထက်၌ ဆိုလတ္တံ့သော စိတ်တို့ကဲ့သို့ တင့်တယ်သော ဂုဏ် အသရေ မရှိ။ ယုတ်နိမ့်သော စိတ်မျိုးဖြစ်၍ အသောဘဏစိတ် **မည်၏။**

အကုသိုလ်စိတ် — ၁၂

သောမနဿသဟဂတံ = သောမနဿ ဝေဒနာနှင့် တကွ ဖြစ်သော **သောမနဿသဟဂုတ်စိတ်။**

ဥပေက္ခာသဟဂတံ= ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် တကွ ဖြစ်သော ဥပေက္ခာ **သဟဂုတ်စိတ်။**

ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တံ= ဒိဋ္ဌိနှင့် ယှဉ်သောစိတ်။

ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တံ - ဒိဋ္ဌိနှင့် မယှဉ်သောစိတ်။

ဒေါမနဿ သဟဂတံ - ဒေါမနဿ ဝေဒနာနှင့် တကွ ဖြစ်သော **ဒေါမနဿ သဟဂုတ်စိတ်။**

ပဋိဃသမ္ပယုတ္တံ = ဒေါသပဋိဃနှင့် ယှဉ်သော စိတ်။
ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ္တံ = ဝိစိကိစ္ဆာနှင့် ယှဉ်သော စိတ်။
ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ္တံ = ဥဒ္ဓစ္စနှင့် ယှဉ်သော စိတ်။
အသင်္ခါရိကံ = တိုက်တွန်းမှု မရှိပဲ ဖြစ်သည်။
သသင်္ခါရိကံ = တိုက်တွန်းမှုရှိမှ ဖြစ်နိုင်သည်။

[နောက်၌သည်း ဤကဲ့သို့ ဆောင်ပုဒ်များကို အထူး သို့လေ။]

www.dhammaransi.com

လောဘမူစိတ် — ၈

၄။ သော, ဥ, နှစ်တန်၊ ဒိဋ္ဌိ—သံ, ဝိ, လေး၊ ပွားရေး အ, သ၊ စိတ် ရှစ်ဝ၊ အဋ္ဌ လောဘမူ။

'သော, ဥ, နှစ်တန်' ဆိုသည်ကား သောမနဿဝေဒနာ ဥပေက္ခာဝေဒနာ နှစ်ပါးတည်း။ သောမနဿဝေဒနာနှင့် တကွ ဖြစ်သော သောမနဿသဟဂုတ်စိတ်၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် တကွ ဖြစ်သော ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ဟူ၍ ဝေဒနာဘေဒအားဖြင့် နှစ်ပါး ဖြစ်၏။

'ဒိဋ္ဌိ — သံ, ဝိ, လေး' ဆိုသည်ကား ယခင် နှစ်ပါးကို ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ်၊ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ် နှစ်ပါးနှင့် ပွားသော် လေးပါး ဖြစ်၏။ ပွားပုံကား—သောမနဿသဟဂုတ်သည် ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ်—၁၊ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ်—၁ ဟူ၍ နှစ်ပါး ဖြစ်၏။ ထိုအတူ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်သည်လည်း နှစ်ပါး ဖြစ်၏။ သမ္ပယုတ် အပြားအားဖြင့် လေးပါး ဖြစ်၏။

'ပွားရေး အ, သ၊ စိတ်ရှစ်ဝ' ဆိုသည်ကား ယင်းလေးပါးကို အသင်္ခါရိက၊ သသင်္ခါရိက ၂-ပါးနှင့်-ပွားပြန်သော် စိတ် ရှစ်ပါး ဖြစ်၏။ ပွားပုံကား— ထိုလေးပါးတွင် ပထမ ဖြစ်သော သောမနဿ သဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ်စိတ်သည် အသင်္ခါရိက—၁၊ သသင်္ခါရိက— ၁ ဟူ၍ ၂-ပါး ဖြစ်၏။ ထိုအတူ သောမနဿသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ်၊ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ်၊ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ်တို့၌လည်း နှစ်ပါး နှစ်ပါး စီ ဖြစ်၏။

သင်္ခါရဘေဒအားဖြင့် လောဘမူစိတ် ရှစ်ပါး ဖြစ်၏။ လောဘသဟဂုတ်စိတ်လည်း ခေါ်၏။ လောဘ ပူသော ဂုဏ်ဝရုး ဟိတ်တရား ပြဓာန်းခြင်း ရှိသောကြောင့် လောဘမူစိတ် ခေါ်သတည်း။ ဤနည်းကို မှီး၍ နောက်နောက်သော စိတ်တို့၌လည်း ပွားပုံပွားနည်းကို သိလေ။

လောဘမူစိတ် ပြီး၏။

www.dhammaransi.com

ဒေါသမူစိတ်—၂

၁၀။ ဒေါမနဿ၊ ပဋိဃ သံ၊ အ, သ ရံ၊ နှစ်တန် ဒေါသမူ။

ဒေါမနဿဝေဒနာနှင့် တကွ ဖြစ်သော ဒေါမနဿသဟဂုတ် ပဋိဃ-သမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ်—၁၊ သသင်္ခါရိကစိတ် - ၁ ဟူ၍ ဒေါသမူစိတ် နှစ်ပါး ဖြစ်၏။ ပဋိဃ ဆိုသည်ကား ဒေါသပင်တည်း။

မောဟမူစိတ်—၂

၁၁။ ဥပေက္ခာ မှီ၊ ဝိစိ, ဥဒ္ဓစ်၊ သံပွားလစ်၊ နှစ်ခု မောဟမူ။

ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် တကွ ဖြစ်သော ဥပေက္ခာသဟဂုတ် တခုကို ဝိစိကိစ္ဆာ သမ္ပယုတ်-၁၊ ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ် - ၁ ဟူ၍ သာ ပွားသော် မောဟမူစိတ် နှစ်ပါး ဖြစ်၏။

၁၂။ လော—ရှစ်, ဒေါ—နှစ်၊ မော-လည်း နှစ်၊ ဆယ့်နှစ်-အကုသ္။

လောဘမူစိတ် ရှစ်ပါး ဒေါသမူစိတ် နှစ်ပါး မောဟမူစိတ် နှစ်ပါး၊ ပေါင်း အကုသိုလ်စိတ် ၁၂ – ပါး ရှိ၏။

၁၃။ သော—လေး, ဥ—ဆ၊ ဒေါ - နှစ်မျှ၊ ဒွါဒ—အကုယျ၊

ဤ အကုသိုလ်စိတ် ၁၂—ခု၌ သောမနဿသဟဂုတ်စိတ် လေးခု၊ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ခြောက်ခု၊ ဒေါမနဿသဟဂုတ်စိတ် နှစ်ခု ပါရှိကုန်၏။ ပေါင်းလျှင် ၁၂ –ဖြစ်၏။

အကုသိုလ်စိတ် ပြီး၏။

—

အဟိတ်စိတ်-၁၈

သုခသဟဂတံ = သုခဝေဒနာနှင့် တကွ ဖြစ်သော သုခသဟဂုတ် စိတ်။

ဒုက္ခသဟဂတံ = ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် တကွ ဖြစ်သော ဒုက္ခသဟဂုတ် စိတ်။

www.dhammaransi.com

သမ္ပဋိစ္ဆန = လက်ခံ သိမ်းပိုက်ခြင်း။
သန္တီရဏ = စိစစ်ခြင်း။
အာဝဇ္ဇန = ဆင်ခြင်ခြင်း။
ဟသိတုပ္ပါဒ = ပြုံးရယ်မှုကို ဖြစ်စေခြင်း။
စက္ခု၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇိဝှာ၊ ကာယ။ (မှိုရုဝတ္ထုရုပ် ငါးပါး။)

အကုသလဝိပါက် - ၇

၁၄၊ စက်, သော, ဃာ, ဇိ၊ ကာကို မှီ၊ ငါးလီ ဝိညာဏ်မှတ်။
၁၅။ သံ, သန်, နှစ်ခု၊ လောင်းပြန်မူ၊ အကုဝိပါက် သတ်။
၁၆။ သံ,သန်, သန်ဟု၊ လောင်းပြန်မူ၊ ကုသလဝိပါက် အင့်။

စက္ခုဝတ္ထု၊ သောတဝတ္ထု၊ ဃာနဝတ္ထု၊ ဇိဝှာဝတ္ထု၊ ကာယဝတ္ထု၊ ဤဝတ္ထု ငါးခုကိုမှီသော စက္ခုဝိညာဏ်-၁၊ သောတဝိညာဏ်-၁၊ ဃာနဝိညာဏ်-၁၊ ဇိဝှာဝိညာဏ်-၁၊ ကာယဝိညာဏ်-၁၊ ငါးခု ဖြစ်၏၊ ယင်းငါးခုတွင် 'သံ, သန်, နှစ်ခုလောင်း'၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းစိတ်၊ သန္တီရဏစိတ် ၂-ခုလောင်း ဆိုလိုသည်။ အကုသလဝိပါက် ၇-ခု ဖြစ်၏။

အဟိတ်ကုသလဝိပါက် - ၈

တဖန် ယခင် (ပဉ္စဝိညာဉ်) ၅-ခုကွင် 'သံ, သန်, သန်, ၃-ခု လောင်း'၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုန်း-၁၊ သန္တီရဏ-၂၊ ဤ ၃-ခုလောင်း ဆိုလိုသည်။ အဟိတ် ကုသလဝိပါက် ရှစ်ခု ဖြစ်၏။

အဟိတ်ကြိယာ - ၃

၁၇။ အာဝဇ္ဇန်း ဒွိ၊နှဲ့ဟသိတုပ္ပါဒ်၊ ဤသုံးရပ်၊ မှတ်လေ ကြိယာ။

ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း - ၁၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း - ၁၊ ဟသိတုပ္ပာဒ် - ၁၊ ဤစိတ် ၃ - ခုသည် အဟိတ်ကြိယာ ၃ - ခု မည်၏။

www.dhammaransi.com

ဒုက္ခသဟဂုတ် စသည် အစွဲ

၁၈။ ကာယ နှစ်လီ၊ ဒု, သု မှီ၊ ကုတီ, ဟသိ သော။
၁၉။ အကြွင်း စုဒွယ်၊ ဥနှင့် ကပ်၊ ဌာရယ် စိတ်မနော။

အကုသလဝိပါက် ကာယဝိညာဏ်စိတ်သည် ဒုက္ခသဟဂုတ်တည်း။ ကုသလဝိပါက် ကာယဝိညာဏ်စိတ်သည် သုခသဟဂုတ်တည်း။

ကုသလဝိပါက် သန္တီရဏ ၂-ခု တို့တွင် တခုသည် သောမနဿသဟဂုတ် တည်း။ ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်သည်လည်း သောမနဿသဟဂုတ်တည်း။

ဤစိတ် ၄-ခုမှ ကြွင်းသော အဟိတ်စိတ် ၁၄-ခုသည် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်ချည်းသာတည်း။

အကုသိုလ်ကံ၏ အကျိုး ဖြစ်သော အကုသလဝိပါက်-၇၊ ကုသိုလ်ကံ၏ အကျိုးဖြစ်သော အဟိတ်ကုသလဝိပါက်-၈၊ အဟိတ် ကြိယာ-၃၊ အဟိတ်စိတ် ၁၈-ခု ဖြစ်၏။

''အကုသိုလ် ဆယ့်နှစ်၊ ဆယ့်ရှစ် အဟိတ်''ဟူ၍ ဆိုခဲ့သော အသော ဘဏစိတ်-၃၀ ဖြစ်၏။

အသောဘဏစိတ် ပြီး၏။

သောဘဏစိတ်

၂၀။ ကျဉ်း ဖျည်း နဝစ်၊ ကျယ် နော-ကော်၊ လှစ်ဖိမ့် သောဘဏာ။

ဤ၌ အာက်၌ ဆိုလတ္တံ့သော စိတ်အကျဉ်း - ၅၉၊ အကျယ်-၉၁ သည် 'သောဘဏစိတ်'မည်၏ ဟူလို။

ကာမာဝစရသောဘဏစိတ် - ၂၄

၂၁။ သော, ဥ, နှစ်တန်၊ ဉာဏ်သံ, ဝိလေး၊ ပွားရေး အ,သ၊ အဋ္ဌ သုံးလီ၊ ကု, ဝိ, ကြိ၊ စ-ဝီ ကာမ၊ ဝသောဘဏ။

www.dhammaransi.com

လောဘမူစိတ် ရှစ်ခုမှာ ဝေဒနာမှု အတိုင်း သောမနဿသဟဂုတ်၊ **ဥပေက္ခာသဟဂုတ်** ၂ - ခုကို မူလ ထား၍ ဉာဏသမ္ပယုတ်၊ ဉာဏဝိပ္ပယုတ် ၂-ခုစီ ပွား-**လေးပါး**ဖြစ်၏။ယင်းလေးပါးတွင် တပါး တပါး၌ **အသင်္ခါရိက**၊ သသင်္ခါရိက နှစ်ခုစီ ပွား — ရှစ်ခု ဖြစ်၏။ ယင်းရှစ်ခုကို ကုသိုလ်ရှစ်၊ ဝိပါက်ရှစ်၊ ကြိယာရှစ်စီပွား — စတုဝီသ ၂၄ - **ဖြစ်၏**။ '**ကာမာဝစရသောဘဏစိတ်** ၂၄' ခု ခေါ်သည်။

ထိုတွင် ကုသိုလ်ရှစ်ကို 'ကာမကုသိုလ်'လည်း ခေါ်သည်။ 'မဟာကုသိုလ်' လည်း ခေါ်သည်။ ဝိပါက်ရှစ်ကို 'သဟိတ်ကာမဝိပါက်' **လည်း ခေါ်သည်**။ '**မဟာ**ဝိပါက်'လည်း ခေါ်သည်။ ကြိယာရှစ်ကို 'သဟိတ်ကာမကြိယာ' လည်း ခေါ်သည်။ 'မဟာကြိယာ'လည်း ခေါ်သည်။

သဒ္ဓါ၊ သတိ **အစရှိသော ကောင်း**မြတ်သော စေတသိက်တရား **တို့နှင့်** ယှဉ်ခြင်းကြောင့် 'သောဘဏ'ခေါ်သည်။

သောမနဿ ၁၂၊ ဥပေက္ခာ ၁၂၊ ပေါင်း ၂၄။ တနည်း—ဉာဏသမ္ပယုတ် ၁၂၊ ဉာဏဝိပ္ပယုတ် ၁၂၊ ပေါင်း ၂၄။ တနည်း—အသင်္ခါရိက ၁၂၊ သသင်္ခါရိက ၁၂၊ ပေါင်း ၂၄။

ကာမာဝစရသောဘဏစိတ် - ၂၄ ပြီး၏။

—

ကာမစိတ် - ၅၄

၂၂။ အကု - ဒွါဒ၊ ကု - ရှစ်လီ၊ တေဝီ - ဝိပါက်ရေး။
၂၃။ ဆယ့်တစ် - ကြိယ၊ ပေါင်းတုံက၊ ကာမ - ငါးဆယ့်လေး။

အကုသိုလ်စိတ် ၁၂၊ ကုသိုလ်စိတ် ၈၊ ဝိပါက်စိတ် ၂၃၊ ကြိယာ**စိတ်** ၁၁၊ **ကာမစိတ် ၅၄ ဖြစ်၏**။ (ဝိပါက် ၂၃ မှာ အဟိတ်ဝိပါက် ၁၅၊ သဟိတ်ဝိပါက် ၈။ ကြိယာ ၁၁ မှာလည်း အဟိတ်ကြိယာ ၃၊ သဟိတ်ကြိယာ ၈။)

www.dhammaransi.com

၂၄။ ဥ သုံးဆယ့်နှစ်၊ သော ဆယ့်ရှစ်၊ ဒေါ နှစ်,ဒု - သု ဧး။

ယင်းကာမစိတ် ၅၄ တွင် ဥပေက္ခာနှင့် ယှဉ်သော စိတ်ပေါင်း ၃၂၊ သောမနဿနှင့်ယှဉ်သော စိတ်ပေါင်း ၁၈၊ ဒေါမနဿနှင့်ယှဉ်သောစိတ် ပေါင်း ၂၊ ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သောစိတ် ၁၊ သုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သောစိတ် ၁၊ ပေါင်း ၅၄ ဖြစ်၏။

ကာမာဝစရစိတ် ပြီး၏။

ရူပါဝစရစိတ် - ၁၅

၂၅။ ဝိ, စာ, ပီ, ဝေ၊ နှစ်ပါးတွေ၊ လျှောင် ငါးမှတ်။

၂၆။ စိုက်စိုက်စူးစူး၊ အထူး မြဲမြဲ၊ ရှုအားသန်၊ ဈာန်ဟု ခေါ် သတတ်။

ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ ဝေဒနာ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဤစေတသိက် ၅-ခု သည် ဈာန်အင်္ဂါငါးခု မည်၏။ ဝေဒနာသည်ကား သုခ၊ ဥပေက္ခာ နှစ်တွေ ပြား၏။

၂၇။ ငါး, လေး, သုံး, နှစ်၊ တဖန် နှစ်၊ ကွဲလစ် ဈာန်ငါးရပ်။

၂၈။ ပ, ဒု, တ, စ၊ ပဉ္စမ၊ ပွားထ ဈာန်ငါးရပ်။

၂၉။ ငါးဈာန်ယှဉ်မှု၊ ငါးခု သုံးလီ၊ ကု, ဝိ, ကြိ၊ ပွားပြီ စိတ် ဆယ့်ငါး။

ဈာန်ငါးရပ် ပွားပုံကား — (၁) ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ သုခ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဤအင်္ဂါ ၅-ခု အပေါင်းသည် ပဌမဈာန် မည်၏။

(၂) ယင်းတွင် ဝိတက်ကို ချန်၍ ကျန် ၄-ခု အပေါင်းသည် ဒုတိယဈာန် မည်၏။

(၃) ယင်းတွင် ဝိစာရကို ချန်၍ ကျန် ၃-ခု အပေါင်းသည် တတိယဈာန် မည်၏။

www.dhammaransi.com

(၄) ယင်းဟုတ် ပိတိကိုချန်၍ ကျန် ၂ ခု အပေါင်းသည် စတုတ္ထ ဈာန် မည်၏။

(၅) ယင်းတုတ် သုခကို ချန်၍ ဥပေက္ခာကို ထည့်၍ ဥပေက္ခာ၊ ဧကဂ္ဂတာ အင်္ဂါနှစ်ပါး အပေါင်းသည် ပဉ္စမဈာန် မည်၏။

ဤဈာန် ၅ ချက်နှင့် ယှဉ်သဖြင့် စိတ်လည်း ပဌမဈာန်စိတ်၊ ဒုတိယဈာန်စိတ်၊ တတိယဈာန်စိတ်၊ စတုတ္ထဈာန်စိတ်၊ ပဉ္စမဈာန်စိတ် ဟူ၍ ငါးပါး ဖြစ်၏။

ယင်းငါးပါးကို ကုသိုလ်စိတ်ငါးပါး၊ ဝိပါက်စိတ်ငါးပါး၊ ကြိယာစိတ်ငါးပါး ပြု၍ မှတ်သော် ရူပါဝစရစိတ် ၁၅ ဖြစ်၏။

ပဌမဈာန်စိတ် ၃၊ ဒုတိယဈာန်စိတ် ၃၊ တတိယဈာန်စိတ် ၃၊ စတုတ္ထဈာန်စိတ် ၃၊ ပဉ္စမဈာန်စိတ် ၃၊ ပေါင်း ၁၅ ပါး။

တနည်း–သောမနဿ ဈာန်စိတ် ၁၂၊ ဥပေက္ခာဈာန်စိတ် ၃၊ ပေါင်း ၁၅။

(ဤဈာန်အရာ၌ သောမနဿကို သုခ ခေါ်သည်။)

ဤရူပစိတ်၌ ဈာန်အပြားကို လိုအပ်၏။ အာရုံအပြားကို မလိုအပ်။ ပဌမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန် အစရှိသော ဈာန်အပြား အားဖြင့်သာ ရူပစိတ် အများဖြစ်ရသည်။ ကသိုဏ်း အစရှိသော အာရုံ အပြားအားဖြင့် ရူပစိတ် အများဖြစ်ရသည် မဟုတ်။ ပထဝီကသိုဏ်းနိမိတ် အာရုံ တခုမှာပင် ရူပဈာန်ငါးပါး အကုန် ဖြစ်နိုင်၏ဟု ဆိုလိုသည်။

ဤရူပစိတ်သည် ငါးဆင့်မြောက်အောင် ပွားအပ် ကောက်အပ် သောကြောင့် ဈာန်အပြား အားဖြင့်တည်း ငါးပါး ဖြစ်၏။

၃၀။ သော ဆယ့်နှစ်ဝ၊ ဥ သုံးမျိုး၊ ရူပ စိတ်ဆယ့်ငါး။

ဤရူပါဝစရစိတ် ၁၅ ခု၌ သောမနဿ သဟဂုတ် ၁၂ ပါး ရှိ၏။ ဥပေက္ခာ သဟဂုတ် ၃ ပါး ရှိ၏။

ရူပါဝစရစိတ် – ၁၅ ပြီး၏။

www.dhammaransi.com

အရူပါဝစရစိတ် – ၁၂

(၁) အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန် = ကသိုဏ်း၏ ကွာရာကောင်းကင်ပညတ်လျှင် တည်ရာအာရုံရှိသော အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန်လည်းကောင်း။

(၂) ဝိညာဏဉ္စာယတနစျာန် = ပထမ အရူပဝိညာဏ်လျှင် တည်ရာ အာရုံရှိသော ဝိညာဏဉ္စာယတနစျာန် လည်းကောင်း။

(၃) အာကိဉ္စညာယတနစျာန် = ပထမ အရူပဝိညာဏ်၏ အနည်းငယ်မျှ အကြွင်းအကျန်မရှိသော နတ္ထိဘော ပညတ်လျှင် တည်ရာ အာရုံရှိသော အာကိဉ္စညာယတနစျာန် လည်းကောင်း။

(၄) နေဝသညာနာသညာယတနစျာန် = တတိယ အရူပဝိညာဏ်လျှင် တည်ရာ အာရုံရှိသော နေဝသညာနာသညာယတနစျာန် လည်းကောင်း။ [ရအောင်ကျက်၊ ဆောင်ပုဒ်။]

၃၁။ အာ, ဝိဉ်, အာ, နေ၊ ဈာန် လေးတွေ၊ ဥ, ဧ, အင်္ဂါနှစ်။

၃၂။ လေးဈာန် ယှဉ်မှု၊ လေးခု သုံးလီ၊ ကု, ဝိ, ကြိ၊ ပွားပြီ စိတ် ဆယ့်နှစ်။

အာကာသာနဉ္စာယတန စသော ဈာန်လေးပါးသည် ဥပေက္ခာ ဧကဂ္ဂတာ ဟူသော ပဉ္စမဈာန်ချည်း မှတ်လေ။ သမာပတ်၏ အစွမ်းဖြင့်သာ ဈာန်လေးပါး ဆိုရသည်။ ယင်းဈာန်လေးပါးနှင့် ယှဉ်သဖြင့် စိတ်သည်လည်း လေးပါး ဖြစ်၏။

အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်စိတ် ၁၊ ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်စိတ် ၁၊ အာကိဉ္စညာယတနဈာန်စိတ် ၁၊ နေဝသညာ နာသညာယတနဈာန်စိတ် ၁၊ ပေါင်း လေးပါး ဖြစ်၏။

ယင်းလေးပါးကို ကုသိုလ် ၄၊ ဝိပါက် ၄၊ ကြိယာ ၄ ပြု၍ ဝေဘန်သော် အရူပစိတ် ၁၂ ဆယ့်နှစ် ဖြစ်၏။

www.dhammaransi.com

ဤအရူပစိတ်၌ အာရုံအပြားကို လိုအပ်၏။ ဈာန်အပြားကို မလိုအပ်။ အာရုံဆိုသည်ကား ပထမစိတ်၌ ကောင်းကင်အာရုံတည်း။ ဒုတိယစိတ်၌ ပထမ အရူပဝိညာဏ်တည်း။ တတိယစိတ်၌ နတ္ထိဘာဝပညတ်တည်း။ စတုတ္ထစိတ်၌ တတိယ အရူပဝိညာဏ်တည်း။

ဈာန်ဆိုသည်ကား ဥပေက္ခာ၊ ဧကဂ္ဂတာ ဟူသော ပဉ္စမဈာန် တခုသာတည်း။

သမာပတ် အပြားအားဖြင့်ကား လေးဆင့်ရှိသောကြောင့် လေးပါး ဖြစ်၏။

အရူပါဝစရစိတ်—၁၂ ပြီး၏။

— —

မဟဂ္ဂုတ်စိတ် — ၂၇

ရူပါဝစရစိတ် ၁၅၊ အရူပါဝစရစိတ် ၁၂၊ ပေါင်း နှစ်ဆယ့်ခုနစ် ဖြစ်၏။ 'မဟဂ္ဂုတ်စိတ် သတ္တဝီသ' ခေါ်၏။ ယင်းမဟဂ္ဂုတ် စိတ်၌ ကုသိုလ် ၉၊ ဝိပါက် ၉၊ ကြိယာ ၉၊ ပေါင်း ၂၇ ဖြစ်၏။

တနည်း — ပထမဈာန်စိတ် ၃၊ ဒုတိယဈာန်စိတ် ၃၊ တတိယဈာန်စိတ် ၃၊ စတုတ္ထဈာန်စိတ် ၃၊ ပဉ္စမဈာန်စိတ် ၁၅၊ ပေါင်း ၂၇။

တနည်း — သောမနဿဈာန်စိတ် ၁၂၊ ဥပေက္ခာဈာန်စိတ် ၁၅၊ ပေါင်း ၂၇။

ရူပဈာန် ၅ ခု၊ အရူပဈာန် ၄ ခုကို 'လောကီ သမာပတ် ၉ ပါး' ခေါ်သည်။ ဤကား 'ပဉ္စကနည်း' အလိုတည်း။ 'စတုက္ကနည်း' အလိုအားဖြင့် ရူပစိတ် ၁၂ ခုသာ ရှိ၏။ မဟဂ္ဂုတ်စိတ် တေဝီသ ၂၄ ခုသာ ရှိ၏။ သမာပတ် ရှစ်ပါးသာ ရှိ၏။

၃၃။ စိတ် အရူပ၊ ဒွါဒသ၊ ပဉ္စမ ဥပေက္ခာဖြစ်။

အရူပါဝစရစိတ် ၁၂ ခုတို့သည် ပဉ္စမဈာန်စိတ် သက်သက်တို့သာတည်း။ ဥပေက္ခာစိတ် သက်သက်တို့သာတည်း။

www.dhammaransi.com

၃၄။ မဟဂ္ဂုတ်ဟူ၊ ရူ, အရူ၊ ပေါင်းမူ — သတ်ဝီသ။

ရူပါဝစရစိတ် ၁၅၊ အရူပါဝစရစိတ် ၁၂၊ ပေါင်း မဟဂ္ဂုတ်စိတ် ၂၇ - ပါး ရှိကုန်၏။

၃၅။ ကု, ဝိ, ကြိ နေ၊ သော ဆယ့်နှစ်ပါး၊ ဥ ဆယ့်ငါး၊ ပေါင်းငြား သတ်ဝီသ။

ဤမဟဂ္ဂုတ်စိတ် ၂၇ ပါးတို့၌ ကုသိုလ် ကိုးခု၊ ဝိပါက် ကိုးခု၊ ကြိယာ ကိုးခု ပါရှိ၏၊ မဟဂ္ဂုတ် ကုသိုလ် ကိုး၊ မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက် ကိုး၊ မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ ကိုး ဆိုလိုသည်။

ဤမဟဂ္ဂုတ် ၂၇ - ပါးတို့၌ သောမနဿသဟဂုတ်စိတ် ၁၂၊ ဥပေက္ခာ သဟဂုတ်စိတ် ၁၅ - ပါရှိ၏၊ ပေါင်းလျှင် မဟဂ္ဂုတ် သတ္တဝီသ - ၂၇ ဖြစ်၏။

မဟဂ္ဂုတ်စျာန်စိတ် ၂၇ - ပါး ပြီး၏။

လောကီစိတ် — ၈၁

၄၆။ ကာ, ရူ, အရူ၊ လောကီဟူ၊ ပေါင်းမူ ရှစ်ဆယ့်တစ်၊

၄၇။ ဆယ့်နှစ် အကု၊ ကု ဆယ့်ခွန်နှန်း၊ သုံးဆယ့်နှစ် ဝိ၊ နှစ်ဆယ်ကြိ၊ ပေါင်းဘိ ရှစ်ဆယ့်တစ်။

၄၈။ ဥ - ဧောသဋ္ဌ၊ သော - တိံသ၊ ဒေါ - ဒွိ, မု - သု - ဧက်။

ကာမစိတ် ၅၄၊ ရူပစိတ် ၁၅၊ အရူပစိတ် ၁၂၊ ပေါင်းလောကီစိတ် ၈၁၊ လောကီစိတ် ဘောသိတိ'ခေါ်၏။ ယင်း၌ အကုသိုလ်စိတ် ၁၂၊ လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ ၁၇၊ လောကီဝိပါက် ဗာတ္တိံသ ၃၂၊ ကြိယာဝီသ ၂၀၊ ပေါင်း ၈၁။

တနည်း—ဥပေက္ခာ ၄၇၊ သောမနဿ ၃၀၊ ဒေါမနဿ ၂၊ သုခ ၁၊ ဒုက္ခ ၁၊ ပေါင်း ၈၁။

လောကီစိတ် — ၈၁ ပြီး၏။

www.dhammaransi.com

လောကုတ္တရာစိတ် အကျဉ်း — ၈

(၁) သမ္မာဒိဋ္ဌိ = ကောင်းသော မြင်ခြင်း။
(၂) သမ္မာသင်္ကပ္ပ = ကောင်းသောအကြံကိုသာ ကြံခြင်း။
(၃) သမ္မာဝါစာ = ကောင်းသော စကားကိုသာ ပြောဆိုခြင်း။
(၄) သမ္မာကမ္မန္တာ = ကောင်းသော အမှုကိုသာ ပြုခြင်း။
(၅) သမ္မာအာဇီဝေါ = ကောင်းသော အသက်မွေးခြင်း။
(၆) သမ္မာဝါယာမော = ကောင်းသော အားထုတ်ခြင်း။
(၇) သမ္မာသတိ = ကောင်းသော အောက်မေ့ခြင်း။
(၈) သမ္မာသမာဓိ = ကောင်းသော တည်ကြည်ခြင်း။

ဤအင်္ဂါရှစ်ပါး အပေါင်းသည် နိဗ္ဗာန်လမ်းကြောင်းဖြစ်၍ 'မဂ်' မည်၏။

(၁) သောတာပတ္တိမဂ္ဂေါ = နိဗ္ဗာန်သို့ တစေ့ဖြောင့်တည့် သွားသော လမ်းစဉ်သို့ ရှေးဦးစွာ ဆိုက်ရောက်သော သောတာပတ္တိမဂ် လည်းကောင်း။

(၂) သကဒါဂါမိမဂ္ဂေါ = ကာမဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေ တဖန်ပြန်နေခွင့် ကျန်ရှိသေးသော သကဒါဂါမိမဂ် လည်းကောင်း။

(၃) အနာဂါမိမဂ္ဂေါ = ကာမဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေ တဖန်ပြန်နေခွင့် မရှိသော အနာဂါမိမဂ် လည်းကောင်း။

(၄) အရဟတ္တမဂ္ဂေါ = ကိလေသာ ကင်းပြတ်သဖြင့် မြတ်သော အလှူကို ခံထိုက်သော အရဟတ္တမဂ် လည်းကောင်း။

၃၉။ လေးမဂ် ယှဉ်ရှိ၊ ကု လေးမျိုး၊ အကျိုး ဖိုလ်လည်း လေး။

(၁) သောတာပတ္တိမဂ်စိတ် ၁၊ (၂) သကဒါဂါမိမဂ်စိတ် ၁၊ (၃) အနာဂါမိမဂ်စိတ် ၁၊ (၄) အရဟတ္တမဂ်စိတ် ၁၊ လောကုတ္တရာ

www.dhammaransi.com

ကုသိုလ် ၄ - ခု။ ထိုကုသိုလ်လေးခု၏ အကျိုးဖြစ်သော (၁) သောတာပတ္တိဖိုလ်စိတ် ၁၊ (၂) သကဒါဂါမိဖိုလ်စိတ် ၁၊ (၃) အနာဂါမိဖိုလ်စိတ် ၁၊ (၄) အရဟတ္တဖိုလ်စိတ် ၁၊ လောကုတ္တရာ ဝိပါက်စိတ် ၄ - ခု။ ပေါင်း လောကုတ္တရာစိတ် ရှစ်ခု ဖြစ်၏။

လောကုတ္တရာစိတ် အကျဉ်း ပြီး၏။

စိတ်အကျဉ်း — ၈၉

၄၀။ ကာ ရှစ်ဆယ့်တစ်၊ ဘုတ်မူ ရှစ်၊ ပေါင်းလစ် ရှစ်ဆယ့်ကိုး။

လောကီစိတ် ရှစ်ဆယ့်တခု၊ လောကုတ္တရာစိတ် အကျဉ်း ရှစ်ခု၊ ပေါင်း စိတ်တခုယုတ် ကိုးဆယ် ဖြစ်၏။

၄၁။ ဆယ့်နှစ် - အကု၊ ကု - ကေဝိ၊ ဆတ္တိံ သ — ဝိ၊ နှစ်ဆယ်-ကြိ၊
ပေါင်းဘိ ရှစ်ဆယ့်ကိုး။

အကုသိုလ် ၁၂၊ ကုသိုလ် ၂၁၊ ဝိပါက် ၃၆၊ ကြိယာ ၂၀၊ ပေါင်း စိတ်အကျဉ်း တခုယုတ် ကိုးဆယ် ဖြစ်၏။

စိတ်အကျဉ်း - ၈၉ ပြီး၏။

လောကုတ္တရာစိတ် အကျယ် — ၄၀

၄၂။ ရှစ် လောကုတ်စု၊ တခုခုဝယ်၊ ငါးဈာန် ခြယ်၊ အကျယ်
လေးဆယ်ပွား။

လောကုတ္တရာစိတ် အကျဉ်း ရှစ်ခုတွင် တခု တခုကို ဈာန်ငါးပါးနှင့် ခြယ်လယ်၍ ပွားသည်ရှိသော် လောကုတ္တရာစိတ် လေးဆယ် ဖြစ်၏။

(၁) ပဌမဈာန်သောတာပတ္တိမဂ်စိတ် ၁၊ (၂) ဒုတိယဈာန်သောတာပတ္တိမဂ်စိတ် ၁၊ (၃) တတိယဈာန်သောတာပတ္တိမဂ်စိတ် ၁၊ (၄) စတုတ္ထဈာန် သောတာပတ္တိမဂ်စိတ် ၁၊ (၅) ပဉ္စမဈာန်သောတာပတ္တိမဂ်စိတ် ၁ ဟူ၍ သောတာပတ္တိမဂ်စိတ် ၅ - ခု။ ထိုအတူ သကဒါဂါမိမဂ်စိတ် ၅ - ခု၊ အနာဂါမိမဂ်စိတ် ၅ - ခု၊ အရဟတ္တမဂ်

www.dhammaransi.com

စိတ် ၅ - ခု ဟူ၍ မဂ်စိတ် ၂၀၊ ထိုအတူ သောတာပတ္တိဖိုလ်အစရှိသော ဖိုလ်စိတ် ၂၀။ လောကုတ္တရာစိတ် အကျယ် လေးဆယ် ဖြစ်၏။

ကုသိုလ် ၂၀၊ ဝိပါက် ၂၀၊ ပေါင်း ၄၀။

တနည်း — ပထမဈာန် ၈၊ ဒုတိယဈာန် ၈၊ တတိယဈာန် ၈၊ စတုတ္ထဈာန် ၈၊ ပဉ္စမဈာန် ၈၊ ပေါင်း ၄၀။

တနည်း — သောမနဿ ၃၂၊ ပဉ္စမဈာန် ဥပေက္ခာ ၈၊ ပေါင်း ၄၀။

လောကုတ္တရာစိတ် အကျယ် ၄၀ ဖြစ်ရန် ဈာန်ပွားရန် အကြောင်းကား အဘယ်နည်း မေးရန် ရှိ၍ နောက်ကပျာကို ဆို၏။

၄၃။ မဂ်စိတ် နှစ်ဆယ်၊ ဖိုလ် နှစ်ဆယ်၊ အကျယ် လောကုတ်ပွား။

လောကုတ္တရာစိတ် အကျယ် လေးဆယ်မှာ မဂ်စိတ်ပေါင်း ၂၀၊ ဖိုလ်စိတ်ပေါင်း ၂၀ ရှိ၏။ ပေါင်းလျှင် ၄၀ ဖြစ်၏။

၄၄။ သော သုံးဆယ့်နှစ်၊ ဥမှ ရှစ်၊ ပေါင်းလစ် လေးဆယ်ထား။

ဤလောကုတ္တရာစိတ် အကျယ် ၄၀ မှာ သောမနဿသဟဂုတ်ပေါင်း ၃၂ - ပါး ရှိ၏။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်ပေါင်း ၈ - ခုသာ ပါရှိ၏။

အပ္ပနာဈာန်စိတ်ပေါင်း — ၆၇

၄၅။ ဈာန် မဟဂ္ဂုတ်၊ ဈာန် လောကုတ်၊ သရုပ် ခြောက်ဆယ့်ခွန်။

မဟဂ္ဂုတ် စိတ် ၂၇၊ လောကုတ္တရာစိတ် အကျယ် လေးဆယ်၊ ပေါင်းလျှင် ၆၇ - ဖြစ်၏။ ဤ ၆၇ - ပါးသော စိတ်တို့ကို ‘ဈာန်စိတ်’ မည်ကုန်၏။ ‘အပ္ပနာစိတ်’ ဟူ၍လည်း ဆိုအပ်ကုန်၏။

www.dhammaransi.com

လောကုတ္တရာစိတ် အကျယ်ဖြစ်ပုံ နှင့် ဝါဒကွဲများ

၄၆။ ပါဒကနှင့်၊ သမ္မသိတံ၊ ပုဂ္ဂလံ၊ သုံးတန် ရျာန်ပွားရာ။

လောကုတ္တရာစိတ် အကျယ်လေးဆယ်သည်ကား လောကီသမာပတ်ကိုးပါးကို ရပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌သာ ဖြစ်၏။ ဖြစ်ပုံကား — (၁) မဂ်၏ ရှေး၌ ဝင်စားသော ပါဒကဈာန်၏ အစွမ်းဖြင့် ၄၀ - ဖြစ်သည်ဟု တဝါဒ၊ (၂) လက္ခဏာရေး တင်၍ သုံးသပ်အပ်သော သမ္မသိတဈာန်၏အစွမ်းဖြင့် ၄၀ - ဖြစ်သည်ဟု တဝါဒ၊ (၃) ပုဂ္ဂိုလ်အလိုရှိရာ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယ၏ အစွမ်းဖြင့် ၄၀ - ဖြစ်သည်ဟု တဝါဒ၊ ဤသို့ ဝါဒသုံးပါးရှိ၏။ (နေရာကျ အဓိပ္ပာယ် အကျယ်ကို မူကားငါတို့ စီရင်သော သင်္ဂြိုဟ်အဖွင့် '**ပရမတ္ထဒီပနီ ဋီကာသစ်**' မှာ ယူလေ။)

၄၇။ ပ, ဒု, တ, စ၊ လေး၀ အညီ၊ ဆယ့်တစ်စီ၊ တေဝိ ပဉ္စမ ဈာန်။

၄၈။ သောမနဿ စု၊ ဇောဇော ရှု၊ ဥ — မှု တေဝိ မှန်။

လောကီ လောကုတ္တရာဈာန်စိတ် အကုန်ပေါင်းသည်ရှိသော် ပထမဈာန်စိတ် - ၁၁၊ ဒုတိယဈာန်စိတ် - ၁၁၊ တတိယဈာန်စိတ် - ၁၁၊ စတုတ္ထဈာန်စိတ် - ၁၁၊ ပဉ္စမဈာန်စိတ် တေဝီသ - ၂၃ ဖြစ်၏။ ယင်း ပဉ္စမဈာန်စိတ် ၂၃ - သည် ဥပေက္ခာချည်းတည်း။ ပ၊ ဒု၊ တ၊ စ ၁၁- လေးလီ ၄၄ - သည် သောမနဿချည်းသာတည်း။ လောကီ လောကုတ္တရာ အပ္ပနာဈာန် စိတ်ပေါင်း ၆၇ - ပြီး၏။

စိတ်အကျယ် — ၁၂၁

၄၉။ ရှစ်ဆယ့်တစ် - ကီ၊ ကုတ် - တာလီ၊ ဧကဝီသတာဖြစ်။

လောကီစိတ် ရှစ်ဆယ့်တစ်၊ လောကုတ္တရာစိတ် အကျယ် - ၄၀၊ ပေါင်းလျှင် စိတ်အကျယ် ၁၂၁ - ပါး ဖြစ်၏။

www.dhammaransi.com

၅၀။ သုံးဆယ့်ခုနှစ် - ကု၊ အပ္ပနာရှု၊ ဝိစု - ငါးဆယ့်နှစ်။

စိတ်အကျယ် ၁၂၁ - ပါးမှာ ကုသိုလ်စိတ် ၃၇ - ခု ပါရှိ၏။ ဝိပါက်စိတ် ၅၂ - ပါး ပါရှိ၏။

မဂ်စိတ် ဖိုလ်စိတ်တို့ကို ဈာန်ပွားအပ်သည့် အတွက် ကုသိုလ် နှင့် ဝိပါက် တိုး၍ လာသည်။ အကုသိုလ်နှင့် ကြိယာတို့မှုကား စိတ်အကျဉ်း ၈၉ - မှာကဲ့သို့ပင် ဖြစ်၏။ အကုသိုလ် - ၁၂၊ ကြိယာ ၂၀ - ပင်ဟူလို။

၅၁။ ဥ - ပဉ္စေးစေး၊ သော - ဆဒွေး၊ ဒေါ - ဒွေး, ဒု - သု - ဧက်။

ထို ၁၂၁ - တို့၌ သောမနဿစိတ်ပေါင်း ၆၂၊ ဥပေက္ခာစိတ်ပေါင်း ၅၅၊ ဒေါမနဿစိတ်ပေါင်း ၂၊ ဒုက္ခ ၁၊ သုခ ၁၊ ပေါင်း ၁၂၁ ဖြစ်၏။ 'ပဉ္စေးစေး' ကား ၅၅ တည်း။ ဥ နှင့် သော ရှေ့နောက်ပြန်။ ကာမ သောမနဿ ၁၈၊ အပ္ပနာသောမနဿ ၄၄၊ ပေါင်းသော် 'ဆဒွေး' ဖြစ်၏။ ကာမဥပေက္ခာ ၃၂၊ ပဉ္စမဈာန်ဥပေက္ခာ ၂၃၊ ပေါင်း 'ဥ - ပဉ္စေးစေး' ဖြစ်၏။

* ပိုဒ်ပေါင်း ငါးဆယ်၊ ကဗျာခြယ်၊ ဤဝယ် စိတ်ပိုင်းပြီး။

ပရမတ္ထသံခိပ်ကျမ်း၌ သံပေါက်ကဗျာ ပိုဒ်ရေ ငါးဆယ်တို့ဖြင့် ဝေဘန်အပ်သော စိတ်ပိုင်းကား ဤတွင် ပြီး၏ ဟူလိုသည်။

စိတ်ပိုင်း ပြီး၏။

www.dhammaransi.com

၂ - စေတသိက်ပိုင်း

သမ္ပယောဂအင်္ဂါ ၄ - ပါး

(၁) ဧကုပ္ပါဒ = စိတ်နှင့် အဖြစ်တူခြင်း၊ (၂) ဧကနိရောဓ = စိတ်နှင့် အချုပ်တူခြင်း၊ (၃) ဧကာရမ္မဏ = စိတ်နှင့် အာရုံတူခြင်း၊ (၄) ဧကဝတ္ထုက = စိတ်နှင့် မှီရာဝတ္ထုတူခြင်း။ [ရစေ၊ ဆောင်ပုဒ်။]

'သမ္ပယောဂအင်္ဂါလေးပါး' ခေါ်သည်။ ဤအင်္ဂါ လေးပါးနှင့် ညီစွာ စိတ်နှင့် ယှဉ်စပ် ဖက်တွဲ၍ဖြစ်သော တရားစုကို စေတသိက် ဆိုသည်။

စိတ်ဆိုသည်ကား အာရုံကို အရယူမှု သက်သက်သာတည်း။ ထိုအရယူမှုကို မှီတွယ်၍ တွေ့ထိမှု ခံစားမှု မှတ်သားမှု စသည် ၅၂ - မှုဖြစ်ရသည်။ ကွဲပြားအောင် ကြံလေ။

၅၂။ ဖြစ်, ပျက်, မှီ, အာ၊ တူ လေးဖြာ၊ အင်္ဂါ ယှဉ်နိမိတ်။

စိတ်နှင့် ဖြစ်အတူ၊ ပျက်အတူ၊ မှီရာအတူ၊ အာရုံအတူ ဤအင်္ဂါ လေးပါးသည် ယှဉ်မှု၌ သိမှတ်ရန် အကြောင်းနိမိတ်တည်း။

စေတသိက် — ၅၂

၅၃။ စိတ်၌ မှီတွယ်၊ စိတ်ကို ခြယ်၊ ငါးဆယ် နှင့် ၂ွတ်၊ စေ - တသိက်။

စိတ်မှာ ဖြစ်ပွား၍ စိတ်မှာ မှီတွယ်၍ စိတ်ကို အဆန်းတကြယ် ခြယ်လယ်၍ နေကြသည့် ငါးဆယ့်နှစ်ပါးသော တရားတို့ကို စေတသိက် ဆိုသည်။

သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ စေတသိက် — ၇

၅၄။ ဖသ်, ဝေ, သဉ်, စေ၊ ဧ, ဇီ, မန၊ ဤသတ္တ၊ သဗ္ဗ စိတ်တိုင်းဖြစ်။

www.dhammaransi.com

ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ စေတနာ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ မနသိကာရ၊ ဤ ခုနစ်ပါးသော စေတသိက်တို့သည် စိတ်တခုယုတ် ကိုးဆယ် အကျယ် တရာ့နှစ်ဆယ့်တပါးမှာ စိတ်တိုင်းပါရှိသည် ဟူလို။

စိတ်အားလုံးစုံနှင့် ဆက်ဆံသောကြောင့် သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ စေတသိက် ခုနစ်ခု ဆိုသည်။

၅၅။ တွေ့, ခံ, မှတ်, ဆော်၊ တည်, သက်, ပြော်၊ အဖော် ခုနစ်၊
စိတ်တိုင်း ဖြစ်၊

ဖဿကား အာရုံကို တွေ့ခြင်းအမှုတည်း။ ဝေဒနာကား အာရုံ၏ အရသာကို ခံစားခြင်းအမှုတည်း။ သညာကား အာရုံကို မှတ်ခြင်း အမှုတည်း။ စေတနာကား အာရုံ၌ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို စေ့ဆော်ခြင်း အမှုတည်း။ ဧကဂ္ဂတာကား အာရုံ၌ တည်ကြည်ခြင်း အမှုတည်း။ ဇီဝိတိန္ဒြေကား သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ အသက်ကိစ္စတည်း။ စောင့်ရှောက်ခြင်း ကိစ္စ ဟူလို။ မနသိကာရကား အာရုံကို ပြော်ရှုခြင်း၊ နှလုံးသွင်းခြင်း ကိစ္စတည်း။

ပကိဏ်းစေတသိက် -- ၆

၅၆။ တက်, စာ, ဝီ, ပီ,၊ ဆန်, အဓိ၊ ပြွမ်းဘိ ပကိဏ်းခြောက်။

ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ဝီရိယ၊ ပီတိ၊ ဆန္ဒ၊ အဓိမောက္ခ၊ ဤ ခြောက်ပါးသည် သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ ခုနစ်ပါးတို့ကဲ့သို့ စိတ်တိုင်းမှာ ယှဉ်သည် မဟုတ်။ အချို့ အချို့သောစိတ်၌သာ ပြွမ်းသော အားဖြင့် ယှဉ်တတ်သောကြောင့် 'ပကိဏ်း' ခေါ်သည်။

အညသမာန်း စေတသိက် — ၁၃

၅၇။ ကောင်းဆိုး နှစ်တန်၊ ခပ်တိုင်းလျှံ၊ သမာန် အညာ၊ တေရသ။

ပြဆိုပြီးခဲ့သော သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ စေတသိက် ခုနစ်ခု၊ ပကိဏ်း စေတသိက် ၆ - ခု၊ ဤ တဆယ့်သုံးခုသည် ကောင်းမှုမှာလည်း သူတို့

www.dhammaransi.com

ပါရှိမှ တွင်ကျယ် ပြီးစီးနိုင်သည်။ မကောင်းမှုမှာလည်း သူတို့ပါရှိမှ တွင်ကျယ် ပြီးစီးနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ကောင်းဆိုး နှစ်တန် ခပ်တိုင်း ၎င်သည်။ အညသမာန် ခေါ်သတည်း။

အညသမာန်း စေတသိက် - ၁၃ ပြီး၏။

အကုသိုလ်စေတသိက် — ၁၄

၅၉။ မော, ဟိ, နောတ်, ဥဒ်၊ မော စတုက်။
၆၀။ လော, မာန်, ဒိဋ္ဌိ၊ လော တြိ။
၆၁။ ဒေါ, ဣဿ, မစ်, ကုက်၊ ဒေါ စတုက်။
၆၂။ ထိ, မိဒ်, ဝိစိ၊ ဆုံး တြိ။

မောဟ၊ အဟိရိက၊ အနောတ္တပ္ပ၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ ဤတရားလေးပါးကို မောဟနှင့် မှတ်၍ 'မောစတုက်' ခေါ်ရမည်။

လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မာန၊ ဤ တရားသုံးပါးကို လောဘနှင့် မှတ်၍ 'လောတြိ' ခေါ်ရမည်။

ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဤ လေးပါးကို ဒေါသနှင့် မှတ်၍ 'ဒေါစတုက်' ခေါ်ရမည်။

ထိန၊ မိဒ္ဓ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ ဤကား အဆုံးသုံးပါးတည်း။ စိတ်နှင့် ယှဉ်မှုသို့ ဆိုက်ရောက်သောအခါ လွယ်အောင် တွဲဖက်၍ထားရသည်။

၆၃။ ယုတ်မာ ညစ်ကြေး၊ မိုက်ပဲမှေး၊ ဆယ့်လေး အကုသိုလ်။

အကုသိုလ် စေတသိက် - ၁၄ ပြီး၏။

သောဘဏသာဓာရဏ စေတသိက် — ၁၉

၆၄။ သဒ္ဓါ, သတိ၊ ဟိရိ, ဩတ္တပ်၊ ဟိတ် နှစ်ရပ်၊ တတြ မဇ္ဈတ္တတာ။

www.dhammaransi.com

အလောဘ၊ အဒေါသကို 'ဟိတ် နှစ်ရပ်'ဆိုသည်။ သဒ္ဓါ၊ သတိ၊ ဟိရီ၊ ဩတ္တပ္ပ၊ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ တတြမဇ္ဈတ္တတာ ၇-ပါး။ ကုသိုလ်အရာ၌ ရှိတတ်သောတရားတို့ကို ညှိညာမှုသည် တတြမဇ္ဈတ္တတာတည်း။

၆၄။ ပဿဒ္ဓိ, လဟု၊ မုဒု, ကမ္မည်၊ ပါဂုညင်နှင့်၊ ထိုဖြင့် ဥဇုက၊ ခြောက်မွှေ၊ ကာယ, စိတ်နှင့် နှော။

ကာယ၊ စိတ္တ နှစ်ခုနှင့် ထိုခြောက်ပါးကို အစဉ်အတိုင်း သမာသ် ပုဒ် ဖြစ်အောင် နှောလေ ဟူလို။

နှောပုံကား - ကာယပဿဒ္ဓိ၊ စိတ္တပဿဒ္ဓိ - ၂၊ ကာယလဟုတာ၊ စိတ္တလဟုတာ - ၂၊ ကာယမုဒုတာ၊ စိတ္တမုဒုတာ - ၂၊ ကာယကမ္မညတာ၊ စိတ္တကမ္မညတာ - ၂၊ ကာယပါဂုညတာ၊ စိတ္တပါဂုညတာ - ၂၊ ကာယုဇုကတာ၊ စိတ္တုဇုကတာ - ၂၊ ပေါင်း ၁၂ - ဖြစ်၏။

၆၅။ ငြိမ် . ပေါ့, နူးညံ့၊ ကျန်းခံ့, လေ့လာ၊ ဖြောင့်စင်းစွာ၊ ခြောက်ဖြာ ကိစ္စဟာ။

ပဿဒ္ဓိကား ကိုယ်စိတ် နှစ်ပါး၏ ငြိမ်းချမ်းခြင်းတည်း။ လဟုတာကား ကိုယ်စိတ် နှစ်ပါး၏ ပေါ့ပါးခြင်းတည်း။ မုဒုတာကား ကိုယ်စိတ် နှစ်ပါး၏ နူးညံ့ခြင်းတည်း။ ကမ္မညတာကား ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး၏ ကျန်းခံ့ခြင်းတည်း။ ပါဂုညတာကား ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး၏ လေ့လာခြင်းတည်း။ ဥဇုကတာကား ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး၏ ဖြောင့်စင်းခြင်းတည်း။

၆၆။ သောဘဏ၌တွင်၊ အကုန် ယှဉ်၊ ဤလျှင် ဆယ့်ကိုးသော။

သောဘဏစိတ် အကျဉ်း တခုယုတ် ခြောက်ဆယ်၊ အကျယ် ကိုးဆယ့်တစ်တို့၌ အကုန်လုံးယှဉ်သည့် သောဘဏသာဓာရဏ စေတသိက် တဆယ့်ကိုးခု ဆိုလိုသည်။

ဝိရတိစေတသိက် — ၃

၆၇။ ဝါစာ, ကပ္ပ၊ အာဇီဝံ၊ သုံးတန် ဝိရတ်။
၆၈။ သမာဒါန၊ သမ္ပတ္တ၊ သမုစ္ဆေဒ သုံးသွယ်လီ။

www.dhammaransi.com

သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊ ဝိရတိစေတသိက် သုံးပါး။

သမ္မာဝါစာကား ဝစီဒုစ္စရိုက် လေးပါးမှ ကြဉ်ရှောင်မှုတည်း။ သမ္မာကမ္မန္တကား ကာယဒုစ္စရိုက်သုံးပါးမှ ကြဉ်ရှောင်မှုတည်း။ သမ္မာ - အာဇီဝကား မိစ္ဆာဇီဝတို့မှ ကြဉ်ရှောင်မှုတည်း။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် တပါး တပါးသည် သမ္ပတ္တဝိရတိ၊ သမာဒါနဝိရတိ၊ သမုစ္ဆေဒဝိရတိ ဟူ၍ သုံးပါးစီ ပါရှိရကား သုံးပါး သုံးလီဖြစ်၏။

သမာဒါနဝိရတိ ဆိုသည်ကား သိက္ခာပုဒ်ကို ခံယူဆဲအခါ၌ လည်းကောင်း၊ ခံယူပြီး၍ အမှုတွေ့ရာ ကြဉ်ရှောင်သော အခါ၌ လည်းကောင်း ဖြစ်သော ဝိရတိကို သမာဒါနဝိရတိ ဆိုသည်။

သမ္ပတ္တဝိရတိ ဆိုသည်ကား သိက္ခာပုဒ်ကို မခံယူပဲနှင့်ပင် ဒုစ္စရိုက် အတွေ့ကို ကြဉ်သော ဝိရတိပေတည်း။

သမုစ္ဆေဒဝိရတိ ဆိုသည်ကား ဒုစ္စရိုက်မှုတို့ကို နောင်ကြွင်းမထားပဲ အမြစ်အရင်းနှင့်တကွ ပယ်ဖြတ်သော လောကုတ္တရာ ဝိရတိပေတည်း။

အပ္ပမညာစေတသိက် – ၂

၆၉။ ကရု, မုဒ၊ ဤနှစ်ခု၊ ခေါ်မှု ပမညာ။

ကရုဏာကား ဒုက္ခိတသတ္တဝါကို သနားကြင်နာခြင်း။ မုဒိတာကား သုခိတသတ္တဝါကို ဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာခြင်း။ ဤနှစ်ပါးသည် အတိုင်းအရှည်မရှိသော သတ္တဝါ ပညတ်လျှင် အာရုံရှိသောကြောင့် 'အပ္ပမညာဒွေ' မည်၏။

အမောဟစေတသိက်

၇၀။ အသိ, အလိမ်မာ၊ ဉာဏ်, ပညာ၊ ဝိဇ္ဇာ, အမောဟ။

လောက ဓမ္မတို့၌ အသိအလိမ်မာ ဉာဏ်ပညာ ဟူ၍လည်းကောင်း ဝိဇ္ဇာ ဟူ၍ လည်းကောင်း ခေါ်ဆိုကြသောတရားသည် အမောဟ မည်၏။

www.dhammaransi.com

သောဘဏစေတသိက် — ၂၅

ဝိရတိ-၃၊ အပ္ပမညာ-၂၊ အမောဟ-၁၊ သောဘဏပကိဏ်း ၆-ခု ဖြစ်၏။ ယင်း ၆-ခုကို ယခင် သောဘဏသာဓာရဏ ၁၉-နှင့် ပေါင်း၊ သောဘဏ-၂၅ ဖြစ်၏။

အညသမာန်း ၁၃၊ အကုသိုလ်စေတသိက် ၁၄၊ သောဘဏ စေတသိက် ၂၅၊ စေတသိက်ပေါင်း ဒွေပညာသ ငါးဆယ့်နှစ် ဖြစ်၏။

စေတသိက် ဒွေပညာသ သရုပ် ပြီး၏။

အညသမာန်း ရာသိ

ဖဿ အပြား

ဖဿသည် စက္ခုသမ္ဖဿ၊ သောတသမ္ဖဿ၊ ဃာနသမ္ဖဿ၊ ဇိဝှာ-သမ္ဖဿ၊ ကာယသမ္ဖဿ၊ မနောသမ္ဖဿ ဟူ၍ ဒွါရအပြားအားဖြင့် ခြောက်ပါး ရှိ၏။

အာဟာရလေးပါးတွင် ဖဿာဟာရတည်း။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တွင် ဖဿအင်္ဂါတည်း။ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတွင် အာဟာရပစ္စည်းတည်း။

ဝေဒနာ အပြား

ဝေဒနာသည် သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာ ဟူ၍ ခံစားမှု အနုဘဝနဘေဒအားဖြင့် သုံးပါး။

သုခ၊ ဒုက္ခ၊ သောမနဿ၊ ဒေါမနဿ၊ ဥပေက္ခာ ဟူ၍ ဣန္ဒြိယ ဘေဒအားဖြင့် ၅-ပါး။

စက္ခုသမ္ဖဿဇာဝေဒနာ၊ သောတသမ္ဖဿဇာဝေဒနာ စသည် ဒွါရ ဘေဒအားဖြင့် ၆-ပါးရှိ၏။ ဈာနင်္ဂကိစ္စ တပ်၏။ ဈာန်အင်္ဂါ ဆိုလိုသည်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ ဝေဒနာအင်္ဂါတည်း။ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း၌ ဣန္ဒြိယပစ္စည်း၊ ဈာနပစ္စည်းတည်း။ ဆင်းရဲမှု ချမ်းသာမှုတည်း။ လူ့ချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာ ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာတည်း။

www.dhammaransi.com

သညာ အပြား

သညာသည် ရူပသညာ၊ သဒ္ဒသညာ၊ ဂန္ဓသညာ၊ ရသသညာ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗသညာ၊ ဓမ္မသညာ ဟူ၍ အာရုံအပြားအားဖြင့် ၆ - ပါး ရှိ၏။

နီစသညာ၊ သုခသညာ၊ အတ္တသညာ၊ သတ္တသညာ၊ ဇီဝသညာ၊ ပုရိသသညာ စသည်ဖြင့် အလွန် များပြား၏။ လောက၌ ဤသညာကို လည်း အသိအလိမ္မာ ခေါ်ကြ၏။

စေတနာ အပြား

စေတနာသည် ရူပသဉ္စေတနာ၊ သဒ္ဒသဉ္စေတနာ၊ ဂန္ဓသဉ္စေတနာ စသည် အာရုံအပြားအားဖြင့် ခြောက်ပါးရှိ၏။ ဤစေတနာကို 'ကံ' ဟူ၍ ခေါ်၏။ ''စေတနာဟံ ဘိက္ခဝေ ကမ္မံ ဝဒါမိ''ဟု ဟောတော်မူ၏။

ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံ၊ သုစရိုက်ကံ၊ ဒုစရိုက်ကံ၊ ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံ၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံ စသည် အလွန် များပြား၏။

အာဟာရ လေးပါးတွင် မနောသဉ္စေတနာဟာရတည်း။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တွင် သင်္ခါရအင်္ဂါ၊ ကမ္မဘဝအင်္ဂါတည်း။ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတွင် ကမ္မပစ္စည်းတည်း။ အလုံးစုံသော သုဂတိဘုံ၊ ဒုဂ္ဂတိဘုံ၊ သုဂတိခန္ဓာ၊ ဒုဂ္ဂတိခန္ဓာတို့ကို ဖြစ်စေမှုသည် ဤစေတနာ၏ အမှုပေတည်း။

ဧကဂ္ဂတာ အပြား

ဧကဂ္ဂတာ ကို သမာဓိ လည်း ခေါ်၏။ သမထလည်း ခေါ်၏။

ခဏိကသမာဓိ၊ ပရိကမ္မသမာဓိ၊ ဥပစာရသမာဓိ၊ အပ္ပနာသမာဓိ၊ ပဌမဈာန် သမာဓိ၊ ဒုတိယဈာန် သမာဓိ စသည် — သုညတ သမာဓိ၊ အနိမိတ္တသမာဓိစသည် အလွန် များပြား၏။

ဣန္ဒြေ၊ ဗိုလ်၊ ဗောဇ္ဈင်၊ ဈာနင်၊ မဂ္ဂင်မျိုးပေတည်း။ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတွင် ဣန္ဒြိယပစ္စည်း၊ ဈာနပစ္စည်း၊ မဂ္ဂပစ္စည်းတည်း။

www.dhammaransi.com

ဇီဝိတ အပြား

ဇီဝိတသည် စိတ် စေတသိက်တို့၏ အသက်ပေတည်း။ ဣန္ဒြေကိစ္စ တပ်၏။ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတွင် ဣန္ဒြိယပစ္စည်းတည်း။

မနသိကာရ အပြား

မနသိကာရသည် ယောနိသောမနသိကာရ၊ အယောနိသောမနသိကာရဟူ၍ ၂-ပါး ရှိ၏။ မွေးသက်ဖော်ကျမ်း၌ 'ဒေါဝါပနကာတရား' ဟူ၍ ခေါ်၏။

သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏစေတသိက် ခုနစ်ပါး ပြီး၏။

—

ပကိဏ်းစေတသိက် — ၆

ဆော်တက်, ရစ်ဝဲ၊ အားခဲ ယုံလ၊ အားရ နှစ်လို၊ ပြုလိုချင်ဘိ၊
ဒွိဟ ကင်းရှင်း၊ စိတ်ဖြစ်ခြင်း၊ လင်းစေ ပကိဏ်းခြောက်။
[ဆောင်ပုဒ်]

အာရုံသို့ ဆော်တက်မှု၊ အာရုံ၌ တရစ်ဝဲဝဲနေမှု စသည်ဆိုလေ။

'ဒွိဟကင်းရှင်း' ဆိုသော်လည်း ဉာဏ်အချက်မျိုး မဟုတ်။ အာရုံ၌ အဖြူဖြစ်သည်၊ အညိုဖြစ်သည်ဟု ပေါ်၏ ပြခန်းမှုသာတည်း။

ဝိတက် အပြား

ဝိတက်ကို 'သင်္ကပ္ပ' လည်း ခေါ်၏။

ရူပဝိတက်၊ သဒ္ဒဝိတက် စသည် ခြောက်ပါး ရှိ၏။

ကာမဝိတက်၊ ဗျာပါဒဝိတက်၊ ဝိဟိံသာဝိတက်၊ နေက္ခမ္မဝိတက်၊ အဗျာပါဒဝိတက်၊ အဝိဟိံသာဝိတက်။

ဉာတိဝိတက်၊ ကုသဝိတက်၊ ဂေဟဝိတက်၊ ဂါမဝိတက် စသည် အလွန် များပြား၏။

www.dhammaransi.com

သက်ပွသည်လည်း သမ္မာသက်ပွ၊ မိစ္ဆာသက်ပွ ဟူ၍ နှစ်ပါး ရှိ၏။ ဈာနင်ကိစ္စ၊ မဂ္ဂင်ကိစ္စတပ်၏။ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတွင် ဈာနပစ္စည်း၊ မဂ္ဂပစ္စည်းတည်း။

ဝိစာရ အပြား

ဝိစာရသည် ရူပဝိစာရ၊ သဒ္ဒဝိစာရ စသည် ခြောက်ပါး ရှိ၏။ ဈာနင်ကိစ္စတပ်၏။ ဈာနပစ္စည်းတည်း။

အလုံးစုံသော စိတ် စေတသိက်တို့သည် ဒွါရအပြား အာရုံအပြား အားဖြင့် ၆ - ပါး ၆ - ပါးစီ ရှိကြသည်ချည်းမှတ်။

ဝိရိယ အပြား

ဝိရိယကို 'ဝါယာမ' လည်း ခေါ်၏။

သမ္မာဝါယာမ၊ မိစ္ဆာဝါယာမ ဟူ၍ နှစ်ပါး ရှိ၏။

အာရဗ္ဘဓာတ်၊ နိက္ခမဓာတ်၊ ပရက္ကမဓာတ် ဟူ၍ သုံးပါး ရှိ၏။

သမ္မပ္ပဓာန်ကိစ္စ၊ ဣဒ္ဓိပါဒ်ကိစ္စ၊ ဣန္ဒြေ၊ ဗိုလ်၊ ဗောဇ္ဈင်၊ မဂ္ဂင်ကိစ္စတပ်၏။ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတွင် အဓိပတိပစ္စည်း၊ ဣန္ဒြိယပစ္စည်း၊ မဂ္ဂပစ္စည်းတည်း။

လောကီ လောကုတ္တရာ ချမ်းသာ ခပ်သိမ်းတို့ကို ရနိုင်ရန် ရောက်နိုင်ရန် တရားစုတွင် အကြီးအမှူး ဦးစီး ဦးကိုင် တရားကြီးပေတည်း။

ပီတိ အပြား

ပီတိကို 'ပါမောဇ္ဇ' လည်း ခေါ်၏။

ခဏိကာပီတိ၊ ခုဒ္ဒကာပီတိ၊ ဩက္ကန္တိကာပီတိ၊ ဥဗ္ဗေဂါပီတိ၊ ဖရဏာပီတိ ဟူ၍ ငါးပါး ရှိ၏။

ဗောဇ္ဈင်ကိစ္စ၊ ဈာနင်ကိစ္စတပ်၏။ ဈာနပစ္စည်းတည်း။

www.dhammaransi.com

ဆန္ဒ အပြား

ဆန္ဒသည် ကာမဆန္ဒ၊ ဓမ္မဆန္ဒ ဟူ၍ ၂ - ပါး ရှိ၏။ ကာမဂုဏ် အဆောက်အဦကို အလိုရှိသည်ကား ကာမဆန္ဒတည်း။ သူတော်ကောင်း တရားကို အလိုရှိသည်ကား ဓမ္မဆန္ဒတည်း။

ဝဋ္ဋဆန္ဒ၊ ဝိဝဋ္ဋဆန္ဒ ဟူ၍ ၂ - ပါး ရှိ၏။ ဝဋ်စီးပွားကို အလိုရှိသည်ကား ဝဋ္ဋဆန္ဒတည်း။ ဝဋ်မှ ထွက်မြောက်ရန်တရားကို အလိုရှိသည်ကား ဝိဝဋ္ဋဆန္ဒတည်း။

ဝီရိယကဲ့သို့ အဓိပတိမျိုး၊ ဣဒ္ဓိပါဒ် မျိုးပေတည်း။ ထက်သန်၍ ရှိလျှင် အတုမရှိ ကြီးကျယ်သော တရားဘုရင်ကြီးမျိုးတည်း။ ထက်သန်သော ဓမ္မဆန္ဒ ဝိဝဋ္ဋဆန္ဒ ကပ်ပေါ်လာလျှင် စကြာမင်း၏ စည်းစိမ်၌ သာသာ ကွယ်တာသော ကဏှာအထုကြီးသည် ခဏခြင်း ကွယ်ပျောက်ရ၏။

အဓိမောက္ခ အပြား

အဓိမောက္ခသည် သမ္မာဓိမောက္ခ၊ မိစ္ဆာဓိမောက္ခ ဟူ၍ ၂ - ပါးရှိ၏။ ကောင်းမြတ်ရာ၌ စိတ် ပြတ်တောက်မှုသည် သမ္မာဓိမောက္ခ မည်၏။ မကောင်းရာ၌ စိတ် ပြတ်တောက်မှုသည် မိစ္ဆာဓိမောက္ခမည်၏။

ပကိဏ်းစေတသိက် ၆ - ပါး ပြီး၏။

အညသမာန်းရာသိ ပြီး၏။

—

အကုသလ ရာသိ

အကုသိုလ် စေတသိက် သဘောလက္ခဏာ

* ဘေ့ဝေ မှေးမှိန်၊ မငြိမ် မသက်၊ မချက်, မရွံ၊
မစွန့် ခင်မင်၊ အမြင် မှောက်မှား၊ အထင်ကြွားနှင့်၊
ပြစ်မှား, ငြူစူ၊ ဝန်တိုဟူရှင့်၊ ပူပန် နောင်တ၊

www.dhammaransi.com

ထိုင်း,မှိုင်းစွန့်၊ ဒွိဟရှက်ထွေး၊ လွန်ညစ်ကြေး၊
ဆယ့်လေး အကုသိုလ်။ [ဆောင်ပုဒ်။]

(၁) စိတ်၏ တွေဝေ မှေးမှိန်ခြင်း၊ (မောဟ)
(၂) စိတ်၏ မငြိမ်သက်ခြင်း၊ (ဥဒ္ဓစ္စ)
(၃) မကောင်းမှုအရာ၌ မရှက်ခြင်း၊ (အဟိရိက)
(၄) မကောင်းမှုအရာ၌ မရွံ့ခြင်း၊ (အနောတ္တပ္ပ)
(၅) သာယာဘွယ်ကို မစွန့်လွှတ်ချင် ခင်မင်တွယ်တာခြင်း၊ (လောဘ)
(၆) ဓမ္မအရာတို့၌ အမြင်မှောက်မှားခြင်း၊ (ဒိဋ္ဌိ)
(၇) မိမိကိုယ်ကို အထင်မောက်ကြွားခြင်း၊ (မာန)
(၈) စိတ်၏ ထိပါး ပြစ်မှားခြင်း၊ (ဒေါသ)
(၉) သူတပါးကို ငြူစူခြင်း၊ (ဣဿာ)
(၁၀) မိမိဟာကို ဝန်တိုခြင်း၊ (မစ္ဆရိယ)
(၁၁) ပြုမိ မှားခဲ့သော ဒုစ္စရိုက်၊ မပြုမိ မှားခဲ့သော သုစရိုက်ဤအမှား ၂-ချက်ကြောင့် စိတ်ဖောက်မလှ နှောင်တပူပန်ခြင်း၊ (ကုက္ကုစ္စ)
(၁၂) စိတ်၏မသွက်မလက် ထိုင်းခြင်း၊ (ထိန)
(၁၃) စေတသိက်တို့၏ မကြည်မလင် မှိုင်းခြင်း၊ (မိဒ္ဓ)
(၁၄) စိတ်၏ ယုံမှား ဒွိဟ ၂-ခွ ရှိခြင်း၊ (ဝိစိကိစ္ဆာ)

အကုသိုလ်စေတသိက် ၁၄-ခုတို့၏ သဘောလက္ခဏာ။

မောစတုက် အပြား

မောဟကို 'အဝိဇ္ဇာ' လည်း ခေါ်၏။

အာသဝ၊ ဩဃ၊ ယောဂ၊ နီဝရဏ၊ အနုသယ၊ ကိလေသာ၊ သံယောဇဉ် ကိစ္စ ကပ်၏။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ အဝိဇ္ဇာအင်္ဂါဟည်း။ ပဌာန်းပစ္စည်းတွင် ဟေတုပစ္စည်းတည်း။ ဟိတ်တရားမျိုး၊ မူလတရားမျိုးတည်း။

www.dhammaransi.com

ဥဒ္ဓစ္စသည် ကုက္ကုစ္စနှင့် တွဲဖက်၍ နိဝရဏကိစ္စ တပ်၏။

အဟိရိက အနောတ္တပ္ပ နှစ်ပါးသည် အကုသိုလ် ဗိုလ်ကိစ္စ တပ်၏။

လောဘ အပြား

လောဘကို 'တဏှာ' ခေါ်၏။ 'ရာဂ' ခေါ်၏။ 'ကာမ' ခေါ်၏။ 'အဘိဇ္ဈာ' လည်း ခေါ်၏။

ရူပတဏှာ၊ သဒ္ဒတဏှာ စသည် အာရုံအပြားအားဖြင့် ခြောက်ပါး ပြား၏။

ကာမတဏှာ၊ ရူပတဏှာ၊ အရူပတဏှာ၊ ကာမရာဂ၊ ရူပရာဂ၊ အရူပရာဂ၊ ကာမတဏှာ၊ ဘဝတဏှာ၊ ဝိဘဝတဏှာ စသည် များပြား၏။

အာသဝ၊ ဩဃ၊ ယောဂ၊ ဂန္ထ၊ ဥပါဒါန် စသည် ကိစ္စအများ တပ်၏။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ တဏှာအင်္ဂါတည်း။ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း၌ ဟေတုပစ္စည်းတည်း။ ဟိတ်တရားမျိုး - မူလတရားမျိုးပေတည်း။ သစ္စာလေးပါး၌ သမုဒယသစ္စာတည်း။

ဒိဋ္ဌိ အပြား

ဒိဋ္ဌိသည် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀၊ သဿတဒိဋ္ဌိ ၄၄၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ၁၈၊ အန္တဂ္ဂါဟိကဒိဋ္ဌိ ၁၀၊ ဒသဝတ္ထုကမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ၁၀၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကြီး ၃ - ပါး စသည် အလွန် များပြား၏။ အာသဝ၊ ဩဃ၊ ယောဂ၊ ဂန္ထ၊ ဥပါဒါန် စသည် ကိစ္စအများ တပ်၏။

သဿတဒိဋ္ဌိ ၄၄ - နှင့် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ၁၈ - ကို ၆၂ - ပါးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ခေါ်၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ ဥပါဒါန် အင်္ဂါ၊ ဘဝ အင်္ဂါတည်း။ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း၌ မဂ္ဂပစ္စည်းတည်း။

www.dhammaransi.com

မာန အပြား

မာနသည် သေယျမာန်၊ သဒိသမာန် စသည် မာန်ကိုးပါး ပြား၏။ ဇာတိမဒ၊ ဂေါတ္တမဒ၊ ကုလမဒ၊ ဝဏ္ဏမဒ စသည် အလွန် များပြား၏။ စိတ်၏ယစ်ခြင်း မူးခြင်း ရူးခြင်းကို မဒ ဆိုသည်။ အရူးတမျိုးပင် တည်း။

ဒေါသ အပြား

ဒေါသကို 'ပဋိဃ' လည်း ခေါ်၏။ 'ဗျာပါဒ' လည်း ခေါ်၏။

'အနတ္ထံ မေ အစရိ' စသည် နှိုင်း ၉-ပါး ပြား၏။

ဂန္ထ၊ နီဝရဏ၊ အနုသယ၊ ကိလေသာ၊ သံယောဇဉ်ကိစ္စတပ်၏။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ ကမ္မဘဝအင်္ဂါတည်း။ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း၌ ဟေတုပစ္စည်းတည်း။ ဟိတ်တရားမျိုး၊ မူလတရားမျိုးတည်း။

ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ ၂-ပါးသည် သံယောဇဉ်ကိစ္စ တပ်၏။

ကုက္ကုစ္စ၊ ထိန၊ မိဒ္ဓ ၃-ပါးသည် နီဝရဏကိစ္စ တပ်၏။ သမထကို ဖျက်ဆီးနိုင်၏။

ဝိစိကိစ္ဆာ အပြား

ဝိစိကိစ္ဆာသည် ဘုရား၌ ယုံမှားခြင်း၊ တရား၌ ယုံမှားခြင်း စသည် ရှစ်ပါး။ 'အဟောသိံ နု ခေါ အဟံ အတီတမဒ္ဓါနံ' စသည် ယုံမှားခြင်း ၁၆-ပါး ပြား၏။ နီဝရဏ၊ အနုသယ၊ ကိလေသာ၊ သံယောဇဉ်ကိစ္စ တပ်၏။

အကုသိုလ ရာသိ ပြီး၏။

သောဘဏ ရာသိ

သဒ္ဓါသည် ဣန္ဒြေကိစ္စ၊ ဗိုလ်ကိစ္စ တပ်၏။

သတိသည် သတိပဋ္ဌာန်၊ ဣန္ဒြေ၊ ဗိုလ်၊ ဗောဇ္ဈင်၊ မဂ္ဂင် ကိစ္စ တပ်၏။ ဣန္ဒြိယပစ္စည်း၊ မဂ္ဂပစ္စည်းတည်း။

ဟိရီ၊ ဩတ္တပ္ပသည် ဗိုလ်ကိစ္စ ...

www.dhammaransi.com

အလောဘကို 'အနဘိဇ္ဈာ' လည်း ခေါ်၏။ ဟိတ်မျိုး၊ မူလမျိုး တည်း။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ ကမ္မဘဝအင်္ဂါတည်း[၁]။ ပဋ္ဌာန်း၌ ဟေတု ပစ္စည်းတည်း။

အဒေါသကို 'မေတ္တာ' လည်း ခေါ်၏။ 'အဗျာပါဒ' လည်း ခေါ်၏။ ဟိတ်မျိုး၊ မူလမျိုးတည်း။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ ကမ္မဘဝအင်္ဂါ တည်း[၂]။ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း၌ ဟေတုပစ္စည်းတည်း။

တတြမဇ္ဈတ္တတာသည် ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်တည်း။

ပဿဒ္ဓိ ၂ - ပါးသည် ဗောဇ္ဈင်ကိစ္စ တပ်၏။ ကြွင်း ၁၄ - ပါးတို့၌ အထူးဆိုဘွယ်မရှိ။

ဝိရတီ ၃ - ပါးသည် မဂ္ဂင်ကိစ္စ တပ်၏၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ ကမ္မဘဝ အင်္ဂါတည်း[၃]။ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း၌ မဂ္ဂပစ္စည်းတည်း။

အပ္ပမညာဒွေသည် ဗြဟ္မဝိဟာရမျိုးတည်း။

အမောဟကို 'ဉာဏ်ပညာ' ခေါ်၏။ 'ဝိဇ္ဇာ' ခေါ်၏။ 'ဝိမံသ' ခေါ်၏။ 'ဗောဓိ' ခေါ်၏။ ဉာဏဝိဘင်း၌ လာသော ဉာဏ်အပြား အားဖြင့် အလွန်များပြား၏။ ဣဒ္ဓိပါဒ်၊ ဣန္ဒြေ၊ ဗိုလ်၊ ဗောဇ္ဈင်၊ မဂ္ဂင်ကိစ္စ တပ်၏။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ ကမ္မဘဝအင်္ဂါတည်း[၄]။ ပဋ္ဌာန်း၌ ဟေတုပစ္စည်း၊ အဓိပတိပစ္စည်း၊ ဣန္ဒြိယပစ္စည်း၊ မဂ္ဂပစ္စည်းတည်း။ ဆန္ဒ၊ ဝီရိယတို့ကဲ့သို့ အဓိပတိမျိုး တရားဘုရင်ကြီး ပေတည်း။ [သောဘဏရာသီပြီး၏။]

စေတသိက ဝိဘာဂနည်း ပြခန်း ပြီး၏။

စိတ် နှင့် စေတသိက် ခွဲခန်း

စိတ်နှင့် စေတသိက်တို့၏ အထူးကား ပန်းချီမှု၌ ကြည့်စွာသေ ရေမှာ ဆုန်း၊ ဟင်းသပဒါး၊ ဆေးဒန်း၊ မဲနယ် စသော ဝဏ္ဏဓာတ်

၁၊ ၂၊ ၃၊ ၄။ ကမ္မဘဝ ဆိုသည်မှာ ပဋိသန္ဓေအကျိုးပေးသော အကုသိုလ် ကံ စေတနာ၊ လောကီကုသိုလ်ကံ စေတနာ အားလုံးကို လိုဆိုသည်။

www.dhammaransi.com

ဆေးမှုန့်တို့ကို ထည့်၍ ကားထဲမှာ လိုရာအရုပ်ကို ရေး၏။ စိတ်သည် ကြည်စွာသော ရေနှင့် တူ၏။ စေတသိက်တို့သည် ဝဏ္ဏဓာတ်တို့နှင့် တူကုန်၏။ အာရုံသည် ကားအပြင်နှင့် တူ၏။

ရေ၏ ကိစ္စကား - ကားအပြင်၌ ပြန့်နှံ့မှု၊ တွယ်ကိုက်မှုတည်း။

ဝဏ္ဏဓာတ်တို့၏ ကိစ္စကား - ရေကို မှီတွယ်၍ အဆင်း အမျိုးမျိုး၊ သဏ္ဌာန် အမျိုးမျိုးကို ထင်စေမှုတည်း။

အရည်သောက်ဝတ္ထုမျိုး၌ စိတ်သည် ရေနှင့် တူ၏။ စေတသိက်တို့သည် အချို၊ အချဉ်၊ အစပ်၊ အငန်၊ အဖန်၊ အခါး ဝတ္ထုမျိုးတို့နှင့် တူကုန်၏။ အာရုံသည် လျှာအပြင်နှင့် တူ၏။ လျှာ၌ ပြန့်နှံ့မှုကား ရေ၏ ကိစ္စတည်း။ အရသာတို့ကို ဖြစ်စေမှုကား ထိုဝတ္ထုတို့၏ ကိစ္စတည်း။ သိသာပြီ။

စိတ် နှင့် စေတသိက် ခွဲခန်း ပြီး၏။

သမ္ပယောဂနည်း -- ၁၈

(၁) သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ — ၇ [၁]

၇၁။ သဗ္ဗစိတ္တေ၊ ခုနစ်ထွေ၊ ယှဉ်လေ စိတ်အားလုံး။

သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ ခုနစ်ခုသည် စိတ်တနည်းယုတ် ၈၉၊ အကျယ် ၁၂၁ - ပါးသော စိတ်အားလုံးမှာ ယှဉ်သည်။ စိတ်တိုင်း စိတ်တိုင်းမှာ ဤစေတသိက် ၇ - ပါး အမြဲ ထားလေ။

အညသမာန်းသမ္ပယောဂနည်း — ၇

(၂) ဝိတက်ယှဉ် — ၅၅

၇၂။ ပဥ္စဝိညာဏ်၊ ကြဉ်ယုံပြန်၊ ကာ ကျန် လေးဆယ့်လေး။

စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေ၊ သောတဝိညာဉ်ဒွေ၊ ဃာနဝိညာဉ်ဒွေ၊ ဇိဝှာ

၁။ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ စေတသိက် ၇ - ပါး = ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ စေတနာ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ မနသိကာရ။

www.dhammaransi.com

စိညာဉ်ဒွေ၊ ကာယဝိညာဉ်ဒွေ၊ ဤစိတ်ဆယ်ခုကို 'ဒွေပဉ္စဝိညာဉ် တဆယ်' ခေါ်သည်။

ပကိဏ်းစေတသိက် ၆ - ခု ယှဉ်ခန်း၌ ဤဒွေပဉ္စဝိညာဉ် တဆယ်ကို ကြဉ်၍ထား၊ **အကြွင်း ကာမစိတ်** ၄၄ - ကျန်ရှိ၏။

၇၃။ လေးဆယ့်လေးတန်၊ ကာမကျန်ဝယ်၊ ပဈာန် ဆယ့်တစ်၊ လောင်းတိုလစ်၊ 'တက်' ဖြစ် ပဉ္စေးစေး။

'ပဉ္စေးစေး' ဆိုသည်ကား - ပဉ္စပဉ္စတည်း။ ငါးဆယ့်ငါး **ဆိုလို သည်။** ဝိတက်၏ ဖြစ်ရာစိတ်ပေါင်း၊ ယှဉ်ရာ စိတ်ပေါင်းကား **ကာမ စိတ်** ၄၄ - မှာ ပထမဈာန်စိတ် ၁၁ - ကို လောင်း၊ **၅၅ - ဖြစ်၏။**

(၃) ဝိစာရယှဉ် - ၆၆

၇၄၊ ငါးဆယ့်ငါးတန်၊ 'တက်' ဖြစ်ရန်ဝယ်၊ ဒု- ဈာန် ဆယ့်တစ်၊ လောင်းတိုလစ်၊ 'စာ' ဖြစ် ဆဆတွေး။

ဆဆ - ၆၆ (ခြောက်ဆယ့်ခြောက်) ဟူလို။

(၄) ဝိရိယယှဉ် - ၁၀၅

၇၅။ ပဉ္စဝိညာဉ်၊ သံ, သန်, ပဉ်၊ ကြဉ် ဝိ ဗျည်းသုဉ်ဧး။

ဒွေပဉ္စဝိညာဉ် - ၁၀၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုန်း - ၂၊ သန္တီရဏ - ၃၊ ပဉ္စဒွါရာ **ဝဇ္ဇန်း** - ၁၊ ဤ ၁၆ - ခုကို ကြဉ်၍ ကြွင်းသမျှသည် ဝီရိယဖြစ်ရာ **စိတ်ပေါင်း** 'ဗျည်းသုဉ်ဧ' ဖြစ်၏။ ၁၀၅ (တရာ့ငါး)ဆိုလိုသည်။

(၅) ပီတိယှဉ် - ၅၁

၇၆။ စ - ဈာန် ကြဉ်ပစ်၊ သော ကျန်စစ် 'ပိ' ဖြစ် ပဉ္စေး။

စိတ်အကျယ် ၁၂၁ - မှာ သောမနဿစိတ်ပေါင်း ၆၂ - ခု **ပါရှိ၏။** ယင်း ၆၂ - ခုတွင် စတုတ္ထဈာန် ဆယ့်တစ်ကို **ကြဉ်ပစ်၍ အကျန်ကို စစ်သည်ရှိသော်** ပီတိ၏ဖြစ်ရာ စိတ်ပေါင်း 'ပဉ္စေး' ဖြစ်၏။ ၅၁ (ငါးဆယ့်တစ်) ဟူလို။

www.dhammaransi.com

(၆) ဆန္ဒယှဉ် — ၁၀၁

၇၇။ မောမူ, အဟိတ်၊ စိတ် နှစ်ဆယ်ပယ်၊ အကျန်စစ်၊ 'ဆန်' ဖြစ်
ကော်သုဉ်း။

စိတ်အကျယ် ၁၂၁ - မှာ မောဟမူဒွေ၊ အဟိတ်စိတ် - ၁၈၊ ဤ စိတ် ၂၀ - ကို ပယ်ပစ်၍ အကျန်ကို စစ်သော် ဆန္ဒဖြစ်ရာ စိတ်ပေါင်း 'ကော်သုဉ်း' ဖြစ်၏။ ၁၀၁ (တရာ့တစ်) ဆိုလိုသည်။

(၇) အဓိမောက္ခယှဉ် - ၁၁၀

၇၈။ ပဉ္စဝိညာဉ်၊ ဝိစိ ကြဉ်၊ ဓိယှဉ် သုဉ်ကော်း။

ဤ'သုဉ်ကော်း' ကား ဂဏန်းပြန်တည်း။

စိတ်အကျယ် ၁၂၁ - မှာ ဒွေပဉ္စဝိညာဉ် တဆယ်၊ ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ်စိတ်တခု၊ ဤစိတ် ၁၁ - ကိုကြဉ်၍ ကျန်သမျှသည် အဓိမောက္ခ၏ ဖြစ်ရာစိတ်ပေါင်း 'သုဉ်ကော်း' ဖြစ်၏။ ၁၁၀ (တရာ့တဆယ်) ဆိုလိုသည်။

အညသမာနိုးစေတသိက် ၁၃ - သမ္ပယောဂနည်း - ၇ ပြီး၏။

အကုသိုလ်စေတသိက် သမ္ပယောဂနည်း

၇၉။ မောစတုက်[၁]ရ၊ ယှဉ်တုံမူ၊ အကု တဆယ့်နှစ်။

(၁) မောစတုက်လေးခုသည် အကုသိုလ်စိတ် တဆယ့်နှစ်ခုမှာ အလုံးစုံ ယှဉ်သည် ဟူလို။

၈၀။ လော လောဘမူ၊ ဒိဋ္ဌိ သံယု၊ မာမူ ဝိပ်လေး ဖြစ်။

(၂) လောဘစေတသိက်သည် လောဘမူစိတ် ရှစ်ခုမှာ ယှဉ်၏။

(၃) ဒိဋ္ဌိစေတသိက်သည် လောဘမူစိတ် ရှစ်ခုတွင် သမ္ပယုတ် လေးခုမှာ ယှဉ်၏။

၁။ မောစတုက် = မောဟ၊ အဟိရိက၊ အနောတ္တပ္ပ၊ ဥဒ္ဓစ္စ။

www.dhammaransi.com

(၄) မာနစေတသိက်သည် ဝိပ္ပယုတ် လေးခုမှာ ဖြစ်၏။ ထိုလေးခုမှာ ဖြစ်၏ ဆိုသော်လည်း အမြဲ ဖြစ်သည် မဟုတ်။ မိမိ ကိုယ်ကို ထောင်လွှားမှုနှင့် ကြုံကြိုက်သောအခါမှ ဖြစ်သည်။

ဂ၁။ ဒေါစတုက်¹မူ၊ ယှဉ်ရာယူ၊ ဒေါမူ စိတ်စုံနှစ်။

(၅) ဒေါစတုက်သည် ဒေါသမူရွှေ့ဒွိသာ ယှဉ်သည် ဟူလို။ ထိုတွင်လည်း ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စတို့သည် မိမိတို့၏ ကိစ္စ အာရုံနှင့် ကြုံကြိုက်မှ ဖြစ်ကြကုန်သည်။ အမြဲ ဖြစ်ကြကုန်သည် မဟုတ်။ အသီးအသီးသာ ဖြစ်ကြကုန်သည်။ တပေါင်းတည်း ဖြစ်ကြကုန်သည် မဟုတ်။

ဂ၂။ ထိ, မိဒ် သသင်၊ ငါးမှာယှဉ်၊ ဝိစင် ဝိစိဖြစ်။

(၆) ထိန မိဒ္ဓ နှစ်ခုသည် အကုသိုလ်စိတ် တဆယ့်နှစ်ခုတွင် သသင်္ခါရိက စိတ်ငါးခုမှာ တပေါင်းတည်းသာ ယှဉ်သည်။ ယှဉ်သည် ဆိုသော်လည်း အမြဲ မဟုတ် ရံခါယှဉ်သည်။

(၇) 'ဝိစင်' ဆိုသည်ကား ဝိစိကိစ္ဆာစေတသိက်ကို ဆိုသည်။ ယင်းဝိစိကိစ္ဆာစေတသိက်သည် ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ်စိတ်တခုမှာ ယှဉ်သည် ဟူလို။

အကုသိုလ်စေတသိက် ၁၄ - ခု သမ္ပယောဂနည်း - ၇ ပြီး၏။

သောဘဏသာဓာရဏစေတသိက် သမ္ပယောဂနည်း

ဂ၃။ တဆယ့်ကိုးဖြာ၊ သောဘဏာ၊ ယှဉ်ရာ ကိုးဆယ့်တစ်။

သောဘဏသာဓာရဏ စေတသိက် တဆယ့်ကိုးခု တို့သည် သောဘဏစိတ် အကျယ် ကိုးဆယ့်တစ်မှာ ယှဉ်ကုန်၏။ စိတ်အကျဉ်းနှင့် ဆိုသော် သောဘဏစိတ် တနေယုတ် ၆၀ - မှာ ယှဉ်ကုန်၏ ဆို။

၁။ ဒေါစတုက် = ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ။

www.dhammaransi.com

ဝိရတီစေတသိက် သမ္ပယောဂနည်း

၈၄။ ကာမကု ရှစ်၊ လောကုတ် ရှစ်၊ ဖြစ်ရာ ဝိရတီ[၁]။

ကာမကုသိုလ်စိတ် ရှစ်ခု၊ လောကုတ္တရာစိတ် ရှစ်ခု၊ ဤ တဆယ့်ခြောက်ခုသည် ဝိရတီစေတသိက် ၃ - ခု၏ ဖြစ်ရာဖြစ်၏။ ယှဉ်ရာဖြစ်၏ ဟူလို။

၈၅။ ကာမကု မှာ၊ ယှဉ်တုံပါ၊ ရံခါ အသီးသီး။

၈၆။ လောကုတ်ရှစ်မှာ၊ ယှဉ်တုံပါ၊ မြဲစွာ တပေါင်းတည်း။

ကာမကုသိုလ် ရှစ်ခုမှာ ယှဉ်သည် ဆိုသော်လည်း ရံဖန် ရံခါ ယှဉ်သည်။ အမြဲ ယှဉ်သည် မဟုတ်။ ယှဉ်သော အခါမှာလည်း ဝိရတီ ၃ - ခု တပေါင်းတည်း မယှဉ်။ အသီးအသီး တခုစီ တခုစီသာ ယှဉ်သည်။ လောကုတ္တရာစိတ်၌ မူကား အမြဲလည်းယှဉ်သည်။ ဝိရတီ ၃-ခု တပေါင်းတည်းလည်း ယှဉ်သည် ဟူလို။

ဝိရတီစေတသိက် ၃ - ခု သမ္ပယောဂနည်း ၈ - ပြီး၏။

အပ္ပမညာဒွေ သမ္ပယောဂနည်း

၈၇။ မဟာကြိ ကု၊ ပ , ဒု, တ, စ၊ ရူပ ဆယ့်နှစ်၊ နှစ်ဆယ့်ရှစ်၊ ဖြစ်လေ ပမညာ။

မဟာကြိယာစိတ် ၈ ခု၊ မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈ -ခု၊ ပထမဈာန်စိတ် ၃ - ခု၊ ဒုတိယဈာန်စိတ် ၃ - ခု၊ တတိယဈာန်စိတ် ၃ - ခု၊ စတုတ္ထဈာန်စိတ် - ခု ဟူသော ရူပဈာန်စိတ် ၁၂ - ခု၊ ပေါင်း ၂၈ - ခု၌ အပ္ပမညာဒွေ ဖြစ်သည်။ ယှဉ်သည် ဟူလို။

၈၈။ ကိစ္စအာရုံ၊ အခွင့်ကြုံ၊ ဖြစ်တုံ သီးသီးသာ။

ထို ၂၈ - ခုသော စိတ်တို့၌ ဖြစ်၏ဆိုသော်လည်း အမြဲဖြစ်သည်မဟုတ်။ ဒုက္ခိတသတ္တဝါကို သနားကြင်နာခြင်း ကိစ္စ၊ သုခိတသတ္တဝါကို ဝမ်း

၁။ ဝိရတီစေတသိက် ၃ - ပါး = သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာ-အာဇီဝ။

www.dhammaransi.com

မြောက်ခြင်းကိစ္စ၊ ထိုဒုက္ခိတ သုခိတ သတ္တဝါ အာရုံနှင့် ဖြစ်ခွင့်ကြုံသည့် အခါ၌သာ ထိုစိတ်တို့၌ ဖြစ်ကြ ယှဉ်ကြကုန်သည်။ ဖြစ်ကြ ယှဉ်ကြသော အခါ၌လည်း အာရုံ ကိစ္စ အသီးသီး ဖြစ်ကြကုန်၍ အသီးသီးသာ ဖြစ်ကြကုန်သည်။ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ ၂-ပါး တပေါင်းတည်း ပေါင်းဆုံ၍ ဖြစ်ကြသည် မရှိ ဟူလို။

မဟာကုသိုလ်၌ ယှဉ်ကြသော ဝိရတိ ၃-ခုတို့မှာလည်း 'ကိစ္စ အာရုံ၊ အခွင့်ကြုံ၊ ဖြစ်တုံ သီးသီးသာ' ဟူသော ဤလင်္ကာကို သိလေဦး။

အပ္ပမညာဓေ္ဒ သမ္ပယောဂနည်း ၁ — ပြီး၏။

ပညာစေတသိက် သမ္ပယောဂနည်း

၁၉။ ကု, ဝိ, ကြိ — ဉာဏ်၊ ချာန် မဟဂ္ဂုတ်၊ လောကုတ် တခွင်၊ အကုန်ယှဉ်၊ ပညာစေတသိက်။

ကာမစိတ်မှာ ... လ်ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄၊ ဝိပါက်ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄၊ ကြိယာဉာဏသမ္ပယု... ၄၊ ပေါင်းတဆယ့်နှစ်။ ရူပ၊ အရူပ ဟူသော မဟဂ္ဂုတ်ဈာန်စိတ် ... ၊ လောကုတ္တရာစိတ် အကျဉ်း ၈-ခု၊ အကျယ် ၄၀၊ ဤအလုံးစုံမှာ ပညာစေတသိက် အကုန်ယှဉ်သည် ဟူလို။ အကျဉ်း ၄၇၊ အကျယ် ၇၉။

ပညာစေတသိက် သမ္ပယောဂနည်း ပြီး၏။

သမ္ပယောဂနည်းပေါင်း ၁၈ — ပါး ပြီး၏။

သင်္ဂဟနည်း - ၃၃

လောဘမူ သင်္ဂဟနည်း — ၄

၉၀။ အညသမာန်၊ ဆယ့်သုံးခံ၊ လေးတန် မောစတု။

၉၁။ ပ — အ ဋ္ဌမူ၊ လော, ဒိဋ္ဌ, ကူ၊ ပေါင်းမူ ဆယ့်ကိုးရှု။

'ပ - အ' ဆိုသည်ကား လောဘမူ ပထမ အသင်္ခါရိကစိတ်တည်း။

www.dhammaransi.com

ရင်း၌ အညသမာန်း ၁၃၊ မောစတုက် ၄၊ ပေါင်း ၁၇ တွင် လောဘ ဒိဋ္ဌိကို ထည့်။ ၁၉ - ရ၏။

၉၂။ ဒု, အ ဠ်မူ၊ လော, မာန်, ကူ၊ ပေါင်းမူ ဒသ်နောပြ။

ယခင်ပေါင်း ၁၇ - တွင် လောဘ မာနကိုထည့်။ ဒုတိယ အသင်္ခါရိကစိတ်၌ ရသော စေတသိက်ပေါင်း ၁၉ - ဖြစ်၏။

၉၃။ ယင်းဆယ့်ကိုးနှစ်၊ ပီတိပစ်၊ ဆယ့်ရှစ် တ, စ - အ။

ယခင် ၁၉ - ၁၉ နှစ်စုတွင် ပီတိကို ပစ်ပယ်၍ ကျန် ၁၈ - နှစ်ရပ်သည် အစဉ်အတိုင်း တတိယ အသင်္ခါရိကစိတ်၊ စတုတ္ထ အသင်္ခါရိကစိတ်တို့၌ အစဉ်အတိုင်း ရအပ်သော စေတသိက်ပေါင်း ဖြစ်၏။

၉၄၊ ယင်းလေးရပ်တွင်၊ ထိ, မိဒ်, ဝင်၊ သသင်္ လေးခုရ။

ပထမ ၁၉၊ ဒုတိယ ၁၉၊ တတိယ ၁၈၊ စတုတ္ထ ၁၈၊ ဤ ၄ - ရပ်တွင် ထိန မိဒ္ဓ ၂ - ခုကို ထည့်သော် ပထမ သသင်္ခါရိကစိတ်၌ ၂၁၊ ဒုတိယ သသင်္ခါရိကစိတ်၌ ၂၁၊ တတိယ သသင်္ခါရိကစိတ်၌ ၂၀၊ စတုတ္ထသသင်္ခါရိကစိတ်၌ ၂၀ - ရ၏။

၉၅။ ဆယ့်ကိုး ဆယ့်ရှစ်၊ ဝိကော် ဝိသေ၊ နှစ်စီ ဝေ၊ လေးတွေ သင်္ဂဟ။

'နှစ်စီ ဝေ' ဆိုသည်ကား ၁၉ - နှစ်ရပ်၊ ၁၈ - နှစ်ရပ်၊ ၂၁ - နှစ်ရပ်၊ ၂၀ နှစ်ရပ် ဟူ၍ နှစ်ရပ်စီခွဲဝေသော။ ရှစ်ရပ် ဖြစ်၏။ သင်္ချာတူ ချင်းပေါင်း၍ထား။ လောဘမူစိတ် ရှစ်ခု၌ သင်္ဂဟနည်း ၄ - ပါး ဖြစ်၏။

လောဘမူစိတ် သင်္ဂဟနည်း ၄ - ပါး ပြီး၏။

ဒေါသမူစိတ် သင်္ဂဟနည်း - ၂

၉၆။ ပီပစ် အညံ့၊ ဆယ်နှစ်ခံ၊ လေးတန် မောစဟု။

၉၇။ ဒေါစတုက်ကူ၊ ဒေါသမူ၊ ပေါင်းယူ နှစ်ဆယ်၍။

၉၈။ ယင်းနှစ်ဆယ်တွင်၊ ထိ, မိဒ် ဝင်၊ အသင် ခွဲခွဲပြ။

www.dhammaransi.com

ပီတိကို ပစ်ပယ်၍ အညသမာန်း ၁၂၊ မောစတုက်[၁] ၄၊ ပေါင်း ၁၆ တွင် ဒေါစတုက်[၂] ထည့်။ ဒေါသမူ အသင်္ခါရိကစိတ်၌ စေတသိက် ၂၀ - ရ၏။

၎င်း ၂၀ - တွင် ထိန မိဒ္ဓ ၂ - ပါးကိုထည့်။ ဒေါသမူ သသင်္ခါရိက စိတ်၌ စေတသိက် ၂၂ - ရ၏။

ဒေါသမူစိတ် သင်္ဂဟနည်း ၂ - ပါး ပြီး၏။

မောဟမူဒွေး သင်္ဂဟနည်း - ၁

၉၉။ ပီ, အဓိ, ဆန်၊ ကြဉ်တုံပြန်၊ အညံ့ တဆယ်ထား။
၁၀၀။ မောစတုပါ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ ဝိ,မှာ တဆယ့်ငါး။

ပီတိ၊ အဓိမောက္ခ၊ ဆန္ဒ - ၃ ပါး ကြဉ်ကြဉ် အညသမာန်း ၁၀ ဖြစ်၏။ ယင်း ၁၀ - တွင် မောစတုက် နှင့် ဝိစိကိစ္ဆာကို ထည့်။ ဝိစိ - ကိစ္ဆာသမ္ပယုတ် စိတ်၌ စေတသိက် ၁၅ - ဖြစ်၏။

၁၀၁။ ပီ, ဆန်, ပယ်ပစ်၊ အဉ် ဆယ့်တစ်၊ တည့်လစ် မောစတု။
၁၀၂။ ဥဒ္ဓစ္စမှာ၊ ရတုံပါ၊ သချာ ဆယ့်ငါးခု။

ပီတိ ဆန္ဒပယ် အညသမာန်း ၁၁၊ ယင်းတွင် မောစတုက် ထည့်။ ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ်စိတ်၌ စေတသိက် ၁၅ - ရ၏။

မောဟမူဒွေ သင်္ဂဟနည်း ၂ ပါး ပြီး၏။
အကုသိုလ်စိတ် ၁၂ - ခု၌ သင်္ဂဟနည်း ၇ ပြီး၏။

အဟိတ်စိတ် သင်္ဂဟနည်း - ၄

၁၀၃။ သဗ္ဗစိတ္တ၊ ခုနစ်ရ၊ ပဉ္စ ဝိညာဏ်မှာ။

ဒွေပဉ္စဝိညာဏ်တဆယ်မှာ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ် ခုနစ်သာ ရ၏၊

၁။ မောစတုက် = မောဟ၊ အဟိရိက၊ အနောတ္တပ္ပ၊ ဥဒ္ဓစ္စ။
၂။ ဒေါစတုက် = ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊

www.dhammaransi.com

၁၀၄။ ဝိ, ဆန်, ပယ်ပစ်၊ တဆယ့်တစ်၊ ဖြစ်တုံ 'သော - တီ' မှာ

'သော - တီ' ဆိုသည်ကား သောမနဿ သန္တီရဏတည်း။ ယင်း 'သော - တီ'၌ ဝီရိယ ဆန္ဒကြဉ် အညသမာန်း ဆယ့်တစ်ခု ဖြစ်၏။

၁၀၅။ ဝိ, ဆန်, ပယ်ပစ်၊ တဆယ့်တစ်၊ ဖြစ်တုံ မနောဒွါ။

မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်၌ ပီတိ ဆန္ဒ ကြဉ်၍ အညသမာန်း ၁၁ - ဖြစ်၏။

၁၀၆။ ဆန္ဒ ပယ်ပစ်၊ တဆယ့်နှစ်၊ ဖြစ်တုံ 'ဟသိ' မှာ။

ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်၌ ဆန္ဒကြဉ်သော အညသမာန်း ၁၂ - ဖြစ်၏။

၁၀၇။ ဝိ, ပီ, ဆန်, ပယ်၊ ကျန် တဆယ်၊ ငါးသွယ် ကြွင်းဟိတ်မှာ။

သမ္ပဋိစ္ဆိုန်းဒွေ၊ ဥပေက္ခာသန္တီရဏဒွေ၊ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း ၁၊ ဤငါးခုသည် အဟိတ်ကြွင်း ငါးခုမည်၏။ ၎င်း၌ ဝီရိယ ပီတိ ဆန္ဒပယ်သော အညသမာန်း ၁၀ - ယှဉ်၏။

၁၀၈။ ခုနစ်, ဆယ့်တစ်၊ တဆယ့်နှစ်၊ နောက်ဖြစ် တဆယ်သာ။

၇ - ၁၁ - ၁၂ - ၁၀[၁] - အဟိတ်စိတ် ၁၈ ခု၌ သင်္ဂဟနည်း ၄ - ပါး။

အဟိတ်စိတ် ၁၈ - ခု၌ သင်္ဂဟနည်း ၄ - ပါး ပြီး၏။

ကာမသောဘဏစိတ် သင်္ဂဟနည်း — ၁၂

မဟာကုသိုလ် သင်္ဂဟနည်း - ၄

၁၀၉။ ဆယ့်သုံး အည၊ သောဘဏ၊ ပေါင်းထ သုံးဆယ့်ရှစ်။

အညသမာန်း ၁၃၊ သောဘဏစေတသိက် ၂၅၊ ပေါင်း ၃၈။

၁။ စေတသိက် ၇ - ပါးယှဉ်သော စိတ်အစု၊ ၁၁ - ပါးယှဉ်သော စိတ်အစု၊ ၁၂ - ပါး၊ ၁၀ - ပါး၊ အသီးသီးယှဉ်သောစိတ်အစုဟု သင်္ဂဟနည်း ၄ - ပါး။

www.dhammaransi.com

၁၁၀။ ပ - ကုဒွေမှာ၊ ယှဉ်တုံပါ၊ ဒုမှာ ဉာဏ်ကိုပစ်။

မဟာကုသိုလ် ပထမဒွေမှာ ၃၈ - ဖြစ်၏။ ယင်း ဒုတိယ ဒွေမှာ ဉာဏ်ပညာ ခေါ်သော အမောဟကို ပယ်၍ ၃၇ - ပါး ဖြစ်၏။

၁၁၁။ ပီပစ် ဉာဏ်ယှဉ်၊ တ ဒွေတွင်၊ စ တွင် ဉာဏ်, ပီ ပစ်။

အထက် ၃၈ - ပါးတွင် ပီတိပစ်၊ တတိယဒွေမှာ ၃၇ - ဖြစ်၏။ ဉာဏ်ပီတိ ပစ်၊ စတုတ္ထဒွေ၌ ၃၆ - ဖြစ်၏။

မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈ - ခု၌ သင်္ဂဟနည်း ၄ - ပါး ပြီး၏။

——

မဟာကြိယာ သင်္ဂဟနည်း - ၄

၁၁၂။ သုံးဆယ့်ရှစ်တွင်၊ ဝိရတီကြဉ်၊ ကြိတွင် ကုနည်းသွား။

အထက် သုံးဆယ့်ရှစ်တွင် ဝိရတိ ၃ - ခု ကြဉ် ပဥ္စတိံသ ကျန်၏။

ယင်း ၃၅ - သည် မဟာကြိယာ ပထမဒွေမှာ ဖြစ်၏။

ဒုတိယဒွေမှာ ဉာဏ်ကိုပစ် ၃၄ - ရ၏။

တတိယဒွေမှာ ဉာဏ်ကိုထည့် ပီတိကို ပစ်၊ ၃၄ - ပင် ရ၏။

စတုတ္ထဒွေမှာ ဉာဏ် ပီတိ ၂ ခုကို ပစ်၊ ၃၃ - ရ၏။

ကုသိုလ်စိတ်၌ပြဆိုခဲ့ပြီးသော သင်္ဂဟနည်း ၄ - ပါး သွားပုံတည်း။

မဟာကြိယာစိတ် ၈ - ခု၌ သင်္ဂဟနည်း ၄ - ပါး ပြီး၏။

——

မဟာဝိပါက် သင်္ဂဟနည်း - ၄

၁၁၃။ သုံးဆယ့်ငါးတွင်၊ မညာကြဉ်၊ ဝိတွင် ကြိနည်းသွား။

ဝိရတီကြဉ်ပြီး ကျန် ၃၅ - တွင် အပ္ပမညာဒွေကို ကြဉ်ပြန်၊ ၃၃ - ဖြစ်၏။

ယင်း ၃၃ - သည် မဟာဝိပါက် ပထမဒွေ၌ ဖြစ်၏။

ဒုတိယဒွေမှာ ဉာဏ်ကိုပစ်၊ ၃၂ - ဖြစ်၏။

www.dhammaransi.com

တတိယဒွေမှာ ဉာဏ်ကိုထည့်။ ပီတိကို ပစ်။ ၃၂-ပင် ဖြစ်၏။
စတုတ္ထဒွေမှာ ဉာဏ် ပီတိ ၂-ကိုပစ်၊ ၃၁-ဖြစ်၏။ ကြိယာ၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော သင်္ဂဟနည်း ၄-ပါး သွားပုံတည်း။

မဟာဝိပါက်စိတ်၌ သင်္ဂဟနည်း ၄-ပါး ပြီး၏။

၁၁၄။ လေးစုံ သုံးထပ်၊ ဆယ့်နှစ်ရပ်၊ မှတ်လေ နည်းအပြား။

ကုသိုလ်၌ ၄၊ ကြိယာ၌ ၄၊ ဝိပါက်၌ ၄၊ ဤသင်္ဂဟနည်း ၄-ပါး အစုံ သုံးရပ်သည် ၁၂-ဖြစ်၏။

ကာမသောဘဏစိတ် ၂၄-ခု၌ သင်္ဂဟနည်း ၁၂-ပါး ပြီး၏။

မဟဂ္ဂုတ်စိတ် သင်္ဂဟနည်း - ၅

၁၁၅။ မဟဂ္ဂုတ်တွင်၊ ဝိရတီကြဉ်၊ ပဉ္စမှာ မညာပစ်။

မဟဂ္ဂုတ် ဈာန်စိတ် ၂၇-မှာ ဝိရတီ ၃-ခုကို ကြဉ်လေ။ ပဉ္စမ ဈာန်စိတ် ၁၅-မှာ အပ္ပမညာဒွေကိုလည်း ပစ်လေ။

၁၁၆။ သုံးဆယ့်ငါးတန်၊ ငါးဆင့်ဖန်၊ ဈာန်အင်္ဂါနည်းသွား။

အသက် ၃၈-တွင် ဝိရတီကြဉ် ၃၅-ဖြစ်၏။

ပဉ္စမဈာန်စိတ် ၁၅-ခုမှာ အပ္ပမညာဒွေကိုလည်း ပစ်လေဦး။

ယခင် ၃၅-ခုကို ငါးဆင့်ဖေန်၍ ဈာန်အင်္ဂါ နည်းသွားလေ။

သွားပုံကား-ရူပါဝစရ ပထမဈာန်စိတ် ၃-ခုမှာ ၃၅-ဖြစ်၏။ ယင်းတွင် ဝိတက်ကြဉ် ဒုတိယဈာန်စိတ် ၃-ခုမှာ ၃၄-ဖြစ်၏။ ယင်းတွင် ဝိစာရကြဉ် တတိယဈာန်စိတ် ၃-ခုမှာ ၃၃-ဖြစ်၏။ ယင်းတွင် ပီတိကြဉ် စတုတ္ထဈာန်စိတ် ၃-ခုမှာ ၃၂-ဖြစ်၏။ ယင်းတွင် အပ္ပမညာဒွေကြဉ် ရူပ အရူပ ပဉ္စမဈာန်စိတ် ၁၅-ခုမှာ ၃၀-ဖြစ်၏။

စတုတ္ထမှာ သုခဝေဒနာတည်း။ ပဉ္စမဈာန်စိတ် ၁၅-ခုမှာ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာတည်း။

www.dhammaransi.com

၁၁၇။ သုံးဆယ့်ငါး, လေး၊ သုံးနှင့်, ငွေး၊ တိ°သေး နည်းအပြား။

'တိ°သေး'ကား ၃၀ - တည်း။ အစ၌ 'သုံးဆယ့်'ပုဒ်ကို 'ငွေ' တိုင်အောင် လိုက်စေ။ ၃၅ - ၃၄ - ၃၃ - ၃၂ - ၃၀ - ဤသို့လျှင် မဟဂ္ဂုတ်စျာန်စိတ် ၂၇ - ၌ သင်္ဂဟနည်းအပြား ငါးပါး ဖြစ်၏။

မဟဂ္ဂုတ်စိတ် ၂၇ - ခု၌ သင်္ဂဟနည်း ၅ - ပါး ပြီး၏။

လောကုတ္တရာစိတ် သင်္ဂဟနည်း - ၅

၁၁၈။ ငွေ ပမညာ၊ ကြဉ်တုံပါ၊ သချာ သုံးဆယ့်ခြောက်။

၁၁၉။ လောကုတ်စျာန်တွင်၊ ပွားနည်းယှဉ်၊ အစဉ် ငါးဆင့်မြောက်။

အထက် ၃၈ - တွင် အပ္ပမညာငွေကြဉ် ကျန်စေတသိက် ပေါင်း- ၃၆ - ဖြစ်၏။ ၎င်း ၃၆ - ကို လောကုတ္တရာစိတ် ၄၀ - တွင် စျာန်ပွားနည်း အစဉ်အတိုင်း ငါးဆင့်မြောက်အောင် ပွားလေ။ သင်္ဂဟနည်း ငါးပါးဖြစ်၏။

ပွားပုံကား—

လောကုတ္တရာ ပဌမစျာန်စိတ် ၈ - ခု၌ ၃၆ - ဖြစ်၏။ ယင်းတွင် ဝိတက်ကြဉ် ဒုတိယစျာန်စိတ် ၈ - ခု၌ ၃၅ - ဖြစ်၏။ ယင်းတွင် ဝိစာရ ကြဉ် တတိယစျာန်စိတ် ၈ ခု၌ ၃၄ ဖြစ်၏။ ယင်းတွင် ပီတိကြဉ် စတုတ္ထစျာန်စိတ် ၈ - ခု၌ ၃၃ - ဖြစ်၏။ ယင်းတွင် သုခဝေဒနာကို ဥပေက္ခာ ဝေဒနာနှင့်လဲ။ ပဉ္စမစျာန်စိတ် ၈ - ခု၌ ၃၃ - ၎င်း ဖြစ်၏။

၁၂၀။ သုံးဆယ့်ခြောက်, ငါး၊ လေး, သုံး, ဒွါး၊ ငါးပါး သင်္ဂဟ။

'သုံးဒွါး' ကား သုံး ၂ - ခုတည်း။ အစ၌ 'သုံးဆယ့်' ပုဒ်ကို နောက် 'သုံး' တိုင်အောင် လိုက်လေ။ ၃၆၊ ၃၅၊ ၃၄၊ ၃၃၊ ၃၃။ ဤသို့လျှင် လောကုတ္တရာစိတ် ၄၀ - ၌ သင်္ဂဟနည်းငါးပါး ပြီး၏ပူလို။

www.dhammaransi.com

သင်္ဂဟနည်းသည် အကုသိုလ်စိတ် ၁၂ - ခု၌ ၇ - ပါး၊ အဟိတ်စိတ် ၁၈ - ခု၌ ၄ - ပါး၊ ကာမသောဘဏစိတ် ၂၄ - ခု၌ ၁၂ - ပါး၊ မဟဂ္ဂုတ်စိတ် ၂၇ - ခု၌ ၅ - ပါး၊ လောကုတ္တရာစိတ် ၄၀ - ၌ ၅ - ပါး ဟူ၍ သင်္ဂဟနည်း ၃၃ - ပါး ဖြစ်၏။

သင်္ဂဟနည်းပေါင်း ၃၃ — ပါး ပြီး၏။

——

အနိယတ ယောဂီ

၁၂၁။ မာ, ဣဿ်, မစ်, ကု၊ ထိ, မိဒ်, စု၊ သုံးခု ဝိရတိ။
၁၂၂။ နှစ် ပမညာ၊ ဆယ့်တစ်ဖြာ၊ ရံခါ ယှဉ်ကြဘိ။
၁၂၃။ အာရုံ မတူ၊ ကွဲကြမူ၊ အတူ မဖြစ်ဘိ။

မာနှ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ထိန၊ မိဒ္ဓ၊ ဝိရတီသုံးခု၊ အပ္ပမညာ‌ဒွေ—ဤစေတသိက် ၁၁ - သည် အနိယတယောဂီ မည်၏။ ရံခါသာ ယှဉ်၏။

ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ—ဤ ၃ - ခုသည် အာရုံကွဲကြ၏။ တပေါင်းတည်း မဖြစ်ကြ။ အသီးသီးသာ ဖြစ်ကြ၏။

ဝိရတီ၊ အပ္ပမညာ—ဤ ၅ - ခုတို့လည်း ထိုအတူ အသီးသီးသာ ယှဉ်ကြ၏။

စေတသိက် အပြား

၁၂၄။ သံ, သင်, ကို သိ၊ အကျယ်ရှိ၊ များဘိ စေသီးသီး။

ပြဆိုခဲ့ပြီးသော သမ္ပယောဂနည်း ၁၈ - ပါး၊ သင်္ဂဟနည်း ၃၃ - ပါးကို သိ၍ စေတသိက်တို့ကို အကျယ်ဝေဖန်သည် ရှိသော် အသီးအသီး စေတသိက်တရား အလွန်များဘိ၏။ ဖဿသည် စိတ်အကျဉ်း ၈၉ - ခု၊ အကျယ် ၁၂၁ - ခု၌ ယှဉ်သောကြောင့် ဖဿစေတသိက်ပေါင်း အကျဉ်း ၈၉ - ခု၊ အကျယ် ၁၂၁ - ခုဖြစ်၏ စသည်ဖြင့် ဝေဖန်၍ သိလေ။

* ပိုဒ်ခုနစ်ဆယ်၊ လင်္ကာခြယ်၊ ဤဝယ် စေပိုင်းပြီး။

စေတသိက်ပိုင်း ပြီး၏။

www.dhammaransi.com

၃ - ပကိဏ်းပိုင်း

ဝေဒနာသင်္ဂဟ

ဝေဒနာသင်္ဂဟကို စိတ်ပိုင်း၌ ပြဆိုပြီးခဲ့ပြီ။ သုခဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော စိတ် - ၁၊ ဒုက္ခဝေဒနာ နှင့် ယှဉ်သောစိတ် - ၁၊ ဒေါမနဿဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သောစိတ် - ၂၊ သောမနဿဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သောစိတ် - ၆၂၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သောစိတ် - ၅၅၊ သရုပ်ဖော်၍ ခဲ့လေ။

ဝေဒနာသင်္ဂဟ ပြီး၏။

ဟေတုသင်္ဂဟ

၁၂၅။ လော, ဒေါ, မော သုံး၊ အ, နှင့် သုံး၊ ခေါ်လုံး ဟိတ် ခြောက်ပါး။

၁၂၆။ ရေသောက်မြစ်နှယ်၊ ကျေးဇူးကြွယ်၊ ကြီးကျယ် ကြောင်းရင်းများ။

လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ၊ ဟိတ် ၆ - ပါး။ နောက်ကဗျာကား ဟိတ်၏ အနက်တည်း။

ရှေ့ဟိတ် ၃ - ပါးကား အကုသိုလ်ဟိတ်တည်း။ နောက်ဟိတ် ၃ - ပါးကား ကုသိုလ်စိတ်မှာလည်း ပါရှိ၏။ ဝိပါက်စိတ် ကြိယာစိတ် ဟူသော အဗျာကတစိတ်တို့မှာလည်း ပါရှိ၏။ ကုသိုလ်စိတ်မှာ ပါရှိသည်ကား ကုသိုလ်ဟိတ် ၃ - ပါးတည်း။ အဗျာကတစိတ်မှာ ပါရှိသည်ကား အဗျာကတဟိတ် ၃ - ပါးတည်း။ ထို့ကြောင့် ဟိတ်သည် ဇာတ်အားဖြင့် ၉ - ပါး ဖြစ်၏။

တနည်း — အကုသိုလ်ဟိတ် ၃ - ပါး၊ ကုသိုလ်ဟိတ် ၃ - ပါး ဝိပါက်ဟိတ် ၃ - ပါး၊ ကြိယာဟိတ် ၃ - ပါး၊ ၁၂ - ပါး ဖြစ်၏။

www.dhammaransi.com

အဟိတ်စိတ်၊ ဧကဟိတ်စိတ်၊ ဒွိဟိတ်စိတ်၊ တိဟိတ်စိတ်။

၁၂၇။ အဟိတ် ဆယ့်ရှစ်၊ ဧဟိတ် နှစ်၊ ဒွိဖြစ် ဝီသဒွေး။
၁၂၈။ ဟိတ်သုံးပါးယှဉ်၊ တိဟိတ်တွင်၊ သချ်ာ ဇော သတ္တေး။
၁၂၉။ စိတ်နှင့် စေယှဉ်၊ ကျေလည်လျှင်၊ ဟိတ်မြင် မခက်သေး။

'ဇောသတ္တေး' ကား ၄၇ - တည်း။ စိတ်ပိုင်းမှာ ပြဆိုခဲ့သည့် အဟိတ်စိတ် ၁၈ - ခုကို 'အဟိတ်ဆယ့်ရှစ်' ဆိုသည်။

မောဟမူစိတ် ၂ - သည် မောဟဟိတ် တခုနှင့်သာ ယှဉ်၏။ 'ဧကဟိတ်' ၂ - ခု မည်၏။

လောဘမူစိတ် ရှစ်သည်လောဘဟိတ်၊ မောဟဟိတ်၊ ၂ - ခုနှင့်ယှဉ်၏။

ဒေါသမူစိတ် ၂ - ခုသည် ဒေါသဟိတ်၊ မောဟဟိတ် ၂ - ခုနှင့်ယှဉ်၏။

မဟာကုသိုလ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် ၄ - ခု၊ မဟာဝိပါက် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် ၄ - ခု၊ မဟာကြိယာ ဉာဏဝိပ္ပယုတ် ၄ - ခု၊ ဤ ၁၂ - ခုသည် အလောဘဟိတ်၊ အဒေါသဟိတ် ဟူသော ဟိတ် ၂ - ပါးနှင့် ယှဉ်၏။

ဤသို့လျှင် ဤ ၂၂ - ခုသောစိတ်သည် ဟိတ် ၂ - ပါးစီနှင့် ယှဉ်သောကြောင့် 'ဒွိဟိတ' စိတ် မည်၏။

မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄ - ခု၊ မဟာဝိပါက် ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄ - ခု၊ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄ - ခု၊ ပေါင်း ကာမတိဟိတ် ၁၂ - ခု။

မဟဂ္ဂုတ် ဈာန်စိတ် - ၂၇၊ လောကုတ္တရာစိတ် ၈ - ခု၊ ပေါင်း ၄၇ - ခုသော စိတ်တို့သည် အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ ဤ ဟိတ် ၃ - ပါးနှင့် ယှဉ်သောကြောင့် 'တိဟိတ်' စိတ် မည်၏။ (စေတသိက်ပိုင်းကျေလည်လျှင် ဤဟေတုသင်္ဂဟသည် အလွန် လွယ်လှ၏။)

ဟေတုသင်္ဂဟ ပြီး၏။

www.dhammaransi.com

ကိစ္စသင်္ဂဟ

(၁) ပဋိသန္ဓိကိစ္စ = ဘဝ အသစ်အသစ် ဆက်လက်ခြင်း ကိစ္စ လည်းကောင်း။

(၂) ဘဝင်္ဂကိစ္စ = ဘဝကို စောင့်ရှောက်ခြင်းကိစ္စ လည်းကောင်း။

(၃) အာဝဇ္ဇနကိစ္စ = ဆင်ခြင်ခြင်း ကိစ္စလည်းကောင်း။

(၄) ဒဿနကိစ္စ = မြင်ခြင်း ကိစ္စလည်းကောင်း။

(၅) သဝနကိစ္စ = ကြားခြင်း ကိစ္စလည်းကောင်း။

(၆) ဃာယနကိစ္စ = နံခြင်း ကိစ္စလည်းကောင်း။

(၇) သာယနကိစ္စ=လျက်ခြင်း သာယာခြင်းကိစ္စ လည်းကောင်း။

(၈) ဖုသနကိစ္စ = တွေ့ထိခြင်း ကိစ္စလည်းကောင်း။

(၉) သမ္ပဋိစ္ဆနကိစ္စ = ယက်ခံ သိမ်းပိုက်ခြင်း ကိစ္စလည်းကောင်း။

(၁၀) သန္တီရဏကိစ္စ = စိစစ်ခြင်း ကိစ္စလည်းကောင်း။

(၁၁) ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနကိစ္စ=ပိုင်းခြား မှတ်သားခြင်း ကိစ္စလည်းကောင်း။

(၁၂) ဇဝနကိစ္စ = အဟုန်နှင့်တကွ ကျရောက်ခံစံခြင်း ကိစ္စလည်းကောင်း။

(၁၃) တဒါရမ္မဏကိစ္စ = ဇောသို့ အာရုံလိုက်ခြင်း ကိစ္စလည်းကောင်း။

(၁၄) စုတိကိစ္စ = ဘဝမှ ရွေ့လျောခြင်း ကိစ္စလည်းကောင်း။ စုဒ္ဒသကိစ္စာနိ၊ ၁၄ - ပါးသော ကိစ္စတို့တည်း။ [နှုတ်တက် ရစေ]

၁၃၁။ စပ်ဆက်, စီစဉ်၊ ဆင်ခြင်, ကြည့်ရှု၊ ကြားနာမှုနှင့်၊ နံမှု, လျက်မှု၊ တွေ့ထိမှုမှန်၊ လက်ခံ, စစ်ဆေး၊ ပိုင် ခြားရေး တည့်၊ သိရေးတွင်ကျယ်၊ တာတွယ် လိုက်စား၊ ရွေ့ရှား ပြောင်းခွာ၊ ဆယ့်လေးဖြာ၊ ပြုရာကိစ္စစဉ်။

၁၃၁။ ဥ—သန္ဓိရ၊ စိတ်နှစ်ခွဲမှု၊ သန္ဓိ, ဘဝင်၊ သန္တီရဏ်နှင့်၊ အာရုံလိုက်မှု၊ အဆုံးစု၊ ငါးခု ကိစ္စယှဉ်။

www.dhammaransi.com

'၃ - သန္တီရဏ၊ စိတ်နှစ်ဒွိ' ဆိုသည်ကား - ဥပေက္ခာသန္တီရဏ ၂- ခု ကို ဆိုသည်။ ဤ ၂ - ခုသောစိတ်သည် ငါးကိစ္စတပ်၏၊ ငါးကိစ္စ ဟူသည်ကား (၁) ပဋိသန္ဓိကိစ္စ (၂) ဘဝင်ကိစ္စ (၃) သန္တီရဏကိစ္စ (၄) အစဉ်လိုက်မှု ဟူသော တဒါရုံကိစ္စ (၅)) တခုသော ဘဝ၏ အဆုံးဖြစ်သော စုတိကိစ္စ၊ ဤ ငါးကိစ္စတည်း။

၁၃၂။ အာဝဇ္ဇန်း၊ ကိစ္စဝန်း၊ ဝဇ္ဇန် နှစ်စိတ်ပင်။

အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စရှိသော စိတ်ကား ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ် - ၁၊ မနောဒွါရာ ဝဇ္ဇန်းစိတ် - ၁၊ ဤ နှစ်စိတ်ပင်တည်း။

၁၃၃။ ဒဿနာဒိ၊ စက္ခာဒိ၊ သိလေ စိတ်အစဉ်။

ဒဿန အစရှိသော ခုနစ်ကိစ္စမှာ စက္ခုဝိညာဉ်အစရှိသော စိတ် ၇- မျိုးတို့နှင့် အစဉ်အတိုင်း တိုက်ဆိုင်၍ သိလေ ဟူလို။

သိပုံကား — စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေသည် ဒဿနကိစ္စတပ်၏။
သောတဝိညာဉ်ဒွေသည် သဝနကိစ္စတပ်၏။
ဃာနဝိညာဉ်ဒွေသည် ဃာယနကိစ္စတပ်၏။
ဇိဝှာဝိညာဉ်ဒွေသည် သာယနကိစ္စတပ်၏။
ကာယဝိညာဉ်ဒွေသည် ဖုသနကိစ္စတပ်၏။
သမ္ပဋိစ္ဆိုန်းဒွေသည် သမ္ပဋိစ္ဆနကိစ္စတပ်၏။
သန္တီရဏ ၃ - ခုသည် သန္တီရဏကိစ္စတပ်၏။ ကိစ္စ - ၇၊ စိတ်ပေါင်း ၁၅။ ဤသို့ တိုက်ဆိုင်၍ သိလေ။

၁၃၄။ ဝုဋ္ဌောကိစ္စာ၊ မနောဒွါ၊ တစ်သာ အမြဲပင်။

ဝုဋ္ဌောကိစ္စတခုမှာ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ၁ — သာ အမြဲပင်တည်း။

၁၃၅။ ဇဝနကြဉ်ဘိ၊ ကု, ကု, ကြိ၊ ဖိုလ်ထည့် ဇော ပဉ်ပဉ်။

'ပဉ်ပဉ်' ဆိုသည်ကား ပဉ္စပဉ္စတည်း။ ငါးဆယ့်ငါးဆိုလိုသည်။ အကုသိုလ်စိတ် ၁၂၊ ကုသိုလ်စိတ် ၂၁၊ အာဝဇ္ဇန်းဒွေကြဉ်သော ကြိယာ

www.dhammaransi.com

စိတ် ၁၀၊ဖိုလ်စိတ် ၄ - ခုထည့်။ ဇောက်စွတပ်သော စိတ်ပေါင်း ၅၅ ဖြစ်၏။ ဇော ၅၅ - ခေါ်သည်။

၁၃၆။ သန္တီ ဩ၊ မဟာဝိ၊ မှတ်သိ တဒါရင်။

သန္တီရဏစိတ် ၃ - ခု၊ မဟာဝိပါက်စိတ် ၈ - ခု၊ ဤ ၁၁ - ခု သည် တဒါရုံကိစ္စတပ်၏။ တဒါရုံ ကောဒသ ခေါ်သည်။

၁၃၇။ သော သန္တီရီ၊ ကိစ္စ ၌၊ သန္တီ, တဒါရင်။

သောမနဿသန္တီရဏစိတ်သည် သန္တီရဏကိစ္စ၊ တဒါရုံကိစ္စအားဖြင့် ကိစ္စ ၂ - ပါးတပ်၏။

၁၃၈။ မနောဒွါရာ၊ ဒွိကိစ္စာ၊ ဝုဋ္ဌာ, ဝဇ္ဇန်ပင်။

မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်သည် အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စ၊ ဝုဋ္ဌောကိစ္စအားဖြင့် နှစ်ကိစ္စ တင်၏။

၁၃၉။ ရှစ် မဟာဝိ၊ ဘွင်, သန္တိ၊ စုတိ, တဒါရင်။

မဟာဝိပါက်စိတ် ရှစ်ခုသည် ပဋိသန္ဓေကိစ္စ၊ ဘဝင်ကိစ္စ၊ စုတိကိစ္စ၊ တဒါရုံကိစ္စအားဖြင့် လေးကိစ္စတပ်၏။

၁၄၀။ ကိုး မဟဂ်ဝိ၊ ကိစ္စဩ။ သန္တိ, ဘွင်, စု, ယှဉ်။

မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက် ၉ - ခုသည် ပဋိသန္ဓေကိစ္စ၊ ဘဝင်ကိစ္စ၊ စုတိကိစ္စ၊ ဤသုံးကိစ္စနှင့် ယှဉ်၏။ ဤသုံးကိစ္စ တပ်၏ ဆိုလိုသည်။

၁၄၁။ တစ် - ခြောက်ဆယ့်ရှစ်၊ နှစ်မှု - နှစ်၊ လေး - ရှစ်, သုံး - ကိုးပင်။

၁၄၂၊ ငါးမှုကား ၌၊ ဒ.ပေါင်းသိ၊ ပြီး၏ ကိစ္စသင်။

တစ်ကိစ္စတပ်သော စိတ်ပေါင်း ၆၈၊ နှစ်ကိစ္စတပ်သော စိတ်ပေါင်း ၂၊ လေးကိစ္စတပ်သော စိတ်ပေါင်း ၈၊ သုံးကိစ္စတပ်သော ပေါင်း ၉ ။ [လက်ာဖြစ်၍ လေး - သုံး ရှေ့နောက်ပြန်သည် [။ ငါးကိစ္စ တပ်သော စိတ်ပေါင်း ၂၊ ဤသို့ အပေါင်းနှင့်တကွ သိပါလျှင် ကိစ္စ သင်္ဂဟ ပြီးစီး၏ ဟူလို။

www.dhammaransi.com

ငါးကိစ္စကပ် ၂ - ဟူသည် ဥပေက္ခာသန္တီရဏ ၂ - ခုတည်း။

သုံးကိစ္စကပ် ၉ - ကား မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက် ၉ - ခုတည်း

လေးကိစ္စကပ် ရှစ် - ကား မဟာဝိပါက် ရှစ်ခုတည်း။

နှစ်ကိစ္စကပ် နှစ် - ကား သောမနဿသန္တီရဏ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ဤ ၂ - တည်း။

တကိစ္စကပ် ၆၈ - ကား ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း ၁၊ ဒွေပဉ္စဝိညာဏ် ၁၀၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုန်းဒွေ၊ ဇော ၅၅၊ ဤ ၆၈ - တည်း။ အလွန်ထွေးရှုပ်သည်၊ ရှင်းအောင် ခွဲလေ။

ဟေတုသင်္ဂဟနှင့် စပ်၍ ခွဲနည်းကား—

ဥပေက္ခာသန္တီရဏ ၂ - ခု၊ မဟာဝိပါက် ၈ - ခု၊ မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက် ၉ - ခု၊ ဤ ၁၉ - ခုသည် ပဋိသန္ဓေစိတ်လည်း မည်၏။ ဘဝင်စိတ်လည်း မည်၏။ စုတိစိတ်လည်း မည်၏။

ထို ၁၉ - ခုတွင် ဥပေက္ခာသန္တီရဏ ၂ - ခုကား အဟိတ်ပဋိသန္ဓေတည်း။ အဟိတ်ဘဝင်၊ အဟိတ်စုတိတည်း။

မဟာဝိပါက် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် ၄ - ခုသည် ဒွိဟိတ်ပဋိသန္ဓေတည်း။

မဟာဝိပါက် ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄ - ခု၊ မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက် ၉ - ခု၊ ဤ ၁၃ - ခုသည် တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ တေရသတည်း။ တိဟိတ်ဘဝင်တေရသ၊ တိဟိတ် စုတိ တေရသတည်း။

တဒါရုံ ဧကာဒသမှာလည်း အဟိတ် တဒါရုံ ၃ - ခု၊ ဒွိဟိတ် တဒါရုံ ၄ - ခု၊ တိဟိတ် တဒါရုံ ၄ - ခုတည်း။

ဇော ၅၅ - တွင်လည်း—

အဟိတ်ဇော ၁ - မှာ ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်တည်း။

www.dhammaransi.com

ကေဟိတ်ဇော ၂ - မှာ မောဟမူ ဒွေတည်း။ ဒွိဟိတ်ဇော ၁၈၊ တိဟိတ်ဇော ၃၄။

ရှင်းဘိဟိတ်ဇော ၄၄ - တွင်လည်း ကာမတိဟိတ်ဇော ၈၊ မဟဂ္ဂုတ်ဇော ၁၈၊ လောကုတ္တရာဇော ၈။ [မဟဂ္ဂုတ်ဇော ၁၈ - နှင့် လောကုတ္တရာဇော ၈ - ကို အပ္ပနာဇော ဆဗ္ဗိသ ခေါ်သည်] ဆဗ္ဗိသကား ၂၆ - တည်း။

ကိစ္စသင်္ဂြိုဟ် ပြီး၏။

—

ဒွါရသင်္ဂြိုဟ်

၁၄၃။ စက်, သော, ဃာ, ဇိ၊ ကာ, မနီ၊ ခြောက်လီ ဒွါရမှတ်။

စက္ခုဒွါရ၊ သောတဒွါရ၊ ဃာနဒွါရ၊ ဇိဝှါဒွါရ၊ ကာယဒွါရ၊ **မနောဒွါ**။

၁၄၄။ အကြည်အလင်၊ ဖိတ်ဖိတ်လွှင်၊ ထွက်ဝင် တံခါးပေါက်။

ကိုယ်တွင်း၌ စိတ်စေတသိက်တို့၏လည်းကောင်း အပ၌ အာရုံ ၆ - ပါး တို့၏သည်းကောင်း ဆိုင်ရာချင်းချင်း ပေါင်းသင်းဆက်ဆံ ထွက်ဝင် ရန် ဖြစ်သော အမျက်စိန်ရည် ဖိတ်ဖိတ်လည် အကြည် တံခါး ခြောက် ပေါက်တည်း။

၁၄၅။ ဘဝင်ဆယ့်ကိုး၊ စိတ်အမျိုး၊ ခေါ်ရိုးမနောဒွါ။

ဘဝင်စိတ် ၁၉ - ခုကို မနောဒွါရ ခေါ်ရိုး ရှိသည်။ ဤအရာ၌ မနောဒွါရ ဟူသည် ဘဝင်စိတ် ၁၉ — ခုကို သိလေ။

၁၄၆။ စက္ခု စသည်၊ ဖိတ်ဖိတ်လည်၊ အကြည် ရုပ်တို့သာ။

၁၄၇။ မနော ဟူသည်၊ ဖိတ်ဖိတ်လည်၊ အကြည် နာမ်တို့သာ။

စက္ခုဒွါရ စသည်တို့ကား ဖိတ်ဖိတ်လည်သော ရုပ်အကြည်တို့သာ တည်း။ မနောဒွါရ**ကား** နာမ်အကြည်တည်း။

၁၄၈။ ပဉ္စဝိညာဉ်၊ ကိုယ်စီယှဉ်၊ ငါးအင် ဒွါရမှာ။

စက္ခုဝိညာဏ်ဒွေသည် စက္ခုဒွါရ၌သာ ဖြစ်၏။ သောတဝိညာဏ်ဒွေသည် သောတဒွါရ၌သာ၊ ဃာနဝိညာဏ်ဒွေသည် ဃာနဒွါရ၌သာ၊ ဇိဝှါဝိညာဏ်ဒွေသည် ဇိဝှါဒွါရ၌သာ၊ ကာယဝိညာဏ်ဒွေသည် ကာယဒွါရ၌သာ ဖြစ်၏။

၁၄၉။ မနောဓာတ်ခေါ်၊ စိတ်မနော်၊ ငါးဖော် ဒွါရမှာ။

ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း နှင့် သမ္ပဋိစ္ဆိုန်းဒွေကို မနောဓာတ် ၃-ခု ခေါ်သည်။ ယင်းမနောဓာတ် ၃-ခုသည် ငါးဒွါရ၌သာ ဖြစ်၏။

၁၅၀။ မနောဒွါရာ၊ တီ သုံးဖြာ၊ မဟာဝိပါက် ရှစ်။
၁၅၁။ နှစ်ဆယ့်ကိုးမျိုး၊ ဇောကာမ၊ ဒွါရ ခြောက်ပါး ဖြစ်။

မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ၁၊ သန္တီရဏ ၃-ခု၊ မဟာဝိပါက် ၈-ခု၊ ကာမဇော-၂၉၊ ဤ ၄၁-ခုသော စိတ်တို့သည် ၆-ဒွါရလုံး၌ ဖြစ်ကုန်၏။

ထိုတွင် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်သည် ပဉ္စဒွါရ၌ ဖြစ်သောအခါ ဝုဋ္ဌော ကိစ္စနှင့် ဖြစ်၏။ မနောဒွါရ၌ ဖြစ်သောအခါ အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စနှင့် ဖြစ်၏။

သန္တီရဏ ၃-ခုသည် ပဉ္စဒွါရ၌ ဖြစ်သောအခါ သန္တီရဏကိစ္စ၊ တဒါရုံကိစ္စ ၂-ပါးနှင့် ဖြစ်၏။ မနောဒွါရ၌ ဖြစ်သောအခါ တဒါရုံကိစ္စနှင့် ဖြစ်၏။

မဟာဝိပါက် ၈-ခုသည် ၆-ဒွါရ၌ပင် တဒါရုံကိစ္စနှင့် ဖြစ်၏။

၁၅၂။ ဇောအပ္ပနာ၊ ဆဗ္ဗီသာ၊ မှန်စွာ မနောဖြစ်။

အပ္ပနာဇော ၂၆-¹ခုသည် မနောဒွါရ၌သာ ဖြစ်သည်။ ပဉ္စဒွါရ၌ မဖြစ်။

၁။ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်နှင့် ကြိယာဇော ၁၈၊ လောကုတ္တရာဇော ၈။

www.dhammaransi.com

၁၅၃။ ဆယ့်ကိုး ပဋိသန်၊ စိတ်အမှန်၊ ခြောက်တန် ဒွါရလွတ်။

ပဋိသန္ဓေစိတ် ၁၉ – ခုသည် ၆ – ဒွါရမှ လွတ်၏။ ဒွါရဝိမုတ်ခေါ်၏။ ဘဝင်စိတ် – ၁၉၊ စုတိစိတ် – ၁၉၊ အတူတူပင်။

ထို ၁၉ – တွင် ဥပေက္ခာသန္တီရဏ ၂ - ခု၊ မဟာဝိပါက် ၈ - ခု ဟူသော ကာမပဋိသန္ဓေ ၁၀ – သည် ပဋိသန္ဓေကိစ္စ၊ ဘဝင်ကိစ္စ၊ စုတိကိစ္စတပ်ခိုက်၌သာ ၆ – ဒွါရမှ လွတ်သည်။ သန္တီရဏကိစ္စ၊ တဒါရုံကိစ္စတပ်ခိုက် ၆–ဒွါရ၌ပင် ဖြစ်သည်။

ရူပဝိပါက် ၅ – ခု၊ အရူပဝိပါက် ၄ – ခု ဟူသော မဟဂ္ဂုတ်ပဋိသန္ဓေစိတ် ၉–ခုသည်မူကား အချင်းခပ်သိမ်း ၆–ဒွါရမှလွတ်သည်။

၁၅၄။ စက္ခုဒွါရောက်၊ လေးဆယ့်ခြောက်၊ ယူကောက် စိတ်အရ။

စက္ခုဒွါရ၌ စိတ်ပေါင်း ၄၆ - ဖြစ်၏။ ၄၆ - [1]ပါးသော စိတ်ကား-ဒွေပဉ္စဝိညာဏ် ၁၀ - ကြဉ်၍ ကာမစိတ် ၄၄ - ကို မှတ်ရ၍ထား။ ၎င်း ၄၄ - ၌ စက္ခုဝိညာဏ်ဒွေ ထည့်လျှင် ၄၆ - ဖြစ်၏။ ဤ ၄၆ - ပါးသော စိတ်တို့သည် စက္ခုဒွါရ၌ ဖြစ်သောစိတ် မည်ကုန်၏။

၁၅၅။ သောတ စသည်၊ ဒွါလေးလီ၊ ထုံးမှီ ရှေးနည်းပြ။

ထို အတူ သောတဒွါရ။ ပ ။ကာယဒွါရတို့၌လည်း စိတ်ပေါင်း ၄၆ - ပါးစီ ဖြစ်ကုန်၏။ ယင်း မှတ်၍ ထားအပ်သော ကာမစိတ် ၄၄ - တွင် သောတဝိညာဏ်ဒွေ ထည့်။ ၄၆ - ပါးသောစိတ်တို့သည် သောတဒွါရ၌ ဖြစ်သောစိတ် မည်ကုန်၏။ ပ ။ ၄၄ - ပါးသော ကာမစိတ်တို့

၁။ ရူပါရုံ နှင့် စက္ခုဒွါရတို့ တွေ့ထိရာ၌ စက္ခုဒွါရဝိထိစိတ်များ ဖြစ်ကြသည်၊ ထိုဝိထိစိတ် ၄၆ – ပါးကား ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း ၁၊ စက္ခုဝိညာဏ် ၂၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုန်း ၂၊ သန္တီရဏ ၃၊ ဝုဋ္ဌော (မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း) ၁၊ ကာမဇော ၂၉၊ တဒါရုံ ၁၁၊ ပေါင်း ၄၆။ (သန္တီရဏ ၃ - ပါး လည်း တဒါရုံကိစ္စတပ်နိုင်၍ ၂ – ခါထပ်နေသည်၊ ထို့ကြောင့် ၄၆ - ပါးပင် ရသည်။)

www.dhammaransi.com

တွင် ကာယဝိညာဏ်မှ ထည့်။ ၄၆ - ပါးသော စိတ်တို့သည် ကာယဒွါရ၌ ဖြစ်သောစိတ် မည်ကုန်၏။ ဆုံပြီး သံပေါက်တို့နှင့် နှိုးနှော၍ သိလေ။

၁၅၆။ ခြောက်ဆယ်ခွန်သာ၊ မနောဒွါ၊ သန္တာ စိတ်ရေရ။

မနောဒွါရ၌ စိတ်ပေါင်း ၆၇ - ပါး ဖြစ်၏။ ၆၇ - ပါးသော စိတ်တို့ကား—တဒါရုံ ကောဒသ၊ ကာမဇော ဝဋုယုတ် - ၃၀၊ အပ္ပနာဇော ၂၆၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ၁ - ခု၊ ဤ ၆၇ - ပါးတို့ပေတည်း။

၁၅၇။ တဒွါရရောက်၊ သုံးဆယ့်ခြောက်၊ ငါးရောက် မနောသုံး။

၁၅၈။ ခြောက်ဒွါရဖြစ်၊ သုံးဆယ့်တစ်၊ လွတ်,ဖြစ် တဆယ်နှုန်း။

၁၅၉။ မဟဂ် ဝိပါ၊ ကိုးခုမှာ၊ ခြောက်ဒွါ လွတ်မြဲထုံး။

'တဒွါရရောက်' ဆိုသည်ကား — တဒွါရ၌သာ ရောက်သည် ဖြစ်သည် ဟူလို။ ၃၆ ဆိုသည်ကား— ဒွေပဉ္စဝိညာဏ် ၁၀ - နှင့် အပ္ပနာဇော ဆဗ္ဗိသတည်း။

'ငါးရောက် မနောသုံး' ဆိုသည်ကား — ၅ - ဒွါရ၌သာ ရောက်သော စိတ်ကား မနောဓာတ် ၃ - ခုဘည်း။

မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ၁၊ သောမနဿသန္တီရဏ - ၁၊ ကာမဇော - ၂၉၊ ဤကား ၆ - ဒွါရဖြစ် ၃၁ - တည်း။

'လွတ်,ဖြစ် တဆယ်' ဆိုသည်ကား ဥပေက္ခာသန္တီရဏ - ၂၊ မဟာဝိပါက် - ၈၊ ဤတဆယ်သည် ပဋိသန္ဓေ၊ ဘဝင်၊ စုတိကိစ္စ တပ်ခိုက် ၆ - ဒွါရမှ လွတ်၏။ သန္တီရဏကိစ္စ၊ တဒါရုံကိစ္စ တပ်ခိုက် ၆ - ဒွါရ၌ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် 'လွတ်,ဖြစ် တဆယ်နှုန်း' ဆိုသတည်း။

မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက် ၉ ခုသည်မူကား အမြဲလျှင် ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိကိစ္စ ၃ - ခုသာ တပ်သည် ဖြစ်၍ ၆ - ဒွါရမှ အမြဲလွတ်သတည်း။

ဒွါရသင်္ဂဟ ပြီး၏။

www.dhammaransi.com

အာရမ္မဏ သင်္ဂဟ

၁၆၀။ ရူပ, သဒ္ဒါ၊ ဂန္ဓာ,ရသာ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ၊ ဓမ္မ ခြောက်အာရုံ။

၁၆၁။ စိတ်, စေတသိက်၊ နိဗ္ဗာန်, ရုပ် အကြွင်း၊ ပညတ်အများ၊ ဤငါးပါး၊ မှတ်သား ဓမ္မာရုံ။

၁၆၂။ ဆွဲကိုင် မှီတွယ်၊ ကျေးဇူးကြွယ်၊ ခြောက်သွယ် ခေါ် အာရုံ။

စိတ်အကုန် စေတသိက်အကုန် နိဗ္ဗာန် ဟူ၍ နာမ်ဓမ္မာရုံ ၃-ပါး။ ရုပ်အကြွင်းဆိုသည်ကား- ရူပ၊ သဒ္ဒ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗတို့မှ ကြွင်းသော ၂၁-ခုသော ရုပ်ဓမ္မာရုံ၊ ပညတ်ဓမ္မာရုံ ဟူ၍ ဓမ္မာရုံအပြား ၅-ပါး ရှိ၏။

ရုပ် ၂၁-ခုကို စက္ခု၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇိဝှါ၊ ကာယ ဟူသော ပသာဒရုပ် ၅-ခု တရပ်၊ သုခုမရုပ် ၁၆-ခု တရပ် နှဲ့ဝေသည်ရှိသော် ဓမ္မာရုံ ခြောက်မျိုး ဖြစ်၏။

နောက်ကဗျာကား- အာလမ္ဗဏသဒ္ဒါ၏ အနက်သဘောတည်း။ စိတ် စေတသိက်တို့၏ ဆွဲကိုင်မှီတွယ်ရာ ဆိုလိုသည်။

ကာလဝိမုတ်

၁၆၃။ နိဗ္ဗာန်, ပညတ်၊ နှစ်ရပ် ဓမ္မ၊ ဖြစ်ကင်းပ၊ ကာလဝိမုတ်ကြာ။

ဖြစ်ခြင်းဟူသော ဥပါဒ်ဇာတိမှ ကင်းလွတ်သော နိဗ္ဗာန် နှင့် ပညတ်-ဤနှစ်ပါးသည် အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် သုံးတန်သော ကာလမှ လွတ်သည် ဖြစ်၍ ကာလဝိမုတ် မည်၏။

စိတ် စေတသိက် ရုပ် အလုံးစုံတို့သည် ကာလသုံးပါး၌ ယှဉ်သော ကြောင့် ဘေကာလိက ဓမ္မတို့ မည်ကုန်၏။

၁၆၄။ ပဉ္စဝိညာဏ်၊ ကိုယ်စီရံ၊ ငါးတန် ရူပါဒိ။

၁၆၅။ မနောဓာတ်၊ ငါးအာရုံ၊ နှစ်စုံ ဆယ့်သုံးရှိ။

www.dhammaransi.com

၁၆၆။ ပစ္စုပ် ကောန်၊ ရုပ်ကောန်၊ အမှန် တွေးယူညှိ။

စက္ခုဝိညာဏ်သည် ရူပါရုံကိုသာ အာရုံပြုသည်။ သောတဝိညာဏ်သည် သဒ္ဒါရုံကိုသာ၊ ဃာနဝိညာဏ်သည် ဂန္ဓာရုံကိုသာ၊ ဇိဝှါဝိညာဏ်သည် ရသာရုံကိုသာ၊ ကာယဝိညာဏ်သည် ပထဝီ တေဇော ဝါယော ဟူသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ၃-ခုကိုသာ အာရုံပြုသည်။

ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း သမ္ပဋိစ္ဆိုန်း ဒွေးဟူသော မနောဓာတ် ၃-ခုသည် ရူပါရုံ၊ သဒ္ဒါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ဟူသော ပဉ္စာရုံကိုသာ အာရုံပြုသည်။

ကာမအာရုံပြုစိတ် - ၂၅

ဒွေပဉ္စဝိညာဏ် ၁၀-နှင့် မနောဓာတ် ၃-ခုကို ပေါင်းပြန်သော် ၁၃-ခု ရှိ၏။ ထို ၁၃-ခုသည် ကာလအားဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်ကောန် ရုပ်ကောန် သာတည်း။ စက္ခုဝိညာဏ်ဒွေသည် ရူပါရုံကိုအာရုံပြုသည် ဆိုငြားသော်လည်း ချုပ်လေပြီးသော အတိတ်ရူပါရုံကို အာရုံပြုသည်လည်း မဟုတ်။ မဖြစ်သေးသော အနာဂတ်ရူပါရုံကို အာရုံပြုသည်လည်း မဟုတ်။ ဥပါဒ်ဋ္ဌီ ဘင်၌ တည်ဆဲဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံကိုသာ အာရုံပြုသည်။ ကြွင်းသောစိတ် ၁၁-ခုတို့၌လည်း ဤနည်းတူ သိလေ။

ထိုပဉ္စာရုံသည်လည်း ရုပ်တရားစု ကောန် ဖြစ်၍ ထို ၁၃-ခုသော စိတ်ကို ရုပ်ကောန် ဆိုသတည်း။

၁၆၇။ တဒါ, ဟသ၊ ဆယ့်နှစ်ဝ၊ ကာမကိုသာ သိ။

တဒါရုံ ကောဒသ[၁]၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်၊ ဤ ၁၂-ခုသည် ကာမမျိုး ဖြစ်သော ရုပ်အကုန် နာမ်အကုန်ကို အာရုံပြုနိုင်၏ဟု သိရမည် ဟူလို။

ကာမအာရုံပြုစိတ်ပေါင်း - ၂၅ ပြီး၏။

၁။ တဒါရုံ ၁၁=မဟာဝိပါတ် ၈-ပါး၊ သန္တီရဏ ၃-ပါး။

www.dhammaransi.com

လောကုတ္တရာကြဉ် အလုံးစုံအာရုံပြု

၁၆၈။ အကု ဆယ့်နှစ်၊ ရှစ် ဝိပ္ပယုတ်၊ ကု,ကြိ,ထုတ်၊ လောကုတ် ကြဉ်၍ သိ။

အကုသိုလ်စိတ် ၁၂၊ မဟာကုသိုလ်ဉာဏဝိပ္ပယုတ် မဟာကြိယာ ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ဟူသော ဝိပ္ပယုတ်ရှစ်ခု၊ ပေါင်း ၂၀–သည် မဂ်လေးတန် ဖိုလ်လေးတန် နိဗ္ဗာန် ဟူသော လောကုတ္တရာ တရားမျိုးကိုလွတ်၊ ကြွင်းသော ကာမစိတ် စေတသိက်၊ ရူပစိတ်စေတသိက်၊ အရူပစိတ် စေတသိက်၊ ရုပ် ၂၈ – ခု၊ ပညတ်ချိုး ဟူသော အလုံးစုံကို အာရုံပြုနိုင်သည်။

အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ်ကြဉ် အလုံးစုံ အာရုံပြု

၁၆၉။ ကာမ – ကုညာဏ်၊ ကုဘိညာဏ်၊ ငါးတန် စိတ်မနိ။

၁၇၀။ ရဟတ်မဂ် ဖိုလ်၊ ကြဉ်စေလို၊ ကြွင်းကို အကုန်သိ။

ကာမကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄ - ခု၊ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်စိတ် ၁ - ခု ဤငါးခုသောစိတ်သည် အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကြဉ်၍ ကြွင်းသော အလုံးစုံသော ကာ ရူပ အရူပစိတ် စေတသိက်၊ အောက်မဂ် ၃ - ခု၊ အောက်ဖိုလ် ၃ - ခု၊ ရုပ် ၂၈ - ခု၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပညတ်ကို အာရုံပြုနိုင်သည်။

အလုံးစုံ အာရုံပြုစိတ်

၁၇၁။ ကာမ – ကြိညာဏ်၊ ကြိဘိညာဏ်၊ ဝဋ္ဋန် မနောဆိ။

၁၇၂။ ခပ်သိမ်း အာရုံ၊ အလုံးစုံ၊ အကုန် ပြုလေဘိ။

ကာမကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄ - ခု၊ ကြိယာအဘိညာဉ်စိတ် ၁ - ခု၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ် ၁ - ခု၊ ဤ ၆ - ခုသော စိတ်သည် ကာမ ရူပ အရူပ လောကုတ္တရာ နိဗ္ဗာန် ပညတ် အလုံးစုံကို အကုန် အာရုံပြုနိုင် သည်။ မည်သည့် တခုကို မပြုနိုင်ဟု ကြဉ်ဘွယ် မရှိပြီ။

ဤအရာ၌ ကုသိုလ်အဘိညာ ကြိယာအဘိညာ ဆိုသည်ကား - အဘိ ညာဏ်ကိစ္စပြီးစီးအောင် ပွားများအားထုတ်၍ ထမြောက်သော တန်းခိုး

www.dhammaransi.com

ဣန္ဒြိယပါဒ် ကြီးမြတ်သော ရူပပဉ္စမဈာန်ကုသိုလ် နှင့် ကြိယာ ၂ - ခု တည်း။

ပကတိသော ရူပပဉ္စမဈာန် ကုသိုလ် နှင့် ကြိယာ ၂ - ခုကား တခြားတည်း။

ပညတ်ကောန် — ၂၁

၁၇၃။ ဘိညာကြဉ်မူ၊ ဆယ့်ငါး ရူ၊ အရူ - ပ,တ,ဆိ။

၁၇၄။ ပညတ် ကော်၊ နှစ်ဆယ့်တစ်၊ စင်စစ်အမှန်သိ။

အဘိညာဒွေကြဉ်သော ရူပစိတ် ၁၅ - ခု၊ အရူပစိတ် ၁၂ - ခုတွင် ဂထမဖြစ်သော အာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ် ဝိပါက် ကြိယာ ၃ - ခု၊ တတိယဖြစ်သော အာကိဉ္စညာယတနကုသိုလ် ဝိပါက် ကြိယာ ၃ - ခု၊ ဤစိတ် ၂၁ - သည် ပညတ်ကိုသာ ကောန်ပြု၏။ တခြားသော ပရမတ် မျိုးကို မပြု။

'အရူ - ပ, တ, ဆိ' ခွဲ၍ ရွတ်။ ပထမ အရူပ၊ တတိယ အရူပ ဆိုလိုသည်။ 'ဆိ' ၌ ဣကာ ား အနုဗန်[၁] တည်း။ 'ဆ' ဟု မှတ်။

မဟဂ္ဂုတ်ကောန် — ၆

၁၇၅။ အရူဒုမှာ၊ ပ - ကိုသာ၊ စ - မှာ တ - ကို သိ။

အရူပစိတ် ၁၂ - ခုတို့တွင် ဒုတိယဖြစ်သော ဝိညာဏဉ္စာယတန ကုသိုလ်ဝိပါက် ကြိယာစိတ် ၃ - ခုသည် ပထမဖြစ်သော အတိတ်အာကာ- သာနဉ္စာယတနစိတ်ကို အာရုံပြုသည်။ စတုတ္ထဖြစ်သော နေဝသညာနာ- သညာယတနစိတ် ၃ - ခုသည် တတိယဖြစ်သော အတိတ် အာကိဉ္စ- ညာယတနစိတ်ကို အာရုံပြုသည်။ ထိုသို့ပြုရာ၌လည်း ကုသိုလ် ဝိပါက်

၁။ အနုဗန် = အနုဗန္ဓ (ပါဠိ) အနု = နောက်ထပ်+ဗန္ဓ = ဖွဲ့စပ် (အစပ် သော အက္ခရာ) ၁။ ဆိ၌ ဆ-သာ လိုရင်းဖြစ်သည်။ ဆိ၌ ဣ(–ိ) ကား နောက်ထပ် ဖွဲ့စပ်ထားသည့် အပို အက္ခရာဖြစ်သည်-ဟူလို။

www.dhammaransi.com

စိတ်တို့က ကုသိုလ်စိတ်ကို အာရုံပြုသည်။ ကြိယာစိတ်က ကုသိုလ်ကြိယာကို အာရုံပြုသည်။ မဟဂ္ဂုတ်ကောန် အဇ္ဇတ်ကောန် ၆ - ခုတည်း။

နိဗ္ဗာန်ကောန်

၁၇၆။ လောကုတ္တရာ၊ စိတ်ရှစ်တန်၊ နိဗ္ဗာန်ကိုသာ သိ။

လောကုတ္တရာစိတ် ၈ - ခုသည် နိဗ္ဗာန်ကိုသာ အာရုံပြုသည်။

ဒွါရဝိမုတ်စိတ် ၁၉ - ခုတို့၏ အာရုံပြုကိုမူကား ဘုံပိုင်း မရဏာသန္နဝီထိသို့ ရောက်မှ ပြဆိုလတ္တံ့။

ကောန်အနေကန် ခွဲနည်း အမျိုးမျိုးတို့မှာ လက်ာသံပေါက်ဟောင်း ရှိလေပြီ။

အာရမ္မဏသင်္ဂဟ ပြီး၏။

ဝတ္ထုသင်္ဂဟ

၁၇၇။ စက်, သော, ဃာ, ဇိ၊ ကာ, ဟဒိ၊ ခြောက်လီ ဝတ္ထုရုပ်။

၁၇၈။ တည်ရာ, မှီရာ၊ မြေပမာ၊ လွန်စွာ ကျေးဇူးထုတ်။

'စက်' ကား စက္ခုဝတ္ထု၊ 'သော' ကား သောတဝတ္ထု၊ 'ဃာ' ကား ဃာနဝတ္ထု၊ 'ဇိ' ကား ဇိဝှာဝတ္ထု၊ 'ကာ' ကား ကာယဝတ္ထု၊ 'ဟဒိ' ကား ဟဒယဝတ္ထု။ ဝတ္ထုရုပ် ၆ - ပါး။

မြေကြီးသည် သစ်ပင်တို့၏ ဖြစ်ပွားရာ ဖြစ်သကဲ့သို့ စိတ် စေတသိက်တို့၏ ဖြစ်ပွားရာ တည်ရာ မှီရာ ဌာနဖြစ်သော ရုပ်တရားအထူးကို ဝတ္ထုဆိုသည်။

ရူပဘုံမှာ ၃ - ခုသာ

၁၇၉။ ဝတ္ထု ခြောက်စုံ၊ ကာမဘုံ၊ အကုန် ရသည်သာ။

၁၈၀။ စက်, သော, နှစ်တန်၊ ဟဒယံ၊ သုံးတန် ရူပမှာ။

www.dhammaransi.com

အသညသတ်ကြဉ်သော ရူပ ၁၅ - ဘုံမှာ စက္ခုဝတ္ထု၊ သောတဝတ္ထု၊ ဟဒယဝတ္ထု၊ ဤသုံးခုသာ ရ၏။ ဃာန၊ ဇိဝှာ၊ ကာယ၊ ဤသုံးခုမရ။

၁၈၁။ အရူပမှု၊ ဝတ္ထုဟူ၊ မြူမျှ မရှိပါ။

အရူပဘုံ၌ ဝတ္ထုရုပ်ဟူ၍ တစုံတရာမျှ မရှိ။

ပဉ္စဝတ္ထုမှီ စိတ်များ

၁၈၂။ ဝိညာဏ် ဆယ်လီ၊ အမြဲမှီ၊ ငါးလီ သီးသီးသာ။

စက္ခုဝိညာဏ်ဒွေသည် စက္ခုဝတ္ထု၌မှီသည်။ သောတဝိညာဏ်ဒွေသည် သောတဝတ္ထု၌။ ဃာနဝိညာဏ်ဒွေသည် ဃာနဝတ္ထု၌။ ဇိဝှာဝိညာဏ်ဒွေသည် ဇိဝှာဝတ္ထု၌။ ကာယဝိညာဏ်ဒွေသည် ကာယဝတ္ထု၌ မှီသည်။ ဤသို့လျှင် ဒွေပဉ္စဝိညာဏ် ၁၀ - သည် မိမိဝတ္ထုနှင့်မိမိ အသီးအသီးသာ မှီသည်။

ဟဒယ အမြဲမှီ - ၄၃

၁၈၃။ မနောဓာတ်သုံး၊ မှီမြဲထုံး၊ အဆုံး ဝတ္ထုမှာ။

ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း သမ္ပဋိစ္ဆိုန်းဒွေ ဟူသော မနောဓာတ် ၃ - ခုသည် ဟဒယဝတ္ထုဟူသော အဆုံးဝတ္ထုမှာ အမြဲ မှီသည်။

၁၈၄။ သန္တီ, မဟာဝိ၊ ဒွေ ပဋိ၊ ဟသိ ဆယ့်ငါးရူ။
၁၈၅။ သောတာမဂ္ဂ၊ သုံးဆယ်ရ၊ ဟဒ္ဒ အမြဲဟူ။

သန္တီရဏသုံးခု မဟာဝိပါက် ၈ - ခုဟူသော တဒါရုံ ကောဒသ၊ ပဋိဃသမ္ပယုတ်ဟူသော ဒေါသမူဒွေ၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ် ၁ - ခု၊ ရူပစိတ် ၁၅ - ခု၊ သောတာပတ္တိမဂ်စိတ် ၁ - ခု၊ ဤ ၃၀ - သည် ဟဒယဝတ္ထု၌ အမြဲ မှီသည်။

၁၈၆။ အရူပ ပီ၊ စတုညီ၊ အမှီ မှီဟူ။

အရူပဝိပါက် ၄ - ခုသည် တစုံတခုသော ဝတ္ထုကိုမျှ အမှီ မရှိ။

www.dhammaransi.com

ရုံခါမှိ မမှိ-၄၂

၁၀၇။ လော, မော ဆယ်ဖြာ၊ မနောဒွါ၊ မဟာကု, ကြိ ရှစ်။

၁၀၈။ ကု, ကြိ ရှစ်ဖြာ၊ အရူပါ၊ ကုတ်မှာ ထက်ခုနစ်။

၁၀၉။ ဝတ္ထုရုပ်စီ၊ မှိ မမှိ၊ ပေါင်းညီ လေးဆယ့်နှစ်။

လောဘမူစိတ် ၈၊ မောဟမူစိတ် ၂၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ၁၊ မဟာကုသိုလ် ၈၊ မဟာကြိယာ ၈၊ အရူပကုသိုလ်-အရူပကြိယာ ၈၊ သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်ကြဉ်သော အထက်လောကုတ္တရာစိတ် ၇၊ ပေါင်း ၄၂-ခုသော စိတ်တို့သည် ကာမဘုံ ရူပဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် ဟဒယဝတ္ထုကို မှီကြကုန်၏။ အရူပဘုံ၌ ဖြစ်ခိုက် ဟဒယဝတ္ထုကို မမှီကြကုန် ဟူလို။

၁၉၀။ မှိ စတုမတေး၊ မမှိ လေး၊ စ—ဒွေး မှိ မမှိ။

အမြဲ မှီကား ၄၃-တည်း[1]။ အချင်းခပ်သိမ်း မမှီကား ၄-တည်း[2]။ ရုံခါမှီ ရုံခါမမှီကား ၄၂-တည်း[3]။

ခေတ်ခုနစ်ပါးကား စက္ခုဝိညာဏ်ဓာတ်ဒွေသည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ် မည်၏။ လ။ ကာယဝိညာဏ်ဒွေသည် ကာယဝိညာဏဓာတ်မည်၏။ (ပဉ္စဝိညာဏဓာတ် ၅-ပါး။)

ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း သမ္ပဋိစ္ဆိုန်းဒွေသည် မနောဓာတ်မည်၏။ ကြွင်းသော စိတ်ပေါင်း ၇၆-ခုသည် မနောဝိညာဏဓာတ်မည်၏။

* ပိုဒ်ပေါင်းခြောက်ဆယ်၊ လက်ာခြယ်၊ ဤဝယ် ပကိဏ်းပြီး။

ဝတ္ထုသင်္ဂဟ ပြီး၏။
ပကိဏ်းပိုင်း ပြီး၏။

၁။ လက်ာနံပါတ် ၁၀၂-၃-၄-၅။ ၂။ လက်ာနံပါတ် ၁၀၆။
၃။ လက်ာနံပါတ် ၁၀၇-၈-၉။

www.dhammaransi.com

ထုတ်ဖော်ပုံကား-စက္ခုဒွါရဝီထိ၊ သောတဒွါရဝီထိ၊ ဃာနဒွါရဝီထိ၊ ဇိဝှာဒွါရဝီထိ၊ ကာယဒွါရဝီထိ၊ မနောဒွါရဝီထိ၊ ဤသို့ စိတ်အစဉ်ကို ဒွါရ ၆ - ပါးနှင့် ယှဉ်၍ ဝီထိ ၆ - ပါး ဖြစ်အောင် ထုတ်ဖော်လေ ဟူလို။

ပဉ္စဒွါရဝီထိ အပြား

၁၉၈။ တိမဟာန် နှင့်၊ မဟာန်, ပရိတ်၊ တိပရိတ်၊ ပြာစိတ် ပဉ္စဒွါ။

ပဉ္စဒွါရဝီထိ ၅ - ခုတို့တွင် တခုတခုကို အတိမဟန္တာရုံဝီထိ၊ မဟန္တာရုံဝီထိ၊ ပရိတ္တာရုံဝီတိ၊ အတိပရိတ္တာရုံဝီထိ ဟူ၍ ၄ - မျိုး ၄ - မျိုးစီ စိတ်ဖြာ ပွားများစေ ဟူလို။

ရူပါရုံ၊ သဒ္ဒါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ဟူသော အာရုံ ငါးပါးကို အတိမဟန္တာရုံ ငါးပါး၊ မဟန္တာရုံ ငါးပါး၊ ပရိတ္တာရုံ ငါးပါး၊ အတိပရိတ္တာရုံ ငါးပါး ဟူ၍ ၄ - ပုံစီ ပုံ။

အတိမဟန္တာရုံကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သော ပဉ္စဒွါရဝီထိစုသည် အတိမဟန္တာရုံဝီထိ မည်၏။ အကြွင်းသုံးမျိုးမှာတည်း ဤနည်းတူ သိလေ။ ပဉ္စဒွါရဝီထိ ၂၀ - ပွားများ၏။

အတိမဟန္တာရုံ စသည် လေးမျိုး

၁၉၉။ အတိမဟန်၊ တချက်လွန်၊ မဟန် နှစ်, သုံးသာ။

၂၀၀။ လေးက အစ၊ ကိုးတိုင်မျှ၊ လွန်က ပရိတ္တာ။

၂၀၁။ တဆယ် အာဒိ၊ ဆယ့်ငါးထိ၊ လွန် တိပရိတ္တာ။

ဥပါဒ်ပြီးနောက် စိတ္တက္ခဏ ၁ - ချက် လွန်မှ ဒွါရ၌ ထင်နိုင် ယိုက်နိုင်သော ပဉ္စာရုံသည် အတိမဟန္တာရုံ မည်၏။ ဤပဉ္စာရုံ၌ တဝီထိစီသာ ရသောကြောင့် အတိမဟန္တာရုံ ၅ - ဝီထိ ဖြစ်၏။

ဥပါဒ်ပြီးနောက် စိတ္တက္ခဏ ၂ - ချက် လွန်ပြီးမှ ဒွါရတို့၌ ထင်နိုင်သော ပဉ္စာရုံမျိုး၊ စိတ္တက္ခဏ ၃ - ချက် လွန်ပြီးမှ ဒွါရတို့၌ ထင်နိုင်သော ပဉ္စာရုံမျိုး၊ ဤ ၂ - မျိုးသည် မဟန္တာရုံ မည်၏။ ဤမဟန္တာရုံ၌ ၂ - ဝီထိစီ ရသောကြောင့် မဟန္တာရုံပေါင်း ၁၀ - ဖြစ်၏။

www.dhammaransi.com

ဥပါဒ်ပြီးနောက် စိတ္တက္ခဏ ၄ - ချက် လွန်ပြီးမှ ဒွါရတို့၌ ထင်နိုင်သော ပဉ္စာရုံမျိုး၊ ၅ - ချက် လွန်ပြီးမှ ထင်နိုင်သော ပဉ္စာရုံမျိုး၊ လ၊ ၉ - ချက် လွန်ပြီးမှ ထင်နိုင်သော ပဉ္စာရုံမျိုး၊ ဤ ၆ - မျိုးသည် ပရိတ္တာရုံ မည်၏၊ ဤပရိတ္တာရုံ၌ ၆ - ဝီထိစီ ရသောကြောင့် ပရိတ္တာရုံ ဝီထိပေါင်း ၃၀ - ဖြစ်၏။

ဥပါဒ်ပြီးနောက် စိတ္တက္ခဏ ၁၀ - ချက် လွန်ပြီးမှ ထင်နိုင်သော ပဉ္စာရုံမျိုး၊ ၁၁ - ချက် လွန်ပြီးမှ ထင်နိုင်သော ပဉ္စာရုံမျိုး၊ လ၊ ၁၅ - ချက်လွန်ပြီးမှ ထင်နိုင်သော ပဉ္စာရုံမျိုး၊ ဤ ၆ - မျိုးသည် အတိပရိတ္တာရုံ မည်၏။ ဤအတိပရိတ္တာရုံ၌ ၆ - ဝီထိစီရသောကြောင့် အတိပရိတ္တာရုံဝီထိပေါင်း ၃၀ - ဖြစ်၏။ ပဉ္စဒွါရဝီထိအကျယ် ၇၅ - ဖြစ်၏။

အလွန်အားကြီးသော ပဉ္စာရုံကို အတိမဟန္တာရုံ ဆိုသည်။ သင့်ရုံ အားကြီးသော ပဉ္စာရုံကို မဟန္တာရုံ ဆိုသည်။ အားနည်းသော ပဉ္စာရုံကို ပရိတ္တာရုံ ဆိုသည်။ အလွန်အားနည်းသော ပဉ္စာရုံကို အတိပရိတ္တာရုံ ဆိုသည်။ ပဉ္စဒွါရ၌ ဝိသယပဝတ္တိ အပြားတည်း။

ဝါရလေးမျိုး

၂၀၂။ တဒါ, နှင့် ဇော၊ ဝုဋ္ဌော, မောဃ၊ လေးဝါရ၊ ယှဉ်ကြစဉ်တိုင်းသာ။

၂၀၃။ ပရိတ္တာထုံး၊ ဝုဋ္ဌောဆုံး၊ နှစ်, သုံး အကြိမ်သာ။

တဒါရုံဝါရ၊ ဇောဝါရ၊ ဝုဋ္ဌောဝါရ၊ မောဃဝါရ ဟူ၍ ၄ - ဝါရ ရှိသည်ကို အတိမဟန္တာရုံဝီထိ စသည်နှင့် အစဉ်အတိုင်း ယှဉ်၍ သိလေ။

အတိမဟန္တာရုံ ၅ - ဝီထိသည် တဒါရုံအဆုံးရှိသောကြောင့် တဒါရုံဝါရ မည်၏။

မဟန္တာရုံ ၁၀ - ဝီထိသည် ဇောစိတ် အဆုံးရှိသောကြောင့် ဇောဝါရ မည်၏။

ပရိတ္တာရုံဝီထိ ၃၀ - သည် ဝုဋ္ဌော အဆုံးရှိသောကြောင့် ဝုဋ္ဌောဝါရ မည်၏။

www.dhammaransi.com

အတိပရိတ္တာရုံဝီထိ ၃၉ — သည် ဝီထိစိတ်ဖြစ်ခြင်း မရှိသောကြောင့် မောဃဝါရ မည်၏။ ဤပရိတ္တာရုံမှာ အဆုံးဝုဋ္ဌော ၂ — ကြိမ်သော်လည်းကောင်း ၃ — ကြိမ်သော်လည်းကောင်း ချလေ။

ဤကား ယေဘုယျ အရိုးကျ ၇၅ — ဝီထိတည်း။

တဒါရုံမကျသော အတိမဟန္တာရုံ

ဖြတ္တာတိုဂ်ဖြစ်သော အတိမဟန္တာရုံဝီထိ၊ ဒေါသမူဇောနှင့်စပ်သော အတိမဟန္တာရုံ ဝီထိတို့မှာ အတိမဟန္တာရုံ ဖြစ်သော်လည်း တဒါရုံ အဆုံး မရှိ။

ဒွါရငါးပါး အာရုံငါးပါး သန့်ခြား၍ ခွဲမူကား — စက္ခုဒွါရဝီထိသည် အတိမဟန္တာရုံ ၁ဝီထိ၊ မဟန္တာရုံ ၂ — ဝီထိ၊ ပရိတ္တာရုံ ၆ — ဝီထိ၊ အတိပရိတ္တာရုံ ၆ — ဝီထိ ပေါင်း၍ ၁၅ — ဝီထိ ဖြစ်၏။ ထိုအတူ သောတဒွါရဝီထိ ၁၅၊ ဃာနဒွါရဝီထိ ၁၅၊ ဇိဝှါဒွါရဝီထိ ၁၅၊ ကာယဒွါရဝီထိ ၁၅၊ ပေါင်း ပဉ္စဒွါရဝီထိ ၇၅ — ဖြစ်၏။

ပဉ္စဒွါရဝီထိအပြား ပြီး၏။

—

ပဉ္စဒွါရဝီထိ ဖြစ်ကြောင်း

၂၁၄။ စက္ခုံ, လောက၊ ရူပ ထင်ပြီ၊ မနသိ၊ လေးလီ စက္ခုဉ်။

(၁) စက္ခုပသာဒ (၂) နေရောင် မီးရောင် စသော အာလောက = အရောင်အလင်း (၃) ရူပါရုံ၏ စက္ခုဉ်၌ ထင်ခြင်း ထိခိုက်ခြင်း (၄) မနသိကာရ ဟူသော အာဝဇ္ဇန်း၏ ဖြစ်ခြင်း၊ ဤအကြောင်း လေးပါး စုံညီမှ စက္ခုဒွါရဝီထိ ဖြစ်သည်။ နောက်၌လည်း ဤနည်းတူ သိလေ။

www.dhammaransi.com

၂၀၅။ သောတာ, ကာသ၊ သဒ္ဒ ထင်ပြီ၊ မနသိ၊ လေးလီ သောတဘို့။

အာကာသ ဆိုသည်ကား—အာပေါက် ဟင်းလင်းကြည်း။

၂၀၆။ ဃာန, ဝါတ၊ ဂန္ဓ ထင်ပြီ၊ မနသိ၊ လေးလီ ဃာနဘို့။

ဝါဘ ဆိုသည်ကား—အနံ့ကို ရှူသော လေတည်း။

၂၀၇။ ဇိဝှါ, အာပ၊ ရသ ထင်ပြီ၊ မနသိ၊ လေးလီ ဇိဝှာဘို့။

အာပ ဆိုသည်ကား—လျှာရည်ဘည်း။

၂၀၈။ ကာယ, ထဒ္ဒ၊ ဖောဋ္ဌ ထင်ပြီ၊ မနသိ၊ လေးလီ ကာယဘို့။

ထဒ္ဒ ဆိုသည်ကား—ခက်မာသော ပထဝီတည်း။

ဖောဋ္ဌ ဆိုသည်ကား—မြေဓာတ်၊ မီးဓာတ်၊ လေဓာတ် ဟူသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတည်း။

ပဉ္စဒွါရဝီထိ ဖြစ်ကြောင်း ပြီး၏။

ပဉ္စဒွါရဝီထိ

ဘဝင် သုံးမျိုး

၂၀၉။ အတီ, စလေ၊ ဥပစ္ဆေ၊ သုံးထွေ ဘဝင်။

အတီတဘဝင်၊ စလနဘဝင်၊ ဥပစ္ဆေဒ ဘဝင် ဟူ၍ ဘဝင် သုံးထွေမှတ်။

ဒွါရ အာရုံတို့နှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်ပါလျက် ဒွါရအာရုံတို့၏ ထင်မှု ထိခိုက်မှု မဖြစ်မီ ကွယ်လွန်၍ သွားသော ဘဝင်ကို အတီတဘဝင်ခေါ်သည်။

ပဉ္စာရုံတို့သည် မိမိတို့ ဒွါရ၌ ထိခိုက်သော အခါ ဘဝင်ဟု ဆိုအပ်သော မနောဒွါရ၌လည်း ထင်ကြသည်သာ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုသို့ ထင်မှုကြောင့် ဆက်ဆတ်တုန်လှုပ်ရှားသော ဘဝင်ကို စလနဘဝင်ခေါ်သည်။

လှုပ်ရှားရုံမျှမက အစဉ်ပြတ်၍ သွားသော ဘဝင်ကို ဥပစ္ဆေဒဘဝင် ခေါ်သည်။ နှစ်ပါးလုံးကိုပင် စလနဘဝင် ဟူ၍လည်း ခေါ်၏။

www.dhammaransi.com

အတိမဟန္တာရုံဝီထိ

၂၁၀။ ဘဝင် သုံးတန့်၊ အာဝဇ္ဇန်း၊ ဝိညာဏ် ဒွေပဉ္စ။
၂၁၁။ သံ, သန်, ဝုဋ္ဌော၊ ဇော သတ္တာ၊ တဒါ နှစ်ကြိမ်ချ။
၂၁၂။ ထိုနောင် ဘဝင်၊ အများပင်၊ လေးစဉ် နုဗန္ဓ။

ဝီထိအစဉ်တည်း။

အတီတဘဝင်၊ စလနဘဝင်၊ ဥပစ္ဆေဒဘဝင်၊ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဒွေ-ပဉ္စဝိညာဏ်၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုန်း၊ သန္တီရဏ၊ ဝုဋ္ဌော၊ ဇော ၇-ကြိမ်၊ တဒါရုံ နှစ်ကြိမ်၊ ထို့နောင် ဘဝင်အများ၊ ထို့နောင် ပဉ္စဒွါရဝီထိ၏ နောက် လိုက်ဖြစ်သော ၄-ခုသော အနုဗန္ဓ[1] မနောဒွါရဝီထိ အစဉ်ချ။ ဤကား ကာမတုံသားတို့၌ ဖြစ်သော အတိမဟန္တာရုံ တဒါရုံ ဝါရ ငါးဝီထိ အစီအစဉ်တည်း။

'ဝိညာဏ် ဒွေပဉ္စ' ဟူရာ၌ စက္ခုဒွါရဝီထိ ဖြစ်ခဲ့လျှင် စက္ခုဝိညာဏ်ကိုသာချ။ သောတဒွါရဝီထိ ဖြစ်ခဲ့လျှင် သောတဝိညာဏ်ကိုသာ ချ။ အကြွင်းသုံးဒွါရမှာလည်း သူ့ဒွါရနှင့် သူ့ဝိညာဏ်ကို သိလေ။

အနုဗန္ဓ[2] ၄-ဝီထိမှာ မနောဒွါရဝီထိစုတည်း။ အနုဗန္ဓ ၄-ဝီထိ[3] ကျပြီးသော အခါမှ မြင်မှန်း သိသည်။ ကြားမှန်းသိသည်။ နံမှန်း စသည် သိသည်။ လူကို ကြည့်ရာ၌ လူဒြပ် ဘွားကနဲ ပေါ်သည်။ လူ သံကို ကြားရာ၌ လူသံဒြပ် ဘွားကနဲပေါ်သည်။ အကြွင်းအာရုံ ၄-မျိုး

၁။ အနုဗန္ဓ မနောဒွါရဝီထိကို တဒနုဝတ္တကမနောဒွါရဝီထိဟုလည်း ခေါ်သည်။ ရှေးဖြစ်သော ပဉ္စဒွါရဝီထိအစဉ်ကို တဆက်တည်းလိုက်၍ ဖြစ်သဖြင့် တဒနုဝတ္တကဝီထိဟု ခေါ်သည်။

၂။ ပဉ္စဒွါရဝီထိ၏ နောက်၌ အစဉ် ဖွဲ့ဆက်၍ လိုက်တတ်သောကြောင့် အနုဗန္ဓဟု ခေါ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

၃။ အချို့ကျမ်း၌ ၃-ဝီထိဟု ဆိုသည်။

တို့၌လည်း ဤနည်းတူ သိလေ။ အနုဗန္ဓ ၄ – ဝီထိ မကျမိ ရှေးဝီထိ တို့မှာ မြင်မှုန်း ကြားမှုန်း စသည် မသိသေး။

ကြွင်းသော ပဉ္စဒွါရဝီထိပေါင်း ၇၀ – ကိုမူကား ရှေး၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဝိသယပဝတ္တိ အပြားစုနှင့် ဝါရအပြားစုကို ပေါင်း၍ အကုန်ပေါ်အောင် ကြံလေ။

စက္ခုဒွါရဝီထိ ၁၅ – မျှကို ပြဆိုအံ့။

ဘဝင် | တီ စ | ဒ | ပဉ် | စ သံ | သန်
ooo | ooo ooo | ooo | ooo | ooo ooo | ooo

ဥပါဒ် ထင်

ဝု | ဇ | ဇ | ဇ | ဇ | ဇ | ဇ | ဇ |
ooo | ooo | ooo | ooo | ooo | ooo | ooo | ooo |

ဒါ | ဒါ | ဘဝင် ဘဝင် | ဘဝင်
ooo | ooo | ooo ooo | ooo

ချုပ်

ဤကား အတိမဟန္တာရုံ စက္ခုဒွါရဝီထိ ဖြစ်ပုံတည်း။ ၎င်းနောက် အနုဗန္ဓမနောဒွါရ ၄ – ဝီထိ။

ဤဝီထိ၌ ရူပါရုံသည် အတီတဘဝင်စိတ်နှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်၍ ဝီထိစိတ္တက္ခဏာ တချက် လွန်ပြီးမှ ဒိမိနှင့် အဘူ ဥပါဒ်ပြိုင်ခဲ့သော စက္ခုဒွါရ၌လည်း ကောင်း ဇလနဘဝင်၌လည်းကောင်း ထိခိုက်လေ၏။ ထိုဒွါရ အာရုံ ၂ – ပါးစုံတို့သည် စိတ္တက္ခဏာ ၁၇ – ချက် အသက်ရှည်ရှာ ဒုတိယ ဇဝုဒါဂိုရ်စိတ်နှင့်ပြိုင်၍ ချုပ်ကုန်၏။

အတိမဟန္တာရုံဝီထိ ပြီး၏။

၁။ ဝိသယပ္ပဝတ္တိ (ဝါ) ဝိသယ = အာရုံ + ပဝတ္တိ = ဖြစ်ခြင်း ထင်ခြင်း။ အာရုံတို့၏ ဒွါရတို့၌ ထင်ခြင်း။

ပရမတ္ထသံခိပ်ကျမ်း

မဟန္တာရုံ ၂ - ဝီထိ

(၁)

ဘွင်	တီ	တီ	စ	ဒ	ပဉ်	စ	သံ
◡○○	○○○	○○○	○○◡	○○○	○○○	○○○	○○○

ဥပါဒ် ထင်

သန်	ဝုဋ်	ဇ	ဇ	ဇ	ဇ	ဇ	ဇ	ဇ
○○○	○○○	○○○	○○○	○○○	○○○	○○○	○○○	○○○

ဘွင်	ဘွင်
○○○	○○○

ချုပ်

(၂)

ဘွင်	တီ	တီ	တီ	စ	ဒ	ပဉ်	စ
○○○	○○○	○○◡	○○◡	○○○	○○○	○○○	○○○

ဥပါဒ် ထင်

သံ	သန်	ဝုဋ်	ဇ	ဇ	ဇ	ဇ	ဇ
○○○	○○○	○○○	○○○	○○○	○○○	○○○	○○○

ဇ	ဇ	ဘွင်	ဘွင်	ဘွင်
○○○	○○○	○○○	○○○	○○○

ချုပ်

မဟန္တာရုံ ၂ - ဝီထိ ပြီး၏။

ပရိတ္တာရုံ ၆ - ဝီထိ

၁) ဘဝင် | တီ | တီ | တီ | တီ | စ | ဒ | ပဉ်
၀၀၀ | ၀၀၀ | ၀၀၀ | ၀၀၀ | ၀၀၀ | ၀၀၀ | ၀၀၀ | ၀၀၀

ဥပါဒ် ထင်

စ | သံ | သန် | ဝု | ဝု | ဘဝင် | ဘဝင် | ဘဝင်
၀၀၀ | ၀၀၀ | ၀၀၀ | ၀၀၀ | ၀၀၀ | ၀၀၀ | ၀၀၀ | ၀၀၀

ဘဝင် | ဘဝင် | ဘဝင် | ဘဝင် |
၀၀၀ | ၀၀၀ | ၀၀၀ | ၀၀၀ |

ချုပ်

(၂) ဘဝင် | တီ | တီ | တီ | တီ | တီ | စ | ဒ |
၀၀၀ | ၀၀၀ | ၀၀၀ | ၀၀၀ | ၀၀၀ | ၀၀၀ | ၀၀၀ | ၀၀၀ |

ဥပါဒ် ထင်

ပဉ် | စ | သံ | သန် | ဝု | ဝု | ဘဝင်
၀၀၀ | ၀၀၀ | ၀၀၀ | ၀၀၀ | ၀၀၀ | ၀၀၀ | ၀၀၀

ဘဝင် | ဘဝင် | ဘဝင် | ဘဝင် |
၀၀၀ | ၀၀၀ | ၀၀၀ | ၀၀၀ |

ချုပ်

(၃) ဘဝင် | တီ | တီ | တီ | တီ | တီ | တီ | စ |
၀၀၀ | ၀၀၀ | ၀၀၀ | ၀၀၀ | ၀၀၀ | ၀၀၀ | ၀၀၀ | ၀၀၀ |

ဥပါဒ် ထင်

www.dhammaransi.com

ဒ | ပဉ် | စ | သံ | သန် | ဝု ဝု |
ooo ooo ooo ooo ooo ooo ooo |

ဘွင် | ဘွင် | ဘွင် | ဘွင် |
ooo ooo ooo ooo |

ချုပ်

(၄) ဘွင် | တိ | တိ | တိ | တိ | တိ | တိ | တိ |
ooo | ooo | ooo | ooo | ooo | ooo | ooo | ooo |

ဥပါဒ်

စ | ဒ | ပဉ် | စ | သံ | သန် | ဝု | ဝု |
ooo ooo | ooo ooo | ooo | ooo | ooo | ooo |

ထင်

ဘွင် | ဘွင် | ဘွင် | ဘွင်
ooo ooo | ooo | ooo

ချုပ်

(၅) ဘွင် | တိ | တိ | ဟိ | တိ | တိ | တိ | တိ |
ooo | ooo | ooo | ooo | ooo | ooo | ooo | ooo |

ဥပါဒ်

တိ | စ | ဒ | ပဉ် | စ | သံ | သန် | ဝု |
ooo | ooo | ooo | ooo | ooo ooo | ooo | ooo |

ထင်

www.dhammaransi.com

ဝိ | ဘွင် | ဘွင် | ဘွင် |
ooo ooo | ooo ooo |

|
ချုပ်

| ဘွင် | ထိ | တ် | ထိ | ဟိ | ထိ | ထိ | ထိ |
| ooo | ooo ooo | ooo ooo | ooo | ooo ooo |

|
ဥပါဒ်

ထိ | ဟိ | စ | ဒ | ပဉ် | စ | သံ | သန် |
ooo | ooo ooo ooo | ooo | ooo | ooo ooo |

ထင်

ဝိ | ဝိ | ဘွင် | ဘွင် | ဘွင် |
ooo | ooo | ooo ooo | ooo |

|
ချုပ်

ပရိတ္တာရုံ ၆ - ဝိထိ ပြီး၏။

——

အတိပရိတ္တာရုံ ၇ – ဝိထိ

ဘွင် | ထိ ထိ | ထိ ထိ | ဟ် | ထိ | ဟိ
ooo | ooo ooo | ooo ooo ooo | ooo ooo

|
ဥပါဒ်

www.dhammaransi.com

တီ	တီ	တီ	စ	ဒ	ဘဝင်	ဘဝင်	ဘဝင်
○○○	○○○	○○○	○○○	○○○	○○○	○○○	○○○

ထင်

ဘဝင်	ဘဝင်	ဘဝင်	ဘဝင်	ဘဝင်
○○○	○○○	○○○	○○○	○○○

ချုပ်

ဤနည်းအတိုင်း ရှေ့က အတီတဘဝင် တချက်စီ တိုး၊ နောက်က အချုပ် တချက်စီ ဆုတ်၍ ၅ - ဝီထိ ချလေ။

အတိပရိတ္တာရုံ ၆ - ဝီထိ ပြီး၏။

——

သောဘဒွါရ ၁၅ - ဝီထိ၌ သဒ္ဒါရုံ သောတဒွါရဆို။ ဃာနဒွါရ ၁၅ - ဝီထိ၌ ဂန္ဓာရုံ ဃာနဒွါရဆို။ ဇိဝှါဒွါရ ၁၅ - ဝီထိ၌ ရသာရုံ ဇိဝှါဒွါရဆို။ကာယဒွါရ ၁၅ - ဝီထိ၌ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ကာယဒွါရ ဆိုလေ။ ဤကာယဒွါရဝီထိမှာ ပထဝီဖောဋ္ဌဗ္ဗ၊ တေဇောဖောဋ္ဌဗ္ဗ၊ ဝါယော ဖောဋ္ဌဗ္ဗ ဟူ၍ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ ၃ - မျိုး ခွဲ၍ ပေါင်းမူ ၄၅ - ဝီထိ ရ၏။

၂၁၃။ ပဉ္စဝိညာဏ်၊ မှီရာမှန်၊ ငါးတန် သုံ့ဒွါရ။

စက္ခုဝိညာဏ်သည် စက္ခုဒွါရ၌ မှီ၏ စသည် ဆိုလေ။ ‘သုံ့ဝတ္ထု’ ဟု ဆိုအပ်လျက် ‘သုံ့ဒွါရ’ ဟု ဆိုခြင်းသည် စက္ခုဝတ္ထု အများရှိသည်တွင် ဒွါရကိစ္စတပ်သော စက္ခုကား တခုသာတည်း။

ရူပါရုံနှင့် အဘူ ဥ ါဒ်ပြိုင်သော စက္ခုဝတ္ထုတခုသည်သာ စက္ခုဒွါရ ကိစ္စ ပ်သည်။ ထိုစက္ခုဝတ္ထု တခုကိုသာ စက္ခုဝိညာဏ်မှီသည်ဟု သိစေခြင်းငှာ ဆိုသတည်း။

www.dhammaransi.com

မန္ဒာယုက စသည် — ၃

၂၁၄။ မန္ဒ, အမန်၊ မဇ္ဈိမ်၊ သုံးတန် ဒွါယုက။

ပဉ္စဝိညာဏ်တို့၏ မှီရာ ဝတ္ထုရုပ်ကို ရွေးချယ်ရန် မန္ဒာယုကဝတ္ထု၊ အမန္ဒာယုကဝတ္ထု၊ မဇ္ဈိမာယုကဝတ္ထု ဟူ၍ ၃ - မျိုး ခွဲဟူ၏။

၂၁၅။ ပဉ္စဝိဥ် ဥ၊ ဌီကို ရှု၊ ကေ့ပညာသ။

ပဉ္စဝိညာဏ်စိတ်တို့၏ ဥပါဒ်ခဏ၌ ဌီအနေနှင့် ပျံကြုံကုန်သော ၄၉ - ခုသော ပသာဒဝတ္ထုတို့ကို ယူ၍ ၃ - မျိုး ခွဲရမည် ဟူလို။

၂၁၆။ တိ, ဘွင်, ဖြိုင် ဥ၊ မဇ္ဈိမ်ပြု၊ နှစ်ခု ရှေ့နောက်ကျ။

အတိမဟန္တာရုံဝီထိ၌ အတီတဘဝင်စိတ်နှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သော ပသာဒဝတ္ထုကို မဇ္ဈိမာယုကပြု၍ ကြွင်းသော မန္ဒာယုက အမန္ဒာယုက နှစ်ခုတို့မှာ ထိုမဇ္ဈိမာယုကမှ ရှေး၌ ၃၇ - ခု၊ နောက်၌ ၁၁ - ခု၊ အစဉ် အတိုင်း ကျ၏။

မဇ္ဈိမမှ ရှေး ၃၇ - ခုသော ပသာဒဝတ္ထုတို့သည် ဝီထိအတွင်း၌ မဇ္ဈိမအောက် နည်းသော အသက်ကြွင်း ရှိသောကြောင့် မန္ဒာယုက မည်ကုန်၏။

မဇ္ဈိမမှ နောက် ၁၁ - ခုသော ပသာဒဝတ္ထုတို့သည် မဇ္ဈိမထက် အသက်ကြွင်း ပိုမိုသောကြောင့် အမန္ဒာယုက မည်ကုန်၏ ဟူလို။

မဟန္တာရုံ ပရိတ္တာရုံ ဝီထိတို့၌ကား ရှေ့သုံး အတီတဘဝင်စိတ်နှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သည့် ပသာဒဝတ္ထုကို မဇ္ဈိမ ယူ၍ ဝီထိစဉ်အတိုင်း မန္ဒမှာ ၃ - ခု ၃ - ခု လျော့၍ အမန္ဒမှာ ၃ ခု ၃ ခု - တိုးလေ။

၂၁၇။ စိတ္တက္ခဏာ၊ တချက်လျှန်၊ ဟဒံ မှီကြွင်းခု၊

ပဉ္စဝိညာဏ်မှ ကြွင်းသော အလုံးစုံသော ဘဝင်ဝီထိ ဝီထိစိတ်စုသည် (ဒွိမိဒ်၏ အနန္တရ အခြားမဲ့ဖြစ်သော ရှေ့စိတ်၏) စိတ္တက္ခဏ တချက်

www.dhammaransi.com

(ခဏငယ် ၃ - ချက်)လွန်ပြီး၍ ဌီသို့ ရောက်နေသော ဟဒယဝတ္ထုကို ချည်း မှီကြသည် ဟူလို။

ပဉ္စဒွါရဝီထိ ပြီး၏။

အတိဝိဘူတ စသည်- ၄

၂၁၈။ ဝိဘူ လေးဖြာ၊ မနောဒွါ၊ လွန်စွာ အပြားများ။

' ဝိဘူ လေးဖြာ ' ဆိုသည်ကား — အတိဝိဘူတာရုံဝီထိ၊ ဝိဘူတာရုံဝီထိ၊ အဝိဘူတာရုံဝီထိ၊ အတိအဝိဘူတာရုံဝီထိ၊ ဤ ၄ - ပါးကို ဆိုသတည်း[၁]။

အလွန် ထင်ရှားသည်ကို အတိဝိဘူတဆိုသည်။ ထင်ရှားသည်ကို ဝိဘူတဆိုသည်။ မထင်ရှားသည်ကို အဝိဘူတဆိုသည်။ အလွန် မထင်ရှားသည်ကို အတိအဝိဘူတဆိုသည်။ မနောဒွါရ၌ ဆိုက်တိုက်လာသော အာရုံ ၆ - ပါး၏ အမည်စုပေတည်း။ မနောဒွါရ၌ ဆိုက်တိုက်လာသော အာရုံ ၆ - ပါး မည်သည် ပစ္စုပ္ပန်၊ အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ကာလဝိမုတ် အများဖြစ်ခဲ့၏။ ထို့ကြောင့် စိတ္တက္ခဏ တချက်လွန် နှစ်ချက်လွန် စသော အစီအရင်ကို မနောဒွါရ၌ မလိုအပ်။

၂၁၉။ တဒါ, ဇောနှင့်၊ ဝုဋ္ဌော, မောဃ၊ လေး ဝါရ၊ ယှဉ်ကြ အစဉ်အလား။

အတိဝိဘူတာရုံဝီထိသည် တဒါရုံဝါရတည်း။ ဝိဘူတာရုံဝီထိသည် ဇောဝါရတည်း။ အဝိဘူတာရုံဝီထိသည် ဝုဋ္ဌောဝါရတည်း။ အတိအဝိဘူတာရုံဝီထိသည် မောဃဝါရတည်း။

အတိဝိဘူတာရုံဝီထိကို တဒါရုံဝါရ ဟု ဆိုရာ၌ - ဖြဟ္မာတို့၌ဖြစ်သော အတိဝိဘူတာရုံဝီထိ၊ ဒေါသဇောနောင် အာဂန္တုက ဘဝင်ကျသော အတိဝိဘူတာရုံဝီထိများကို ချန်လှပ်၍ ယူလေ။

၁။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟာ ကျမ်း၌ ဝိဘူတာရုံ နှင့် အဝိဘူတာရုံ ဟု ၂ - ၃သာ ပြသည်။

www.dhammaransi.com

၂၂၀။ ကာမဝါရာ၊ အပ္ပနာ၊ နှစ်ဖြာ အရင်းထား။

ကာမစိတ် အဆုံးရှိသော ကာမဝါရ၊ မဟဂ္ဂုတ်လောကုတ္တရာ အပ္ပနာဇော အဆုံးရှိသော အပ္ပနာဝါရ ဟူ၍ နှစ်ပါး အရင်းထား။

၂၂၁။ အနုဗန္ဓက၊ သုဒ္ဓိက၊ ကာမ နှစ်ထွေပြား။

ကာမဝါရသည် အနုဗန္ဓကဝါရ၊ သုဒ္ဓိကဝါရ ဟူ၍ နှစ်ထွေ ပြား၏။

ပဉ္စဒွါရဝီထိ၏ နောက်လိုက်ဖြစ်သော မနောဒွါရဝီထိစုကို အနုဗန္ဓကဝါရဆိုသည်။

ပဉ္စဒွါရဝီထိမှအလွတ်သက်သက်ဖြစ်သော မနောဒွါရဝီထိစုကိုသုဒ္ဓိကဝါရ ဆိုသည်။

အနုဗန္ဓကဝါရ အပြား

၂၂၂။ အတိတ်, သမူဟ၊ အတ္ထ ဖြစ်၊ နာမ် ပညတ်၊ လေးရပ် နုဗန် ပွား။

(၁) အတီတဂ္ဂဟဏဝါရ (၂) သမူဟဂ္ဂဟဏဝါရ (၃) အတ္ထဂ္ဂဟဏဝါရ (၄) နာမပညတ္တိဂ္ဂဟဏဝါရ-ဟူ၍ အနုဗန္ဓကဝီထိ ၄ - ပါး ပွားပြန်၏။

ပဉ္စဒွါရဖြင့် ယူပြီးသော အတိတ်အာရုံကို ယူသော ဝီထိဝါရသည် အတီတဂ္ဂဟဏဝါရ မည်၏။

ထို အတီတဂ္ဂဟဏဝါရဖြင့် အဖန်ဖန် ယူပြီးသော ပဉ္စာရုံတို့ကို အပေါင်းအားဖြင့် ယူသော ဝီထိသည် သမူဟဂ္ဂဟဏဝါရ မည်၏။

ထို ပဉ္စာရုံအပေါင်းကို အစွဲပြု၍ ထင်သော လူကောင်ဖြစ်၊ နွားကောင်ဖြစ်၊ ဦးခေါင်း ခြေလက် စသော အင်္ဂါကြီးငယ်ဖြစ်၊ သစ်ပင်ဖြစ်၊ သစ်ကိုင်း သစ်ခက်ဖြစ် စသည်ကို ယူသော ဝီထိသည် အတ္ထဂ္ဂဟဏဝါရ မည်၏။

www.dhammaransi.com

ထို ဒွါရဖြင့် ယူအပ်ပြီးသော ထိုဝတ္ထုဒြပ် အတ္ထပညတ်သန္တာန်၏ လှုန္တွားကျဲ အစရှိသော အမည်သညာ နာမပညတ်ကို ယူသော ဝီထိသည် နာမပညတ္တိဂ္ဂဟဏဝါရ မည်၏။

ပဥ္စဒွါရတို့မှာ နောက်လိုက် ၄ - ဝီထိစီ ဖြစ်၍ အနုဗန္ဓကဝါရပေါင်း ၂၀ - ဖြစ်၏။ ပဥ္စဒွါရ အတိမဟန္တာရုံ ၅ - ဝီထိ၊ မဟန္တာရုံ ဆယ်ဝီထိ တို့နှင့် မြောက်ပွားသည်ရှိသော် အနုဗန္ဓကဝီထိပေါင်း ၆၀ - ဖြစ်၏။ ပရိတ္တာရုံဝီထိ ၃၀ - တို့၌ကား နောက်လိုက် အနုဗန္ဓက အချို့မျှကိုသာ ရခွင့်ရှိ၏။ အတိပရိတ္တာရုံ ဝီထိ ၃၀ - တို့၌မူကား နောက်လိုက် အနုဗန္ဓက ရခွင့် မရှိပြီ။

အနုဗန္ဓက ဝီထိတို့တွင်လည်း တခု တခုကို တဒါရုံဝါရ၊ ဇောဝါရ၊ ဝုဋ္ဌောဝါရ၊ မောဃဝါရ ဟူသော ဝါရ ၄ - ပါးတို့နှင့်ထိုက်သည်အား လျော်စွာ ယှဉ်၍ သိလေဦး။

အနုဗန္ဓကဝါရအပြား ပြီး၏။

--

ကာမသုဒ္ဓိကဝီထိ

၂၂၃။ ဒိဋ္ဌံ, သုတံ၊ ဝိညာတံ၊ သမ္ဗန် ကိုယ်စီပွား။

သုဒ္ဓိကဝါရသည် (၁) ဒိဋ္ဌဝါရ (၂) ဒိဋ္ဌသမ္ဗန္ဓဝါရ (၃) သုတဝါရ (၄) သုတသမ္ဗန္ဓဝါရ (၅) ဝိညာတဝါရ (၆) ဝိညာတသမ္ဗန္ဓဝါရ ဟူ၍ ၆ - ထွေ ပြား၏။

ရှေးရှေးအခါ၌ ပဥ္စဒွါရတို့ဖြင့် ပစ္စက္ခတွေ့ကြုံခဲ့ဘူးသော အာရုံမျိုးသည် ဒိဋ္ဌ မည်၏။ ထိုဒိဋ္ဌကို အာရုံပြုသော ဝီထိသည် ဒိဋ္ဌဝါရ မည်၏။ နောက်၌လည်း ဤနည်းတူ။

ထိုဒိဋ္ဌမျိုးနှင့် စပ်နွယ်၍ သိရသော အာရုံမျိုးသည် ဒိဋ္ဌသမ္ဗန္ဓမည်၏။

သူတပါးတို့ ပြောကြား၍ သိရသော အာရုံမျိုး စာပေကျမ်းဂန် အထွက်နှင့် သိရသော အာရုံမျိုးသည် သုတ မည်၏။

www.dhammaransi.com

သုတမျိုးနှင့် စပ်နွယ်၍ သိရသော အာရုံမျိုးသည် သုတသမ္ဗန္ဓမည်၏။

ထိုဒိဋ္ဌ သုတတို့မှ တပါး အိပ်မက်၏ အစွမ်း၊ ကောင်းသော တိတ်နိမိတ် မကောင်းသော တိတ်နိမိတ်၏အစွမ်း၊ ဝိပလ္လာသဓမ္မတို့၏အစွမ်း၊ စိန္တာမယဉာဏ်၏ အစွမ်း၊ ဘာဝနာမယဉာဏ်၏ အစွမ်း၊ ပဋိဝေဓဉာဏ်၏ အစွမ်း စသည်ဖြင့် သိရသော အာရုံမျိုးသည် ဝိညာတမည်၏။

ဝိညာတမျိုးနှင့် စပ်နွယ်၍ သိရသော အာရုံမျိုးသည် ဝိညာတသမ္ဗန္ဓမည်၏။ ထိုကို အာရုံပြုသော ဝီထိသည် ဝိညာတသမ္ဗန္ဓဝါရ မည်၏။ ဤကား ဝါရ ၆ - ပါး၏ အထူးတည်း။

ထို ၆ - ပါးတို့တွင် တခုတခုသော ဝါရကို တဒါရုံဝါရ စသည် ၄ - ပါးနှင့် မြှောက်ပွားသည်ရှိသော် သုဒ္ဓိကဝါရပေါင်း ၂၄ - ဖြစ်၏။

၂၂၄။ ကာမ နာမ်ရုပ်၊ မဟဂ္ဂုတ်၊ လောကုတ် ပညတ်ထား။

၂၂၅။ ပစ္စုပ်, တီတ၊ နာဂတ၊ ကာလ ဝိမုတ်ပွား။

ကာမနာမ် - ကာမရုပ် အာရုံတမျိုး၊ မဟဂ္ဂုတ်စိတ် - စေတသိက်အာရုံတမျိုး၊ လောကုတ္တရာစိတ် စေတသိက် နိဗ္ဗာန် အာရုံ တမျိုး၊ အယူးထူး အထွေထွေသော ပညတ် အာရုံတမျိုး၊ ဤလေးမျိုးကို အရင်းထား။ ပစ္စုပ္ပန် အတိတ် အနာဂတ် ကာလဝိမုတ် ၄ ပါးနှင့် ထိုက်သည်အား လျော်စွာ ပွား။

ပွားပုံကား - ကာမပစ္စုပ္ပန်၊ ကာမအတိတ်၊ ကာမအနာဂတ် ဟူ၍ ကာမ ၃ - မျိုး။ ထို့အတူ မဟဂ္ဂုတ် ၃ - မျိုး၊ လောကုတ္တရာစိတ် စေတသိက် ၃ - မျိုး၊ နိဗ္ဗာန် ပညတ် ၂ - ပါးမှာ ကာလဝိမုတ်သာ၊ ရှေး ၂၄ - ဝါရကိုနှင့် ထိုက်သည်အား လျော်စွာ ယှဉ်ဖက်ရသော အာရုံအပြားတည်း။ ပစ္စုပ္ပန် အတိတ် အနာဂတ် - ၃၊ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ - ၂၊ ဩဠာရိက သုခုမ - ၂၊ ဟီန ပဏီတ - ၂၊ ဒူရ သန္တိက - ၂၊ ဤ ၁၁ - ပါး နှင့်လည်း ယှဉ်ဖက်ရ၏။

ကာမသုဒ္ဓိက ဝီထိအပြား ပြီး၏။

www.dhammaransi.com

ကာမသုဒ္ဓိကမနောဒွါရဝီထိ

၂၂၆။ ဘဝင် နှစ်တန်၊ အာဝဇ္ဇန်၊ ကာမံ ဇောသတ္တာ။

၂၂၇။ တဒါ ဒွယ၊ ဘဝင်ကျ၊ များလှ နောက်လိုက်မှာ။

၂၂၈၊ ဝါရ လေးသွယ်၊ ဇောနံ့ခြယ်၊ ဝုဋ္ဌဝယ် နှစ်, သုံးသာ။

ဝုဋ္ဌောကို 'ဝုဋ္ဌ' ဆိုသည်။ စလနဘဝင်၊ ဥပစ္ဆေဒဘဝင်၊ မနောဒွါရာ ဝဇ္ဇန်း၊ ကာမဇော ခုနစ်ကြိမ်၊ တဒါရုံ ၂ - ကြိမ်၊ ထိုနောင် ဘဝင် အများ ကျ၏။ ထိုနောင် ဆက်၍ ကျသော ဝီထိစုကား အများပင် ဖြစ်၏၊ ရာ သောင် သောင်း သိန်း မကပင် များနိုင်၏။ ထိုနောက်လိုက် နောက်ပွား ဝီထိတို့မှာလည်း တစ်ဝီထိနှင့် တစ်ဝီထိ အကြား ဘဝင်အများ ခြား၍ ခြား၍ သွားပုံကို သိလေ။ ဤကား မူလဝီထိ တဒါရုံဝါရ အစီ အရင်တည်း။

ဇောဝါရမှာ ဘဝင် ၂ - ကြိမ်၊ အာဝဇ္ဇန်း ၁ - ကြိမ်၊ ကာမဇော ခုနစ်ကြိမ်၊ ထိုနောင် ဘဝင်ချ။

ဝုဋ္ဌောဝါရမှာ ဘဝင် ၂ - ကြိမ်၊ ဝုဋ္ဌော အာဝဇ္ဇန်း ၂ - ကြိမ် လည်းကောင်း ၃ - ကြိမ်လည်းကောင်း၊ ထိုနောင် ဘဝင်ချ။

မောဃဝါရမှာ ဘဝင် ၂-ကြိမ်နောင်နောက်ဘဝင် အများချ။ သိသာလှပြီ။

ကာမသုဒ္ဓိကမနောဒွါရဝီထိဖြစ်ပုံ ပြီး၏။

၂၂၉။ ဈာန်ရုံတွင်၊ ကု ၀ိ ယှဉ်၊ တိတွင် သောမနဿ။

၂၃၀။ ဒွန်နှဋ္ဌာပြီ၊ အကု - ၀ိ၊ ကြိယာလည်း ၀ိနှယ်တတ်။

ပြဆိုခဲ့ပြီးသော စက္ခုဒွါရစသော ၆ - ဒွါရတို့၏ အာရုံသည် ဈာနာရုံ ဖြစ်ခဲ့အံ့၊ ကုသလဝိပါက်ဖြစ်သော ပဉ္စဝိညာဏ်၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုန်း၊ သန္တီရဏ၊

www.dhammaransi.com

တဒါရုံ တို့ကို ချလေ။ ထိုအာရုံစုသည် အတိဣဋ္ဌာရုံ ဖြစ်ခဲ့အံ့၊ ကုသလ ဝိပါက်ဘဝင်မှုလည်း သောမနဿဝိပါက်ကို ချလေ။

'တိဘဝင်'ဆိုသည်ကား - အတိဣဋ္ဌာရုံတွင် ဆိုလိုသည်။

အနိဋ္ဌာရုံ ဖြစ်ခဲ့အံ့ အကုသလဝိပါက်စုကို ချလေ။

ကာမ ကြိယာဇော ၉ - ခုသည်လည်း ကာမ ဝိပါက်စုနှင့် အလား တူ အတိဣဋ္ဌာရုံ၌ သောမနဿ ကြိယာဇောစု၊ ဣဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌာရုံတို့၌ ဥပေက္ခာကြိယာဇောစု ဟူ၍ ဆိုကြကုန်၏။

'ဝိနယ်တတ်'ဟူရာ၌ ဝိပါက်နှယ်တဲ့ - ဆိုလိုသည်။ 'တဲ့' သဒ္ဒါဖြင့် မိမိအလို မဟုတ်ဟု ပြသည်။

မိမိ အလိုမူကား 'ပရမတ္ထဒီပနီ' အမည်ရှိသော 'သင်္ဂြိုဟ်ဋီကာသစ်' မှာ ယူလေ။

ဇောနောင် တဒါရုံ ကျပုံ

၂၃၁။ ဒေါ နောက်မှာမူ၊ တဒါဘဝင်၊ သော မယှဉ်၊ ဥ လျှင် အမြဲမှတ်။

ဒေါသဇော၏နောက်၌ သောမနဿ တဒါရုံ၊ သောမနဿ ဘဝင်စု မကျနိုင်။ ဥပေက္ခာတဒါရုံ၊ ဥပေက္ခာဘဝင်စုသာ ကျမြဲထုံး ဟူလို။

၂၃၂။ သော ပုဂ္ဂလ၊ ဇောဝါရ၊ ဒေါမှ နောက် ဥ, အာ။

'အာ'ကား အာဂန္တုက ဘဝင်တည်း။ သောမနဿ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ၆ - ဒွါရတို့၌ ဇောဝါရ ဖြစ်သော မဟန္တာရုံဝိထိစု၊ ဝိဘူတာရုံဝိထိစု တို့၌ ဒေါသဇော ကျခဲ့ပြီးအံ့၊ ထိုဒေါသဇောမှ နောက်၌ ဥပေက္ခာ သန္တီရဏ အာဂန္တုက ဘဝင်ကို ချပြီးမှ မိမိဘဝင်ကို ချလေ။

သောမနဿပိပါက်စိတ်နှင့် ပဋိသန္ဓေနေခဲ့သောပုဂ္ဂိုလ်ကို သောမနဿပုဂ္ဂိုလ်ဆိုသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်ကို မိမိဘဝင် ဆိုသည်။

www.dhammaransi.com

တခုယာကိသောပုဂ္ဂိုလ်အား တခုသောဘဝမှာ ပဋိသန္ဓေနေခဲ့ရင်း စိတ်တခုသည်သာလျှင် ဘဝင် စုတိ ဖြစ်မြဲတည်း။

၂၃၃။ တိဇ္ဇဌ်, တရပ်၊ မဟဂ္ဂုတ်နှင့်၊ ပညတ်, တဝ၊ ဒေါဇောကျ၊ ဒေါမှ နောက် ဥ, အာ။

ထိုသောမနုဿပုဂ္ဂိုလ်မှာပင် အတိဣဋ္ဌာရုံကို သော်လည်းကောင်း၊ ပညတ်အာရုံကိုသော်လည်းကောင်း အာရုံပြု၍ ဗြဒ္ဓါရမှာ ဒေါသဇော ကျခဲ့ပြီးအံ့၊ ယင်းဒေါသဇောမှ နောက်၌လည်း ဥပေက္ခာသန္တီရဏ အာဂန္တုကဘဝင် ချပြီးမှ မိမိ ဘဝင်ကို ချလေ။

ဤနောက်ကဗျာ၌ကား တဒါရုံ ကျလောက်သည့် ဒွါရငှက်ကို ယူလေ။

ဥပက္ခောသန္တီရဏ ၂ - ခုတွင် တခုခုကို အာရုံအား လျော်စွာ အာဂန္တုက ဘဝင် ချရိုး ရှိသည်။

ဝိပါကနိယမ

၂၃၄။ ပုဂ္ဂိုလ် ကာမ၊ ဇောကာမနှင့်၊ ကာမ အာရုံ၊ သုံးချက် ဆုံ၊ တဒါရုံ၏ အခွင့်တည်း။

ဇောနောင် တဒါရုံကောဒသတို့၏ ဖြစ်ခွင့်မည်သည်ကား ကာမ ပုဂ္ဂိုလ်မှန်ပါမှ၊ ကာမဇောလည်း မှန်ပါမှ၊ ကာမအာရုံလည်း မှန်ပါမှ ဤသုံးချက် ဆုံမိမှ တဒါရုံ ကျနိုင်သည်။

ရူပဗြဟ္မာ၊ အရူပဗြဟ္မာတို့၌ တဒါရုံကျခြင်း မရှိ။ ထိုကြောင့် ထို ဗြဟ္မာတို့၌ အဘိမဟန္တာရုံ အတိဝိဘူတာရုံတို့၌ပင် ဖြစ်သော်လည်း တဒါရုံဝါရ မရှိပြီ။

မဟဂ္ဂုတ် လောကုတ္တရာဇောတို့ နောင်လည်း တဒါရုံကျခြင်း မရှိ။ မဟဂ္ဂုတ်၊ လောကုတ္တရာ၊ ပညတ်အာရုံတို့၌လည်း တဒါရုံမဖြစ်ဟု မှတ်။

ဝိပါက နိယမ ပြီး၏။

www.dhammaransi.com

ကာမဇောဝါရ နိယမ

၂၃၅။ အရိုးသတ်, ဆ၊ အားနည်းလှ၊ ပဉ္စ အကြိမ်သာ၊
၂၃၆။ ဝသီခေါင်ဖျား၊ ချာန့်နှင့်ပြား၊ လေး, ငါး နှစ်ထွေလာ။

ကာမဇောတို့သည် အရိုးအစဉ်မှာ ၇ - ကြိမ် ၆ - ကြိမ်တည်း။

အလွန်တွေဝေ မိန်းမောခြင်းသို့ ရောက်၍လည်းကောင်း၊ မရဏာ-သန္န အခါသို့ ရောက်၍လည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ကရဇကာယ အလွန် အားနည်းလှသော အခါများ၌ ၅ - ကြိမ်သာ ကျ၏။

အဘိညာဉ်အထိပ်သို့ ရောက်သော ဝသီဘော်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏စျာန် အင်္ဂါကို ဆင်ခြင်မှုတို့၌ ၄ - ကြိမ် ၅ - ကြိမ် နှစ်ထွေ လာ၏။

၇ - ကြိမ် ၆ - ကြိမ် ဟူရာ၌—အာရုံအားကြီးလျှင် ၇ - ကြိမ်၊ အာရုံ အားနည်းလျှင် ၆ - ကြိမ်ယူ။

ကာမဇောဝါရနိယမ ပြီး၏။

ကာမဝီထိ ပြီး၏။

အပ္ပနာဇော အဆုံးရှိသော အပ္ပနာဝါရကို ပြဆိုအံ့

ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြဘု။ [ရစေ]။

၂၃၇၊ ကာမ ရှစ်တန်၊ ကု,ကြိ—ဉာဏ်။ သုံးတန် လေးကြိမ်သာ။
၂၃၈။ လေး,ငါးကြိမ်မြောက်၊ ပနာရောက်၊ ထိုနောက် တိဘွင်သာ။

ကာမကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ် - ၄၊ မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် - ၄၊ ဤကား 'ကာမရှစ်တန်၊ ကု, ကြိ ဉာဏ်' အရာတည်း။ အပ္ပနာဇော ကျလို သည့်ရှိသော် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနောက်၌ ဤကာမဇော ၈ - ခုတွင်

www.dhammaransi.com

တခုခုကို တိက္ခပုဂ္ဂိုလ်မှာ ၃ - ကြိမ်၊ မန္ဒပုဂ္ဂိုလ်မှာ ၄ - ကြိမ် အခံထား ပြီးမှ အပ္ပနာဇော ၂၆ - ခုတွင် တခုခု ကျမြဲတည်း။

ကာမဇော ၃ - ကြိမ်ခံလျှင် ၄ - ကြိမ်မြောက်၌ အပ္ပနာ ကျ၏။

ကာမဇော ၄ - ကြိမ်ခံလျှင် ၅ - ကြိမ်မြောက်၌ အပ္ပနာ ကျ၏။

၄ - ကြိမ်ခံရာ၌ - ပဌမအကြိမ်ကို ပရိကံ ခေါ်သည်။ ဒုတိယအကြိမ် ကို ဥပစာ ခေါ်သည်။ တတိယ အကြိမ်ကို အနုလုံ ခေါ်သည်။ စတုတ္ထ အကြိမ်ကို ဂေါတြဘု ခေါ်သည်။

၃ - ကြိမ်ခံရာ၌ကား — ပရိကံကို ချန်လှပ်လေ။

၄ - ကြိမ်မြောက် ၅ - ကြိမ်မြောက်၌ အပ္ပနာဇောကျသည် ဟူရာ၌- အပ္ပနာဇော ရှေးဦးစွာ စ၍ ကျရိုးကို ဆိုသည်။ အပ္ပနာနောင် တိဟိတ် ဘဝင်တွေရသတွင် ဘုံပုဂ္ဂိုလ်အား လျော်စွာ တခုခုသာ ကျ၏။

၂၃၉။ သော,မှာ သော,ချင်း၊ ဥ, ဥချင်း၊ ယှဉ်လျှင်း ကာ, ပနာ။

'ကာ, ပနာ' ဆိုသည်ကား — အခံကာမနှင့် အနန္တရအပ္ပနာ - ၂ ပါး ဆိုလိုသည်။ ထို ၂ - ပါးသည် သောမနဿဖြစ်လျှင် သောမနဿ ချင်း၊ ဥပေက္ခာဖြစ်လျှင် ဥပေက္ခာချင်း ယှဉ်ဖက်ရမည် ဟူလိုသည်။

၂၄၀။ ကု, ကု, ဖိုလ်သုံး၊ ကြိ, ကြိရိုး၊ ထက်ဆုံး ဖိုလ်အပေါ်။

'ကု, ကု' ၂ - ခု၌ - ရှေ့ 'ကု' ကား ကာမကုသိုလ် ၄ - ခုတည်း။ နောက် 'ကု' ကား ရူပ အရူပ လောကုတ္တရာ စျာန်ပွား အပ္ပနာ ကုသိုလ် ၂၆ - ခုတည်း။ ဖိုလ်သုံးကား အောက်ဖိုလ် ၃ - ခုတည်း။ စျာန်ပွားသော်ကား အောက်ဖိုလ် ၁၅ - ခု ဖြစ်၏။

'ကြိ, ကြိ'၌ — ရှေ့ 'ကြိ' ကား ကာမကြိယာ ၄ - ခုတည်း။ နောက် 'ကြိ' ကား မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ ၉ - ခုတည်း။ 'ထက်ဆုံး ဖိုလ်' ဆိုသည်ကား အရဟတ္တဖိုလ်စိတ် ၅ - ခုတည်း။

www.dhammaransi.com

အခံဓာတ်သည် ကုသိုလ်ဓာတ်ဖြစ်ခဲ့အံ့၊ အပွန္နာသည်လည်း ကုသိုလ်အပ္ပနာ ၂၈ - နှင့် အောက်ဖိုလ် အပ္ပနာ ၁၅ - ခု ကျသည်။ ကုသိုလ်နောင် အပ္ပနာ ၄၄ - ဖြစ်၏။

အခံဓာတ်သည် ကြိယာဓာတ်ဖြစ်ခဲ့အံ့၊ အပွန္နာသည်လည်း ကြိယာ အပ္ပနာ ၈ - နှင့် အရဟတ္တဖိုလ်အပ္ပနာ ၅ - ခု ကျသည်။ ကြိယာနောင် အပ္ပနာ ၁၄ - ဖြစ်၏။

၂၄၁။ သော - ကု နောင်ဖြစ်၊ သုံးဆယ်နှစ်၊ ဆယ်နှစ် ဥ - ကုမှာ။

၂၄၂။ သော - ကြိနောင် ရှစ်၊ ဥ - ကြိနှစ်၊ နောက်ဖြစ် ခြောက်ပနာ။

'ဥ - ကြိ နှစ်' ကား ဥပေက္ခာကြိယာ အခံဓာတ်နှစ်တည်း။ သောမနဿ ကုသိုလ် ၂ - ခုနောင် သောမနဿ အပ္ပနာပေါင်း ၃၂ - ခု ရ၏။

ဥပေက္ခာကုသိုလ် ၂ - ခုနောင်မှာ ဥပေက္ခာအပ္ပနာပေါင်း ၁၂ - ခု ရ၏။

သောမနဿကြိယာ ၂ - ခု နောင် သောမနဿအပ္ပနာ ၈ - ခု ရ၏။

ဥပေက္ခာကြိယာ ၂ - ခု နောင် ဥပေက္ခာအပ္ပနာ ၆ - ခု ရ၏။

ရှင်းလင်းအောင် ကြံလေ။

၂၄၃။ အာဒိကမ္မ၊ မဂ်, ဘိညာ၊ ရောဓ - ဆုံးကော။

အသုံးစုံသော ရူပဈာန် အရူပဈာန် အပ္ပနာ၊ အစဦးသော အာဒိကမ္မိကဝီထိတို့၌ အပ္ပနာဇောတကြိမ်သာ ကျမြဲ။ ထိုနောင် ဘဝင် ကျ၏။

မဂ္ဂဝီထိတို့၌ မဂ်စိတ်အပ္ပနာ ၄ - ခုသည်လည်း တကြိမ်သာ ကျမြဲ။ ထိုနောင် သူ့ဖိုလ် ၂ - ကြိမ် ၃ - ကြိမ် ကျ၏။ ထိုနောင် ဘဝင်ကျ၏။

ခပ်သိမ်းသော အဘိညာအပ္ပနာဝီထိတို့၌ အဘိညာဇောစသည်လည်း တကြိမ်သာ ကျမြဲ။ ထိုနောင် ဘဝင်ကျ၏။

www.dhammaransi.com

နိရောဓသမာပတ်၏ အဆုံး၌လည်း အနာဂါမိဖိုလ်ဇော အရဟတ္တဖိုလ်ဇောများသည် တကြိမ်သာ ကျမြဲ။ ထိုနောင် ဘဝင်ကျ၏။

၂၄၄။ မဂ်ခနောင် ဖိုလ်လေး၊ နှစ်, သုံးရေး၊ နိရှေး နေ နှစ်သာ။

မဂ္ဂဝီထိ၌ မဂ် ၁ကြိမ်ကျပြီးနောက် အသီးအသီး သူ့ဖိုလ်[၁] ၂-ကြိမ် ၃-ကြိမ် ကျမြဲ။ ထိုနောင် ဘဝင်ကျ၏၊ ၂-ကြိမ်ကား မန္ဒပုဂ္ဂိုလ်တို့၊ ၃-ကြိမ်ကား တိက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့။

နိရောဓ၏ ရှေးဖြစ်သော နေဝသညာနာသညာ ကုသိုလ်ဇော[၂] ကြိယာဇော[၃] စုသည် ၂-ကြိမ် ကျ၏။ ထိုနောင် စိတ်အစဉ်၏ ချုပ်ခြင်းဟူသော နိရောဓသမာပတ်သို့ ရောက်၏၊ စိတ်မရှိဘဲ တရက် နှစ်ရက် စသည် တည်နေလေ၏။

၂၄၅။ ဆိုပြီးသည်မှ၊ ကြွင်းသမျှ၊ များလှ ကြိမ်ပနာ။

ရှေးကောက်၍ ဆိုခဲ့ပြီးသော အချက်စုမှ ကြွင်းသော ရပြီးသော ဈာန်ကို ဝင်စားသော ဈာနသမာပတ္တိဝီထိ၊ ရပြီးသော ဖိုလ်ကို ဝင်စားသော ဖလသမာပတ္တိဝီထိတို့၌ အပ္ပနာဇော အကြိမ်တို့သည် များစွာ ဖြစ်ကုန်၏ ဟူလို။ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အလုံးစုံကို ဝီထိပုံချ၍ ပြသည်ရှိသော် အတော်ကျယ်ဝန်းရာ၏။ ထိုကြောင့် ဤကျမ်းမှာ မပြပြီ။ ဝီထိပုံဟောင်းများ ရှိလေ၏။ ကြည့်ရှု၍ သိကြလေ။

အပ္ပနာဇောဝါရ ပြီး၏။

၁။ သောတာပတ္တိမဂ်နောက် သောတာပတ္တိဖိုလ် ကျရသည် စသည် ဟု ဆိုလိုသည်။

၂။ အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်၏ နိရောဓ၏ ရှေ့၌ နေဝသညာနာသညာကုသိုလ်ဇော ၂-ကြိမ် ကျသည်။

၃။ အရဟတ္တဖိုလ်ရပြီး ရဟန္တာ၊ ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏ နိရောဓ၏ ရှေး၌ နေဝသညာ နာသညာ ကြိယာဇော ၂-ကြိမ် ကျသည်။

www.dhammaransi.com

ဘုံ၌ စိတ်ရ ဝေပုံ

၂၄၆။ မဟဂ် ဝိကြွဲ၊ ကာမတွင်၊ စိတ်လျှင် ရှစ်ဆယ်ရ။

ကာမဘုံ၌ မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက်၉ ကြဉ်၍ စိတ်ပေါင်း ရှစ်ဆယ် ရ၏။

၂၄၇၊ ဆဃာနာဒိ၊ မဟာဝိ ရှစ်၊ ဒေါနှစ် တမူ၊ အရူပိ လေး၊
ကြဉ်ရေး နှစ်ဆယ်၊ ဆနော ကြွယ်၊ ခြောက်ဆယ်ကိုး ရူပ။

ဃာနဝိညာဏ်ဒွေ၊ ဇိဝှာဝိညာဏ်ဒွေ၊ ကာယဝိညာဏ်ဒွေ ဤ ၆ - ခုကို 'ဆဃာနာဒိ' ဆိုသည်။ မဟာဝိပါက် ၈၊ ဒေါသမူ ၂၊ အရူပဝိပါက် ၄၊ ပေါင်း ၂၀ - ဖြစ်၏။ စိတ် ၈၉ - ခုတွင် ဤ ၂၀ - ကြဉ် 'ဆနော' ကြွင်း၏။ ရူပဘုံ၌ရသော စိတ်ပေါင်း ၆၉ - ခု ဖြစ်၏။

၂၄၈။ ဝတ္ထုရုပ်စီ၊ မှီမမှီလစ်၊ လေးဆယ့်နှစ်ဟူ၊ အရူပိ လေး၊
ပေါင်းထွေးတုံမြောက်၊ လေးဆယ့်ခြောက်၊ ရမြောက် အရူပ။

အရူပလေးဘုံ၌ ၄၆ - ရ၏။ ဝတ္ထုသင်္ဂဟကို ပြန်၍ ရှုလေ။ သင်္ဂြိုဟ်၌ကား ဝီထိမုတ်စုကို ချန်၍ ဆို၏။

ဘုံ၌ စိတ်ရ ဝေပုံ ပြီး၏။

— —

ပုဂ္ဂိုလ်အပြား နှစ်ရာ့တကျိပ်လေး

၂၄၉။ ဒု, သု, ဒွိ, တိ၊ အနုယာရှစ်၊ တကျိပ်နှစ်၊ ပြားလစ် ဝါကရာ။

ဒုဂ္ဂတိအဟိတ် - ၁၊ သုဂတိအဟိတ် - ၁၊ ဒွိဟိတ် - ၁၊ တိဟိတ် - ၁၊ ပုထုဇ္ဇဉ် ၄ - ယောက်တည်း။

၁။ မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက်စိတ် ၉ - ခုမှာ မိမိတို့ဆိုင်ရာ ဗြဟ္မာဘုံ၌သာ ပဋိသန္ဓေ၊ ဘဝင်၊ စုတိကိစ္စ တပ်ကြသည်။

၂။ ဝတ္ထုရုပ်ကို ရံခါမှီ၍ ရံခါမမှီသော စိတ် ၄၂ - ပါးတို့ကား - လောဘမူ ၈၊ ဒေါသမူ ၂၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ၁၊ မဟာကုသိုလ် ၈၊ မဟာကြိယာ ၈၊ အရူပကုသိုလ် ၄၊ အရူပကြိယာ ၄၊ သောတာ-မဂ်ပတ္တိ ကြဉ်သော လောကုတ္တရာစိတ် ၇။

www.dhammaransi.com

သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ် - ၁၊ သောတာပတ္တိဖလဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ် - ၁၊ သကဒါဂါမိ မဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ် - ၁၊ သကဒါဂါမိဖလဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ် - ၁၊ အနာဂါမိ-မဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ် ၁၊ အနာဂါမိဖလဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ် - ၁၊ အရဟတ္တမဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ် -၁၊ အရဟတ္တဖလဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ် - ၁၊ အရိယာရှစ်ယောက် တည်း။ ပုဂ္ဂိုလ် - ၁၂ ဖြစ်၏။

'ဝါကျာ' ကား ၂၁၄ - တည်း။ ဂဏန်းပြန် ပိဋကတ်သင်္ချာတည်း။

၂၅၁။ အပါယ် ဒု-ဇ၊ လူ, စ, ဒုပစ်၊ နှစ်ဆယ့်နှစ်၊ ပေါင်းလစ် နှစ်ဆယ့်ခြောက်။

အပါယ်၌ ဒုဂ္ဂတိအဟိတ် တယောက် ရ၏။ ၄- ဘုံ ဖြစ်၍ ၄ - ယောက်ထား။ 'ဇ'ကား ဇယဘည်း။ လေးခုတည်း။

လူ့ဘုံ စတုမဟာရာဇ်ဘုံ၌ ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်ကို ချန်လှပ်၍ တကျိပ်တစ်စီ ရ၏။ ၂ - ဘုံဖြစ်ရကား ၂၂ - ယောက်ထား၊ ပေါင်း ၂၆ - ဖြစ်၏။

၂၅၁။ ဒု, သု, မယှဉ်၊ ထက်နတ်ခွင်၊ ပေါင်းလျှင် ငါးကြိမ်ခြောက်။

အထက်နတ်ပြည်ငါးထပ်မှာ ဒုဂ္ဂတိအဟိတ် သုဂတိအဟိတ် နှစ်ယောက်ကြဉ် တကျိပ်စီ ဖြစ်၍ ငါးကျိပ် ရ၏။

၂၅၂။ တိဟိတ် အရိယာ၊ ကိုးသင်္ချာ။ ဖြဟ္မာ ဝေဟပ်ရောက်။

ပထမဈာန် ၃ -ဘုံ၊ ဒုတိယဈာန် ၃ -ဘုံ၊ တတိယဈာန် ၃ - ဘုံ၊ ဝေဟပ္ဖိုလ်ဘုံ၊ ဤဆယ်ဘုံ၌ တိဟိတ်ပုထုဇ္ဇဉ် ၁၊ အရိယာ ၈၊ ၉ - ယောက်စီ ဖြစ်၍ ၉ - ကျိပ် ရ၏။

၂၅၃။ သညသတ်မှာ၊ သု - တစ်သာ၊ သုဒ္ဓါ ထက်သုံးကောက်။

အသညသတ်ဘုံ၌ သုဂတိအဟိတ် တယောက်သာ ရ၏။

သုဒ္ဓါဝါသ ၅ - ဘုံ၌ ပုဂ္ဂိုလ် ၁၂ - ယောက်တွင် အထက်ဆုံး ဖြစ်သော အနာဂါမိဖလဋ္ဌ၊ အရဟတ္တမဂ္ဂဋ္ဌ၊ အရဟတ္တဖလဋ္ဌ ၃- ယောက်စီ ဖြစ်၍ ၁၅ - ယောက် ရ၏။

www.dhammaransi.com

၂၅၄။ သောတာမဂ်ပစ်၊ ခုနစ် အရိယာ၊ တိဟိတ်ပါ၊ လေးဖြာ ဘုံနှင့်မြောက်။

၂၅၅။ နှစ်ရာ့တဆယ်၊ လေးယောက်ကယ်၊ အကျယ် ဘုံ–တလျှောက်။

သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်ကို ချန်၍ အရိယာ ၇၊ တိဟိတ်ပုထုဇ္ဇန် ၁၊ ရှစ်ယောက်ဖြစ်၏။ အရူပ ၄ - ဘုံနှင့် မြောက်ပွားသည်ရှိသော် ၃၂ - ဖြစ်၏၊ ၃၁ - ဘုံ၌ ပုဂ္ဂိုလ်အကျယ် ၂၁၄ ဖြစ်၏။

ပုဂ္ဂိုလ်အပြား နှစ်ရာ့တကျိပ်လေး ပြီး၏။

ပုဂ္ဂိုလ်စိတ်ရ ဝေဘန်ခန်း

၂၅၆။ ဇော, ကိုးကြိ၊ မဟာဝိ ရှစ်၊ ဆယ့်ခွန်ပစ်၊ ဒုဖြစ် ကြွင်းသတ်။

ဟသိတုပ္ပါဒ် - မဟာကြိယာ ဟူသော ကြိယာဇော ၉ - ခု၊ မဟာဝိပါက် ၈ - ခု၊ ဤ ၁၇ - ခုကို ပယ်ပစ်၍ ကျန် ကာမစိတ် ၃၇ - သည် အပါယ်ဘုံရှိ ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ ဖြစ်သော စိတ်စုတည်း။

၂၅၇၊ ဝိပ္ပယုတ်ဝိပါက်၊ လောင်းစွက်ပြန်လစ်၊ လေးဆယ့်တစ်၊ ဖြစ်လေ သု–ဒွိ မှတ်။

ယခင် ၃၇ - တွင် မဟာဝိပါတ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် ၄ - ခုထည့်၊ သုဂတိအဟိတ် ဒွိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ ရသော စိတ်ပေါင်း ၄၁ - ဖြစ်၏။

၂၅၈။ သမ္ပယုဉ်ဝိပါက်၊ လောင်းစွက်ပြန်ငြား၊ လေးဆယ့်ငါး၊ မှတ်သား တိဟိတ်မှာ။

၂၅၉။ မဟဂ်ကု, ကြိ၊ လောင်းတုံဘိ၊ တိဟိတ် အကုန်ပါ။

ကာမဘုံ၌ ဈာန်ရတိဟိတ် ရူပတိဟိတ် အရူပတိဟိတ် အကုန်ပါလေ၏။ ဘုံအား လျော်စွာ ဝေဘန်၍ ယူလေ၊

၂၆၀။ မဂ္ဂဋ္ဌာန်စု၊ မဂ်လေးခု၊ ရမှု ဇောသာ။

မဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ် လေးယောက်မှာ မိမိတို့၏ မဂ်စိတ် ၀.ခုမိသာ ရသည်။

www.dhammaransi.com

၂၆၁။ ဒိဋ္ဌသံ, ဝိစိ၊ ကြဉ်တုံဘိ၊ အာဒိ ဒွေဖလာ။

တိဟိတ်ပုထုဇ္ဇန်မှာရသော စိတ်အစုတွင် ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ်စိတ် ၄၊ ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ်စိတ် ၁၊ ဤအကုသိုလ်စိတ် ၅-ခုကိုကြဉ်၊ မိမိတို့ ဖိုလ်စိတ်ကိုသည့်။ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၊ သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ ရသော စိတ် အသီးသီး ဖြစ်၏။

၂၆၂။ ဒေါကိုယ်ပြန်၊ အနာဂါမ်၊ အကျန် သူတို့မှာ။

သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်တို့၌ရသော စိတ်အစုတွင် ဒေါသမူဒွေကို ပယ်။ မိမိဖိုလ်ကိုထည့်။ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ ရသော စိတ်မျိုး ဖြစ်၏။ မိမိဖိုလ်ကို ထည့်မှုမှာ မိမိအမည်နှင့် ပင် ပြီးသတည်း။

၂၆၃။ အကုသိုလ် နှင့်၊ ကုသိုလ် နှစ်သွယ်၊ အောက်ဖိုလ် ပယ်ဘိ၊ ဗျည်းတြိ၊ သိလေ ရဟန္တာ။

ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကို ပယ်ပြီး ဖြစ်၍ အကုသိုလ်စိတ် ၁၂၊ ကုသိုလ်စိတ် ၂၁၊ အောက်ဖိုလ် ၃၊ ဤ ၃၆ - ကို ပယ်၍ ကာမကြိယာဇော ၉၊ မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာဇော ၉၊ အရဟတ္တဖိုလ် ၁၊ ဤ ၁၉ - ကို ထည့်။ ရဟန္တာတို့မှာ ရသော စိတ်ပေါင်း 'ဗျည်းတြိ' ဖြစ်၏။ ၅၃ တည်း။

ကာမရဟန္တာ၊ ရူပရဟန္တာ၊ အရူပရဟန္တာ ဟူ၍ ရဟန္တာ ၃ မျိုး။

ကာမရဟန္တာ သည်လည်း ဈာန်ရ ရဟန္တာ၊ ဈာန်မရ ရဟန္တာ ဟူ၍ ၂ - မျိုး။

ဈာန်ရ ရဟန္တာသည်လည်း ပထမဈာန် တခုကိုသာရသော ရဟန္တာ၊ ပထမ ဒုတိယဈာန်ရသော ရဟန္တာ စသည်ဖြင့် ဝေဘန်၍ သိလေ။

ပုဂ္ဂိုလ်၌ စိတ်ရ ဝေဘန်ခန်း ပြီး၏။

ဤဘုံစိတ်ရ ဘုံပုဂ္ဂိုလ်ရ ပုဂ္ဂိုလ်စိတ်ရတို့ကို ကျေလည်စွာ သိ၍ ရှေး၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဝီထိတို့မှာလည်း ဘုံအား လျော်စွာ ပုဂ္ဂိုလ်အား လျော်စွာ ဝေဘန်၍ သိရာ၏။

ဝေဘန်ပုံကား - ကာမဘုံ၌ ၆ - ဒွါရ ဝီထိမျိုး အကုန် ရ၏။

ရူပဘုံ၌ စက္ခုဒွါရဝီထိ၊ သောတဒွါရဝီထိ၊ မနောဒွါရဝီထိတို့ကိုသာ ရ၏။

အရူပဘုံ၌ မနောဒွါရ ဝီထိမျိုးကိုသာ ရ၏။

အာဂန္တုက ဘဝင်မှ တပါး ရှေ့ဘဝင် နောက်ဘဝင် ချုပ်မှုမှာလည်း မိမိ မိမိတို့ ပဋိသန္ဓေနေခဲ့ရင်းဖြစ်သော ဝိပါကစိတ် တခုကိုသာ ချုပ်ရာ၏။

ဇောချရာ၌ ပုထုဇ္ဇန်ပုဂ္ဂိုလ်၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့အား မိမိတို့မှာ ရထိုက်သော ကုသိုလ်ဇော အကုသိုလ်ဇောတို့ကို ချရ၏။

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ကြိယာဇောတို့ကို ချရ၏။

တဒါရုံမည်သည် ကာမပုဂ္ဂိုလ်တို့၌သာ ရ၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဝေဘန်၍ သိလေ။

* ဝိုဒ် ခုနစ်ဆယ်၊ လက်ခြေလ်၊ ဤဝယ် ဝိဟ်ဂြိ။

ဝီထိပိုင်း ပြီး၏။

www.dhammaransi.com

၅ - ဘုံပိုင်း

၃၁ - ဘုံ ဝေဘန်ခန်း

ကာမ ၁၁ - ဘုံ

၂၆၄။ ကိုးသိန်း ခြောက်သောင်း၊ အထုပေါင်း၊ တည်ရှောင်း အောက်ခံ လေ။

ဂမ္ဘာကိုခံသော လေသည် အထက် အောက် အထု ယူဇနာ ၉ - သိန်း ၆ - သောင်း ရှိ၏။ အလျား အနံမှာ စကြဝဠာအနန္တနှင့် အမျှတည်း။

ဤလေ၏ အောက်ကား အဇဋ္ဌာကာသ ကောင်းကင်ကြီး သာ ရှိတော့သည်။ ထိုကောင်းကင်ကြီးသည် အောက်အဖို့၌လည်း အဆုံး မရှိပြီ၊ လေးမျက်နှာ၌လည်း အဆုံး မရှိပြီ။ ထိုကောင်းကင်ပြင်၌ ဂမ္ဘာကို ခံသော လေအပြင်ကြီး တည်သတည်း။

၂၆၅။ လေးသိန်း ရှစ်သောင်း၊ အထုပေါင်း၊ တည်ရှောင်း လေ ထက် ရေ။

ထို လေပြင်ထက်၌ အထက် အောက် အထု ယူဇနာ လေး သိန်း ရှစ်သောင်း ရှိသော ရေအပြင်ကြီးသည် တည်ရှိ၏။ အလျား အနံမှာ စကြဝဠာအနန္တနှင့် အမျှတည်း။

၂၆၆။ နှစ်သိန်း လေးသောင်း၊ အထုပေါင်း၊ တည်ရှောင်း ရေ ထက် မြေ။

ထို ရေအပြင်ကြီး၏ အထက်၌ အထက် အောက် အထု ယူဇနာ ၂ - သိန်း လေးသောင်း ရှိသော မြေအပြင်ကြီးသည် တည်ရှိ၏။

ဤ မြေပြင်ကြီးသည်မူကား တခု တခုသော စကြဝဠာ အဖို့အားဖြင့် အပိုင်းအပိုင်းတွေ ဖြစ်၍ တည်၏။ တခု တခုသော အဝိုင်းအတွင်း၌ အချင်း ယူဇနာ တသန်း ၂ - သိန်း ၃ - ထောင် ၄ - ရာ ၅ - ဆယ်

www.dhammaransi.com

ရှိ၏။ အဝန်း ယူဇနာ ၃ - သန်း ၆ - သိန်း တသောင်း ၃ - ရာ ၅ - ဆယ် ရှိ၏။ ညီညွတ်စွာသော မြေအပြင်၌ လင်ပန်းတွေကို ထိဗေပ်၍ ထား သကဲ့သို့တည်း။

စကြဝဠာ သုံးခု သုံးခုတို့၏ ဆိုင်ရာ၌ အောက်ရေသို့ တိုင်အောင် အပေါက်ကြီး တခု တခု ဖြစ်၏။ အကျယ် ယူဇနာ ရှစ်ထောင် ရှိ၏။ ထို၌ ငရဲသား အများရှိ၏။ လောကန္တရိက်ငရဲ ခေါ်သည်။

၂၆၇။ သိလာ, ပံသု၊ မြေနှစ်ခု၊ အထု ထက်ဝက်စေ။

၂ - သိန်း ၄ - သောင်းကို ထက်ဝက်ပြုသော် တသိန်း ၂ - သောင်းစီ ဖြစ်၏၊ အောက်အား သိလာမြေပြင်တည်း။ ထိုသိလာမြေ၏ အလယ် ချက်မမှ မြင်းမိုရ်တောင် ပေါက်၏။ အနားအဝန်းမှ စကြဝဠာတောင် ပေါက်၏။ ထိုသိလာမြေ အပြင်ထက်၌ စကြဝဠာတောင် မြင်းမိုရ်တောင် တို့၏အကြားမှာ ပံသုပထဝီ တည်၏။

မြင်းမိုရ်တောင်ကို ယူဇနာပေါင်း ၈၄၀၀၀ - နှစ်ပြန်ဆောင် ဆို သည်။ သမုဒ္ဒရာရေခံ ပံသုပထဝီမှ အထက်သို့ ပေါ်သော အဖို့ကို ဆို သည်။ စကြဝဠာတောင်ကို ယူဇနာပေါင်း ရှစ်သောင်း ၂ - ထောင် ၂ - ပြန်ဆောင် ဆိုရာ၌လည်း ဤနည်းတူ မှတ်။

သိလာပထဝီ၏ အထက်အပြင်၌ ဇမ္ဗူဒိပါကျွန်းနှင့် အမျှ ယူဇနာ ဘာ သောင်းကျယ်သော ဦးမင်လိုဏ်ခေါင်းကြီး၌ အဝီစိငရဲကြီး တည်၏။

ထိုမှ အထက် ယူဇနာပေါင်း တသောင်း ငါးထောင်စီ ခြား၍ ခြား၍ ငရဲကြီး ၇ - ပြည်ဆောင်တို့သည် ပံသုပထဝီအတွင်း ဦးမင်လိုဏ် ခေါင်းမှာ ယူဇနာ တသောင်းစီနှင့်နှင့် တည်ရှိကြကုန်၏။

ငရဲကြီး — ရှစ်ပြည်ထောင်

ငရဲကြီး - ရှစ်ပြည်ထောင်၏ အမည်ကား။

၂၆၈။ သဉ္ဇိုဝ်း, ကာလ၊ သင်္ဃာတ၊ ဒွယ ရောရုဝ၊။

၂၆၉။ တာပနဒွဲ၊ အဝီစိ၊ တည်မှီ ငရဲရွာ။

၂၇၀။ သောင်းငါးထောင်စီ၊ သချာညီ၊ ရှစ်လီ ခြားမဟာ။

www.dhammaransi.com

သဒ္ဒိုင်စ်းရေ့ကြီးသည် လူတို့နေရာမှ ယူဇနာတသောင်း ငါးထောင်ကွာသော မြေညမင်တွင်း၌ တည်၏။ ၎င်းအောက် ကာလသုတ်ငရဲကြီး၊ ၎င်းအောက်သည် ကငရဲကြီး၊ ၎င်းအောက်ရောရုဝငရဲကြီး၊ ၎င်းအောက် မဟာရောရုဝငရဲကြီး၊ ၎င်းအောက် တာပနငရဲကြီး၊ ၎င်းအောက် မဟာတာပနငရဲကြီး၊ ၎င်းအောက် အဝီစိငရဲကြီးတို့သည် ယူဇနာ တသောင်း ငါးထောင်စီ ကွာခြား၍ တည်ရှိကြကုန်၏။

ငရဲ အမျိုးမျိုး

၂၇၁။ ဘင်, ပြာ, လက်, သန်၊ အစဉ်ရံ၊ လေးတန် ဥဿဒ၊။

မရှ - နောက် - တောင် - မြောက် - အထက် - အောက် ယူဇနာ တရာစီရှိကြသော အလယ်ငရဲမကြီး၏ ပြင်ဘက်၌ ရှစ်မျက်နှာ ပတ်ဝိုက်၍ အနက်အနံ ယူဇနာတရာစီနှင့်နှင့် ရှိကြသော ဥဿဒငရဲ ၄ - မျိုး။

အတွင်းဆုံး၌ ဘင်ပုပ်ငရဲ၊ ၎င်း၏ပြင်၌ ပြာပူငရဲ၊ ၎င်း၏ပြင်၌ လက်ပံတောငရဲ၊ ၎င်း၏ ပြင်၌ သန်လျက်အရွက်ရှိသော 'အသိပတ္တ'သစ်ပင်တောငရဲ။

ဒေဝဒူတသုတ်[၁]၌ကား ဝေတြဏီမည်သော ကြေးနီမြစ် ကြိမ်ပိုက်ချောင်းငရဲသည် ဥဿဒငရဲ အသီးအခြားအနေနှင့် လာ၏။

၂၇၂။ ဘင်, ပြာ, လက်, သန်၊ မြစ်အရံ၊ ငါးတန် တနည်းမှာ။

ထိုငရဲသည်ကား ကြေးပူရေ သံပူရေပြည့်သော မြစ်တည်း။ ၎င်းရေ၏ အထက်အပြင်၌ ပိုက်ကွန်ကို ဖြန့်ခင်း၍ ထားသည်နှင့် တူသော သံဖြင့်ပြီးသော အဆူးရှိသော ကြိမ်နွယ်တို့ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းလျက်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် 'ဝေတြဏီ' ခေါ်သတည်း။

၁။ ဥပရိပဏ္ဏာသ၊ ဒေဝဒူတသုတ်၊ နှာ - ၂၂၃။

www.dhammaransi.com

သံကိစ္စဇာတ်[၁] ၌ကား ထိုငရဲကို အသိပတ္တငရဲ၏ အခြံအရံ ပြု၍ "ပစ္စေကံ သောဠသုဿဒါ" ဟု ဟောတော်မူသည် ဖြစ်ရာ၏။

ဥဿဒငရဲတို့မှ ပြင်ပ၌လည်း များစွာသော အရံငရဲ တို့သည် ရှိကြကုန်သေး၏။ အရံငရဲတို့ ဆိုဘည်ကား - ကောကာလိကသုတ်[၂] ၌ လာသော အဗ္ဗုဒငရဲ၊ နိရဗ္ဗုဒငရဲ အစရှိသော ဆယ်မျိုးသော ငရဲဘုံ၊ ပဟာသငရဲ၊ လောဟကုမ္ဘီငရဲ။

နေမိဇာတ်၌ လာသော များစွာသော ငရဲမျိုး၊ နာရဒဇာတ်၌ လာသော ငရဲမျိုး စသည်တို့တည်း။

ငရဲထိန်း

ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် စာတုမဟာရာဇ် အပါအဝင် ဖြစ်ကြကုန်သော အသွန် ကြမ်းကြုတ်သော အလေ့ရှိကြကုန်သော ဘီလူးမျိုး ရက္ခိုသ် မျိုးတို့သည် ထို အရံငရဲတို့၌ ငရဲထိန်း အလုပ်ကို လုပ်ကြကုန်၏။

ယမမင်းကြီး

ဝေမာနိက ပြိတ္တာမင်းမျိုး ဖြစ်ကုန်သော ဝေဿဘု နေဘတ္တိ အစရှိ ကုန်သော ယမမင်းကြီးတို့သည် ငရဲသူ ငရဲသားတို့ကို ကယ်ဆယ်ခြင်း ငှာ ထို အရံငရဲတို့၌ ရုံးထိုင်ကြကုန်၏။ ဤ ယမမင်းကြီးတို့လည်း စာတု မဟာရာဇ် အဝင်အပါတို့ပေတည်း၊ ထို အရံငရဲစု အလုံးစုံတို့နှင့် တကွ နယ်ဘုန်သိမ်း၍ ငရဲကြီး တပြည် တပြည်ကို ယူဇနာ တသောင်း တသောင်းစီ ကျယ်သည်ဟု ဆိုသတည်း။

အပါယ်လေးဘုံ

၂၇၃။ ငရဲ, တိရိစ်၊ ပြိတ်, အသုရာ၊ ဤလေးဖြာ၊ အောက်ရွာ ပါယ်ဘူမိ။

ငရဲဘုံ၊ တိရစ္ဆာန်ဘုံ၊ ပြိတ္တာဘုံ၊ အသုရကာယ်ဘုံ။ အပါယ်လေးဘုံ တည်း။

၁။ ဇာတက၊ ဒုတိယ၊ နှာ—၆၀၊

၂။ သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော်၊ ဗြဟ္မသုရသံယုတ်၊ ကောကာလိကသုတ်။

www.dhammaransi.com

ကာမသုဂတိ ၇ - ဘုံ

၂၇၄။ လူ, စ, တာ, ယာ၊ တုသ်ိ, နိမ္မာ၊ ဝသာ ပြည်ဝတ္တိ။

လူ့ပြည်၊ စာတုမဟာရာဇ် နတ်ပြည်၊ တာဝတိံသာ နတ်ပြည်၊ ယာမာ နတ်ပြည်၊ တုသိတာ နတ်ပြည်၊ နိမ္မာနရတိ နတ်ပြည်၊ ဝသဝတ္တိ နတ်ပြည်၊ ဤဝသဝတ္တိဘုံမှာ မာရ်နတ်မျိုးတို့၏ နေရာမြို့ရွာ အသီးအခြား ရှိ၏။ ကာမသုဂတိ ၇ - ဘုံတည်း။

ဘုံ အကွာအဝေး

၂၇၅။ လေးသောင်း နှစ်ထောင်၊ အကွာဆောင်၊ လူ့ဘောင် ဆင့်ဆင့်သိ။

လူ့ပြည်မှ စ၍ တဘုံနှင့် တဘုံ ယူဇနာ ၄ - သောင်း ၂ - ထောင်စီ ကွာခြားကြ၏။ နေ လ နက္ခတ် တာရာတို့သည် စာတုမဟာရာဇ်ဘုံ ဗိမာန်တို့တည်း။

၂၇၆။ သုဂတိ သတ်၊ ပါယ် လေးရပ်၊ ကော်ဒသ် ကာဘူမိ။

ကာမသုဂတိ ၇ - ဘုံ၊ အပါယ်လေးဘုံ၊ ကာမ ၁၁ - ဘုံ ဖြစ်၏။ 'ကော်ဒသ်' ကား ၁၁ - တည်း။

ကာမ ၁၁ - ဘုံ ပြီး၏။

ရူပ ၁၆ - ဘုံ

၂၇၇။ ပါရိသဇ္ဇာ၊ ရောဟိတာ၊ မဟာဗြဟ္မာ တြိ။

ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာဘုံ၊ ဗြဟ္မပုရောဟိတာဘုံ၊ မဟာဗြဟ္မာဘုံ၊ တပြစ်တည်း တည်သော ပဌမဈာန် ၃ - ဘုံတည်း။

မဟာဗြဟ္မာဆိုသည်ကား လူ့ပြည်မှာ အရှင်ကြီး ဘိုးတော်ကြီး ခေါ်ကြသော ဘူဇဗိုဝ်းတန်ခိုးကြီးတို့ကဲ့သို့ ထိုဗြဟ္မာပြည်မှာ ကိုးကွယ်ရာ ပြုကြသော ဗြဟ္မာမင်းကြီးတို့ ပေတည်း။ ဤမဟာဗြဟ္မာတို့ကို ဘာသာ တပါးတို့၌ ထာဝရဘုရား ခေါ်ကြကုန်၏။

www.dhammaransi.com

ဗြဟ္မပုရောဟိတာ ဆိုသည်ကား အရှင်ကြီး ဘိုးတော်ကြီးတို့အောက် ဘုန်းတန်းခိုးယုတ်ညံ့သော ရုက္ခစိုဝ်း ဘူမစိုဝ်း မြို့ရွာ တောတောင် ရှိ နတ်များကဲ့သို့ မိမိတို့နေရာ ဘုံဗိမာန် အသီးအသီးတို့နှင့် မဟာဗြဟ္မာတို့ကို ဘုရားအနေနှင့် ကိုးကွယ်ရာပြု၍ နေကြကုန်သော ဘုန်းတန်းခိုး အသာစား ရှိကြကုန်သော ဗြဟ္မာမျိုးတို့ပေတည်း။

ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာဆိုသည်ကား ရုက္ခစိုဝ်း ဘူမစိုဝ်း မြို့ရွာ တောတောင် ရှိ နတ်များကို မှီတွယ်၍ နေရသော နေရာဘုံဗိမာန် မရှိသော သားရဲ သံဘက် အစိမ်း ကဏ္ဍ အစရှိသော နတ်ယုတ် နတ်ညံ့မျိုးတို့ကဲ့သို့ ပုရောဟိတာ ဗြဟ္မာတို့ကို မှီတွယ်၍ နေရသော ဗြဟ္မာယုတ် ဗြဟ္မာညံ့တို့တည်း။

လူ့ပြည်၌ ပြည့်ရှင်မင်းတို့နှင့် မဟာဗြဟ္မာတို့သည် တူကုန်၏။ အသီးသီးသော မှူးမတ်အရာရှိတို့နှင့် ပုရောဟိတာ ဗြဟ္မာတို့သည် တူကုန်၏။ ရာအထူးမရှိ အခြံအရံ မင်းကျေး မင်းကျွန်တို့နှင့် ပါရိသဇ္ဇာဗြဟ္မာတို့သည် တူကုန်၏။ တပြင်တည်း တည်ကြသော အထက်ဘုံ ၃ - မျိုး ၃ - မျိုးတို့၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း သိလေ။

၂၇၈။ ပရိတ္တာဘာ၊ ပမာဏာ။ ဘဿာဘုံ တြိ။

ပရိတ္တာဘာ ဘုံ၊ အပ္ပမာဏာဘာ ဘုံ၊ အာဘဿရာ ဘုံ၊ တပြင်တည်း တည်သော ဒုတိယဈာန် ၃ - ဘုံတည်း။

၂၇၉။ ပရိတ္တသုဘာ၊ ပမာဏာ၊ ကိဏှာဘုံ တြိ။

ပရိတ္တသုဘာ ဘုံ၊ အပ္ပမာဏသုဘာ ဘုံ၊ သုဘကိဏှာ ဘုံ၊ တပြင်တည်း တည်သော တတိယဈာန် ၃ - ဘုံတည်း။

၂၈၀။ ဖလာဝေဟပ်၊ သညသတ်၊ နှစ်ရပ် တပြင်ထိ။

ဝေဟပ္ဖိုလ်ဘုံ၊ အသညသတ်ဘုံ၊ တပြင်တည်း တည်သော စတုတ္ထဈာန် ၂ - ဘုံ။

www.dhammaransi.com

၂၀၁။ အဝိဟ်, အတပ်၊ သုဒဿာ, ဿီ၊ အကနိ၊ ငါးလီ ဘုံ
သုဒ္ဓိ။

အဝိဟာဘုံ၊ အတပ္ပာဘုံ၊ သုဒဿာဘုံ၊ သုဒဿီဘုံ၊ အကနိဋ္ဌဘုံ၊ အဆင့်ဆင့်တည်သော သုဒ္ဓါဝါသ စတုတ္ထစျာန် ၅ - ဘုံ။

ရူပ ၁၆ - ဘုံ ပြီး၏။

အရူပ ၄ - ဘုံ

၂၀၂။ အာကာ, ဝိညာ၊ အာကိဉ္စ၊ နေဝ, အရူပိ။

အာကာသာနဉ္စာယတနဘုံ၊ ဝိညာဏဉ္စာယတနဘုံ၊ အာကိဉ္စညာယတနဘုံ၊ နေဝသညာနာသညာယတနဘုံ၊ အဆင့်ဆင့် တည်သော အရူပ ၄ - ဘုံတည်း။

အရူပ ၄ - ဘုံ ပြီး၏။

၂၀၃။ ငါးသန်း, ငါးသိန်း၊ ရှစ်ထောင် ချိန်း၊ ခြားကိန်း ဆင့်
ဆင့်သိ။

ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီဘုံမှ အထက် တပြင် နှင့် တပြင် အဆင့်ဆင့် အခြားကား ယူဇနာ ၅ - သန်း ၅ - သိန်း ရှစ်ထောင်စီ နှင်နှင်တည်း။

၂၀၄။ ကုဋေ ခုနစ်၊ သန်းမှာ တစ်၊ သိန်းရှစ်, ဗေဘာင်း ပဉ္စာ။

၂၀၅။ ထောင်မှာကား ဆ၊ လူ - နေဝ၊ ဝေးလှ ယူဇနာ။

လူ့ဘုံနှင့် ဘဝဂ် ဟူ၍ ခေါ်ကြသော နေဝသညာနာသညာယတနဘုံ အကွာခရီးကား ယူဇနာပေါင်း ၇ - ကုဋေ ၁ - သန်း ၈ - သိန်း ၅ - သောင်း ၆ - ထောင် ဝေးကွာသည် ဟူလို။

၃၁ — ဘုံ ဝေဘန်ခန်း ပြီး၏။

ကာမ ပဋိသန္ဓေ

၂၀၆။ ဥ – သန္တီရိ၊ အကု – ဝိ၊ သန္ဓိ အပါယ်ရွာ။

အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာ သန္တီရဏ စိတ်တခုသည် အပါယ် ၄ - ဘုံသားတို့၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်တည်း။ ယင်းကို ဒုဂ္ဂတိအဟိတ် ပဋိသန္ဓေ စိတ် ခေါ်သည်။

၂၀၇။ ကု – ဝိ – ဥသန်၊ လူယုတ်ကြွန်၊ နတ်ထံ ဘုန်းမဲ့စွာ။

ကုသလဝိပါက်ဥပေက္ခာသန္တီရဏ စိတ်တခုသည် လူ့ပြည်မှာ ကြွန်အင်္ဂါယုတ်လျော့သူ၊ နတ်မှာလည်း ဘုန်းမဲ့လှသော နတ်မျိုးတို့၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်တည်း။ ယင်းကို သုဂတိအဟိတ်ပဋိသန္ဓေ စိတ် ခေါ်သည်။

လူ့ပြည်မှာ ကြွန်အင်္ဂါယုတ်လျော့သောသူ ဆိုသည်ကား - ပဋိသန္ဓေ အခါကပင် စက္ခုစသည် ချို့ခဲ့သောသူ၊ အ - ခဲ့သောသူ၊ ဆွံ့ခဲ့သောသူ၊ ရူးခဲ့သောသူ၊ နှမ်းခဲ့သောသူ၊ နပုန်းပဏ္ဍုက်၊ ဥဘတောဗျည်းစုပေတည်း။

ဘုန်းကံမဲ့လှသော နတ်မျိုး ဆိုသည်ကား – ဝိနိပါတိက ဒေသုရာ ခေါ်သော ဘုမ္မဇိုဝ်းနတ်မျိုး ဖြစ်သော ဘီလူး၊ သံဘက်၊ တစ္ဆေ၊ မြေဘုတ်၊ အစိမ်းသူရဲ အစရှိသည်တည်း။

၂၀၈။ ရှစ် မဟာဝိ၊ သုဂတိ၊ သန္ဓိ ခုနစ်ရွာ။

ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ဒွိဟိတ် ၄ - ခု ဉာဏသမ္ပယုတ်တိဟိတ် ၄ - ခု၊ အပေါင်း ဖြစ်သော မဟာဝိပါက် ၈ - ခု သည် လူ့ပြည် နတ်ရွာ ကာမသုဂတိ ၇ - ဘုံသားတို့၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်တည်း။ (ယခင် ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်ပဋိသန္ဓေ စိတ်၊ သုဂတိအဟိတ်ပဋိသန္ဓေစိတ်တို့နှင့် ပေါင်းသော်) ကာမပဋိသန္ဓေ တဆယ် ဖြစ်၏။

ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်စိတ်နှင့် ပဋိသန္ဓေ နေရသော အပါယ် ၄ - ဘုံသားတို့ကို ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ် ခေါ်သည်။

သုဂတိအဟိတ်စိတ်နှင့် ပဋိသန္ဓေနေသော အင်္ဂါယုတ်လျော့သောလူ

www.dhammaransi.com

ဘုန်းကံမဲ့လှသော စာတုမဟာရာဇ် အဝင်အပါ နတ်ယုတ် နတ်ညံ့များကို သုဂတိအဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ် ခေါ်သည်။

မဟာဝိပါက် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် ဒွိဟိတ်စိတ်နှင့် ပဋိသန္ဓေနေရသော လူ၊ နတ်ပြည် ၆ - ထပ် နတ်များကို ဒွိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ် ခေါ်သည်။

မဟာဝိပါက် ဉာဏသမ္ပယုတ် တိဟိတ်စိတ်နှင့် ပဋိသန္ဓေနေသော လူ၊ နတ်ပြည် ၆ - ထပ် နတ်များကို တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ် ခေါ်သည်။

ကာမပဋိသန္ဓေပြီး၏။

ရူပ ပဋိသန္ဓေ

၂၀၉။ မဟဂ္ဂတ၊ ဝိပါက၊ ဖြဟ္မသန္ဓိသာ။

၂၉၀။ ကလာပ် ဇီဝိ၊ ရုပ်သာ ရှိ၊ သန္ဓိ အသညာ။

ပထမဈာန် ဝိပါက်စိတ်သည် ပထမဈာန် ၃ - ဘုံ၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်တည်း။

ဒုတိယဈာန်ဝိပါက်စိတ် တတိယဈာန် ဝိပါက်စိတ် ၂ - ခုသည် ဒုတိယဈာန် ၃ - ဘုံ၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်တည်း။

စတုတ္ထဈာန် ဝိပါက်စိတ်သည် တတိယဈာန် ၃ - ဘုံ၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်တည်း။

ပဉ္စမဈာန်ဝိပါက်စိတ်သည် အသညသတ်ကြဉ်သော စတုတ္ထဈာန် - ၆ ဘုံ၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်တည်း။

အသညသတ်ဘုံသည်ကား - ဇီဝိတနဝက ရုပ်ကလာပ်လျှင် ပဋိသန္ဓေ ရှိ၏။

ရူပ ပဋိသန္ဓေ ပြီး၏။

အရူပ ပဋိသန္ဓေ

အာကာသာနဉ္စာယတနဝိပါက်စိတ်သည် ၎င်းဘုံ၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်တည်း။

ဝိညာဏဉ္စာယတနဝိပါက်စိတ်သည် ၎င်းဘုံ၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်တည်း။

အာကိဉ္စညာယတန ဝိပါက်စိတ်သည် ၎င်းဘုံ၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်တည်း။

နေဝသညာနာသညာယတနဝိပါက်စိတ်သည် ၎င်းဘုံ၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်တည်း။

အရူပပဋိသန္ဓေ ပြီး၏။

ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိ တူကြပုံ

၂၉၁။ ဘဝတခု၊ သန်, ဘွင်, စု၊ သုံးခု ထပ်စမြဲ။

ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့အား တခုတခုသော ဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေစိတ် ဘဝင်စိတ် စုတိစိတ် ဤ ၃ - ခုသည် တထပ်တည်း ကျမြဲပေတည်း။

အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တီရဏစိတ်နှင့် ပဋိသန္ဓေနေသော သူအား ထိုဘဝ၌ အသက်ရှည်သမျှကာလပတ်လုံး ၎င်းဥပေက္ခာသန္တီရဏ ဝိပါက်စိတ်တခုသည်သာလျှင် ဘဝင်စိတ် ဖြစ်မြဲတည်း။

သေသော အခါ၌လည်း ၎င်းဥပေက္ခာသန္တီရဏစိတ် တခုသည် သာလျှင် စုတိစိတ် ဖြစ်မြဲတည်း။ 'သုံးခု ထပ်စမြဲ' ဆိုသဖြင့်ပင်လျှင် အာရုံသည်း ထပ်စမြဲ ဟူသော အနက်သည် ပြီးစီး၏။ ထိုအကုသလ ဝိပါက် သန္တီရဏသည် ကံကို အာရုံပြုသည်လည်း ရှိ၏။ ကမ္မနိမိတ်ကို အာရုံပြုသည်လည်း ရှိ၏။ ဂတိနိမိတ်ကို အာရုံပြုသည်လည်း ရှိ၏။

ထိုဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေသည် ကံကို အာရုံပြုခဲ့လျှင် ဘဝင် စုတိ တို့လည်း ထိုကံကိုသာ အာရုံပြုကြကုန်မြဲ။

www.dhammaransi.com

ပဋိသန္ဓေသည် ကမ္မနိမိတ်ကို အာရုံပြုခဲ့လျှင် ဘဝင် စုတိတို့လည်း ထိုကမ္မနိမိတ်ကိုသာ အာရုံပြုကြကုန်မြဲ။

ပဋိသန္ဓေသည် ဂတိနိမိတ်ကို အာရုံပြုခဲ့လျှင် ဘဝင် စုတိတို့လည်း ထိုဂတိနိမိတ်ကိုသာ အာရုံပြုကြကုန်မြဲဟည်း။ ပဋိသန္ဓေစိတ် ပြုသော အာရုံကိုသာ ယင်းဘဝင်စုတိတို့ကို ည်းအာရုံပြုမြဲ ဆိုလိုသည်။ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါ ခပ်သိမ်းသော ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိတို့မှာလည်း ဤနည်းအတိုင်း သိလေ။

၂၉၂။ ဘုံ, ဇာတ်, သံ, သင်၊ အာ, ငါ၊အင်၊ သန်,ဘွင်, စု, မကွဲ။

'သန်, ဘွင်, စု' ကား ပဋိသန္ဓိ ဘဝင် စုတိတည်း။ ထိုသုံးပါးသည် ဘုံအားဖြင့်လည်း မကွဲရ၊ ဇာတ်အားဖြင့်လည်း မကွဲရ၊ သမ္ပယုတ္တဓမ္မအားဖြင့်လည်း မကွဲရ၊ သင်္ခါရအားဖြင့်လည်း မကွဲရ၊ အာရုံအားဖြင့်လည်း မကွဲရ၊ ဤအင်္ဂါငါးရပ် မကွဲရ ဟူလိုသည်။ ဤကဗျာကား ဆရာတို့ ဆိုခိုးရှိသည်ကိုသာပြသည်၊ လိုချင်းမှာ ရှေးကဗျာအတိုင်း ဆိုလိုရင်းတည်း။

ဤ၌ ဘဝင်ဆိုသည်ကား ပဋိသန္ဓေနေခဲ့ရင်း ဖြစ်သော မူလဘဝင်ကို ဆိုလိုရင်းတည်း။

အာဂန္တုက ဘဝင်သည်မူကား ပဋိသန္ဓေစိတ်မှ အခြားတပါးငင် ဖြစ်သတည်း။

ပဋိသန္ဓေမန်း ပြီး၏။

နတ်တို့သက်တမ်း

၂၉၃။ လူ, ဘုမ္မဇိုဝ်း၊ ပါယ်လေးမျိုး၊ သက်ဇိုဝ်း မြဲမရှိ။

လူ့ဘုံ၌လည်း အသက်တမ်း မမြဲ၊ ဘုမ္မဇိုဝ်းနတ်တို့၌လည်း အသက်တမ်းဟူ၍ပင် မရှိ၊ အပါယ် ၄-ဘုံတို့မှာလည်း အသက်တမ်း မရှိ ဟူ၍ ဆိုလိုသည်။

www.dhammaransi.com

[ဒ = ကို ဇ - ပြု၍ ဘူမဒေဝကို ဘူမဇိုဝ်း ခေါ်သည်။ ရုက္ခဒေဝနတ်ကို ရုက္ခဇိုဝ်းနတ်၊ မဂ္ဂဒေဝမင်းကို မဂ္ဂဇိုဝ်းမင်းခေါ်သကဲ့သို့တည်း။ သက်ဇိုဝ်းကား သက်ဇီဝတည်း။ သဒ္ဒိုဝေရဲကို သဒ္ဒိုဇိုဝ်းငရဲ ခေါ်သကဲ့သို့တည်း။ လောက၌လည်း 'သက်ဇိုဝ်း ရှည်ပါစေ'ဟု ဆိုရိုး ရှိ၏။]

ဘူမဇိုဝ်းတို့သည်ကား - သစ်ပင်တော တောင် မြစ် သမုဒ္ဒရာစောင့်နတ်မျိုး၊ ဇနပုဒ် မြို့ ရွာ နိဂုမ်းရှိနတ်မျိုး၊ မိရိုးဖလာ ကိုးကွယ်ရာနတ်မျိုး၊ ဘီလူး သံဘက် အစိမ်း သူရဲ တစ္ဆေ မြေဘုတ် စသည်တည်း။

အာဋ္ဌာနက ဘီလူး၊ သူစိလောမဘီလူး၊ ခရလောမဘီလူး၊ သာတာဂိရိဘီလူး၊ ဟေမဝတ ဘီလူးတို့သည် အန္တရကပ် အသက်ရှည်ကြကုန်၏။

စာတုမဟာရာဇ် နတ်သက်

၂၉၄။ ငါးဆယ် နှစ်သာ၊ လူတို့ရွာ၊ စ - မှာ တရက်သိ။
၂၉၅။ ရက်သုံးဆယ်လ၊ ဆယ့်နှစ်လ၊ စ - မှာ တနှစ်ရှိ။
၂၉၆။ ငါးရာ ထိုနှစ်၊ သက်တမ်းဖြစ်၊ လူနှစ် ကိုးသန်းတိ။

လူတို့ရွာမှာ အနှစ် ၅၀ - သည် စာတုမဟာရာဇ်ဘုံမှာ တရက် ဖြစ်၏။ ထိုရက်ပေါင်း ၃၀ - သည် စာတုမဟာရာဇ် တလတည်း၊ ထို ၁၂ - လသည် စာတုမဟာရာဇ် တနှစ်တည်း။ ထိုနှစ်ပေါင်း ၅၀၀ - သည် စာတုမဟာရာဇ်သက်တမ်း ဖြစ်၏။ လူတို့၏ နှစ်အားဖြင့် ၉ - သန်း တိတိရှိ၏။

တာဝတိံသာ နတ်သက်

၂၉၇။ အနှစ် တရာ၊ လူတို့ရွာ၊ တာ - မှာ တရက် သိ။
၂၉၈။ သူ့ရက်, လ, နှစ်၊ အစဉ်ဖြစ်၊ တာ - နှစ် တထောင်ရှိ။

လူတို့ရွာ၌ အနှစ်တရာသည် တာဝတိံသာ၌ တရက်တည်း။ သူတို့[၁]

၁။ ''သူတို့'' ဟူသည် တာဝတိံသာကို ပြန်၍ရွဲသော စကားဖြစ်သည်။

www.dhammaransi.com

ရက်ပေါင်း ၃၀ - သည် တလ၊ လူတို့လပေါင်း ၁၂ - လသည် တနှစ်၊ သူတို့ နှစ်ပေါင်း တထောင်သည် တာဝတိံသာ အသက်တမ်း ဖြစ်၏။ လူနှစ် အရေအတွက်အား ၃ - ကုဋေ ၆ - သန်း ရှိ၏။

ယာမာ စသည် နတ်သက်

၂၉၉။ ဤနည်း နှင်နှင်၊ လေးဆ တင်၊ ထက်ခွင် ဘုံ ဇီဝိ။

လူ့နှစ် ၂၀၀ - သည် ယာမာ၌ တရက်။

လူ့နှစ် ၄၀၀ - သည် တုသိတာ၌ တရက်။

လူ့နှစ် ၈၀၀ - သည် နိမ္မာနရတိ၌ တရက်။

လူ့နှစ် ၁၆၀၀ - သည် ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီ၌ တရက်၊ အသီးသီး မိမိတို့ ရက်ပေါင်း ၃၀ - သည် တလ၊ မိမိတို့လပေါင်း ၁၂ - လသည် တနှစ်၊ မိမိတို့ နှစ်ပေါင်း ၂ ထောင်သည် ယာမာ အသက်တမ်း။

၄ - ထောင်သည် တုသိတာ အသက်တမ်း။

ရှစ်ထောင်သည် နိမ္မာနရတိ အသက်တမ်း။

တသောင်း ခြောက်ထောင်သည် ဝသဝတ္တီ အသက်တမ်း။

လူ့နှစ်အရေအတွက်မှာ စာတုမဟာရာဇ်၌ ၉ - သန်းရှိ၏။ ၎င်း ၉ - သန်းကို ၄ - ခုမြှောက် တာဝတိံသာ၌ ၃ - ကုဋေ ၆ - သန်း ဖြစ်၏။ ဤနည်းအတိုင်း အဆင့်ဆင့် ၄ - ဆ တက်လေ။

နတ်သက် ပြီး၏။

အာယုကပ် စသည် ၄ - မျိုး

၃၀၀။ အာယု, အန္တရာ၊ အသင်္ချာ၊ မဟာ ၄ - မျိုးကပ်။

ကပ်သည် အာယုကပ်၊ အန္တရကပ်၊ အသင်္ချေယျကပ်၊ မဟာကပ် ဟူ၍ လေးမျိုး ရှိ၏။

www.dhammaransi.com

ထိုထို အသက်တမ်းကို အာယုကပ်[၁] ဆိုသည်။

လူတို့၌ အသက် အသင်္ချေတမ်းမှသည် ဆယ်နှစ်တမ်းတိုင်အောင် ဆုတ်၍ တဖန် တက်ပြန်သဖြင့် အသင်္ချေတမ်းသို့ ပေါက်ဆိုက်သည်ကို အန္တရဆုတ်ကပ်[၂] တခု ဆိုသည်။

ထိုအန္တရကပ်ပေါင်း ၆၄ - ပြန်သည် အသင်္ချေယျကပ်[၃] ဖြစ်၏။

သံဝဋ္ဋကပ် စသည် ၄ - မျိုး

၃၀၁။ သံ, ဝိဝဋ္ဋ်တွင်၊ ဌာယီယှဉ်၊ သင်္ချေ လေးလီမှတ်။

ထိုအသင်္ချေယျကပ်သည် သံဝဋ္ဋကပ်၊ သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ်၊ ဝိဝဋ္ဋကပ်၊ ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ် ဟူ၍ လေးလီမှတ်။

၃၀၂။ ပျက်, တည်, ဖြစ်, တည်၊ အစဉ်လည်၊ လေးမည် အနက်ဟပ်။

သံဝဋ္ဋ[၄] ကား ပျက်ဆဲတည်း။

သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ[၅] ကား ပျက်ပြီးအတိုင်း တည်နေခြင်းတည်း။

ဝိဝဋ္ဋ[၆] ကား ဖြစ်ပွားဆဲတည်း။

ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ[၇] ကား ဖြစ်ပွားပြီးအတိုင်း တည်နေခြင်းတည်း။ ဤသို့ အမည်လေးချက်ကို အနက်လေးပါးဟပ်၍ သိလေ ဟူလို။

၁။ အယုကပ် = အာယုကပ္ပ (ပါ) အာယု = အသက် + ကပ္ပ = ကပ် (ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်ဘတ်သောကြောင့် 'ကပ္ပ' မည်၏။)။

၂။ အန္တရကပ် = အန္တရကပ္ပ (ပါ) အန္တရ = အကြား၊ ကြား။

၃။ အသင်္ချေယျ = မရေမတွက်နိုင်သော။

၄ - ၇။ ပျက်စီးတတ်သောကြောင့် 'သံဝဋ္ဋ' မည်၏။ ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်တတ်သောကြောင့် 'ဝိဝဋ္ဋ' မည်၏။ တည်ရှိနေတတ်သော ကြောင့် 'ဌာယီ' မည်၏။

www.dhammaransi.com

မဟာ ကပ္ပာ

၃၀၃။ သချေ လေးဖြာ၊ အပေါင်းမှာ၊ မဟာကပ္ပာ မှတ်။

ထို မဟာကပ္ပာကြီးတခု၏ အကြားကာလ၌ ပမာဏကား အလျား အနံ အစောက် တယူဇနာရှိသော မုန်ညင်းစေ့ပုံကြီးမှ အနှစ်တရာတွင် တစေ့၊ အနှစ်တထောင်တွင် တစေ့ ယူ၍ ပစ်ခဲ့သော် ထိုမုန်ညင်းပုံ ကုန် သေရာ၏။ တခုသော မဟာကပ္ပာကြီးကား မကုန်လေရာ။ ဤမျှ လောက် ကြာမြင့် ရှည်လျား၏ဟု ဟောတော်မူသည်။

ဟနည်း – အလျား အနံ အစောက် တယူဇနာ ရှိသော ကျောက် တောင်ကြီးကို အနှစ်တရာမှ တခါ၊ အနှစ်တထောင်မှတခါ ဝါဂွမ်းနှင့် ပွတ်သဖြင့် ထိုကျောက်တောင်ကြီးသည်သာ ကုန်လေရာ၏။ တခုသော မဟာကပ္ပာကြီးမူကား မကုန်လေရာ ဟူ၍လည်း ဟောတော်မူ၏။

ဤ မဟာကပ္ပာကြီးတခုကို ၄-ဖို့ ပြု၊ ပထမအဖို့ကား သံဝဋ္ဋကပ် တည်း။ ဒုတိယအဖို့ကား သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ်တည်း။ တတိယအဖို့ကား ဝိဝဋ္ဋကပ်တည်း။ စတုတ္ထအဖို့ကား ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ်တည်း။

ကပ္ပာ ပျက်ပုံ

၃၀၄။ မီး ခုနစ်တန်။ ရေ တတန်၊ ရှစ်ပြန် ဆုံးလေဇာတ်။

မီးဖျက်သော မဟာကပ္ပာကြီးချည်း ၇-ကပ္ပာတည်း။ ရှစ်ခု မြောက်တွင် ရေဖျက်သော မဟာကပ္ပာကြီးတခု ညှပ်၏။ တဖန် မီး မဟာကပ္ပာကြီး ၇၊ ရေမဟာကပ္ပာကြီး ၁၊ ဤသို့ ရှစ်ခုပေါင်း ရှစ်ပြန် ရှိလတ်သော် စတုသဋ္ဌိ ၆၄-ကပ္ပာရှိ၏။

ထို ၆၄-ကပ္ပာတွင် နောက်ဆုံးကပ္ပာကား လေဇာတ်ဖျက်သော မဟာကပ္ပာကြီးတည်း (မီး၊ ရေ၊ လေ တို့ ဖျက်ပုံ တည်ပုံကို ဝိသုဒ္ဓိ မဂ်၌ ကြည့်လေ။)

၃၀၅။ ပ, ဒု, တ, တွေ၊ ဈာန်ဘုံဖွေ၊ မီး, ရေ, လေ နယ် မှတ်။

အောက် မဟာဗြဟ္မာထိမှစ၍ မီးဖျက်သောအခါ ပဌမဈာန် ၃ - ဘုံ အကုန် ပါလေ၏။

ရေ ဖျက်သောအခါ ပဌမဈာန် ၃ - ဘုံ၊ ဒုတိယဈာန် ၃ - ဘုံ အကုန် ပါလေ၏။

လေ ဖျက်သောအခါ ပဌမဈာန် ၃ - ဘုံ၊ ဒုတိယဈာန် ၃ - ဘုံ တတိယဈာန် ၃ - ဘုံ အကုန် ပါလေ၏။

မီးနယ်၊ ရေနယ်၊ လေနယ် - ၃ - ပါး ဖြစ်၏။

ဇာတိ၊ အာဏာ၊ ဝိသယခေတ်

၃၀၆။ ဇာတိ, အာဏာ၊ ဝိသယာ၊ ၃ - ဖြာ လောကခေတ်။

၃၀၇။ သောင်း, သိန်း, ကုဋေ၊ အသင်္ချေ၊ သုံးထွေ အစဉ်ဟပ်။

ဇာတိခေတ်[၁] ကား စကြဝဠာ တသောင်းတည်း။

အာဏာခေတ်[၂] ကား စကြဝဠာ ကုဋေတသိန်း။

ဝိသယခေတ်[၃] ကား စကြဝဠာ အသင်္ချေယျ အနန္တတည်း။

၃၀၈။ ဖြစ်, ပျက် နှစ်ဖြာ၊ အတူမှာ၊ အာဏာခေတ်ဟု မှတ်၊

မီး၊ ရေ၊ လေဖျက်ရာ၌ အာဏာခေတ် ဖြစ်သော စကြဝဠာ ကုဋေ တသိန်းသည် ဖြစ်အတူ ပျက်အတူတည်း။

---

၁ - ၂ - ၃။ ဘုရားအလောင်းတော်တို့ ပဋိသန္ဓေ တည်နေသောအခါ စသည်တို့၌ တပြိုင်နက် တချက်တည်း နိမိတ်ကြီးပြရာခေတ်သည် 'ဇာတိခေတ်'။ ရတနသုတ်စသော ပရိတ်တော်၏ အာဏာတော်ဟု ပြန့်နှံ့ရာဖြစ်သော ခေတ်သည် 'အာဏာခေတ်' မည်၏။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏ အာရုံ (= ဝိသယ) ဖြစ်သောကြောင့် 'ဝိသယခေတ်' မည်၏။ ခေတ် = ခေတ္တ (ပါ) ပိုင်းခြားအပ်သော နေရာ၊ ပိုင်းခြားအပ်သော အချိန်ကာလ။

www.dhammaransi.com

ရူပ ဗြဟ္မာ သက်

၁၀၉။ ကပ် အန္တရ၊ ကော်ဝိသ၊ ဗြဟ္မပါရိ သက်။

ယခုဘည်ရှိဆဲ ကပ်ကား ဝါဠ္သူဠေယိ ကပ်တည်း။ (ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ ကပ် တကပ်မှာ) အန္တရကပ် ၆၄ - ရှိ၏။ ယင်းကို ၃ - ဖို့ပြု - အန္တရကပ် ၂၁ ကပ်သာသာရှိ၏။ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာ ဗြဟ္မာတို့ဘို့၏ အာယုကပ် ဖြင်၏။

၁၁၀။ ကပ် အန္တရ၊ မာတ္တိံသ ဗြဟ္မပုရော သက်။

အန္တရကပ် ၃၂ - သည် ဗြဟ္မပုရောဟိတာ ဗြဟ္မာတို့ အာယုကပ် တည်း။

၁၁၁။ ခြောက်ဆယ့်လေးဖြာ၊ သချေ်ယျာ၊ မဟာဗြဟ္မာ သက်။

အန္တရကပ် ၆၄ - ခု အပေါင်းဖြစ်သော ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ အသင်္ချေယျ တကပ်သည် မဟာဗြဟ္မာတို့ အာယုကပ်တည်း။

၁၁၂။ နှစ်, လေး, ရှစ် သာ၊ ကပ်မဟာ၊ သုံးဖြာ ဒု - ဘုံ သက်။

ဒုတိယဈာန် ၃ - ဘုံ၌ မဟာကမ္ဘာကြီး ၂ - ခုသည် ပရိတ္တာဘာ ဗြဟ္မာတို့ အသက်တည်း။

မဟာကမ္ဘာကြီး ၄ - ခုသည် အပ္ပမာဏာဘာ ဗြဟ္မာတို့ အသက် တည်း။

မဟာကမ္ဘာကြီး ရှစ်ခုသည် အာဘဿရာ ဗြဟ္မာတို့ အသက်တည်း။

၁၁၃။ ရှစ်ကမ္ဘာတွင်၊ ထမ်းပိုးတင်၊ သုံးခွင် တ - ဘုံ သက်။

တတိယဈာန် ၃ - ဘုံ၌ မဟာကမ္ဘာကြီး ၁၆ - သည် ပရိတ္တသုဘာ ဗြဟ္မာတို့အသက်တည်း။

၃၂ - သည် အပ္ပမာဏသုဘာ ဗြဟ္မာတို့ အသက်တည်း။

၆၄ - သည် သုဘကိဏှာ ဗြဟ္မာတို့အသက်တည်း။

www.dhammaransi.com

၁၁၄။ ဝေဟပ်, သညာ၊ ကပ်ငါးရာ၊ သုဒ္ဓါ ထမ်းပိုးတက်။

စတုတ္ထဈာန် ၇ - ဘုံတို့တွင် မဟာကမ္ဘာကြီး ငါးရာသည်ဝေဟပ္ဖိုလ် ဖြဟ္မာ၊ အသညသတ် ဖြဟ္မာတို့၏ အသက်တည်း။

ထိုမှ ထမ်းပိုးတက်၍ မဟာကမ္ဘာကြီး တထောင်၊ နှစ်ထောင်၊ လေးထောင်၊ ရှစ်ထောင်၊ ၁သောင်း ခြောက်ထောင်သည် အစဉ် အားဖြင့် အဝိဟာဘုံ၊ အတပ္ပာဘုံ၊ သုဒဿာဘုံ၊ သုဒဿီဘုံ၊ အကနိဋ္ဌဘုံ သက် ဖြစ်၏။

ရူပဖြဟ္မာသက် ပြီး၏။

အရူပ ဖြဟ္မာသက်

၁၁၅။ နှစ်သောင်း, လေးသောင်း၊ ခြောက်သောင်း တလှစ်၊ ရှစ်သောင်း လေးထောင်၊ သင်္ချာ ဆောင်၊ အခေါင် ဘုံဘဝဂ်။

အရူပ လေးဘုံတွင် ပထမဘုံ၌ မဟာကမ္ဘာနှစ်သောင်း၊ ဒုတိယ၌ ကမ္ဘာလေးသောင်း၊ တတိယ၌ကမ္ဘာခြောက်သောင်း၊ စတုတ္ထဖြစ်သော ဘဝဂ်ဘုံ၌ ကမ္ဘာရှစ်သောင်း လေးထောင်တည်း။

အရူပဖြဟ္မာသက် ပြီး၏။

ကံ ၄ ဘန်ခန်း

ဇနက စသော ကံ ၄ - ပါး

၁၁၆။ ပဋိသန္ဓိ၊ ပဝတ္တိ၊ ဝိပါက် ကဋတ္တာ။
၁၁၇၊ ဖြစ်ပွားစေမှု၊ ကျေးဇူးပြု၊ ကု, ကု ဇနကာ။

 အကျိုးသည် ပဋိသန္ဓေ အခါ၌ ရှေးဦးစွာ ဖြစ်ပေါ်သော ပဋိသန္ဓေ

www.dhammaransi.com

ဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်[၁] အကျိုးတမျိုး၊ ပဋိသန္ဓေ အခါမှ နောက် ပဝတ္တိအခါ၌ ဖြစ်ပေါ်သော ပဝတ္တိဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာ ရုပ် အကျိုးတမျိုး ဟူ၍ ၂ - မျိုး ရှိ၏။

ထိုအကျိုး ၂ - မျိုးကို ဖြစ်စေတတ်သော ကုသိုလ်ကံ အသိုလ်ကံ သည် ဇနကကံ မည်၏။

၃၁၀။ ထောက်ပံ့သမှု၊ ကျေးဇူးပြု၊ ဥပထမ္ဘကာ။

ကံကိုသည်းကောင်း၊ ကံ၏ အကျိုးကိုလည်းကောင်း၊ အားရှိလေ အောင် ထောက်ပံ့သမှု ကျေးဇူးပြုသော ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံသည် ဥပထမ္ဘကကံ မည်၏။

၃၁၉။ နှိပ်စက် ညှဥ်းပန်း၊ ညှိုးနွမ်းစေမှု၊ ဖိစီးပြု၊ ဥပပီဠကာ။

ကံကိုလည်းကောင်း၊ ကံ၏အကျိုးကိုလည်းကောင်း ဆုတ်ယုတ် လျော့ပါး ညှိုးနွမ်းလောက်အောင် နှိပ်စက်ညှဥ်းပန်း ဖိစီးသော ကုသိုလ် ကံ၊ အကုသိုလ်ကံသည် ဥပပီဠကကံ မည်၏။

၃၂၀။ ပြတ်ဆုံးစေမှု၊ အတင်းပြု၊ ဥပဃာတကာ၊

ကံကိုလည်းကောင်း၊ ကံ၏အကျိုးကိုလည်းကောင်း ဖြတ်ပြီး ပြတ်ဆုံး အောင် အတင်း သတ်ဖြတ်သော ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံသည် ဥပ- ဃာတကကံ မည်၏။

ယေဘုယျအားဖြင့် သုဂတိဘုံ၌ ထောက်ပံ့မှုမှာ ကုသိုလ်ကံတည်း။ နှိပ်စက်မှု သတ်ဖြတ်မှုတို့မှာ အကုသိုလ်ကံတို့တည်း။

ဒုဂ္ဂတိဘုံ၌ကား ထောက်ပံ့မှုမှာ အကုသိုလ်ကံတည်း။ နှိပ်စက်မှု သတ်ဖြတ်မှုတို့မှာ ကုသိုလ်ကံတို့တည်း။

၁။ ကမ္မဇရုပ်ကို ကဋတ္တာရုပ်ဟု ခေါ်သည်။ ကံက ပြုအပ် - ဖြစ်စေ အပ်ကုန်သော ရုပ်များဟု ဆိုလိုသည်။

နှိပ်စက်မှု သတ်ဖြတ်မှု ဆိုသည်မှာလည်း သတ္တဝါတို့ကို နှိပ်စက်သည် သတ်ဖြတ်သည် ဆိုလိုရင်းမဟုတ်။ ကုသိုလ်ကံကို အကုသိုလ်ကံက နှိပ်စက်သည်၊ အကုသိုလ်ကံကို ကုသိုလ်ကံက နှိပ်စက်သည်၊ အကျိုးကို နှိပ်စက်သည်လည်း ရှိ၏။ သတ်ဖြတ်မှုမှာလည်း ထို့အတူ။

အကျယ်ကိုကား 'ပရမတ္ထဒီပနီ' အမည်ရှိသော 'သင်္ဂြိုဟ်ဋီကာသစ်' မှာ ကြည့်လေ။

ဖြစ်စေခြင်း၊ ထောက်ပံ့ခြင်း၊ ညှဉ်းပန်းခြင်း၊ သတ်ဖြတ်ခြင်း၊
ဟူသောကိစ္စအပြား ကံ ၄-ပါး ပြီး၏။

ဂရုကကံ စသည် ၄-ပါး

၃၂၁။ ကံတပါးတို့၊ မဘာနိုင်ရာ၊ အားကြီးစွာ၊ သညာ ဂရုက။

အကုသိုလ်အရာ၌မာတုဃာတက အစရှိသော ပဉ္စာနန္တရိယကံကြီးစု၊ ကုသိုလ်အရာ၌ မဟဂ္ဂုတ်ကံစုသည်။ ဤကံစုသည် ကံတပါးဖို့ပတား မြစ်နိုင်၍ သေသည်၏ အခြားမဲ့၌ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ဧကန္တ ပေးလတ္တံ့သော အဆုံးဇော[1] စေတနာစုဖြစ်၍ ဂရုကကံ မည်သတည်း။

၃၂၂။ သေဆုံးလုမှ၊ ပြုသော်လည်းကောင်း၊ အပေါင်းပေါ်လာ၊
ကံနှစ်ဖြာ၊ သညာ အာသန္န။

သေခါနီးမှပြုသော အာသန္နကံ တမျိုး၊ ရှေးအခါက ပြုခဲ့၍ သေခါနီးမှ အမှတ်ရသော အာသန္နကံ တမျိုး၊ ဤ ၂-မျိုးသည် အာသန္နကံ မည်၏။

၃၂၃။ နေ့ရှည် လေ့ကျက်၊ ရက်ရှည် စွဲမြဲ၊ အထုံသဲ၊ ခေါ်ပြဲ အာစိဏ္ဏ။

နေ့ရှည်ရက်ရှည် လေ့ကျက် စွဲမြဲသော ဒါနမှု၊ သီလမှု၊ ဘာဝနာမှု၊ ဝေယျာဝစ္စမှု၊ ပါဏာတိပါတမှု စသည်သည် အာစိဏ္ဏကံ မည်၏။

၁။ အဆုံးဇော = သတ္တမဇော။

www.dhammaransi.com

၃၂၄။ သုံးပါးမှလျှင်၊ အလွတ်ထင်၊ သညာ ကဋတ္တာ။

ရှေးကံသုံးပါးမှ အလွတ်ဖြစ်သော ကံစုသည် ကဋတ္တာကံ မည်၏။

ရှေးကံသုံးပါးကား ယခုဘဝတွင်ရွေ့ ပြုအပ်သော သတ္တမဇော အဆုံးဇော ကံစုတည်း။

ရှေးရှေးဘဝတို့မှ ပြုခဲ့သော အပရာပရိယကံစု၊ ယခုဘဝ၌ ပြုခဲ့သော ကံသာ ခန်စုသည် ကဋတ္တာကံချည်းသာတည်း။

အကျယ်ကို 'သင်္ဂြိုဟ်ဋီကာသစ်'မှာ ကြည့်လေ။

ဂရုက စသော ကလေးပါးတို့တွင် ရှေးရှေးကံ မရှိမှ နောက်နောက်ကံ အကျိုးပေးရသော ပရိယာယအပြား ကံလေးပါး ပြီး၏။

--

ဒိဋ္ဌဓမ္မ စသော ကံ ၄-ပါး

၃၂၅၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မ၊ ဥပပဇ္ဇာ၊ ပရာပရိ၊ အဟောသိ၊ ရှိသည် လေးဖြာ။

ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံ၊ ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယကံ၊ အပရာပရိယဝေဒနီယကံ၊ အဟောသိကံ ဟူ၍ ကံလေးပါး ရှိ၏။

၃၂၆။ မျက်မှောက်ဘဝ၊ အကျိုးရ၊ ဒိဋ္ဌ ဇောဦးသာ။

ကုသိုလ် အကုသိုလ်ဇော ၇-ကြိမ်တို့တွင် ဇောဦးဖြစ်သော ပထမ ဇော စေတနာသည် မျက်မှောက်ဘဝ၌ ခံစံရသော အကျိုးရှိသော ကြောင့် ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံ မည်၏။

၃၂၇။ ခြားမဲ့ ဘဝ၊ အကျိုးရ၊ ဥပ ဆုံးဇောသာ။

ဇောခုနစ်ကြိမ်တို့တွင် အဆုံးဖြစ်သော သတ္တမဇော စေတနာသည် ဤဘဝ၏ အခြားမဲ့ ဒုတိယဘဝ၌ ခံစံရသော အကျိုးရှိသောကြောင့် ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယကံ မည်၏။

www.dhammaransi.com

၃၂၈။ ပရိပရ၊ အနုမတင်္ဂ၊ အဆက်ဆက်ဝယ်၊ အကျိုးကြွယ်၊
အလယ်ဇော ငါးဖြာ။

အလယ်ဇော စေတနာ ၅ - ချက်သည် နိဗ္ဗာန်မရမီအကြား တတိယဘဝမှစ၍ အနုမတဂ္ဂဘဝ အဆက်ဆက် ကမ္ဘာအဆက်ဆက်တို့မှာ အခွင့်ရရာ ခံစံရသော အကျိုးရှိသောကြောင့် အပရာပရိယာယ်ကံ မည်၏။

ကံ၏အကျိုးသည် ပဋိသန္ဓေအကျိုး၊ ပဝတ္တိအကျိုး ဟူ၍ ၂-မျိုးရှိ၏။ ထိုတွင် ပဋိသန္ဓေအကျိုးကိုမူကား တချက်သော စေတနာသည် တကြိမ်သာ ပေးမြဲတည်း။

ပဝတ္တိအကျိုးကိုမူကား တချက်သော စေတနာသည် အကြိမ်များစွာ ပေးနိုင်၏။

အကျယ်ကို 'သင်္ဂြိုဟ်ဋီကာသစ်' မှာ ယူလေ။

၃၂၉။ ကံအဟောသိ၊ အကျိုး မရှိ၊ တြိ စေတနာ။

ထိုသုံးပါးသော ပထမဇော၊ သတ္တမဇော၊ အလယ်ဇောစေတနာစုသည်ပင်လျှင် အကြောင်းချို့တဲ့၍ အကျိုးပေးခွင့် မရပဲ မိမိတို့ကာလ ကုန်သဖြင့် အလိုလို ကွယ်ပ၍ သွားကြသည်ရှိသော် အဟောသိကံ မည်၏။

အကျယ်ကို 'သင်္ဂြိုဟ်ဋီကာသစ်'မှာ ယူလေ။

အကျိုးပေးရာ ကာလ အပြား ကံ ၄ - ပါး ပြီး၏။

ကံဝေဘာန်ခန်း

ကာယဝိညတ်ရုပ်သည် ကာယဒွါရ မည်၏။ ဝစီဝိညတ်ရုပ်သည် ဝစီဒွါရ မည်၏။ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ဇောစိတ်သည် မနောဒွါရ မည်၏။

ကာယဒွါရ၌ ဖြောက်သောကံသည် ကာယကံ မည်၏။ ဝစီဒွါရ၌ ဖြောက်သောကံသည် ဝစီကံ မည်၏။ မနောဒွါရ၌ ဖြောက်သောကံသည် မနောကံ မည်၏။

www.dhammaransi.com

ဒုစ္စရိုက် ဆယ်ပါး

ပါဏာတိပါတ၊ အဒိန္နာဒါန၊ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ။ (ကာယကံ ၃ - ပါး ။)

မုသာဝါဒ၊ ပိသုဏာဝါစာ၊ ဖရုသဝါစာ၊ သမ္ဖပ္ပလာပ။ (ဝစီကံ ၄ - ပါး ။)

အဘိဇ္ဈာ၊ ဗျာပါဒ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။ (မနောကံ ၃ - ပါး။) ဒုစ္စရိုက် ၁၀ - ပါးတည်း။ [ဆောင်ပုဒ်။]

၃၃၀။ သက်သတ်, ခိုးမှု၊ ကာမေသု၊ သုံးခု ကာယကံ။
၃၃၁။ မုသာ, မိတ်ခွဲ၊ ဆဲရေး, ပြိန်ဖျင်း၊ အပါယ် ချဉ်း၊ လေးသင်း ဝစီကံ။
၃၃၂။ သူ့ပိုင်နက်ကို၊ ကိုယ့်ဘက် ညွှတ်စေ၊ အသေ တောင့်တ၊ ပါပဒိဋ္ဌိ၊ ဒုံးပါယ်ငြိ၊ ဤ မနောကံ။

ဒုစ္စရိုက် ဆယ်ပါးတည်း။

ယင်း ဆယ်ပါးသည် ကမ္မပထမြောက်သည်ဖြစ်အံ့၊ ကမ္မပထဆယ်ပါး ဖြစ်၏။ တသားကိုယ်အားဖြင့် ရှေ့ ကံ ၇ - ပါးမှာ စေတနာ စေတသိက် တည်း။

မနောကံ သုံးပါးမှာ လောဘ၊ ဒေါသ၊ ဒိဋ္ဌိတည်း။

၃၃၃။ ကိုယ်တိုင်, တိုက်တွန်း၊ ချီးမွမ်း, စိတ်တူ၊ ပွားပြန်မှု၊ မှတ်ယူ လေးဆယ်ကံ။

ထို ၁၀ - ပါးသော ဒုစ္စရိုက်မှုတို့တွင် တခုခုသည် ၄ - ပါး ၄ - ပါးစီ ပွား၏။ ၄ - ပါး ဆိုသည်ကား — (၁) ကိုယ်တိုင် ပြုခြင်းတပါး၊ (၂) သူတပါးကို တိုက်တွန်းခြင်းတပါး၊ (၃) ထိုအမှုကိုလည်း ကောင်း အပြုပြုသူကိုလည်းကောင်း ချီးမွမ်းစကားပြောဆိုခြင်းတပါး၊ (၄) ထိုအမှုကို စိတ်သဘော အလိုပါခြင်းတပါး။ ဒုစ္စရိုက် ၄၀ ဖြစ်၏။

www.dhammaransi.com

သုစရိုက် ဆယ်ပါး

ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏီ၊ အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏီ၊ ကာမေသု မိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏီ။ (ကာယကံ ၃ - ပါး။)

မုသာဝါဒါ ဝေရမဏီ၊ ပိသုဏဝါစာ ဝေရမဏီ၊ ဖရုသဝါစာ ဝေရမဏီ၊ သမ္ဖပ္ပလာပါ ဝေရမဏီ။ (ဝစီကံ ၄ - ပါး။)

အနဘိဇ္ဈာ၊ အဗျာပါဒ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ (မနောကံ ၃ - ပါး။) သုစရိုက် ၁၀ - ပါးတည်း။ [ဆောင်ပုဒ်။]

၃၃၄။ ကာ - ဒု သုံးပါး၊ ကြဉ်ရှောင်ငြား။ သုံးပါး ကာယကံ။

ကာယဒုစ္စရိုက်သုံးပါးတို့မှ ကြဉ်ရှောင်မှုကို ကုသိုလ်ကာယကံသုံးပါး ခေါ်၏။ ကာယသုစရိုက်သုံးပါးလည်း ခေါ်၏။

၃၃၅။ နှုတ် - ဒု လေးပါး၊ ကြဉ်ရှောင်ငြား။ လေးပါး ဝစီကံ။

ဝစီဒုစ္စရိုက်လေးပါးတို့မှ ကြဉ်ရှောင်မှုကို ကုသိုလ်ဝစီကံ လေးပါး ခေါ်၏။ ဝစီသုစရိုက်လေးပါးလည်း ခေါ်၏။

၃၃၆။ အနဘိဇ္ဈာ၊ အဗျာပါဒနှင့်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ဖြောင့်မှန်သိ၊ ဤ မနောကံ။

သူ့ပိုင်နက်ကို သူ့ပိုင်နက်အတိုင်း အနေနှင့် စိတ်ကြည်ဖြူမှုသည် အနဘိဇ္ဈာ မည်၏။ အလောဘစေတသိက်တည်း။

သတ္တဝါတပါးကို အသက်ခန္ဓာ ချမ်းသာစည်ကားစေလိုမှုသည် အဗျာပါဒ မည်၏။ အဒေါသ စေတသိက်တည်း။

လောကီသမ္မာဒိဋ္ဌိ ၁၀ - ပါးသည်[၁] သမ္မာဒိဋ္ဌိ မည်၏။ အမောဟ စေတသိက်တည်း။ သုစရိုက် ၁၀ - ပါး ဖြစ်၏၊ ကုသလကမ္မပထတရား ၁၀ - ပါးလည်း ခေါ်၏။

၁။ အနုပဒဝဂ်၊ မဟာစတ္တာရီသကသုတ်၊ ဥပရိပဏ္ဏာသ ပါဠိတော် (၁- အတ္ထိ ဒိန္နံ၊ ပ။ အတ္ထိ လောကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ သမ္မဂ္ဂတာ သမ္မာပဋိပန္နာ။)

www.dhammaransi.com

တရားကိုယ်အားဖြင့် ရှေ့က ၇ - ပါးမှာ ဝိရတီစေတသိက် ၃ - ပါး တည်း။ စေတနာလည်း ရ၏။ မနောက ၃ - ပါးမှာ ပြဆိုခဲ့ပြီ။ ၄၀- ပွားနည်း ရှေးအတိုင်းပင်။

ပုညကြိယာ ၁၀ - ပါး

၃၃၇။ ဒါ, သီ, ဘာ, ပူ၊ ကြောင့်ကြမှုနှင့်၊ အလှူဝေငှ၊ အမျှသာခု၊ သူ့တရားနာ၊ သိရာ ပြောဆို၊ ကံကို ကိုးရိုး၊ ဆယ်မျိုးဝတ္ထု၊ ပုညမှု၊ သုခ ပွားများရန်။

ပေးလှူစွန့်ကြဲမှု (ဒါန)၊ သီလသိက္ခာဝင်းကျင့်သုံးမှု(သီလ)၊ ဘာဝနာ ပွားမှု(ဘာဝနာ)၊ မိမိကိုယ်ကို နှိမ့်ချကော်ရော်ပူဇော်မှု (အပစာယန)၊ သူတပါးကိစ္စကို မိမိကိစ္စကဲ့သို့ ကြောင့်ကြစိုက်မှု (ဝေယျာဝစ္စ)၊ မိမိ ဒါနကို ဝေငှမှု(ပတ္တိဒါန)၊ သူတပါးဝေငှသော အမျှကို သာခုခေါ်မှု (ပတ္တာနုမောဒန)၊ သူဟောပြောသော တရားကို ရိုသေစွာ နာခံမှု (ဓမ္မဿဝန)၊ မိမိ သိရာ တရားကို သူတပါးအား ပြောဆိုမှု (ဓမ္မ ဒေသနာ)၊ ထာဝရဘုရား စသည်ကို မကိုးမရိုးပဲ ကံကိုသာ ကိုးရိုးမှု (ဒိဋ္ဌုဇုကမ္မ)။ ဤ ၁၀ -ပါးသည် လူ့ချမ်းသာ, နတ်ချမ်းသာ, နိဗ္ဗာန် ချမ်းသာ ဟူသော သုခ ၃ - ပါး ပွားရန် အမှုမျိုး ဖြစ်ပေ၍ ပုည ကြိယာ ၁၀ - ပါး မည်၏။

နိစ္စ သီလမျိုး

၃၃၀။ ပုဗ္ဗာ, မုဆာ၊ ပရ ကြဉ်စွာ၊ စေတနာ၊ သုံးဖြာ သီးသီးဖန်။
၃၃၉။ ငါးပါး, ဆယ်ပါး၊ နိစ္စထား၊ ရှစ်ပါး ဥပုသ်ကံ။

အဝတ်ဖြူ အဝတ်ကြောင် ဝတ်သော ပကတိ လူသာမန်တို့မှာ ငါး ပါးသီလသည် နိစ္စ သီလ ဖြစ်၏။ ဆောက်တည်သည်ဖြစ်စေ မဆောက် တည်သည်ဖြစ်စေ ဘယ်အခါမှ လွန်ကျူးခြင်းငှာမထိုက်၊ လွန်ကျူးခဲ့မူ အပြဲလျှင် အပြစ်ရှိသောကြောင့် နိစ္စ သီလ ဆိုသည်။

www.dhammaransi.com

အရဟတ္တဓဇ[၁]ဖြစ်သော သစ်ခေါက်ဖန်ရည်ဆိုးသော အဝတ်ကို ဝတ်ရုံသော လူဝိသေသတို့မှာ ဇာတရူပရဇတ တိုင်အောင် ဆယ်ပါးသော သီလသည် နိစ္စသီလ ဖြစ်၏။

ဆောက်တည်သည်ဖြစ်စေ မဆောက်တည်သည်ဖြစ်စေ ထိုအရဟတ္တဓဇအဝတ်မျိုးနှင့် တည်နေသမျှ ကာလပတ်လုံး ဘယ်အခါမှ လွန်ကျူးခြင်းငှာ မထိုက်။ ကျူးလွန်ခဲ့မူ အမြဲလျှင် အရဟတ္တဓဇ အဝတ်အသွင်နှင့် မတန်သော အဖြစ်ဒဏ်ဖြစ်သောကြောင့် နိစ္စသီလ ဆိုသည်။

ပကတိ လူသာမန်တို့မှာကား ထိုဆယ်ပါးကို ပကတိနိစ္စသီလ အနေနှင့် မရထိုက်။ ရှစ်ပါးဥပုသ်ကဲ့သို့ပင် ခံယူဆောက်တည်မှ ရထိုက်သည်။ အသက်ထက်ဆုံး နိစ္စပြု၍ ခံယူလျှင် နိစ္စပင်ရ၏။ ခံယူမှ ရသောကြောင့် ပကတိနိစ္စမျိုးကား မဟုတ်။

အနိစ္စ သီလမျိုး

ဤလူသာမန်တို့မှာ ရှစ်ပါးသည်လည်း ဆယ်ပါးနှင့်အတူ ခံယူမှ ရသောကြောင့် အနိစ္စမျိုးသာတည်း။ နိစ္စပြု၍ ခံယူလျှင် နိစ္စပင်ရ၏။ ပကတိ နိစ္စကား မဟုတ်။

ရှစ်ပါးဥပုသ်ကို ဆိုသည်ကား နိစ္စမတတ်နိုင်ကြကုန်သော ပကတိ လူတို့သည် တလ တလ၌ လေးသီတင်း ရှစ်သီတင်း စသည်ဖြင့် ဥပုသ်နေ့နှင့် မှတ်၍ စောင့်အပ်သောကြောင့် ရှစ်ပါးသီလကို ဥပုသ်ကို ဆိုသည်၊ ထိုသီတင်းနေ့သည်လည်း ပကတိ လူအများတို့ စောင့်ရိုး

၁။ မူလပါဠိရင်းကား 'အရဟဒ္ဓဇ' ဖြစ်သည်။ 'အရဟတံ ဓဇော အရဟဒ္ဓဇော' ဟူ၍ အဘိဓာန်ဋီကာ၌ ဆိုထားသည်။ ရဟန္တာတို့၏ (ကိလေသာ ပယ်သတ်ပြီးသူတို့၏) တံခွန် — ဟူလို။ အရဟတ္တဓဇ ကို သဒ္ဒါရေးအားဖြင့် ဆောင်ကြီးလျှင် ဖြစ်နိုင်သော်လည်း မူရင်းပါဠိရေးထုံးကား မဟုတ်၊ တပြည်လုံး၌ ဤကဲ့သို့ အနှံ့သုံးစွဲ တွင်ကျယ်လျက် ရှိလေသည်။

www.dhammaransi.com

ပြုကြသဖြင့် ပါကဋ[1]ဖြစ်၍ သိတင်းနေ့ဟု ဆိုရသည်။ တတ်နိုင်လှ်ရှိ ခဲ့လျှင် စောင့်သမျှ နေ့တို့သည် စောင့်သူမှာ သိတင်းနေ့တို့ချည်း ပင်တည်း။

သုဒ္ဓဿ ဝေ သဒါ ဖဂ္ဂု၊ သုဒ္ဓဿုပေါသထော သဒါ။[2] (ပါဠိတော်။)

သုဒ္ဓဿ၊ စင်ကြယ်သောပုဂ္ဂိုလ်အား။ သဒါ၊ အခါခပ်သိမ်း။ ဖဂ္ဂု၊ ဥတ္တရဖဂ္ဂုဏီနက္ခတ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သုဒ္ဓဿ၊ အဇ္ဈာသယ စင်ကြယ်သော သူတော်ကောင်းအား။ သဒါ၊ အခါခပ်သိမ်း။ ဥပေါ-သထော၊ ဥပုသ်နေ့သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဥတ္တရဖဂ္ဂုဏီနက္ခတ် ကြုံကြိုက်သောနေ့တွင် မကောင်းမှုကို ဆေး လျှော်လျှင် စင်ကြယ်၏ ဟူသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အယူကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသော ပါဠိတည်း။

တနှစ် တနှစ်မှာ ရှိသော ရက်ပေါင်း(၃၆၀)သည် စင်ကြယ်သော ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဥတ္တရဖဂ္ဂုဏီနေ့ချည်း ဖြစ်၏။ စင်ကြယ်သော သူတော် ကောင်းမှာလည်း ဥပုသ်နေ့ချည်းဖြစ်၏ ဟူလို။

နိစ္စသီလသဘောကား ဆောက်တည်မှု ပမာဏမဟုတ်၊ မဆောက် တည်ပဲနှင့်ပင် ကျူးလွန်လျှင် အပြစ် ရှိ၏။

အနိစ္စသီလ သဘောမျိုးကား ဆောက်တည်သူမှာမှ ကျူးလွန်မှု ရှိသည်။ မဆောက်တည်လျှင် ကျူးလွန်မှု မဆိုရ။

လူသာမန်တို့မှာ ဝိကာလဘောဇနသည် ဆောက်တည်မှ ကျူးလွန် မှုရှိသည်၊ မဆောက်တည်သူ နေ့တိုင်း နေ့တိုင်း နေလွဲညစာ စား သောက်၍ နေသည်ကို ကျူးလွန်မှု မဆိုရ။ အကြွင်းစုမှာလည်း ဤ နည်းတူ သိအပ်။ ရှစ်ပါး၌ အင်္ဂါဝင်လျက် ပါရှိသော ငါးပါးကို ကား နိစ္စငါးပါးတွင် ပါဝင်ပြီးဖြစ်၍ ကြွင်းသောအမှုစု အတွက် နှင့်သာ အနိစ္စ ဆိုရသည်။

၁။ ပါကဋဖြစ်၍ = ထင်ရှားနေသည် ဖြစ်၍။

၂။ မူလပဏ္ဏာသ၊ ပါ-နှာ-၄၈-ဆဋ္ဌ။

www.dhammaransi.com

ရဟန်း သာမဏေတို့၏ နိစ္စသီလ

ရဟန်း သာမဏေတို့၏ နိစ္စသီလမျိုးကား ထင်ရှားပြီ၊ နိစ္စသီလမျိုး ဖြစ်၍ တမင် ခံယူဘွယ်ကိစ္စ အထူး မရှိ။

ရဟန်းတို့မှာ ရဟန်းခံဥတ်ကမ္မဝါစာ ဆုံးသည်နှင့် ဝပြိုင်နက် ၂၂၇ ပါး သီလ ခံယူမှုကိစ္စ ပြီးစီးလေ၏။

သာမဏေတို့မှာ သက်န်းဝတ်မိလျှင် ၁၀ ပါး သီလခံယူမှုကိစ္စ ပြီးစီးလေ၏။ သာမဏေသီလအစစ်ကား မဟုတ်သေး။ ပဗ္ဗဇိတသီလသာမည အဖြစ်ဖြင့်သာ တည်၏။ သရဏဂုဏ်ဆုံး၍ သာမဏေအစစ် ဖြစ်သော အခါ၌ သာမဏေသီလ အစစ်ဖြစ်၍ တည်လေ၏။ ရဟန်းအဖြစ်၊ သာမဏေအဖြစ်နှင့် တည်နေကြသမျှကာလပတ်လုံး အမြဲနိစ္စ စောင့်ထိန်း ကြရကုန်၏။ ဤသို့ နိစ္စ အနိစ္စ အချက်ကို နေရာကျ သိအပ်၏။

အလဇ္ဇီ ဒုဿီလ

ရဟန်းသည် ပါရာဇိကမှုကို ကျူးလွန်ခဲ့အံ့၊ သာမဏေသည် လိင် အမှုကို ကျူးလွန်ခဲ့အံ့၊ ခံယူမှု ပျက်၏။ ရဟန်းစစ် သာမဏေစစ် မဟုတ်ပြီ။ ထိုအခါ ရဟန်းစစ် သာမဏေစစ် လုပ်၍နေခဲ့လျှင် အလဇ္ဇီ လည်း ဖြစ်၏။ ဒုဿီလလည်း ဖြစ်၏။

ပါရာဇိကာမှု လိင်အမှုတို့မှ တပါးသော သိက္ခာပုဒ်တို့ကို ကျူး လွန်ခဲ့လျှင် သီလခံယူမှုကား မပျက်။ စောင့်ထိန်းမှု သံဝရတရားမျှသာ ပျက်၏။ သိလျက်နှင့် ကျူးလွန်ခဲ့လျှင် သံဝရပျက်သည့်အတွက် အလဇ္ဇီ ဖြစ်၏။ ခံယူမှု မပျက်သည့်အတွက် ဒုဿီလကား မဖြစ်။

ဤသို့ခံယူမှု စောင့်ထိန်းမှု ပျက်ပုံနှစ်ပါးကို ခြားနား၍ သိအပ်၏။

ကြွင်းသော ပုညကြိယာ ဆယ်ပါးတို့၏ အကျယ်ကို 'သင်္ဂြိုဟ်ဒီပကာ သစ်' မှာ ကြည့်လေ။

www.dhammaransi.com

၃၄၀။ မဟဂ် ကိုးဖြာ၊ ဘာဝနာ၊ အပ္ပနာ မနောကံ။

မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်စေတနာ ကိုးခုတို့သည် ဘာဝနာကံ၊ အပ္ပနာကံ၊ မနောကံဟု လာသတည်း။

ကံ ဝေဘန်ခန်း ပြီး၏။

——

အကုသိုလ်ကံ အကျိုး ဝေဘန်ခန်း

၃၄၁။ ဥဒ်-စေ ကြဉ်လင့်၊ ကံဆယ့်တစ်၊ ဖြစ်စေ ပါယ်သန္ဓိ။
၃၄၂။ ဥဒ္ဓစ္စပါ၊ ဆယ့်နှစ်ဖြာမူ၊ ကာမေ, ရူပေ၊ ပဝတ္တေ၊ ဖြစ်စေ အကု-ဝိ။

ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ်စေတနာ ကြဉ်သော အကုသိုလ်ကံစေတနာ ၁၁-ခုသည် အပါယ်ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေနိုင်၏။

အပါယ်ပဋိသန္ဓေဆိုသည်ကား—ပဋိသန္ဓေ အခါ၌ ဖြစ်သော အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသန္တီရဏစိတ်တည်း။

ဥဒ္ဓစ္စစေတနာနှင့် တကွ ၁၂-ခုသော ကုသိုလ် စေတနာတို့သည် ကာမ ၁၁-ဘုံ၊ အသညသတ် ကြဉ်သော ရူပ ၁၅-ဘုံတို့၌ ပဝတ္တိအခါ ၇-ပါးသော အကုသလဝိပါက်တို့ကို ဖြစ်စေနိုင်၏။

——

ကာမကုသိုလ် အကျိုး

၃၄၃။ ကာ-ကု ရှစ်သာ၊ ကာ-သု မှာ၊ ကိုးဖြာ သုသန္ဓိ။

ကာမကုသိုလ်စေတနာ ရှစ်ခုသည်သာလျှင် ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံမှာ ကုသလဝိပါက် ကာမသုဂတိပဋိသန္ဓေ ကိုးခုကို ဖြစ်စေနိုင်၏။

၃၄၄။ ဝိပါက်မဟာ၊ ကာ-သု မှာ၊ ကာရှ ရှစ်ခု ဝိ။

ထိုမဟာကုသိုလ် စေတနာ ရှစ်ခုသည် ပဝတ္တိအခါ မဟာဝိပါက် ရှစ်ခုကို ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ၌သာ ဖြစ်စေ၏။

www.dhammaransi.com

အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ရှစ်ခုကိုမူကား ကာမ ၁၁ ဘုံ၊ ရူပ ၁၅– ဘုံ၌ ဖြစ်စေ၏။

ရှေ့ကဗျာ၌ ပဋိသန္ဓေကို ဆိုပြီးဖြစ်၍ နောက်ကဗျာ၌ ပဝတ္တိအခါ ကို သိရသည်။

၃၄၅။ ဟိတ်–ဉက္ကဋ္ဌ၊ သြမက၊ နှစ်တန် ခွဲဝေသိ။

မဟာကုသိုလ်ကံ ရှစ်ခုသည် တိဟိတ် ၄ - ခု၊ ဒွိဟိတ် ၄ ခုတည်း။ ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄ ခုသည် တိဟိတ်တည်း။ ဉာဏဝိပ္ပယုတ် ၄-ခုသည် ဒွိဟိတ်တည်း။

တိဟိတ် ၄-ခုသည် ဉက္ကဋ္ဌ ၄-ခု၊ သြမက ၄-ခု ရှိ၏။ ဒွိဟိတ် ၄-ခု သည်လည်း ဉက္ကဋ္ဌ ၄ ခု၊ သြမက ၄-ခု ရှိ၏။

၃၄၆။ သုကုသလံ၊ ရှေ့နောက်ရံ၊ ထက်သန် ဉက္ကဋ္ဌ။
၃၄၇။ အကုသလံ၊ ရှေ့နောက်ရံ၊ ယုတ်ဖြန် သြမက။

သိသာပြီ။

၃၄၈။ တိဉက် - တိဝိ၊ လေးသန္ဓိ၊ ပဝတ္တိ ဆယ့်ခြောက်သာ။

တိဟိတ် ဉက္ကဋ္ဌကံ ၄-ခုသည် ဉာဏသမ္ပယုတ်တိဟိတ်ဝိပါက် ပဋိ သန္ဓေ ၄-ခုကို ဖြစ်စေ၏။

ပဝတ္တိအခါ၌ ၁၆-ခုသော ကုသလဝိပါက်တို့ကို ဖြစ်စေ၏။

၃၄၉။ တိသြ - ဒွိဝိ၊ လေး သန္ဓိ၊ ပဝတ္တိ ဆယ့်နှစ်သာ။
၃၅၀။ ဒွိဉက် - ဒွိဝိ၊ လေး သန္ဓိ၊ ပဝတ္တိ ဆယ့်နှစ်သာ။

တိဟိတ်သြမကကံ ၄-ခု၊ ဒွိဟိတ်ဉက္ကဋ္ဌကံ ၄-ခု၊ ဤရှစ်ခုသည် ဒွိဟိတ် ဝိပါက် ပဋိသန္ဓေ ၄ ခုကို ဖြစ်စေ၏။

ပဝတ္တိအခါ၌ကား ဒွိဟိတ်ဝိပါက် ၄-ခု၊ အဟိတ်ဝိပါက် ရှစ်ခု၊ ဤ ၁၂-ခုကို ဖြစ်စေ၏။

www.dhammaransi.com

၃၅၁။ ဒွိသြ - ကုစိ၊ သန်သန္တိ၊ ပဝတ္တိ ကုရှစ်သာ။

ဒွိဟိတ်သြမကကံ ၄-ခုသည် ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာ သန္တီရဏ ပဋိသန္ဓေ တခုကိုသာ ဖြစ်စေ၏။

ပဝတ္တိအခါ၌လည်း အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ရှစ်ခုကိုသာ ဖြစ်စေ၏။

၃၅၂။ ဆယ့်ခြောက် လေးလီ၊ လေး လေးလီ၊ အညီ တိဥက်မှာ။

တိဥက်[၁]ကံ ၄-ခုမှာ ဝိပါက်ပေါင်း ပဋိသန္ဓေ၌ လေးခု လေးလီ ရ၏။ ၁၆—ဖြစ်၏။

ပဝတ္တိအခါ၌ ၁၆-လေးလီ ရ၏။ ၆၄—ဖြစ်၏။

၃၅၃။ တိသြ ဒွိဥက်၊ လေး ရှစ်သုတ်၊ ရှစ်သုတ် ဆယ့်နှစ်သာ။

တိသြကံ ၄-ခု၊ ဒွိဥက်ကံ ၄-ခုမှာ ဝိပါက်ပေါင်း ပဋိသန္ဓေ၌ ၄-ခု ရှစ်လီ ၃၂—ဖြစ်၏။

ပဝတ္တိ၌ ၁၂-ရှစ်လီ ၉၆-ဖြစ်၏။

၃၅၄။ ရှစ်ခု လေးလီ၊ တစ် လေးလီ၊ အညီ ဒွိသြမှာ။

ဒွိသြကံ ၄-ခုမှာ ပဋိသန္ဓေ၌ အဟိတ်ဝိပါက် တစ် ၄-လီ ရ၏။ ပဝတ္တိ၌ ရှစ် ၄-လီ ရ၏။

ကေစိဝါဒ

၃၅၅။ ကံ - ဝိ နှစ်ဆူ။ အ,သ မူ၊ အတူ ကေစိဝါ၊

ကေစိဝါဒ၌ကား ကုသိုလ်ကံနှင့် ဝိပါက် ၂-ပါးသည် အသင်္ခါရိက ကံဖြစ်လျှင် အသင်္ခါရိကဝိပါက်၊ သသင်္ခါရိကကံဖြစ်လျှင် သသင်္ခါရိက ဝိပါက်တူရမည်ဟု အဆိုလာ၏။ အဟိတ်ဝိပါက်ရှစ်ခုမှာ အထူးမရှိ။

ထိုကေစိဝါဒအလို၌ ဝိပါက်ပေါင်းကား တိဥက်[၁] အသင်္ခါရိကကံ

၁။ ဥက် = ဥက္ကဋ္ဌ။

www.dhammaransi.com

၂ - မှာ ပဋိသန္ဓေ၌ တိဟိတ်အသင်္ခါရိက ဝိပါက် ၂၊ ပဝတ္တိ၌ သသင်္ခါရိက ဝိပါက် ၄ - ခု ကြဉ်၍ ဝိပါက် ၁၂။

တိဥက် သသင်္ခါရိကကံ ၂ - မှာ ပဋိသန္ဓေ၌ ဟိဟိတ်သသင်္ခါရိက ဝိပါက် ၂၊ ပဝတ္တိ၌ အသင်္ခါရိကဝိပါက် ၄ - ခုကြဉ်၍ ဝိပါက် ၁၂။ နှစ်လေးလီ၊ ၁၂ - လေးလီ ရှိပြီ။

တိဩ အသင်္ခါရိကကံ ၂၊ ဒွိဥက်အသင်္ခါရိကကံ ၂ - မှာ ပဋိသန္ဓေ၌ ဒွိဟိတ်အသင်္ခါရိကဝိပါက် ၂၊ ပဝတ္တိ၌ ဒွိဟိတ် အသင်္ခါရိကဝိပါက် ၂ - နှင့် အဟိတ်ဝိပါက် ရှစ်၊ တဆယ် ဖြစ်၏။

တိဩ သသင်္ခါရိကကံ ၂၊ ဒွိဥက်[၁] သသင်္ခါရိကံ ၂ - မှာ ပဋိသန္ဓေ၌ ဒွိဟိတ် သသင်္ခါရိကဝိပါက် ၂၊ ပဝတ္တိ၌ ဒွိဟိတ် သသင်္ခါရိကဝိပါက် ၂ - နှင့် အဟိတ်ဝိပါက်ရှစ်၊ တဆယ် ဖြစ်၏။ နှစ် ရှစ်လီ၊ ၁၀ - ရှစ်လီ ရှိပြီ။ ဒွိဩ၌ အထူး မရှိ။

ကာမကုသိုလ်အကျိုး ပြီး၏။

မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်အကျိုး ဝေဘန်ခန်း

၃၅၆။ ဟီန်, မဇ္ဈိ၊ ပဏီတံ၊ သုံးချာန် ကိုယ်စီပြု။

ရူပ၌ ပထမစျာန်ကုသိုလ်ကံ သည် ဟီနလည်း ရှိ၏။ မဇ္ဈိမလည်း ရှိ၏၊ ပဏီတလည်း ရှိ၏။

ဒုတိယစျာန်ကုသိုလ် တတိစျာန်ကုသိုလ် တို့၌လည်း ဤနည်းတူ။

၃၅၇။ ဆန်, ဝိ, စိတ်, မံ၊ သုံးမျိုးဖန်၊ သုံးစျာန် ကွဲပြားမှု။

ဆန္ဒ၊ ဝီရိယ၊ စိတ္တ၊ ဝီမံသ ဟူသော အဓိပတိတရား ၄ - ပါးကို ဟီန၊ မဇ္ဈိမ၊ ပဏီတ ၃ - မျိုးစီခွဲ၍ ယင်း ဟီနတို့နှင့် ယှဉ်သော ပထမစျာန်ကုသိုလ်သည် ဟီန ဖြစ်၏။ ပရိတ္တလည်း ခေါ်၏။

ပထမစျာန် ၃ ဘုံ၌ ပြဟ္မပါရိသဇ္ဇာဘုံ၌ ပထမစျာန်ဝိပါက်ကို ဖြစ်စေ၏။ ထိုဝိပါက်သည်ပင်လျှင် ထိုဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေကိစ္စ၊ ဘဝင်ကိစ္စ၊ စုတိကိစ္စကို ပြီးစေ၏။

၁။ ဒွိဥက် = ဒွိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌ။

www.dhammaransi.com

ယင်း မဇ္ဈိမတို့နှင့်ယှဉ်သော ပထမစျာန်ကုသိုလ်သည် မဇ္ဈိမ ဖြစ်၏။ ဗြဟ္မပုရောဟိတဘုံ၌ ပထမစျာန်ဝိပါကကို ဖြစ်စေ၏။ အကြွင်း ရှေးနည်းဆို။

ယင်း ပဏီတတို့နှင့်ယှဉ်သော ပထမစျာန်ကုသိုလ်သည် ပဏီတ ဖြစ်၏။ မဟာဗြဟ္မ ဘုံ၌ ပထမစျာန်ဝိပါက်ကို ဖြစ်စေ၏။ အကြွင်း ရှေးနည်းဆို။

ဒုတိယစျာန် တတိယစျာန်ကုသိုလ် သုံးမျိုးစီ ဒုတိယစျာန်ဘုံ ၃-မျိုး၊ ဒုတိယ တတိယစျာန် ဝိပါက် ၃-မျိုး။

စတုတ္ထစျာန်ကုသိုလ် ၃-မျိုး၊ တတိယစျာန်ဘုံ ၃-မျိုး၊ စတုတ္ထ စျာန်ဝိပါက် ၃-မျိုး ခွဲဝေလေ။

ပဉ္စမစျာန် ကုသိုလ်သည် စတုတ္ထစျာန် ၇-ဘုံ၌ အကျိုးပေး၏။ အသညသတ်ကြဉ်သော စတုတ္ထစျာန် ၆-ဘုံတို့၌ ပဉ္စမစျာန်ဝိပါက်ကို ဖြစ်စေ၏။ ထိုဝိပါက်သည်ပင်လျှင် ပဋိသန္ဓေကိစ္စ၊ ဘဝင်ကိစ္စ၊ စုတိကိစ္စကို ပြီးစေ၏။

ရုပ်သက်သက် အသညသတ်

၁၅၀။ နာမ် ပျောက်ကင်းစေ၊ ဆုပန်ထွေ၊ သညေ ရုပ်အစု။

နာမ်ရှိ၍ ဒုက္ခများရသည်ဟု နာမ်၌ အပြစ်ကို မြင်၍ နာမ်ကို ပျောက်ကင်းစေလိုသော ဆုတောင်းပတ္ထနာနှင့်တကွ ပဉ္စမစျာန်ကုသိုလ်ကို ပွားစေ၍ သေလွန်လေသော် ထိုကုသိုလ်သည် အသညသတ်ဘုံ၌ ရုပ်သက်သက်ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေ၏။ ရုပ်သည်ပင်လျှင် ဘဝင်ကိစ္စကို ပြီးစေ၏။

၁၅၁။ ဣန္ဒြေ ငါးတန်၊ အစဉ်လွန်၊ ငါးတန် သုဒ္ဓါဝုံ။

သဒ္ဓိန္ဒြေလွန်သော ပဉ္စမစျာန်သည် အဝိဟာဘုံ၌ ပဉ္စမစျာန်ဝိပါက်ကို ဖြစ်စေ၏။ ကြွင်းသော ၄-ဘုံမှာ ဝီရိယိန္ဒြေ၊ သတိန္ဒြေ၊ သမာဓိန္ဒြေ၊ ပညိန္ဒြေတို့နှင့် အစဉ်ယှဉ်၍ သိလေ။

အရူပကုသိုလ် ၄-ခုတို့မှာ သူ့ဘုံနှင့် သူ့ဝိပါက် ထင်ရှားပြီ။

www.dhammaransi.com

၃၆၀ ဗြဟ္မာ့ပြည်မှာ၊ အရိယာ၊ အောက်ရွာ ဆင်းမရှိ။

ဗြဟ္မာ့ပြည်မှာရှိသော အရိယာတို့သည် ဗြဟ္မာ့ပြည်မှာပင် အောက် အောက်ဘုံသို့ ဆင်း၍ ပဋိသန္ဓေ နေရိုး မရှိ။

၃၆၁။ သုဒ္ဓါဝါသ်ဘုံမှာ၊ အရိယာ၊ နှစ်ခါတပ် မရှိ။

သုဒ္ဓါဝါသ ငါးဘုံရှိ အရိယာတို့သည် မိမိဖြစ်ရာဘုံမှာ ပဋိသန္ဓေ နှစ်ခါတပ်၍ နေသည် မရှိကုန်။ အနာဂါမ်ဖြစ်နေလျှင် အထက်ဘုံသို့သာ တက်သွားတော့သည် ဟူလို။

၃၆၂။ ဝေ, နေ, အက၊ သုံးဌာနမှာ၊ အရိယာ၊ သွားရာ ဘုံမရှိ။

ဝေဟပ္ဖိုလ်ဘုံ၊ နေဝသညာနာသညာယတနဘုံ၊ အကနိဋ္ဌဘုံ၊ ဤသုံး ဘုံမှ အရိယာတို့သည် အထက်ဘုံသို့လည်း ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် သွားခြင်း မရှိကုန်။

အကနိဋ္ဌဘုံရှိ အရိယာတို့ကား မိမိတို့ဖြစ်ရာ ဘုံမှာလည်း ပဋိသန္ဓေ ထပ်၍နေခြင်း မရှိကုန်။ အထက်ဘုံတပါးသို့လည်း ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် ပြောင်းသွားခြင်း မရှိကုန်။

ဗြဟ္မာ့ပြည်ရှိ သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ကိလေသာ ဂတိအားဖြင့် အောက်သို့ ပဋိသန္ဓေပြန်မှု ရှိကြကုန်သေးသည်ဟု ဆိုရ၏။ ပုဂ္ဂလ ဂတိအားဖြင့် ထိုသို့ ပြန်သည်ဟူ၍ မရှိ။

ထိုအတူ ကာမသုဂတိ ၇ - ဘုံရှိ သောတာပန် သကဒါဂါမ်တို့ လည်း ပုဂ္ဂလဂတိအားဖြင့် အောက်ဘုံသို့ ပဋိသန္ဓေဆင်းမှု မရှိကုန်ဟု သိရာ၏။

အနာဂါမ်သေလျှင် ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ သွားမြဲ။ ဈာန်ရ သောတာပန် သကဒါဂါမ်တို့သည် 'ဈာန်အနာဂါမ်' မည်ကုန်၏[၁]။

၁။ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ် သေလျှင် ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့သာ သွားမြဲဖြစ်သကဲ့သို့ ဈာန်ရသည့် သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်တို့ သေလျှင်လည်း ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့သာ သွားကြသဖြင့် ဈာန်ရ သောတာပန်ကို 'ဈာန် အနာဂါမ်' ဟု ခေါ်တွင်သည်။ ဈာန်မရလျှင်မူကား ဗြဟ္မာ့ ပြည်သို့ မသွားချေ၊ ကာမသုဂတိဘုံသို့သာ သွား၏။

www.dhammaransi.com

ဈာန်မပျက်လျှင် ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့သာ သွားကုန်၏။ ဈာန်ပျက်လျှင် ကာမဘုံမှာ ဖြစ်ကုန်၏။ ဈာန်ရ ပုထုဇ္ဇန်သည် ကာမဘုံ ဗြဟ္မာ့ဘုံသို့ ရောက်ရာ၏။

မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်အကျိုး ဝေဘန်ခန်း ပြီး၏။

အာယု ဝေဘန်ခန်း

သေခြင်း ၄ - မျိုး

အာယုက္ခယ၊ ကမ္မက္ခယ၊ ဥဘယက္ခယ၊ ဥပစ္ဆေဒက။ [မရဏလေးပါး ဆောင်ပုဒ်။]

၃၆၃။ အသက်တမ်းကုန်၊ ကံစွမ်းကုန်နှင့်၊ အကုန် ၂ - မျိုး၊ ကံဆိုး ဖြတ်ချွေ၊ သေမြဲပေ၊ လေးထွေ မရဏ။

အာယုက္ခယ = ကံအားရှိပါသေးလျက် အသက်တမ်း ကုန်၍ သေခြင်း တပါး။

ကမ္မက္ခယ = အသက်တမ်း အကြွင်းရှိပါသေးလျက် သက်သက် ကံစွမ်းကုန်၍ သေခြင်း တပါး။

ဥဘယက္ခယ = အသက်တမ်းလည်းကုန် ကံလည်းကုန် နှစ်ပါး ကုန်၍ သေခြင်းတပါး။

ဥပစ္ဆေဒက = အသက်တမ်းလည်း မကုန်သေး၊ ကံလည်း မကုန်သေးပဲလျက် ကံဆိုးနှိပ်စက်သတ်ဖြတ်၍ သေခြင်း တပါး။ (သေခြင်း လေးပါး)

ကမ္မစတုက္က၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဥပဃာတကကံကို ဥပစ္ဆေဒကကံ ဆိုသည်။ အကာလမရဏ ဟူသမျှကို ဤ ဥပစ္ဆေဒကမရဏ၌ အကုန် သွင်း၍ ယူလေ။

ကံမကုန်သေး ဟူရာ၌ သူ့အလိုအလျောက် မကုန်သည်ကို ယူ။ သေသည် ရှိသော် ထိုဘဝကို ဖြစ်စေသော ကံသည် မကုန်သည်ဟူ၍ မရှိ၊

www.dhammaransi.com

နောက်၌ ထိုကံသည် တဖန် ပဋိသန္ဓေ အကျိုးကို ပေးတော့သည် မဟုတ်ပြီ။

ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်

သေခါနီးအခါ၌ ထင်လာမြဲ အာရုံသုံးပါး အထူးကား —

၃၆၄။ အကုသိုလ်နှင့်၊ ကုသိုလ်ကမ္မ၊ ဇနက၊ ခွင့်ရ ရှေ့ရှုကံ။

မိမိသန္တာန်မှာ ပါရှိ၍နေသော ကံအများတို့တွင် ယခုအခါ အကျိုးပေးလှည့်အခွင့်ကို ရသဖြင့် ရှေ့ရှုတည်၍ နေသော အကုသိုလ်ဇနကကံ တပါး၊ ကုသိုလ်ဇနကကံ တပါး၊ ဤနှစ်ပါးကို 'ကံ' [၁] ဆိုသည်။

၃၆၅။ ကံမြောက်ကြောင်းဟူ၊ ဆောက်အဦ၊ မှတ်ယူ နိမိတ္တံ။

ကံစေတနာ မြောက်ရာ မြောက်ကြောင်း ဖြစ်သော အလှူဝတ္ထု၊ အပူဇော်ဂိုလ်၊ လက်နက်၊ လေးမြား အစရှိသော ကံ၏ အဆောက်အဦ ဖြစ်သော အာရုံ ၆ - ပါးကို ကမ္မနိမိတ် ဆိုသည်။

၃၆၆။ လားရာ ဂတိ၊ ထိုမှာ ရှိ၊ ဂတိ နိမိတ္တံ။

လားရာဂတိ၌ရှိသော နတ်သမီး၊ ဘုံဗိမာန်၊ ပဒေသာပင်၊ ဥယျာဉ်၊ ပန်းမန်၊ ငရဲအိုးကြီး၊ ငရဲမီးလျှံ၊ ငရဲထိန်းစသော အာရုံစုကို ဂတိနိမိတ် ဆိုသည်။

၃၆၇။ ထိုသုံးပါးတွင်၊ တအင်အင်၊ ထင်မြဲ ထုံးအမှန်။
၃၆၈။ ထင်လာတုံက၊ ထိုအာရုံတဲ၊ တဝဲဝဲ၊ စွဲမြဲ စိတ်သန္တာန်။
သိသာပြီ။

၃၆၉။ ကံအာရုံမှာ၊ အတိတ်သာ၊ ထင်ရာ မနောတည်း။

ကံအာရုံမည်သည် အတိတ်သာတည်း။ ဒွါရ ခြောက်ပါးတို့တွင်လည်း မနောဒွါရ၌သာ ထင်နိုင်သည်။ ပဉ္စဒွါရ၌ မထင်နိုင်။

၁။ သေခါနီးအခါ၌ ထင်လာသော 'ကံ ' အာရုံ ဆိုသည်မှာ မိမိ ပြုခဲ့ပြီးသော ကုသိုလ်စိတ်၊ အကုသိုလ်စိတ်များပင် ဖြစ်သည်။

www.dhammaransi.com

၃၇၀။ ကမ္မနိမိတ်၊ အတိတ် လွန်လေ၊ ပြားခြောက်ထွေ၊ ထင်လေ မနောတည်း။

ရူပါရုံ၊ သဒ္ဒါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ ဓမ္မာရုံ ဟူသော **ကမ္မနိမိတ်အတိတ်အာရုံခြောက်ပါးသည် မနောဒွါရ၌သာ ထင်သည်။**

၃၇၁။ ယင်း နိမိတ္တံ၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ ခြောက်တန် ဆဒွါရ။

ကမ္မနိမိတ် ပစ္စုပ္ပန် အာရုံခြောက်ပါးသည် ၆ - ဒွါရ၌ ထင်၏။

ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံ ကမ္မနိမိတ်သည် စက္ခုဒွါရ၌–

ပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဒါရုံ ကမ္မနိမိတ်သည် သောတဒွါရ၌–

ပစ္စုပ္ပန်ဂန္ဓာရုံ ကမ္မနိမိတ်သည် ဃာနဒွါရ၌–

ပစ္စုပ္ပန်ရသာရုံ ကမ္မနိမိတ်သည် ဇိဝှါဒွါရ၌–

ပစ္စုပ္ပန်ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ကမ္မနိမိတ်သည် ကာယဒွါရ၌–

ပစ္စုပ္ပန်အာရုံ ခြောက်တန် ကမ္မနိမိတ်သည် မနောဒွါရ၌ ထင်သည်။

၃၇၂။ ဂတိခြောက်တန်၊ ပစ္စုပ္ပန်။ ထင်ရန် ဆဒွါရ။

ဂတိနိမိတ်ဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်အာရုံခြောက်ပါးသည် ခြောက်ဒွါရ၌ ထင်သည်။

အကျယ်ယုတ္တိကို 'သင်္ဂြိုဟ်မဟာဋီကာသစ်ကြီး'မှာ ယူလေ။

အာရုံ ဝေဘန်ခန်း ပြီး၏။

--

၂၄ – ဝါရ

၃၇၃။ တဒါ, ဘွင်, စု၊ တဒါ, စု၊ နှစ်ခု တိမဟန္တ။

၃၇၄။ ဇော, ဘွင်, စု၊ ဇောနှင့် စု၊ နှစ်ခု မဟန္တ။

၃၇၅။ မနောဒွါမူ၊ လိုနည်းတူ၊ ဝိဘူ နှစ်ခုရ။

တဒါရုံ - ဘဝင် - စုတိဝါရ၊ တဒါရုံ - စုတိဝါရ ဟူ၍ အတိမဟန္တ ၂ - ဝါရ ရှိ၏။

www.dhammaransi.com

ဇော - ဘဝင် - စုတိဝါရ၊ ဇော - စုတိဝါရ ဟူ၍ မဟန္တ ၂ - ဝါရ ရှိ၏။

မနောဒွါရ၌လည်း ထိုအတူ အတိဝိဘူတ ၂ - ဝါရ၊ ဝိဘူတ ၂ - ဝါရ ဟူ၍ ၄ - ဝါရ ရှိ၏။ ပဉ္စဒွါရ ကို ရှေ့ဝါရ ၄ - ပါးနှင့် မြှောက်ပွားသည့်ရှိသော် ပဉ္စဒွါရ မရဏာသန္နဝီထိပေါင်း ၂၀ ဖြစ်၏။ မနောဒွါရ ၄ ဝါရနှင့်သော် ၂၄-ဝါရ ဖြစ်၏။

မရဏာသန္နဝီထိ

၃၇၆။ ဘဝင် သုံးတန်၊ အာဝဇ္ဇန်၊ ဝိညာဏ် ဒွေပဉ္စ်။

၃၇၇။ သံ, သန်, ဝုဋ္ဌော၊ ဇော ငါးဖြာ၊ တဒါ နှစ်ကြိမ်မှတ်။

၃၇၈။ ဘဝင် ကော၊ စုတိကျ၊ ဘဝ အဆုံးသတ်။

(ပဋိသန္ဓိဝီထိ)

၃၇၉။ အပြစ်ဖုံးကာ၊ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ ညွှတ်စေမှု။

၃၈၀။ ကံ သင်္ခါရ၊ ဇနက၊ ပစ်ချ ဖြစ်စေမှု။

၃၈၁။ အကြောင်းသုံးဘော်၊ ညီစေ့ဆော်၊ ဖြစ်ပေါ် သန္ဓိစု။

(ဘဝနိကန္တိဝီထိ)

၃၈၂။ သန္ဓိ အပွား၊ ဘဝင်သွား၊ ဆယ့်ငါး, ဆယ့်ခြောက်ခု။

၃၈၃။ ဘဝင် နှစ်ဘန်၊ အာဝဇ္ဇန်၊ နိကန် ဇောခုနစ်ခု။

၃၈၄။ ထိုနောင် ဘဝင်၊ အများပင်၊ အစဉ် သိစေမှု။

ဤဝီထိကြီးကား ဘဝင်နှစ်ရပ် ရှေ့နောက် စပ်၍ ချအပ်သော ဝီထိရှည်ကြီးတည်း။

ရှေ့ကား မရဏာသန္နဝီထိ၊ နောက်ကား ပဋိသန္ဓိဝီထိ၊ ဘဝနိကန္တိဝီထိ ပေါင်း ၃ - ဝီထိ တည်း။

အစဉ်အတိုင်းဆိုသော်ကား အတိတဘဝင်၊ စလနဘဝင်၊ ဥပစ္ဆေဒဘဝင်၊ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ပဉ္စဝိညာဏ်၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုန်း၊ သန္တီရဏ၊ ဝုဋ္ဌော၊

www.dhammaransi.com

မရဏာသန္နဇောငါးကြိမ်၊ ထိုနောင် တဒါရုံ ၂ - ကြိမ်၊ ထိုနောင် ဘဝင် တကြိမ်၊ ထိုနောင် စုတိတကြိမ်၊ ထိုနောင် ဘဝသစ်၌ ပဋိသန္ဓေတကြိမ်၊ ထိုပဋိသန္ဓေမှ ဆက်ပွားရှုသွားသော ဘဝင်ကား အယုတ်ဆုံးအားဖြင့် ၁၅ - ကြိမ် လည်းကောင်း၊ ၁၆ - ကြိမ် လည်းကောင်း၊ ထိုနောင် စလနဘဝင်၊ ဥပစ္ဆေဒဘဝင်၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဘဝနိကန္တိလောဘ ဇော ၇ - ကြိမ်၊ ထိုနောင်ဘဝင်အများ၊ ဤကား ၃ - ဝီထိအစဉ်တည်း။

စုတိ နှင့် သန္ဓိ အကူးမှာ ကဗျာ ၃ - ပုဒ်၏ အဓိပ္ပာယ်ကား —

(၁) ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်သန္တာန်တွင် အစဉ်ကိန်းဝပ်ပါရှိ၍နေသော အဝိဇ္ဇာသည် ထို သေခါနီးအခါတွင် ထင်မြင်လာသော အာရုံသစ်၏ လည်းကောင်း၊ ဘဝသစ်၏လည်းကောင်း အပြစ်ဒေါသကို ဖုံးလွှမ်းကွယ်ကာသမားတည်း။

(၂) တဏှာသည် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏စိတ်အစဉ်ကို ထိုအာရုံသစ် ဘဝသစ်သို့ ညွတ်စေခြင်း၊ ကိုင်းရှိုင်းစေခြင်း အမှုကို ပြုသမားတည်း။

(၃) ကုသိုလ် အကုသိုလ် သင်္ခါရ ဇနကကံသည်ကား ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်အစဉ်ကို ဘဝသစ်၌ ပစ်ချသမား ဖြစ်စေသမားတည်း။

ဤအဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ သင်္ခါရ အကြောင်းသုံးလီ ညီညာဖြဖြ စေ့ဆော်ကြသည့်အတွက် ဘဝသစ် ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်၏ ဟုလိုသည်။ ဤကား မရဏာသန္န၌ တဒါရုံနောင် ဘဝင် တကြိမ်ကျပြီးမှ စုတိကျသော ဝီထိတည်း။

တဒါရုံနောင် စုတိကျသော ဝီထိ၊ ဇော ဘဝင်နောင် စုတိကျသော ဝီထိ၊ ဇောနောင် စုတိကျသော ဝီထိတို့ကား သိသာပြီ။

မနောဒွါရ ၄ - ဝီထိမှာလည်း ဘဝင် ၂ - ကြိမ်၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း တကြိမ်၊ မရဏာသန္န ဇော ၅ - ကြိမ်၊ တဒါရုံ ၂ - ကြိမ်၊ ဘဝင်ဝ ကြိမ်၊ စုတိ တကြိမ် စသည် ရှေးနည်းတူ သိလေ။

www.dhammaransi.com

အမှီစစ်တမ်း

ဤမရဏာသန္နဝီထိ၌ ဝတ္ထုဒွါရအာရုံတို့၏ ဥပါဒ်မှု၊ စိတ်တို့၏ မှီမှုမှာ ပကာသိ ပဝတ္တိကာလ၌ အစီအရင်နှင့် မတူကြ။

ဒွေပဉ္စဝိညာဏ်စိတ်တို့သည် စုတိစိတ်မှ နောက်ဆုတ်ရေသော် ၁၇-ခု မြောက်သော ဘဝင်စိတ်နှင့်အပြိုင် ဥပါဒ်သော ပဉ္စဝတ္ထုကို မှီကြကုန်၏။

ကြွင်းသော ဘဝင်စိတ် ဝီထိစိတ် စုတိစိတ်တို့သည် စုတိစိတ်မှ နောက်ဆုတ်ရေသော် ၁၇-ခုမြောက်သော ဘဝင်စိတ်နှင့် အပြိုင် ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုကို မှီကြကုန်၏။

ပဋိသန္ဓေစိတ်တို့သည်ကား မိမိနှင့်အပြိုင် ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုကို မှီကြကုန်၏။

ပဌမ ဘဝင် စသော နောက်နောက်သော စိတ်တို့သည်ကား စိတ္တက္ခဏ တချက်လွန်ပြီး၍ ဌီသို့ ရောက်သော အသီးအသီးသော ဟဒယဝတ္ထုတို့ကို မှီကြကုန်၏။

အမှီစစ်တမ်း ပြီး၏။

—

ကာမပဋိသန္ဓေ

အတိတဘဝင် စသော ရှေးဘဝင်စု၊ နောက်ဘဝင်၊ စုတိစိတ်တို့သည် ရှေး၌ ဘဝ၏အစ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ အာရုံဖြစ်သော ကံ၊ ကမ္မနိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ် အာရုံဟောင်းကို အာရုံပြုကြကုန်၏။

အာဝဇ္ဇန်း စသော ဝီထိစိတ်တို့သည် ယခုသေခါနီးအခါ မရဏာသန္နတွင် အသစ်ထင်သော ကံသစ်၊ ကမ္မနိမိတ်သစ်၊ ဂတိနိမိတ်သစ်ကို အာရုံပြုကြကုန်၏။

နောက်ဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေသစ် ဘဝင်သစ်တို့သည်လည်း ထိုမရဏာသန္နတွင် အသစ်ထင်သော ကံ၊ ကမ္မနိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ်တို့ကို အာရုံပြုကြကုန်၏။

www.dhammaransi.com

မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဘဝနိကန္တိလောဘဇောတို့သည် ထိုဘဝသစ်ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ် ဟူသော ဘဝသစ် ခန္ဓာသစ်ကို အာရုံပြုကြကုန်၏။

ကံ၊ ကမ္မနိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ် ဆိုသော စကားတို့၌ - ထိုသုံးပါးတို့တွင် တပါးပါးကိုသာ သိလေ။ နှစ်ပါး သုံးပါး ပေါင်း၍ အာရုံပြုရိုး မရှိ။

ပဉ္စဒွါရဝီထိတို့၌ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ပဉ္စာရုံ ကမ္မနိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ်သစ်တို့သည် စုတိစိတ်နှင့်လည်းကောင်း၊ နောင်ဘဝသစ် ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့်လည်းကောင်း ပြိုင်၍ ချုပ်ကုန်၏။

မနောဒွါရဝီထိ၌ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ကမ္မနိမိတ်သစ်၊ ဂတိနိမိတ်သစ် အာရုံ ၆ - ပါးတို့သည် ပဋိသန္ဓေနောင် စတုတ္ထ၊ ပဉ္စမ၊ ဆဋ္ဌဘဝင်တို့နှင့် ပြိုင်၍ ချုပ်ကုန်၏။

မနောဒွါရ၌လည်း အတီတဘဝင်လွန်ကို အသုံးပြုကြကုန်သော ဆရာတို့၏ အလိုအားဖြင့် ကိုအာရုံတို့ ချုပ်ပုံအနည်းငယ် ကွဲကြ၏။ အလွန်ရှုပ်ထွေးလှ၏။ ရှင်းလင်းအောင် ကြံကြလေ။

'သင်္ဂြိုဟ်ဒီပကာသစ်' ကို ကြည့်လေ။

ကာမပဋိသန္ဓေခန်း ပြီး၏။

— —

ရူပပဋိသန္ဓေ

ရူပဝိပါက်ပဋိသန္ဓေ ငါးခုသည် ကသိုဏ်းစသော ပညတ်ကမ္မနိမိတ်ဓမ္မာရုံကိုသာ အာရုံပြု၏။ ထိုကြောင့် ထိုဝိပါက်ပဋိသန္ဓေတို့၏ ရှေ့အနန္တရ မရဏာသန္နအခါ၌ မနောဒွါရဝီထိသာ ကျမြဲ၊ ပညတ် ဓမ္မာရုံကမ္မနိမိတ်သာ ထင်မြဲတည်း။ ထိုပညတ် ကမ္မနိမိတ်ကိုသာ ဘဝသစ် ပဋိသန္ဓေ ဘဝင်စုတိတို့ အာရုံပြုမြဲတည်း။

အသညသတ်သို့ သွားရာ၌ကား ရုပ်ပဋိသန္ဓေ ဖြစ်၍ အာရုံယူဟူ၍ မရှိပြီ။

www.dhammaransi.com

အသညသတ်ဘုံမှ စုတေ၍ ကာမဘုံသို့ လာရာ၌ကား အနန္တပယ့်နှ မရဏာသန္နဇောဝီထိပင် မရှိပြီ။ ထိုသူ၏ ကာမပဋိသန္ဓေသည်ကား ရှေးရှေး ဘဝတို့၌ ပြုခဲ့ဘူးသော အပရာပရိယကံဟောင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ကောင်းကင်ကျ ဗင်လာသော ကံ၊ ကမ္မနိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ်သုံးပါးတွင် တပါးပါးကို အာရုံပြုရ၏။

ရူပ ပဋိသန္ဓေ ပြီး၏။

အရူပ ပဋိသန္ဓေ

အရူပဝိပါက် ၄ - ခုတို့တွင် ပထမ၊ တတိယ ဝိပါက်တို့သည် ပညတ်ကမ္မနိမိတ် ဓမ္မာရုံကိုသာ အာရုံပြုကုန်၏။

ဒုတိယ - စတုတ္ထဝိပါက်တို့သည် မဟဂ္ဂုတ် ကမ္မနိမိတ် အတိတ်ဓမ္မာရုံကိုသာ အာရုံပြုကုန်၏။

ရှေ့ဘဝ မရဏာသန္နမှာလည်း မနောဒွါရ၌ ထိုအာရုံတို့သာ ထင်မြဲတည်း။

အရူပ ပဋိသန္ဓေ ပြီး၏

စုတိနောင် ပဋိသန္ဓေ

၃၀၅။ ဒု- သု - ဋ္ဌဘု၊ စုတိနောက်ဝယ်၊ သန္ဓိခြယ်၊ တဆယ် ကာမ - သော။

ဒုဂ္ဂတိအဟိတ် စုတိနောင် ကာမပဋိသန္ဓေ ဆယ်သာ နှောင်းသည်။ အပါယ်လေးဘုံမှ စုတေလျှင် ကာမ ၁၁ ဘုံ၌ ကာမပဋိသန္ဓေ ဆယ်မျိုး နေနိုင်၏ ဟူလို။

သုဂတိအဟိတ် စုတိ ၁ - နှင့် ဒွိဟိတ် စုတိ ၄ - ခုတို့ နောက်၌လည်း ထိုအတူ ကာမပဋိသန္ဓေ ၁၀ - စီ နှောင်းနိုင်၏။

www.dhammaransi.com

၃၀၆။ ဟိဟိတ် ဝိပာ၊ စုတိ နောင်ဝယ်၊ သန္ဓိခြယ်၊ နှစ်ဆယ် အကုန်ဟော။

ကာမဟိဟိတ် စုတိနောက်၌ အသညသတ်(ရုပ်)ပဋိသန္ဓေနှင့် တကွ ကာမပဋိသန္ဓေ ၁၀၊ ရူပပဋိသန္ဓေ ၅-ခု၊ အရူပပဋိသန္ဓေ ၄-ခု၊ ပေါင်း ပဋိသန္ဓေ ၂၀-အကုန် နှောင်းနိုင်သည်။

ကာမတိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ် စုတေလျှင် ၃၁-ဘုံတွင် ဘယ်ဘုံမှာ မဆို ပဋိသန္ဓေ နေနိုင်၏ ဟူလို။

ကာမတိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ပုထုဇ္ဇန်၊ သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ် ဈာန်ရ-ဈာန်မရ ထိုက်သည်အား လျော်စွာ သိလေ။

၃၀၇။ ငါးရူပ-ဝိ၊ စုတိနောက်ဝယ်၊ သန္ဓိခြယ်၊ ဆယ်ခွန် ဟောတော။

ရူပဝိပါက်စုတိ ငါးခုနောက်၌ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ၁၇-နှောင်းနိုင်၏။ ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်ပဋိသန္ဓေ၊ သုဂတိ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေ၊ ရုပ်ပဋိသန္ဓေ ဖြစ်သော အသညသတ် ပဋိသန္ဓေများ မနှောင်းနိုင်။

ရူပဘုံမှ စုတေလျှင် အပါယ်ပဋိသန္ဓေ မနေနိုင်။ အပါယ်သို့ မကျနိုင်။ သုဂတိအဟိတ်ပဋိသန္ဓေ မနေနိုင်။ အင်္ဂါချို့တဲ့သော လူ မဖြစ်နိုင်။ ဘုန်းမဲ့ ကံမဲ့ နတ်မျိုး မဖြစ်နိုင်။ အသညသတ်သို့ မရောက် နိုင်။ ကြွင်းသောဘုံသို့ကား အကုန်ရောက်နိုင်၏ ဟူလို။ ပုထုဇ္ဇန်အရိယာ လျော်စွာ သိလေ။

၃၀၈။ အရူပ-ဝိ၊ စုတိမှနောက်၊ အောက် အရူ, ရူ၊ ဒု, သု, ဒွိပစ်၊ ရှစ်, ခွန်, ခြောက်, ငါး၊ အစဉ်အား၊ နှောင်း ငြား သန္ဓိ သော။

အရူပစုတိနောင် အောက်အောက် အရူပ ပဋိသန္ဓေလည်း မနှောင်း။ အရူပဘုံချင်းချင်း အောက်ဘုံသို့ သင်းသော ပဋိသန္ဓေလည်း မရှိ ဟူလို။

www.dhammaransi.com

ရူပပဋိသန္ဓေ ငါးခုလည်း မနှောင်း။ အရူပဘုံမှ စုတေ၍ ရူပ ၁၆ - ဘုံသို့ ပဋိသန္ဓေ ပြောင်းသည် မရှိ ဟူလို။

ဒုဂ္ဂတိပဋိသန္ဓေလည်း မနှောင်း။ အပါယ်သို့ကျသည် မရှိ ဟူလို။

သုဂတိအဟိတ်ပဋိသန္ဓေလည်း မနှောင်း။ လူယုတ် နတ်ယုတ် မဖြစ်နိုင် ဟူလို။

ဒွိဟိတ်ပဋိသန္ဓေလည်း မနှောင်း။ လူဒွိဟိတ်၊ နတ်ဒွိဟိတ် မဖြစ်နိုင် ဟူလို။

အဘယ်မျှ နှောင်းသနည်းဟူမူကား - ပထမ အရူပစုတိနှောင်း အရူပ ပဋိသန္ဓေ ၄၊ ကာမတိဟိတ် ၄၊ ရှစ်ခု နှောင်း၏။

ဒုတိယ အရူပစုတိနှောင်း ပထမ အရူပပဋိသန္ဓေ ကြဉ်သော အရူပ ပဋိသန္ဓေ ၃၊ ကာမတိဟိတ် ၄ ခု၊ ခုနစ်ခု နှောင်း၏။

တတိယ အရူပ စုတိနှောင်း ပထမ၊ ဒုတိယ အရူပပဋိသန္ဓေကြဉ်သော အရူပ ပဋိသန္ဓေ ၂၊ ကာမတိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ၄၊ ခြောက်ခု နှောင်း၏။

စတုတ္ထ အရူပစုတိနှောင်း စတုတ္ထ အရူပပဋိသန္ဓေ ၁၊ ကာမတိဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ၄၊ ငါးခု နှောင်း၏ ဟူလို။

ဤစုတိသန္ဓိနှောင်းကိန်းကို ကောင်းစွာ သိ၍ မရဏာသန္နဇဝေထိတွေ အမျိုးမျိုးဝေဘန်နည်းကို သိလေ ။

အကျယ်ကို 'ပရမတ္ထဒီပနီ' အမည်ရှိသော 'သင်္ဂြိုဟ်ဋီကာကြီး'မှာ ယူလေ။

* တရာ့နှစ်ဆယ်၊ ကဗျာခြယ်၊ ဤဝယ် ဘုံပိုင်းပြီး။

ဘုံပိုင်း ပြီး၏။

www.dhammaransi.com

၆ - ရုပ်ပိုင်း

ရူပသမုဒ္ဒေသ

နိပ္ဖန္နရုပ် - ၁၈

၃၈၉။ ပ, အာ, ဝါ, တေ၊ မြေ, ရေ, လေ, မီး၊ လွန်ပွားစီး၊
ဘုတ်ကြီး စတုက္က။

၃၉၀။ ခက်မာ, ဖွဲ့စေး၊ ပူ, ဧး, ထောက်ကန်၊ ဤလေးတန်၊
မှတ်ရန် လက္ခဏာ။

'ဝါ, တေ' သည် ရှေ့နောက် အပြန်တည်း။ မာဂဓ ဘာသာ၌ ပဌဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော ဟူ၍ - မြန်မာဘာသာ၌ မြေ၊ ရေ၊ မီး၊ လေ ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်အပ်သော ဓာတ်ကြီး ၄ - ပါးသည် မဟာဘုတ်ကြီး ၄ - ပါး မည်၏။ 'လွန်ပွားစီး' ကား - မဟာဘူတ သဒ္ဒါ၏ အနက်တည်း။

ဒုတိယကဗျာကား - မဟာဘုတ် ၄ - ပါး၏ သဘောလက္ခဏာကို ပြဆိုသည်။ ဤမဟာဘုတ်ကြီး ၄ - ပါးတို့မှ ကြွင်းကျန်သော ၂၄ - ပါးသော ရုပ်တို့သည် မဟာဘုတ်ကြီး ၄ - ပါးကို မှီတွယ်၍ ဖြစ်ရသော ကြောင့် ဥပါဒါရုပ် မည်ကုန်၏။

၃၉၁။ စက်္ခု, သော, ဃာ, ဇိ၊ ကာ, ငါးလီ၊ အကြည် ပသာဒ။

စက္ခု၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇိဝှါ၊ ကာယ၊ ဤငါးခုသည် ပသာဒ ရုပ် ငါးခုမည်၏။ 'အကြည်' ကား - ပသာဒသဒ္ဒါ၏ အနက်တည်း။

၃၉၂။ ရူ, သဒ်, ဂန်, ရံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ငါးတန် ဂေါစရ။

ရူပါရုံ၊ သဒ္ဒါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ ဤငါးခုသည် ဂေါစရရုပ် ငါးခု မည်၏။ ပဉ္စဝိညာဏ် ငါးခုတို့၏ ကျက်စားရာ အာရုံ ဖြစ်၍ ဂေါစရ ခေါ်သည်။ ဝိသယရုပ် ငါးခုလည်းခေါ်၏။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ ကို မြေ၊ မီး၊ လေ ဟူ၍ သုံးခုခွဲသော် ဂေါစရရုပ် ၇ - မျိုး ဖြစ်၏။

www.dhammaransi.com

၃၉၃။ ဣတ္ထိ, ပုမ၊ ဘာဝ နှစ်တန်၊ ဟဒယ်၊ တဖန် ဇီဝိတ။

၃၉၄။ ကဗဠီကာ၊ ရုပ်ဩဇာ၊ သချာ ဆယ့်ရှစ်ရ။

၃၉၅။ ကြောင်း စတုကြောင့်၊ ဖြစ်မှု ပေါ်လော၊ သဘော သီးသီး၊ ကိုယ်စီပြီး၊ ရုပ်ကြီး နိပ္ဖန္န။

ဣတ္ထိဘာဝရုပ်၊ ပုမ္ဘာဝရုပ်၊ ဟဒယရုပ်၊ ဇီဝိတရုပ်၊ ကဗဠီကာရ ဟူသော ဩဇာရုပ်၊ အလုံးစုံကို အကုန်ပေါင်းသည်ရှိသော် ၁၈ - ဖြစ်၏။ (ဖောဋ္ဌဗ္ဗသုံးခုသည် မဟာဘုတ်ကြီး သုံးခုပင် ဖြစ်၍ ဖောဋ္ဌဗ္ဗသုံးခုကို ချန်၍ ပေါင်းလေ။)

ဤ ၁၈ - ခုသော ရုပ်တို့သည် ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ ဟူသော အကြောင်းတရား လေးခုတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်မှု ဇာတိ ပေါ်လော ရှိကြသည် ဖြစ်၍ သဘာဝလက္ခဏာ အသီးအသီးနှင့် ပြီးကြသောကြောင့် နိပ္ဖန္နရုပ် ခေါ်သည်။

နိပ္ဖန္နရုပ် ၁၈ - ပြီး၏။

အနိပ္ဖန္နရုပ် - ၁၀

၃၉၆။ ကလာပ် ခြားမျှ၊ အာကာသတည့်၊ ကာယ, ဝစီ၊ နှစ်လီ ကိုယ်, နှုတ်၊ လှုပ်မှု, ရှားမှု၊ ၂ - ခု ဝိညတ်၊ ရူပဿလဟု၊ မုဒု, ကမ္မည၊ ဝိကာရ တေး၊ လေး လက္ခဏာ၊ ရုပ်ဆယ်တန်၊ အနိပ္ဖန္နတည်း။

၃၉၇။ ဖြစ်ပေါ်ပွားမှု၊ ဥပစယ၊ တည်ထ သန္တတိ၊ ရင့်ဘိ ဇရာ၊ ပျက်မှာ အနိစ္စ၊ သိကြောင်းမျှ၊ လက္ခဏာရုပ် ခေါ်သတည်း၊

ရုပ်ကလာပ်တို့၏ အခြားမျှသည် အာကာသဓာတ်မည်၏။ ပရိစ္ဆေဒ ရုပ် ခေါ်၏။ ကိုယ်အင်္ဂါကြီးငယ် လှုပ်ရှားမှု၊ နှုတ်အင်္ဂါ လှုပ်ရှား စကား ပြောဆိုမှု၊ ဤ နှစ်ပါးသည် ဝိညတ်ရုပ် မည်၏။ ကာယဝိညတ်၊ ဝစီဝိညတ် နှစ်ပါးတည်း။ ရူပဿလဟုတာ၊ ရူပဿမုဒုတာ၊ ရူပဿ

www.dhammaransi.com

ကမ္မညတာ — ဤ ၃ - ခုသည် ဝိကာရရုပ် ၃ - ခု မည်၏။ လက္ခဏရုပ် ၄ - ခုနှင့် ပေါင်းသော် နိပ္ဖန္နရုပ် ၁၀ - ဖြစ်၏။

"ရူပဿ၊ နိပ္ဖန္နရုပ်၏။ လဟုတာ၊ ပေါ့ပါးမှု။ မုဒုတာ၊ နူးညံ့မှု။ ကမ္မညတာ[1]၊ အမှုတိုင်း၌ ကောင်းမှု"။ (အနက်။)

'ဝိကာရ' ဆိုသည်ကား ထူးသော အမူအရာတည်း။ နောက်ကဗျာကား - လက္ခဏရုပ် လေးခု၏ သရုပ်သဘောတည်း။ ဥပစယရုပ်၊ သန္တတိရုပ်၊ ဇရတာရုပ်၊ အနိစ္စတာရုပ်၊ လက္ခဏရုပ် လေးခုတည်း။

ရုပ်ကလာပ်တို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှု တိုးပွားမှုကို ဥပစယ ခေါ်သည်။ တိုးပွားမှု ရပ်၍ အစဉ်တည်သော နိပ္ဖန္နရုပ်တို့၏ ဥပါဒ်ကို သန္တတိ ခေါ်သည်။ ဆုတ်ယုတ်ရင့်ရော်မှုကို ဇရတာ ခေါ်သည်။ ပျက်ဆုံးချုပ်ကွယ်မှုကို အနိစ္စတာ ခေါ်သည်။ နိပ္ဖန္နရုပ် - ၁၈၊ အနိပ္ဖန္နရုပ် - ၁၀ ပေါင်း ရုပ် ၂၈ - ဖြစ်၏။

ရုပ်သရုပ်ကို အကျဉ်း ထုတ်ပြသော
ရူပသမုဒ္ဒေသ ပြီး၏။

——

ရူပ ဝိဘာဂ

၃၉၈။ အဇ္ဈတ္တိကော၊ ပသာဒေါ၊ ကြွင်းလေ ဗာဟိရ။

ပသာဒရုပ်ငါးခုကို အဇ္ဈတ္တိကရုပ် ငါးခု ခေါ်သည်။ ကြွင်းသောရုပ် ၂၃ - ခုကို ဗာဟိရရုပ်ခေါ်သည်။ ခွေးငှက်ရှာနာကို အတွင်းဥစ္စာ ခေါ်သကဲ့သို့ တဏှာဒိဋ္ဌိအစွဲအလမ်း ဒေါကြီး လှုဆာကို အဇ္ဈတ္တိက ခေါ်သည်၊ အလွန် အတွင်းကျသော ရုပ်ငါးခု ဆိုလိုသည်။

၃၉၉။ ပသာ,ဟ မှု။ ဝတ္ထု,ယူ၊ ကြွင်းမူ အဝတ္ထု။

ပသာဒရုပ် ၅ - ခု၊ ဟဒယရုပ် ၁ - ခု၊ ဤ ၆ - ခုသည် ဝတ္ထုရုပ် မည်၏။

၁။ ကမ္မညတာ = ရုပ်ခံ့မှု၊ အမှုကိစ္စတို့၌ ပြီးမြောက်အောင် လိုက်လျောဆောင်ရွက်နိုင်မှု။

ကြွင်းသောရုပ် ၂၂-ခုသည် အဝတ္ထုရုပ် မည်၏။ ဝတ္ထုသင်္ဂဟ၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း ဝိညာဏဓာတ် ၇-ပါးတို့၏ ဖြစ်ပေါ် မှီတည်ရာ ဖြစ်၍ ဝတ္ထုရုပ် ခေါ်သည်။

၄၀၀။ ပသာ, ဝိညတ်၊ ဒွါရမှတ်၊ ကြွင်းလတ် အဒွါရ။

ပသာဒရုပ် ၅-ခု ဝိညတ်ရုပ် ၂-ခု၊ ဤ ၇-ခုသည် ဒွါရရုပ် မည်၏။ ကြွင်းသော ရုပ် ၂၁-ခုသည် အဒွါရရုပ် မည်၏။

ဒွါရရုပ် ၇-ခုတို့တွင် ပသာဒရုပ် ၅-ခုသည် ဒွါရသင်္ဂဟ ဝီထိသင်္ဂဟ တို့၌လာသော အကြည်ဒွါရမျိုးကည်း၊ ဝိထိစိတ်တို့၏ ဖြစ်ရန် လမ်း ပေါက် ဖြစ်၍ ဒွါရ ခေါ်သည်။

ဝိညတ်ရုပ် ၂-ခုသည်မူကား ဘုံပိုင်း ကမ္မစတုက္က၌လာသောကာယ ဒွါရ၊ ဝစီဒွါရ ၂-ပါးတည်း၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ ကံခြောက်ရာ အပေါက် အလမ်း ဖြစ်၍ ဒွါရ ဆိုသည်။

၄၀၁။ ပ, ဘာ, ဇီဝေ၊ ဣန္ဒြေ၊ ကြွင်းလေ အနိန္ဒြိယ၊

ပသာဒရုပ် ၅-ခု၊ ဘာဝရုပ် ၂-ခု၊ ဇီဝိတရုပ် ၁-ခု ဤ ရှစ်ခုကို ဣန္ဒြိယရုပ် ရှစ်ခု ဆိုသည်။ ကြွင်းသောရုပ် ၂၀-ကို အနိန္ဒြိယရုပ် ခေါ်သည်။

အစိုးရမှုကို ဣန္ဒြိယဆိုသည်။ ပသာဒိန္ဒြေ ၅-ခုသည် ပဉ္စဝိညာဏ် တို့၌ အစိုးရ၏။ ထက်လျှင်ထက်ချင်း နုန့်လျှင်နုန့်ချင်း ဒေ စဉ်လိုက်ရ၏၊ မလွန်ဆန်နိုင်ကြ။

ဘာဝရုပ် ၂-ခုသည် မိန်းမအသွင်ဖြစ်မှု ယောကျ်ားအသွင်ဖြစ်မှု၌ အစိုးရ၏။ ပဋိသန္ဓေအခါ၌ ဣတ္ထိဘာဝရုပ် ပါရှိလျှင် မိန်းမအသွင် ဖြစ်၏။ ပုမ္ဘာဝရုပ် ပါရှိလျှင် ယောကျ်ားအသွင် ဖြစ်၏။

ဇီဝိတရုပ်သည် ကမ္မဇရုပ်တို့၌ အစိုးရ၏၊ တခုဘခုသော ဘဝတွင် ဇီဝိတရုပ် တည်နေသမျှ ကမ္မဇရုပ်တို့ တည်နေရ၏၊ မလွန်ဆန်နိုင်ကြ။

www.dhammaransi.com

၄၀၂။ ပသာ, ဂေါစရ၊ ရုပ် ၁၂ါ၊ သြဠာရိက ခေါ်။
၄၀၃။ သပ္ပဋိဃ၊ သန္တိက၊ နာမ သုံးမည်ပေါ်။
၄၀၄။ ကြွင်း သော ၁၆သ၊ သုခုမ၊ အပ္ပဋိ, ဒူရေ။

ပသာဒရုပ် ၅-ခု၊ ဂေါစရရုပ် ၇-ခု ဤ ၁၂-ခုသည် သြဠာရိကရုပ် မည်၏။ သပ္ပဋိဃရုပ်လည်း မည်၏။ သန္တိကေရုပ်လည်း မည်၏။ ကြွင်း သောရုပ် ၁၆ -ခုသည် သုခုမရုပ်မည်၏။ အပ္ပဋိဃရုပ်လည်း မည်၏။ ဒူရေရုပ်လည်း မည်၏။

ရုန့်ရင်းမှုကို သြဠာရိက ဆိုသည်။ အခံ အတိုက် ထိခိုက်မှု ရှိသည်ကို သပ္ပဋိဃ ဆိုသည်။ သိမှု နီးသည်ကို သန္တိကေ ဆိုသည်။

၄၀၅။ ရုပ်ကမ္မဇ၊ ဠာရသ၊ ဥပါဒိန္နပေ။

အထက်၌ ပြဆိုလတ္တံ့သော ကမ္မရုပ် ၁၈-ခုကို ဥပါဒိန္နရုပ် ခေါ်သည်။

စိတ္တဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်စုကို အနုပါဒိန္နရုပ် ခေါ် သည်။ တဏှာ၊ မာန။ ဒိဋ္ဌိတို့ အစဉ်အမြဲ စွဲလမ်းအပ်သည်ကို ဥပါဒိန္န ဆိုသည်။

၄၀၆။ အသမ္ပတ္တ၊ ဂါဟက၊ သောတ, စက္ခု ဟူ။
၄၀၇။ ရုပ်သမ္ပတ္တ၊ ဂါဟက၊ ဃာန, ဇိ, ကာ ယူ။

စက္ခုဝတ္ထု ရူပါရုံ စသော ဝတ္ထု အာရုံ အစုံ အစုံတို့၏ အချင်း ချင်း ထိငြိ၍ ဖြစ်မှုကို သမ္ပတ္တ ဆိုသည်။

တဆံဖျား နှစ်ဆံဖျား စသည် ကွာခြား၍ ဖြစ်မှုကို အသမ္ပတ္တ ဆိုသည်။

စက္ခု, သောတ ၂-ပါးတို့သည် မိမိတို့နှင့် မထိ မငြိ ကွာခြားရာ၌ ရှိသော ရူပါရုံ၊ သဒ္ဒါရုံတို့ကိုသာ ခံယူတတ်သောကြောင့် အသမ္ပတ္တ ဂါဟကရုပ် ခေါ်သည်။

www.dhammaransi.com

ဃာန၊ ဇိဝှါ၊ ကာယ ၃ - ပါးတို့သည် မိမိတို့နှင့် ထိငြိ၍ ဖြစ်သော ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ တို့ကိုသာ ခံယူတတ်သော ကြောင့် သမ္ပတ္တဂါဟကရုပ် ခေါ်သည်။

အကြောင်းယုတ္တိမှာ 'ပရမတ္ထဒီပနီဋီကာကြီး' ၌ ယူလေ။

၄၀၈။ မဟာဘူတ။ ဝဏ္ဏ, ဂန္ဓာ၊ ရသော, ဇာ၊ ရှစ်ဖြာဝိနိဗ္ဘော။

မဟာဘုတ် ၄ - ခု၊ ဝဏ္ဏ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဩဇာ၊ ဤ ရှစ်ခုကို အဝိနိဗ္ဘောဂရုပ် ခေါ်သည်။ ဝဏ္ဏ ဆိုသည်ကား — ရူပါရုံပင်တည်း။ မကွေမကွဲ အမြဲအတူ ဖြစ်မှုကို အဝိနိဗ္ဘောဂ ဆိုသည်။

၄၀၉။ သနိဒဿန်၊ ဆင်းရုပ်၊ အကျန် အနိဒေါ်။

မျက်စိဖြင့် မြင်ကောင်းသောကြောင့် ရူပါရုံသည် သနိဒဿနရုပ် မည်၏။ ကြွင်းသောရုပ် ၂၇ - ခုသည် မျက်စိဖြင့် မမြင်ကောင်းသော ကြောင့် အနိဒဿနရုပ် မည်၏။

ရုပ်တို့ကို အထပ်ထပ် ဝေဘန်သော ရူပဝိဘာဂ ပြီး၏။

—

ရူပသမုဋ္ဌာန်

၄၁၀။ ကံ, စိတ်, ဥ, အာ၊ ဤလေးဖြာ၊ မှတ်ပါ သမုဋ္ဌာန်။

ရုပ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်းတရားကို သမုဋ္ဌာန် ဆိုသည်။ ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ။

ကမ္မဇရုပ်

၄၁၁။ ကာ, ရူ ကု, ကု၊ တိတ်စေ စု၊ ကံဟု မှတ်ယူလေ။

၄၁၂။ သန္ဓိဥမှ၊ ခဏမစဲ၊ တစပ်ထဲ၊ အမြဲ ရုပ်ဖြစ်စေ။

အတိတ်ဖြစ်သော ကာမကုသိုလ် ၈၊ ရူပကုသိုလ် ၅၊ အကုသိုလ်

၉ ။ ၁၂၊ ဤ ၂၅ - ခုသော အတိတ်စေတနာစုကို ကံဟုသည်။ ထိုစေတနာ

www.dhammaransi.com

စုသည် မိမိတို့ဆိုင်ရာ ဘုံဘဝတို့၌ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဥပါဒ်မှ စ၍ ဓောမစဲ မြစ်ရေအယဉ်ကဲ့သို့ တစဉ်တဆက်ထဲ ကမ္မဇရုပ်ကို ဖြစ်စေ၏။

စိတ္တဇရုပ်

၄၁၃။ အရူပဘုံရှိ၊ စိတ်,သန္ဓိနှင့်၊ ဒွိဝိညာဏ်၊ နိဗ္ဗာန်ဆုံး စု၊ ကြည်မှုကြွင်းထ၊ သတ်ပဉ္စ၊ တကွ စိတ်နှင့် စေ။

၄၁၄။ ပထမဘွင်၊ အစ တင်လျက်၊ အစဉ် မစဲ၊ ဥပါဒ်ဆဲ အမြဲ ရုပ်ဖြစ်စေ။

အရူပဘုံ၌ဖြစ်သော စိတ်ပေါင်း ၄၆ - ခု၊ ကာမ ရူပ ပဋိသန္ဓေ စိတ်စု၊ ဒွေပဉ္စဝိညာဏ် ၁၀၊ ရဟန္တာတို့၏ ပရိနိဗ္ဗာနစုတိစိတ်။ ဤစိတ်စုကို ကြဉ်၍ ကြွင်းသောစိတ်ပေါင်း ၇၅ - ခုဖြစ်၏။ ဤ ၇၅ - ခုတို့၌ ယှဉ်သော စေတသိက် ၅၂ - ခု။ ဤစိတ် စေတသိက် အပေါင်းကို စိတ်ဟု ဆိုသည်။

အရူပဘုံဖြစ် စိတ်ပေါင်း ၄၆ - ခုတွင် အရူပဝိပါက် ၄ - သည်သာ အရူပဘုံ၌ မြဲသည်။ ကြွင်းသော ၄၂ - ခုတို့ကား ထိုဘုံ၌ ဖြစ်ခိုက်မျှ ကိုသာ ယူ။ ပဋိသန္ဓေစိတ်စုမှာလည်း ပဋိသန္ဓေအခိုက်၌သာ ယူ။ ဘဝင်၊ စုတိ အခိုက်၌ကား ရုပ်ကို ဖြစ်စေ၏၊ ထိုကြောင့် 'သတ်ပဉ္စ' ရမြန် သတည်း။

ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေနောင် ပထမ ဘဝင်၏ ဥပါဒ်မှ စ၍ စိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏ ဥပါဒ်ခဏ တို့၌ ရုပ်ကို ဖြစ်စေ၏။ စိတ်၌ ဌီခဏ ဘင်ခဏ တို့၌ကား စိတ္တဇရုပ် ဥပါဒ် ဟူ၍ မရှိ။

၄၁၅။ ဇောအပ္ပနာ၊ ဣရိယာ၊ ကောင်းစွာ တည်နိုင်စေ။

ထို ၇၅ - ခုတို့တွင် အပ္ပနာဇော ဆဗ္ဗီသသည် ရုပ်ကို ဖြစ်စေတတ်ရုံ မျှကာ စိတ်ဘုပါးပြုပြင်၍ထားသော ထိုင်ခြင်း၊ ရပ်ခြင်း အစရှိသော ဣရိယာပုထ် သုံးပါး ကိုလည်း တည်ခိုင်စေနိုင်၏။ မလဲမပြို အောင် စောင့်ရှောက်နိုင်၏ ဟူလို။

www.dhammaransi.com

၄၁၆။ မနောဒွါရာ၊ ဇောကာမာ၊ ဘိညာ သုံးခပ်နှင့်။

၄၁၇။ ကာယ, ဝါစာ၊ မှုအရာ၊ နှစ်ဖြာ ဝိညတ်ဖြစ်။

၄၁၈။ ဆယ့်သုံး သောမနဿ၊ ပြုံးရယ်တတ်၊ ငိုတတ် ဒေါသဇော နှစ်။

မနောဒွါရ ဝဇ္ဇန်း၊ ကာမဇော ၂၉ - ခု၊ အဘိညာဒွေ။ ဤ ၃၂ - ခုသော စိတ်တို့သည် ကိုယ်အင်္ဂါလှုပ်ရှားမှု၊ နှုတ်အင်္ဂါလှုပ်ရှားမှု ဟူသော ဝိညတ်ဒွေကိုလည်း ဖြစ်စေနိုင်၏။

ထိုတွင် သောမနဿဇော ၁၃ - ခု ပါရှိ၏။ ထို ၁၃ - ခုသည် ရယ်ခြင်း ပြုံးခြင်းကိုလည်း ဖြစ်စေ၏။ ဒေါသမူဒွေသည် ငိုခြင်းကိုလည်း ဖြစ်စေ၏။

ထိုင်ခြင်း၊ ထခြင်း၊ သွားခြင်း၊ လာခြင်း၊ ကွေးခြင်း၊ ဆန့်ခြင်း အစရှိသော ကိုယ်အမှု၊ ပြောခြင်း ဆိုခြင်း အစရှိသော နှုတ်အမှုတို့ကို ဤ ၃၂ - ခုသော စိတ်တို့သည် ဖြစ်စေကုန်၏။

ဥတုဇရုပ်

၄၁၉။ အချမ်း, အပူ၊ နှစ်ဆူ အဂ္ဂိ၊ ဘောဇော်ဒွိ၊ မှတ်ဘိဥတုပေ။

၄၂၀။ သန္တိဋ္ဌီမှ၊ စ၍ စဉ်စီ၊ ဌီဌီ ဌီတိုင်၊ ကောက်ကိုင်းလျှင်၊ အစဉ် မပြတ်၊ အဇ္ဈတ်, ဗဟိဒ်၊ မနှိတ် မစဲ၊ ဟသသ၊ အမြဲ ရုပ်ဖြစ်စေ။

သီတခေါ်မီး၊ ဥဏှခေါ်မီး ဟူသော တေဇော ၂ - ပါးသည် ဥတု မည်၏။

ထိုဥတုသည် သတ္တဝါတို့၏ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဌီခဏမှစ၍ မိမိ၏ဌီသို့ ရောက်ရာ ရောက်ရာ စိတ်၏ ခဏငယ်တိုင်း ခဏငယ်တိုင်း ရုပ်ကို ဖြစ်စေ၏။ မြေ၊ ရေ၊ တော၊ တောင်၊ သစ်ပင်၊ ချုံ၊ မြက် စသော ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန်၌လည်း မိမိဌီသို့ ရောက်တိုင်း ရောက်တိုင်း ခဏမစဲ အမြဲ ရုပ်ကို ဖြစ်စေ၏။

www.dhammaransi.com

အာဟာရဇရုပ်

၄၂၁။ ဗဟိဒ္ဓ, အဇ္ဈတ်၊ နှစ်ရပ် ဩဇာ၊ ရောမိခါ၌၊ ဌီသို့ ဆိုက်က၊
အဇ္ဈတ္တဝယ်၊ ဓာတ မစဲ၊ တသဲသဲ၊ အမြဲ ရုပ်ဖြစ်စေ။

အာဟာရ ဟူသော ဩဇာသည် အဇ္ဈတ္တဩဇာ၊ ဗဟိဒ္ဓဩဇာ ဟူ၍ ၂-ပါး ရှိ၏။

ထိုဩဇာသည်လည်း မိမိဥပါဒ်ဆဲခဏ၌ ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်။ ဥပါဒ်ခဏကို လွန်၍ ဌီသို့ရောက်ဆဲ၌ ဖြစ်စေ၏။ ထိုသို့ ဖြစ်သော်လည်း အဇ္ဈတ္တဩဇာ၊ ဗဟိဒ္ဓဩဇာ နှစ်ပါး ရောနှောရမှ ဖြစ်စေနိုင်၏။ ရောနှောမိသောအခါမှ စ၍ စိတ်၏ ဥပါဒ် ဌီ ဘင် အစဉ်အတိုင်း မပြတ် မစဲ အမြဲ ဖြစ်စေ၏။

ကမ္မဇရုပ် ကေန် - ၉

၄၂၂။ ပသာ, ဘာဝ၊ ဇီနှင့် ဟ၊ နဝ ကမ္မဇာ။

ပသာဒရုပ် ၅ - ခု၊ ဘာဝရုပ် ၂ - ခု၊ ဇီဝိတရုပ် ၁ - ခု၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ် ၁ - ခု။ ဤ ၉ - ခုသည် ကံကြောင့်သာ ဖြစ်၏။ ကမ္မဇ ကေန် ၉ - ခု မည်၏။

စိတ္တဇ ကေန် - ၂ နှင့် ဒွိဇရုပ် - ၁

၄၂၃။ ဝိညတ် ဒွယ၊ စိတ္တဇ၊ သဒ္ဒ စိတ်, ဥဇာ။

ဝိညတ်ဒွေသည် စိတ်ကြောင့်သာ ဖြစ်၏။ စိတ္တဇကေန် နှစ်ခု မည်၏။ သဒ္ဒရုပ်သည် စိတ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဥတုကြောင့်လည်းကောင်း ဖြစ်၏။ ဒွိဇရုပ် မည်၏။

တိဇရုပ် - ၃

၄၂၄။ လဟုတာစု၊ ရုပ်သုံးခု၊ စိတ်, ဥ, ဩဇ ဇာ။

လဟုတာ၊ မုဒုတာ၊ ကမ္မညတာရုပ် ၃ - ခုသည် စိတ်ကြောင့်လည်း

www.dhammaransi.com

ကောင်း၊ ဥတုကြောင့်လည်းကောင်း၊ အာဟာရကြောင့်လည်းကောင်း ဖြစ်၏၊ တိဇရုပ် ၃ - ခု မည်၏။

စတုဇရုပ် - ၉

၄၂၅။ အဝိနိဗ္ဘိ၊ အာကာသံ၊ ကံ, စိတ်, ဥ, သြဇာ။

အဝိနိဗ္ဘောဂရုပ် ရှစ်ခု၊ အာကာသဓာတ် တခု၊ ဤ ကိုး သည် ကံကြောင့်လည်း ဖြစ်၏။ စိတ်ကြောင့်လည်း ဖြစ်၏။ ဥတုကြောင့်လည်း ဖြစ်၏။ အာဟာရကြောင့်လည်း ဖြစ်၏။ စတုဇရုပ် မည်၏။

စတုဇဝိမုတ်ရုပ် - ၄

၄၂၆။ လက္ခဏာစု၊ ရုပ်လေးခု၊ စတု ဝိမုတ်သာ။

လက္ခဏာရုပ် ၄ - ခုသည် အကြောင်း၄-ပါးမှ လွတ်၏။ စတုဇဝိမုတ် မည်၏။

ကမ္မဇ ကောန် - ၉၊ အနေကန် - ၉

၄၂၇။ ကောန်, နေကန်၊ ကိုးနှစ်တန်၊ ကံ ဇ ဌာရသ။

ကမ္မဇရုပ်သည် ကောန် ၉ - ခု၊ အနေကန် ၉ - ခု၊ အဋ္ဌာရသ ဖြစ်၏။ အနေကန် ၉ - ခု ဆိုသည်ကား စတုဇ ၉ - ခုပေတည်း။

စိတ္တဇ ကောန် - ၂။ အနေကန် - ၁၃

၄၂၈၊ နှစ်ခု ကောန်၊ နေကန် တေရ၊ ဆယ့်ငါးမျှ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်။

စိတ္တဇကောန် ၂ - ခု၊ အနေကန် ၁၃ - ခု၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ် ၁၅ - ခု ဖြစ်၏။ အနေကန် ၁၃ - ခု ဆိုသည်ကား ဒွိဇရုပ် ၁ - ခု၊ တိဇရုပ် ၃ - ခု၊ စတုဇရုပ် ၉ - ခု။ ဤ ၁၃ - ခု ပေတည်း။

ဥတုဇအနေကန် - ၁၃

၄၂၉။ ယင်းနေကန်စု၊ ဆယ့်သုံးခု၊ ဥတု သမုဋ္ဌာန်။

ဥတုဇရုပ် ကောန် မရှိ။ ယခင် စိတ္တဇ အနေကန် ၁၃ - ခုသည်ပင်လျှင် ဥတုဇရုပ် - ၁၃ မည်၏။

www.dhammaransi.com

အာဟာရဇ အနေကန် - ၁၂

၄၃၀။ တိ, စတုဇ၊ ဆယ့်နှစ်မျှ၊ သြဇ သမုဋ္ဌာန်။

အာဟာရသမုဋ္ဌာန်ရုပ်လည်း **ကေန်** မရှိ။ တိဇရုပ် ၃-ခု၊ စတုဇရုပ် ၉ - ခု။ ဤ ၁၂ - ခုသည် အာဟာရဇရုပ် မည်၏။

ရူပသမုဋ္ဌာန် ပြီး၏။

ကလာပယောဇနာ

ကမ္မဇ ကလာပ် ၉ - စည်း

၄၃၁။ ဝိနိဗ် အဋ္ဌ၊ ဇီဝိတ၊ ဇီဝ နဝကာ။

အဝိနိဗ္ဘောဂရုပ် ရှစ်ခု၊ ဇီဝိတရုပ် တခု။ ဤကိုးခု အဖွဲ့အစည်းသည် ဇီဝိတနဝကကလာပ် မည်၏။

၄၃၂။ ဍုန်, ဟဒယ၊ လောင်းပြန်က၊ အဋ္ဌ ဒသကာ။

ယခင် ဇီဝိတနဝက ၉-ခုတွင် ကြွင်း ဣန္ဒြိယရုပ် ၇-ခု၊ ဟဒယရုပ် ၁-ခုကို အစဉ်အတိုင်း လောင်းသည်ရှိသော် ဒသကကလာပ် ရှစ်စည်း ဖြစ်၏။

စက္ခုဒသကကလာပ်၊ သောတဒသကကလာပ်၊ ဃာနဒသကကလာပ်၊ ဇိဝှာဒသကကလာပ်၊ ကာယဒသကကလာပ်၊ ဣတ္ထိဘာဝဒသကကလာပ်၊ ပုမ္ဘာဝဒသကကလာပ်၊ ဝတ္ထုဒသကကလာပ်။

ကမ္မဇကလာပ် ၉ - စည်း ပြီး၏။

စိတ္တဇကလာပ် ၈ - စည်း

၄၃၃။ အဝိနိဗ္ဘော်၊ ရှစ်ခုသော်၊ ခေါ်ရိုး သုဒ္ဓဋ္ဌာ။

၄၃၄။ ယင်းတွင် သဒ္ဒကာ၊ စီ သုံးဖြာ၊ လောင်းပါ လေးမူလ။

www.dhammaransi.com

၄၃၅။ မူလ လေးမှာ၊ တာ လောင်းခါ၊ ရှစ်ဖြာ စိတ္တဇ။

သုဒ္ဓဋ္ဌကကလာပ်၊ သဒ္ဒနဝကကလာပ်၊ ကာယဝိညတ္တိနဝကကလာပ်၊ သဒ္ဒဝစီဝိညတ္တိဒသကကလာပ်။ မူလ ၄ - စည်း ဖြစ်၏။

ယင်း ၄ - စည်းတွင် လဟုတာ၊ မုဒုတာ၊ ကမ္မညတာ ဟူသော 'တာ' ၃ - ခုလောင်း။လဟုတာဒိ ကောဒသကကလာပ်၊သဒ္ဒလဟုတာဒိ ဒွါဒသကကလာပ်၊ ကာယဝိညတ္တိလဟုတာဒိ ဒွါဒသကကလာပ်၊ သဒ္ဒဝစီဝိညတ္တိလဟုတာဒိ တေရသက ကလာပ် ဟူ၍ စိတ္တဇကလာပ် ရှစ်စည်း ဖြစ်၏။ ဝစီဆိုလျှင် သဒ္ဒ အမြဲ ပါရှိမြဲ။

သင်္ဂြိုဟ်၌ စိတ္တဇကလာပ် ခြောက်စည်း ဆို၏။ သစ္စာသံခိပ်ကျမ်း၌ ၇ - စည်းဟု ဆို၏။ ထို ၇ - စည်းက ပွား၍ ဤကျမ်းမှာ ရှစ်စည်း ဆိုသတည်း။

ဥတုဇကလာပ် ၄ - စည်း

၄၃၆။ သုဒ္ဓ, သဒ္ဒ၊ တာ ယှဉ်က၊ လေး၀ ဥတုဇာ။

သုဒ္ဓဋ္ဌကကလာပ်၊ သဒ္ဒနဝကကလာပ်၊ လဟုတာဒိကောဒသက ကလာပ်၊ သဒ္ဒလဟုတာဒိဒွါဒသကကလာပ်။ဥတုဇကလာပ် ၄ - စည်း။

အာဟာရဇကလာပ် ၂ - စည်း

၄၃၇။ သုဒ္ဓ နှင့် တာ။ ဤနှစ်ဖြာ၊ အာဟာရဇတည်း။

သုဒ္ဓကကလာပ်၊ လဟုတာဒိကောဒသကကလာပ်။ အာဟာရဇ ကလာပ် နှစ်စည်း။ ရုပ်ကလာပ်ပေါင်း နှစ်ဆယ့်သုံးစည်း ဖြစ်၏။

အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ အဖွဲ့

၄၃၈။ ဥတုမူလ၊ နှစ်စည်းမျှ၊ ရသည် ဗဟိဒ္ဓါ။

၄၃၉။ နှစ်ဆယ့်သုံးပင်၊ အဇ္ဈတ်တွင်၊ ကုန်စင် ရထိုက်စွာ။

တော၊ တောင်၊ ရေ၊ မြေ စသော ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌ သုဒ္ဓဋ္ဌက ကလာပ် သဒ္ဒနဝကကလာပ် ဟူသော ဥတုဇမူလကလာပ် ၂ - စည်းကို သာ ရအပ်၏။

www.dhammaransi.com

အဇ္ဈတ္တသန္တာန်ဟု ဆိုအပ်သော သတ္တဝါတို့သန္တာန်၌မူကား ၂၃-စည်းလုံးကိုပင် ရ၏။

ကလာပ်ဖွဲ့စည်းရာ၌ အာကာသဓာတ် လက္ခဏရုပ် ၄-ခုတို့ မပါခြင်း၏ အကြောင်းကား အာကာသဓာတ်သည် ကလာပ်တို့၏အကြားမျှသာ ဖြစ်၏။ ဘယ်ကလာပ်၏ အတွင်းမှာမှ ပါဝင်သည် မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် မပါလေသည်။

ဝိညတ် ဝိကာရရုပ်တို့သည် အချို့သော ကလာပ်မှာသာ ပါရှိ၍ အချို့သော ကလာပ်မှာ မပါသောကြောင့် ကလာပ်ကို အထူးပြုနိုင်ကြကုန်၏။ လက္ခဏရုပ်တို့သည် ကလာပ်တိုင်းမှာ ပါရှိသောကြောင့် ကလာပ်ကို အထူးမပြုနိုင်ကြကုန်။ ထို့ကြောင့် မပါလေသည်။

ကလာပယောဇနာ ပြီး၏။

ရူပပဝတ္တိက္ကမ

၄၄၀။ ဇလာဗုဇ၊ သံသေဒ၊ အဏ္ဍ, ဥပပတ်။

ဇလာဗုဇသန္ဓေ၊ အဏ္ဍဇသန္ဓေ၊ သံသေဒဇသန္ဓေ၊ ဥပပတ်သန္ဓေ ဟူ၍ ပဋိသန္ဓေ ၄-မျိုး။ ယင်း ၄-မျိုးတွင် ရှေ့ ၂-မျိုးကို ဂဗ္ဘသေယျကသန္ဓေ ခေါ်သည်။

၄၄၁။ ဇီဝိ ကြဉ်တွေ၊ ကမ္မဇေ၊ သံသေ, ဩပပါ။

သံသေဒဇပုဂ္ဂိုလ်၊ ဥပပတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ပဋိသန္ဓေအခါ၌ ဇီဝိတ-နဝကလာပ်ကို ကြဉ်၍ မိန်းမတို့မှာ ဣတ္ထိဘာဝကလာပ်နှင့်တကွ ကမ္မဇကလာပ် ၇-စည်း၊ ယောကျ်ားတို့မှာ ပုမ္ဘာဝကလာပ်နှင့်တကွ ကမ္မဇကလာပ် ၇-စည်းကို ရအပ်၏။

၄၄၂။ စက်, သော, ဃာ, ဘာ၊ ဤလေးဖြာ၊ ရံခါ ချို့ကောင်းစွာ။

ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာလည်း စက္ခုကလာပ်၊ သောတကလာပ်၊ ဃာန

www.dhammaransi.com

ကလာပ်၊ ဘာဝကလာပ်။ ဤ ၄ - စည်းတို့တွင် အပွတ်မရှိ တငုတ်ခု ချိတ်တွဲသောသူ၊ နှစ်ခုနှစ်ခု ချိတ်တွဲသောသူ၊ သုံးခုသုံးခု ချိတ်တွဲသောသူ၊ လေးခုလုံး ချိတ်တွဲသောသူ ဟူ၍ အမျိုးမျိုး ရှိသေး၏။

၄၄၃။ ကာယ, ဘာဝ၊ ဟဒယ၊ ဝတ္ထု သန္ဓိမှာ။

ဇလာဗုဇ၊ အဏ္ဍဇဟု ဆိုအပ်သော ဂဗ္ဘသေယျက ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ပဋိသန္ဓေအခါ၌ မိန်းမဖြစ်အံ့ - ကာယ၊ ဣတ္ထိဘာဝ၊ ဟဒယ။ ယောကျ်ားဖြစ်အံ့ - ကာယ၊ ပုမ္ဘာဝ၊ ဟဒယ။ ဤကလာပ် သုံးစည်းကို ရအပ်၏။ ကလာပ် သုံးစည်းသော် ရုပ်ပေါင်း ၃၀ - ဖြစ်၏။

၄၄၄။ နပုံန်း ဖြစ်လျှင်၊ ဘာဝကြဉ်၊ နှစ်ပင် ရသည်သာ။

နပုန်းပဏ္ဍုက် ဖြစ်ခဲ့လျှင် ဘာဝကလာပ်ကို ကြဉ်၍ ကာယ၊ ဟဒယ နှစ်စည်းကိုသာ ရ၏။

၄၄၅။ ရေ, မြုပ်, ခဲ, တစ်၊ ခက်မ ဖြစ်၊ ရင့်လစ် ငါးသတ္တာ။

၄၄၆။ စက်, သော, ဃာ, ဇိ၊ ဤလေးလီ၊ ဖြစ်ပြီ ဆယ့်တစ်မှာ။

ထိုဂဗ္ဘသေယျက ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ပဋိသန္ဓေအခါ၌ ကမ္မဇကလာပ် သုံးစည်းသာ ဖြစ်သေးသည်။ ကျန်ရှိသော ကမ္မဇကလာပ် တို့သည် ဘယ်အခါမှ ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်သနည်းဟူမူ—ကလလရေကြည် ၇ - ရက်၊ အမြှုပ် ၇ - ရက်၊ အခဲ ၇ - ရက်၊ သားတစ် ၇ - ရက်၊ ဦးခေါင်း - ခြေ - လက် - ခက်မ ငါးဖြာ ၇ - ရက်၊ ထိုနောက် ထို ခက်မငါးဖြာ ကိုယ်ဂါ၌ ရှိရာ ကြီးပွားရာ ငါးသတ္တာဟ ဖြစ်သည်၊ ပေါင်း ဆယ် သတ္တာဟ ရှိပြီ။ ထိုနောက် ၁၁ ဆယ့်တသတ္တာဟမြောက် နောက်ဆုံးရက်မှာ စက္ခု၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇိဝှာ ဤကလာပ် ၄ - စည်းတို့ ဖြစ်ပေါ်ကြောင်းကို 'ကထာဝတ္ထုအဋ္ဌကထာကြီး' မှာ အသေအချာ လာရှိသည်။

ဇီဝိတနဝကကလာပ် ကျန်ရှိ၏။ ဘယ်အခါမှ၍ ဖြစ်ပေါ်သည်ဟု အဆို မရှိ။

www.dhammaransi.com

၄၄၇။ သန္တိ ဥမှာ၊ ကမ္မဇာ၊ ဠီမှာ - ဥတုဇ။

၄၄၈။ ပဘွင် ဥမှာ၊ စိတ္တဇာ၊ ဟာရာ စိမ့်မျိုမှ။

ကမ္မဇရုပ်စုသည် ပဋိသန္ဓေ၏ ဥပါဒ်မှ စ၍ ဖြစ်ပေါ်သည်။

ဥတုဇရုပ်စုသည် ပဋိသန္ဓေ၏ ဌီမှ စ၍ ဖြစ်ပေါ်သည်။

စိတ္တဇရုပ်စုသည် ပထမဘဝင်၏ ဥပါဒ်မှ စ၍ ဖြစ်ပေါ်သည်။

အာဟာရဇ ပ်မျိုးမှာ ဂဗ္ဘသေယျက ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ အမိမျိုအပ်သော အာဟာရဓာတ်ရည် စိမ့်နိုင်ရာ ဒုတိယ၊ တတိယ သတ္တာဟစီမှာမှ စ၍ ဖြစ်ပေါ်သည်။ သံသေဒဇ ဥာပပတ်ကိုမှာ တံထွေးမျိုခြင်း အနီး၌ ရှိသော အာဟာရကို မျိုခြင်းရှိသောအခါမှ စ၍ ဖြစ်ပေါ်သည်။

စတုဇရုပ်တို့ စ၍ ဖြစ်ပေါ်ပုံ အစီအရင်တည်း။

၄၄၉။ စ၍ ဖြစ်ပြီး၊ မီးလျှံ, ရေယဉ်၊ ကဲ့ အသွင်၊ အစဉ်သွားလေက။

၄၅၀။ စုတိ ကမ္မဇရုပ်၊ အပြိုင်ချုပ်၊ ကျန်ရုပ် သိလေကြ။

ပြဆိုပြီးသောအတိုင်း စ၍ ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်သော စတုဇရုပ်ကလာပ် တို့သည် တည္ဍလုံးထွန်း၍ ထားအပ်သော ဆီမီးလျှံ အယဉ်ကဲ့သို့လည်း ကောင်း၊ မြစ်ရေ အယဉ်ကဲ့သို့လည်းကောင်း အသက်ရှည်သမျှ ကာလ ပတ်လုံး အစဉ်ဖြစ်ပွား၍ သွားကြရာ ဘဝဆုံးသောအခါ၌ ကမ္မဇရုပ် ကလာပ်တို့သည် စုတိစိတ်နှင့် ပြိုင်၍ အကုန် ချုပ်ဆုံးကုန်၏။

စုတိစိတ်နှင့်ပြိုင်၍ ချုပ်သည်ကို ဆိုသဖြင့်လည်း စုတိစိတ်မှ ရှေး ၁၇ - ခုမြောက်သော ဘဝင်၏ ဥပါဒ်တွင် အဖြစ်လည်း ရုပ်ကြကုန်၏ ဟူသော အနက်သည် ပြီးသတည်း။

စိတ္တဇရုပ် အာဟာရဇရုပ် တို့သည်မူကား စုတိစိတ် တိုင်အောင်ပင် ဖြစ်ခွင့်ရှိကုန်သေး၏။ စုတိစိတ်၏နောက် ဝိတ္တက္ခဏ ၁၆ - ခုနှင့်မျှ လူမသေကောင် သန္တာန်မှာ ပါရှိကြကုန်သေး၏။

www.dhammaransi.com

ဥတုဇရုပ် အစဉ်သည်မူကား ဂဗ္ဘသေယျက ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ သုသာန်သို့ ကျအောင်ပင် မဆုံးသေး။ ဥပပတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား စုတိစိတ် ချုပ်သည်နောက် မျက်တောင်ခတ် လျှပ်တပြက်မျှတွင် ဥတုဇရုပ် အကုန်ချုပ်ဆုံး ကွယ်ပျောက် လေရာ၏။

ကာမဘုံ၌ ရုပ်ကလာပ် ဖြစ်ပုံ နည်းအစဉ် ပြီး၏။

၄၅၂။ ဃာ, ဇီ, ကာ, ဘာ၊ အာဟာရဇ၊ သတ္တကလာပ်၊ ကြဉ်
သောဥဿ်၊ ရအပ် ရူပမှာ။

ကလာပ် ၂၃-စည်းတို့တွင် ဃာန၊ ဇိဝှာ၊ ကာယ၊ ဘာဝ ဟူသော ကမ္မဇကလာပ် ၅-စည်း၊ အာဟာရဇကလာပ် ၂-စည်း၊ ဤ ၇-စည်းတို့ကို ရူပဗြဟ္မာဘုံ၌ မရအပ်ကုန်။ ကြွင်းသော ကမ္မဇကလာပ် ၄-စည်း၊ စိတ္တဇကလာပ် ၆-စည်း၊ ဥတုဇကလာပ် ၄-စည်း။ ဤ ၁၆-စည်းတို့ကိုသာ ရအပ်ကုန်၏။

၄၅၂။ စက်, သော, ဟ, ဇီ၊ ဤလေးလီ၊ ဖြစ်ညီ သန္ဓိမှာ။
၄၅၃၊ သန္ဓိ ဌီမှ၊ ဥတုဇ၊ ပဝတ် - စိတ္တဇာ။

ထိုရူပဗြဟ္မာတို့အား ပဋိသန္ဓေ ဥပါဒ်၌ စက္ခု၊ သောတ၊ ဟဒယ ဟူသော ဒသကကလာပ် ၃-စည်း၊ ဇီဝိတနဝကကလာပ် ၁-စည်း။ ဤ ၄-စည်းသော ကမ္မဇကလာပ်တို့ကို ရအပ်ကုန်၏။ ပဝတ္တိကာလ၌ ပဋိသန္ဓေ၏ ဌီမှစ၍ ဥတုဇကလာပ်စုကို ရအပ်၏။ ပထမဘဝင်မှ စ၍ စိတ္တဇကလာပ်စုကို ရအပ်၏။

ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဌီမှစ၍ ပဝတ္တိကာလဟု မှတ်၊ သဒ္ဒ ပါရှိသော ဥတုဇကလာပ် ၂-စည်း၊ ဝိညတ်ပါရှိသော စိတ္တဇကလာပ် ၄-စည်း၊ ဤ ၆-စည်းဟူသည်ကား ကိုယ်အင်္ဂါ လှုပ်ရှားခြင်း၊ စကားပြောဆိုခြင်း၊ ကိုယ်မှာ အသံဖြစ်ခြင်းရှိသော အခါမှ ဖြစ်ကြကုန်သည်။

www.dhammaransi.com

၄၅၄။ သန္တ ကြဥ်ပေ၊ ဥ နှစ်တွေ၊ ဇီဝေ သုံးကလာပ်။
၄၅၅။ သန္တိ, ပဝတ္တိ၊ ဆိုရိုးသိ၊ ပုတ်ဘိ သညသတ်။

အသညသတ်ဘုံ၌ ဥတုဇကလာပ် လေးခုတို့တွင် သဒ္ဒမပါသော သုဒ္ဓဋ္ဌကကလာပ်နှင့် လဟုတာဒိ ကောဒသကကလာပ် ဟူ၍ ဥတုဇ ကလာပ် ၂ - စည်း၊ ဇီဝိတနဝကကလာပ် ၁ - စည်း၊ ဤ ၃ - စည်း ကိုသာ ရအပ်၏။ ပဋိသန္ဓေမှ စ၍ ဇီဝိတကို ရပ်၏ ဌီမှ စ၍ ဥတုဇကို ရအပ်၏။ ဤသို့ရသည်ကို 'ဆိုရိုး' ဟူ၍ ဆိုသတည်း။

၄၅၆။ ဥပပတ်မှာ၊ စုတေခါ၊ ခန္ဓာ ကြွင်းမရှိ။

ငရဲ၊ ပြိတ္တာ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ ဟူသော ဥပပတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ သေဆုံး ကြသောအခါ စုတိကမ္မဇရုပ် ချုပ်သည်မှ နောက်၌ ဂဗ္ဘသေယျက ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာကဲ့သို့ အလောင်းကောင်ဟူသော ဥတုဇခန္ဓာ အကြွင်းမရှိ ပြီ။ စုဘိသောအခါ မီးတောက်ကြီး သေပျောက်သကဲ့သို့ မျက်တောင် တခတ် လျှပ်တပြက်အတွင်းမှာ အကုန်ချုပ်ကွယ်လေ၏။

သဘောအဓိပ္ပာယ် အကျယ်ကိုမူကား 'ပရမတ္ထဒီပနီဋီကာ' ကြီးမှာ ယူလေ။

ရူပ ပဝတ္တိက္ကမ ပြီး၏။

—

နိဗ္ဗာန်အကြောင်း

၄၅၇။ ဒုက္ခခပ်သိမ်း၊ ချုပ်ပြတ်ငြိမ်း၊ ဇာတ်သိမ်း ပြည်နိဗ္ဗာန်။

ဇာတိ ချုပ်ငြိမ်းသည်ကို 'ဇာတ်သိမ်း' ဆိုသည်။ လွန်ခဲ့ပြီးသော အနမတဂ္ဂသံသရာ ကမ္ဘာအဆက်ဆက် ဘဝအဆက်ဆက် ဇာတ်ထွက်၍ လာခဲ့သော ကိလေသာတို့၏ အဖြစ်ငြိမ်းမှု ဇာတ်သိမ်းမှု၊ ပုညာပုည သင်္ခါရ ဟူသော ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံတို့၏ အဖြစ်ငြိမ်းမှု ဇာတ် သိမ်းမှု၊ ပဋိသန္ဓေ ပဝတ္တိ ဝိပါက် ရုပ် နာမ် ခန္ဓာတို့၏ အဖြစ်ငြိမ်းမှု ဇာတ်သိမ်းမှုကို နိဗ္ဗာန် ဆိုသည် ဟူလို။

www.dhammaransi.com

ပုထုဇ္ဇန်တို့၏ သန္တာန်၌ အဝီစိ အစရှိသော အပါယ်ဘဝသို့ ပစ်ချရန် အစဉ်ပါရှိ၍ နေကုန်သော အကုသိုလ် ကံဟောင်းတို့သည် တယောက် တယောက်သော သူမှာပင် အသင်္ချေယျ အနန္တ ရှိကြကုန်၏။ လူမင်း၊ နတ်မင်း၊ ဗြဟ္မာမင်းကြီးပင် ဖြစ်၍ နေကြကုန်သော်လည်း စိတ်နှလုံး ဟောင်းမှာ အစဉ်ပါရှိ၍ နေကြကုန်သော ထိုအကုသိုလ် ကံဟောင်းတို့ အတွက် အပူကောင်ကြီးတွေ သက်သက်သာတည်း။ ဤကား အတိတ် ကံဟောင်းတွေ အတွက်နှင့် အပူကောင်တွေ ဖြစ်၍ နေကြပုံတည်း။

ထိုပုထုဇ္ဇန်တို့၏ သန္တာန်၌ ရှေ့သို့လည်း ဒုစ္စရိုက်အကုသိုလ် အနန္တတို့ သည် ဖြစ်ပွားကြကုန်လတ္တံ့သာတည်း။ လူမင်း၊ နတ်မင်း၊ ဗြဟ္မာမင်း ပင် ဖြစ်၍ နေကြကုန်သော်လည်း ရှေ့သို့ ပြုလတ္တံ့ကုန်သော ထိုဒုစ္စရိုက် အကုသိုလ်ကံသစ်တို့ အတွက် အပူကောင်ကြီးတွေ သက်သက်သာတည်း။ ဤကား - ကံသစ်တွေအတွက်နှင့် အပူကောင်တွေ ဖြစ်၍နေကြပုံတည်း။

သောတာပတ္တိမဂ်သို့ ရောက်သောအခါ ထိုအတိတ်ကံ အနန္တတို့သည် အကုန် ချုပ်ငြိမ်းလေကုန်၏။ ထိုအနာဂတ်ကံ အနန္တတို့သည် အကုန် ဇာတ်သိမ်းကုန်၏။ အပါယ်သံသရာကြီးသည်လည်း ထိုသူတို့ သန္တာန်မှာ အကုန် ဇာတ်သိမ်း လေကုန်၏။ ဤချုပ်ငြိမ်းမှု ဇာတ်သိမ်းမှုသည် သောတာပန်တို့ ရောက်ကြ ရကြ ခံစံကြသော နိဗ္ဗာန်ကြီးပေတည်း။

ထိုသောတာပန်တို့သည် လူ့ဘုံ၊ နတ်ဘုံ၊ ဗြဟ္မာ့ဘုံတို့မှာ ဘဝ အဆက်ဆက် ကမ္ဘာအဆက်ဆက် ကျင်လည်၍ နေကြရာ ပုထုဇ္ဇန် အပူ ကောင်တွေကို မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း ငါတို့မှာ ငြိမ်းပေပြီ၊ အေးပေပြီဟူ၍ အနမတဂ္ဂကြီးကျယ်လှသော ထိုနိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကြီးကို ဘဝအဆက်ဆက် ကမ္ဘာအဆက်ဆက် အစဉ်ခံစား၍ သွားကြရကုန်၏။

ပရိနိဗ္ဗာန်စံရာ ဘဝတိုင်အောင် သာသနာပသော ဘဝ - သာသနာ ပ၌သော ကမ္ဘာဟူ၍ ထိုသူတို့မှာ မရှိကြကုန်ပြီ။ မိမိ၏ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန် ဟူသောအကြောင်းနှင့် တပါးသောဘုရားကိုလည်း တောင့်တဘွယ် မရှိ ကြကုန်ပြီ၊ တပါးသော သာသနာကိုလည်း တောင့်တဘွယ် မရှိကြ

www.dhammaransi.com

ကုန်ပြီ။ မိမိတို့ ရပြီး ရောက်ပြီး နိဗ္ဗာန်ကြီး၏အတွင်းမှ ဘဝများစွာ ကမ္ဘာအဆက်ဆက် မထွက်ကြရကုန်ပြီ။ ထိုနိဗ္ဗာန်ကြီး၏ အတွင်း၌ တည်၍ အလိုရှိရာ လူ့ချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာ ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာတို့ကို ခံစား စံစားကြကုန်ပြီးမှ အားရကြကုန်သောအခါ ခန္ဓာကို စွန့်ပစ်ကြကုန်၏။

ဥပမာကား—မြင်းမိုရ်တောင်ခြေရှိ ယုဂန္ဓိုရ်နှင့်သာ ရှစ်သောင်းလေးထောင် နက်ကျယ်စွာသော အလွန် အေးမြကြည်လင်စွာသော သီဒါ သမုဒ္ဒရာကြီး၏အတွင်းမှာ ရှိနေကြကုန်သော ငါးကြီးအပေါင်းတို့သည် တပါးသော မြစ် သမုဒ္ဒရာကို အောင့်တဖွယ် မရှိကြကုန်ပြီ။ နှစ်ပေါင်း မည်မျှ ကြာကြကုန်သော်လည်း ရေကုန်မည်၊ ရေခန်းမည်၊ ရေနောက်မည်၊ ရေပူမည်ကို ကြောင့်ကြဖွယ် မရှိကုန်ပြီ။ ထိုသီဒါ မဟာသမုဒ္ဒရာကြီး၏ အတွင်း၌သာ အသက်ရှည်ကြသမျှ ကာလပတ်လုံး အလိုရှိတိုင်း မွေ့လျော်ပါးစွာ နေကြကုန်ပြီးမှ ခန္ဓာကို စွန့်ကြကုန်သကဲ့သို့တည်း။

ထိုစကားမှန်၏။ ထိုအတိတ် အနာဂတ် ဒုစရိုက်ကံ အနန္တတို့၏ ငြိမ်းခြင်းဟူသော နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြကုန်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ထိုငြိမ်းမှုကုန်ဆုံးပြန်၍ ပုထုဇဉ်အဖြစ်သို့ တဖန် ရောက်ကြ ပြန်ကုန်သည်၊ အပါယ်ဘေးကို ကြောက်ကြရပြန်ကုန်သည်၊ ဘုရားတပါး သာသနာတပါးကို မြော်ကြရပြန်ကုန်သည်ဟု မရှိကြကုန်ပြီ။

သံသရာ၌ ကျင်လည်၍ သွားကြကုန်သော်လည်း သံသရာဝဋ်မှ ကျွတ်လွတ်သောအနေနှင့် ကျင်လည်ကြရကုန်၏။ သံသရာဝဋ်၌ နစ်မွန်းမျောပါး၍ နေကြသော ဝဋ်ကောင်မျိုး အပူကောင်မျိုး မဟုတ်ကြကုန်ပြီ၊ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အနက်ဘိုကိုမူကား ''အဘိသမယ သံယုတ်ပါဠိတော်''ကြီးကို ကောက်၍ သိအပ်ကုန်၏။

ဤသည်ကား ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာတို့၏ အဖြစ်ငြိမ်းမှု ဇာတ်သိမ်းမှု၊ အဟောင်း အသစ်ဖြစ်ကုန်သော ခပ်သိမ်းကုန်သော ဒုစရိုက်ကံတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းမှု ဇာတ်သိမ်းမှု၊ အပါယ်သံသရာကြီး၏ ချုပ်ငြိမ်းမှု ဇာတ်သိမ်းမှုဟူသော သောတာပန်တို့သည် ရကြ ရောက်ကြ စံကြရသော အသင်္ခတ

www.dhammaransi.com

မဟာနိဗ္ဗာန်ကြီး၏ အခြင်းအရာကို အရိပ်အမြွက်မျှ ပြဆိုချက်တည်း။ ကြွင်းသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာလည်း ထိုက်သည်အား လျော်စွာ သိလေ။

သဉပါဒိသေသ

၄၅၈။ သဉပါဒိ၊ သေသ-နိ၊ ကြွင်းရှိ ငါးရပ် ခန်။

ဥပါဒိ။ ။ကံ၏ အကျိုးဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါးသည် တဏှာ ဒိဋ္ဌိ တို့၏ အကျိတ်အခဲ စွဲလမ်းရာ ဖြစ်၍ ဥပါဒိ မည်၏။

'နိ' ကား နိဗ္ဗာန်တည်း။ ဘဝခန္ဓာသံသရာ အကြွင်းအကျန်ရှိနေစဉ် အခါ ရောက်ပေါက် ရရှိ ခံစံကြရသော နိဗ္ဗာန်သည် သဉပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန် မည်၏။

သောတာပန်တို့၌ ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းမှု၊ ခပ်သိမ်းသော ဒုစ္စရိုက်ကံတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းမှု၊ အပါယ်သံသရာကြီး၏ ချုပ်ငြိမ်းမှုကို ဆိုသတည်း။ ထိုသဉပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြ၍ ထိုနိဗ္ဗာန်၌ တည်နေကြကုန်သော သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား အပါယ် ၄ ပါး ဟူသော ဒုဂ္ဂတိသံသရာမရှိကြကုန်ပြီ။ ဘုန်းတန်ခိုးကြီးကြ ငြိမ့်ပြည့်စုံသော လူ့ဘဝ နတ်ဘဝ ဗြဟ္မာ့ဘဝ ဟူသော သုဂတိသံသရာသည်သာ ကျန်ရှိကြကုန်တော့သည်။ ထိုဘဝ ထိုခန္ဓာ ထိုသံသရာ ဟူသော ဥပါဒိ တရား ကျန်ရှိသည့်အတွက် သဉပါဒိသေသ ခေါ်ဆိုရသတည်း။ ကြွင်းသော အရိယာတို့မှာလည်း ထိုက်သည်အားလျော်စွာ သိလေ။

အနုပါဒိသေသ

၄၅၉။ အနုပါဒိ၊ သေသ—နိ၊ မရှိ ငါးရပ် ခန်။

ခန္ဓာကြွင်း ဘဝကြွင်း သံသရာကြွင်း အလျှင်းမရှိသော အဆုံးစွန်သော ပရိနိဗ္ဗာန်စံမှုသည် အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် မည်၏။ ဤနိဗ္ဗာန် ၂ ပါးသည် ကျန်ရှိသော ဘဝခန္ဓာ သံသရာအတွက်နှင့် အခေါ်သာ ကွဲကြသည်။ တခုတည်းသော အသခ်တ မဟာနိဗ္ဗာန်ကြီးပင်တည်း။

www.dhammaransi.com

ဥပမာကား-တခုသော မိုးကောင်းကင်ကြီးကိုပင်လျှင် ရပ်ပေါ် ရွာပေါ်မှာ ရှိသည်ကို ရွာကောင်းကင်ဟူ၍၊ ရွာမှကျွတ်လွှတ်ရာ၌ရှိသည်ကို တောကောင်းကင်ဟူ၍ ဆိုအပ်သကဲ့သို့တည်း။ သင်္ခါရဓမ္မတို့ ဝိစိကိစ္ဆာ အာကာသံသရာတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းမှုမှ စ၍ တဆက်တည်း တပြင်တည်း တခုတည်းသာတည်း။

၄၆၀။ သုည, နိမိတ်၊ ပဏိဟိတ်၊ ဖြာစိတ် သုံးနိဗ္ဗာန်။

နိဗ္ဗာန်သည် သုညတနိဗ္ဗာန်၊ အနိမိတ္တနိဗ္ဗာန်၊ အပ္ပဏိဟိတနိဗ္ဗာန် ဟူ၍ ၃-ပါး ပြားပြန်၏။

သုညတနိဗ္ဗာန်

၄၆၁။ ပလိဗောဓ၊ ကြောင့်ကြ သမ္ဘ၊ ကင်းဆိတ်ညံ၊ နိဗ္ဗာန် သုညတ။

သစ်ဘဝမ္မအပေါင်းတို့တွင် အရဟတ္တဖိုလ်သည် အမြတ်ဆုံးတည်း။ ထိုအရဟတ္တဖိုလ်သည်ဇာဇ်ရှိသောတရားမျိုးဖြစ်၍ ရရှိပြီးနောက် ဝင်စား လိုပြန်သည်ရှိသော် ဖြစ်ပေါ်ရန်အကြောင်း အခွင့်တွေကို ကြောင့်ကြ စိုက်နိုင်မှ ဖြစ်ပေါ်၏။ ဖြစ်ပေါ်၍ ခံစားစံစားဆဲမှာပင် ဇာတ်တတ် ချုပ်ပျက် ကွယ်ပျောက်၍ သွား၏။ ခံစားလိုပြန်လျှင် တဖန် ကြောင့်ကြ စိုက်ရပြန်၏။ ကြောင့်ကြစိုက်မှု ပလိဗောဓ မဆုံး ရှိနေ၏။ ထိုမှ ကြွင်းသော သစ်တတရားတို့၌ ဆိုဖွယ်မရှိ။

နိဗ္ဗာန်သည်မူကား ထိုကဲ့သို့ မဟုတ်၊ ဇာတိကင်းငြိမ်းသော ဇာတ် သိမ်းမှုဖြစ်ပေ၍ သင်္ခါရဓမ္မ အပြီးချုပ်ငြိမ်းခြင်းကို တကြိမ်ရရှိသည် နောက် ထိုဓမ္မငြိမ်းမှု အာကာသံသရာငြိမ်းမှုသည် ဘဝအဆက်ဆက် ကမ္ဘာအဆက်ဆက် အမြဲတည်လေ၏တော့သည်ဖြစ်၍ ထိုငြိမ်းမှုအတွက် နှင့် ကြောင့်ကြစိုက်ဖွယ်ကိစ္စ တစုံတခုမျှ မရှိပြီ၊ သီဒါသမုဒ္ဒရာကြီး၏ အတွင်းမှာနေသော ငါးကြီးတို့ကဲ့သို့ ထိုငြိမ်းမှုအနမတဂ္ဂကြီးအတွင်း မှာ ကျင်လည်ကာ နေကြရတော့သည်၊ ထိုကြောင့် သုညတဟူ၍ ခေါ် သတည်း။

www.dhammaransi.com

အနိမိတ္တနိဗ္ဗာန်

၄၆၂။ ဘေးပေါင်း တရံ၊ မဆက်ဆံ၊ နိဗ္ဗာန် နိမိတ္တ။

သင်္ခတဓမ္မမည်သည် ဇာတိရှိသောကြောင့် ရုန့်ရင်းသော အရိပ်နိမိတ် ရှိ၏။ ရုန့်ရင်းသော အရိပ်နိမိတ် ရှိသောကြောင့် ဘေးအပေါင်းနှင့် **တရံမစဲ အမြဲဆက်ဆံ**၏။ အဇ္ဈတ္တဘေး ဗဟိဒ္ဓဘေးတို့သည် ထိပါးနိုင်ကုန်၏။ ကိလေသာတို့သည် သုံးသပ်နိုင်ကုန်၏။ ဇရာမရဏမီးတို့သည် လောင်နိုင်ကုန်၏။

နိဗ္ဗာန်**သည်**မူကား ထိုကဲ့သို့မဟုတ် အနိမိတ္တဓမ္မသာဖြစ်၏။ ထိုဘေး တို့သည် မထိပါးနိုင်ကုန်။

ဥပမာကား - **ကောင်းကင်ကြီးသည်** ဇာတိနှင့်ဖြစ်ပေါ်သော တရားမျိုး မဟုတ်သောကြောင့် လက်နက်ဘေးတို့ မထိပါးနိုင်ကုန်။ မစင်စသော **အညစ်အကြေး**တို့မလိမ်းကျံနိုင်ကုန်။ မီးတို့ မလောင်နိုင်ကုန်။ ဟောင်းနွမ်းဆွေးမြေ့သည် မရှိ။ ပြိုပျက် ကွယ်ဆုံးသည်မရှိ။ အနမတဂ္ဂ သံသရာနှင့်အမျှ နိစ္စ တည်ရှိ၏။ ထိုအတူ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကား ဒိဋ္ဌ ဝိစိကိစ္ဆာတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းမှု၊ အပါယ်သံသရာ၏ ချုပ်ငြိမ်းမှု ဟူသော နိဗ္ဗာန်သည် ဘေးအပေါင်းတို့မထိပါးနိုင်။ ကိလေသာတို့မလိမ်းကျံနိုင်။ ဇရာမီးတို့ မလောင်နိုင်။ ထိုချုပ်ငြိမ်းမှုကို ဘေးထိ၍ ဆွေးမြေ့ကုန်ခန်းမည်ကို ကြောင့်ကြစိုးရိမ်ဘွယ် မရှိ။ သောတာပန်သည် ပုထုဇ္ဇန် အဖြစ်သို့ ပြန်၍ရောက်မည်ကို ကြောင့်ကြဘွယ် မရှိ။ အပါယ်သို့ ကျပြန်မည်ကို ကြောင့်ကြဘွယ် မရှိ။ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို အနိမိတ္တ ဆိုသတည်။

အပဏိဟိတ နိဗ္ဗာန်

၄၆၃။ တောင့်တ ပူပန်၊ မဆက်ဆံ၊ နိဗ္ဗာန် ပဏိဟိတ။

တောင့်တခြင်းသည် ပဏိဟိတမည်၏။ ပူပန်မှုသက်သက်တည်း။ ဒုက္ခ **အများကို** ပွားစေတတ်၏။

www.dhammaransi.com

သခ်တစမ္မမည်သည် ကောင်းမွန်သောတရားကို ရအောင် အားထုတ်၍ ရရှိသော်လည်း ကုန်ခန်းခြင်းသဘော ရှိသောကြောင့် မွဲမြဲမွဲပြန်၏။ ဆင်းရဲမြဲ ဆင်းရဲပြန်၏။ တောင့်တပူပန်မှု အဆုံး မရှိ။

သောဘာပန်တို့အား ရရှိ၍နေသော ထိုငြိမ်းမှုသည်ကား အဘယ်အခါမှာမှ ပျက်ကွယ် ကုန်ဆုံးခြင်း မရှိ။ တဖန် တောင့်တပူပန်ရန် မရှိ။ ဒိဋ္ဌိချုပ်ငြိမ်းမှု ပျောက်ကွယ်သွားပြန်၍ ဘုရားကို တောင့်တရပြန်သည် မရှိ။ တရားကို တောင့်တရပြန်သည် မရှိ။ ဒုစ္စရိုက်ချုပ်ငြိမ်းမှု ပျောက်ကွယ်သွားပြန်၍ ဒါနကို အထူး အားထုတ်ရပြန်ပြီ၊ သီလကို အထူးအားထုတ်ရပြန်ပြီဟူ၍ မရှိ။ ထိုကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို အပဏိဟိတ ဟူ၍ ဆိုပေသတည်း။

ဤအမည်သုံးပါးသည်လည်း တခုသော အဖြစ် ငြိမ်းချမ်းမှု ဓာတ်သိမ်းမှု၏ အမည်သာတည်း။ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် သောတာပန်သည် အညံ့ဆုံး ဖြစ်၏။ ထို အညံ့ဆုံး၏ ငြိမ်းချမ်းမှုသည်ပင်လျှင် အနမတဂ္ဂ ကြီးကျယ်လှလေ၏။ ကြွင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ငြိမ်းချမ်းမှုမှာ ဆိုဘွယ်ရာမရှိပေဟု သိစေခြင်းငှာ သောတာပန်၏ နိဗ္ဗာန်ကို ထုတ်ဖော်၍ ပြဆိုလိုက်သည်။

နိဗ္ဗာန် အကြောင်း ပြီး၏။

* ပိုဒ် ခုနစ်ဆယ်၊ လက်ာခြယ်၊ ဤဝယ် ရုပ်, နိဗ်ပြီး။

ရုပ်ပိုင်း ပြီး၏။

www.dhammaransi.com

၇ - သမုစ္စည်းပိုင်း

အကုသလသင်္ဂဟ

ဩဃ၊ ယောဂ၊ အာသဝ

၄၆၄။ ကာမ, ဘဝ၊ ဒိဋ္ဌိ, အဝိဇ္ဇာ၊ ဤလေးဖြာ၊ ငြိကာ မူလ ထား။

၄၆၅။ ဩဃ, ယောဂါ၊ အာသဝါ၊ သုံးဖြာ လေးစီပွား။

'ဘဝိ' ၌'ဣ'ကား - ကာရန်စပ်ရန် အနုဗန်တည်း။ 'ဘဝ 'ဟုမှတ်၍ အာသဝကို ရှေ့ဆုံးထား။ လေးစီပွားပုံကား - ကာမာသဝ၊ ဘဝါသဝ၊ ဒိဋ္ဌာသဝ၊ အဝိဇ္ဇာသဝ ဟူ၍ အာသဝ ၄ - ပါး။

ကာမောဃ၊ ဘဝေါဃ၊ ဒိဋ္ဌောဃ၊ အဝိဇ္ဇောဃ ဟူ၍ ဩဃ ၄ - ပါး။

ကာမယောဂ၊ ဘဝယောဂ၊ ဒိဋ္ဌိယောဂ၊ အဝိဇ္ဇာယောဂ ဟူ၍ ယောဂ ၄ - ပါး။

၄၆၆။ အသေသတ်နှစ်၊ ဖွဲ့, ပူး, ရစ်၊ မူးယစ်, စီး, ထုံဖြား။

ဩဃကား အသေ နှစ်တတ်သည်။ နစ်မွန်းစေတတ်သည်။ မျောပါးစေတတ်သည်။ (အနက်။)

ယောဂကား မလွတ်ရအောင် တုပ်နှောင် ဖွဲ့ချည်တတ်သည်။ မပြေး မပြတ်နိုင်အောင် အထပ်ထပ် ရစ်ပတ်တတ်သည်။ ပူးဝင် တွယ်ကပ်တတ်သည်။ (အနက်။)

အာသဝကား ယိုစီးသည်။ ထုံစွဲသည်။ မူးယစ် စေတတ်သည်။ (အနက်။)

www.dhammaransi.com

ဂန္ထ ၄ - ပါး

၄၆၇။ ဘိဇ္ဈာကာယ၊ ဗျာပါဒ၊ ကာယ နှစ်ခုံသိ။

၄၆၈။ သီလဗ္ဗတံ၊ ပြာမာသံ၊ ဣဒံသစ္စာဘိ။

၄၆၉။ နိဝေသာမှု၊ ဂန္ထရု၊ ဖုထစ် ထုံးဖွဲ့ငြိ။

အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထ၊ ဗျာပါဒကာယဂန္ထ နှစ်ခုံဖြစ်၏။ သီလဗ္ဗတ- ပရာမာသကာယဂန္ထ၊ ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသကာယဂန္ထ ပေါင်း၍ ဂန္ထ ၄ - ပါး။ အနက်ကား - အဖု အထစ် အထုံး အဖွဲ့ အငြိ အတွယ်တည်း။

၄၇၀။ အလေ့ သီလ၊ ဝတ ကျင့်မှု၊ နွား ခွေး တူ၊ အယူ ဝဋ္ဋ သုဒ္ဓိ။

အလေ့ အကျက် အပြုအမူကို သီလဗ္ဗတဆိုသည်။ နွား ခွေးတို့၏ အကျင့်အမူနှင့် တူစွာ ကျင့်နိုင်လျှင် ဝဋ္ဋဒုက္ခမှ စင်ကြယ်၏ ဟူသော ဒိဋ္ဌိအယူတည်း။

၄၇၁။ ဤသာ မှန်လှ၊ ဤမှ တပါး၊ အကုန်မှား၊ စွဲငြား ဣဒံဘိ။

လောက၌ရှိသမျှသော အကျင့်မျိုး အယူမျိုးတို့တွင် ငါတို့အကျင့် အယူသာ မှန်သည်၊ ဤ အကျင့်အယူမှ တပါး အလုံးစုံ အကုန် အမှား ချည်းသာဟု အခိုင်အမြဲ စွဲလမ်းသော ဒိဋ္ဌိသည် ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသ ကာယဂန္ထမည်၏။ အဘိနိဝေသကား အခိုင်အမြဲ စွဲလမ်းခြင်းတည်း။ သာသနာတော် အတွင်း၌ နောက် ဂန္ထ ၂ - ပါး မရှိ။

ဟုဘ်မှန်သော အကျင့် ဟုတ်မှန်သော အယူကို ငါတို့ အကျင့်အယူ သာ ဟုတ်မှန်သည်ဟု မှတ်ယူပြောဆိုသော်လည်း ၎င်းဂန္ထ နှစ်ပါး မဖြစ်။

www.dhammaransi.com

ဥပါဒါန် ၄ - ပါး

၄၇၂။ ကာမ, ဒိဋ္ဌိ၊ သီလဗ္ဗတ၊ အတ္တအစုံ၊ စွဲလမ်းမှု၊ လေးခု ဥပါဒါန်။

ကာမ၌ စွဲလမ်းသော ကာမုပါဒါန်၊ ဒိဋ္ဌိအယူမျိုး၌ စွဲလမ်းသော ဒိဋ္ဌုပါဒါန်၊ သီလဗ္ဗတ၌ စွဲလမ်းသော သီလဗ္ဗတုပါဒါန်၊ အတ္တ၌ စွဲလမ်းသော အတ္တဝါဒုပါဒါန် ဟူ၍ ဥပါဒါန် ၄ - ပါး။

နီဝရဏ ၆ - ပါး

၄၇၃။ ကာမစ္ဆန္ဒ၊ ဗျာပါဒ၊ ထိန, မိဒ္ဓမှန်။

၄၇၄။ ဥဒ္ဓစ္စ, ကုက္ကု၊ ဝိ, ဝိဇ္ဇာစု၊ ခြောက်ခု နီဝရဏ်၊

ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏ၊ ဗျာပါဒနီဝရဏ၊ ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏ၊ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စနီဝရဏ၊ ဝိစိကိစ္ဆာနီဝရဏ၊ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏ ဟူ၍ နီဝရဏ်ခြောက်ပါး။

၄၇၅။ တားဆီး ကန့်ကွက်၊ ဝိတ်ပင်ဖျက်၊ အနက် နီဝရဏ်။

နီဝရဏသဒ္ဒါ၏ အနက်တည်း။

အနုသယ ၇ - ပါး

၄၇၆။ ကာမ, ဘဝ၊ ပဋိဃ၊ မာန, ဒိဋ္ဌိမှန်။

၄၇၇။ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ အဝိဇ္ဇာ၊ သတ္တာနုသယံ။

ကာမရာဂါနုသယ၊ ဘဝရာဂါနုသယ၊ ပဋိဃာနုသယ၊ မာနာနုသယ၊ ဒိဋ္ဌာနုသယ၊ ဝိစိကိစ္ဆာနုသယ၊ အဝိဇ္ဇာနုသယ ဟူ၍ အနုသယ ၇ - ပါး။

၄၇၈။ အစဉ်စွဲကပ်၊ ငုပ်ကိန်းဝပ်၊ မျိုးဓာတ် နုသယံ။

အနုသယအနက်ကား စိတ်သန္တာန်တွင် အစဉ်ကပ်စွဲ အမြဲပါရှိ၍ နေသော ငုပ်ဓာတ်မျိုး၊ ဝပ်ဓာတ်မျိုး၊ ကိန်းဓာတ်မျိုး ဟုလိုသည်။ မီးခြစ်ဆေးအတွင်းမှာ ပါရှိ၍နေသော မီးမျိုးစေ့တို့ကဲ့သို့ စိတ်သန္တာန်မှာ အမြဲပါရှိ၍နေသော ကိလေသာမျိုးစေ့ ဖြစ်သည်။

www.dhammaransi.com

ကော်ဖတ်နှင့် တိုက်ခြစ်ရာ ထိုမီးမျိုးစေ့တို့မှ မီးတောက် ထ၍ လာသကဲ့သို့ ၆ -ဒွါရတွင် အာရုံထင်သောအခါ ထိုငုပ်ခေတ်တို့မှ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ အစရှိသော မနေးကံ၊ ဝစီကံ၊ ကာယကံ ကိလေသာတို့ ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သည်။

သံယောဇဉ် ၁၀ - ပါး

၄၇၉။ ကာမ, ရူပ၊ အရူပ၊ ရာဂ, ပဋိဃံ။

၄၈၀။ မာန်, ဒိဋ္ဌိ, သီ, ဝိ၊ ဥစ်, ဝိဇ္ဇီ၊ ဆယ်လီ သံယောဇန်။

ရှေ့သံခိပ်၌ နောက်ပုဒ်မှ **ရာဂသဒ္ဒါကို ကာမ** စသော ရှေ့ ၃ - ပုဒ်နှင့် ယှဉ်စေ။

ကာမရာဂသံယောဇန်၊ ရူပရာဂသံယော:ဇန်၊ **အရူပရာဂသံယော:ဇန်၊** ပဋိဃသံယောဇန်၊ မာနသံယောဇန်၊ ဒိဋ္ဌိသံယောဇန်၊ သီလဗ္ဗတပရာ·မာသ သံယောဇန်၊ **ဝိစိကိစ္ဆာသံယောဇန်၊** ဥဒ္ဓစ္စသံယောဇန်၊ အဝိဇ္ဇာသံယောဇန် ဟူ၍ သုတ္တန်နည်း **သံယောဇန် ၁၀ - ပါး**။

၄၈၁။ ရူ, ရူ, ဥဒ်ပစ်၊ ဘဝတစ်၊ ဣသ်, မစ် နည်းတတန်၊

ယခင် ၁၀ - ပါးတွင် ရူပရာဂ၊ အရူပရာဂ၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ ဤသုံးခုကိုပစ်၊ **ဘဝရာဂသံယောဇန်၊** ဣဿာသံယောဇန်၊ မစ္ဆရိယသံယော:ဇန်၊ ဤ သုံးခုကိုထည့်။ **အဘိဓမ္မာနည်း သံယောဇန် ၁၀ - ပါး**။

၄၈၂။ ထိတ်ထောင် နှောင်ကြိုး၊ အဖွဲ့မျိုး၊ ဖွင့်ရိုး သံယောဇန်။ သံယောဇနသဒ္ဒါ၏ **အနက်ဖွင့်ရိုးတည်း**။

၄၈၃။ ဟိတ်ကြီး တြိ၊ မာန်, ဒိဋ္ဌိ, ဝိ၊ ထိ, ဥစ်, ဟိ, နောတ်ဒသ်။
၄၈၄။ ပွပန် ညစ်ကျူ၊ နှိပ်စက်မှု၊ ဆယ်ခု ကိလေမှတ်။

လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ ဟူသော ဟိတ်ကြီးသုံးခု၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ ထိန၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ အဟိရိက၊ **အနောတ္တပ္ပ** ဟူ၍ ကိလေသာ ဆယ်ပါး။ **နောက်ကဗျာကား ကိလေသာသဒ္ဒါ၏ အနက်တည်း**။

www.dhammaransi.com

တရားကိုယ်များ

၄၀၅။ ကာမ, ဘဝ၊ ဆိုသမျှ၊ လောဘတရားကိုယ်။

၄၀၆။ သီ, ဠ, အတ်မှာ၊ ဒိဋ္ဌိသာ၊ ဘိဇ္ဈ, ဗျာ, လော, ဒေါ်သဆို။

အာသဝ စသည်တို့၌ ကာမသဒ္ဒါ ဘဝသဒ္ဒါတို့နှင့် ဆိုသော အရာစု မှာ လောဘကို တရားကိုယ် ကောက်။

သီလဗ္ဗတပရာမာသ၊ ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသ၊ အတ္တဝါဒတို့မှာ ဒိဋ္ဌိကို တရားကိုယ် ကောက်။

အဘိဇ္ဈာ၊ ဗျာပါဒတို့မှာ လောဘ၊ ဒေါသကို တရားကိုယ်ကောက်။

၄၀၇။ အာ, သြ, ယော, ဂန်၊ သုံးစီမှန်၊ နှစ်တန် ဉပါ ကိုယ်။

၄၀၈။ ရှစ် - နီ, ခြောက် - နု၊ ကိုးသံရှု၊ ဆယ်ခု ကိ မပို။

အာသဝ၊ သြဃ၊ ယောဂ၊ ဂန္ထ၊ ဤ ၄ - ခုတို့မှာ တရားကိုယ် ၃ - ခု စီ ရ၏။

ဉပါဒါန် ၄ - ပါးမှာ တရားကိုယ် ၂ - ခု ရ၏။

နီဝရဏ ၆ - ပါးမှာ တရားကိုယ် ၈ - ခု ရ၏။

အနုသယ ၇ - ပါးမှာ တရားကိုယ် ၆ - ခု ရ၏။

သံယောဇန် ၁၀ - ပါးမှာ တရားကိုယ် ၉ - ခု ရ၏။

ကိလေသာ ၁၀ - ပါးမှာ တရားကိုယ်လည်း ၁၀ - ခုပင် ရ၏။

အကုသလသင်္ဂဟ ပြီး၏။

မိဿကသင်္ဂဟ

ဟိတ်၊ ဈာန်၊ မဂ္ဂင်

၄၀၉။ ဟိတ်ခြောက်အစစ်၊ ဈာန် ခုနစ်၊ ဆယ့်နှစ် မဂ္ဂင်ယူ။

ဟိတ်ခြောက်ပါးသည် ပကိဏ်းပိုင်း ဟေတုသင်္ဂဟမှာ လာပြီ။

www.dhammaransi.com

ဈာနင် ခုနစ်မှာ ဝေဒနာ တခုကို သောမနဿဈာနင်၊ ဒေါမနဿဈာနင်၊ ဥပေက္ခာဈာနင်ဟု သုံးထွေပြု၍ ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ ဤလေးခုနှင့် ပေါင်းသည်ရှိသော် ဈာန်အင်္ဂါခုနစ်ပါး ဖြစ်၏။ ဈာန်အင်္ဂါကို ဈာနင်ဆိုသည်။

မဂ္ဂင် ၁၂-မှာလည်း လောကုတ္တရာစိတ်၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတွင် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပ၊ မိစ္ဆာဝါယာမ၊ မိစ္ဆာသမာဓိ၊ ဤလေးခု ထည့်သည်ရှိသော် မဂ္ဂင် ၁၂ - ပါး ဖြစ်၏။

ပါဏာတိပါတ စသော ဒုစ္စရိုက်မှုတို့၌လည်း ဟိတ်၊ ဈာနင်၊ မဂ္ဂင်တို့ မပါလျှင် ကိစ္စ မပြီးစီးနိုင်။

ဣန္ဒြေ ၂၂ - ပါး

၄၉၀။ ဒွါရ ငါးလီ၊ ဣတ်, ပု, ဇီ၊ မနိ, ဝေ ငါးခွ။
၄၉၁။ သဒ်, ဝိ, သ, မာ၊ ပဥ် လေးဖြာ၊ ဒွိဒွါ ဣန်အစု။

စက္ခုန္ဒြေ၊ သောတိန္ဒြေ၊ ဃာနိန္ဒြေ၊ ဇိဝှိန္ဒြေ၊ ကာယိန္ဒြေ၊ ဒွါရဣန္ဒြေ ငါးလီ။

ဣတ္ထိန္ဒြေ၊ ပုရိသိန္ဒြေ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ မနိန္ဒြေ။

ဝေဒနိန္ဒြေ ၅ - ခု၊ ဝေဒနိန္ဒြေ ၅ - ခု ဆိုသည်ကား သုခိန္ဒြေ၊ ဒုက္ခိန္ဒြေ၊ သောမနဿိန္ဒြေ၊ ဒေါမနဿိန္ဒြေ၊ ဥပေက္ခိန္ဒြေ၊ ဤငါးခုတည်း။

သဒ္ဓိန္ဒြေ၊ ဝီရိယိန္ဒြေ၊ သတိန္ဒြေ၊ သမာဓိန္ဒြေ၊ ပညိန္ဒြေ၊ လေးခု" ဣန္ဒြေ ၂၂ - ပါး ဖြစ်၏။ 'ဒွိဒွါ'ကား ၂၂ - တည်း။

ပညိန္ဒြေ လေးခု ဆိုသည်ကား - ပညိန္ဒြေ၊ အနညာတညဿာမိတိန္ဒြေ၊ အညိန္ဒြေ၊ အညာတာဝိန္ဒြေ၊ ဤလေးခုတည်း။

၄၉၂။ အနညာတိ၊ ညဿာမိ၊ အညိ, အညာဝိ။

အနညာတိ၌ ဣကား - အနုဗန်တည်း။ အနညာတညဿာမိ ဆိုလို သည်။ နောက် ပညိန္ဒြေသုံးပါး သံပေါက်။

www.dhammaransi.com

၄၉၃။ သောတာမဂ်မှာ၊ အနညာ၊ ဆုံးမှာ အညာဝီ။
၄၉၄။ လောကုတ် အလယ်၊ ခြောက်ခုဝယ်၊ အလယ် အညိန္ဒြေ။

အနညာတညဿာမီတိန္ဒြေကို သောပတ္တိမဂ်စိတ်၌ ရအပ်၏။

အညာတာဝိန္ဒြေကို နောက်ဆုံးဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ် စိတ်၌ ရအပ်၏။

အလယ်ဖြစ်သော လောကုတ္တရာစိတ် ၆ - ခု၌ အလယ်ဖြစ်သော အညိန္ဒြေကို ရအပ်၏။

ပညိန္ဒြေကိုကား လောကီတိဟိတ်စိတ် ၃၉ - ခုတို့၌ ရအပ်၏။

၄၉၅။ ဆိုင်ရာဌာန၊ စိုးပိုင်ကြ၊ ဣန္ဒြ ကိုယ်စီစီ။

ဣန္ဒြိယသဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ပြဆိုသည်။

ထို ၂၂ - ပါးသော တရားတို့သည် မိမိ မိမိတို့ ဆိုင်ရာဌာန၌လည်းကောင်း-အသီး အသီးသော အရေး အခွင့်တို့၌လည်းကောင်း အစိုးရကြ ပိုင်နိုင်ကြကုန်သောကြောင့် ဣန္ဒြေဆိုသည် ဟူလို။

ဗိုလ် ၉ - ပါး

၄၉၆။ သဒ်, ဝိ, သ, ဓိ၊ ပည်, ဟိ, ဩတ္တပ်၊ ဟိ, နောတ္တပ်၊
ကိုးရပ် ဗိုလ်ကြီးနိုင်။

သဒ္ဓါဗိုလ်၊ ဝီရိယဗိုလ်၊ သတိဗိုလ်၊ သမာဓိဗိုလ်၊ ပညာဗိုလ်၊ ဟိရီဗိုလ်၊ ဩတ္တပ္ပဗိုလ်၊ အဟိရိကဗိုလ်၊ အနောတ္တပ္ပဗိုလ် ဟူ၍ ဗိုလ် ကိုးပါး။

ကြံ့ခိုင်ကား ဗလသဒ္ဒါ၏အနက်တည်း။ မိမိတို့ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော တရားတို့ကို ဤဗိုလ်တို့ဖြင့် ရန်သူတပါးတို့ မလှုပ်ရှားစေနိုင် ကြံ့ခိုင်မြဲစွဲလှသောကြောင့် ဗိုလ်ခေါ်သည် ဟူလို။

အဓိပတိ ၄ - ပါး

၄၉၇။ ဆန်, ဝိ, စိတ်, ဝိ၊ ဓိပတိ၊ မရှိ ကျော်ပွင့်ပြိုင်။

ဆန္ဒာဓိပတိ၊ ဝီရိယာဓိပတိ၊ စိတ္တာဓိပတိ၊ ဝီမံသာဓိပတိ ဟူ၍ အဓိပတိ လေးပါး။

www.dhammaransi.com

'မနှိ တူယှဉ်ပြိုင်'ကား အဓိပတိသဒ္ဒါ၏အနက်တည်း။

ဤခန္ဓြဘို့သည် အစိုးရသည် ဆိုငြားသော်လည်း မိမိတို့ဆိုင်ရာ ဌာန ဆိုင်ရာ ကိစ္စတို့၌သာ အစိုးရကြကုန်သည်။ မဆိုင်ရာဌာန မဆိုင်ရာကိစ္စ တို့၌ကား သူ့ဘာပါးတို့၏ လက်အောက်သာ ဖြစ်ကြကုန်၏။

ဤဆန္ဒ၊ ဝီရိယ၊ စိတ္တ၊ ဝိမံသတို့သည်မူကား အဓိပတိအရာသို့ ရောက် ကြလိုရှိခဲ့လျှင် လေးကျွန်းကို အစိုးရသော စကြာမင်းကြီးတို့ကဲ့သို့ တူနိုင်သူ မရှိ ယှဉ်ပြိုင်သူမရှိကြကုန် ဟူလို။ တရားဘုရင်ကြီး လေးပါး ဆိုလိုသည်။

အာဟာရ ၄ - ပါး

၄၉၇။ ကဗဠီ, ဖဿော၊ မနောသဉ္စေ၊ ဝိညာဏော၊ လေးတွေ အာဟာရ။

ကဗဠီကာရာဟာရ၊ ဖဿာဟာရ၊ မနောသဉ္စေတနာဟာရ၊ ဝိညာ- ဏာဟာရ ဟူ၍ အာဟာရ လေးပါး။

၄၉၈။ လွန်စွာ ဆောင်မှု၊ ကျေးဇူးပြု၊ လေးခု အာဟာရ။

ဘောဇဉ်ခဲဘွယ်တို့၌ပါသော သြဇာ ဟူသော ကဗဠီကာရာဟာရ သည် ကာမသတ္တဝါတို့၏ ရုပ်ခန္ဓာကို လွန်စွာ ဆောင်ကြဉ်းပေး၏။

ဖဿာဟာရ စသော နာမ်အာဟာရသုံးပါးသည် အနမတဂ္ဂ သံသရာ၌ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့၏နာမ်ခန္ဓာကို လွန်စွာဆောင်ကြဉ်း ပေး၏။

ဈာနင်ကိစ္စ မိုလ်ကိစ္စ မတပ်ခြင်း

၅၀၀။ ပဉ္စဝိညာဉ်။ ဈာနင်ကြဉ်၊ မိုလ်ကြဉ် အဝီရေ။

'အဝီရေ'ကား ဝီရိယကင်းသောစိတ် ဆိုလိုသည်။

ပဉ္စဝိညာဏ်စိတ်၌ရှိသော ဥပေက္ခာဝေဒနာ၊ ဧကဂ္ဂတာနှစ်ပါးသည် ဈာနင်မျိုး ဖြစ်သော်လည်း ဈာနင်ကိစ္စ မတပ်။

ဝီရိယကြဉ်သော အဟိတ်စိတ် ၁၆ - ခု၌ ရှိသော ဧကဂ္ဂတာသည် ဗိုလ်ကိစ္စ မတပ်။

မဂ္ဂင်၊ ဈာန်၊ ဗိုလ်ကိစ္စတို့ မတပ်ခြင်း

၅၀၁။ အဟိတ်တွင် မဂ်၊ ဗိုလ်, ဈာန်, မဂ်၊ ကော် ဝိစိကေ။

အဟိတ်စိတ် ၁၈ - ခု၌ရှိသော ဝိတက်၊ ဝီရိယ၊ ဧကဂ္ဂတာတို့သည် မဂ္ဂင် ကိစ္စ မတပ်ကုန်။

ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ်စိတ်၌ ရှိသော ဧကဂ္ဂတာသည် မဂ္ဂင်၊ ဈာန်၊ ဗိုလ်ကိစ္စ မတပ်။

အဓိပတိထိုက်သော စိတ်များ

၅၀၂။ ဒွိဟေ, တိဟေ၊ ဇော နှစ်ထွေ၊ ရစေ ဓိပတိ။

အဓိပတိမည်သည် ဇောစိတ်၌သာ ရအပ်၏။ ဇောစိတ်တို့တွင်လည်း အဟိတ်ဇော ဧကဟိတ်ဇောတို့၌ မရ။ ဒွိဟိတ်ဇော တိဟိတ်ဇောတို့၌သာ ရ၏။ ရသောအခါ၌လည်း အဓိပတိဆိုသောကြောင့် တခု တခုသာ ရ၏။ နှစ်ခုပြိုင်၍ မရ။

တရားကိုယ်များ

၅၀၃။ ဟေတု ခြောက်လျှင်၊ ငါး ဈာနင်၊ မဂ္ဂင် ကိုးနှုသိ၊

၅၀၄။ ဆယ့်ခြောက်ဣန္ဒြေ၊ ဗိုလ် ကိုးထွေ၊ လေးသွယ်ဟာ, ဓိတိ။

ဟိတ် ၆ - ခုမှာ တရားကိုယ် ၆ - ခု ရအပ်၏။

ဈာနင် ၇ - ခုမှာ တရားကိုယ် ၅ - ခု ရ၏။ ဝေဒနာဈာနင် ၃ - ခုမှာ ဝေဒနာတခုသာ တရားကိုယ်ရသည်။

မဂ္ဂင် ၁၂ - မှာ သင်္ကပ္ပ ၂ - ခုသည် ဝိတက်တခု ဖြစ်၏။ ဝါယာမ တခုသည် ဝီရိယတခု ဖြစ်၏။ သမာဓိ ၂ - ခုသည် ဧကဂ္ဂတာတခု ဖြစ်၏။ ထိုကြောင့် တရားကိုယ် ၉ - ခု ရ၏။

www.dhammaransi.com

ဈာနင်္ဂ ၂၂ - ခုမှာ ဝေဒနာတခုမှ ဈာနင်္ဂ ၅ - ခုဖြစ်၏။ ပညာတခုမှ ဈာနင်္ဂ ၄ - ခုဖြစ်၏။ ဇီဝိတိန္ဒြေသည်မူကား ဈာနင်္ဂတခုမှာ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ နာမ်ဇီဝိတိန္ဒြေဟု တရားကိုယ် ၂ - ပါး ထွက်၏။ ထို့ကြောင့် ဈာနင်္ဂ တရားကိုယ် ၁၆ - ခု ရ၏။

ဗိုလ် ၉ - ခု တရားကိုယ်လည်း ၉ - ခု။

အာဟာရ ၄ - ခု တရားကိုယ်လည်း ၄ - ခု။

အဓိပတိ ၄ - ခု တရားကိုယ်လည်း ၄ - ခု၊

မိဿကသင်္ဂဟ ပြီး၏။

—

ဗောဓိပက္ခိယ သင်္ဂဟ

သတိပဋ္ဌာန် ၄ - ပါး

၅၀၅။ ကာ, ဝေ, စိတ်, ဓမ်၊ နုပဿန်၊ ပဋ္ဌာန်သတိလေး။

(၁) ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်၊ (၂) ဝေဒနာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်၊ (၃) စိတ္တာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်၊ (၄) ဓမ္မာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန် ဟူ၍ သတိပဋ္ဌာန် လေးပါး။

သမ္မပ္ပဓာန် ၄ - ပါး

၅၀၆။ ဒုဟောင်း ပယ်ပစ်၊ ဒုသစ် မလာ၊ ဤနှစ်ဖြာ၊ ပြုရာလုံ့လဒွေး။

၅၀၇။ ကုဟောင်း မြဲလစ်၊ ကုသစ် ရငှာ၊ ဤနှစ်ဖြာ၊ ပြုရာလုံ့လဒွေး။

၅၀၈။ ကြောခြင်, ရိုး, ရေ၊ ကြွင်းလေစေ၊ ကုန်စေ သားအသွေး။

၅၀၉။ အသက်ကိုမျှ၊ မညှာရ၊ သမ္မပ္ပဓာန် လေး။

မိမိတို့သန္တာန်မှာ ကမ္မပထမြောက်နဲ့ဖူး၍ အပါယ်သို့ ချရန်...

www.dhammaransi.com

ဘဝအဆက်ဆက် အစဉ်ပါရှိ၍နေသော ဒုစ္စရိုက်အကုသိုလ် ကံဟောင်းစုကို အကြွင်းမဲ့ပယ်ခြင်းငှာလည်းကောင်း ဤဘဝမှ နောက် အနမတဂ္ဂ သံသရာ၌ ဒုစ္စရိုက် ကံသစ်တို့ကို မိမိသန္တာန်မှာ တဖန် မဖြစ်လာစေခြင်းငှာလည်းကောင်း မနေမနား အားထုတ်ရသော ဝီရိယ ၂ - ပါး။ သောတာပန်ဖြစ်ရန် အခွင့်ကို ရည်၍ ဒုစ္စရိုက်ဟောင်း ဒုစ္စရိုက်သစ်ကို ဆိုသည်။

ယခု ရရှိ၍နေသော အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ စသော ကုသိုလ်ဟောင်းတို့ကို ပရိနိဗ္ဗာန်စံရာ ဘဝဆိုက်အောင် ဘယ်အခါမှာမှ ပျက်ကွက်ဖောက်ပြားခြင်းမရှိ နိယာမအဖြစ်သို့ရောက်ပြီး ဖြစ်စေခြင်းငှာ လည်းကောင်း ဤသာသနာတော်၌ ကာမ ရူပ အရူပ လောကုတ္တရာ ကုသိုလ် လေးမျိုး ရှိသည်တွင် မိမိမရောက်ဘူးသေး၊ မရဘူးသေး၊ မိမိသန္တာန်မှာလို၍နေသေးသော ကုသိုလ်သစ်မျိုးတို့ကို ယခုဘဝ နေ့ချင်း ညချင်း လချင်း နှစ်ချင်း အမြန် ရောက်ထည့် ရထည့်ခြင်း အကျိုးငှာ လည်းကောင်း မနေ မနား အားထုတ်ရသော ဝီရိယ ၂ - ပါး။

ဤလေးပါးသော ဝီရိယတို့ကို အကြောဒါခြင် ကြွင်းစေ၊ အရိုးကြွင်းစေ၊ အရေကြွင်းစေ၊ အသား အသွေး ကုန်ခန်းလေစေဟု အင်္ဂါလေးပါး အဓိဋ္ဌာန်မြဲထား၍ ကိစ္စပြီးစီးလိမ့်မည်ဆိုလျှင် အသက်ခန္ဓာကိုမျှ မငဲ့ညှာမတာ အားထုတ်ရသော အခွင့်လေးပါးသည် သမ္မပ္ပဓာန်လေးပါးမည်၏။

ဣဒ္ဓိပါဒ် ၄ - ပါး

၅၁၀။ ပရိညာ, ပဟာန်၊ သစ္ဆိကံ၊ ဘာဝနာ ဣဒ္ဓိလေး။

၅၁၁။ ဆန္ဒ, ဝီရိယံ၊ စိတ်, ဝီမံ၊ ပြီးရန် ပါဒလေး။

ဤ သာသနာတော်မြတ်၌ ဣဒ္ဓိ လေးပါး ရှိ၏။

ပရိညာတဗ္ဗမျိုးဖြစ်သော ဒုက္ခသစ္စာတရားတို့၌ ပရိညာကိစ္စ ယမြောက် ပြီးစီးခြင်း ဣဒ္ဓိ တပါး။

www.dhammaransi.com

ပဟာတဗ္ဗမျိုးဖြစ်သော သမုဒယသစ္စာ ကိလေသာ တရားတို့၌ ပဟာနကိစ္စ ထမြောက်ပြီးစီးခြင်း ဣဒ္ဓိ တပါး။

သစ္ဆိကာတဗ္ဗမျိုးဖြစ်သော နိရောဓသစ္စာတရား၌ သစ္ဆိကြိယာကိစ္စ၏ ထမြောက် ပြီးစီးခြင်း ဣဒ္ဓိတပါး။

ဘာဝေတဗ္ဗမျိုး ဖြစ်သော မဂ္ဂသစ္စာတရားတို့၌ ဘာဝနာကိစ္စ၏ ထမြောက် ပြီးစီးခြင်း ဣဒ္ဓိ တပါး။ ဤ ၄ - ပါးသည် ဣဒ္ဓိ မည်၏။

ထို ဣဒ္ဓိ ၄ - ပါး ပြီးစီး ထမြောက်ခြင်း၏ အခြေပါဒ ဖြစ်သော ဆန္ဒာဓိပတိ၊ ဝီရိယာဓိပတိ၊ စိတ္တာဓိပတိ၊ ပညာ ဟူသော ဝီမံသာ- ဓိပတိ၊ ဤတရားလေးပါးသည် ဣဒ္ဓိပါဒ် မည်၏။

ဣန္ဒြေ၊ ဗိုလ်

၅၁၂။ သဒ်, ဝီ, သ, မာ၊ ပဉ် ငါးဖြာ၊ မှတ်ပါ ဣန်, ဗလ။

၅၁၃။ စိယ်ကို ပိုင်နိုင်၊ မြဲကြံ့ခိုင်၊ ဆိုင်ရာ ငါးဌာန။

သဒ္ဓိန္ဒြေ၊ ဝီရိယိန္ဒြေ၊ သတိန္ဒြေ၊ သမာဓိန္ဒြေ၊ ပညိန္ဒြေ ဟူ၍ ဣန္ဒြေ ငါးပါး။

သဒ္ဓါဗိုလ်၊ ဝီရိယဗိုလ်၊ သတိဗိုလ်၊ သမာဓိဗိုလ်၊ ပညာဗိုလ် ဟူ၍ ဗိုလ် ငါးပါး။

ထိုငါးပါးတို့တွင် သောတာပတ္တိ အင်္ဂါ လေးဌာန၌ အကြင်သဒ္ဓါသည် စိတ်ကို အစိုးရ၏။ ပိုင်နိုင်၏၊ ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့ လှုပ်ရှားစေခြင်းငှာ မတတ်နိုင် ကြံ့ခိုင်မြဲမြံ၏။ ထိုသဒ္ဓါသည် သဒ္ဓိန္ဒြေ မည်၏။ သဒ္ဓါဗိုလ်လည်း မည်၏။

သောတာပတ္တိ အင်္ဂါလေးပါးဆိုသည်ကား ဘုရားဂုဏ်၌ သက်ဝင်ခြင်း၊ တရားဂုဏ်၌သက်ဝင်ခြင်း၊ သံဃာဂုဏ်၌ သက်ဝင်ခြင်း၊ သီလဖြည့်ကျင့်မှု၌ ထက်သန်ခြင်း၊ ဤ လေးဌာနတည်း။ ကြွင်းသော ဣန္ဒြေဗိုလ်တို့၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း ဣန္ဒြေအနက် ဗိုလ်၏အနက်ကို ဆိုလေ။

www.dhammaransi.com

ဣန္ဒြေကား စိတ်ကို ပိုင်နိုင်မှုတည်း။ ဗိုလ်ကား ခိုင်မြဲမှုတည်း။

သမ္မပ္ပဓာန်ကိစ္စလေးချက်၌ စိတ်ကို အစိုးရမှု ခိုင်မြဲမှုသည် ဝီရိယိန္ဒြေ ဝီရိယဗိုလ် မည်၏။

သတိပဋ္ဌာန်ကိစ္စ ၄ ချက်၌ စိတ်ကို အစိုးရမှု ခိုင်မြဲမှုသည် သတိန္ဒြေ သတိဗိုလ် မည်၏။

ဥပစာရ အပ္ပနာ ဈာန်တို့၌ စိတ်ကို အစိုးရမှု ခိုင်မြဲမှုသည် သမာဓိန္ဒြေ သမာဓိဗိုလ် မည်၏။

အနိစ္စလက္ခဏာကို ရှုမှု စသော စတုသစ္စပဋိဝေဓဉာဏ်တို့၌ စိတ်ကို အစိုးရမှု ခိုင်မြဲမှုသည် ပညိန္ဒြေ ပညာဗိုလ် မည်၏။

ဗောဇ္ဈင် ၇ - ပါး

၅၁၄။ သတိ, ဓမ္မ၊ ဝိစယ နှင့်၊ ဝီရိ, ပီတိ၊ ပဿဒ္ဓိတည့်၊ မာဓိ,
ဥပေက်၊ ဤခုနစ်၊ မှတ်လစ် သမ္ဗောဇ္ဈင်။

သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်၊ ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်၊ ဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်၊ ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်၊ ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်၊ သမာဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်၊ ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင် ဟူ၍ သမ္ဗောဇ္ဈင် ၇ - ပါး။

၅၁၅။ မဂ်ဉာဏ် လေးပါး၊ ဗောဓိအား၊ လျင်သွား ပေါက်ဖို့အင်။

သမ္ဗောဓိမည်သော မဂ်ဉာဏ်လေးပါးသို့ အလျင်အမြန် ပေါက်ရောက်စေနိုင်သော အင်္ဂါ ၇ - ပါး ဟူလို။

မဂ္ဂင် ၈ - ပါး

၅၁၆။ မဂ္ဂင် အဋ္ဌ၊ ထင်ရှားလှ၊ ဝဋ်မှ ထွက်ကြောင်းသိ။

သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင်၊ သမ္မာဝါစာမဂ္ဂင်၊ သမ္မာကမ္မန္တမဂ္ဂင်၊ သမ္မာအာဇီဝမဂ္ဂင်၊ သမ္မာဝါယာမမဂ္ဂင်၊ သမ္မာသတိမဂ္ဂင်၊ သမ္မာသမာဓိမဂ္ဂင် ဟူ၍ တခုသော မဂ်၏ အင်္ဂါ ရှစ်ပါး ဖြစ်၏။ ထိုရှစ်ပါးသည် ဝဋ်မှ ထွက်မြောက် နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း ဖြစ်၍ မဂ္ဂင် ခေါ်သည် ဟူလို။

www.dhammaransi.com

တရားကိုယ်များ

၅၁၇။ သ, ဝီ, ဆန်, စိ၊ ပဉ်,သဒ်,မိ၊ ပီ, ပဿ်, တတ်, သင်, တီ။

သတိ၊ ဝီရိယ၊ ဆန္ဒ၊ စိတ္တ၊ ပညာ၊ သဒ္ဓါ၊ သမာဓိ၊ ပီတိ၊ ပဿဒ္ဓိ၊ တတြမဇ္ဈတ္တတာ၊ သင်္ကပ္ပ၊ ဝိရတိ ၃ - ခု။ ဗောဓိပက္ခိယ တရားကိုယ် ၁၅ - ပါး။

ကိစ္စများ

၅၁၈။ ဆန်, စိတ်, ပီ, ပဿ်၊ တတ်, သင်, တီဟူ၊ ဆယ်ခုမူ၊
မှတ်ယူ ဧကံ ကိစ်စီ။

တကိစ္စတပ်သည့်တရား ဆယ်ပါးတည်း။

၅၁၉။ သဒ္ဓါကား နှိ၊ မိမူ စတု၊ ငါးခု ပညာ၊ ရှစ်မှာ သတိ၊
ဝီရိယာ ကိုး၊ ကိစ္စမျိုး၊ တပ်ရိုး ကျမ်းအညီ။

သဒ္ဓါသည် ဣန္ဒြေ၊ ဗိုလ် ၂ - ကိစ္စ တပ်၏။

သမာဓိသည် ဣန္ဒြေ၊ ဗိုလ်၊ ဗောဇ္ဈင်၊ မဂ္ဂင် ၄-ကိစ္စ တပ်၏။

ပညာသည် ဣဒ္ဓိပါဒ်၊ ဣန္ဒြေ၊ ဗိုလ်၊ ဗောဇ္ဈင်၊ မဂ္ဂင် ၅-ကိစ္စ တပ်၏။

သတိသည် သတိပဋ္ဌာန် ၄၊ ဣန္ဒြေ၊ ဗိုလ်၊ ဗောဇ္ဈင်၊ မဂ္ဂင် ၈-ကိစ္စ တပ်၏။

ဝီရိယသည် သမ္မပ္ပဓာန် ၄၊ ဣဒ္ဓိပါဒ်၊ ဣန္ဒြေ၊ ဗိုလ်၊ ဗောဇ္ဈင်၊ မဂ္ဂင် ၉ - ကိစ္စ တပ်၏။

သင်္ဂြိုဟ်၌ ပဿဒ္ဓိ ၂ - ခုကို တခု ယူ၍ တရားကိုယ် ၁၄ - ဆိုသည်။

ဗောဓိပက္ခိယသင်္ဂဟ ပြီး၏။

---

www.dhammaransi.com

သဗ္ဗသင်္ဂဟ

ခန္ဓာငါးပါး

၅၂၀။ ရုပ်, ဝေ, သညာ, သင်၊ စိတ်ဝိညာဉ်၊ ငါးအင် ခန္ဓာမှန်။

ရူပက္ခန္ဓာ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ စိတ်ဟူသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာ ဟူ၍ ခန္ဓာငါးပါးတည်း။

၅၂၁။ လောကီခန္ဓာ၊ သက်သက်မှာ၊ ဥပါဒါနက္ခန်။

လောကုတ္တရာစိတ် စေတသိက် နာမက္ခန္ဓာ ၄ - ပါး ပါရှိ၍ ရှေ့ငါးပါးကို ခန္ဓာသာ ဆိုရသည်။

လောကုတ္တရာ မဖက် သက်သက်သော လောကီခန္ဓာ ငါးပါးကို မူကား ဥပါဒါန်တရား လေးပါးတို့၏ ပွားစီးရာဖြစ်၍ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ဟူ၍လည်း ဆိုရ၏။

ရုပ် ၂၈ - ခုသည် ရူပက္ခန္ဓာမည်၏။ ဝေဒနာသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ မည်၏။ သညာသည် သညာက္ခန္ဓာမည်၏။ ကြွင်းသော စေတသိက် ငါးဆယ်သည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ မည်၏။ စိတ် ၈၉ - သည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏။

၅၂၂။ ရေမြှုပ် ပမာ၊ ရုပ်ခန္ဓာ၊ ဝေမှာ ရေပွက်ဟန်။

၅၂၃။ တံလှပ် ပမာ၊ မှတ်သညာ၊ သင်္ခါ ငှက်ပျောစံ။

၅၂၄။ မျက်လှည့် အသွင်၊ စိတ်ဝိညာဉ်၊ ငါးအင် နှစ်မွဲ ခန်။

--

အာယတန ၁၂ - ပါး

၅၂၅။ စက်, သော, ဃာ, ဇိ၊ ကာ, မနိ၊ အကြည် ခြောက်ဒွါရ။

၅၂၆။ ရူ, သဒ်, ဂန်, ရံ၊ ဖောဋ်, ဓမ္မ၊ ခြောက်တန် ဗာဟိရ။

www.dhammaransi.com

စက္ခု၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇိဝှာ၊ ကာယ၊ မန ဟူသော အဇ္ဈတ္တိကာယတန ခြောက်ပါး။ ရူပ၊ သဒ္ဒ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ၊ ဓမ္မ ဟူသော ဗာဟိရာယတနခြောက်ပါး။ အာယတန ၁၂-ပါး ဖြစ်၏။

၅၂၇။ စေ, သုခုမံ၊ မြတ်နိဗ္ဗာန်၊ သုံးတန် ဓမ် အခရ။

စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ သုခုမရုပ် သောဠသ၊ နိဗ္ဗာန်။ ၅၉ - တန်သည် ဓမ္မာယတန မည်၏။

၅၂၈။ ရွာပျက်ကြီးနှယ်၊ ရှေ့ခြောက်သွယ်၊ နောက်ဝယ် တဝ်ထားပြ။

ရှေ့ဖြစ်သော အတွင်းအာယတန ၆-ပါးကို လူသူမရှိမူ၍ အိမ်ယာ ဝင်းခြံဟို့သာ ကျန်ရှိသော ဘီလူး သံဘက် အစိမ်းသရဲတို့ဖြင့် ပြည့်သော ရွာပျက်ကြီးတွေ မြို့ပျက်ကြီးတွေနှင့် အတူ ရှုရမည်။

နောက်ဖြစ်သော အာယတနခြောက်ပါးကို ထိုရွာ ထိုမြို့တို့ကို အမြဲ တိုက်ဖျက်၍နေသော ထားပြတပ်တွေနှင့် အတူ ရှုရမည်ဟူ၍ ဟောတော်မူသည်။

အာယတန ၁၂-ပါး ပြီး၏။

ဓာတ် ၁၈-ပါး

၅၂၉။ စိတ်မနော ၏၊ ဓာတ် ခွန်ဝေ၊ တွက်ရေ ဓာတ် ဆယ့်ရှစ်။

စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ်ဟု ဆိုအပ်သော မနာယတန တခုကို ဓာတ် ခုနစ်ခု ပြုလုပ်ဝေဘန်သည် ရှိသော် ဓာတ် အရေအတွက် တဆယ့်ရှစ် ဖြစ်၏။

စက္ခုဓာတ်၊ သောတဓာတ်၊ ဃာနဓာတ်၊ ဇိဝှာဓာတ်၊ ကာယဓာတ်၊

ရူပဓာတ်၊ သဒ္ဒဓာတ်၊ ဂန္ဓဓာတ်၊ ရသဓာတ်၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်၊

www.dhammaransi.com

စက္ခုဝိညာဏဓာတ်၊ သောတဝိညာဏဓာတ်၊ ဃာနဝိညာဏဓာတ်၊ ဇိဝှါဝိညာဏဓာတ်၊ ကာယဝိညာဏဓာတ်။

ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း သမ္ပဋိစ္ဆိုန်းဒွေး ဟူသော မနောဓာတ်။

ကြွင်းသော စိတ်ပေါင်း ၇၆ - ခု ဟူသော မနောဝိညာဏဓာတ်။

စေတသိက် ဒွေ့ပညာသ၊ သုခုမရုပ် သောဠသ၊ နိဗ္ဗာန် ဟူသော ဓမ္မဓာတ်။ ဤကား ဓာတ် ၁၈ - ပါးတည်း။

၅၃၀။ သတ္တဇီဝ၊ ကင်းစင်ပ၊ ဘာဝ တတ်ဘိုင်းဖြစ်။

ဓာတ်ဆိုသည်ကား ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ အတ္တ၊ ဇီဝ အဖြစ်မှ ကင်းစင်၍ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတို့၏ အလိုသို့ မပါပဲ သူ့ဘာဝ အလျောက် အကြောင်းဆိုက်တိုက်လာရာ သူ့တတ်*တိုင်း ဖြစ်၍ နေသော တရားစုကို ဓာတ်ဟု ဆိုသည်။

ဓာတ် ၁၈ - ပါး ပြီး၏။

သစ္စာ ၄ - ပါး

၅၃၁။ ဒုက်, သ, နိ, မဂ်၊ မသွေကွက်၊ လေးချက် မှန်သစ္စာ။

ဒုက္ခသစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာ၊ နိရောဓသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာ ဟူ၍ သစ္စာ လေးပါးရှိ၏။ ဘယ်အခါမှ သွေကွက် ဖောက်ပြန်ခြင်း မရှိမူ၍ အမြဲကေန် စင်စစ်မှန်သည်ကို သစ္စာ ဆိုသည်။

၅၃၂။ စိတ်, စေ, လောကီ၊ ရုပ် ဋ္ဌာဝီ၊ ဒုက်ပြီ, သ တဏှာ။

လောကီစိတ် ကောသီတိ ၈၁၊ ယင်း - ၈၁ တို့နှင့် ယှဉ်သော လောဘကြဉ်သော စေတသိက် ၅၁၊ ရုပ် ၂၈၊ ဤတရားစုသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏။

လောဘဟု ဆိုအပ်သော တဏှာသည် သမုဒယသစ္စာ မည်၏။

* တတ် = တတ်စွမ်းခြင်း အနက်ကို ယူစေလိုသည်။

www.dhammaransi.com

၅၃၃။ နိမှာ နိဗ္ဗာန်၊ အင် ရှစ်တန်၊ အမှန် မဂ္ဂသာ။

နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာ မည်၏။

မဂ်စိတ် လေးခု၌ ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ အစရှိသော မဂ္ဂင် ရှစ်ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။

မဂ်စိတ် ၄ - ခု၌ စိတ် စေတသိက်အပေါင်း ၃၇ - ရှိ၏။ ယင်းတွင် မဂ္ဂင်ရှစ်ခုကို မဂ္ဂသစ္စာ ယူ၍ ကြွင်း စိတ် စေတသိက် ပေါင်း ၂၉ - သည် လည်းကောင်း ဖိုလ်စိတ် ၄ - ခုနှင့် ယင်းဖိုလ်စိတ် ၄ - ခု၌ ရှိသော စေတသိက် ၃၆ - ခုသည်လည်းကောင်း သစ္စာ ၄ - ပါးမှ လွတ်၏။ သစ္စဝိမုတ် မည်၏။

* ပိုဒ်ခုနစ်ဆယ်၊ လက်ာခြယ်၊ ဤဝယ် သမုစ်ပြီး။

သမုစ္စည်းပိုင်းအကျဉ်းချုပ်

အကျယ်ကို 'ပရမတ္ထဒီပနိဋီကာကြီး' မှာ ယူလေ။

သမုစ္စည်းပိုင်း ပြီး၏။

www.dhammaransi.com

၈-ပစ္စည်းပိုင်း

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်

အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝ၊ ဇာတိ၊ ဇရာမရဏ၊ သောက၊ ပရိဒေဝ၊ ဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿ၊ ဥပါယာသ (ဆောင်ပုဒ်။)

အဝိဇ္ဇာ

၅၃၄။ မိုက်မဲစွာလှ၊ မှောင်ကြီးကျ၊ မောဟ အဝိဇ္ဇာ။

သစ္စာလေးပါးကို မသိနိုင်ကြအောင် သတ္တဝါတို့၏ စိတ်သန္တာန်၌ မိုက်မဲစွာလှ မှောင်ကြီးကျ၍နေသော မောဟစေတသိက်သည် အဝိဇ္ဇာ မည်၏။

အဝိဇ္ဇာသရုပ် ပြီး၏။

——

သင်္ခါရ

၅၃၅။ အကုသိုလ်နှင့်၊ ကုသိုလ်နှစ်ထွေ၊ စေတနာဝေမှု၊ ကံသုံးဝ၊
မှတ်ကြ သင်္ခါရာ။

အကုသိုလ် စေတနာ ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံ ၃-ပါး၊ မဟာကုသိုလ် စေတနာ ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံ ၃-ပါး၊ မဟဂ္ဂုတ် ၉-ခု ကုသိုလ်စေတနာ မနောကံ၊ ဤအကုသိုလ်ကံ ကုသိုလ်ကံ အလုံးစုံသည် သင်္ခါရ မည်၏။

ကာယကံကို 'ကာယသင်္ခါရ' ခေါ်၏။ ဝစီကံကို 'ဝစီသင်္ခါရ' ခေါ်၏။ မနောကံကို 'စိတ္တသင်္ခါရ' ခေါ်၏။

၅၃၆။ ပုညာပုည၊ အာနေဉ္ဇ၊ သုံးဝ ခွဲစိတ်ဖြာ။

အကုသိုလ်စေတနာ ၁၂-ခုသည် အပုညာဘိသင်္ခါရ မည်၏။

www.dhammaransi.com

မဟာကုသိုလ် ရှစ်ခု၊ ရူပကုသိုလ် ငါးခု၊ ဤစေတနာ ၁၃ -ခု သည် ပုညာဘိသင်္ခါရမည်၏။

အရူပကုသိုလ်စေတနာ ၄ ခု သည် အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရမည်၏။

ဘုံပိုင်း၍ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ကံအပြားတွေကို ဤဒေသနာ၌ သင်္ခါရ ခေါ်သတည်း။

သင်္ခါရ ပြီး၏။

ဝိညာဏ်

၅၃၇။ သန္ဓိ, ပဝတ္တိ၊ နှစ်မျိုးရှိ၊ ဝိပါက် ဝိညာဏာ။

ပဋိသန္ဓေစိတ် ၁၉ -သည် ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်မည်၏။ ပဝတ္တိဝိပါက် ၃၂ -ခုသည် ပဝတ္တိဝိညာဏ်မည်၏။ ဘုံပိုင်း၍ အကုသိုလ်ကံ အကျိုးပေးဘန်ခန်း၊ ကာမကုသိုလ်ကံအကျိုးပေးဘန်ခန်း၊ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်ကံ အကျိုး ပေးဘန်ခန်းများသည် ဤဝိညာဏ်၏ အချက်စုချည်းတည်း။

ဝိညာဏ် ပြီး၏။

နာမ်ရုပ်

၅၃၈။ စေတသိက်မူ၊ နာမ်ဟု ယူ၊ ရုပ်မူ ကမ္မဇာ။

၅၃၉။ ဝိညာဏ်နည်းတူ၊ နှစ်မျိုးယူ၊ အတူ ယှဉ်မကွာ။

ဝိညာဏ်ကို ပစ္စည်းအနေနှင့် အသီးအခြား ဆိုပြီး ဖြစ်၍ နာမရူပ၌ **နာမ်**အရကို စေတသိက်နာမ်ကိုသာ ယူ။ ရုပ်မှာလည်း သုတ္တန်နည်း အားဖြင့် ကမ္မဇရုပ်ကို ယူ။ ထိုနာမ်ရုပ်သည် ပဋိသန္ဓေနာမ်ရုပ် ပဝတ္တိ နာမ်ရုပ် ၂ -မျိုး ရှိ၏။

နာမ်ရုပ် ပြီး၏။

---

www.dhammaransi.com

သဠာယတန

၁၄၀။ သဠာယနံ၊ ခြောက်ဒွါရ၊ မနံ, ဝိပါက်သာ။

စက္ခု၊ သောတ စသော ၆-ဒွါရသည် သဠာယတနမည်၏။ ထို ၆ ဒွါရတွင် မနာယတနမှာလည်း ဘဝင်နှင့်တကွ လောကီဝိပါက် ဗုဒ္ဓတ္တိ သကိုယူ။ စက္ခုဝိညာဏ်၊ သောတဝိညာဏ်၊ ဃာနဝိညာဏ်၊ ဇိဝှါဝိ ညာဏ်၊ ကာယဝိညာဏ်၊ မနောဝိညာဏ်ဟု ဝိညာဏ် ၆-ပါးပြု။

သဠာယတန ပြီး၏။

--

ဖဿ ဝေဒနာ

၁၄၁။ ဝိညာဏ် ခြောက်ဝ၊ ယှဉ်တိုကြ၊ ဖဿ, ဝေဒနာ။

ဖဿကိုလည်း ဒိပါက်ဝိညာဏ်ခြောက်ပါးနှင့် ယှဉ်သော ဝိပါက် ဖဿ ခြောက်ပါးကိုယူ။

စက္ခုသမ္ဖဿ၊ သောတသမ္ဖဿ၊ ဃာနသမ္ဖဿ၊ ဇိဝှါသမ္ဖဿ၊ ကာယ သမ္ဖဿ၊ မနောသမ္ဖဿ ဟူ၍ ခြောက်ပါး ယူ။

ဝေဒနာ ခြောက်ပါးလည်း ထိုအတူ စက္ခုသမ္ဖဿဇာ ဝေဒနာ၊ သောတသမ္ဖဿဇာဝေဒနာ၊ ဃာနသမ္ဖဿဇာဝေဒနာ၊ ဇိဝှါသမ္ဖဿဇာ ဝေဒနာ၊ ကာယသမ္ဖဿဇာဝေဒနာ၊ မနောသမ္ဖဿဇာဝေဒနာ ဟူ၍ ဝေဒနာ ခြောက်ပါး။

ဖဿ ဝေဒနာ ပြီး၏။

--

တဏှာ

၁၄၂။ ခြောက်ပါး အာရုံ၊ သာယာတုံ၊ ခြောက်စုံ ညစ်တဏှာ။

ရူပတဏှာ၊ သဒ္ဒတဏှာ၊ ဂန္ဓတဏှာ၊ ရသတဏှာ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗတဏှာ၊ ဓမ္မ- တဏှာ ဟူ၍ ခြောက်ပါး။ ဓမ္မတဏှာဆိုသည်ကား လောကီစိတ်၊

www.dhammaransi.com

စေတသိက်၊ ပသာဒရုပ် ငါးခု၊ သုခုမရုပ် ၁၆၊ ပညတ်တို့မှတို့၌ သာယာသော တဏှာတည်း။

တဏှာ ပြီး၏။

—

ဥပါဒါန်

၁၄၃။ ကာမ, ဒိဋ္ဌိ၊ သီလဗ္ဗတ၊ အတ္တစွဲသန်၊ ဥပါဒါန်၊ လေးတန်သရုပ်ဖြာ။

ကာမဂုဏ်ငါးပါးတို့၌ အခိုင်အမြဲ စွဲလမ်းသော ကာမုပါဒါန်၊ ဒိဋ္ဌိအယူတို့၌ အခိုင်အမြဲစွဲလမ်းသော ဒိဋ္ဌုပါဒါန်၊ ဂေါသီလ - ဂေါဝတ - စသော သီလ၊ ဝတတို့၌ အခိုင်အမြဲ စွဲလမ်းသော သီလဗ္ဗတုပါဒါန်၊ ခန္ဓာငါးပါးတို့၌ အတ္တဟူ၍ အခိုင်အမြဲ စွဲလမ်းသော အတ္တဝါဒုပါဒါန် ဟူ၍ လေးပါး၊ သမုစ္စည်းပိုင်းမှာလည်း ဥပါဒါန် ပါခဲ့ပြီ။

ဥပါဒါန် ပြီး၏။

—

ဘဝ

၁၄၄။ ကုသလာကုသလ၊ ကမ္မပထံ၊ ဤနှစ်တန်၊ ကမ္မဘဝသာ။

ကုသလကမ္မပထဆယ်ပါး၊ အကုသလကမ္မပထဆယ်ပါးသည် ကမ္မဘဝမည်၏။ သုစရိုက်ဆယ်ပါးလည်း ဆိုသင့်၏။

၁၄၅။ ဝိပါက်ခန္ဓာ၊ ကဋတ္တာဟု၊ ရုပ်နာမ်စု၊ ဥပပတ္တိသာ။

ပဋိသန္ဓေ ပဝတ္တိ လောကီဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာလေးပါး၊ ကမ္မဇရုပ် နှစ်ဆယ် ဟူသော ကဋတ္တာရုပ်။ ဤနာမ်ရုပ် နှစ်ပါးသည် ဥပပတ္တိဘဝမည်၏။

ဘဝ ပြီး၏။

—

www.dhammaransi.com

ဇာတိ ဇရာ မရဏ

၁၄၆။ ဖြစ်မှု, ရင့်မှု။ ပျက်ဆုံးမှု၊ ဥပပတ္တိမှာ။

ထိုထိုဘုံဘဝတို့၌ ဥပပတ္တိခန္ဓာတို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှုကို ဇာတိ ဆိုသည်။ ရင့်ရော် အိုမင်းမှုကို ဇရာ ဆိုသည်။ ပျက်မှုကို မရဏ ဆိုသည်၊

ဇာတိ ဇရာ မရဏသရုပ် ပြီး၏။

အင်္ဂါ ၁၂ - ပါးသရုပ် ပြီး၏။

—

အင်္ဂါ ၁၂ - ပါး

၁၄၇။ အင်္ဂါ ဆယ့်နှစ်၊ သုံးဆစ် ကာလ၊ သုံးဝ အစပ်၊ လေးရပ် အလွှာ၊ ဝဋ္ဋ သုံးဖြာ၊ မှတ်ပါ မူလဒွေး။

‘အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ’ အစရှိသော ဒေသနာတော် တိုက်ရိုက် ရှိတိုင်းအားဖြင့် အင်္ဂါ ၁၂ - ပါး ရှိ၏။ ကာလသုံးပါးရှိ၏။ အစပ်သုံးပါးရှိ၏။ အလွှာ ၄ - ပါးရှိ၏။ ဝဋ္ဋ သုံးပါး ရှိ၏။ မူလ ၂ - ပါးရှိ၏။

အင်္ဂါ ၁၂ - ပါး ဆိုသည်ကား - (၁) အဝိဇ္ဇာ (၂) သင်္ခါရ (၃) ဝိညာဏ် (၄) နာမ်ရုပ် (၅) သဠာယတန (၆) ဖဿ (၇) ဝေဒနာ (၈) တဏှာ (၉) ဥပါဒါန် (၁၀) ဘဝ (၁၁) ဇာတိ (၁၂) ဇရာမရဏ၊ ဤကား အင်္ဂါ ၁၂ - ပါးတည်း။

အင်္ဂါ ဆိုသည်ကား—အဝိဇ္ဇာရှိခဲ့လျှင် သင်္ခါရကောန် ဖြစ်ရသည်။ အဝိဇ္ဇာမရှိခဲ့လျှင် သင်္ခါရကောန် မဖြစ်ပြီ။ ဤကဲ့သို့ အကြောင်းအကျိုး အဖြစ်မြဲသော တရားစုကိုသာ အင်္ဂါ ဆိုရသည်။ သောက ပရိဒေဝ စသည်တို့ကား ထိုကဲ့သို့မြဲသောတရားတို့ မဟုတ်ကြကုန်။ ဗြဟ္မာတို့အား ဇာတိရှိခဲ့သော်လည်း သောကပရိဒေဝ စသည် မဖြစ်။ ထိုအတူ အနာဂါမ် ရဟန္တာတို့အားလည်း မဖြစ်။ ထိုကြောင့် သောက ပရိဒေဝ စသည် တို့ကို အင်္ဂါ မဆိုသည်။

www.dhammaransi.com

အင်္ဂါ မဟုတ်ခဲ့သော် ထိုသောက ပရိဒေဝ စသည်တို့ကို ဒေသနာ၌ အဘယ်အကျိုးငှာ ဟောတော်မူပါသနည်းဟူမူ - ဝဋ္ဋဓမ္မ၏ အကျိုးဆက်ကိုပြခြင်းငှာ ဟောတော်မူသည်။ အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရ စသော အကြောင်းအကျိုး အစီအစဉ်အားဖြင့် သံသရာရှည်လျား၍ နေကြမှုမှာ အကျိုးကို ရှာလိုက်သော် သောက ပရိဒေဝ စသော ဒုက္ခတရားတို့ ပွားစီးတို့သာ ဖြစ်သည်ဟု ပြခြင်းငှာ ဟောတော်မူသည် ဟူလို။

ကာလ ၃ - ပါး

ကာလသုံးပါးဆိုသည်ကား-အတိတ်ဘဝ၊ အနာဂတ်ဘဝ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ ဟူသော ကာလ ၃ -ပါးတည်း။

အင်္ဂါ ၁၂ -ပါး တို့တွင်အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရနှစ်ပါးတို့ကား အတိတ်ဘဝမှာ အကျုံးဝင်သော တရား တို့တည်း။

ဇာတိ၊ ဇရာမရဏ နှစ်ပါးတို့ကား နောင်အနာဂတ်ဘဝမှာ အကျုံးဝင်သော တရားတို့တည်း။

အလယ်၌ ကျန်ရှိသော အင်္ဂါ ရှစ်ပါးတို့ကား ပစ္စုပ္ပန် ဘဝတွင် အကျုံးဝင်သော တရားတို့တည်း။ ဤကား ကာလ ၃ - ပါး။

အစပ် ၃ - စပ်

သင်္ခါရနှင့် ဝိညာဏ် အကြားမှာ ဟေတုဖလအစပ် တခု။

ဝေဒနာနှင့် တဏှာ အကြားမှာ ဖလဟေတုအစပ် တခု။

ဘဝ နှင့်ဇာတိ အကြားမှာ ဟေတုဖလအစပ် တခု။ ဤကားအစပ် ၃- ပါးတည်း။ ကုသိုလ် အကုသိုလ်မျိုးကို ဟေတု ဆိုသည်။ ဝိပါက်မျိုးကို ဖလ ဆိုသည်။

အလွှာ ၄ - ပါး

အစပ် ၃ - ပါးရှိလျှင် အလွှာ ၄ -ခု ရှိမြဲ။

အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရကား တလွှာတည်း။

www.dhammaransi.com

ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာတို့ကား တလွှာ တည်း။

တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝတို့ကား တလွှာတည်း။

ဇာတိ၊ ဇရာမရဏတို့ကား တလွှာတည်း။ ဤကား အလွှာ ၄ - ပါ တည်း။

ဝဋ္ဋ ၃ - ပါး

အင်္ဂါ ၁၂ - ပါးတို့တွင် အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်တို့ကား ကိလေသာ တရားမျိုးဖြစ်၍ ကိလေသဝဋ္ဋ မည်၏။

သင်္ခါရ ကမ္မဘဝတို့ကား ကံတရားမျိုးဖြစ်၍ ကမ္မဝဋ္ဋ မည်၏။

ကြွင်းသော ဝိညာဏ် အစရှိသော တရားစုကား ကံ၏ အကျိုးမျိုး ဖြစ်၍ ဝိပါကဝဋ္ဋ မည်၏။

ဝဋ္ဋဆိုသည်ကား စက်သည်း၍ သွားမှုတည်း။ ကိလေသာ ရှိလျှင် ကံဖြစ်မြဲတည်း။ ကံရှိလျှင် ဝိပါက်ဖြစ်မြဲတည်း။ ဤသို့ စက်လည်၍ သွားမှုကို ဝဋ္ဋဟု ဆိုသတည်း။ ဤကား ဝဋ္ဋ ၃ - ပါးတည်း။

မူလ ၂ - ပါး

ရှေ့ဖြစ်သော အကြောင်းအကျိုးတစုံမှာ အဝိဇ္ဇာသည် မူလတည်း။

နောင်ဖြစ်သော အကြောင်းအကျိုးတစုံမှာ တဏှာသည် မူလတည်း၊ ဤကား မူလ ၂ - ပါးတည်း။

ဤကား ပါဠိမှာ တိုက်ရိုက်ရှိသည့်အတိုင်း ဝေဘန်ုတည်း။

ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော် နည်းအားဖြင့် ဝေဘန်ုကား - ရာဇာ အာဂစ္ဆတိ၊ (= မင်းလာသည်) ဆိုလျှင် အမှုံ့အရံ ပါရှိသည်ကိုလည်း သိရသကဲ့သို့ အဝိဇ္ဇာဆိုလျှင် တဏှာဥပါဒါန်ရှိသည်ကို သိအပ်၏။ ရေ ယူခဲ့လော့ ဆိုလျှင် အိုးခွက်ဖ ပါးမဆိုသော်လည်း ပါရသကဲ့သို့ တဏှာ ဥပါဒါန်ဆိုလျှင် အဝိဇ္ဇာပါရှိသည်ကို သိအပ်၏။ ထိုအတူ သင်္ခါရဆိုလျှင်

www.dhammaransi.com

ကမ္မဘဝ ပါဘော့သည်။ ဘဝဆိုလျှင် သင်္ခါရပါတော့သည်။ ထိုကြောင့် အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ ဟူသော အင်္ဂါ-၂ ပါး နေရာမှာ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကမ္မဘဝတို့ကိုလည်း ထည့်သွင်း၍ယူ။ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝ အင်္ဂါ ၃-ပါး နေရာမှာ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရကို ထည့်သွင်း၍ယူ။ ဇာတိ၊ ဇရာမရဏ တို့သည်လည်း ဥပပတ္တိဘဝတို့၏ အမူသာတည်း။ ထိုကြောင့် ဇာတိ၊ ဇရာမရဏ အင်္ဂါနှစ်ခုတို့မှာ ဥပပတ္တိဘဝကို ထုတ်ဖော်၍ သိအပ်၏။ ဥပပတ္တိဘဝဆိုသည်ကား — ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ ဟူသော အကျိုးတရားငါးပါးကို ဆိုသတည်း။

ခြင်းရာ - ၂၀

ဤချုံသော ယုတ္တိတို့ဖြင့် အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ သင်္ခါရ၊ ကမ္မဘဝ။ အတိတ် အကြောင်းတရား ငါးပါး။

ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ။ ပစ္စုပ္ပန် အကျိုးတရား ငါးပါး။ အကြောင်းအကျိုး တစုံဖြစ်၏။

အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ သင်္ခါရ၊ ကမ္မဘဝ။ ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းတရား ငါးပါး။

ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ။ အနာဂတ် အကျိုးတရား ငါးပါး။ အကြောင်းအကျိုး တစုံဖြစ်၏။ အင်္ဂါ ၂၀ ဖြစ်၏။ အခြင်းအရာ ၂၀ လည်း မည်၏။

အစွန် ၃ - ပါး

ပထမအကြောင်းငါးပါးကား အတိတ်အစွန်တည်း။ ကာလကို အစွန် ဆိုသည်။ စတုတ္ထအကျိုးငါးပါးကား အနာဂတ်အစွန်တည်း။ ဒုတိယ အကျိုးငါးပါး၊ တတိယအကြောင်းငါးပါးကား ပစ္စုပ္ပန်အစွန်တည်း။ ဤကား အစွန်သုံးပါးတည်း။

ပထမ အကြောင်းငါးပါးနှင့် ဒုတိယ အကျိုးငါးပါးအကြားမှာ တစပ်။

www.dhammaransi.com

ဒုတိယအကျိုး ၅ - ပါးနှင့် တတိယအကြောင်း ၅ - ပါးအကြား မှာ တစပ်။

တတိယအကြောင်း ၅ - ပါးနှင့် စတုတ္ထအကျိုးငါးပါး အကြား မှာ တစပ်။ ဤကား အစပ် ၃ - ပါးတည်း။

အကြောင်း ၂ စုံ၊ အကျိုး ၂ စုံသည် အလွှာ ၄ - ခု ဖြစ်၏။

ပထမ တတိယ အကြောင်းနှစ်လွှာတွင် ပါရှိသော အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်တို့သည်ကား ကိလေသဝဋ်တည်း။

သင်္ခါရ၊ ကမ္မဘဝတို့ကား ကမ္မဝဋ်တည်း။

ဒုတိယ – စတုတ္ထအကျိုး ၅ လွှာတို့ကား ဝိပါကဝဋ်တည်း။ ဤကားဝဋ် ၃ ပါးတည်း။

ပထမ တတိယအကြောင်း ၂ လွှာတို၌ ပါရှိသော အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ ၂ ပါးတို့ကား မောဟဟိတ် လောဘဟိတ် ဖြစ်၍ မူလ ၂ ပါး မည်၏။

ဤကား မူလ ၂ ပါးတည်း။

သံသရာစက် လည်ပုံ

သံသရာစက်လည်ပုံကား – ကိလေသာဝဋ်ရှိခဲ့လျှင် ကမ္မဝဋ် ဖြစ်မြဲ။ ကမ္မဝဋ်ရှိခဲ့လျှင် ဝိပါကဝဋ်ဖြစ်မြဲ။ ဝိပါကဝဋ်ရှိခဲ့လျှင် ထိုဝိပါကဓမ္မတို့၌ ငါ၏ကိုယ်ဟုတွယ်တာသော ကိလေသာဝဋ် ဖြစ်မြဲ။ ကိလေသဝဋ်ရှိခဲ့လျှင် ကမ္မဝဋ် ဖြစ်မြဲ။ ကမ္မဝဋ်ရှိခဲ့လျှင် ဝိပါကဝဋ် ဖြစ်မြဲ။ ဝိပါကဝဋ်ဖြစ်ခဲ့လျှင် ကိလေသဝဋ် ဖြစ်မြဲ။ ဤကား ဝဋ် ၃ ပါး ချားရဟတ်ကဲ့သို့ မရပ်မဘည် ဟူးဟူးလည် နေပုံတည်း။ သစ်ပင်ကြီးမှာ တပင်လုံး၌ အနှံ့ဘည်သော အစေးရှိ၏။ ထိုအစေးမှ အသီး အဆန် ဖြစ်၏။ ထိုအသီးအဆန်မှ အပင်ပေါက်၏။ ထိုအပင်မှာ အစေးပြန်၏။ ထို အစေးမှ အသီးအဆန် ဖြစ်ပြန်၏။ ထိုအသီးအဆန်မှ အပင်ပေါက် ပြန်၏။ မြေဥတု ရေဥတု လေဥတုတို့ကား အစေးကို ပွားစေ

ကုန်၏။ ဥတုအထောက်ပံ့ကို မရလျှင် အစေးကုန်ခန်း၏။ ထိုသစ်ပင် မျိုးပြတ်၏။ နောက်ဆက်မရှိ။ သစ်ပင်တွေနှင့် သတ္တဝါတွေ တူကြ၏။ အစေးနှင့် ကိလေသာဝဋ် တူ၏၊ အသီးအသန်နှင့် ကမ္မဝဋ် တူ၏။ အပင်နှင့် ဝိပါကဝဋ် တူ၏။ ဥတုဘိုနှင့် လူ့ကာမဂုဏ် နတ်ကာမဂုဏ် ပြဟ္မာ့အာရုံစုံ တူ၏၊ အစေးကို ခန်းခြောက်စေတတ်သော ပယောဂ နှင့် ဝိပဿနာမှု တူ၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပြီး၏။

ပဋ္ဌာန်းနည်း

၅၄၈။ ဟေ, အာ, ဓိ, နန်၊ သမနန်၊ သ, အံ, နိ, ဥ, ပု။

၅၄၉။ ပစ်, သေ, ကံ, ပံ၊ ဟာ, ဣန်, ဈာန်၊ မဂ်, သံ, ဝိပ္ပဟု။

၅၅၀။ အတ်, နတ်, ဝိတ၊ အဝိတ၊ ဒွိစ ပစ္စည်းယူ။

ဟေတု၊ အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၊ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ။

ပစ္ဆာဇာတ၊ အာသေဝန၊ ကမ္မ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ။

အတ္ထိ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ အဝိဂတ။

'ဒွိစ' တား ဒွိစတုတည်း။ ၂၄-ပစ္စည်း ဟူလို။

အနန္တရ သမနန္တရ နတ္ထိ ဝိဂတ

၅၅၁။ နန်, သမနန်၊ နတ်, ဝိတ်၊ လေးတန် အတူတူ။

အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ ဤ ၄-ပစ္စည်းကား ပစ္စည်း [illegible]ပုံပါသွန် တသဘောတည်းဖြစ်၍ နောက်နောက်၌ 'နန်' ဆိုလျှင် ဤ ၄-[illegible]ပစ္စည်းကို တလုံးတည်း ယူလေ။

www.dhammaransi.com

ဟေတုပစ္စည်း

၅၅၂။ ဟိတ်ခြောက်, ခြောက်အာ၊ မိန္နစ်ဖြာ၊ အာ ၆, သ - မိခွဲ။

လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ။ ဤ ဟိတ် ၆ - ပါးသည်ပင်လျှင် ဟေတုပစ္စည်းမည်၏။ ပကိဏ်းပိုင်း ဟေတု သင်္ဂဟနှင့် စပ်လေ။

အာရမ္မဏပစ္စည်း

ရူပါရုံ၊ သဒ္ဒါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ ဓမ္မာရုံ။ ဤ အာရုံ ၆ - ပါးသည်ပင်လျှင်အာရမ္မဏပစ္စည်းမည်၏။ ပကိဏ်းပိုင်းအာရမ္မဏ - သင်္ဂဟ အတိုင်းပင်။

အဓိပတိပစ္စည်း

အဓိပတိသည်မူကား အာရမ္မဏာဓိပတိ တပါး၊ သဟဇာတာဓိပတိ တပါး ဟူ၍ ၂ - ပါး ရှိ၏။

၅၅၃။ ဣဋ္ဌရုပ် - နာမ်၊ အာ - ဓိမှန်၊ လေးတန် သ - မိ ခွဲ။

အနိဋ္ဌရုပ် အနိဋ္ဌနာမ်ကိုကြဉ်၍ ဣဋ္ဌရုပ် ဣဋ္ဌနာမ်စုသည် အာရမ္မဏာ - ဓိပတိပစ္စည်း မည်၏။

အနိဋ္ဌရုပ် ဆိုသည်ကား အမြဲမရှိ။ သူ အလိုမရှိသောရုပ်သည် သူ့မှာ အနိဋ္ဌ မည်၏။ အလိုရှိလျှင် ဣဋ္ဌ မည်၏။

စိတ်၌ ဒေါသမူဒွေ၊ မောဟမူဒွေ၊ ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဏ် စိတ်၊ ဤ ၄ ါးခုသည် အနိဋ္ဌဧကန်တည်း။ ကြွင်းသော စိတ်စုသည် ဣဋ္ဌ မျိုးတည်း။ စေ၌ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ ဤ ၄ ါးခုသည် အနိဋ္ဌဧကန်တည်း။ ကြွင်းသော စေ ၄၇ - ခုသည် ဣဋ္ဌမျိုး တည်း။ နိဗ္ဗာန်သည် ဧကန် ဣဋ္ဌတည်း။ ဣဋ္ဌဖြစ်သော ရုပ်နာမ်စုသည် အာရမ္မဏာဓိပတိ ပစ္စည်းတည်း။

သမုစ္စည် ပိုင်းမှာ လာပြီးသော ဆန္ဒ၊ ဝီရိယ၊ စိတ္တ၊ ဝီမံသ ဟူသော အဓိပတိ ၄ - တန်သည် သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်းတည်း။ ဋ္ဌိပ်ဝ်ငေ

www.dhammaransi.com

တိဟိတ်ဇော ဗိုလ်ဇောတို့၌သာ ရထိုက်၏။ ကာမဇောတို့၌ ရံခါသာ ရ၏။ အပ္ပနာဇောတို့၌ တခုခု အမြဲရ၏။ ထိုတွင် ဈာန်ရုပ်နာမ်သည် အလေးဂရုပြုသော သူတို့မှာသာ အဓိပတိ တပ်နိုင်သည်။ အလေးဂရု မပြုသော သူတို့မှာ အဓိပတိ မတပ်နိုင်။

ညီတော်မင်းနန်သည် ဇနပဒကလျာဏီကို ခင်မင်သမှု အလေးပြုသောအခါ၌ ဇနပဒကလျာဏီရှိ ရုပ်နာမ်စုသည် ညီတော်မင်းနန်၏ စိတ်အား အာရမ္မဏာဓိပတိ တပ်၏။ နောက် ခင်မင်မှု မရှိသောအခါ မတပ်။ ဆန္ဒ၊ ဝီရိယ၊ စိတ္တ၊ ဝီမံသတို့လည်း အလွန်အားကြီးစွာ ထက်သန်ကြမှ အဓိပတိ တပ်နိုင်ကြကုန်သည်။ မထက်သန်ကြလျှင် မတပ်နိုင်ကြကုန်။ (အဓိပတိ ၂-မျိုး။)

အနန္တရပစ္စည်းစသည် ၄-မျိုး

၁၁၄။ ခြားမဲ့ ရှေ့နာမ်၊ ပစ္စည်းနာမ်၊ နောက်နာမ်အား အမြဲ။

အခြားမဲ့ဖြစ်သော ရှေ့ရှေ့ နာမက္ခန္ဓာ လေးပါးသည် နောက်နောက် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးအား အမြဲလျှင် အနန္တရပစ္စည်းတပ်၏။ ဒွေ ဝါ ဝင် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးသည် စလနဘဝင် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးအား အနန္တရပစ္စည်းတပ်၏။ စလနဘဝင် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးသည် ဥပစ္ဆေဒဘဝင် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးအား အနန္တရပစ္စည်းတပ်၏။ ဤနည်းအတိုင်း အနုမတဂ္ဂသံသရာမှာ အနန္တရပစ္စည်း တဆက်တည်းသာတည်း။ ရဟန္တာ နိဗ္ဗာန်စံသော နောက်ဆုံး စုတိစိတ်တခုသည်သာ နောက်၌ ပဋိသန္ဓေစိတ် မလာ၍ မတပ်ရသည်။

အနန္တရ သမနန္တရ နတ္ထိ ဝိဂတ ၄-မျိုး ပြီး၏။

—

သဟဇာတ

၁၁၅။ စိတ်, စေ, ဘုတ်စု၊ ဝတ္ထု သန္ဓေ၊ ဤလေးထွေ၊ တပ်လေ သဟဇ။

သဟဇာတပစ္စည်းတပ်သောတရားကား စိတ်အကုန်၊ စေတသိက်အကုန်၊

www.dhammaransi.com

သက်ရှိသက်မဲ့သန္တာန်၌ဖြစ်သော မဟာဘုတ်ဓာတ်ကြီးလေးပါးအကုန်၊ ပဉ္စသန္ဓေအခါ၌ရှိသော ဟဒယဝတ္ထု၊ ဤ ၄ - ပါးတည်း။

အညမည

၁၁၆။ စိတ်, စေ, ဘုတ်စု၊ ဝတ္ထုသန္ဓေ၊ ဤလေးထွေ၊ တပ်လေ အဉ်မည။

ရှေ့သဟဇာတနှင့် ပစ္စည်းအရ အတူတူ။ ရှေ့သဟဇာတမှာ တကူဖြစ်သမျှအား အကုန်တပ်သည်။ ဤအညမညမှာ အချင်းချင်းအားသာ တပ်သည်။ နောက်၌ ထင်ရှားလတ္တံ့။

နိဿယ ၂ - မျိုး

၁၁၇။ သဟဇာတ်စု၊ ဝတ္ထုပုရေ၊ ဤနှစ်ထွေ၊ တပ်လေ နိဿယ။

နိဿယပစ္စည်းသည် သဟဇာတနိဿယ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယ ဟူ၍ ၂ - မျိုး ရှိသည်။

ထိုတွင် သဟဇာတနိဿယ ဆိုသည်ကား သဟဇာတပစ္စည်းဝရား ၄ - ပါးစုကိုပင် ဆိုသည်။

ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်းဆိုသည်ကား ပဝတ္တိအခါ၌ ဖြစ်သော စက္ခုဝတ္ထု၊ သောတဝတ္ထု၊ ဃာနဝတ္ထု၊ ဇိဝှာဝတ္ထု၊ ကာယဝတ္ထု၊ ဟဒယဝတ္ထု၊ ဤဝတ္ထုရုပ် ၆ - ခုကို ဆိုသည်။ ဤ ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်း၏အစီအရင်သည်ကား ပကိဏ်းပိုင်း ဝတ္ထုသင်္ဂဟ၌ လည်းကောင်း၊ ဝီထိပိုင်းကွင် ပိုရှု ဝတ္ထုစပ်ခန်း၌လည်းကောင်း၊ ဘုံပိုင်း မရဏာသန္ဓေဝီထိ မှိုရာ ဝတ္ထုစပ်ခန်း၌လည်းကောင်း အကျယ်လာပြီ။

နိဿယ ၂ - မျိုး ပြီး၏။

www.dhammaransi.com

ဥပနိဿယ - ၃ မျိုး

၅၅၇။ အာရမ္မဏူ၊ နန္တရူနှင့်၊ ပကတူပေ၊ ဤသုံးထွေ၊ ခွဲလေ ဥပ - နိဿယ။

၅၅၈။ အာရမ္မဏူ၊ အောင် ဟူ၊ နန္တမူ နန္တရ။

၅၅၉။ နာမ်, ရုပ်, ပညတ်၊ အဇ္ဈတ်, ဗဟိဒ္ဓါ၊ ကျယ်ဝန်းစွာ၊ အညာ ပကတူပ။

ဥပနိဿယပစ္စည်းသည် အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စည်း၊ အနန္တရူပနိဿယ ပစ္စည်း၊ ပကတူပနိဿယပစ္စည်း ဟူ၍ သုံးမျိုး ရှိ၏။

ထိုတွင် အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စည်းဆိုသည်ကား — အာရမ္မဏာဓိပတိ ပစ္စည်းကိုပင် ဆိုသတည်း။

အနန္တရူပနိဿယပစ္စည်းဆိုသည်ကား - အနန္တရပစ္စည်းကိုပင် ဆိုသ တည်း။

ပကတူပနိဿယပစ္စည်းကား — အလုံးစုံသော ရုပ်၊ အလုံးစုံသော နာမ်၊ အချို့အချို့သော ပညတ်၊ အဇ္ဈတ္တတရား၊ ဗဟိဒ္ဓတရား အလွန် ကျယ်ဝန်းစွာ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ယခုအခါ သာသနာဝင်လူရှင် အပေါင်းတို့၌ ဖြစ်ကြသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့အား ပကတူပနိဿယပစ္စည်းတပ်၏။ ထိုအတူ သာသနာအစဉ် သံဃာတော် အဆက်ဆက်တို့သည် လည်း ကောင်း၊ ဘိုးဘေးစဉ်လာ အဆက်ဆက်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဆရာ မိဘတို့သည်လည်းကောင်း ထိုကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့အား ဥပနိဿယ ပစ္စည်းတပ်၏။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ လူချို့တို့၏ အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့မှာလည်း ထိုနည်းတူ သိလေ။

မင်းစိုးရာဇာတို့သည် တိုင်းသူပြည်သားတို့၏ တရားစောင့်ခြင်း မစောင့်ခြင်း ဆင်းရဲခြင်း ချမ်းသာခြင်းတို့အား မိုးရေ မိုးပေါက်တို့

www.dhammaransi.com

သည့် သတ္တဝါ အများတို့ ချမ်းသာခြင်းအား၊ တယောက်သော ပညာရှိကြီးသည် အများသော လူတို့၏ ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းအား၊ တယောက်သော သူမိုက်ကြီးသည် အများသော သတ္တဝါတို့ အကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းအား၊ ယခုပြုသော ကုသိုလ်စုသည် နောင် ဖြစ်လတ္တံ့သော အကျိုးဝိပါက် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်အား၊ နောင်ဖြစ်လတ္တံ့သော အကျိုးဝိပါက် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်တို့သည် ထိုကို အလိုရှိကြသော သူတို့မှာ ယခု ကုသိုလ် တရားဖြစ်ပွားခြင်းအား ဥပနိဿယပစ္စည်း တပ်၏။ ဤသို့ အနေရှိသည်ဖြင့် အသွန် ကျယ်ဝန်း၏။ အကုသိုလ်သည် အကုသိုလ်အချင်းချင်းအားလည်းကောင်း၊ ကုသိုလ်အဗျာကတတို့အား လည်းကောင်း၊ ကုသိုလ်သည် ကုသိုလ်အချင်းချင်းအားလည်းကောင်း၊ အကုသိုလ်အဗျာကတတို့အား လည်းကောင်း၊ အဗျာကတသည် အဗျာကတ အချင်းချင်းအား လည်းကောင်း၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့အားလည်းကောင်း ဥပနိဿယပစ္စည်း တပ်၏။

ဥပနိဿယ ၃ - မျိုး ပြီး၏။

ပုရေဇာတ ၂-မျိုး

၅၆၁။ ဝတ္ထု, ပုရေ၊ အာပုရေ၊ နှစ်ထွေ ပုရေဇ။
၅၆၂။ ရုပ်နိပ္ဖန္န၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ အမှန် အာပုရ။

ပုရေဇာတပစ္စည်းသည် ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စည်း၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတ ပစ္စည်းဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိ၏။ ထိုတွင် ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စည်းသည် ဝတ္ထု-ပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်းပင်တည်း။ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော နိပ္ဖန္နရုပ် ၁၈-ခုသည် အာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စည်းမည်၏။ ဝီထိပိုင်းတွင် ပဉ္စဒွါရဝီထိတို့၌ လည်းကောင်း၊ ဘုံပိုင်းတွင် မရဏာသန္နဝီထိတို့၌လည်းကောင်း ပစ္စုပ္ပန် ပဉ္စာရုံတို့၏ ပုရေဇာတ အစီအရင်ကို ပြဆိုလျက်ရှိလေပြီ။

ပစ္စည်းက အဖြစ် ရှေးကျ၍ ပစ္စယုပ္ပန်အဖြစ် နောက်ကျသည်အား ပုရေဇာတတည်း။

ပုရေဇာတ ၂ - မျိုး ပြီး၏။

www.dhammaransi.com

ပစ္ဆာဇာတ

၅၆၃။ သဇာတ်ရှိနေ၊ ငြိ ရုပ်တွေအား၊ စိတ်, စေ နှစ်ဖြာ၊ နောက် နောက်လာ၊ တည်ငှာ ပစ္ဆာဇ။

သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်မှာ ရှိနေကုန်သော ရှေးဦးစွာဖြစ်နှင့်၍ ငြိသို့ ရောက်၍နေကုန်သော အသုံးမုံသော ဟောယပုဗ္ဗာနိက ရုပ်တို့အား မြဲ ကြည့်ခြင်းငှာ နောက်မှ ဖြစ်ကုန်သော နောက်နောက် ဆက်ကာ ဆက်ကာ ဖြစ်၍လာကုန်သော စိတ် စေတသိက် တရားတို့သည် ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း မည်၏။ ရှေးဦးက ပေါက်သော ကောက်ပဲ သစ်ပင်တို့ကို နောက်နောက် ရွာသော မိုးရေ နှင့် ပေါက်သည် နောက်ဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့ တည်း။

ပစ္ဆာဇာတ ပြီး၏။

——

အာသေဝန

၅၆၄။ ရှေ့ဇော ဇာတ်တူ၊ ကု, ကု, ကြိယာ၊ နန္တရ၊ ပွားငှာ သေဝန။

ကုသိုလ်ဇောလျှင် ကုသိုလ်ဇောချင်း၊ အကုသိုလ်ဇောလျှင် အကုသိုလ် ဇောချင်း၊ ကြိယာဇောလျှင် ကြိယာဇောချင်း။ ဤသို့ ဇာတ်တူအား ဖြင့် အဆင့်ဆင့် ပွားများခြင်းငှာ ကျေးဇူးပြုကုန်သော အနန္တရဖြစ်သော ရှေးရှေးသော ကုသိုလ်ဇော၊ အကုသိုလ်ဇော၊ ကြိယာဇော စိတ် စေတသိက်တို့သည် အာသေဝနပစ္စည်း မည်၏။

အာသေဝန ပြီး၏။

——

ကမ္မ ၂ - မျိုး

၅၆၅။ သဟဇာတ၊ ခဏနာနာ၊ စေတနာ၊ မှတ်ပါ နှစ်ကမ္မ။

၅၆၆။ သ-မှာ လုံးစုံ၊ နာနာတုံ၊ ကု,ကုန် အတိတ်ရ။

ကမ္မပစ္စည်းသည် သဟဇာတကမ္မ၊ နာနာက္ခဏိကကမ္မ ဟူ၍ နှစ်ပါး ရှိ၏။

www.dhammaransi.com

သဟဇာတကမ္မ ဆိုသည်ကား - စိတ်တခုယုတ် ကိုးဆယ်မှာ ရှိသော အလုံးစုံသော စေတနာစေတသိက်တည်း။

နာနာက္ခဏိကကမ္မဆိုသည်ကား - အတိတ်ဖြစ်သော ကုသိုလ်စေတနာ ၂၁ - ခု၊ အကုသိုလ်စေတနာ ၁၂ - ခု၊ ပေါင်း ၃၃ - ခုတည်း။

ဤနာနာက္ခဏိကကမ္မအကြောင်းတိုပိုင်း ဝ မ္မစတုက္ကဥ္စလာသော ဇာစုပင်တည်း။ မဂ်ကံ လေးပါးလည်း ပါ၏။

ကမ္မ ၂ - မျိုး ပြီး၏။

ဝိပါက

၅၆၇။ သုံးဆယ့် ခြောက်ထွေ၊ ငိစိတ် ဝေ၊ မှတ်လေ ဝိပါက။

ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသ၊ ထိုဝိပါက်ဆတ္တိံသနှင့် ယှဉ်သော စေတသိက် ၃၁ - ခုသည် ဝိပါကပစ္စည်း မည်၏။

ဝိပါက ပြီး၏။

အာဟာရ ၂ - မျိုး

၅၆၈။ ထောက်ပံ့နိုင်ဘွယ်၊ ကျေးဇူးကြွယ်၊ လေးသွယ် အာဟာရ။

သမုဋ္ဌာန်းပိုင်း မိဿကသင်္ဂဟ၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ကဗဠီကာရာဟာရ ဟူသော ရုပ်အာဟာရ တပါး၊ စိတ်တခုယုတ် ကိုးဆယ်၌ ရှိသော ဖဿ ဟူယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတနာတခုယုတ် ကိုးဆယ်၊ စိတ်တခုယုတ် ကိုးဆယ် ဟူသော နာမ်အာဟာရ သုံးပါး။ ဤအာဟာရများ လေးပါးသည် ထောက်ပံ့နိုင်ဘွယ် ကျေးဇူးကြွယ်သောကြောင့် အာဟာရပစ္စည်း မည်၏။

အာဟာရ ၂ - မျိုး ပြီး၏။

---

www.dhammaransi.com

ဣန္ဒြိယ ၃-မျိုး

၅၆၉။ သဟ, ပုဒ်၊ ဇီဝိတံ၊ သုံးတန် ဣန္ဒြိယ။

၅၇၀။ စိတ်, ဇီ, ဝေ, ဝိ၊ သဒ်, သ, ဓိ၊ ပညိ နာမ် ရှစ်သ။

၅၇၁။ ဝတ္ထု ငါးလီ၊ ဝတ်ပုရီ၊ ရုပ်ဇီ, ဇီဝိတ။

ဣန္ဒြိယပစ္စည်းသည် သဟဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်း၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်း၊ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြိယပစ္စည်း ဟူ၍ သုံးပါး ရှိ၏။

စိတ်၊ နာမ်ဇီဝိတ၊ ဝေဒနာ၊ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညိန္ဒြေ၊ ဤ နမ်ဣန္ဒြေရှစ်ပါးသည် သဟဇာတိန္ဒြိယ မည်၏။

စက္ခုဝတ္ထု၊ သောတဝတ္ထု၊ ဃာနဝတ္ထု၊ ဇိဝှါဝတ္ထု၊ ကာယဝတ္ထု ဟူသော ဝတ္ထုငါးလီသည် ဝတ္ထုပုရေဇာတိန္ဒြိယ မည်၏။

ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေသည် ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ မည်၏။ ကဗျာ၌ 'ဝိ သဒ်' ကို ရှေ့နောက် ပြန်လေ။

ဣန္ဒြိယ ၃ – မျိုး ပြီး၏။

ဈာနပစ္စည်း

၅၇၂။ တက်, စာ, ပီ, ဝေ၊ ကေဂ္ဂေ၊ ငါးထွေ ရူဈာန။

ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ ဝေဒနာသုံးခု၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဤငါးထွေသည် အာရုံကို ကပ်၍ ရှုမှုကြောင့် ဈာနပစ္စည်း မည်၏။

ဈာနပစ္စည်း ပြီး၏။

မဂ္ဂပစ္စည်း

၅၇၃။ ပဉ်, တက်, ဝါ, ကမ်၊ အာဇီဝန်၊ ဝါယာမ်, သ, ဓိ, ဒိဋ္ဌ။

ပညာ၊ ဝိတက်၊ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊ ဝါယာမ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဤမဂ္ဂင်တရား ၉-ပါးသည် မဂ္ဂပစ္စည်း မည်၏။

မဂ္ဂပစ္စည်း ပြီး၏။

www.dhammaransi.com

သမ္ပယုတ္တပစ္စည်း

၁၇၄။ စိတ်, စေ လုံးစုံ၊ နာမ်အကုန်၊ ယှဉ်တုံသမ္ပယုတ်။

စိတ်တစ်ယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ ဟူသော နာမ်တရား အကုန် အလုံးစုံသည် ဖြစ်တူ၊ ပျက်တူ၊ အာရုံတူ၊ ဝတ္ထုတူ ဟူသော အင်္ဂါ ၄-ပါးနှင့် ပြည့်စုံစွာ အချင်းချင်း ယှဉ်ကြခြင်းကြောင့် သမ္ပယုတ္တပစ္စည်း မည်၏။

သမ္ပယုတ္တပစ္စည်း ပြီး၏။

ဝိပ္ပယုတ္တ ၃-မျိုး

၁၇၅။ သဟ, ပစ္ဆေ၊ ဝတ်ပုရေ၊ သုံးထွေဝိပ္ပယုတ်။

၁၇၆။ ရုပ်အား နာမ်က၊ ရုပ်က နာမ်အား၊ တင်တုံငြား၊ နှစ်ပါး သဟဆုတ်။

ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းသည် သဟဇာတဝိပ္ပယုတ်၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ်၊ ပစ္ဆာဇာတဝိပ္ပယုတ် ဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏။ ဂါထာမှာ 'ပစ္ဆေ, ပုရေ' ပြန်သေး။

ထို ၃-ပါးတွင် သဟဇာတဝိပ္ပယုတ် ဆိုသည်ကား အသီးအခြား မဟုတ်။ သဟဇာတပစ္စည်းကြီးထဲမှ ရုပ်အားတပ်သော နာမ်၊ နာမ်အားတပ်သော ရုပ်ကို ယုတ်၍ သိရမည်။ ပဋိသန္ဓေကာလမှာ ရုပ် ပဝတ္တိကာလ ရုပ်အားတပ်သော နာမ်စု၊ ပဋိသန္ဓေနာမ်အားတပ်သော ဟဒယဝတ္ထုရုပ်သည် သဟဇာတဝိပ္ပယုတ် မည်၏ ဟု ထုပ်လေ။

ဝတ္ထုပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ်သည် ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စည်း အတိုင်းပင်တည်း။

ပစ္ဆာဇာတဝိပ္ပယုတ်သည် ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းအတိုင်းပင်တည်း။

ဝိပ္ပယုတ္တ ၃-မျိုး ပြီး၏။

---

www.dhammaransi.com

အတ္ထိ ၆ - မျိုး

၅၇၇။ သ, ဝတ်, အာပူ၊ ပစ်, ဟာ, ရူ။ ခြောက်ဆူ **အတ္ထိထုတ်**။

အတ္ထိပစ္စည်းသည် သဟဇာတတ္ထိ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတတ္ထိ၊ **အာရမ္မဏ-** ပုရေဇာတတ္ထိ၊ ပစ္ဆာဇာတတ္ထိ၊ အာဟာရတ္ထိ၊ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယတ္ထိဟူ၍ ၆ - ပါး ထုတ်။

သဟဇာတတ္ထိကား - သဟဇာတပစ္စည်းကြီးပင်တည်း။

ဝတ္ထုပုရေဇာတတ္ထိကား - ဝတ္ထုပုရေဇာတ ပစ္စည်း အတိုင်းပင် **တည်း**။

အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိကား - အာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စည်းအတိုင်း ပင်တည်း။

ပစ္ဆာဇာတတ္ထိကား - ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းအတိုင်းပင်တည်း။

အာဟာရတ္ထိကား - ရုပ်အာဟာရပစ္စည်း အတိုင်းပင်တည်း။

ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယတ္ထိကား - ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယပစ္စည်း အတိုင်း ပင်တည်း။ အခြည်ကို အစဲ့ပြု၍ သိလေ။

အတ္ထိ ၆ - မျိုး ပြီး၏။

အဝိဂတပစ္စည်းသည် အတ္ထိပစ္စည်းနှင့် လုံးလုံး တူ၏။

ပစ္စည်းသရုပ် ဝေဘန်ခန်း ပြီး၏။

သဟဇာတ ၁၅ - မျိုး

၅၇၀။ သ, နိ, အတ္ထိ၊ အဝိဂတာ၊ ဤလေးဖြာ။ ဟောသ သဟဇ။

သဟဇာတကြီး၊ သဟဇာတနိဿယကြီး၊ သဟဇာတတ္ထိကြီး၊ သဟ ဇာတ အဝိဂတကြီး။ ဤကား သဟဇာတ အလုံးစုံကို ခြုံမိသော သဟဇာတကြီး လေးပါးတည်း။

၅၇၉။ အညာ, ဝိ, သံ၊ ဝိပ်လေးတန်၊ မဋ္ဌ သဟဇ။

အညမညာ၊ ဝိပါက၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ။ ဤကား သဟဇာတ အလတ် လေးပါးတည်း။

www.dhammaransi.com

၅၀၀။ ဟေ, ဓိ, ဟာ, ကံ၊ ဈာန်, မဂ်, ဈာန်၊ မှတ်ရန် ငယ်သဟ။

ဟေတု၊ သဟဇာတာဓိပတိ၊ သဟဇာတကမ္မ၊ သဟဇာတဝိပါက၊ သဟဇာတိန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ။ ဤသည်ကား သဟဇာတအငယ် ၇ - ပါးတည်း။ 'ဟာ, ကံ' နှင့် 'မဂ်, ဈာန်' ကား ဖွဲ့ပြန်။ သဟဇာတကြီးလေးပါး၊ သဟဇာတငယ် ၇ - ပါး။ ပေါင်း သဟဇာတ ၁၅ - ပါး ဖြစ်၏။

၅၀၁။ သန္ဓိအခါ၊ ကမ္မဇာ၊ နောက်မှာ စိတ္တဇ။

၅၀၂။ ဝတ္ထုနှင့် သန်၊ အပြန်ပြန်၊ သုံးတန် သဟဇ။

သဟဇာတရုပ် ဆိုသည်ကား ပဋိသန္ဓေကာလ၌ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ မဟာဘုတ် ဥပါဒါရုပ်စု၊ နောက် ပဝတ္တိအခါမှာ စိတ္တဇမဟာဘုတ် ဥပါဒါရုပ်စု၊ ပဋိသန္ဓေနှင့် အပြန်အလှန် ဖြစ်ကြသော ပဋိသန္ဓေ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်တည်း။ ဤကားနာမ် သဟဇာတပစ္စည်းကိုရသော သဟဇာတရုပ် ၃ - မျိုးတည်း။

၅၀၃။ နှစ်ဆယ့်လေးဖြာ၊ ဥပါဒါ၊ မဟာဘုတ်မှရ။

ဥပါဒါရုပ် ၂၄ - ပါးသည် ကလာပ်တူမဟာဘုတ်မှ သဟဇာတ ပစ္စည်းကို ရ၏။

၅၀၄။ ဝတ္ထုနှင့် သန်၊ နာမ်, မဟာဘူ၊ ကလာပ်တူ၊ ယှဉ်လေ အညမည။

ပဋိသန္ဓေအခါ၌ အတူဥပါဒ်ကြသော ဟဒယဝတ္ထုနှင့် ပဋိသန္ဓေကာလရ ပဋိသန္ဓေနာမ်ခန္ဓာစုသည် အပြန်အလှန်ဖြစ်ကြသော အညမညတမျိုး။ ကလာပ်တူ နာမ်ခန္ဓာချင်းချင်း ဖြစ်ကြသော အညမည တမျိုး။ သက်ရှိသက်မဲ့ ကလာပ်တူ မဟာဘုတ်ကြီး လေးပါးသည် အချင်းချင်းဖြစ်ကြသော အညမည တမျိုး။ (အညမည ၃ မျိုး။)

အညမည ရလျှင် သဟဇာတလည်း ရတော့သည်၊

www.dhammaransi.com

၅၈၅။ မိမိနှင့်မှု၊ အတူ ဖြစ်ရန်၊ ကျေးဇူးသန်၊ အမှန် သဟဇ။

သဟဇာတပစ္စည်းဆိုသည်ကား-ဥပါဒ်ဖေါ်ဖက် မိမိနှင့် အတူဥပါဒ်နိုင်အောင် ကျေးဇူးပြုမှုတည်း။ သဟဇာတ ၁၅-မျိုးတို့၌ သူ့ပစ္စည်းနှင့် သူ့ပစ္စယုပ္ပန် သဟဇာတ ဖြစ်ကြပုံကို အုံးဖြတ်နောင်အောက် ပြ၏။

သဟဇာတ ၁၅-မျိုး ပြီး၏။

ဥပသဟဇာတ ၂-မျိုး

၅၈၆။ ရုပ်အာဟာရုံ၊ ဇီဝိတံ၊ မှတ်ရန် တဌာန။

ဤ ရုပ်အာဟာရပစ္စည်း၊ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြိယပစ္စည်း ၂-ပါးသည် သဟဇာတမျိုးမှ အလွတ်တည်း။

ရုပ်အာဟာရသည် ကာယသတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌ အာဟာရဇရုပ်ကို ဖြစ်စေသော်လည်း ဌီခဏသို့ရောက်မှ ဖြစ်စေသောကြောင့် သဟဇာတမှု မျိုးမဟုတ်။ ကလာပ်တူ ကလာပ်ပြားဖြစ်သော ကမ္မဇ၊ စိတ္တဇ၊ ဥတုဇရုပ်တို့ကိုမူကား ထောက်ပံ့မှုသာ ရှိ၏။ ဖြစ်စေမှုပင် မရှိ။ ထိုကြောင့် သဟဇာတမျိုးမှ လွတ်လေ၏။

ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေသည် ကလာပ်တူ ကမ္မဇရုပ်တို့ကို စောင့်ရှောက်မှုသာ ရှိ၏။ ဖြစ်စေမှု မဟုတ်။ ထိုကြောင့် သဟဇာတမျိုးမှ လွတ်၏။ သဟဇာတမျိုးနှင့်သဘောနီးစပ်သောကြောင့်ဥပသဟဇာတ ၂ မျိုးဆိုသင့်၏။

ဥပသဟဇာတ ၂-မျိုး ပြီး၏။

ဝတ္ထုပုရေဇာတမျိုး ၆-ပါး

၅၈၇။ ဝတ္ထုပုရေ၊ စုံခြောက်ထွေ၊ မှတ်လေ တဌာန။

ဝတ္ထုပုရေဇာတ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာ-တိန္ဒြိယ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ်၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတအတ္ထိ၊ ဝတ္ထုပုရေ-

www.dhammaransi.com

ဇာတအဝိဂတ၊ ဤကား ဝတ္ထုပုရေဇာတ မျိုး ၆ - ပါးတည်း။ ဤ ၆ - ပါးသည် အလုံးစုံသပ်မိကြ၏။ မိမိတို့ကို မှီ၍ ဖြစ်ကုန်သော နာမ်တရားတို့အား ထပ်သည်။

ဝတ္ထုပုရေဇာတမျိုး ၆ - ပါး ပြီး၏။

အာရမ္မဏပုရေဇာတ သက်သက်မျိုး

၅၀၈။ အာရုံပုရေ၊ သုံးပါးထွေ၊ မှတ်လေ တင္ဒါန်။

ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော နိပ္ဖန္နရုပ် ၁၈ - ခုသည် မိမိကို အာရုံပြုကုန်သော **နာမ်တရားတို့အား** အာရမ္မဏပုရေဇာတ၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတဝိပ္ပ၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတအဝိဂတ ၃ - မျိုး ထပ်၏။

အာရမ္မဏပုရေဇာတသက်သက် ပြီး၏။

ဝတ္ထာရမ္မဏ ၅ - မျိုး

၅၀၉။ ဝတ်အာပုရေ၊ ငါးခုထွေ၊ မှတ်လေ တင္ဒါန်။

အာဝဇ္ဇန်း၊ ဇော၊ တဒါရုံတို့၏ မိမိမှီရာ ဝတ္ထုကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ကြသောအခါ ထိုဟဒယဝတ္ထုသည် ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတ၊ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတ နိဿယ၊ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ္တ၊ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ၊ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတအဝိဂတ ဤ ၅ မျိုး ထပ်၏။

ဝတ္ထာရမ္မဏ ၅ - မျိုး ပြီး၏။

ပစ္ဆာဇာတ ၄ - မျိုး

၅၁၀။ ပစ္ဆာဇာတော၊ လေးပါးထွေ၊ မှတ်လေ တင္ဒါန်။

ပစ္ဆာဇာတ၊ ပစ္ဆာဇာတဝိပ္ပယုတ္တ၊ ပစ္ဆာဇာတတ္ထိ၊ ပစ္ဆာဇာတ အဝိဂတ၊ ဤလေးမျိုးတည်း။

ပစ္ဆာဇာတ ၄ - မျိုး ပြီး၏။

ဤတွင် ပစ္စုပ္ပန်သက်သက် ပစ္စည်းမျိုး ပြီး၏။

အတိတ်သက်သက် ပစ္စည်းမျိုး

၅၈၁။ အနန္တရေ၊ ခြောက်ပါးထွေ၊ မှတ်လေ တဒွာန်။

အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ အာသေဝန၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ အနန္တရ ခြောက်မျိုး။

၅၈၂။ ရုပ်ကမ္မဇံ၊ ဝိပါက်နာမ်တို့၊ ဖြစ်ရန် နာနာ၊ ခဏိကာ၊ နှစ်ဖြာ ပစ္စယာ။

ကမ္မဇရုပ် ၂၀၊ ဝိပါက်သတို့ သန္ဓေခန္ဓာ ၄-ပါးတို့အား ဖြစ်စေသမှု ကျေးဇူးပြုသော အတိတ်ဖြစ်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ် နာနာက္ခဏိက စေတနာသည် ဒုဗ္ဗလဖြစ်အံ့၊ နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စည်း။ ဗလဝဖြစ်အံ့၊ ပကတူပနိဿယနှင့် နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စည်း ၂-မျိုး ရ၏။

၅၈၃။ လေးခု မဂ်မှာ၊ စေတနာ၊ ခြောက်ဖြာ ပစ္စယ။

အနန္တရဖိုလ် ၄-ခုအား တပ်ခဲ့သော မဂ် ၄-ခု စေတနာသည် အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ နာနာက္ခဏိကကမ္မ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ ခြောက်မျိုး ရ၏။

ဤတွင် အတိတ်သက်သက်ပစ္စည်းမျိုး ပြီး၏။

အာရမ္မဏ မျိုး-၃

၅၈၄။ ဆိုပြီး ကြွင်းကျန်၊ အာရမ္မဏ်၊ သုံးတန် ပစ္စည်းမျိုး။

အာရမ္မဏ ရှစ်မျိုးရှိသည်တွင် ရှေးရှေး အာရမ္မဏပုရေဇာတ ဒ.စ ရှိသည်တို့၌ အာရမ္မဏအဓိပတိယောပါမျိုး ပါဝင်လေပြီ ဖြစ်၍ ဒ.ကြွင်း အာရမ္မဏမျိုး ၃-ခုသာ ကျန်ရှိတော့သည်။ အာရမ္မဏကြီး၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ။ ဤ ၃-မျိုးတည်း။

ထို ၃-မျိုးတွင် ပစ္စုပ္ပန် အတိတ် အနာဂတ် ကာလဝိမုတ်ဖြစ်သော အလုံးစုံသော တရားတို့သည် စိတ် စေတသိက်အကုန် ပစ္စယုပ္ပန် တရားကို့အား ထိုက်သည်အားလျော်စွာ အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူး

ပြုကုန်၏၊ အာရုပ္ပအာ ပစ္စည်းမဟုတ်သော တရားမည်သည် တစုံတခုမျှ မရှိ။ အာရမ္မဏသင်္ဂဟအတိုင်း ဝေဘန်လေ။

၅၉၅။ ရှစ်လောဘမှ၊ မဟာကု၊ လေးခု ဉာဏ်ကြိယာ။

၅၉၆၊ လောကုတ် ရှစ်ခု၊ ဤစိတ်စု၊ ဂရု ပြုတတ်စွာ။

လောဘမူ ရှစ်၊ မဟာကုသိုလ်ရှစ်၊ မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် ၄၊ လောကုတ္တရာစိတ် ရှစ်ခု၊ ဤ ၂၈ - ခုသော စိတ်စုသည် အာရုံကို အလေးဂရု ပြုတတ်သော စိတ်မျိုးတည်း။

လောကုတ္တရာစိတ်ရှစ်ခုသည် နိဗ္ဗာန်ကို အလေးပြု၏။

(ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၌ဖြစ်သော) မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄ - ခုသည် အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို အလေးပြု၏။

မဟာကုသိုလ် ရှစ်ခုသည် လောကီကုသိုလ် ၁၇ - ခု၊ အောက်မဂ် အောက်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို အလေးပြု၏။

လောဘမူစိတ်ရှစ်ခုသည် ဣဋ္ဌဖြစ်သော အလုံးစုံသော လောကီစိတ် စေတသိက် ရုပ်တို့ကို အလေးပြု၏။

လောကုတ္တရာစိတ် ရှစ်ခုသည်သာ အလေးပြု ခံ၏။ ကြွင်းသောစိတ်တို့ကား မခံ။

ပကတူပနိဿယ

၅၉၇။ ပကတူဟုံ၊ အကြွင်းမဲ့၊ လုံးစုံ နာမ်အားသာ။

ပကတူပနိဿယ နှစ်မျိုး ရှိသည်တွင် အတိတ်ဖြစ်သော ဗလဝ ကုသိုလ် အကုသိုလ် စေတနာဟူသော ပကတူပနိဿယသည် နာနာက္ခဏိက ကမ္မပစ္စည်းတွင် ပါဝင်လေပြီး၍ အကြွင်းစုကိုသာ ဤအရာ၌ လိုအပ်၏၊

ပြုပြီးသော ဒါနမှု သီလမှု ဘာဝနာမှုကို စွဲ၍ လောဘ ဒေါသ မာန စသည် ဖြစ်ပွားသော သူတို့အား ဖြစ်ပြီးသော အတိတ်ကုသိုလ်

www.dhammaransi.com

သည် အကုသိုလ်ဖြစ်ပွားခြင်းငှာ ကျေးဇူးပြု၏။ ပြုလတ္တံ့သော ဒါနမှု သီလမှု ဘာဝနာမှုကိုစွဲ၍ လောဘ ဒေါသ မာန စသည် ဖြစ်ပွားသော သူတို့အား ဖြစ်လတ္တံ့သော အနာဂတ် ကုသိုလ်သည် အကုသိုလ် ဖြစ်ပွားခြင်းငှာ ကျေးဇူးပြု၏။

မိမိပြုပြီးသော အတိတ်အကုသိုလ်တို့ အတွက် အပါယ်သို့ကျမည်ကို ကြောက်လန့်၍ ဒါန သီလ ဘာဝနာ ဈာန်တရား မဂ်တရားတို့ကို အားထုတ်သောသူတို့အား အတိတ် အကုသိုလ်သည် ကုသိုလ်ဖြစ်ပွားခြင်းငှာ ကျေးဇူးပြု၏။ ပစ္စုပ္ပန်အကုသိုလ်တို့ ရှေ့သို့ ဖြစ်လတံ့သည်ကို ကြောက်လန့်၍ ဈာန်တရား မဂ်တရားကို အားထုတ်သော သူတို့အား အနာဂတ်အကုသိုလ်သည် ဈာန်တရား မဂ်တရား ဖြစ်ပွားခြင်းငှာ ကျေးဇူးပြု၏။

ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် ပကတူပနိဿယပစ္စည်းသည် အလွန် ဆန်းကြယ်၏၊ ဤဘွင် ကာလသုံးပါး ကာလဝိမုတ်ပစ္စည်းမျိုး ပြီး၏။

သဘာဂ ရှာရာသိ ပြီး၏။

——

သဟဇာတကြီး လေးပါး

ဤသဘာဂရာသိ၌ တည်၍ ၂၄ - ပစ္စည်းတို့၏ အခွင့်ကို အမြွက်မျှ ပြဆိုပေအံ့။

လူ့ဘုံမှာ တခုသောသာယာဘွယ်ကို အာရုံပြု၍ လောဘမူစိတ် ရှစ်ခုတွင် သောမနဿသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိက ပဌမစိတ်သည် ဇောကိစ္စ ၇ - ကြိမ် ဖြစ်ရာဝယ် ပဌမဇောအရိုက်၌ စိတ် ၁၊ စေတသိက် ၁၉၊ ပေါင်း သမ္ပယုတ္တဓမ္မ ၂၀ - ဖြစ်၏။

မီးတောက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် မီးတောက်မှ မီးရောင်အလင်းတွေ တိုက်ခန်းနှင့် အပြည့် ဖြစ်ပေါ်လာကဲ့သို့ ထို ၂၀ - သော သမ္ပယုတ္တဓမ္မကို ဥပါဒ်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ထို ၂၀ - တို့မှ စိတ္တဇရုပ် ကလာပ်တွေ ကိုယ်ခန္ဓာနှင့် အပြည့် ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ခန္ဓာငါးပါး ဖြစ်၏။

www.dhammaransi.com

ထို ၂၀ - တို့သည် မိမိတို့ အချင်းချင်းအားလည်းကောင်း၊ ထိုစိတ္တဇရုပ်ကလာပ်တို့အားလည်းကောင်း သဟဇာတကြီး လေးချက်တပြိုင်နက် တပ်ကုန်၏။ ကျေးဇူးပြုကုန်၏ ဟူလို။ (သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ)။

ထိုစိတ္တဇရုပ်ကလာပ်တို့၌ ပါရှိသော မဟာဘုတ် ၄ - ပါးတို့သည် ကလာပ်တူ မဟာဘုတ် အချင်းချင်းအားလည်းကောင်း၊ ကလာပ်တူ ဥပါဒါရုပ်တို့အားလည်းကောင်း သဟဇာတကြီးလေးချက် တပြိုင်နက် တပ်ကုန်၏။

သဟဇာတကြီး လေးပါး ပြီး၏။

သဟဇာတလတ် ၄ - ပါး

ထို ၂၀ - တို့သည် အချင်းချင်းအား အညမည၊ သမ္ပယုတ္တ ၂-ပစ္စည်း ပိုမို၍ တပ်ကုန်၏၊ ထိုစိတ္တဇရုပ်ကလာပ်တို့အား ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း ပိုမို၍ တပ်ကုန်၏။ ထိုစိတ္တဇရုပ်ကလာပ်တို့၌ ပါရှိသော မဟာဘုတ်လေးပါးတို့သည် ကလာပ်တူ မဟာဘုတ်အချင်းချင်းအား အညမညပစ္စည်း ပိုမို၍ တပ်ကုန်၏၊ ပိုမို၍ ဆိုသည်ကား — သဟဇာတကြီး ၄ - ပါး အပေါ်မှာ အပိုအမို လောင်းစွက်၍ ဆိုလိုသည်။ အကုသိုလ်အရာဖြစ်၍ ဝိပါကပစ္စည်း ကျန်ရှိ၏။

သဟဇာတလတ် လေးပါး ပြီး၏။

သဟဇာတငယ် ၇ - ပါး

ထို ၂၀ - တို့၌ —

(၁) လောဘ၊ မောဟ ဟူသော ဟေတုပစ္စည်းမျိုး ပါရှိ၏။

(၂) စိတ်၊ ဆန္ဒ၊ ဝီရိယ ဟူသော အဓိပတိပစ္စည်းမျိုး ပါရှိ၏။

(၃) စေတနာ ဟူသော ကမ္မပစ္စည်းမျိုး ပါရှိ၏။

www.dhammaransi.com

(၄) စိတ်၊ ဖဿ၊ စေတနာ ဟူသော အာဟာရပစ္စည်းမျိုး ပါရှိ၏။
(၅) စိတ်၊ ဝေဒနာ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ ဝီရိယ ဟူသော ဣန္ဒြိယ ပစ္စည်းမျိုး ပါရှိ၏။
(၆) ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ ဝေဒနာ၊ ဧကဂ္ဂတာ ဟူသော ဈာန ပစ္စည်းမျိုး ပါရှိ၏။
(၇) ဝိတက်၊ ဝီရိယ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဒိဋ္ဌိ ဟူသော မဂ္ဂပစ္စည်းမျိုး ပါ ရှိ၏။

ထိုဘရားတို့သည် သမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့အား လည်းကောင်း၊ ထိုစိတ္တဇ ရုပ်ကလာပ်တို့အားလည်းကောင်း မိမိတို့ပစ္စည်းပိုမို၍ တပ်ကုန်၏။ အဓိပတိပစ္စည်းမှာ အဓိပတိတပ်သောအခါမှ တခုခုသာ ရ၏။

သဟဇာတငယ် ၇ - ပါး ပြီး၏။

——

လောဘမူ ဒုတိယဇော စသည်တို့၌ လည်းကောင်း၊ လောဘစိတ်မှ ဟါးသော ခပ်သိမ်းသောစိတ်ဖြစ်မှုတို့၌ လည်းကောင်း ဤနည်းတူ သိလေ။ ဝိပါက်စိတ်မျိုး၌ ဝိပါကပစ္စည်း ပိုမိုမှုကို သိလေ။

ကာမ ရူပ ပဋိသန္ဓေဥပါဒ်၌ကား စိတ္တဇရုပ်ကလာပ်ဆိုရာ၌ ကမ္မဇရုပ် ကလာပ်ကို ဆိုလေ။ ထိုဥပါဒ်၌ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်တခုသည် ပဋိသန္ဓေနာမ် ခန္ဓာတို့နှင့် အပြန်အလှန်အားဖြင့် အညမည၊ ဝိပ္ပယုတ္တ ၂ - ပစ္စည်းပိုမို၍ ဆိုလေ။

သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌ရှိသော ခပ်သိမ်းသော ကမ္မဇရုပ်ကလာပ် ဥတုဇရုပ်ကလာပ် အာဟာရဇရုပ်ကလာပ်၊ ဗဟိဒ္ဓဝတ္ထုမျိုးတို့၌ဖြစ်သော ခပ်သိမ်းသော ဥတုဇရုပ်ကလာပ်တို့၌ ပါရှိသော မဟာဘုတ် ၄ - ပါးတို့သည် ကလာပ်တူ မဟာဘုတ်အချင်းချင်းအား သဟဇာတကြီး ၄ - ပစ္စည်း၊ အညမညပစ္စည်း၊ ဤငါးပစ္စည်း တပြိုင်နက် တပ်ကုန်၏။

ကလာပ်တူ ဥပါဒါရုပ်တို့အားမူကား သဟဇာတကြီး လေးပစ္စည်း သာ တပ်ကုန်၏။

သဟဇာတ ၁၅ - မျိုး စံပြချက် ပြီး၏။

www.dhammaransi.com

ဥပသဟဇာတ ၂–မျိုး စံပြချက်

ဥပသဟဇာတ ၂–မျိုး၌ ပဋိသန္ဓေ ပဝတ္တိ ကမ္မဇရုပ်ကလာပ် ကိုး စည်းမှာ ပါရှိသော ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေသည် ကလာပ်တူမဟာဘုတ် ဥပါဒါ ရုပ်တို့အား ဣန္ဒြိယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤ ၃-ပစ္စည်း တပြိုင်နက်တပ်၏။

ကာမဘုံ၌ သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်မှာ ခပ်သိမ်းသော ရုပ်ကလာပ် တို့၌ ပါရှိသော အဇ္ဈတ္တဩဇာ၊ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်သို့ ရောက်လာသော ထမင်းရေစာတို့၌ပါရှိသော ဗဟိဒ္ဓဩဇာတို့သည် ကလာပ်တူကလာပ်ကွဲ ဖြစ်ကုန်သော ခပ်သိမ်းသော အဇ္ဈတ္တရုပ်တို့အား အာဟာရ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤသုံးပစ္စည်း တပြိုင်နက် တပ်ကုန်၏၊ ဤသုံးပစ္စည်း၏ အစွမ်းသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကုန်၏။

ဥပသဟဇာတ ၂-မျိုး စံပြချက် ပြီး၏။

ဝတ္ထုပုရေဇာတ ၆–မျိုးစံပြချက်

ဝတ္ထုပုရေဇာတ ၆–မျိုး၌ စက္ခုဒွါရဝီထိ၌ မဇ္ဈိမာယုကဖြစ်သော စက္ခုဝတ္ထုရုပ်သည် စက္ခုဝိညာဏ်စိတ် စေတသိက်တို့အား 'ဝတ္ထုပုရေ၊ စုံခြောက်ထွေ'ဟူ၍ ဆိုခဲ့ပြီးသော ဝတ္ထုပုရေဇာတ ၆–ပစ္စည်း တပြိုင် နက် တပ်၏၊ ကြွင်းသော ဝတ္ထုရုပ်ငါးခုတို့မှာလည်း ဝီထိပိုင်းဘုံပိုင်းတို့၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အမှီစစ်တမ်းစုအတိုင်း ပဝတ္တိအခါ၌ ဝတ္ထုပုရေဇာတ ၆–မျိုး တပြိုင်နက် တပ်ပုံကို သိလေ။

ပဋိသန္ဓေအခါ၌ကား သဟဇာတဝတ္ထုသာ ရှိ၏၊ ပုရေဇာတ ဝတ္ထုမရှိ၊ ပဋိသန္ဓေနောင် ပထမဘဝင်မှ စ၍ ဝတ္ထုပုရေဇာတ ၆-မျိုးကို အမြဲ ရ၏။

ဝတ္ထုပုရေဇာတ ၆–မျိုး စံပြချက် ပြီး၏။

www.dhammaransi.com

အာရမ္မဏ ပုရေဇာတ ၃ - မျိုး စံပြချက်

အာရမ္မဏပုရေဇာတ ၃-မျိုး၌ ပဉ္စဒွါရဝီထိတို့၌ အတီတဘဝင်နှင့် အပြိုင်ဥပါဒ်သော ပဉ္စာရုံသည် ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း စိတ်စေတသိက်အပေါင်းတို့အား အာရမ္မဏကြီးနှင့် တကွ အာရမ္မဏပုရေဇာတ ၃-မျိုး တပြိုင်နက် တပ်၏။

ထိုအတူ ပဉ္စဝိညာဏ်စိတ် စေတသိက်အပေါင်းတို့အား၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုန်း စိတ်စေတသိက်အပေါင်းတို့အား။လ။ ဒုတိယ တဒါရုံ စိတ် စေတသိက် အပေါင်းတို့အား အာရမ္မဏကြီးနှင့်တကွ အာရမ္မဏပုရေဇာတ ၃ မျိုး တပြိုင်နက် တပ်၏။

ပစ္စုပ္ပန်နိပ္ဖန္နရုပ် ၁၈-ခုကို အာရုံပြုသော မနောဒွါရဝီထိတို့၌ လည်းကောင်း၊ ပစ္စုပ္ပန်ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်ကို အာရုံပြုသော မရဏာသန္နဝီထိ ပဋိသန္ဓေ ဘဝင်တို့၌ လည်းကောင်း၊ အာရမ္မဏကြီးနှင့်တကွ အာရမ္မဏ ပုရေဇာတ သုံးမျိုး တပြိုင်နက် ရပုံကို သိလေ။

အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယတို့ကိုလည်း ထိုက်ရာ သွင်း၍ ယူလေ။

အာရမ္မဏပုရေဇာတ ၃-မျိုး စံပြချက် ပြီး၏။

--

ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတ ၅-မျိုး စံပြချက်

ဝတ္ထာရမ္မဏ ငါးမျိုး၌ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ကာမဇော တဒါရုံ အဘိညာဒွေတို့သည် အကြင်အခါ၌ မိမိတို့မှီသော ဝတ္ထုကိုပင် အာရုံ ပြု၍ ဖြစ်ကြကုန်၏၊ ထိုအခါ၌ ထိုဝတ္ထုသည် ထိုစိတ်တို့အား 'ဝတ္ထုပုရေ၊ ငါးခုထွေ' ဟူ၍ ဆိုခဲ့သော ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတ ငါးပစ္စည်း တပြိုင်နက်တပ်၏၊ ဤပစ္စည်းကို မရဏာသန္နဝီထိ၌သာ ဆိုရိုးပြုကြကုန်၏။

ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတ ၅-မျိုး စံပြချက် ပြီး၏။

--

www.dhammaransi.com

ပစ္ဆာဇာတ ၄-မျိုး စံပြချက်

ပစ္ဆာဇာတ ၄-မျိုး၌ပဋိသန္ဓေနောင်ပထမဘဝင်စိတ်သည် ပဋိသန္ဓေ စိတ်မှာ ဖြစ်၍ လာခဲ့သော ပုရေဇာတရုပ်ကလာပ် အပေါင်းတို့အား ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းလေးချက် တပြိုင်နက် တင်၏၊ ဒုတိယ ဘဝင်စိတ်သည် ပထမဘဝင်မှာ ဖြစ်၍လာခဲ့သော ပုရေဇာတရုပ်ကလာပ် အပေါင်းတို့ အား ထိုပစ္စည်းလေးချက် တပြိုင်နက်တင်၏။

ဤနည်းအတိုင်း စုတိစိတ်ကျအောင် တဘဝလုံး သိလေ။

ပစ္ဆာဇာတ ၄-မျိုး စံပြချက် ပြီး၏။

အနန္တရ ၆-မျိုး စံပြချက်

အနန္တရငါးမျိုး တပြိုင်နက်တပ်ပုံ ထင်ရှားပြီ၊ အာသေဝနပစ္စည်းကို မူကား လောကီကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာဇောတို့၌သာရ၏၊ တခုတခု သော ဝီထိအတွင်း၌သာ ရှေးရှေးသော ဇောသည် နောက်နောက် သော အနန္တရဇောအား အနန္တရ ၆-ချက် တပြိုင်နက် တင်၏။

အနန္တရ ၆-မျိုး စံပြချက် ပြီး၏။

နာနာက္ခဏိက ကမ္မကြီး၊ အာရမ္မဏကြီး၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ၊ ပကတူပနိဿယကြီးတို့ကား သိသာကုန်ပြီ။

၂၄-ပစ္စည်း အမြွက် စံပြချက် ပြီး၏။

ခြောက်ရာသီ ဝေဘန်နည်း

၁၉၀။ နွာမ်လျှင် နာမ်အား၊ ခြောက်မျိုးပြား၊ ငါးပါး၊ နာမ် ရုပ်၄ှာ။

၁၉၁။ နာမ်လျှင် ရုပ်အား၊ မျိုးတပါး၊ နာမ်အား၊ ရုပ်ကား

www.dhammaransi.com

၆၀၀။ ပညတ်,နာမ်, ရုပ်၊ နာမ်အား ဒုက်၊ ဒုက်ဒုက် ကိုးမျိုးသာ။

ဒုက်ကား—နှစ်ခုအပေါင်းတည်း။

'နာမ်လျှင် နာမ်အား၊ ခြောက်မျိုးပြား' ဆိုသည်ကား=၂၄-ပစ္စည်းတို့တွင် ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန် နှစ်ပါးစုံ နာမ်သက်သက်ဖြစ်သော ပစ္စည်းမျိုးကား ခြောက်ပါးသာရှိ၏။ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ အာသေဝန၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဤခြောက်ပါးတည်း။

နာမ်လျှင် နာမ်ရုပ်နှစ်ပါးတို့အား ငါးပါးဆိုသည်ကား—ဟေတု၊ ကမ္မ၊ ဝိပါက၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ ဤငါးပါးတို့တည်း။

'နာမ်လျှင် ရုပ်အား၊ မျိုးတပါး' ဆိုသည်ကာ—ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းတည်း။

'နာမ်အား ရုပ်ကော' ဆိုသည်ကား—ပုရေဇာတပစ္စည်းတည်း။

'ပညတ်, နာမ်, ရုပ်၊ နာမ်အား ဒုက်' ဆိုသည်ကား—အာရမ္မဏ၊ ဥပနိဿယ နှစ်ပါးတည်း။

'ဒုက်ဒုက် ကိုးမျိုးသာ'ဆိုသည်ကား-ပစ္စည်းလည်း နာမ်ရုပ်နှစ်ပါး၊ ပစ္စယုပ္ပန်လည်း နာမ်ရုပ် နှစ်ပါးရသော ပစ္စည်းမျိုးကား ကိုးပါးသာတည်း။ အဓိပတိ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ဤကိုးပါးတို့တည်း။ ပစ္စည်းသရုပ် ဝေဘန်ခန်းနှင့် ရောနှော၍ သိလေ။

ခြောက်ရာသီ ဝေဘန်နည်း ပြီး၏။

ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းအကျဉ်းချုပ်

၆၀၁။ အာ, ဉ, ကံ, အတ်၊ လေးရပ် ဤတွင်၊ အကုန်ဝင်၊ ကုန်စင် ခွဲစိတ်ဖြာ။

အလုံးစုံသော ၂၄-ပစ္စည်းတို့ကို အကျဉ်းချုံး၍ ပေါင်းရုံးသည်

www.dhammaransi.com

ရှိသော အာရမ္မဏ၊ ဥပနိဿယ၊ ကမ္မ၊ အတ္ထိ၊ ဤ ၄-ပစ္စည်းတို့၌ အကုန်ဝင်ကြရကုန်၏။

ဝင်ပုံကား—အလုံးစုံသော သဟဇာတ ၁၅-မျိုး၊ ဥပသဟဇာတ ၂-မျိုး၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတ ၆-မျိုး၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတ ၃-မျိုး၊ ဝတ္ထာ-ရမ္မဏပုရေဇာတ ၅-မျိုး၊ ပစ္ဆာဇာတ ၄-မျိုး၊ ဤအလုံးစုံသော ပစ္စုပ္ပန်ပစ္စည်းမျိုးစုသည် အတ္ထိပစ္စည်း၌ အကုန်ဝင်၏။

အနန္တရအတိတ်မျိုးစုနှင့် ပကတူပနိဿယကြီးသည် ဥပနိဿယ၌ ဝင်၏။

အာရမ္မဏကြီး၊ ငယ်စုသည် အာရမ္မဏ၌ ဝင်၏။

နာနာက္ခဏိက အတိတ်စေတနာကံစုသည် ကမ္မ၌ဝင်၏။

ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း၊ အကျဉ်းချုပ် ပြီး၏။

အတ္ထပညတ် နာမပညတ်

၆၀၂။ နက်, နာမ် ပညတ်၊ နှစ်ပါးမှတ်၊ ခေါ်အပ်, ခေါ် ကြောင်းသိ။

အနက်ဟူသော အတ္ထပညတ်—၁၊ သဒ္ဒါဟူသော နာမပညတ်-၁ ဟူ၍ ပညတ် ၂—ပါး ရှိ၏။

ယင်းနှစ်ပါးတွင် အနက်ကား ခေါ်ဝေါ် အပ်သော ဒြပ်ဝတ္ထုမျိုး တည်း။ နာမ်ကား ခေါ်ဝေါ်ကြောင်းဖြစ်သော အမည်သညာ မျိုး တည်း။ (အတ္ထပညတ်၊ နာမပညတ် နှစ်ပါးအထူး။)

တဇ္ဇာပညတ် စသည် အပြား

၆၀၃။ တဇ္ဇုပါဒ်၊ သမူဟ်၊ သဏ္ဌာန် သန္တတိ။

၆၀၄။ ကာလံ, အဒ္ဓံ၊ အာကာသံ၊ ဒိသံ ဒေသာဒိ။

တဇ္ဇာပညတ်၊ ဥပါဒါပညတ်၊ သမူဟပညတ်၊ သဏ္ဌာနပညတ်၊

www.dhammaransi.com

သန္တတိပညတ်၊ ကာလပညတ်၊ အဒ္ဓါပညတ်၊ အာကာသပညတ်၊ ဒိသာပညတ်၊ ဒေသပညတ် စသည် အတ္ထပညတ်အပြား အလွန်များပြား၏။

ပရမတ္ထကြိယာသည် တဇ္ဇာပညတ် မည်၏။

ပရမတ္ထဓမ္မတို့ကိုစွဲ၍ ထင်မြင်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ၊ သစ်ပင်၊ ချုံ၊ နွယ် စသည်သည် ဥပါဒါပညတ် မည်၏။

တစုတခဲအားဖြင့် တည်ရှိသော အစိတ်စိတ်တို့ကို တခုတည်းပြု၍ ထင်မြင်အပ်သော ပညတ်မျိုးသည် သမူဟပညတ် မည်၏။

တပြိုင်နက် ဖြစ်ကြ တည်ရှိကြကုန်သော အစိတ်အစိတ်တို့ကို တခုတည်းပြု၍ အလုံး အပြား အဝန်း အဝိုင်း အရှည် အတို အကြီး အငယ် စသည်ဖြင့် ထင်မြင်အပ်သော ပညတ်မျိုးသည် သဏ္ဌာနပညတ် မည်၏။

ရှေ့နောက် စဉ်ဆက် ဖြစ်ကြ တည်ကြကုန်သော အစိတ်အစိတ်တို့ကို တခုတည်းပြု၍ ဤ ဝတ္ထုပင်ဟု ထင်မြင်အပ်သော ပညတ်မျိုးသည် သန္တတိပညတ် မည်၏။

ဤပညတ်စုကား ပရမတ္ထဝတ္ထုနှင့် အလွန်နီးစပ်သော ပညတ်စု တည်း။

ခဏငယ်မှစ၍ နေ့ ရက် ပက္ခ လ နှစ် ကပ် ကမ္ဘာ အစဉ်သည် ကာလ ပညတ်တည်း။

ဆန် နှမ်း မုယော လက်သစ် မိုက် ထွာ တောင် တာ ဥသဘတို့မှ စ၍ ရှည် တို ဝေး နီး ခရီးအစဉ်သည် အဒ္ဓါပညတ် မည်၏။

အပေါက် လိုဏ် တွင်း ဟင်းလင်းပြင် ကောင်းကင် ပညတ်သည် အာကာသ ပညတ် မည်၏။

အရှေ့ အနောက် စသော အရပ်ဆယ်မျက်နှာသည် ဒိသာ ပညတ် မည်၏။

ကုန်းအရပ် ကြည်းအရပ် ရွာအရပ် တောအရပ် အစရှိသော ဒေသ ဌာနမျိုးသည် ဒေသပညတ် မည်၏။

www.dhammaransi.com

ဝိဇ္ဇမာန - အဝိဇ္ဇမာန ပညတ်များ

၆၀၅။ အဝိဇ္ဇမာန်၊ ဝိဇ္ဇာမာန်၊ နာမ်ဥ နှစ်ပါးသိ။

၆၀၆။ ပုဒ်ချင်း တဖန်၊ တွဲယှက်ပြန်၊ နာမ်ဥ ခြောက်ပါးရှိ။

နာမပညတ်သည် ဝိဇ္ဇမာနပညတ်၊ အဝိဇ္ဇမာနပညတ် ဟူ၍ ၂-ပါး ရှိ၏။

အဟုတ်ရှိသော ပရမတ္ထမွေတို့၏ အမည်သည် ဝိဇ္ဇမာန ပညတ် မည်၏။

အဟုတ်မရှိ သမ္မုတိမျှသာ ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ မိန်းမ၊ ယောကျ်ား စသည်တို့၏ အမည်သည် အဝိဇ္ဇမာနပညတ် မည်၏။

နာမပညတ် ၆-ပါး

ပုဒ် ၂ ခု တွဲရာ၌ (၁) ရှိ နှင့် ရှိချင်း (၂) မရှိ နှင့် မရှိချင်း (၃) ရှိ နှင့် မရှိ (၄) မရှိ နှင့် ရှိ ဟူ၍ ၄-ပါး ဖြစ်ပြန်၏။ စက္ခုဝိညာဏ်ကား ရှိချင်းတွဲမှုတည်း။ ရာဇပုတ္တကား မရှိချင်း တွဲမှုတည်း။ သီလဝါ၊ သီလ ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကား ရှိ နှင့် မရှိ တွဲမှုတည်း။ မိန်းမ၏ အသံ၊ ယောကျ်ား၏ အသံ စသည်ကား မရှိ နှင့် ရှိ တွဲမှုတည်း။ မူလ နှစ်ပါးနှင့် ပေါင်းသော် နာမပညတ် ၆-ပါး ဖြစ်၏။

အနုဗန္ဓက ဝိထိ ၄-ပါး ၆-ပါး

၆၀၇။ အတ္ထံ, နာမံ၊ ကဟဏံ၊ ဝဒန် စဉ်တိုင်းသိ။

၆၀၈။ နာမံ, အတ္ထံ၊ ဂဟဏံ၊ သုဏန် စဉ်တိုင်းသိ။

'ဝဒန်' ကား ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ပြောသူကို ယူ။

'သုဏန်' ကား သုဏန္တပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ နာသူကို ယူ။

ပြောသူ၏ သိမှုမှာ အနုဗန္ဓက ၄-ဝိထိတွင် အတ္ထဂ္ဂဟဏ-ဝိထိဖြင့် အတ္ထ ပညတ်ကို၊ နာမဂ္ဂဟဏဝိထိဖြင့် နာမပညတ်ကို အစဉ်အတိုင်း သိလေ။

www.dhammaransi.com

အပြောကို နာ၍ သိမှုမှာ နာမဂ္ဂဟာဏဝီထိ ရှေး၊ အတ္ထဂ္ဂဟာဏဝီထိ နောက် ဖြစ်၏။ ဝီထိပိုင်းနှင့် ပြန်၍ နှိုးနှောလေ။

၆၀၉။ ဝိညတ်, အလို၊ နှစ်မျိုးကို၊ ထိုနှင့် ဆိုင်ရာထည့်။

ဝိညတ်သိ၊ အလိုသိ ၂—ပါးမျိုးမှုကား ဆိုင်ရာအနုဗန္ဓကတို့မှာ ထည့်သွင်း၍ သိလေ။

တဦးသူက လက်ယပ်ခေါ်၏။ အခြားသူက ငါ့ကိုလာစေလို၍ ခေါ်သည်ဟု သိ၏။ ဤ၌ ကာယဝိညတ်သိ၊ အလိုသိ ၂-ပါး ပါရှိ၏။ တဦးသူက နှုတ်နှင့်ခေါ်၏။ တဦးသူက ငါ့ကို လာစေလို၍ ခေါ်သည်ဟု သိ၏။ ဤ၌ ဝစီဝိညတ်သိ၊ အလိုသိ ၂—ပါး ပါရှိ၏။ ဤကဲ့သို့ ကိုယ်အင်္ဂါနှင့် ပြ၍ အလိုဆန္ဒကို သိကြရာဌာန၊ နှုတ်အင်္ဂါနှင့်ပြောဆို၍ အလိုသဘောကို သိကြရာ ဌာနတို့၌ စက္ခုဒွါရ သောတဒွါရ အနုဗန္ဓက ၄-ဝီထိတို့၌ ဝိညတ်သိဝီထိ၊ အလိုသိ ဝီထိတို့ကို ဖြည့်စွက်ထည့်လောင်း၍ အနုဗန္ဓက ၆—ဝီထိဖြစ်မှုကို သိလေ ဟူလိုသည်။

ပရမတ္ထ, သမ္မုတိ သစ္စာ ၂—ပါး

၆၁၀။ စိတ်, စေတသိက်၊ ရုပ်, နိဗ္ဗာန် လေးရပ်၊ ပရမတ်သစ္စာ
ပညတ်မှာ၊ သစ္စာ သမ္မုတိ။

သစ္စာသည် ပရမတ္ထသစ္စာ၊ သမ္မုတိသစ္စာ ဟူ၍ ၂—ပါးရှိ၏၊ ထိုတွင် စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန် ဟူသော ပရမတ္ထတရား လေးပါးသည် ကြုံခြင်း၊ တွေ့ထိခြင်း၊ ခံစားခြင်း၊ မှတ်ခြင်းအစရှိသော အသီးအသီးသော သဘောနှင့်တကွ ရှိကြသည်အမှန်ဖြစ်၍ ပရမတ္ထသစ္စာ မည်၏။

ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါအစရှိသော ပညတ်မျိုးသည် သဘောနှင့်တကွ အသီးအခြား ရှိကြသည်မဟုတ်။ ထိုသို့ မဟုတ်သော်လည်း လောကီဘုံသားလူအများတို့ အရှိအမှန်ပြု၍ သမုတ်ကြသောကြောင့် အရှိအမှန် ပြု၍ ပြောဆိုသော်လည်း မုသာဝါဒ မဖြစ်။ သစ္စာပါရမီ၊ ဝိရတိသီလစသည် ဖြစ်၏။ ဤသို့ လောကသမ္မုတိ၏ အစွမ်းဖြင့် အရှိအမှန် ဖြစ်ရ

သော ပညတ်မျိုးသည် သမ္မုတိသစ္စာ မည်၏။ ဤသို့ သစ္စာ ၂-ပါး ရှိ၏။

သမ္မာဒိဋ္ဌိ ၂-မျိုး

သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် လောကီသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သာသနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဟူ၍ ၂-ပါး ရှိ၏။ ''ကမ္မဿကာ သတ္တာ ကမ္မဒါယာဒါ ကမ္မယောနီ ကမ္မဗန္ဓူ ကမ္မပဋိသရဏာ'' စသည်ဖြင့် လည်းကောင်း—

''အတ္ထိ ဒိန္နံ၊ အတ္ထိ ယိဋ္ဌံ၊ အတ္ထိ ဟုတံ'' စသည်ဖြင့် လည်းကောင်း လာသော ကံ ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် လောကီ **သမ္မာဒိဋ္ဌိ** မည်၏။

ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်လျှင် အရာရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် သာသနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ မည်၏။

သတ္တဝါတို့သည် လောကီသမ္မာဒိဋ္ဌိ၌ ကောင်းစွာတည်၍ လူ့ချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာ ဗြဟ္မာချမ်းသာတို့ကို ရနိုင်ကြကုန်၏။ သာဝကပါရမီ ပစ္စေကပါရမီ သဗ္ဗညုပါရမီတို့ကို ရနိုင်ကြကုန်၏၊ အဆုံး၌ မြဲ၍ သာသနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၌ ကောင်းစွာတည်၍ သာဝကဗောဓိ ပစ္စေကဗောဓိ သဗ္ဗညု ဗောဓိသို့ ရောက်ကြကုန်၏။

လောကီ သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် သမ္မုတိသစ္စာလျှင် အရာရှိ၏။

သာသနာသမ္မာဒိဋ္ဌိသည် ပရမတ္ထသစ္စာလျှင် အရာရှိ၏။

သမ္မုတိသစ္စာကို အလွတ်ပယ်ခဲ့လျှင် ထိုသူမှာ လောကီ သမ္မာဒိဋ္ဌိ အလင်းကွယ်ပျောက်၏။ ''နတ္ထိ ဒိန္နံ၊ နတ္ထိ ယိဋ္ဌံ၊ နတ္ထိ ဟုတံ'' အစရှိသည် ဖြင့် လာသော ကံ ကံ၏ အကျိုးကို လုံးလုံးပယ်သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ မှောင်တွင်းသို့ ရောက်၏။ သုဂတိလင်း ပါရမီလမ်း ဗောဓိလမ်း အကုန် ပိတ်၏။ အပါယ်ဘုံလမ်းသာ ဟင်းလင်းပွင့်၏။

ပရမတ္ထသစ္စာကို ပယ်ခဲ့လျှင် ထိုသူမှာ သာသနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ အလင်းမှ **အပ** ဖြစ်၏။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ သဿတဒိဋ္ဌိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိမှောင်တွင်းမှ မထွက်ရ။

www.dhammaransi.com

ဗောဓိ ၃–ပါး တံခါးအကုန်ပိတ်၏။ သံသရာ တလမ်းသာ ဟင်းလင်းပွင့်၏။ ထိုကြောင့် လောကီသမ္မာဒိဋ္ဌိ အလင်း၌ ကောင်းစွာ တည်၍သာ သန္တာသမ္မာဒိဋ္ဌိ အလင်းသို့ ရောက်ခြင်းငှာ စိတ် စေတသိတ် ရုပ်နိဗ္ဗာန်ဟူသော ပရမတ္ထသစ္စာ ကြုံခဲစွာကို လေ့လာအားထုတ်ကြကုန်ရာသတည်း။

* ပိဋကပေါင်း ရှစ်ဆယ်၊ လက်ခြယ်၊ ဤဝယ် ပန္နည်းပြီး။

ပန္နည်းပိုင်း ပြီး၏။

—

www.dhammaransi.com

၉-ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း

သီလဝိသုဒ္ဓိ

၆၁၁။ အဓိသီလ၊ စိတ္တ, ပညာ၊ သာသနာ၊ သိက္ခာ သုံးပါး မှတ်။

မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်မြတ်ကြီးသည် အဓိသီလသာသနာ တော်မြတ်ကြီး တပါး၊ အဓိစိတ္တသာသနာမြတ်ကြီးတပါး၊ အဓိပညာ သာသနာတော်မြတ်ကြီးတပါး ဟူ၍ သာသနာတော် သုံးပါးရှိ၏။ သိက္ခာသုံးပါးလည်း ခေါ်၏။ အဓိသီလသိက္ခာ၊ အဓိစိတ္တသိက္ခာ၊ အဓိပညာသိက္ခာ ဟူ၍ ဆိုလေ။

ဤ သာသနာတော်သုံးပါး၏ အခွင့်ကား ကိလေသာတို့ကိုပယ်သတ်မှုတည်း။ ဤကိုယ်ခန္ဓာ၌ ကိလေသာ အသိုက်အအုံသည် ဝီတိက္ကမဘုံကြီး တပါး၊ ပရိယုဋ္ဌာနဘုံကြီး တပါး၊ အနုသယဘုံကြီး တပါး ဟူ၍ ဘုံကြီး သုံးပါးရှိ၏။ နိုင်ငံကြီး သုံးပါးလည်း ဆိုရ၏။ တိုက်ကြီး သုံးတိုက်လည်း ဆိုရ၏။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် ကာယကံ ဝစီကံ နှစ်ပါးသည် ဝီတိက္ကမ ဘုံကြီး မည်၏။

မနောကံစုသည် ပရိယုဋ္ဌာနဘုံကြီး မည်၏။

ကံသုံးပါးအဖြစ်သို့ မရောက်မူ၍ အနမတဂ္ဂသံသရာ၌ ကိုယ်ခန္ဓာအစဉ်မှာ နိစ္စသာဝရ တည်ထောင် ကိန်းဝပ် စည်ကား ပွားစီး၍နေသော အသိုက်အအုံကြီးသည် အနုသယဘုံကြီး မည်၏။ ၆-ဒွါရတို့မှာ အာရုံ ထိခိုက်လာတိုင်း ကိလေသာမီး တောက်ရန် ကံသုံးပါး ဖြစ်ပေါ်ရန် အမြစ်မူလ ဗီဇအသိုက်အအုံကြီး ဟူလို။ ထိုဘုံကြီးမှ မနောကံတို့ ဖြစ်လာရကုန်၏။ မနောကံတို့မှ ကာယကံ၊ ဝစီကံတို့ ဖြစ်လာရကုန်၏။

ဤ ကိုယ်ခန္ဓာကြီးသည် မီးခြစ်ဆေးခဲကြီးနှင့် တူ၏။ အနုသယနိုင်ငံကြီးသည် မီးခြစ်ဆေးခဲကြီး၌ အငြိမ့်တည်ရှိသော မီးဓာတ်မျိုးနှင့်

www.dhammaransi.com

တူ၏။ အာရုံနှင့်တွေ့၍ စိတ်နှလုံးမှာ ကိလေသာထကြွမှုသည် ကော်ပတ်နှင့် တိုက်၍ မီးခြစ်မှာ မီးတောက်သည်နှင့်တူ၏။ ကိုယ်အင်္ဂါ နှုတ်အင်္ဂါ လွှာ်ရှားသောင်းကြမ်းမှုသည် ထိုမီးဘောက်မှ ဝတ္ထုတပါးသို့ မီးကူး၍ အိမ်ဆာ ဝင်းခြံကို လောင်သည်နှင့်တူ၏။ လောဘဘုံကြီးသုံးပါး၊ ဒေါသဘုံကြီးသုံးပါး၊ မောဘဘုံကြီးသုံးပါး၊ ဒိဋ္ဌိဘုံကြီးသုံးပါး စသည်ဖြင့် အသီးအသီး ဘုံကြီးသုံးပါးစီ ရှိကြ၏။

အဓိသီလသာသနာသည် ကိလေသာတို့၏ ဝီတိက္ကမ နိုင်ငံကြီးကို ဖျက်ဆီးရန် လက်နက်မျိုးတည်း။

အဓိစိတ္တသာသနာသည် ပရိယုဋ္ဌာနနိုင်ငံကြီးကို ဖျက်ဆီးရန် လက်နက်မျိုးတည်း။ အဓိပညာသာသနာသည် အနုသယနိုင်ငံကြီးကို ဖျက်ဆီးရန် လက်နက်မျိုးတည်း။ ဤအနုသယနိုင်ငံကြီး အကုန်ပျက်စီးမှ ကိလေသာမျိုးပြတ်သည်။ ကိလေသာမျိုးပြတ်မှ ကံ ၃-ပါး ကျွတ်လွှာ်သည်။ ကံ ၃-ပါး ကျွတ်လွတ်မှ ဝဋ္ဋဒုက္ခ ချုပ်ငြိမ်းသည်။

မြတ်စွာဘုရားတို့၏ သာသနာ၌ကား အနုသယနိုင်ငံကြီးကို ဖျက်ဆီးမှုသည်သာ လိုရင်းပဓာနတည်း။ ထိုနိုင်ငံကြီးကို ဖျက်ဆီးခြင်းငှာ ရှေးဦးစွာ သီလကို ဖြည့်ကျင့်မှု၊ သမထကို ပွားများမှုတို့ဖြင့် ပြင်ပအရံ နိုင်ငံနှစ်ရပ်တို့ကို သုတ်သင်ရှင်းလင်းပြီးမှ ဘုရားသာသနာတော်တွင်းမှာ လိုရင်းပဓာနဖြစ်သော အနုသယနိုင်ငံကြီးသို့ ချဉ်းနင်းခွင့် သာလေသတည်း။ (ဤကား-ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း၏ အချက်အချာ သာသနာဘော်ကြီး ၃-ပါး၏ အခွင့်ကို ပြဆိုခန်းတည်း။)

နိစ္စသီလ နှင့် အမွှမ်းတင်သီလ

၆၁၂။ အာဒိဗြဟ္မ၊ စရိယနှင့်၊ ထိုမှ တစ်၊ အာဇိဝသမာစာရိက၊ ဤနှစ်ဝ၊ သီလ သာသနာ။

မဂ်လေးပါးသည် ဗြဟ္မစရိယ မည်၏။ ထိုမဂ်လေးပါးကိုယခုဘဝ ရလိုရောက်လိုသော သူတို့အား ရှေးဦးစွာ နိစ္စသီလအဖြစ်နှင့် ထူထောင် ဖြည့်ကျင့်အပ်သော သီလမျိုးသည် အာဒိဗြဟ္မစရိယသီလမည်၏၊ ထို

www.dhammaransi.com

အပေါ်တွင် အမှမ်းတင်ဖြစ်သော သီလမျိုးသည် အာဘိသမာစာရိက သီလမျိုး မည်၏။

၆၁၃။ အာဇီဝဋ္ဌ၊ အကျဉ်းပြု၊ ပြဟ္မ အာဒိသာ။

အကျဉ်းအားဖြင့် ပြဆိုသည်ရှိသော် အာဇီဝဋ္ဌမက သီလသည် **အာဒိ** ဗြဟ္မစရိယသီလ မည်၏။ ရဟန်းတို့၏ ၂၂၇-ပါးသော သိက္ခာပုဒ်သီလစုသည် ဤအာဇီဝဋ္ဌမကသီလ၌ အကျုံးဝင်သောကြောင့် အကျဉ်းပြုဟူ၍ ဆိုသတည်း။

၆၁၄။ ကာယ သုံးလီ၊ လေး ဝစီ၊ အာဇီ ရှစ်သမာ။

ကာယသုစရိုက် ၃-ပါး၊ ဝစီသုစရိုက် ၄-ပါး၊ ၇-ပါး ဖြင့်၏၊ ယင်း **၇-ပါးမှာ** ရှစ်ခုမြောက် သမ္မာအာဇီဝဖြင့်၍ အာဇီဝဋ္ဌမက ခေါ်သည်။ **မနောသုစရိုက်**သုံးပါး ကျန်ရှိသည်မှာ အဘိဇ္ဈာ အဗျာပါဒ သမ္မာဒိဋ္ဌိ တို့၏ ဆိုင်ရာဖြစ်၍ ကျန်ရှိလေသည်။

၆၁၅။ ကျင့်ဝတ်ဓုတင်၊ အမှမ်းတင်၊ ဖြူစင် ဘိသမာ။

ရဟန်းတို့၌ ဥပဇ္ဈာယဝတ် အာစရိယဝတ် အစရှိသော ကျင့်ဝတ်တရားစု ဓုတင်တေရသစုသည် အာဒိဗြဟ္မစရိယပေါ်တွင် အမှမ်းတင်ဖြစ်သော အာဘိသမာစာရိကသီလ မည်၏။ လူတို့၌ ရှစ်ပါးသော ဥပေါသထသီလ၊ ဆယ်ပါးသီလ၊ အချို့သော ပုဂ္ဂလိကသီလများသည် **အာဘိသမာ**စာရိကပင်တည်း။

၆၁၆။ ပါတိမောက္ခ၊ သံဝရနှင့်၊ ဇီဝပါရိ၊ သုဒ္ဓိ တလစ်၊ ပစ္စယ သန်၊ နိဿိတ်တံတည့်၊ ခြောက်တန် ဇာခြေ၊ လုံခြုံစေမှု၊ သုဒ္ဓိစု၊ စတု လေးလီဖြာ။

ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ၊ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ၊ ပစ္စယသန္နိဿိတသီလ၊ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ ဟူ၍ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလ ၄-ပါး ဖြစ်၏။ ထို ၄-ပါးတို့တွင် ရှေ့ ၂-ပါးကား အာဒိဗြဟ္မစရိယ သီလမျိုးတည်း။

နောက် ၂-ပါးကား အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ မျိုးတည်း။ အဓိသီလ သိက္ခာ သာသနာ အကျဉ်းချုပ် သီလဝိသုဒ္ဓိအခန်း ပြီး၏။

သီလဝိသုဒ္ဓိ အကျဉ်းချုပ် ပြီး၏။

စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ

ကမ္မဋ္ဌာန်း - ၄၀

ကသိုဏ် ၁၀-ပါး ၆၁၇။ မြေ, ရေ, မီး, လေ၊ ညို, ရွှေ, နီ, ဖြူ၊
ပေါက်, လင်း, ဟူ၊ ဆယ်ဆူ ကသိဏာ။

မြေ ကသိုဏ်း၊ ရေ ကသိုဏ်း မီး ကသိုဏ်း၊ လေ ကသိုဏ်း၊ အဆင်းညို ကသိုဏ်း၊ အဆင်းဝါကသိုဏ်း၊ အဆင်းနီကသိုဏ်း၊ အဆင်းဖြူကသိုဏ်း၊ ပြတင်းပေါက်စသော ကောင်းကင်ပေါက်ကသိုဏ်း၊ တိုက်နံရံ စသည်၌ ထင်သော နေရောင်ကွက် လရောင်ကွက် မီးရောင်ကွက် အစရှိသော အရောင်အလင်း ကသိုဏ်း။ (ကသိုဏ်းဆယ်ပါး။)

အသုဘ ၁၀-ပါး ၆၁၈။ ရောင်, ညို, ပြည်, ပြတ်၊ ခဲအပ်, ပစ်
ထား၊ ထား ဖြတ်ပစ်ရေး၊ သွေးယို,
ပိုးစု၊ အရိုးစု၊ ဆယ်ခု အသုဘာ။

ဖူးဖူး ရောင်သောသူကောင် ၁၊ ပုပ်၍ညို၍နေသော သူကောင် ၁၊ ပြည်ယို၍နေသော သူကောင် ၁၊ အလယ်၌ ပြတ်၍ ၂-ပိုင်းနေသော သူကောင် ၁၊ ခွေး မြေခွေး ခဲထားအပ်သော သူကောင် ၁၊ ခဲ၍ ထိုထို နေရာ၌ ပစ်ထားအပ်သော သူကောင် ၁၊ ကျီးခြေသဏ္ဌာန် စသည်ဖြင့် ထားလက်နက်နှင့် ခုတ်ဖြတ်၍ ပစ်ထားအပ်သော သူကောင် ၁၊ ယိုသော သွေးရှိသော သူကောင် ၁၊ ပိုးလောက်တို့ဖြင့် ပြည့်သော သူကောင် ၁၊ အရိုးစုမျှသာဖြစ်သော သူကောင် ၁။ (အသုဘ ၁၀-ပါး။)

အနုဿတိ ၁၀-ပါး ၆၁၉။ ဗုဒ်, ဓမ်, သံ, သီ၊ စာဂီ, ဒေ-
ဝတာ၊ [illegible]ဥပ၊ မရဏ နှင့်၊
ကာယဂတာ၊ အာနာပါ၊ ဆယ်
ဖြာ နုဿတိ။

www.dhammaransi.com

ဗုဒ္ဓါနုဿတိ၊ ဓမ္မာနုဿတိ၊ သံဃာနုဿတိ၊ သီလာနုဿတိ၊ စာဂါ နုဿတိ၊ ဒေဝတာနုဿတိ၊ ဥပသမာနုဿတိ၊ မရဏာနုဿတိ၊ ကာယ ဂတာသတိ၊ အာနာပါနဿတိ။ (အနုဿတိ ဆယ်ပါး)

အပ္ပမညာ ၄-ပါး ၆၂၀။ မေ, က, မု, ဥ၊ ဗွားများမှု၊ လေးခု ပမညာ။

မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ ဥပေက္ခာ။ (အပ္ပမညာလေးပါး။)

ပဋိကူလသညာ ၁-ပါး ၆၂၁။ အာဟာရတွင်၊ ရွံဘွယ်လျှင်၊ မှတ်ထင် ကော် သညာ။

ကေသညာ ၁ ·ပါး။ (အာဟာရေ ပဋိကူလသညာ ခေါ်သည်။)

ဝဝတ္ထာန် ၁-ပါး ၆၂၂။ ဓာတ်ကြီးလေးခု၊ ပိုင်းခြားမှု၊ စတု- ဝဝတ္ထာ။

စတုဓာတု ဝဝတ္ထာန် တပါး။

အာရုပ္ပ ၄—ပါး ၆၂၃။ အာ, ဝိဉ်, အာ, နေ၊ ဤခုလေးထွေ၊ မှတ်လေ အရူပါ။

အာကာသာနဉ္စာယတန၊ ဝိညာဏဉ္စာယတန၊ အာကိဉ္စညာယတန၊ နေဝသညာနာသညာယတန။ (အရူပ ၄—ပါး။)

ကမ္မဋ္ဌာန်း ၄၀—ပြီး၏။

စရိုက် ၆—ပါး နှင့် သပ္ပာယ အပြား

၆၂၄။ ရာ, ဒေါ, မော, ဝိ၊ သဒ်, ဗုဒ္ဓိ၊ စရိ ဤခြောက်ဖြာ။

ရာဂစရိုက်၊ ဒေါသစရိုက်၊ မောဟစရိုက်၊ ဝိတက်စရိုက်၊ သဒ္ဓါစရိုက်၊ ပညာစရိုက် ဟူ၍ စရိုက်ခြောက်ပါး။

၆၂၅။ အသု, ကာယ၊ ဆယ့်တဝ၊ ရာဂ လျော်လှစွာ။

အသုဘဆယ်ပါး၊ ကေသာ လောမာ စသော ကာယဂတာဒွာသ

တပါး ဤတဆယ့်တပါးသော ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် ရာဂစရိုက် နှင့် လျော်၏။

၆၂၆။ အဆင်း, မည်၊ ရှစ်ဌာန၊ ဒေါသ လျော်လှစွာ။

အညို-အရွှေ-အနီ-အဖြူ ဟူသော ဝဏ္ဏကသိုဏ်းလေးပါး၊ အပ္ပမညာ လေးပါး။ ဤကမ္မဋ္ဌာန်း ရှစ်ဌာနသည် ဒေါသစရိုက်နှင့် လျော်၏။

၆၂၇။ အာနာပါန၊ အလျော်ကျ၊ မောဟ, ဝိတက်သာ။

အာနာပါနသည် မောဟစရိုက်၊ ဝိတက်စရိုက်တို့နှင့် လျော်၏။

၆၂၈။ မရဏနှင့်၊ ဥပသမာ၊ သညာ တတန်၊ ဝဝတ္ထာန်၊ လေးတန် ဗုဒ္ဓိသာ။

မရဏာနုဿတိ၊ ဥပသမာနုဿတိ၊ ပဋိကူလသညာ၊ စတုဓာတုဝဝတ္ထာန်၊ ဤလေးပါးသည် ပညာစရိုက်နှင့် လျော်၏။

၆၂၉။ နုဿတိ ဆ၊ သဒ္ဓါကျ၊ သေသ အားလုံးသာ။

ဗုဒ္ဓါနုဿတိစသော ကြွင်းသော အနုဿတိခြောက်ပါးသည် သဒ္ဓါ စရိုက်နှင့် အလျော်ကျ၏။

ကြွင်းသော ကသိုဏ်းခြောက်ပါး၊ အရူပလေးပါး၊ ဤဆယ်ပါးတို့ သည် အလုံးစုံသော စရိုက်ခြောက်ပါးတို့နှင့် သင့်လျော်ကုန်၏။

၆၃ဝ။ ကသိုဏ်ကြီးမှု၊ မောဟ ယှု၊ ငယ်မှု ဝိတက်သာ။

ကောက်နယ်တလင်းနှင့် စသည်ဖြင့် ကြီးသော ကသိုဏ်းဝန်းသည် မောဟစရိုက်နှင့် လျော်၏။ တထွာလေးသစ်မျှ ငယ်သော ကသိုဏ်းဝန်း သည် ဝိတက်စရိုက်နှင့် လျော်၏။

သပ္ပာယအဖြာ ပြီး၏။

---

www.dhammaransi.com

နိမိတ်အပြား

၆၃၁။ ပရိကမ္မ၊ ဥဂ္ဂဟတည့်၊ ပဋိဘာဂ၊ ဤသုံးဖြာ၊ ထင်လာ နိမိတ်တည်း။

ထိုကသိုဏ်း စသည်တို့၌ ရှုသောအခါ ရှေးဦးစွာ စက္ခုဒွါရမှာ ထင်မြင်သော ပရိကမ္မနိမိတ်တပါး၊ ထိုနောင် မနောဒွါရတွင် ထင်မြင်စွဲမြဲသော ဥဂ္ဂဟနိမိတ်တပါး၊ ထိုနောင် ထိုဥဂ္ဂဟနိမိတ်မှ ကျွတ်လွတ်၍ ထိုဥဂ္ဂဟနိမိတ်အသွင် အလွန်ကြည်လင်စွာ ထင်မြင်သော ပဋိဘာဂနိမိတ်တပါး ဟူ၍ နိမိတ်အာရုံအပြား သုံးပါး ရှိ၏။

၆၃၂။ လေးဆယ်လုံးမှာ၊ ရှေ့နှစ်ဖြာ၊ လျော်စွာရသတည်း။

၆၃၃။ ကသိုဏ်း, သုဘာ၊ ကာ, အာနာ၊ ပဋိဘာဂတည်း။

ပရိကမ္မနိမိတ်၊ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ဟူသောရှေ့ပြေးနိမိတ်နှစ်ပါးကို ကမ္မဋ္ဌာန်း ၄၀-လုံးမှာ လျော်စွာ ရနိုင်၏။ ပဋိဘာဂနိမိတ်ကိုမူကား ကသိုဏ်း ၁၀-ပါး၊ အသုဘ ၁၀-ပါး၊ ကာယဂတာသတိတပါး၊ အာနာပါနတပါး၊ ဤ ၂၂-ပါးတို့၌သာရနိုင်၏၊ ကြွင်းသော ကမ္မဋ္ဌာန်း ၁၈-ပါးတို့၌ မရနိုင်။

နိမိတ်အပြား ပြီး၏။

ရူပဈာန် ၅-ပါး

ဘာဝနာ ၃-ပါး နှင့် နိမိတ် ၃-ပါး

၆၃၄။ ပရိ, ဥပစာ၊ အပ္ပနာ၊ သုံးတန် ဘာဝနာ။

ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာ ပွား၊များသော ဘာဝနာသမာဓိသည် ပရိကမ္မဘာဝနာ၊ ဥပစာရဘာဝနာ၊ အပ္ပနာဘာဝနာ ဟူ၍ အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်ပွား၍သွားသော ဘာဝနာသုံးပါး ရှိ၏။

www.dhammaransi.com

၆၃၅။ ပရိ, ဥဂ်မူ၊ ပဋိယူ၊ ဘာမူ-ဥ, အပ်, သာ။

နိမိတ် ၃-ပါးနှင့် ဘာဝနာ ၃-ပါးကို ဖက်တွဲပုံကား-ပရိကမ္မနိမိတ်၊ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်နှစ်ပါး၌ ပရိကမ္မဘာဝနာသည် ဖြစ်၏။ ပဋိဘာဂနိမိတ်၌ ဥပစာရဘာဝနာ၊ အပ္ပနာဘာဝနာ နှစ်ပါးသည် ဖြစ်၏။ ဤသို့ ဖက်တွဲလေ ဟူလို။ ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို 'ဘာမူ' ဆိုသည်။

ဘာဝနာ ၃-ပါးနှင့် ကမ္မဋ္ဌာန်း ၄၀-ကို ဝေဘန်ပုံ

၆၃၆။ နုဿတိ ရှစ်၊ သညာ ဧက်၊ တလှစ် ဝဝတ္ထာ။
၆၃၇။ ပရိ, ဥပ၊ နှစ်ခုမျှ၊ ရထိုက် ဘာဝနာ။

ကာယဂတာ၊ အာနာပါနကြဉ်သော အနုဿတိ ရှစ်ပါး၊ သညာ တပါး၊ ဝဝတ္ထာန် တပါး၊ ဤဆယ်ပါးသော ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့၌ ပရိကမ္မဘာဝနာ၊ ဥပစာရဘာဝနာ၊ ဤဘာဝနာ နှစ်ပါးကိုသာ ရထိုက်၏။ ရူပ-အရူပစျာန် ဟူသော အပ္ပနာကို မရထိုက်။

၆၃၈။ အကြွင်း သုံးဆယ်၊ အာရုံဝယ်၊ သုံးသွယ် ဘာဝနာ။

ထို ၁၀-ပါးသော ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့မှ ကြွင်းကုန်သော ၃၀-သော ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့၌ကား ပရိကမ္မဘာဝနာ၊ ဥပစာရဘာဝနာ၊ အပ္ပနာဘာဝနာ ဟူသော ဘာဝနာသုံးပါးတို့ကို ရအပ်ကုန်၏။

၆၃၉။ က, သု, ကာ, အာ၊ ပမညာ၊ ရူပါ သုံးဆယ်အပ်။

ကသိုဏ်းဆယ်ပါး၊ အသုဘဆယ်ပါး၊ ကာယဂတာသတိ တပါး၊ အာနာပါနတပါး၊ အပ္ပမညာလေးပါး၊ အရူပလေးပါး၊ ဤသုံးဆယ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းစုသည် အပ္ပနာကမ္မဋ္ဌာန်းမျိုး မည်၏။ စျာန်ရသော ကမ္မဋ္ဌာန်းမျိုး ဟူလို။

၆၄၀။ သညာ တတန်၊ ဝဝတ္ထန်၊ ရှစ်တန် နုဿတိ။

ဤ ၁၀-ပါးကား ဥပစာကမ္မဋ္ဌာန်းမျိုးတည်း။ ဥပစာကမ္မဋ္ဌာန်း ဆိုသည်ကား အပ္ပနာစျာန်သို့ ရောက်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းမျိုး မဟုတ်။

www.dhammaransi.com

ဝိပဿနာကို အားထုတ်သောအခါ၌ ဝိပဿနာ၏ အခြေခံပါဒ ဥပစာ ကိုစွဲ၍ ကောင်းမြတ်လှသော ကမ္မဋ္ဌာန်းစု ဟူလို။

ဘာဝနာ ၃-ပါး နှင့် နိမိတ် ၃-ပါး ပေါ်လာပုံ

၆၄၁။ ဘာဝနာ သုံးတန်၊ ဖြစ်ပွားဟန်၊ မှတ်ရန် ဤသို့တည်း။

၆၄၂။ ပရိအစ၊ ဥဂ္ဂဟ အလယ်၊ နှစ်သွယ် ရှုဘိ၊ သမာဓိ၊ ပရိ ကမ္မသာ။

၆၄၃။ ပဋိဘာဂ၊ ထင်လာက၊ နီဝရဏကွာ။

ပထဝီကသိုဏ်းဝန်း စသည် တခုခု၌ အာရုံရမှုကို အားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အား အစစွာ မြင်ရှုအပ်သော ထိုအာရုံသည် ပရိကမ္မနိမိတ် မည်၏။ ထိုအခါ ဘာဝနာသမာဓိသည်လည်း ပရိကမ္မဘာဝနာမည်၏။ အားထုတ်ဖန်များလှ၍ မျက်စိဖြင့် မြင်ရသကဲ့သို့ အာရုံပြုလိုက်တိုင်း မနော၌ အသင်အမြင် စွဲမြဲသောအခါ ထိုအာရုံသည် ဥဂ္ဂဟနိမိတ် မည်၏။ ဘာဝနာမှုကား ပရိကမ္မဘာဝနာပင် ရှိသေး၏။ ထိုဥဂ္ဂဟနိမိတ်ကို အာရုံပြု၍ မနောဒွါရဖြင့် အမြဲအစွဲ ရှုဖန်များလတ်သော် ထို ဥဂ္ဂဟ နိမိတ်နှင့် သဏ္ဌာန်တူ၍ ထိုဥဂ္ဂဟနိမိတ်ထက် ကြည်လင်လှစွာသော ပဋိ ဘာဂနိမိတ်သည် ဖြစ်လာ၏။ ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်ထင်လာသည်နှင့် တပြိုင် နက် ကာမစ္ဆန္ဒ အစရှိသော နီဝရဏတရား ငါးပါးတို့သည် စိတ်သန္တာန်မှ ကျွတ်လွတ်ကွာရှင်းကြကုန်၏။

၆၄၄။ နီဝရဏ၊ ကွာတုံက၊ ဥပစာရလာ။

နီဝရဏ ကွာခဲ့လျှင် ကွာသည်နှင့်တပြိုင်နက် ဥပစာရဘာဝနာသို့ ရောက်၏။ ပဋိဘာဂနိမိတ်မှု၊ နီဝရဏကွာမှု၊ ဥပစာရဘာဝနာ ဖြစ်မှု ကား တပြိုင်နက်တချက်တည်း ကျ၏။

အပ္ပနာဝီထိကျပုံ

၆၄၅။ ထိုနောင် ဖန်ဖန်၊ ပွားတုံပြန်၊ ပ-ချာန် အပ္ပနာ။

အပ္ပနာချာန် ကျပုံ ဝီထိအစဉ်ကား စလနဘဝင် ဥပစ္ဆေဒဘဝင်

www.dhammaransi.com

နှစ်ကြိမ်၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ပရိကံ ဥပစာ အနုလုံ ဂေါတြဘု ဈာန် တကြိမ်စီ၊ ထိုနောင် ဘဝင်များစွာ ကျ၏။ ဝီထိပိုင်း ဆိုင်ရာပေတည်း။

ဝသီဘော် ၅-ပါး

၆၄၆။ အာဝဇ္ဇန်၊ အာပဇ္ဇန်၊ ဓိဋ္ဌာန် ဝုဋ္ဌာန။

၆၄၇။ ပစ္စဝေက္ခန်၊ ဤငါးတန်၊ လျင်မြန် လိုတိုင်းရ။

ပထမဈာန်ကို ရသောအခါ ထိုပထမဈာန်ကို အစိုးတရ နိုင်နင်းလာအောင် အားထုတ်ရသော ဝသီဘော်ကိုစကား အာဝဇ္ဇနဝသီဘော်၊ သမာပဇ္ဇန ဝသီဘော်၊ အဓိဋ္ဌာနဝသီဘော်၊ ဝုဋ္ဌာနဝသီဘော်၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဝသီဘော်၊ ဤဝသီဘော်ကိုစ ငါးတန်တို့ဖြင့် ထို ပထမဈာန်ကို အလျင်အမြန် အစိုးတရ လိုတိုင်းရသောင် အဖန်ဖန်အားထုတ်ရာသတည်း။ ပထမဈာန်၌ရှိသော ဝိတက်ဝိစာရ အစရှိသော ဈာန်အင်္ဂါ ငါးပါးတို့ကိုအစဉ်အတိုင်း ဆင်ခြင်မှု၌ အာဝဇ္ဇန်းကိုအစိုးရသည်ကား အာဝဇ္ဇနဝသီတည်း။ ဆင်ခြင်သောဇောကို အစိုးရသည်ကား ပစ္စဝေက္ခဏာဝသီတည်း။ ထိုဈာန်ကို ဝင်စားမှု၌ အစိုးရသည်ကား သမာပဇ္ဇနဝသီတည်း။ ထိုဈာန်ကို အလိုရှိတိုင်း ခိုင်မြဲစွာထားခြင်း၌ အစိုးရသည်ကား အဓိဋ္ဌာနဝသီတည်း။ ထိုဈာန်မှထမှု၌ အစိုးရသည်ကား ဝုဋ္ဌာနဝသီတည်း။ အကျယ်ကိုကား 'သင်္ဂြိုဟ်မဟာဋီကာကြီး' မှာ ယူလေ။ ပထမဈာန် ပြီး၏။

အထက်ဈာန်သို့ တက်ပွားပုံ

၆၄၈။ ရှေးရှေး ဈာနင်၊ ပယ်စွန့်လျှင်၊ အစဉ် နောက်ဈာန်ရ။

ဝိတက်ဈာနင်ကို အလိုမရှိပြန်၍ ထိုဈာနင်ကိုပယ်စွန့်လိုသော အဇ္ဈာသယနှင့်တကွ ထိုကသိုဏ်းပဋိဘာဂနိမိတ်၌ ဘာဝနာသုံးပါးအစဉ်အားဖြင့် ပွားများအားထုတ်ပြန်ရာ ဝိတက်မပါသော ဒုတိယဈာန်သည် ဖြစ်လာပြန်၏။

www.dhammaransi.com

ဘာဝနာသုံးပါး အပိုင်းအခြားမှာ စိတ်ကျ၌ သးယာမှုမကင်းသေး သမျှသည် ပရိကမ္မဘာဝနာ မည်၏။ ကင်းသည့်မှစ၍ ဥပစာရဘာဝနာ မည်၏။ အပ္ပနာဘာဝနာကား ဒုတိယစျာန်ပင်တည်း။ ဝသီတော်ငါးပါးနှင့် နိုင်နင်းစွာ အမြဲရအောင် အားထုတ်ပြီ။ ဤနည်းအတိုင်း ဥစျာန် ဆိုက်အောင် သိလေ။

ရူပစျာန် ၅-ပါး ပြီး၏။

အရူပစျာန် ၄-ပါး

၆၄၉။ အာရုံပြောင်းကာ၊ ပွားတုံပါ၊ လေးဖြာ အရူပ။

အရူပစျာန် ၄ ခုမှာ စျာန်အင်္ဂါကား ဥပေက္ခာ၊ ဧကဂ္ဂတာချည်း သာတည်း။ အာရုံသည်သာ ပြောင်းလဲတော့သည်။ ရူပဥစျာန်၏ အာရုံကိုစိတ်ဖြင့်ပယ်ဖျောက်၍ ထိုနေရာမှာ အာကာသ ထင်မြင်အောင် ပြု၍ဘာဝနာ ၃-ပါး အစဉ်အားဖြင့် ပွားများအားထုတ်ရာ အာကာ-သာနဉ္စာယတနစျာန်ကို ရ၏။ ဝသီတော်ငါးပါး ဆိုပြီ။

တဖန် ကောင်းကင်ကို လွှတ်၍ ပထမအရူပစိတ် ဝိညာဏ်ကို အာရုံ ပြု၍ ပွားများရာ ဝိညာဏဉ္စာယတနစျာန်ကို ရ၏။ တဖန် ထိုဝိညာဏ် မရှိခြင်းဟူသော နတ္ထိဘာဝပညတ်ကိုအာရုံပြု၍ပွားများပြန်ရာ အာကိဉ္စ-ညာစျာန်ကို ရ၏။ တဖန် ထိုတတိယစျာန်စိတ် ဝိညာဏ်ကို အာရုံပြု၍ ပွားများပြန်ရာ နေဝသညာစျာန်ကို ရ၏။ ဝသီတော် ငါးပါး ဆိုပြီ။

အရူပစျာန် ၄-ပါး ပြီး၏။

အဘိညာဉ်ဖြစ်ပုံ

နေဝသညာတိုင်အောင် သမာပတ်ကိုးပါးကိုရပြီး၍ ထိုကိုးပါးလုံး၌ အသီးအသီး ဝသီတော်သို့ ရောက်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် သမထဘာဝနာ၏ အကျိုးဆက်ဖြစ်သော အဘိညာဏ္ဍဒ္ဓိ ရလိုပြန်သည် ရှိသော် ရူပါ ဝစရ ပဥ္စမစျာန်စိတ်ကို စျာနာနုလောမ အစရှိသော ၁၄-ပါးသော

www.dhammaransi.com

အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အလွန်ထက်သန်ခြင်းသို့ ရောက်အောင် ဆုံးမရာ၏။ အလွန်ထက်သန်ခြင်းသို့ ရောက်သောအခါ ထိုရူပ ပဉ္စမဈာန်စိတ်သည် အဘိညာအဖြစ်သို့ ရောက်၏။

အဘိညာဉ် ၇-ပါး

၆၅၀။ ဣဒ္ဓိဝိဓ၊ ဒိဗ္ဗ နှစ်တွေ၊ စေတောပရိ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါ၊ ယထာကမ္မ၊ နာဂတံသ၊ ဤသတ္တ၊ မှတ်ကြ အဘိညာ။

ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာ၊ ဒိဗ္ဗသောတအဘိညာ၊ စေတောပရိယအဘိညာ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိအဘိညာ၊ ယထာကမ္မူပဂအဘိညာ၊ အနာဂတံသအဘိညာ၊ အဘိညာခုနစ်ပါး။

ကောင်းကင် မြေမိုးပျံလျှိုးမှု၊ တန်ခိုးအထွေထွေ ဖန်ဆင်းမှုသည် ဣဒ္ဓိဝိဓတည်း။

နတ်စသည်တို့၏ အဆင်းကို မြင်မှုသည် ဒိဗ္ဗစက္ခုတည်း။

နတ်စသည်တို့၏ အသံ ကြားမှုသည် ဒိဗ္ဗသောတတည်း။

သူတပါးတို့၏ စိတ်အကြံကို သိမှုသည် စေတောပရိယတည်း။

ရှေးရှေးသော ဘဝအဆက်ဆက် ကမ္ဘာအဆက်ဆက်တွေကို သိမှုသည် ပုဗ္ဗေနိဝါသတည်း။

ဘယ်နတ် ဘယ်လူ ဘယ်သတ္တဝါ ဘယ်ကံကြောင့် ဤသို့ဖြစ်ရသည်ဟု ကံဟောင်းကို သိမှုသည် ယထာကမ္မူပဂတည်း။

နောက်နောက် ဘဝတွေ ကမ္ဘာတွေကို သိမှုသည် အနာဂတံသတည်း။

အဘိညာဉ်ရပုံ အအင်္ဂ ၄-ဆင့်

၆၅၁။ ပါဒကဈာန်၊ အဓိဋ္ဌာန်နှင့်၊ တဖန် ပါဒက၊ စတုတ္ထ၊ ကျတုံ အဘိညာ။

တခုသော အဘိညာကို ဝင်စားလိုသော် ရှေးဦးစွာ အဓိဋ္ဌာန်၏ အခြေပါဒက ပြုရာဖြစ်သော ရူပပဉ္စမဈာန်ကို ဝင်စားမှု တရပ်—၁။

www.dhammaransi.com

ထိုနောင် အလိုရှိရာ အခွင့်ကို ဤအမှု ပြီးစေသေ ဗည်းဟု အင်္ဂုဋ္ဌာန် သော ကာမဇောဝီထိကျသည် တရပ်--၁။

ထိုနောင် အဘိညာ၏ အခြေပြုရာ၌ ရူပပဥ္စမျာန်ကို ဝင်စားမှု တရပ်--၁။

ထိုနောင် ဘဝင်--၂ကြိမ်၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ပရိကံ-ဥပစာ--အနုလုံ-ဂေါတြဘူ-အဘိညာ တကြိမ်စီ။ ထိုနောင် ဘဝင်ကျ၏။

အဘိညာဖြစ်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ကောင်းကင် မြေမိုး ပျံလျှိုးခြင်း စသော ဣဒ္ဓိကိစ္စ ပြီးစီး၏။

သမထ ဟု ဆိုအပ်သော အဓိစိတ္တသိက္ခာ သာသနာ အကျဉ်းချုပ် စိတ္တဝိသုဒ္ဓိအခန်း ပြီး၏။

စိတ္တဝိသုဒ္ဓိအကျဉ်းချုပ် ပြီး၏။

ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ

ဓမ္မဝဝတ္ထာနဉာဏ် ၄-ပါး

၆၅၂။ လက္ခဏာနှင့်၊ ရသ နှစ်ခု၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ပဒဋ္ဌာန်၊ သိမ်းရန် နာမ်နှင့် ရုပ်။

စိတ်၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ-အစရှိသော နာမ်တရားတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပထဝီ၊ အာပေါ ရှိသော ရုပ်တရားသို့ကို လည်းကောင်း ဓမ္မဝဝတ္ထာန ဉာဏ်ဖြင့် အသီးအသီး ခြားခြား နားနား ထင်မြင် သိမ်းဆည်းနိုင်ရန် အချက်ကား လက္ခဏာ၊ ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ပဒဋ္ဌာန် ဟူ၍ ၄-ပါး ရှိ၏။

ရသသည် ကိစ္စရသ သမ္ပတ္တိရသ ၂-မျိုး ရှိ၏။ ပစ္စုပဋ္ဌာန်သည် ဖလပစ္စုပဋ္ဌာန် ဥပဋ္ဌာနာကာရ ပစ္စုပဋ္ဌာန် ၂-မျိုး ရှိ၏။

www.dhammaransi.com

မီးဥပမာ နှင့် ဓမ္မဝဝတ္ထာနဥာဏ် ၄-ပါး

ပူခြင်းသဘောရင်းသည် မီး၏ လက္ခဏာတည်း။

ဝတ္ထုကပါးကို လောင်ခြင်းအမှုသည် မီး၏ ကိစ္စရသတည်း။ ထွန်းပခြင်း ဂုဏ်သည် မီး၏ သမ္ပတ္တိရသတည်း။ (ရသ ၂-မျိုး)။

အခိုးအလျှံသည် မီး၏ ဖလပစ္စုပဋ္ဌာန်တည်း။ ထွန်းပခြင်းဟူသော သမ္ပတ္တိရသသည် ပင်လျှင် မီး၏ ဥပဋ္ဌာနကာရ ပစ္စုပဋ္ဌာန်တည်း (ပစ္စုပဋ္ဌာန် ၂-မျိုး)။

ထင်းမီးစာသည်လည်းကောင်း၊ မီးကိုဖြစ်စေတတ်သော ပယောဂ အံ့ထူးသည်လည်းကောင်း မီး၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။

စိတ်၏ လက္ခဏာ စသည်

ခပ်သိမ်းသောအရာ၌ စံပြုရန် အာရုံကိုသိခြင်းသည် စိတ်၏လက္ခဏာ တည်း။ စေတသိက်၏ ရှေ့ဆောင်ရှေ့သွား ဖြစ်မှုသည် စိတ်၏ ရသ တည်း။ ရှေ့နောက် အစဉ်စပ်မှုသည် စိတ်၏ ပစ္စုပဋ္ဌာန်တည်း။ နာမ် ရုပ်နှစ်ပါးသည် စိတ်၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။

ဓမ္မဝဝတ္ထာနဥာဏ် ၄-ပါး အဓိပ္ပာယ်

လက္ခဏာကား သဘောရင်းတည်း။

ရသကား ကိစ္စ နှင့် ဂုဏ်တည်း။

ပစ္စုပဋ္ဌာန်ကား ထင်ပေါ်သော တမ်းခွန်တည်း။

ပဒဋ္ဌာန်ကား အလွန်နီးစပ်သော အကြောင်းတည်း။ အကျိုးကို ဖြစ်စေမှု၌ မချွတ်မယွင်းနိုင်သော အကြောင်း ဟူလို။

ဤ ၄-ပါးနှင့် ခြားနားစွာ ထင်မြင်သည်ရှိသော် တရားတပါးနှင့် ထွေးယှက်ခြင်း မရှိစေမူ၍ တခု တခုသော နာမ်တရား ရုပ်တရားကို သိးသန့် ခြားနားစွာ သိမြင်လေ၏။

www.dhammaransi.com

၆၅၃။ လေးချက် ပိုင်ပိုင်၊ ပိုင်းခြားနိုင်က၊ သတ္တ, ဇီဝ၊ အတ္တ
အယူ၊ ကင်းစင်ဖြူ၊ မှတ်ယူ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ။

ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ အကျဉ်းချုပ် ပြီး၏။

ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ

၆၅၄။ နာမရူပ၊ သင်္ခါရ၏၊ ပဋိစ္စဓာတ်၊ သမုပ္ပါဒ်ကို၊ အတပ်
ထင်တင်၊ ပိုင်ပိုင် မြင်က၊ ကင်္ခါ ယုံမှား၊ ဆဲ့ခြောက်
ပါးနှင့်၊ ရှစ်ပါး ဝိဝိ၊ ဒိဋ္ဌိဖြာဖြာ၊ ကင်းစင်ကွာ၊
ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ။

ခပ်သိမ်းသော နာမ်ရုပ်တရားတို့၏ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ပိုင်ပိုင်ထင်မြင်
နိုင်သည်ရှိသော်—

ရှေး၌ ငါဖြစ်ဘူးပြီလော-၁၊ မဖြစ်ဘူးသေးဘူးလော-၂၊ အဘယ်
အမျိုးအနွယ်အားဖြင့် ဖြစ်ဘူးလေသနည်း-၃၊ အဘယ်အဆင်းသဏ္ဌာန်
ဖြင့်ဖြစ်ဘူးလေသနည်း-၄၊ အဘယ်အမျိုးအနွယ်ဖြစ်၍ အဘယ်အမျိုး
အနွယ် ဖြစ်ခဲ့ရလေသနည်း—၅။ (ဤကား အတိတ်ကို စွဲ၍ ဖြစ်သော
ငါးပါးတည်း)။

နောင်၌ ငါဖြစ်လတ္တံ့လော-၁၊ မဖြစ်လတ္တံ့လော—၂၊ အဘယ်
အမျိုးအနွယ်အားဖြင့် ဖြစ်ရလတ္တံ့နည်း—၃၊ အဘယ် အဆင်းသဏ္ဌာန်
အားဖြင့် ဖြစ်ရလတ္တံ့နည်း-၄၊ အဘယ် အမျိုးအနွယ်ဖြစ်၍ အဘယ်
အမျိုးအနွယ် ဖြစ်ရလတ္တံ့နည်း-၅။ (ဤကား အနာဂတ်ကို စွဲ၍
ဖြစ်သော ငါးပါးတည်း။)

ယခု ငါသည် ဖြစ်ဆဲလော—၁၊ ဖြစ်ဆဲ မဟုတ်လေသလော-၂၊
အဘယ်အမျိုး အနွယ်အားဖြင့် ဖြစ်လေသနည်း—၃၊ အဘယ်အဆင်း
သဏ္ဌာန်အားဖြင့် ဖြစ်လေသနည်း-၄၊ အဘယ်ဘဝမှ လာခဲ့ရသနည်း-
၅၊ အဘယ်ဘဝသို့ သွားရမည်နည်း—၆။ (ဤကား ပစ္စုပ္ပန်ကို စွဲ၍

www.dhammaransi.com

ဖြစ်သော ခြောက်ပါးတည်း။) ဤသို့လျှင် သုတ္တန်လာ ဝိစိကိစ္ဆာ ၁၆-ပါး။

ဘုရား၌ ယုံမှားခြင်း-၁၊ တရား၌ ယုံမှားခြင်း-၂၊ သံဃာ၌ ယုံမှားခြင်း-၃၊ အကျင့်သိက္ခာ၌ ယုံမှားခြင်း-၄၊ သံသရာ၏ ရှေ့စွန်း၌ ယုံမှားခြင်း-၅၊ နောက်အစွန်း၌ ယုံမှားခြင်း-၆၊ ရှေ့နောက် အစွန်း နှစ်ပါး၌ ယုံမှားခြင်း-၇၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရား၌ယုံမှားခြင်း-၈၊ ဤသို့ အားဖြင့် အဘိဓမ္မာလာ ဝိစိကိစ္ဆာ ရှစ်ပါး။

ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ သတ္တဝါတို့မှာ ရှေးအကြောင်းဟူ၍ မရှိဟု ယူသော အဟေတုဒိဋ္ဌိ၊ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ သတ္တဝါတို့တို ထာဝရဘုရား ဖန်ဆင်းသည် ဟူ၍ ယူသော ဝိသမဟေတုဒိဋ္ဌိ အစရှိသော ဒိဋ္ဌိတို့ကို လွန်မြောက်သော ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိဖြစ်၏ ဟူလို။ (ဤကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ အစီအရင် အကျယ်ကိုမူကား "ဗောဓိပထနာ ယာဉ်စကြာ" ချီ၍ ငါတို့စီရင် သည့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒီပနီမှာ ယူလေ။)

ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိအကျဉ်းချုပ် ပြီး၏။

မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ

ဥာဏ် ၁၀-ပါး

၆၅၅။ ခန္ဓာဒိနည်း၊ ဖွဲ့စည်းပြီးခါ၊ သုံးဖြာ လက္ခဏာ၊ သုံးသပ်ရ၊ သမ္မသနဉာဏ်။

ခပ်သိမ်းသော ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို ခန္ဓာငါးပါးစသည် ဖွဲ့စည်း၍ "ရူပံ အနိစ္စံ ခယဋ္ဌေန၊ ဒုက္ခံ ဘယဋ္ဌေန၊ အနတ္တာ အသာရကဋ္ဌေန" အစရှိသဖြင့် လက္ခဏာရေး သုံးပါးတင်၍ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် သုံး သပ်သော ဉာဏ်သည် သမ္မသနဉာဏ် မည်၏။

၆၅၆။ ဖြစ်ပွားပျက်မှု၊ အစုံရှု၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်။

ဦးခေါင်း ခြေ လက် မျက်နှာသဏ္ဌာန် စသည်တို့၏ ခဏခြင်း ဖြစ်

www.dhammaransi.com

ပေါ်မှု ခဏဲခြင်း ပျက်ကွယ်မှု ထင်လင်းအောင် အစု အခဲ အားဖြင့် ဖြစ်မှု ပျက်မှုကို အစုံအစုံရှုသော ဉာဏ်သည် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် မည်၏။

၆၅၇။ အပျက်ကိုသာ၊ ရှုတုံပါ၊ သညာ ဘင်ဉာဏ်။

အဖြစ် အပျက် နှစ်ပါးတွင် အဖြစ်ကား မြင်လွယ်၏၊ အပျက်ကား မြင်ခဲ၏။ လိုရင်းလည်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အဖြစ်ကိုလွှတ်၍ အပျက် သက်သက်ကို ရှုသော ဉာဏ်သည် ဘင်ဉာဏ်မည်၏။

၆၅၈။ အပျက် မြင်က၊ ဘယ မစ္ဆု၊ ပျက်မှုခပင်း၊ ဘေး သေမင်းဟု၊ ကြောက်ခင်း ထွေထွေ၊ ရှုတုံပေ၊ မှတ်လေ ဘယဉာဏ်။

ထင်ရှားပြီ။

၆၅၉။ ကြောက်ဖွယ် ခပင်း၊ မြင်တုံလျှင်းက၊ ဘေးဘယမျိုး။ ရုပ်နာမ်ဆိုး၌၊ ကိုးရာ မရှိ၊ ခက်မှန်းသိ၊ အာဒီနဝဉာဏ်။

သိသာပြီ။

၆၆၀။ ကိုးရာမထင်၊ ခက်ပုံ မြင်က၊ မရွှင် မလန်း၊ စိတ်ကုန်ခန်း၍၊ မချမ်း မမြေ့၊ ငြီးငွေ့သောထွေ၊ စိတ်အနေ၊ မှတ်လေ နိဗ္ဗိဒံ။

နိဗ္ဗိဒါဉာဏ် ဆိုလိုသည်။

၆၆၁။ ငြီးငွေ့အားသန်၊ စိတ်ပူပန်က၊ လျင်မြန်တစိ၊ လွှတ်လိုဘိ၊ မုစ္စိတုကမျတာဉာဏ်။

ခန္ဓာတို့၌ စွဲလမ်းမှု လွှတ်လိုသည်။

၆၆၂။ လွှတ်လို လှ၍၊ လွှတ်ရဖို့ငှာ၊ ဘာဝနာ မလေးဆယ်၊ အကျယ်ဖြန့်ချိ၊ အားတိုက်မိ၊ ပဋိသင်္ခါဉာဏ်။

ဘာဝနာလေးဆယ်ဆိုသည်ကား တောလေးဆယ်ပင်တည်း၊ လွှတ်လို

www.dhammaransi.com

လှ၍ လွှတ်ခွင့် ရတဲ့ခြင်းငှာ ထိုလေးဆယ်တို့ဖြင့် အားကြီးအားတိုက် ဖိစီး၍ ရှုအပ်သော ဉာဏ်သည် ပဋိသင်္ခါဉာဏ် မည်၏။

၆၆၃။ အားတိုက်ရှု၍၊ လွှတ်မှု လွှတ်ရန်၊ အမြင်သန်က၊ ရုပ်နာမ် ဓမ္မ၊ သင်္ခါရဝယ်၊ မကွယ်သမှု၊ လျစ်လျူရှု၊ **သင်္ခါ-ရုပေက္ခာဉာဏ်။**

ကြောင့်ကြပြေ၍ နေသာ ထိုင်သာရှိသော ဉာဏ်တည်း။

၆၆၄။ မဂ်ရောက်လိုသော်၊ အဆော် အနုုး၊ မဂ်လေးဦးအား၊ အထူးလျော်မှု၊ ကျေးဇူးပြု၊ **အနုလောမဉာဏ်။**

ဂဟေအစပ် ကောင်းလှသောဉာဏ် ဟူလို။

ဝိပဿနာဉာဏ် ၁၀-ပါး ပြီး၏။

ဝိပဿနာ၏ အန္တရာယ်—၁၀

၆၆၅။ ဥဒယဉာဏ် ရင့်သန်တုံလတ်၊ ဖြစ်လာတတ်၊ ဆယ်ရပ် အန္တရာယ်။

၆၆၆။ အရောင်, ပီတိ၊ ပဿဒ္ဓိ နှစ်ဖြာ၊ သဒ္ဓါ, ဝီရိယ၊ သုခ, ဗုဒ္ဓိ၊ နိကန္တိနှင့်၊ သတိ, ဥပေက္ခာ၊ ဤဆယ်ဖြာ, မှတ်ပါ အန္တရာယ်။

(နိကန္တိကို အဆုံးထား၍ သိလေ။)

၆၆၇။ ထိုဆယ်ချက်တွင်၊ မဂ်အထင်ကို၊ ပယ်တွင် ရှင်းကာ၊ အသင်းသာ၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ။

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ထက်သန်သောအခါ၌ ကြုံစဘူး အလွန်ထူးသော ကိုယ်ရောင် ကိုယ်ဝါ စသည် ဖြစ်ပေါ်၍ လာတတ်၏။ ထိုအခါ ထို ကိုယ်ရောင် ကိုယ်ဝါ စသည်ကို သာယာသော တဏှာ နိကန္တိအတုက် 'မဂ်ကို ငါရပြီ, ဖိုလ်ကို ငါရပြီ' ဟု အထင်ကြီး၍ ဝိပဿနာကို လွှတ်၍

www.dhammaransi.com

နေတတ်၏။ ထိုအခါ၌ မဂ်ဟူ၍ ထင်မိသော ထိုဝိပဿနာ ဥပက္ကိလေသတို့၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည် လောကုတ္တရာ မဂ်မဟုတ်သေးကြောင်းကို ရှင်းလင်းနိုင်သော ဉာဏ်သည် မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ မည်၏။

မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ အကျဉ်းချုပ် ပြီး၏။

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ

၆၆၇။ ဥဒယဉာဏ်၊ တဖန် ပျိုးကာ၊ ကိုးဖြာဉာဏ်စဉ်၊ စခန်းကွင်း၍၊ အမြင့်လင်းဘိ၊ ထိုးထွင်းသိ၊ ပဋိပဒါဉာဏ-ဒဿနဝိသုဒ္ဓိ။

အန္တရာယ်ကို သုတ်သင်ပြီးမှ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကိုပင် တဖန် ပြုစု ပျိုးထောင်၍ ယူပြီးလျှင် ထိုဉာဏ်မှ စ၍ အားထုတ်လတ်သော် အစဉ် အတိုင်း နေရာကျဖြစ်ပွား၍သွားသော ဝိပဿနာဉာဏ်ကိုးပါးသည် ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ မည်၏။

ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာဉာဏ်

၆၆၈။ သင်္ခါရုနှင့်၊ အနုလောမ၊ ဉာဏ်နှစ်ဝ၊ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီလည်း ခေါ်သတည်း။

ဆယ်ပါးသော ဝိပဿနာဉာဏ်တို့တွင် နောက်ဆုံးဖြစ်သော သင်္ခါ-ရုပေက္ခာဉာဏ်၊ အနုလောမဉာဏ်၊ ဤဉာဏ်နှစ်ခုကို ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ ဝိပဿနာဉာဏ်လည်း ခေါ်သည်။

ဝဋ်သုံးပါးမှ ကျွတ်လွတ် ထမြောက်ခြင်း အနက်ကြောင့် မဂ်ကို 'ဝုဋ္ဌာန' ဆိုသည်။ ထိုမဂ်သို့ မချွတ်မလွဲရောက်စေတတ်သော အနက်ကြောင့် ထိုဉာဏ်နှစ်ခုကို 'ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ' ခေါ်သည်။

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ အကျဉ်းချုပ် ပြီး၏။

www.dhammaransi.com

ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ

မဂ္ဂ ဝီထိ

၆၇၀။ ဝုဋ္ဌာနဂါမိ၊ လွန်ရင့်သန့်က၊ နိဗ္ဗာန်ပေါက်ခါ၊ မဂ်ရောက်လာ၊ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ။

ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ ဝိပဿနာဉာဏ် ရင့်သန်သောအခါ၌ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသော လောကုတ္တရာမဂ်ဉာဏ် ဖြစ်ပေါ် ပေါက်ရောက်၍ လာ၏။ မဂ်ဉာဏ်လေးပါးကို 'ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ' ဆိုသည်။ ဤအရာ၌ကား သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်တည်း။ ဝီထိကျပုံကား—ဘဝင်နှစ်ကြိမ်၊ လက္ခဏာရေး သုံးပါးတွင် တပါးပါးလျှင် အာရုံရှိသော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ တကြိမ်စီ။ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသော ဂေါတြဘု တကြိမ်၊ သောတာပတ္တိမဂ် တကြိမ်၊ သောတာပတ္တိဖိုလ် နှစ်ကြိမ်၊ ထိုနောက် ဘဝင်ကျ၏။ ဝီထိပိုင်း ဆိုင်ရာပေတည်း။

မဂ်ကိစ္စ ၄-ပါး

၆၇၁။ သိ, ပယ်, ဆိုက်, ပွား၊ လေးပါးအချက်၊ တပြိုင်နက်၊ မဂ်၏ကိစ္စာတည်း။

ရုပ် နာမ် ဓမ္မ သင်္ခါရတို့၏ ဒုက္ခအမှန်ကို ပိုင်နိုင်စွာ သိခြင်းကိစ္စ–၁၊

သမုဒယအသင်းဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာတို့ကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ်ခြင်း ကိစ္စ–၁။

ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာတို့၏ လည်းကောင်း၊ အပါယဒုက္ခတို့၏လည်းကောင်း၊ တချက်တည်း အပြီးတိုင် ငြိမ်းမှုသို့ ဆိုက်ရောက်ခြင်းကိစ္စ–၁။

မဂ်ကို ပွားများမှု တစခန်း ထမြောက်ပြီးစီးခြင်း ကိစ္စ–၁။

ဤကိစ္စ လေးပါးကို မဂ်သည် တပြိုင်နက် ဖြစ်စေနိုင်သည်။

www.dhammaransi.com

သောတာပတ္တိမဂ် ပယ်သောတရားများ

၆၇၂။ ဒိဋ္ဌ ဝိဝိ၊ ပယ်သတ်ဘိ၊ အာဒိ ဂေ်သောတာ။

ဤမဂ်ကို ရသည်နှင့် တပြိုင်နက် ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာကို ပယ်သတ်၏။ ဒုစ္စရိုက် ကံဟောင်း ကံသစ် အကုန်ချုပ်ငြိမ်း၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ကာမဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေ ၇-ကြိမ်သာ ရှိ၏။

ပစ္စဝေက္ခဏာ ဉာဏ် ၅-ပါး

၆၇၃။ မဂ်, ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်၊ ပယ်ကြွင်းကျန်၊ နှစ်ဟန် ကိလေသာ။

၆၇၄။ အစဉ်သမှု၊ အမြင်ရှု၊ ငါးခု ပစ္စဝေက္ခဏာ။

ထိုသောတာပတ္တိ မဂ္ဂဝီထိ၏ နောက်၌ မဂ်ကို ရှုဆင်ခြင်သော ဝီထိ၊ ဖိုလ်ကို ရှုဆင်ခြင်သော ဝီထိ၊ နိဗ္ဗာန်ကို ရှုဆင်ခြင်သော ဝီထိ၊ ပယ်ပြီး ကိလေသာကို ရှုဆင်ခြင်သော ဝီထိ၊ ကိလေသာကြွင်းစုကို ရှုဆင်ခြင်သော ဝီထိ ဟူ၍ ပစ္စဝေက္ခဏာ ငါးဝီထိ ဖြစ်မြဲ။

သောတာပတ္တိဖိုလ်စိတ် နှင့် သောတာပန် ၃-မျိုး

၆၇၅။ ယက်မဂ်ကိုလျှင်၊ မရောက်ခင်၊ ဖိုလ်လျှင် လည်း လျောင်းရာ။

အထက်မဂ်သို့ မရောက်မီအတွင်း သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်နှင့် နှစ် လ များစွာ လည်းကောင်း ကာမဘုံ၌ ၇-ဘဝ၊ ဗြဟ္မာ့ဘုံ၌ ဘဝ ကမ္ဘာ များစွာပတ်လုံး လည်းကောင်း သောတာပတ္တိဖိုလ်ကို အလို ရှိတိုင်း ဝင်စား၏။

ဝီထိကျပုံကား—ဘဝင် ၂-ကြိမ်၊ ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရလျှင် အာရုံ ရှိသော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ အနုလုံ သုံးကြိမ်လည်းကောင်း၊ လေးကြိမ် လည်းကောင်း၊ ထိုနောင် နိဗ္ဗာန်လျှင် အာရုံရှိသော သောတာပတ္တိဖိုလ် ဇော အကြိမ်ပေါင်း အနန္တ အလိုရှိသမျှ ဖြစ်၏။ ထိုနောင် ဘဝင် ကျ၏။ ထိုအခါ၌ ပူအိုက်လှကုန်းကာ ပြေဖွားသော ရေအိုင်ကြီးထဲသို့

www.dhammaransi.com

ဆင်း၍ ငုပ်ရဘိသကဲ့သို့ ထိုသောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဖိုလ်၏ အတွေ့ နိဗ္ဗာန်၏ အရသာတို့ဖြင့် အလွန် ချမ်းမြေ့နေသတည်း။ အထက်မဂ်သို့ မရောက်မီ ဘဝ ကမ္ဘာများစွာတိုင်လုံး ထိုဖိုလ်သည် လည်းလျှောင်းရာ ဖြစ်၏။ ပြဟ္မာပြည်သို့ သွားလတ္တံ့သော ဝဋ္ဋဂါမိရတသောတာပန်၊ ပြဟ္မာပြည်မှာ ဖြစ်သော ပြဟ္မာသောတာပန်တို့ကို ရည်၍ ကမ္ဘာများစွာ ဟု ဆိုသည်။

သတ္တက္ခတ္တုပရမ သောတာပန်၊ ကောလံကောလ သောတာပန်၊ ဧကဗီဇိ သောတာပန်တို့ကား--ဤကာမ ဘုံ၌ပင် ရဟန္တာ ဖြစ်၍ ငြိမ်းကြရန် တွေ့၊ ပဋိသန္ဓေ ၇-ကြိမ်မှ ငြိမ်းသည်ကား—သတ္တက္ခတ္တုပရမ တည်း။ ၆-ကြိမ် ၅—ကြိမ် ၄-ကြိမ် ၃—ကြိမ် ၂—ကြိမ်တွင် ငြိမ်းသူတို့ကား-ကောလံကောလ တို့တည်း။ တကြိမ်တွင် ငြိမ်းသူတို့ကား—ဧကဗီဇိတို့တည်း။

ပထမ မဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ ပြီး၏။

သကဒါဂါမိမဂ်ရောက်ပုံ

၆၇*။ ကာမ, ဗျာ, နှစ်တွေ့၊ အကျန်ချော့၊ ရောက်လေ သကဒါဂါ။

သောတာပန်သည် ဝိပဿနာဉာဏ် ဆယ်တန်ကို တဖန်အားထုတ်ပြန် သည်ရှိသော် သကဒါဂါမိမဂ်သို့ ရောက်ပြန်၏။ သောတာပန်အမည် ကွယ်လေ၏၊ သကဒါဂါမ်အမည်ကို ရလေ၏။ ကိလေသာမှာ သောတာပန် အခါ၌ အကျန်ကိလေသာရတွင် ရုန့်ရင်းလျက်ရှိသေးသော ကာမရာဂ ဗျာပါဒ ၂-ခုကိုပင် သတ်၏။ သိမ်မွေ့သော ကာမရာဂ ဗျာပါဒ သည် ကျန်ရှိသေး၏။ ကာမဘုံမှာ ၂-ကြိမ်သာ ပဋိသန္ဓေ ရှိ၏။ ကြွင်းသော အဓိပ္ပာယ်တို့မှာ ပထမ မဂ္ဂဉာဏဒဿနည်းတူ သိလေ။

ဒုတိယ မဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ ပြီး၏။

---

www.dhammaransi.com

အနာဂါမ် ၅-မျိုး

၆၇၇။ ကာ, ဗျာ, နှစ်ထွေ၊ အကုန်ချေ၊ ရောက်လေ အနာဂါ။

ကာမရာဂ ဗျာပါဒကို အကြွင်းအကျန်မရှိ အကုန်အစင်ပယ်သတ်မှု၊ ကာမရာဂ မရှိသဖြင့် ကာမဘုံမှာ ပဋိသန္ဓေနေရန် ကိစ္စမရှိမှု ဤမျှသာ ထူးသည်၊ အကြွင်းမှာ ရှေးနည်းတူ သိလေ။ ဤအနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤဘဝ၌ ရဟန္တာဖြစ်၍ ငြိမ်းသောပုဂ္ဂိုလ်၊ ပြဟ္မာ့ပြည်သို့ သွားရသော ပုဂ္ဂိုလ် ဟူ၍ ၂-မျိုး ရှိ၏။ သုဒ္ဓါဝါသဘုံ၌ကား— အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ၊ ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယီ၊ သသင်္ခါရ ပရိနိဗ္ဗာယီ၊ အသင်္ခါရ ပရိနိဗ္ဗာယီ၊ ဥဒ္ဓံသောတအကနိဋ္ဌဂါမီ ဟူ၍ ၅-မျိုး ရှိ၏။

တတိယ မဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ ပြီး၏။

အရဟတ္တမဂ်သို့ ရောက်ပုံ

၆၇၈။ သဗ္ဗကိလေ၊ အကုန်ချေ၊ ရောက်လေ အရဟတ္တာ။

အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝိပဿနာဉာဏ် ဆယ်တန်ကို အားထုတ်ပြန် သည်ရှိသော် အရဟတ္တမဂ်သို့ ရောက်လေ၏။ ကိလေသာဘာတ်စု အကုန် သေ၏။ ဘဝပဋိသန္ဓေမရှိပြီ။ ပစ္စဝေက္ခဏာ ဝိထိမှာ ကြွင်းကိလေသာကို ဆင်ခြင်သော ပဉ္စမဝိထိ မရပြီ။ ၄-ဝိထိသာ ရှိတော့သည်။

စတုတ္ထ မဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ ပြီး၏။

ဝိမောက္ခမုခ ၃ ပါး

အနိမိတ္တဝိမောက္ခ၊ အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခ၊ သုညတဝိမောက္ခ။

၆၇၉။ ဝိမောက္ခနက်၊ ကျွတ်လွှက်ချက်၊ ဖိုလ်မဂ် မည်သညာ။

ဝိမောက္ခကား ကျွတ်လွတ်ခြင်း အနက်ဘည်း။ မဂ်လေးပါး ဖိုလ် လေးပါး၏ အမည်တည်း။

www.dhammaransi.com

အနိမိတ္တာနုပဿနာဉာဏ်၊ အပ္ပဏိဟိတာနုပဿနာဉာဏ်၊ သုညတာနုပဿနာဉာဏ်။ (ဝိမောက္ခမုခ သုံးပါး။)

၆၀၁၊ ဝိမောက်မုခ၊ တံခါးဝ၊ အရ လက္ခဏာ။

အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်၊ ဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏ်၊ အနတ္တာနုပဿနာဉာဏ်၊ (ဝိမောက္ခမုခ သုံးပါး။)

ဝိမောက္ခမုခကား- မဂ်၏ တံခါးဝ၊ ဖိုလ်၏ တံခါးတည်း။ အရမှုကား လက္ခဏာရေးသုံးပါးတည်း။ အနုပဿနာဉာဏ် သုံးပါး ဆိုလိုသည်။

၆၀၁။ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ၊ ဉာဏ်ဆိုက်ဘိ၊ ဝိမု နယ်အပါ။

ဝိပဿနာဉာဏ် ဆယ်ပါးတို့တွင် အဆုံးဖြစ်သော ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ အမည်ရှိသော ဉာဏ်နှစ်ပါးသို့ ဆိုက်ရောက်သော အနုပဿနာဉာဏ် သုံးပါးသည် မဂ်တံခါးဝမည်သော ဝိမောက္ခမုခ နယ်တွင်းသို့ပါဝင်ပြီ ဟူလို။

လက္ခဏာရေး ၃ ပါး နှင့် ဝိပဿနာ ၃ ပါး

၆၀၂။ အနိမိတ္တ၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ ပဏိဟိတာ။

၆၀၃။ အနတ္တမူ၊ သုညယူ၊ သုံးဆူ နုပဿနာ။

အနိစ္စာနုဿနာဉာဏ်သည် အနိမိတ္တာနုပဿနာ မည်၏။

ဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏ်သည် အပ္ပဏိဟိတာနုပဿနာ မည်၏။

အနတ္တာနုပဿနာဉာဏ်သည် သုညတာနုပဿနာ မည်၏။

အနိမိတ္တ

၆၀၄။ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ၊ အင်္ဂါကြီးငယ်၊ ဆန်းတကြယ်၊ မှတ်ဘွယ် နိမိတ္တာ။

ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါသည် နိမိတ် မည်၏။ ဦးခေါင်း ခြေ လက် စသော အင်္ဂါကြီးစုသည်လည်း နိမိတ် မည်၏။ မျက်လုံး နား နှာခေါင်း ခံတွင်း

www.dhammaransi.com

နှုတ်ခမ်း လျှာ သွား စသော အင်္ဂါငယ်စု၊ ဆံပင် မွေးညှင်း ခြေသည်း လက်သည်း စသော ၃၂–ပါးသော ကောဋ္ဌာသစုသည်လည်း နိမိတ်မည်၏။

၆၀၅။ အကုန်နိမိတ်၊ ပျောက်အောင်ကြိတ်၊ အနိမိတ္တသာ။

သတ္တဝါတို့၏ စိတ်တွင် ဒြပ်သဏ္ဌာန်နှင့် ကြောင်ကြောင် ထင်မြင်၍ နေကြသော ထိုနိမိတ်ထရေးတွေကို သဘာဝညာဏ် အနိစ္စဉာဏ်နှင့် အဖန်ဖန် ကြိတ်နယ်၍ ကွယ်ပျောက်စေနိုင်သော ဉာဏ်ဖြစ်သော ကြောင့် အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်ကို အနိမိတ္တညာဏ် ဆိုသတည်း။

အပ္ပဏိဟိတ

၆၀၆။ အတင့် အတယ်၊ အဖွယ် အရာ၊ မှုံ့လာ သုဘ၊ သုခ ဇွဲ၊ ထင်သမျှ၊ မှတ်ကြ ပဏိဟိသာ။

၆၀၇။ အကုန် ပဏိဟိ၊ ပျောက်စေဘိ၊ အပ္ပဏိဟိတာ။

လူ့လောက၊ နတ်လောက၊ ဗြဟ္မာလောက၊ အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓ၊ တေဘူမကဓမ္မတို့၏အတွင်း၌ နှစ်သက်ဖွယ် မြတ်နိုးဖွယ် တင့်တယ်ကောင်းမြတ်သည်ကို တွေ့ရှိထင်မြင်၍ နေကြသောအရာသည် ပဏိဟိတ မည်၏။ ထိုပဏိဟိတတွေကို ဘေးဘယအစု ထင်အောင်ရှုသော ဉာဏ်ဖြစ်၍ ဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏ်ကို အပ္ပဏိဟိတညာဏ် ဆိုသည်။

သုညတ

၆၀၈။ နတ်, လူ, ဗြဟ္မာ၊ ငါ, သူတပါး၊ ယောက်ျား, မိန်းမ၊ ပုဂ္ဂလနှင့်၊ စိုးရ ပိုင်နိုင်၊ ခံ့ခိုင် မြင့်ရှည်၊ သက်ဆုံးတည်ဟု၊ အားစည် သမျှ၊ အနန္တ၊ အတ္တဇီဝသာ။

၆၀၉။ အတ္တဇီဝေ၊ ပျောက်ကင်းစေ၊ မှတ်လေ သုညတာ။

ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန္န ဓမ္မအစု သင်္ခါရ အစုမျှသာ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ခဏခြင်း ခဏခြင်း ချုပ်ကွယ်သေဆုံး၍ နေမှုကိုလည်းကောင်း

www.dhammaransi.com

ရှုမြင်သဖြင့်- ထိုအတ္တဇီ၀ အထင်အမြင်ကို ပျောက်ကွယ် စေတတ်သော ဉာဏ်ဖြစ်၍ အနတ္တာနုပဿနာဉာဏ်ကို သုညတဉာဏ် ဆိုသည်။

ဝိမောက္ခမုခသုံးပါး အထူး ပြီး၏။

ဝိမောက္ခအပြား

၆၉၀။ သုညတံခါးမှ၊ ပေါက်ရောက်က၊ မောက္ခ သုညမဂ်သာ။

မဂ်သို့ ဝင်ရောက်ရန် အနုပဿနာဉာဏ် တံခါးသုံးပေါက် ရှိသည်တွင် အနိစ္စာနုပဿနာ ဉာဏ်ပေါက်မှ ဝင်ရောက် ရရှိသောမဂ်သည် အနိမိတ္တမဂ် မည်၏။ ဒုက္ခာနုပဿနာ ဉာဏ်ပေါက်မှ ဝင်ရောက်ရရှိသော မဂ်သည် အပ္ပဏိဟိတမဂ် မည်၏။ အနတ္တာနုပဿနာ ဉာဏ်ပေါက်မှ ဝင်ရောက် ရရှိသော မဂ်သည် သုညတမဂ် မည်၏။ ဤသို့ ရောက်ကြောင်းဟူသော ဝိပဿနာ အာဂမမုခကို အစွဲပြု၍ မဂ်သည် အမည်သုံးပါးတွင် တပါးပါးကို ရ၏။ မဂ္ဂဝီထိ၌ကျသော ဖိုလ်သည်လည်း မဂ်ကိုအစွဲပြု၍ မိမိမဂ်ရသော အမည်ကိုရ၏။ ဖလသမာပတ္တိဝီထိ၌ ကျသော ဖိုလ်သည်ကား သူ့ဝိပဿနာကို အစွဲပြု၍ အနိမိတ္တ စသော အမည်သုံးပါးတွင် တပါးပါး ကိုရ၏။ ဤကား အာဂမမုခ၏ အစွမ်းဖြင့် မဂ်ဖိုလ်တို့၌ အမည်သုံးပါးဖြစ်ပုံတည်း။

တနည်း—နိဗ္ဗာန်သည် အမည်သုံးပါးကို ရ၏။ မဂ် ဖိုလ်သည် ထို နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသောကြောင့် အာရုံကို အစွဲပြု၍ အမည်သုံးပါးလုံးကို အကုန် ရကြကုန်၏။

တနည်း—ရာဂ ဒေါသ မောဟ သုံးပါးသည် နိမိတ္တလည်း မည်၏။ ပဏိဓိလည်း မည်၏။ အလုံးစုံသော မဂ် ဖိုလ်တို့သည် ထို နိမိတ္တဓမ္မ ပဏိဓိဓမ္မတို့၏ အာရုံအဖြစ်မှ လွတ်ကုန်၏။ ထိုဓမ္မတို့မှ ဆိတ်ကင်းကုန်၏။ ထို့ကြောင့် အလုံးစုံသော မဂ်ဖိုလ်တို့သည် မိမိတို့၏ ပကတိသဘောကို အစွဲပြု၍လည်း သုံးပါးသော အမည်တို့ကို ရကြကုန်၏။

www.dhammaransi.com

သဗ္ဗညုဘုရားတို့၏ သာသနာ၌ ဤဝိမောက္ခတို့ဖြင့် ကျွတ်လွတ်ကြကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် သဒ္ဓါနုသာရီ၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တ၊ ကာယသက္ခိ၊ ဓမ္မာနုသာရီ၊ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တ၊ ပညာဝိမုတ္တ၊ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ - ဟူ၍ ပုဂ္ဂိုလ်ခုနစ်မျိုး ရှိကုန်၏။

ဝိမောက္ခအပြား ပြီး၏။

သမာပတ် အပြား

ဖလသမာပတ် ခပ်သိမ်းသော ဖလဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ် တို့သည် မိမိတို့၏ ဖိုလ်ကို မိမိတို့ အသီးအသီး ဝင်စားနိုင်ကြကုန်၏။ မဝင်စားနိုင်သူ ဟူ၍ မရှိကြကုန်။ ထို့ကြောင့် ဖလသမာပတ်မည်သည် ခပ်သိမ်းသော ဖလဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ဆက်ဆံ၏။ ဤကား ဖလသမာပတ် လေးပါးတည်း။

နိရောဓ သမာပတ် ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုအပ်သော နိရောဓ သမာပတ် သည်မူကား လောကီစျာန် သမာပတ် ရှစ်ပါး၊ ကိုးပါးကို အကုန်ရရှိ၍ နေသော ကာမရူပအနာဂါမ်ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်သာလျှင် ဝင်စားနိုင်ကုန်၏။ ဝင်စားပုံကား—

ရူပပထမစျာန် သမာပတ်ကို ရှေးဦးစွာ ဝင်စား၏၊ ထိုမှ ထ၍ ထို ပထမစျာန် သမာပတ်အတွင်း၌ ရှိသော ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို လက္ခဏာရေးတင်၍ ရှု၏။ စျာန်ဝင်စားမှုကား သမထအလုပ်တည်း။ လက္ခဏာရေး တင်မှုကား ဝိပဿနာ အလုပ်တည်း။

ဤနည်းအတူ ဒုတိယစျာန်သမာပတ်၊ တတိယစျာန် သမာပတ်၊ ။လ။ အာကိဉ္စညာယတန သမာပတ်တို့ကိုလည်း အစဉ်အတိုင်း ဝင်စား၍ ရှု၍ သွား၏၊ အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ်မှ ထပြီးသည်၏ အခြားမဲ့၌ ပုဗ္ဗကိစ္စလေးပါးကို ပြုပြီးလျှင် နေဝသညာသမာပတ်ကို ဝင်စား၏။ အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်အား နေဝသညာ ကုသိုလ်ဇော နှစ်ကြိမ်, ရဟန္တာ

www.dhammaransi.com

ပုဂ္ဂိုလ်အား နေဝသညာ ကြိယာဇော နှစ်ကြိမ်ကျပြီးလျှင် စိတ်အစဉ် ချုပ်ပြတ်ခြင်းဟူသော နိရောဓသမာပတ်သို့ ရောက်လေ၏။ စိတ်မရှိဘဲ ၇-ရက် ၆-ရက်စသည့် တည်နေပြီးနောက် ထိုသမာပတ်မှ ထလိုသော် ရှေးဦးစွာ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်အား အနာဂါမိဖိုလ်၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား အရဟတ္တဖိုလ် တကြိမ်ဖြစ်ပေါ်၍ ဘဝင်ကျလေ၏။ ထလေ၏။

ပုဗ္ဗကိစ္စလေးပါး ဆိုသည်ကား သမာပတ် အတွင်း၌ မိမိကိုယ်မှ အလွတ်၌တည်ရှိသော မိမိ၏သင်္ကန်း သပိတ် ပရိက္ခရာတို့သည် တစုံတခု သော အန္တရာယ်ကြောင့် မပျက်မစီး စေကုန် သတည်းဟု ဓိဋ္ဌာန်ခြင်း တပါး၊ မြတ်စွာဘုရား ခေါ်တော်မူမည်ရှိလျှင် မခေါ်မီ တင်ကူး၍ ထစေသတည်းဟု ဓိဋ္ဌာန်ခြင်းတပါး၊ တခုတည်းသောသိမ်၌ သင်္ဃာ အစည်းအဝေးပြုရာ သင်္ဃာတို့ မြော်လင့်မှု ရှိလျှင် ထစေ သတည်းဟု ဓိဋ္ဌာန်ခြင်းတပါး၊ ခုနစ်ရက်အတွင်းမှာ သေမည်လောဟု အာယုသင်္ခါရ ကို ကြည့်ရှုခြင်းတပါး၊ ဤတား ပုဗ္ဗကိစ္စ လေးပါးတည်း။

သမာပတ်အပြား ပြီး၏။

ဤတွင်ရှေ့ကား ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ—၁၊ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ—၁၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂ-ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ-၁၊ ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ-၁၊ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ-၁၊ ဟူ၍ ဝိသုဒ္ဓိဘေဒအားဖြင့် ငါးပါးအပြားရှိသော အဓိပညာသာသနာ တော်မြတ်ကြီးအပြီးတိုင် အစိအရင်အကျဉ်းချုပ် ပြီး၏။ ရှေ့၌ပြဆိုခဲ့ပြီး သော အဓိသီလသိက္ခာသာသနာ အဓိစိတ္တသိက္ခာသာသနာ နှစ်ပါးနှင့် ပေါင်းသည့်ရှိသော် သာသနာတော်မြတ်ကြီး ၃—ပါး ဝိသုဒ္ဓိကြီး ၇—ပါး ဖြစ်၏။

* ပိုဒ်ပေါင်းရှစ်ဆယ်၊ လက်ာခြယ်၊ ဤဝယ် ကမ္မဋ္ဌာန်းပြီး။

ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း ပြီး၏။

www.dhammaransi.com

နိဂုံးချုပ်စကားကို ပြဆိုပေအံ့

စိတ်ပိုင်း၊ စေတသိက်ပိုင်း၊ ပကိဏ်းပိုင်း၊ ဝီထိပိုင်း၊ ရုပ်ပိုင်း၊ ပစ္စည်းပိုင်း၊ ဤ ၆-ပိုင်းတို့သည် အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်းကို အကျဉ်းချုံးသော အပိုင်းတို့ပေတည်း။

ဘုံပိုင်း၊ သမုစ္စည်းပိုင်း၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း တို့သည် သုတ္တန်ပိဋကတ်ကို လည်း အကျဉ်းချုံးသော အပိုင်းတို့ပေတည်း။

ကိုးပိုင်းလုံးကို သိမ်းကျုံးမိသော သူတို့သည် အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် ပိဋကတ် ၃-ပုံကို နှုတ်ငုံသိမ်းပိုက်မိကြကုန်၏။ ထိုသူတို့သည် ဤဘဝမှာပင် အကျွတ်ရနိုင်ရန် ဓမ္မဘာဆောက်ကာဦးနှင့် ပြည့်စုံကြကုန်၏၊ ဤဘဝ၌ မကျွတ်ရရှိခဲ့လျှင် နတ်ပြည်၌ ကျွတ်ကြကုန်လတ္တံ့။ ဤသာသနာမှ ကုန်ရှိကြသော သူတို့သည် သာသနာပ နောက်ကာလ၌ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဖြစ်၍ ကျွတ်လွတ်ကြကုန်လတ္တံ့။ ကုန်ရှိကြသော သူတို့သည် နောင်ဘုရား သာသနာ၌ ပညာဧတဒဂ် အဘိညာဉ်ဧတဒဂ် ထက်မြက်သီးသီး အကျော်ကြီးဖြစ်၍ ကျွတ်ကြကုန်လတ္တံ့။ ဤစကား ဂုတ်ပတ္တဂတစိတ်၌ လာသော အဋ္ဌကထာကြီးများ မိန့်ဆိုနည်းတည်း။

ပရမတ္ထသံခိပ်ကျမ်း ပြီး၏။

၁။ ခြောက်ရာ ကိုးဆယ်၊ လေးကျော်ခြယ်၊ ဤဝယ် ပြီးကဗျာ။

၂။ အဌ်, သုဉ်, ဋ္ဌ, ကော်၊ သက္ကရာဇ်၊ ဘွားလယ်ကျမ်း ဆရာ။
(မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၀၀-နှစ်တည်း။)

၃။ မုံရွာလယ်တီ၊ တောရပ်မှီ၊ မထေရ် ဉာဏ်ဓော။
(နေရပ် ဘွဲ့အမည်တည်း။)

၄။ ဗျည်း, ခ, ဋ္ဌ, ငါ၊ ကဆုန်နွေ၊ ပြီးပြေ ဤကျမ်းစာ။
(မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၆၅-ခုတည်း။

www.dhammaransi.com

၅။ ပရမတ်သံခိပ်၊ ဘွဲ့တံဆိပ်၊ ခတ်နှိပ် မည်သညာ။
(ကျမ်းအမည်တည်း။)

၆။ ပိဋကတ် နှစ်ပုံ၊ အကျဉ်းချုံ၊ နှုတ်ငုံသူတို့မှာ။

၇။ ပညာဓိက၊ ဆုကြီးရ၊ အများ့ကိုးကွယ်ရာ။
(၆-၇-ကျမ်းအကျိုးတည်း။)

၈။ ကျမ်းပြုပါရ၊ ဤပုညကြောင့်၊ ဒုဗ္ဘိက္ခခပ်သိမ်း၊ ငြိမ်းစေခလို၊ ဆုပန်ဆို၊ ဗိုလ်လူ့ သတ္တဝါ။

၉။ အနာမျိုးကင်း၊ မိုဃ်းမင်း သည်းထန်၊ နိုင်ငံခပ်သိမ်း၊ တရားထိန်း၊ ငြိမ်းစေ အဖြာဖြာ။

၁၀။ ရှစ်သောင်းလေးထောင်၊ တရားရောင်လည်း၊ မိုက်မှောင်ပယ်ထွန်း၊ ထိန်ထိန်ရွှန်း၊ ထွန်းစေ သာသနာ။

www.dhammaransi.com

နောက်ဆက်တွဲ (ဂ)

ကျေးဇူးတော်ရှင် လယ်တီ ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏

ခန္ဓာအာယတနဓာတ်သစ္စာ လင်္ကာကျမ်း

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ရူပက္ခန္ဓာ

(၁) ရူပက္ခန္ဓာ၊ ဝေဒနာနှင့်၊ သညာ, သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်ဟု၊ အစု ငါးတန်၊ ငါးရပ် ခန္ဓာတည်း။ ။ဖောက်ပြန်ထွေပြား၊ ဖြစ်တတ်ငြား၍၊ စကားပုံသော၊ ရုပ်ခေါ်ပေ၏။ ။မြေဓာတ်, ရေဓာတ်၊ မီး, လေဓာတ်ဟု၊ လေးရပ်ဘုတ်ကြီး၊ ပွားစီးအနက်၊ စက်, သော၊ ဃာ၊ ဇိ၊ ကာ ငါးလီမူ၊ အကြည်ရုပ၊ ပသာဒတည်း၊ ။ရူပ, သဒ္ဒ, ဂန္ဓ, ရသာ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာဟု၊ ငါးဖြာ အာရုံ၊ နှစ်စုံ ဘာဝ၊ ဟဒယနှင့်၊ ဇီဝ, သြဇာ၊ ဆယ့်ရှစ်မှာမူ၊ လေးဖြာ ဟေတု၊ ကြောင်း စတုကြောင်း၊ ဖြစ်မှု ပါလော၊ သဘော သီးသီး၊ ကိုယ်စီပြီး၍၊ ရုပ်ကြီး ရုပ၊ နိပ္ဖန္နတည်း။ ။ထိုမှတပါး၊ ကလာပ်ခြားမျှ၊ အာကာသနှင့်၊ ကာယ, ဝစီ၊ နှစ်လီ ကိုယ်နှုတ်၊ လှုပ်မှု ရှားမှု၊ နှစ်ခု ဝိညတ်၊ ရူပဿလဟု၊ မုဒု, ကမ္မညာ၊ ဝိကာရခေါ်၊ ရုပ် ၃-ဖော်ကာ၊ ပေါ့ပါး နူးညံ့၊ ကြံ့ခံမှုရာ၊ တဖြာ ထိုမှ၊ ဥပစယ၊ အစ ပွားတိုး၊ အရိုး ပြည့်ဖို့၊ တည့်စဉ် သန္တတိ၊ ရင့်ဘိ ဇရာ၊ ပျက်မှာ အနိစ္စ၊ ဤလေးဝမှု၊ လက္ခဏရုပ်၊ ခေါ်သမုတ်၏။ ။ရုပ်ပေါင်း ဆယ်တန်၊ အနိပ္ဖန်ဘည့်၊ နိပ္ဖန်ဆယ့်ရှစ်၊ ပေါင်းတုံလစ်က၊ ရှစ်ခု စွန်းကယ်၊ ရုပ် နှစ်ဆယ်သည်....အကျယ် ရူပက္ခန္ဓာတည်း။

လွန်စွာ ပွားစီးတတ်သောကြောင့် မဟာဘုတ် ခေါ်သည်။ မြေဓာတ်၊ ရေဓာတ်၊ မီးဓာတ်၊ လေဓာတ်၊ မဟာဘုတ်လေးပါး။

www.dhammaransi.com

စက္ခု၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇိဝှာ၊ ကာယ၊ ပသာဒရုပ် ၅ ပါး။

ရူပါရုံ၊ သဒ္ဒါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ အာရုံ ဂေါစရရုပ် ၅ ပါး။ (ဤ ၅ ပါးတွင် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံဆိုသည်ကား-မြေဓာတ်၊ မီးဓာတ် လေဓာတ်၊ ဤမဟာဘုတ် သုံးပါးကိုပင် ဆိုသည်။)

ဣတ္ထိဘာဝရုပ်၊ ပုမ္ဘာဝရုပ်၊ ဘာဝရုပ် ၂-ပါး။

ဟဒယဝတ္ထုရုပ် တပါး။

ဩဇာဟူသော အာဟာရရုပ် တပါး။

ပေါင်း နိပ္ဖန္နရုပ် တဆယ့်ရှစ်ပါး။

အာကာသဓာတ် တပါး။

ကာယဝိညတ်ရုပ်၊ ဝစီဝိညတ်ရုပ်၊ ဝိညတ်ရုပ် နှစ်ပါး။

ရူပဿ လဟုတာရုပ်၊ ရူပဿ မုဒုတာရုပ်၊ ရူပဿ ကမ္မညတာရုပ်၊ ဝိကာရရုပ် သုံးပါး။

ဥပစယရုပ်၊ သန္တတိရုပ်၊ ဇရတာရုပ်၊ အနိစ္စတာရုပ်၊ လက္ခဏာရုပ် လေးပါး။

ပေါင်း အနိပ္ဖန္နရုပ် ဆယ်ပါး နိပ္ဖန္နရုပ် တဆယ့်ရှစ်ပါးနှင့် ပေါင်း သော် ရူပက္ခန္ဓာအကျယ် နှစ်ဆယ့်ရှစ်ပါး ဖြစ်၏။

(၂)စက်, သော, ဃာ, ဇိကာ အကြည်နှင့်၊ နှစ်လီ ဘာဝ၊ ဟဒယကာ၊ ဇီဝ အာယု၊ ရုပ် ၉ ခုမှာ၊ ကမ္မဇာတည့်။ ။နှစ်ဖြာ ဝိညတ်၊ စိတ်ဖြစ် မှဘ်လော။ ။သဒ္ဒ တခု၊ စိတ် ဥတုဖြစ်။ ။တလစ် ဝိကာ၊ ရုပ်သုံးဖြာမူ၊ ဩဇာ ဥတု၊ စိတ်ဖြင့် ရှုသော။ ။လေးခု ဘူတ၊ ဝဏ္ဏ, ဂန္ဓ၊ ရသ, ဩဇာ၊ အာကာသ ဓာတ်၊ ၉-ရုပ်ရုပ်ပေါင်း၊ အကြောင်း လေးပါး၊ဖြစ်တတ်ငြား၏။ ။လေးပါးလက္ခဏာ၊အလွတ်ကျရှင့်။ ။ မဟာဘူတ၊ ဝဏ္ဏ, ဂန္ဓ၊ ရသ, ဩဇာ၊ ရုပ်ရှစ်ဖြာကား၊ မကွာ မကွဲ၊ အမြဲ တူကွ၊ ဖြစ်ပျက်မျှသည်၊ အဋ္ဌကလာပ်၊ ခေါ်ညတ်၏။ ။

www.dhammaransi.com

ကလာပ် ရုပ်ခဲ၊ ရှစ်ခုထဲတွင်၊ ဇီဝ ယှဉ်က၊ ဇီဝိတ နဝ၊ ခေါ်ဆိုရ၏။ ။ နဝထိုမှာ၊ စက်, သော, ဃာနှင့်၊ ဇိ, ကာ, ပုံ၊ ဘာဝ ၂-ခု၊ ဝတ္ထုဟဒယ၊ လောင်းပြန်ကလျှင်၊ ဒသ ကလာပ်၊ ရှင်ရုပ် ပွားတိုး ကလာပ် ကိုးမှာ၊ ကမ္မဇာတည်း။ ။ရှစ်ဖြာ မူလ၊ အဋ္ဌကတွင်၊ သဒ္ဒ တရပ်၊ ဝိညတ် နှစ်ဖြာ၊ ဝိကာရ သုံး၊ ဖွဲ့စည်းရုံးက၊ စိတ္တဇကလာပ်၊ ရှစ်စည်းမှတ်လော။ ။ကလာပ်မူလ၊ အဋ္ဌကနှင့်၊ သဒ္ဒနဝ၊ ဝိကာရ တေး၊ ကလာပ်လေးမူ၊ ဥတု ယူလော။ ။မူလ အဋ္ဌ၊ ဝိကာရပွား နှစ်စည်းအားမှာ၊ အာဟာရဇ၊ ကလာပ်တည်း၊ ပေါင်းထ နှစ်ဆယ်၊ သုံးစည်းကယ်သည်....အကျယ်ရုပ်စု ရုပ်ခဲတည်း။

မဟာဘုတ်လေးပါး၊ ဝဏ္ဏ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဩဇာ၊ ဤရုပ်ရှစ်ခု အပေါင်းသည် မကွာ မကွဲ အစဉ်မြဲသော ရုပ်ခဲရှစ်စုဖြစ်၍ အဋ္ဌ ကလာပ်မည်၏။ အကြောင်းလေးပါးနှင့် ဆက်ဆံသော မူလ ကလာပ် ရင်းတည်း။

ကမ္မဇကလာပ် ၉-စည်းကား— ၎င်း မူလ အဋ္ဌကလာပ်တွင် ဇီဝိတ ရုပ်ကိုထည့်၍ ဇီဝိတနဝကကလာပ် တစည်းရ၏။ ၎င်း နဝကကလာပ်တွင် စက္ခု၊ သောတ စသည့်တို့ကို တခုစီထည့်၍ စက္ခုဒသကကလာပ်၊ သောတဒသကကလာပ်၊ ဃာနဒသကကလာပ်၊ ဇိဝှာဒသကကလာပ်၊ ကာယဒသကကလာပ်၊ ဣတ္ထိဘာဝဒသကကလာပ်၊ ပုမ္ဘာဝဒသက ကလာပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုဒသကကလာပ် ဟူ၍ ဒသကရှစ်စည်းရ၏။ ပေါင်း ကမ္မဇကလာပ် ကိုးစည်း ဖြစ်၏။

စိတ္တဇကလာပ်ရှစ်စည်းကား— မူလ လေးစည်း၊ အပွားလေးစည်း။ မူလလေးစည်းကား- အဋ္ဌကလာပ် တစည်း၊ ၎င်းတွင် သဒ္ဒထည့်၍ သဒ္ဒနဝကကလာပ် တစည်း၊ ကာယဝိညတ် ထည့်၍ ကာယဝိညတ် နဝကကလာပ် တစည်း။ သဒ္ဒနှင့် ဝစီဝိညတ်ထည့်၍ သဒ္ဒဝစီဝိညတ် ဒသက ကလာပ် တစည်း။ အပွားလေးစည်းကား—မူလလေးစည်းတွင် ဝိကာရရုပ် ၃-ခုစီလောင်း၍ ဧကာဒသကကလာပ်တစည်း၊ ဒွါဒသက

www.dhammaransi.com

ကလာပ် နှစ်စည်း၊ ဘေရသကကလာပ် တစည်း။ ပေါင်း အပွား လေးစည်း။

ဥတုဇကလာပ်လေးစည်းကား— မူလ နှစ်စည်း၊ အပွား နှစ်စည်း။ မူလနှစ်စည်းကား-အဋ္ဌကလာပ်တစည်း၊ သဒ္ဒနဝကကလာပ်တစည်း။ အပွား နှစ်စည်းကား-မူလ နှစ်စည်းတွင် ဝိကာရရုပ် ၃-ခုစီ လောင်း၍ ကေဒသကာကလာပ် တစည်း၊ ဒွါဒသကကလာပ် တစည်း။

အာဟာရဇကလာပ် နှစ်စည်းကား - မူလ အဋ္ဌကလာပ် တစည်း၊ ကောဒသက ဝိကာရ အပွားတစည်း။ ကလာပ်ပေါင်း ၂၃-စည်း။ **သတ္တဝါတို့၏** ကိုယ်သန္တာန်မှာ ထို ၂၃-စည်းလုံးကို ထိုက်သည်အား လျော်စွာ ရထိုက်၏။ အသက်မရှိကြသော အဝိညာဏကဝတ္ထုတို့မှာ ဥတုဇအဋ္ဌကလာပ် တစည်း၊ ဥတုဇသဒ္ဒနဝက ကလာပ် တစည်း၊ ဤ ဥတုဇ မူလ နှစ်စည်းကိုသာ ရထိုက်၏။

ရူပက္ခန္ဓာအကျယ် ပြီး၏။

ဝေဒနာက္ခန္ဓာ နှင့် သညာက္ခန္ဓာ

(၃) ခံစား, စံစား၊ စကားနှစ်ထွေ၊ ဘာရေးနေမှာ၊ ဝေဒနာဓာတ်၊ ခန္ဓာမှတ်လော။ ။သုံးချပ် ဝေခွဲ၊ ဆင်းရဲဒုက္ခ၊ သုခ ချမ်းသာ၊ ဥပေက္ခာဟူ၊ လျစ်လျူခံစား၊ မထင်ရှားတည်း။ ။ငါ့ပါ·အလို၊ တပုံဆိုသော်၊ ကိုယ်, စိတ်နှစ်ဖြာ၊ ချမ်းသာ ဆင်းရဲ၊ လျစ်လျူခွဲလော။ ။တနဲ့ ထို့ပြင်၊ အမြင်, အကြား၊ အနံ့အားနှင့်၊ စားလျက်, တွေ့ထိ၊ ကြံသိ ၆-ဖြာ၊ ချမ်းသာ ဆင်းရဲ၊ လျစ်လျူခွဲငြား၊ ထယ့်ရှစ်ပါးတည်း။ ။သုံးပါး ကာလ၊ ပွားထဟုံသေး၊ ငါ့ဆယ့်လေးတည်း။ ။တရေး သန္တာန်၊ နှစ် ပွားပြန်က၊ တရာ့ရှစ်ပင်၊ အကျယ် မြင်လော၊ ။ထို့ပြင် သညာ၊ ခန္ဓာမှာကား၊ လိမ္မာ တတ်သိ၊ ခေါ်ကြဘိရှင့်။ ။လူ၏ ဘောင်မှာ၊ လူတကာနဲ့၊ လိမ္မာမြဲမူ၊ မှတ်စွဲ ဖြာဖြာ၊ ဤသညာပင်၊ နတ်မှာ နတ်လျောက်၊ လိမ္မာမြောက်၏။ အောက် အပါယ် ကား၊ ကျွဲ,နွား,မြင်း, ဆင်၊ မြင်မြင်သမျှ၊ အနန္တလည်း၊ ဘာဝတာဝ၊ သိဝဝ်ကြ၏။ ။လော

ကအလုံး၊ မြွက်မဆုံးလျှင်၊ အသုံးတွင်စွာ၊ အလိမ္မာဟု၊ အချာအချုပ်၊ ခေါ်သမုတ်၏။ ။မူဆိုး တံငါ၊ သူ့အရာ၌၊ လိမ္မာကျွမ်းကျင်၊ သညာပင်တည်း၊ သို့စဉ် နည်းပြ၊ သိကုန်ကြလော။ ။ရူပသညာ၊ စသည်ဖြာသား၊ သညာ အပြား၊ အကျဉ်းအားဖြင့်၊ ခြောက်ပါးလာရှိ၊ ပွားပြန်ဘိမူ၊ မြေသိ, ရေသိ၊ နေ, လ သိက၊ စသည် သွယ်သွယ်၊ မဆုံးဘွယ် သည်....အကျယ် သညာက္ခန္ဓာတည်း။

ခံစားမှု၊ စံစားမှုသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ မည်၏။

ထို ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် - သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာ ဟူ၍ ၃-ပါး ရှိ၏။

ကိုယ်၏ ချမ်းသာခြင်း၊ စိတ်၏ ချမ်းသာခြင်း၊ ကိုယ်၏ ဆင်းရဲခြင်း၊ စိတ်၏ ဆင်းရဲခြင်း၊ လျစ်လျူရှုခြင်း ဟူ၍ ဣန္ဒြိယဘေဒအားဖြင့် ငါးပါး ရှိ၏။

မျက်စိအတွေ့၌ ခံစားခြင်း၊ နားအတွေ့၌ ခံစားခြင်း၊ နှာခေါင်းအတွေ့၌ ခံစားခြင်း၊ လျှာအတွေ့၌ ခံစားခြင်း၊ ကိုယ်အတွေ့၌ ခံစားခြင်း၊ စိတ်မနောအတွေ့၌ ခံစားခြင်း ဟူ၍ ဒွါရဖသာ အပြားအားဖြင့် ၆-ပါး ရှိ၏။

ထို ၆-ပါးတို့တွင် စက္ခုအတွေ့၌ ခံစားခြင်းမှာ အမြင်ချမ်းသာခြင်း၊ အမြင် မချမ်းသာခြင်း၊ အမြင် လျစ်လျူရှုခြင်း ဟူ၍ ၃-ပါး ပြားပြန်၏။

ထိုနည်းအတူ နားအတွေ့၌ခံစားခြင်း စသည်တို့မှာလည်း ၃-ပါး ၃-ပါးစီ ပြားပြန်ရကား ဝေဒနာက္ခန္ဓာအပြား တဆယ့်ရှစ်ပါး ဖြစ်၏။

ရှေး၌လည်း ခံစားခဲ့လေပြီ၊ နောင်၌လည်း ခံစားလတ္တံ့၊ ယခုလည်း ခံစားတုန်း ခံစားဆဲ ဟူသော ကာလ ၃-ပါးနှင့် မြှောက်ပွားသော် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အပြား ၅၄-ဖြစ်၏။

www.dhammaransi.com

သူ ခံစားမှု ၅၄၊ ငါခံစားမှု ၅၄ - ဟူ၍ ပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန် ၂-ပါး နှင့် မြှောက်ပွားသော် ဝေဒနာက္ခန္ဓာအပြား ၁၀၈-ပါး ဖြစ်၏။

ဝေဒနာက္ခန္ဓာအကျယ် ပြီး၏။

သညာဆိုသည်ကား—လောက၌ တတ်သိလိမ္မာခြင်း၊ သိကြားလိမ္မာခြင်း၊ ကျွမ်းကျင် လိမ္မာခြင်းကို ဆိုသတည်း။ ထိုကျွမ်းကျင်လိမ္မာခြင်း ဟူသော အသိမှတ်မျိုးသည် ကုသိုလ်အရာ အကုသိုလ်အရာ နှစ်ပါး၌ပင် ဆို၏။ မှုဆိုးအလုပ်မျိုးမှာ မှုဆိုးသည် ကျွမ်းကျင်လိမ္မာ၏၊ တံငါအလုပ်မျိုးမှာ တံငါသည် ကျွမ်းကျင်လိမ္မာ၏။ လူသတ်မှုမှာ သူသတ်ယောကျ်ားသည် ကျွမ်းကျင်လိမ္မာ၏။ ကြောင်အမှုမှာ ကြောင်၊ ကျားအမှုမှာ ကျား၊ ကျီအမှုမှာ ကျီးသည် ကျွမ်းကျင်လိမ္မာ၏ စသည်ဖြင့် သညာက္ခန္ဓာနယ်ကြီးကျယ်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ သတ္တဝါ၏ အရေအရာတွင် သညာက္ခန္ဓာ အလိမ္မာသည် အချာအချုပ်ကြီး ဖြစ်နေပုံကိုလည်းကောင်း အကုန် မြော်မြင်ကြလေ။

ရူပသညာ၊ သဒ္ဒသညာ၊ ဂန္ဓသညာ၊ ရသသညာ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗသညာ၊ ဓမ္မသညာ ဟူ၍ အာရုံအပြားဖြင့် ၆-ပါး ပြား၏။

သညာက္ခန္ဓာအကျယ်ပြီး၏။

သင်္ခါရက္ခန္ဓာ

(၄) ကာယ, ဝစီ၊ မနောပြီသည်၊ သုံးလီ ကမ္မ၊ သင်္ခါရမူ၊ ဓမ္မ ထင်ရှား၊ ငါးဆယ်ပြား၏။ ။တွေ့ငြား ဖဿ၊ ဆော်တ စေတနာ၊ ဧကဂ္ဂါမူ၊ တည်ကြည်ဟူ၏၊ သက်မူ ဇီဝိ၊ မနသိကာ၊ နှလုံးထားတည့်၊ ငါးပါး ဓမ္မ၊ စိတ်တိုင်းရ၏။ ။တက္က ကြံခြင်း၊ ဖွဲ့ရစ်ခြင်းမှာ၊ ဝိစာရမှတ်၊ ဆုံးဖြတ် ဓိမောက္ခ၊ ဝီရိယနှင့်၊ ဆန္ဒ, ပီတိ၊ ထင်ရှားဘိ၏။ ။မသိမလင်း၊ မသိုးဟင်းချက်၊ မောဟနက်တည့်၊ ရှက်, ကြောက်မရှိ၊ အဟိရိက၊ နောတ္တပ္ပမည်။ မတည်ကြည်က၊ ဥဒ္ဓစ္စမူ၊ ညှိလေးခုကား၊ အကုသိုလ်တွင်၊

စိတ်တိုင်းယှဉ်၏၊ လိုချင် လောဘ၊ မာန ထောင်လွှား၊ မြင်မှားဒိဋ္ဌိ၊ ကြမ်းဘိ ဒေါသ၊ မစ္ဆရ ဝန်တို၊ မနာလို ဣဿာ၊ ဝမြှာ ကုက္ကုစ္စ၊ နှောင်တပူပင်၊ မရှင်မကြည်၊ ထိုင်းမှိုင်းသည်မှာ၊ နှစ်မည် ထိ,မိဒ်၊ စိတ်ထဲ ဒွိဟ၊ နှစ်ခွ နေဘိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ။ ။သဒ္ဓါကြည်လှ၊ မမေ့သတိ၊ ရှက်, ကြောက်ဘိမှာ၊ ဟိရိဩတ္တပ်၊ မကပ်မငြိ၊ မကြမ်းဘိနှင့်၊ အသိတရား၊ ဟိတ်သုံးပါးဟူ၊ လျစ်လျူနေလတ်၊ တတြမဇ္ဈတ္တတာ၊ နှစ်ဖြာ သဒ္ဓိ၊ ငြိမ်းဘိကိုယ်, စိတ်၊ ပေါ့ရိပ် လဟု၊ မုဒု နူးညံ့၊ ကြမ်းခံ့ ကမ္မည်၊ ကျွမ်းကျင် ပါဂုည်၊ ဖြောင့်တုံ ဥဇု။ ။နှုတ်ဒု, ကာဒု၊ ကြဉ်မှုသုံးဖြာ၊ ဝါစာ, ကမ္မန္တ၊ အာဇီ-နှင့်။ ။သတ္တအများ၊ သနား သမှု၊ ဝမ်းမြောက်မှုဟု၊ ကရု, မုဒိ၊ ငါးဆယ် ရှိ၏၊ သုစရိတ၊ ဒုစ္စရိတ၊ ဒါန, သီလ, ဘာဝနာ၊ စသည်ဖြာသား၊ ဝေါဟာသွယ်သွယ်၊ မဆုံးဘွယ်သည်....အကျယ် သင်္ခါရ ကွန္ဓာတည်း။

သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် အကျဉ်းအားဖြင့် ကိုယ်အမှု၊ နှုတ်အမှု၊ စိတ်အမှုတို့ကို ပြုပြင်ခြင်းပေတည်း။ တရားကိုယ် သရုပ်အကျယ်အားဖြင့် ၅၀ - ရှိ၏။

ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဇီဝိတ၊ မနသိကာရ - ဟူ၍ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ ငါးပါး။

ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ အဓိမောက္ခ၊ ဝီရိယ၊ ပီတိ၊ ဆန္ဒ-ဟူ၍ ပကိဏ်း ၆ - ပါး။

မောဟ၊ အဟိရိက၊ အနောတ္တပ္ပ၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မာန၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ထိန၊ မိဒ္ဓ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ - ဟူ၍ အကုသိုလ် စေတသိက် ၁၄ - ပါး။

သဒ္ဓါ၊ သတိ၊ ဟိရီ၊ ဩတ္တပ္ပ၊ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ၊ တတြမဇ္ဈတ္တတာ၊ ကာယပဿဒ္ဓိ၊ စိတ္တပဿဒ္ဓိ၊ ကာယလဟုတာ၊ စိတ္တလဟုတာ၊ ကာယမုဒုတာ၊ စိတ္တမုဒုတာ၊ ကာယကမ္မညတာ၊ စိတ္တကမ္မညတာ၊

www.dhammaransi.com

ကာယပါဂုညတာ၊ စိတ္တပါဂုညတာ၊ ကာယုဇ္ဇုကတာ၊ စိတ္တုဇ္ဇုကတာ ဟူ၍ သောဘဏ စေတသိက် ၁၉။

သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ-ဟူ၍ ဝိရတိ၃စေတသိက် သုံးပါး။

ကရုဏာ၊ မုဒိတာ—ဟူ၍ အပ္ပမညာ စေတသိက် နှစ်ပါး။

ဤကား တရားကိုယ်အပြား ၅၀-တည်း။

သုစရိုက် ဆယ်ပါး၊ ဒုစရိုက် ဆယ်ပါး၊ ဒါန သီလ ဘာဝနာ စသော ပုညကြိယာဝတ္ထု ဆယ်ပါး၊ ပါရမီဆယ်ပါး စသည်တို့သည်လည်း သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့ ပေတည်း။

သင်္ခါရက္ခန္ဓာ အကျယ် ပြီး၏။

—

ဝိညာဏက္ခန္ဓာ

(၅) အာရုံယူဘိ၊ အသိသဘော၊ စိတ်မနောကို၊ ဝိညာဏ်ဆို၏။ ။ ထိုဝိညာဏ်ကား၊ မြင်,ကြား,နံ,လျက်၊ ထိ,သိ ချက်ဟု၊ ၆-ခု အကျဉ်း၊ အကျယ်ခင်းက၊ ကာမ, ရူပ၊ အရူပနှင့်၊ လောကုတ္တရာ၊ စိတ် လေးဖြာတည်း။ ။ကာမာဝစရေး၊ ငါးဆယ့်လေးခု၊ သော,ဥပေက္ခာ ဒိဋ္ဌိ၊ ဒိဋ္ဌိ ယှဉ်, မယှဉ်၊ သင်ရှိ, မရှိ၊ ဒွိစတုရှစ်၊ လောဘမူ ဖြစ်၏။ နှစ် ဒေါမူလ၊ ပဋိဃယှဉ်၊ သင်ရှိ, မရှိ၊ မောမူဒွိမှာ၊ ဝိစိ,ဥဒ္ဓစ်၊ ဥပေက္ခာလစ်သည် ဆယ့် နှစ် အကုသိုလ်။ ။ထိုပြင် အဟိတ်၊ စိတ် ဆယ့်ရှစ်ခု၊ စက္ခု,သောတ၊ ဃာန, ဇိဝှာ၊ ကာယဝိညာဏ်၊ သမ္ပဋိစ္ဆ၊ နှစ်ခုစီတည့်၊ သန္တီရဏ၊ သုံးခု ရ၏။ ပေါင်းတဆယ့်ငါး၊ ဝိပါက်ခြားရှင့်၊ ငါးပါးဒွါရာ၊ မနောဒွါဟု၊ အာဝဇ္ဇန်း ဒွိ၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်၊ သုံးရပ်ကြိယာ၊ ဆယ့်ရှစ်ဖြာတည့်။ ။ ကာမဝစရ၊ ကုသလစု၊ သော, ဥ နှစ်တန်၊ ဉာဏ်ယှဉ်, မယှဉ်၊ သင်ရှိ,မရှိ၊ ရှစ်ပါးသိလော၊ ဝိပါက်မဟာ၊ ကြိယာလည်း၊ ထိုနည်း ရှစ်စီ၊ သုံးလီ ပေါင်းထွေး၊ ၂၄-တည်း။ ။ရှေး တဆယ့်နှစ်၊ တဆယ့်ရှစ်နှင့်၊ ပေါင်း လစ်တုံက၊ အကျယ်ရသည်....ကာမ ငါးဆယ့်လေးလျှင်တည်း။

(၆) ဈာန်စိတ် ရူပ၊ ဆယ့်ငါးမျှတည့်၊ ပထမဈာန်၊ဒုတိယဈာန်၊ တတိယဈာန်၊ စတုတ္ထဈာန်၊ပဉ္စမဈာန်၊ ငါးတန်အပြား၊ ဈာန်ငါးပါးနှင့်၊ ယှဉ်ငြားအလို၊ကုသိုလ်စိတ် ငါး၊ ဝိပါက်ငါးနှင့်၊ငါးပါးကြိယာ၊ ဆယ့်ငါးဖြာကား၊ ဖြဟ္မရူပ၊ဈာန်စိတ်ရတည်း။ ။အာကာသာနဉ္စာ-ယတနဈာန်၊ ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်၊အာကိဉ္စညာယတနဈာန်၊ နေဝ-သညာနာသညာယတနဈာန်၊ လေးတန် အပြား၊ ဈာန် လေးပါးနှင့်၊ ယှဉ်ငြားအလို၊ ကုသိုလ်စိတ်လေး၊ ဝိပါက် လေးနှင့်၊လေးပါးကြိယာ၊ ဆယ့်နှစ်ဖြာကား၊ဖြဟ္မာအရူပ၊ဈာန်စိတ်ရတည်း။ ။သောတာပတ္တိမဂ်၊ သကဒါဂါမိမဂ်၊ အနာဂါမိမဂ်၊ အရဟတ္တမဂ်၊ အင်္ဂါ၊ မဂ်အပြား၊ မဂ် လေးပါးနှင့်၊ ယှဉ်ငြားအလို၊ ကုသိုလ်စိတ် လေး၊ဖိုလ်စိတ် လေးဟု၊ ရှစ်ခု လောကုတ်၊ အကျဉ်းချုပ်၏။လောကုတ်အကျယ်၊လေးဆယ်အရ၊ သရုပ်ပြမူ၊ ပထမဈာန် သောတာပတ္တိ မဂ်စိတ် တပါး၊ ဒုတိယဈာန် သောတာပတ္တိ မဂ်စိတ်တပါး၊ တတိယဈာန် သောတာပတ္တိ မဂ်စိတ် တပါး၊စတုတ္ထဈာန်သောတာပတ္တိ မဂ်စိတ်တပါး၊ပဉ္စမဈာန်သောတာ-ပတ္တိမဂ်စိတ်တပါးဟူ၍ သောတာပတ္တိ မဂ်စိတ်အပြား ငါးပါး၊ဤနည်းအားဖြင့်၊ရှစ်ပါးအကုန်၊ ဈာန်ပွားတုံက၊လေးဆယ်ရ၏၊ဝရှားနှစ်ဆယ်၊ တပါးကြယ်သည်....အကျယ် ဝိညာဏက္ခန္ဓာတည်း။

ဤလင်္ကာ ၂-ပိုဒ်တွင် ပထမလင်္ကာ၌ 'မြင်' ဆိုသည်ကား - စက္ခု-ဝိညာဏ်စိတ်တည်း၊ 'ကြား'-သောတဝိညာဏ်စိတ်၊ 'နံ'--ဃာနဝိညာဏ်စိတ်၊'လျက်'-ဇိဝှာညာဏ်စိတ်၊'ထိ'-ကာယဝိညာဏ်စိတ်၊'သိ'- ဆိုသည်ကား--မနောဝိညာဏ်စိတ်။

အကျယ်နည်း၌ 'သော, ဥယှဉ် ဒွိက်' ဆိုသည်ကား – သောမနဿဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော စိတ် တပါး၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော စိတ်တပါး ဟူ၍ လောဘမူစိတ် ၂-ပါး ဖြစ်၏။

'ဒိဋ္ဌိ ယှဉ်, မယှဉ်' ဆိုသည်ကား--ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် တပါးပါးသည် ဒိဋ္ဌိနှင့်ယှဉ်သည် တပါး၊ ဒိဋ္ဌိနှင့် မယှဉ်သည် တပါးဟူ၍ လောဘမူစိတ် လေးပါး ဖြစ်၏။

www.dhammaransi.com

'သင် ရှိ, မရှိ' ဆိုတည်ကား– ထိုလေးပါးတို့တွင် တပါးပါးသည် သင်္ခါရရှိသည်တပါး၊ သင်္ခါရမရှိသည်တပါးဟူ၍ လောဘမူစိတ်ရှစ်ပါး ဖြစ်၏။ သင်္ခါရ ဆိုသည်ကား တိုက်တွန်းမှုကို ဆိုသတည်း။

ဒေါသမူစိတ် ၂–ပါးကား– ဒေါမနဿဝေဒနာ၊ ဒေါသ ပဋိဃ တို့နှင့် အမြဲယှဉ်၍ သင်္ခါရရှိသည် တပါး- သင်္ခါရ မရှိသည် တပါး။

မောဟမူစိတ် ၂–ပါးကား-ဥပေက္ခာဝေဒနာ အမြဲရှိ၍ ဝိစိကိစ္ဆာ နှင့် ယှဉ်သည်တပါး၊ ဥဒ္ဓစ္စနှင့် ယှဉ်သည် တပါး၊ ပေါင်း အကုသိုလ်စိတ် ၁၂–ပါး ဖြစ်၏။

အဟိတ်စိတ် ၁၈–ပါး၌ 'စက္ခု၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇိဝှာ၊ ကာယ ဝိညာဏ်' ဆိုသည် ကား–စက္ခုဝိညာဏ်တပါး၊ သောတဝိညာဏ်တပါး၊ ဃာနဝိညာဏ်တပါး၊ ဇိဝှာဝိညာဏ်တပါး၊ ကာယဝိညာဏ်တပါး။

'သမ္ပဋိစ္ဆ' ကား–သမ္ပဋိစ္ဆိုန်းကို ဆိုသည်။

'နှစ်ခုစီ' ဆိုသည်ကား - အကုသလဝိပါက် စက္ခုဝိညာဏ်တပါး၊ ကုသလဝိပါက် စက္ခုဝိညာဏ်တပါး စသည်ဖြင့် ၂-ခုစီ ယူလေ။

'သန္တီရဏ သုံးခု' ဆိုသည်ကား-အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာ သန္တီ-ရဏစိတ် တပါး၊ ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာ သန္တီရဏစိတ်တပါး၊ ကုသလ ဝိပါက်သောမနဿ သန္တီရဏစိတ်တပါး၊ အဟိတ်ဝိပါက်စိတ် ၁၅-ပါး။

'၅-ပါး ဒွါရာ၊ မနောဒွါဟု၊ အာဝဇ္ဇန်း ဒွိ' ဆိုသည်ကား–ပဉ္စ–ဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ် တပါး၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ် တပါး ဆိုလိုသည်။

ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်သည် ဘုရား ရဟန္တာများ ပြုံးစိတ်တည်း။ (အဟိတ် ကြိယာစိတ် ၃–ပါး။ ပေါင်း အဟိတ်စိတ် ၁၈-ပါး။)

ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ် ရှစ်ပါးကား–သောမနဿနှင့် ယှဉ်သော ကုသိုလ်စိတ်ဘပါး၊ ဥပေက္ခာနှင့်ယှဉ်သော ကုသိုလ်စိတ်တပါး၊ ထို ၂-ပါးသည် ဉာဏ်နှင့် ယှဉ်၊ မယှဉ်အားဖြင့် ၂-ပါး ၂-ပါးစီ ပြားပြန်၏။ ထို ၄-ပါးသည် သင်္ခါရ ရှိ,မရှိအားဖြင့် ၂-ပါး ၂-ပါးစီ ပြားပြန်၏။

www.dhammaransi.com

ကာမကုသိုလ်စိတ် ရှစ်ပါး ဖြစ်၏။ ဟေးကုသိုလ်စိတ် ရှစ်ပါးလည်း ခေါ်၏။

(မဟာဝိပါက်စိတ်ရှစ်ပါး၊မဟာကြိယာစိတ်ရှစ်ပါး၊ထိုနည်းတူ)။ ကာမသောဘဏစိတ် ၂၄ - ပါး ဖြစ်၏။

အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါး၊ အဟိတ်စိတ် ၁၈-ပါး၊ ကာမသော-ဘဏစိတ် ၂၄-ပါး၊ ပေါင်း ကာမစိတ် ၅၄ - ပါး ဖြစ်၏။

ရူပါဝစရဈာန်စိတ် ၁၅-ပါး၊ အရူပါဝစရဈာန်စိတ် ၁၂-ပါး၊ လောကုတ္တရာအကျဉ်း မဂ်စိတ် ၄-ပါး၊ဖိုလ်စိတ် ၄-ပါး၊လောကုတ္တရာ အကျယ်မဂ်စိတ် ၂၀၊ ဖိုလ်စိတ် ၂၀။ စိတ်ဝိညာဏ်အပြား ၁၂၁-ပါး။

ဝိညာဏက္ခန္ဓာ အကျယ် ပြီး၏။

ခန္ဓာ ငါးပါး

(၇) သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ၊ သဗ္ဗာကုသလစိတ္တသာဓာရဏ၊ သဗ္ဗသောဘဏစိတ္တသာဓာရဏ၊ ဆက်ဆံ ယှဉ်ဘက်၊ အနက် သာဓာရဏ၊ ထိုသုံးဝတွင်၊ မောဟ စသည်၊ စေ လေးမည်မှာ၊ သဗ္ဗာ ကုသလ။ အမည်ရ၏။ ။အမောဟ ကြဉ်၊ ဆယ့်ကိုးလျှင်မူ၊ မှတ်ယူ သဗ္ဗ၊သော-ဘဏတည်း။ ။သဗ္ဗစိတ္တ၊ ပကိဏ်းဆကို၊ အညသမာန်၊ ခေါ်ရိုးတမ်းတည်း။ ။သမာန်းအည၊ တေရသနှင့်၊ အကုသလ၊ စေမှ ဆယ့်လေး၊ ပေါင်းထွေးတုံပြန်၊နှစ်ဆယ့်ခွန်ကား၊ ဝိညာဏ် ဆယ့်နှစ်၊ အကုသိုလ်၌၊ ဖြစ်ပျက် တူကွ၊ ယှဉ်ကုန်ကြ၏။ ။ဆန္ဒကြဉ်လစ်၊ အဉ် ဆယ့်နှစ်မူ၊ ဆယ့်ရှစ် အဟိတ်၊ ဝိညာဏ်စိတ်မှာ၊ ဖြစ်သည်သာတည်း။ ။တဖြာ အည၊ တေရသနှင့်၊ သောဘဏ အပြား၊ နှစ်ဆယ့်ငါးကား၊ ကြွင်းငြား ကာမ၊သောဘဏနှင့်၊ ရူပရူပ၊လောကုတ်မှာလျှင်၊ အကုန် ယှဉ်၏။ ။ ထိုတွင် ထွေလာ၊ ယထာရဟ၊ သင်္ဂဟမှာ၊ ကျမ်းဥလာပြီး၊ ပါယ်ရှာ လေးရပ်၊ လူနတ် ခုနစ်၊ ဆယ့်တစ်ဌာန၊ ဘုံကာမနှင့်၊ ရူပ ဗြဟ္မာ၊

www.dhammaransi.com

ဆယ့် ငါးရွာ၌၊ ခန္ဓာငါး၀၊ အစုံရ၏။ အရူပဗြဟ္မာ၊ လေးဘုံမှာမူ၊ ခန္ဓာလေးအင်။ အသညသတ်၊ ဘုံတရပ်မှာ၊ ရုပ်ခန္ဓာပေ။ ။မြေ, ရေ, တော, တောင်၊ ဘုံဆောင် ပြာသာဒ်၊ စရပ် ကျောင်း အိမ်၊ ကြိုး ကြိမ် သစ် ဝါး၊ ဝတ်စား တန်ဆာ၊ ရတနာ ရွှေ ငွေ၊ သေပြီးအလောင်း၊ သက်မဲ့ပေါင်းမှာ၊ ရုပ်ခန္ဓာတည်း။ ။ပမာ ရေမြှုပ်၊ ရေပွက်နှင့် ယုဥ်ဖက်၊ ရေပွက် ဝေဒနာ၊ သညာ တံလျှပ်၊ တရပ် သင်္ခါရ၊ ငှက်ပျောကျ၏။ ဝိညာဉ်၊ ပျက်လှည့်ယှဉ်သည်....ငါးအင် နှစ်မဲ့ ခန္ဓာတည်း။

သာဓာရဏသဒ္ဒါသည် အတူတကွ ဖြစ်ဖက် ပျက်ဖက် ယှဥ်ဖက် တွဲဖက် ဆက်ဆံကြခြင်း အနက်ကို ဟောသည်။ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ တပါး၊ သဗ္ဗာကုသလစိတ္တသာဓာရဏတပါး၊ သဗ္ဗလောဘဏစိတ္တသာ-ဓာရဏ တပါး ဟူ၍ သာဓာရဏ အပြား သုံးပါး ရှိ၏။

ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဇီဝိတ၊ မနသိကာရ ဟူသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ တရားငါးပါး၊ ဝေဒနာတပါး၊ သညာတပါး၊ ဤစေတသိက် တရား ၇-ပါးသည် စိတ်အလုံးစုံတို့နှင့် ဆက်ဆံသောကြောင့် သဗ္ဗစိတ္တ-သာဓာရဏ မည်၏။ စိတ်အကျဉ်း ၈၉—ခု၊ အကျယ် ၁၂၁—ခုတို့တွင် ဘယ်စိတ်မှာမဆို ထို ၇—ပါး အမြဲပါရှိ၏။ ထိခိုက်ရှုနရှိ၍ ခြေဖဝါး အပြင်၌ ကျင်နာခြင်းဖြစ်ရာ ဌာနမှာ ကာယဝိညာဏ်စိတ် ဖြစ်ပေါ်သောအခါ ထိုစေတသိက် ၇-ပါး ပါရှိ၏။ ခန္ဓာလေးပါး ရ၏။ ကျင်နာရာဌာနရှိ ရူပက္ခန္ဓာနှင့် ပေါင်းသည် ရှိသော် ကျင်နာဆဲ အခါ၌ ခြေဖဝါးအပြင်မှာ ခန္ဓာငါးပါး ရှိနေ၏။ ကျင်နာခြင်း ပျောက်ကင်းသောအခါ၌ နာမ်ခန္ဓာ ၄—ပါး ချုပ်ဆုံး၏။ ရူပက္ခန္ဓာသာ ကျန်၏။ မျက်လုံးအိမ်တွင်းမှာ မြင်မှုဖြစ်ပေါ်ဆဲအခါ၌လည်း မျက်လုံးမှာ ခန္ဓာ ငါးပါး ရှိနေ၏။ နားတွင်း နှာခေါင်းတွင်း လျှာအပြင်တို့၌လည်း ထို့အတူတည်း။

မောဟ၊အဟိရိက၊ အနောတ္တပ္ပ၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ ဤလေးပါးသည် အကုသိုလ် စိတ် ၁၂-ခုလုံးမှာ အမြဲပါသောကြောင့် သဗ္ဗာကုသလစိတ္တသာဓာရဏ မည်၏။

www.dhammaransi.com

အမောဟကိုကြဉ်၍ သဒ္ဓါအစ စိတ္တုဇုကတာ အဆုံးရှိသော စေတသိက် ၁၉-ပါးတို့သည် ကာမသောဘဏစိတ် ၂၄-ပါး၊ ရူပစိတ် ၁၅-ပါး၊ အရူပစိတ် ၁၂-ပါး၊ လောကုတ္တရာစိတ် အကျဉ်းရှစ်ပါး၊ အကျယ် လေးဆယ်တို့နှင့် အကုန်ယှဉ်သောကြောင့် သဗ္ဗသောဘဏစိတ္တသာဓာရဏ မည်ကုန်၏။

သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏစေတသိက် ၇-ပါးနှင့် ပကိဏ်းစေတသိက် ၆-ပါး၊ ဤ ၁၃-ပါးကို အညသမာန်းစေတသိက် ခေါ်၏။ ထို အညသမာန်း စေတသိက် ၁၃-ပါး၊ အကုသိုလ် စေတသိက် ၁၄-ပါး၊ ဤ ၂၇-ပါးတို့သည် အကုသိုလ်စိတ် ၁၂ ပါးတို့၌ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ယှဉ်ကြကုန်၏။

ဆန္ဒကြဉ်သော အညသမာန်း ၁၂-ပါးတို့သည် အဟိတ်စိတ် ၁၈-ပါးတို့၌ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ယှဉ်ကြကုန်၏။

အညသမာန်း ၁၃-ပါး၊ သောဘဏစေတသိက် ၂၅-ပါး၊ ဤ ၃၈-ပါးတို့သည် အလုံးစုံသော သောဘဏစိတ် အကျဉ်း ၅၉-ပါး အကျယ် ၉၁-ပါးတို့၌ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ယှဉ်ကြကုန်၏။

'ထိုတွင် ထွေလာ၊ ယထာရဟာ၊ သင်္ဂဟ' ဆိုသည်ကား—

အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါးတို့၌စေတသိက် ၂၇-ပါး ရသည်ဆိုသော်လည်း ထို ၂၇-ပါးတို့တွင် အချို့သော စေတသိက်သည် အချို့သော အကုသိုလ်စိတ်၌ ယှဉ်ကြကုန်၏။ ဝိစိကိစ္ဆာစေတသိက်သည် ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ်စိတ် တခု၌သာ ယှဉ်၏။ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဤ လေးခုတို့သည် ဒေါသမူစိတ် ၂-ခုတို့၌သာ ယှဉ်ကုန်၏။ ဒိဋ္ဌိစေတသိက်သည် လောဘမူ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၌သာ ယှဉ်၏။ မာနစေတသိက်သည် လောဘမူ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၌သာ ယှဉ်၏။ ထိန မိဒ္ဓ စေတသိက် ၂-ပါးသည် သသင်္ခါရိကစိတ် ငါးခု၌သာ ယှဉ်၏။ လောဘစေတသိက်သည် လောဘမူစိတ် ၈-ခု၌သာ ယှဉ်၏။

www.dhammaransi.com

ဆန္ဒကြဉ်သော အညသမာန်း ၁၂-ခုသည် အဟိတ်စိတ် ၁၈-ခုတို့၌ ယှဉ်သည်ဆိုသော်လည်း ထို ၁၂-တို့တွင် ပီတိစေတသိက်သည် သောမနဿသန္တီရဏစိတ်၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်တို့၌သာ ယှဉ်၏။ ဝီရိယစေတသိက်သည် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်တို့၌သာ ယှဉ်၏။ ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ အဓိမောက္ခတို့သည် ဒွေပဉ္စဝိညာဏ် ၁၀-တို့၌ မယှဉ်ကုန်၊ ကြွင်းသော အဟိတ်စိတ် ၈-ခုတို့၌သာ ယှဉ်ကုန်၏။

အညသမာန်း ၁၃-ခု၊ သောဘဏစေတသိက် ၂၅-ခု၊ ဤ ၃၈-ခုတို့သည် သောဘဏစိတ် အကျဉ်း ၅၉-ခု၊ အကျယ် ၉၁-ခုတို့၌ ယှဉ်သည် ဆိုငြားသော်လည်း ထို ၃၈-ခုတို့တွင် ဝိတက်သည် ကာမသောဘဏစိတ်နှင့် ပထမဈာန်စိတ်တို့၌သာ ရ၏။ ဝိစာရသည် ကာမသောဘဏစိတ်နှင့် ပထမဈာန်စိတ်၊ ဒုတိယဈာန်စိတ်တို့၌သာ ရ၏။ ပီတိသည် ကာမသောမနဿစိတ်နှင့် ပထမဈာန်စိတ်၊ ဒုတိယဈာန်စိတ်၊ တတိယဈာန်စိတ်တို့၌သာရ၏။ အမောဟစေတသိက်သည် ကာမသောဘဏ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၁၂-ခုနှင့် ရူပ၊ အရူပ၊ လောကုတ္တရာစိတ်တို့၌သာရ၏။ ဝိရတီသုံးခုသည် မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈-ခုနှင့် လောကုတ္တရာစိတ်တို့၌သာ ရ၏။ အပ္ပမညာ ၂-ခုသည် မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာတို့နှင့် ရူပါဝစရ ပထမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန်၊ တတိယဈာန်၊ စတုတ္ထဈာန်စိတ်တို့၌သာရ၏။ ဤသို့ အစ ရှိသည်ဖြင့် ထွေထွေလာလာ ယထာရဟ ဝေဘန်ရန် သမ္ပယောဂနည်း၊ သင်္ဂဟနည်း အများရှိသည်ကို အဘိဓမ္မာကျမ်းဂန်များမှာ လာ၍တိုင်း မှတ်ယူကြလေ ဆိုလိုသည်။

၃၁-ဘုံတွင် အသညသတ်ဘုံမှာ ရူပက္ခန္ဓာတပါးသာရ၏။ အရူပ လေးဘုံတို့မှာ ရူပက္ခန္ဓာကို မရ၊ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးကိုသာ ရ၏။ ကြွင်းသော ၂၆-ဘုံတို့မှာ ခန္ဓာငါးပါးလုံးကို ရ၏။ သက်မဲ့ဝတ္ထုမျိုးတို့မှာ ဥတုဇရုပ်ခန္ဓာ တပါးသာ ရ၏။

ခန္ဓာငါးပါးတို့တွင် ရူပက္ခန္ဓာသည် ရေမြှုပ်နှင့်တူ၏။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ရေပွက်နှင့် တူ၏။ သညာက္ခန္ဓာသည် တံလျှပ်နှင့် တူ၏။ လင်း

www.dhammaransi.com

လျှပ်လည်း ခေါ်၏။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် ငှက်ပျောတုံးနှင့် တူ၏။ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် မျက်လှည့်နှင့် တူ၏။

ခန္ဓာငါးပါးအခန်း ပြီး၏။

အာယတနခန်း

(၈) ထွေထွေလာလာ၊ များတကာတို့၊ တည်ရာ စုရာ၊ သက်ရောက်ရာကို၊ အာယတန၊ ခေါ်ဆိုကြ၏။ ဌာန, ကရဏ၊ စသည်အနက်၊ အများထွက်၏။ စက္ခု, သောတ၊ ဃာန, ဇိဝှာ၊ ကာယ, မနော၊ သဘောတရား၊ ဤ ၆-ပါးမူ၊ ကိုယ်တွင်းဟူဘိ၊ အဇ္ဈတ္တိက၊ အမည်ရ၏။ ရူပ, သဒ္ဒါ၊ ဂန္ဓာ, ရသ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗနှင့်၊ ဓမ္မဟူသည်၊ ဤ ၆-မည်ကား၊ ဗာဟိရာယတန၊ အမည်ရ၏။ မနမှာမူ၊ ၆-ဖြာ ဝိညာဉ်။ ဓမ္မတွင်မူ၊ အစဉ်ပါလစ်၊ ရွေဆယ့်တစ်မှ၊ ကျန်သမျှတည်း။ အာဒိတ္တသုတ်၊ ဘော်ပြထုတ်မူ၊ 'စက္ခုံ ဘိက္ခဝေ အာဒိတ္တံ၊ ကေန အာဒိတ္တံ၊ ရာဂဂ္ဂိနာ အာဒိတ္တံ၊ ဒေါသဂ္ဂိနာ အာဒိတ္တံ၊ မောဟဂ္ဂိနာ အာဒိတ္တံ၊ ဇာတိယာ ဇရာယ မရဏေန သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿုပါယာသေဟိ အာဒိတ္တန္တိ ဝဒါမိ၊ သောတံ အာဒိတ္တံ၊ ဃာနံ အာဒိတ္တံ၊ ဇိဝှာ အာဒိတ္တာ၊ ကာယော အာဒိတ္တော၊ မနော အာဒိတ္တော၊ ရူပါ အာဒိတ္တာ၊ သဒ္ဒါ အာဒိတ္တာ၊ ဂန္ဓာ အာဒိတ္တာ၊ ရသာ အာဒိတ္တာ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ အာဒိတ္တာ၊ ဓမ္မာ အာဒိတ္တာ၊ ကေန အာဒိတ္တာ၊ ရာဂဂ္ဂိနာ အာဒိတ္တာ၊ ဒေါသဂ္ဂိနာ အာဒိတ္တာ၊ မောဟဂ္ဂိနာ အာဒိတ္တာ၊ ဇာတိယာ ဇရာယ မရဏေန သောက ပရိဒေဝဒုက္ခဒေါမနဿုပါယာသေဟိ အာဒိတ္တာတိ ဝဒါမိ' ပါဠိတော်လှစ်၊ မီးဆယ့်တစ်ကို၊ ဆယ့်နှစ် အာယတန၊ မြောက်ပွားဂမူ၊ တရာသုံးဆယ်၊ နှစ်ပါးကယ်သား၊ အကျယ် မီးပေါင်း၊ ပွားတုံရှောင်းသည်....ထောင်းထောင်း တောက်လောင် မစဲတည်း။

'**အာယတန**' ဆိုသည်ကား လူအများတို့ သက်ရောက်ရာ လှေဆိပ်ကြီး၊ သင်္ဘောဆိပ်ကြီး၊ ဈေးရုံကြီး၊ ဇာတ်ရုံကြီးများကဲ့သို့ တယောက်သောသူ၏ ကိုယ်ခန္ဓာမှာ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အာရုံတရား၊ အာရုံ

www.dhammaransi.com

ဟူသော တရားတို့၏ တည်ရာစုဝေးရာ သက်ရောက်ရာဖြစ်သောအနက်ကို ဆိုသည်။ ထိုအာယတန သဒ္ဒါသည် တည်ရာ ဌာန အနက်၊ အကြောင်း ကာရဏအနက် စသည်ဖြင့် များသောအနက် ရှိ၏။

စက္ခာယတန၊ သောတာယတန၊ ဃာနာယတန၊ ဇိဝှာယတန၊ ကာယာယတန၊ မနာယတန ဟူ၍ အဇ္ဈတ္တိကာယတန ၆-ပါး၊ သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌သာ ရကောင်းသောကြောင့် အဇ္ဈတ္တိက ခေါ်သည်။

ရူပါယတန၊ သဒ္ဒါယတန၊ ဂန္ဓာယတန၊ ရသာယတန၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန၊ ဓမ္မာယတန ဟူ၍ ဗာဟိရာယတန ၆ ပါး။ အဇ္ဈတ္တိကာယတနတို့မှ အပ ဖြစ်သောကြောင့် ဗာဟိရ ခေါ်သည်။

စက္ခုပသာဒရုပ် စသည်သည် စက္ခာယတန စသည် မည်၏။ ရူပက္ခန္ဓာအကျယ်မှာ လာရှိခဲ့ပြီ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓာကြီးကို မနာယတန ဆိုသည်။

ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာစုနှင့် အာပေါဓာတ်တခု၊ ဘာဝရုပ် ၂-ခု၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်တခု၊ ဇီဝိတရုပ်တခု၊ အာဟာရရုပ်တခု၊ အာကာသဓာတ်တခု၊ ဝိညတ်ရုပ် ၂-ခု၊ ဝိကာရရုပ် ၃-ခု၊ လက္ခဏရုပ် ၄-ခု ဟူသော သုခုမရုပ် ၁၆-ခု၊ အသင်္ခတ မဟာနိဗ္ဗာန်ကြီး၊ ဤတရားစုကို ဓမ္မာယတန ဆိုသည်။

ရာဂမီး၊ ဒေါသမီး၊ မောဟမီး၊ ဇာတိမီး၊ ဇရာမီး၊ မရဏမီး၊ သောကမီး၊ ပရိဒေဝမီး၊ ဒုက္ခမီး၊ ဒေါမနဿမီး၊ ဥပါယာသမီး၊ ဤကား-မီး ၁၁ ပါးတည်း။ လောကီ အာယတန ၁၂-ပါးတို့တွင် တပါး တပါးမှာ မီး ၁၁-ပါး ၁၁-ပါးစီ တောက်လောင်လျက်ရှိ၏။ တပါး တပါးမှမီး ၁၁-ပါးစီ ထွက်နိုင်၏။ အာဒိတ္တသုတ် ပါဠိတော်ကြီးအတိုင်း မှတ်လေ။

အာယတနခဏ်း ပြီး၏။

www.dhammaransi.com

ဓာတ်ခဏ်း

(၉)သတ္တဝါအလို၊ ပုဂ္ဂိုလ်အကြိုက်၊ မလိုက် မစား၊ ပေါ့ကြွားဘဲ၊ ကြောင်းအားလျော်စွာ၊ သူ့ခြင်းရာနှင့်၊ သူ့သဘာဝ၊ သူ့ကိစ္စကို၊ ဆောင်ကြသမှု၊ အကြောင်းပြု၍၊ ဓာတ်ဟုသညာ၊ ဒေသြဲလာ၏။ ။ မနာယတန၊ တခုမျှကို၊ သတ္တဝိညာဏဓာတ်၊ ဝေဘန်လတ်က၊ ဓာတ်၏ အချက်၊ဆယ့်ရှစ်ထွက်၏။ ။စက္ခုဝိညာဏ်ဓာတ်၊သောတဝိညာဏ်ဓာတ်၊ ဃာနဝိညာဏ်ဓာတ်၊ ဇိဝှာဝိညာဏ်ဓာတ်၊ ကာယဝိညာဏ်ဓာတ်၊မနော ဓာတ်၊ မနောဝိညာဏ်ဓာတ်၊ ခုနစ်ရပ်တွင်၊ ပဉ္စဒွါ၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း၊ ပေါင်းရေး သုံးရပ်၊ မနောဓာတ်တည်း၊ ကြွင်းလပ် သဘော၊ မနော ဝိညာဏ်၊ ခုနစ်ဆယ်ခြောက်၊ ရကိုမြောက်၏။ ။အာလျောက်ဘာဝ၊ ပြင်ဓာတ်ကျ၍၊သတ္တဇီဝ၊အတ္တမဟုတ်၊ရင်ဓာတ် နာမ်ဓာတ်၊ ပေါင်းပေ်ါ ပူးတွဲ၊အခဲအစု၊ ပတ္တူကြိုငယ်၊အထယ်အလိပ်၊ နိမိတ် သဏ္ဌာန်၊ ဟန်နှန် လုံးစုံ၊ကင်းဆိတ်တို့၍ "စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ၊တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော၊ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ၊ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ၊ တဏှာ- ပစ္စယာ ဥပါဒါနံ၊ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ၊ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ၊ ဇာတိ ပစ္စယာ ဇရာ မရဏ သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿုပါယာသာ သမ္ဘဝန္တိ၊ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိ။ ။ သောတဉ္စ ပဋိစ္စ သဒ္ဒေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သောတဝိညာဏံ၊ လ၊ ဃာနဉ္စ ပဋိစ္စ ဂန္ဓေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဃာနဝိညာဏံ၊ လ၊ ဇိဝှဉ္စ ပဋိစ္စ ရသေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဇိဝှာ- ဝိညာဏံ၊လ၊ကာယဉ္စ ပဋိစ္စ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ကာယဝိညာဏံ၊ လ၊ မနဉ္စ ပဋိစ္စ ဓမ္မေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ မနောဝိညာဏံ၊ တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော၊လ၊ ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိ"၊ ပါဠိ အတွက်၊ ဓာတ်ဆောင်ချက်ကို၊ နက်နက်နယ်နယ်၊ သိရန့်ပြယ်သည်.... အကျယ် ဓာတုကထာတည်း။

အာယတန ၁၂-ပါးတို့တွင် မနာယတနတပါးကို ဓာတ်အားဖြင့် ဝေဘန်သော် ဝိညာဏဓာတ် ၇-ပါး ပွားသည်ဖြစ်၍ ဓာတ် ၁၈-ပါး ဖြစ်၏။ စက္ခုဓာတ်၊ သောတဓာတ်၊ ဃာနဓာတ်၊ ဇိဝှာဓာတ်၊ ကာယ

www.dhammaransi.com

ဓာတ်၊ ရူပဓာတ်၊ သဒ္ဒဓာတ်၊ ဂန္ဓာဓာတ်၊ ရသဓာတ်၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်၊ သောတဝိညာဏဓာတ်၊ ဃာနဝိညာဏဓာတ်၊ ဇိဝှာဝိညာဏဓာတ်၊ ကာယဝိညာဏဓာတ်၊ မနောဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်၊ ဓမ္မဓာတ်တည်း။

ထို ၁၈-ပါးတို့တွင် '**မနောဓာတ်**' ဆိုသည်ကား ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်နှင့် သမ္ပဋိစ္ဆိုန်းနှစ်ခု၊ ဤ ၃-ပါးကို ခေါ်သတည်း။ ကြွင်းသော မနောဝိညာဏ်စိတ် ၇၆-ပါးကို မနောဝိညာဏဓာတ်ဆိုသည်။

ပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ် သတ္တဝါမဟုတ် အတ္တမဟုတ် ဇီဝမဟုတ် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အလိုသို့လည်းမလိုက် အသီးသီး သူ့အခြင်းအရာနှင့် သူ့သဘာဝ သူ့ကိစ္စကိုသာ ရွက်ဆောင်ကြသောကြောင့် ဓာတ်မည်၏။ မြေဓာတ်သည် ခက်မာသော အခြင်းအရာနှင့် တပါးသော ရုပ်ဓာတ်တို့၏ တည်ရာ မှီရာ ကိစ္စကိုသာ ရွက်ဆောင်သောကြောင့် ဓာတ်မည်၏။ ရေဓာတ်သည် ဖွဲ့စည်းသော အခြင်းအရာနှင့် တပါးသော ရုပ်ဓာတ်တို့၏ ပေါင်းစုထွေးခဲခြင်း ကိစ္စကိုသာ ရွက်ဆောင်သောကြောင့် ဓာတ်မည်၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပြဆိုဘွယ် ကျယ်ဝန်း၏။ "စက္ခုဉ္စပဋိစ္စ ရူပေစ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ" အစရှိသည်ဖြင့် ဟောတော်မူသော ပါဠိတော်၏ အဘွက် အနက်သဘောသည်း ဓာတ်တို့၏ ဆောင်မှုပင်တည်း။

ဓာတ်ခန်း ပြီး၏။

သစ္စာခန်း

(၁၀) အခွန့်ရှည်စွာ၊ ဘယ်ပျကြာလည်း၊ တခါ တဖန်၊ မပျောက်ပြန်ပဲ၊ အစဉ်မြဲ ကို၊ သစ္စာဆို၏။ ထိုသစ္စာကား၊ လေးတွေပြား၏၊ လေးပါး သရုပ်၊ အမှန်ထုတ်သော်၊ ဒုက္ခသစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာ၊ နိရောဓသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာ။ ။ခန္ဓာငါးလီ၊ ဘုံလောကီကို၊ ဒုက္ခဆိုလော့။ ။ထိုဒုက္ခပေါင်း၊ ပွားကြောင်းအမူ၊ လောဘစုမှာ၊ သမုဒယအမည်ရ၏၊ လောဘခပင်း၊ အကြွင်းမရှိ၊ ချုပ်ငြိမ်းဘိသည့်၊ သန္တိသဘော၊ အစဉ်ချော်ကို၊

www.dhammaransi.com

နိရောဓဟူ။ ။ရှစ်ဆူသီးသီး၊ မဂ္ဂင်ကြီးကို၊ မဂ္ဂဆို၏။ ။ထိုမဂ္ဂင်မှာ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ–ကောင်းမြတ်သော အမြင်ကိုသာ မြင်ခြင်းတပါး၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ-ကောင်းမြတ်သောအကြံကိုသာ ကြံခြင်းတပါး၊ သမ္မာဝါ-စာ-ကောင်းမြတ်သော စကားကိုသာ ပြောဆိုခြင်းတပါး၊ သမ္မာ-ကမ္မန္တ-ကောင်းမြတ်သော အမှုကိုသာ ပြုလုပ်ခြင်းတပါး၊ သမ္မာ-အာဇီဝေါ ကောင်းမြတ်သော အသက်မွေးမှုဖြင့်သာ အသက်မွေးခြင်းတပါး၊ သမ္မာဝါယာမော-ကောင်းမြတ်သောအလုပ်ကိုသာ အားထုတ်ခြင်းတပါး၊ သမ္မာသတိ-ကောင်းမြတ်သော တရားတို့၌ မမေ့မလျော့ခြင်းတပါး၊ သမ္မာသမာဓိ–ကောင်းမြတ်သော အာရုံတို့၌ စိတ်၏တည်ကြည်ခြင်းတပါး၊ ဤရှစ်ပါးတွင်၊ ဖောက်ပြားမရှိ၊ ဖြောင့်မှန်ဘိမူ၊ အရိယသစ္စာ၊ ခေါ်ထိုက်စွာ၏။ ။သစ္စာအနက်၊ ၄-ချက်စီတည့်၊ ဆယ့်ခြောက်ရှိ၏။ ပီဠနဋ္ဌော၊ အကျဉ်းအကြပ် နှိပ်စက်တတ်သော ဒုက္ခသဘော၊ သင်္ခတဋ္ဌော၊ အပြဲမပြတ် ပြုပြင်အပ်သော ဒုက္ခသဘော၊ သန္တာပဋ္ဌော၊ ကြောင့်ကြစိုက်ရေး၊ လှုန်ရှုပ်ထွေး၍၊ အေးနွေ့မရ၊ ပူပန်ရသော ဒုက္ခသဘော။ ဝိပရိဏာမဋ္ဌော၊ နိစ္စမြင့်ရှည်၊ အတည်မမြဲ၊ ဖောက်လဲဖောက်ပြန် ဖြစ်တတ်သော ဒုက္ခသဘော။ ။အာယူဟနဋ္ဌော၊ ဒုက္ခဝဋ္ဋ၊ ဒုက္ခမှုဘိုကိုသာ အပြဲစုဆောင်းတတ်သော သမုဒယသဘော။ နိဒါနဋ္ဌော၊ ဒုက္ခလက်စ မပြတ်ရအောင် အမြဲ ဆောင်နှင်တတ်သော သမုဒယသဘော။ သံယောဂဋ္ဌော၊ ဒုက္ခစက်မှ မထွက်ရအောင် အမြဲ ဖွဲ့နှောင်တတ်သော သမုဒယသဘော။ ပလိဗောဓဋ္ဌော၊ ဒုက္ခစက်မှ မထွက်ရအောင် နှောင့်ယှက်တတ်သော သမုဒယသဘော။ ။နိဿ-ရဏဋ္ဌော၊ ဒုက္ခစက်မှ ထွက်မြောက် ကျွတ်လွတ်ခြင်းဟူသော နိရောဓသဘော။ ပဝိဝေကဋ္ဌော၊ တေဘုမ္မက ဒုက္ခအသင်း နှောင့်ယှက်ခြင်းမှ ဆိတ်ကင်းခြင်းဟူသော နိရောဓသဘော။ အသင်္ခတဋ္ဌော၊ သင်္ခါရဒုက္ခ ခပ်င်းမှ ကင်းလွတ်ခြင်းဟူသော နိရောဓသဘော။ အမတဋ္ဌော၊ အဖန်ဖန် သေခြပျက်ဆုံးခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခြင်းဟူသော နိရောဓသဘော။ နိယျာနဋ္ဌော၊ ဒုက္ခဘက်မှ ဆန်တက်ထွက်မြောက်ကြောင်းဟူသော မဂ္ဂ-သဘော။ ဟေတုဋ္ဌော၊ လောကုတ္တရာ ဂုဏ်ကျက်သရေ အပေါင်းတို့

www.dhammaransi.com

ကောင်းစွာတည်ရာ၏ အဖြစ်ဟူသော မဂ္ဂသဘော။ ဒဿနဋ္ဌော၊ သစ္စာလေးအင် နိဗ္ဗာန်ခွင်ကို အမြင်ပေါက်ရောက်ခြင်းဟူသော မဂ္ဂသဘော။ အာဓိပတေယျဋ္ဌော၊ တဏှာ၏ ကျွန်အဖြစ်မှ စင်စင်လွတ်ပြီး ကြီးမြတ်ခြင်း ဟူသော မဂ္ဂသဘော။ ။သစ္စာလေးချက် အနက်သဘော၊ ပောရာဏ်သွယ်သွယ် မဆုံးဘွယ်သည်....အကျယ်သစ္စကထာတည်း။

'သစ္စာ' ဆိုသည်ကား....ဘဝကမ္ဘာ အသင်္ချေ ကြာသော်လည်း တခါတရံမျှ မဖောက်မပြန် မှန်ကန်သော သဘောကို ဆိုသည်။

ခန္ဓာငါးပါးသည် ပီဠနဋ္ဌ၊ သင်္ခတဋ္ဌ၊ သန္တာပဋ္ဌ၊ ဝိပရိဏာမဋ္ဌ ဟူသော မငြိမ်းချမ်းမှုအချက် အနက်လေးပါးတို့နှင့် အမြဲယှဉ်သည်ဖြစ်၍ အနမတဂ္ဂ သံသရာတွင် ဘယ်အခါမှာမှ ဒုက္ခဟူသော ပညတ်အချက် ပျက်ကွက်ခြင်းမရှိဘဲ အစဉ်မြဲလေသောကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏။

တဏှာသည် အာယူဟနဋ္ဌ, နိဒါနဋ္ဌ, သံယောဂဋ္ဌ, ပလိဗောဓဋ္ဌ ဟူသော ဒုက္ခပွားများကြောင်း အချက် အနက်လေးပါးတို့နှင့် အမြဲပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ အနမတဂ္ဂ သံသရာတွင် ဘယ်အခါမှာမှ ဒုက္ခသမုဒယ ဟူသော ပညတ်အချက် ပျက်ကွက်ခြင်းမရှိဘဲ အစဉ်မြဲလေသောကြောင့် သမုဒယသစ္စာ မည်၏။

နိဗ္ဗာန်သည် နိဿရဏဋ္ဌ, ပဝိဝေကဋ္ဌ, အသင်္ခတဋ္ဌ, အမတဋ္ဌ ဟူသော ဒုက္ခခပ်သိမ်း ငြိမ်းရန်အချက် အနက် ၄-ပါးတို့နှင့် အမြဲ ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ အနမတဂ္ဂ သံသရာတွင် ဘယ်အခါမှာမှ ဒုက္ခနိရောဓ ဟူသော ပညတ်အချက် ပျက်ကွက်ခြင်းမရှိဘဲ အစဉ်မြဲလေသောကြောင့် နိရောဓ သစ္စာ မည်၏။

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသည် နိယျာနဋ္ဌ, ဟေတွဋ္ဌ, ဒဿနဋ္ဌ, အာဓိပတေယျဋ္ဌ ဟူသော နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း လမ်းကောင်း လမ်းမှန် အချက် အနက် ၄-ပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံလေခြင်းကြောင့် အနမတဂ္ဂ သံသရာတွင် ဘယ်အခါမှာမှ မဂ္ဂဟူသော ပညတ်အချက် ပျက်ကွက်ခြင်းမရှိဘဲ အစဉ်မြဲလေသောကြောင့် မဂ္ဂသစ္စာ မည်၏။

လူချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာ ဗြဟ္မာချမ်းသာများသည် အစဉ်မြဲသည် မဟုတ်၊ ပျက်စီးခြင်းအဆုံး ရှိနေသောကြောင့် ဖောက်လဲ ဖောက်ပြန် ဖြစ်တတ်သော ချမ်းသာမျိုးဖြစ်၍ သုခသစ္စာမဟုတ်၊ ဒုက္ခသစ္စာသာ ဖြစ်၏။ ထိုချမ်းသာများကို ပေးတတ်သော ကုသိုလ်ကံစုသည်လည်း ဒုက္ခသစ္စာကို ဖြစ်စေတတ်သော ကံမျိုး ဖြစ်၍ ဒုက္ခသစ္စာမျိုးသာ ဖြစ်၏။

ပီဠနဋ္ဌ အစရှိသော သစ္စာ အနက် ၁၆-ချက်တို့၏ အကျယ်ကို သိလိုမူကား ငါတို့စီရင်သော ''သစ္စဒီပနီ''မှာ ယူကြလေ။

သစ္စာအကျယ် ပြီး၏။

www.dhammaransi.com

ပရမတ္ထသံခိပ်ကျမ်း

မှတ်သားဖွယ် အကြောင်းအရာစဉ်

အကြောင်းအရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အကနိဋ္ဌဘုံ ဗြဟ္မာတို့၏ အသက်	၁၁၁
အကနိဋ္ဌဘုံရှိ အရိယာ (ငင်သန္ဓေထပ်၍မနေပုံ)	၁၂၇
အကာလမရဏ (ဥပစ္ဆေဒကမရဏ၌ သွင်းရပုံ)	၁၂၈
အကုသလရာသိ (ဝေဘန်ပြပုံ)	၂၉
အကုသလဝိပါက်-၇ (ရေတွက်ပြပုံ)	၇
အကုသလသင်္ဂဟ (ဝေဘန်ပြပုံ)	၁၆၁-၁၆၅
အကုသိုလ်ကံအကျိုး ဝေဘန်ခန်း	၁၂၂
အကုသိုလ်ကံဟောင်းများ (အနန္တရှိကြပုံ)	၁၅၅
အကုသိုလ်စိတ်-၁၂ (အကျယ်)	၄-၆
အကုသိုလ်စိတ်-၁၂ (ရေတွက်ပြပုံ)	၆
[အ]	
အကုသိုလ်စေတသိက် (သဘောလက္ခဏာ)	၂၉-၃၀
အကုသိုလ်စေတသိက်တို့မှ ယောဂနည်း (ဝေဘန်ပုံ)	၃၆
အကျိုးပေးရာကာလအပြား ကံ ၄-ပါး (ခွဲခြားပြပုံ)	၁၁၄-၅
အခိုးအလျှံ (မီး၏ဖလပစ္စုပ္ပဋ္ဌာန်ဖြစ်ပုံ)	၂၃၀
အချင်းခပ်သိမ်းမှို-၄ (ညွှန်ပြပုံ)	၆၃
အင်္ဂါ (အဓိပ္ပါယ်-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်)	၁၈၃
အစပ် ၃-ပါး (ခွဲခြားပြပုံ)	၁၈၄
အစပ်,အလွှာ,ဝဋ်,မူလ (ထပ်မံခွဲခြားပြပုံ)	၁၈၆-၇
အဇဋာကာသ ကောင်းကင်ကြီး (လေထုအောက်၌တည်ရှိပုံ)	၉၄

www.dhammaransi.com

အကၡရာစဉ် စာမျက်နှာ

[အ]

အဇ္ဈတ္တသြဇာနှင့်ဗဟိဒ္ဓသြဇာ (ကျေးဇူးပြုပုံ) ၂၀၇

အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓအခွဲ (ကလာပ်များကို ခွဲပြပုံ) ၁၄၉

အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ရသော ကလာပ် ၂၃-စည်း ၁၅၀

အဇ္ဈတ္တိကရုပ် (ခေါ်ခြင်းအကြောင်း) ၁၄၀

အဇ္ဈတ္တိကရုပ်, ဗာဟိရရုပ် (ခွဲခြားပြပုံ) ၁၄၀

အဇ္ဈတ္တိကာယတန ၆-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၇၆

အဇ္ဈာသယစင်ကြယ်သော သူတော်ကောင်း (အခါခပ်သိမ်းဥပုသ်နေ့ဖြစ်ပုံ) ၁၂၀

အညမည ၃-မျိုး (ခွဲခြားပြပုံ) ၁၉၉

အညမညပစ္စည်း (ကောက်ပြပုံ) ၁၉၁

အညသမာန်း (ခေါ်ခြင်းအကြောင်း) ၂၁

အညသမာန်းစေတသိက်-၁၃ (ရေတွက်ပြပုံ) ၂၁

အညသမာန်းရာသိ (ဝေဘန်ပြပုံ) ၂၅

အညသမာန်း သမ္ပယောဂ နည်း-၇ (ဝေဘန်ပြပုံ) ၃၄-၆

အညာတာဝိန္ဒြေ (ကောက်ပြပုံ) ၁၆၇

အညိန္ဒြေ (ကောက်ပြပုံ) ၁၆၇

အတပ္ပါဘုံပြဟ္မာတို့၏အသက် ၁၁၁

အတိအဝိဘူတ (အဓိပ္ပါယ်) ၇၈

အတိအဝိဘူတာရုံဝီထိ (မောဃဝါရဖြစ်ပုံ) ၇၀

အတိဣဋ္ဌာရုံ (သောမနဿကုသလဝိပါက်ဖြစ်ပုံ) ၈၃

အတ္ထဂ္ဂဟဏဝါရ (အဓိပ္ပါယ်) ၇၉

အတ္ထပညတ်နှင့် နာမပညတ် (ထူးခြားပုံ) ၂၁၁

အတ္ထိ ၆ မျိုး (ခွဲခြားပြပုံ) ၁၉၈

အတ္ထိပစ္စည်း၌ဝင်သော ပစ္စည်းများ ၂၁၁

အတိတ်အကြောင်းတရား ၅-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၈၆

အတိတ်ကေန်—၄ (ရေတွက်ပြပုံ) ၆၁

အတိတ်ကံဟောင်းအတွက် (အပူကောင်တွေ့ဖြစ်နေကြပုံ) ၁၅၅

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အတိတ်ကိုစွဲ၍ ယုံမှားခြင်း ၅-ပါး(ခွဲခြားပြပုံ)	၂၃၁
အတိတ်ဘဝ၌ အကျုံးဝင်သော တရားများ (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၀၄
အတိတ်သက်သက်ပစ္စည်းမျိုး (ခွဲခြားပြပုံ)	၂၀၂
အတိပရိတ္တာရုံ(အဓိပ္ပါယ်)	၆၇
အတိပရိတ္တာရုံ ၆-ဝီထိ (ဝီထိပုံစံ)	၇၅
အတိပရိတ္တာရုံ ဝီထိ-၃၀ (မောဃဝါရမည်ပုံ)	၆၀
အတိပရိတ္တာရုံ (ဝီထိပေါင်း ၃၀-ဖြစ်ပုံ)	၆၇
အတိမဟန္တာရုံ ၅-ဝီထိ (တဒါရုံဝါရ မည်ပုံ)	၆၇
အတိမဟန္တာရုံ(၅-ဝီထိဖြစ်ပုံ)	၆၆
အတိမဟန္တာရုံ (အဓိပ္ပါယ်)	၆၇
အတိမဟန္တာရုံ စက္ခုဒွါရဝီထိ (ဝီထိပုံစံ)	၇၁
အတိမဟန္တာရုံစသည် ၄-မျိုး (ခွဲခြားပြပုံ)	၆၆
အတိမဟန္တာရုံဝီထိ (စိတ်အစဉ်ဖြစ်ပုံ)	၇၀
၁၉ အတိဝိဘူတ(အဓိပ္ပါယ်)	၇၈
[အ]	
အတိဝိဘူတ စသည်-၄ (ခွဲခြားပြပုံ)	၇၈
အတိဝိဘူတာရုံဝီထိ (တဒါရုံဝါရပုံ)	၇၈
အတီတဂ္ဂဟဏဝါရ အဓိပ္ပါယ်	၇၉
အတီတဘဝင်(အဓိပ္ပါယ်)	၆၉
အတွင်းအာယတန ၆-ပါး (မြို့ပျက်ကြီးတွေ့နှင့်တူပုံ)	၁၇၆
အထက်ဈာန်သို့ တက်ပွားပုံ	၂၆၇
အဒေါသ(ခွဲခြားပြပုံ)	၃၃
အဒ္ဓါပညာတ် (ပုံစံနှင့် အဓိပ္ပါယ်)	၂၁၂
အဒ္ဓါရုပ် ၂၁(ညွှန်ပြပုံ)	၁၄၁
အဓိစိတ္တသာသနာ (ပရိယုဋ္ဌာန နိုင်ငံကြီးကို ဖျက်ဆီးရန် လက်နက်ဖြစ်ပုံ)	၂၁၀
အဓိဋ္ဌာနပါရမီ(အဓိပ္ပါယ်)	၂၂၆
အဓိပတိ ၄-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၆၇
အဓိပတိ(အနက်)	၁၆၀
အဓိပညာသာသနာ (အနုသယ နိုင်ငံကြီးကို ဖျက်ဆီးရန် လက်နက်ဖြစ်ပုံ)	၂၁၀

www.dhammaransi.com

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[အ]

အဓိပတိဆိုက်သောစိတ်များ (ခွဲခြားပုံ) ၁၆၉
အဓိပတိနှင့်ဂရုဂန္ဓေ (ထူးခြားပုံ) ၁၆၈
အဓိပတိပစ္စည်း ၂ မျိုး (ခွဲခြားပုံ) ၁၈၉
အဓိမောက္ခအပြား (ခွဲခြားပုံ) ၂၉
အဓိမောက္ခယှဉ် ၁၁၀ (ရေတွက်ပုံ) ၃၆
အဓိသီလသာသနာ (ဝိတိက္ကမ နိုင်ငံကြီးကို ဖျက်ဆီး ရန် လက်နက်ဖြစ်ပုံ) ၂၁၈
အခွန် ၃-ပါး (ခွဲခြားပြပုံ) ၁၈၆
အနညာတညဿာမီတိန္ဒြေ (ကောက်ပြပုံ) ၁၆၇
အနတ္တာနုပဿနာဉာဏ် (သုညတဉာဏ်ခေါ်ပုံ) ၂၄၁ ၂
အနန္တရ ၆-မျိုး စံပြချက် ၂၀၉
အနန္တရပစ္စည်းစသည် ၄-မျိုး (ခွဲခြားပြပုံ) ၁၉၀
အနန္တရူပနိဿယပစ္စည်း (ညွှန်ပြပုံ) ၁၉၂
အနဘိဇ္ဈာ (အဓိပ္ပာယ်နှင့် တရားကိုယ်) ၁၁၇

[အ]

အနာဂတံသအဘိညာဉ် (အဓိပ္ပာယ်) ၂၂၈
အနာဂတ်အကျိုးတရား ၅-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၈၆
အနာဂတ်ကိုစွဲ၍ ယုံမှားခြင်း ၅-ပါး (ခွဲခြားပြပုံ) ၂၃၁
အနာဂတ်ဘဝ၌အကျုံးဝင်သော တရားများ (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၈၄
အနာဂါမိမဂ္ဂ (အနက်) ၁၅
အနာဂါမ် ၅-မျိုး (ရေတွက်ပြပုံ) ၂၃၉
အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်စိတ်ရေ (ရေတွက်ပြပုံ) ၉၂
အနာဂါမ်ရဟန္တာများ (သောကစသည်မဖြစ်ပုံ) ၁၈၃
အနာဂါမ်သေလျှင် ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ သွားမြဲဖြစ်ပုံ ၁၂၇
အနိစ္စတာ (အဓိပ္ပာယ်-ရုပ်အရ) ၁၄၀
အနိစ္စတာရုပ် (အသက်ကို ပြပုံ) ၆၅
အနိစ္စသီလ နှင့် နိစ္စသီလ (ထူးခြားပုံ) ၁၂၁
အနိစ္စသီလမျိုး (ခွဲခြားပြပုံ) ၁၁၉

www.dhammaransi.com

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[အ]

အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ် (အနိမိတ္တဉာဏ်ခေါ်ပုံ) ၂၄၁
အနိဋ္ဌဗေကန်ဖြစ်သော စိတ်စေတသိက် (ခွဲခြားပြပုံ) ၁၀၉
အနိဋ္ဌာရုံ (အကုသလဝိပါက်များဖြစ်ပုံ) ၀၃
အနိဒဿနရုပ် (မည်ခြင်းအကြောင်း) ၂၄၃
အနိန္ဒြိယရုပ် ၂၀ (ညွှန်ပြပုံ) ၁၄၁
အနိပ္ဖန္နရုပ် ၁၀ (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၃၉·၁၄၀
အနိမိတ္တဉာဏ် (ခေါ်ခြင်းအကြောင်း) ၁၄၁
အနိမိတ္တနိဗ္ဗာန်(အဓိပ္ပါယ်) ၁၅၉
အနိမိတ္တနိဗ္ဗာန်(ကောင်းကင်ဥပမာ) ၁၅၉
အနိမိတ္တမဂ်(အဓိပ္ပါယ်) ၂၄၂
အနိယတယောဂီ (ရေတွက်ပြပုံ) ၇၆
အနုပါဒိန္နရုပ်(ရေတွက်ပုံ) ၁၄၂
အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် (အဓိပ္ပါယ်) ၁၅၇·၈
အနုဗန္ဓ ၄-ဝီထိ (ကျပြီးမှ ဘွားကနဲ ဒြပ်ကို သိပုံ) ၇၀
အနုဗန္ဓကဝါရ(အဓိပ္ပါယ်) ၇၉

[အ]

အနုဗန္ဓကဝါရအပြား (ခွဲခြားပြပုံ) ၇၉
အနုဗန္ဓကဝါရပေါင်း (၂၀ ဖြစ်ပုံ) ၈၀
အနုဗန္ဓကဝီထိ ၄-ပါး၊ ၆-ပါး(ပညတ်အရာ) ၂၁၃·၄
အနုလောမဉာဏ်(အဓိပ္ပါယ်) ၂၃၄
အနုသယ (အနက်) ၁၆၃
အနုသယ ၇-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၆၃
အနုသယကိလေသာစသည် (ယမ်းမီးခြစ်ဥပမာဖြင့်ပြပုံ) ၂၁၇-၈
အနုသယနိုင်ငံကြီး·ကိုဖျက်ဆီးရန် လက်နက်မျိုး ၂၁၈
အနုသယနိုင်ငံကြီးပျက်စီးမှုကိလေသာ မျိုးပြတ်ပုံ ၂၁၈
အနုသယနိုင်ငံကြီး (မီးစေတ်မျိုးနှင့်တူပုံ) ၂၁၇
အနုသယကိုကြီး(အဓိပ္ပါယ်) ၂၁၇
အနုဿတိ ၁၀ ပါး (ရေတွက်ပြပုံ) ၂၂၁
အနောတ္တပ္ပ (သဘောလက္ခဏာ) ၃၀
အန္တရကပ် (အဓိပ္ပါယ်) ၁၀၇

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[အ]

အန္တရာယ်ပေါင်း ၆၄ (အသင်္ချေယျကပ်ဖြစ်ပုံ) ၁၀၇
အပစာယန (အဓိပ္ပါယ်) ၁၁၈
အပရာပရိယကံ(အဓိပ္ပါယ်) ၁၁၅
အပါယ် ၄-ဘုံသားတို့၏ ပဋိသန္ဓေစိတ် ၁၀၁
အပါယ်ဘုံ၌ ဒုဂ္ဂတိအဟိတ် တဒယောက်သာရပုံ ၉၀
အပါယ် ၄-ဘုံ(ရေတွက်ပြပုံ) ၉၇
အပုညာဘိသင်္ခါရ (တရားကိုယ်) ၁၇၉
အပ္ပဋိဃရုပ်-၁၆ (ညွှန်ပြပုံ) ၁၄၂
အပ္ပဏိဟိတ (ခေါ်ဆိုခြင်း အကြောင်း) ၁၅၉-၁၆၀
အပ္ပဏိဟိတနိမိတ် (အဓိပ္ပါယ်) ၁၆၀
အပ္ပဏိဟိတဉာဏ် (ခေါ်ခြင်း အကြောင်း) ၂၄၁
အပ္ပဏိဟိတမဂ်(အဓိပ္ပါယ်) ၂၄၂
အပ္ပနာကမ္မဋ္ဌာန်းမျိုး-၃၀ (ရေတွက်ပြပုံ) ၂၂၄
အပ္ပနာဇော-၂၆ (မနောဒွါရ၌သာဖြစ်ပုံ) ၅၄
အပ္ပနာဇောဆဗ္ဗိသ (ဣရိယာပုထ်ကို တည်ခိုင်စေပုံ) ၁၄၄

[အံ]

အပ္ပနာဇောများ (ကာမကုသိုလ်ကြိယာဇောနောင်ဖြစ်ပုံ) ၈၆
အပ္ပနာဇောဝါရ (ခွဲခြားပြပုံ) ၈၅-၈
အပ္ပနာဈာန်စိတ်ပေါင်း-၆၇ (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၇
အပ္ပနာဘာဝနာ မရနိုင်သော ကမ္မဋ္ဌာန်း-၁၀ ပါး (ရေတွက်ပုံ) ၂၂၄
အပ္ပနာဝီထိကျပုံ (ကမ္မဋ္ဌာန်းအရာ) ၂၂၅-၆
အပ္ပမညာ ၄-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ) ၂၂၁
အပ္ပမညာစေတသိက်--၂ (ရေတွက်ပြပုံ) ၂၄
အပ္ပမညာဒွေ (အသီးအသီးသာဖြစ်ပုံ) ၃၈
အပ္ပမညာဒွေ (မည်ခြင်း အကြောင်း) ၂၄
အပ္ပမညာဒွေ (ယှဉ်ပုံ) ၃၈
အပ္ပမညာဒွေ သမ္ပယောဂနည်း (ဝေဘန်ပြပုံ) ၃၈
အပ္ပမာဏသုဘာ ဗြဟ္မာတို့၏ အသက် ၁၁၀

www.dhammaransi.com

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[အ]

အပ္ပမာဏာဘာ ဗြဟ္မာတို့၏ အသက် ၁၁၀
အပြင်အာယတန ၆-ပါး(ထား ပြတင်ပေါက်နှင့် တူပုံ) ၁၇၆
အဗျာပါဒ (အဓိပ္ပာယ်နှင့် တရားကိုယ်) ၁၁၇
အဘိညာအပ္ပနာဝီထိ (ဇော ၁ ကြိမ်သာကျပုံ) ၈၇
အဘိညာဉ် ၇ ပါး (ရေတွက်ပြပုံ) ၂၂၀
အဘိညာဉ်ဖြစ်ပုံ ၂၂၇
အဘိညာဉ်ရပုံ အဆင့် ၄-ဆင့် (ခွဲခြားပြပုံ) ၂၂၀
အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်းကိုအကျဉ်း ချုံးသော အပိုင်းများ (ရေတွက်ပြပုံ) ၂၄၅
အဘိဓမ္မာသာ ဝိစိကိစ္ဆာ ၈-ပါး(ရေတွက်ပြပုံ) ၂၃၂
အမန္တာယုဂ်(အဓိပ္ပာယ်) ၇၇
အမောဟ(အဓိပတိမျိုးဖြစ်ပုံ) ၃၃
အမောဟ(ခွဲခြားပြပုံ) ၃၃
အမောဟစေတသိက် (အဓိပ္ပာယ်) ၂၄
အမြိုက် ၄၃ (ညွှန်ပြပုံ) ၆၃

[အ]

အမှားနှစ်ချက်ကြောင့်နေ့ငတ ပူပန်ခြင်း(ကုက္ကုစ္စမည်ပုံ) ၃၀
အမှမ်းတင်သီလ နှင့် နိစ္စသီလ (ခွဲခြားပြပုံ) ၂၁၈-၉
အလဇ္ဇီ,ဒုဿီလ(ခွဲခြားပြပုံ)၁၂၁
အလယ်ဇောစေတနာ ၅-ချက် (အပရာပရိယကံမည်ပုံ) ၁၁၅
အလုံးစုံအာရုံပြုစိတ်-၆ (ရေတွက်ပြပုံ) ၅၉
အလောဘ(ဝေဘန်ပြပုံ) ၃၃
အလိုသို့,ဝိညတ်သိ ၂-ပါး (ခွဲခြားပြပုံ) ၂၁၄
အလှူ ၄-ပါး (ခွဲခြားပြပုံ) ၁၀၄-၅
အရှင်ရဲများ (သံယုတ်, နေမိဇာတ်, နာရဒဇာတ်တို့၌လာပုံ) ၉၇
အရဟတ္တမဂ္ဂ (အနက်) ၁၅
အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ်ကြဉ် အလုံးစုံ အာရုံပြုစိတ်-၅ (ရေတွက်ပြပုံ) ၅၆
အရဟတ္တမဂ်သို့ရောက်ပုံ ၂၃၆
အရိယာမျှစ်ယောက် (ရေတွက်ပြပုံ) ၉၀

www.dhammaransi.com

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[အ]

အရူပ ၄-ဘုံ (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၀၀

အရူပစိတ်၌ အာရုံအပြားကို လိုအပ်ပုံ ၁၃

အရူပစိတ် (အဓိပ္ပာယ်) ၃

အရူပစိတ်-၁၂ (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၂

အရူပစုတိနှောင် (ပဋိသန္ဓေ နှောင်းပုံ) ၁၃၆-၇

အရူပဈာန် ၄-ပါး (ခွဲခြားပြပုံ) ၂၂၇

အရူပပဋိသန္ဓေ (အာရုံပြုပုံ) ၁၃၅

အရူပပဋိသန္ဓေ (ခွဲခြားပြပုံ) ၁၀၃

အရူပဗြဟ္မာသက် (ခွဲခြားပြပုံ) ၁၁၁

အရူပဘုံ (မနောဒွါရဝီထိမျိုး ကိုသာ ရပုံ) ၈၃

အရူပဘုံ (ဝတ္ထုရုပ် မရပုံ) ၆၂

အရူပလေးဘုံ၌ စိတ်ရ-၄၆ (ရေတွက်ပြပုံ) ၈၉

အရူပလေးဘုံ၌ ရသောပုဂ္ဂိုလ် များ (ရေတွက်ပြပုံ) ၉၁

အရူပါဝိပါက်-၄ (ဝတ္ထုရုပ်ကို မမှီပုံ) ၆၂

အဝတ္ထုရုပ်-၂၂ (ညွှန်ပြပုံ) ၁၄၀-၁

အဝိဇ္ဇမာနပညတ် (ပုံစံနှင့် အဓိပ္ပာယ်) ၂၁၃

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[အ]

အဝိဇ္ဇာ (အဓိပ္ပာယ်နှင့် တရားကိုယ်) ၁၇၉

အဝိဇ္ဇာ (အပြစ်ကို ဖုံးလွှမ်း ကွယ်ကာပုံ) ၁၃၂

အဝိနိဗ္ဘောဂ (အဓိပ္ပာယ်) ၁၄၃

အဝိနိဗ္ဘောဂရုပ်-၈ (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၄၃

အဝိဘူတ (အဓိပ္ပာယ်) ၇၈

အဝိဘူတာရုံဝီထိ (ဝုဋ္ဌောဝါရ ဖြစ်ပုံ) ၇၈

အဝိဟာဘုံဗြဟ္မာတို့၏အသက် ၁၁၁

အဝီစိငရဲကြီး (တည်နေပုံ) ၉၅

အသက်တမ်း (အာယုကပ် ခေါ်ပုံ) ၁၀၇

အသက်တမ်းမမြဲသောဘုံ ပုဂ္ဂိုလ်များ ၁၀၄

အသင်္ခါရိကံ (အနက်) ၄

အသင်္ချေယျကပ် ၄-မျိုး (ခွဲခြားပြပုံ) ၁၀၇

အသင်္ချေယျကပ် (အန္တရကပ် ပေါင်း ၆၄-ကပ်ဖြစ်ပုံ) ၁၀၇

အသညသတ်စုတိနှောင် ကာမ ပဋိသန္ဓေ (ကောင်းကင် ကျအာရုံကို အာရုံပြုပုံ) ၁၃၅

www.dhammaransi.com

အက္ခရာစဉ် — စာမျက်နှာ

[အ]

အသညသတ်နှင့်ဝေဟပ္ဖိုလ် (တပြိုင်တည်းတည်းကြပုံ) ၉၉
အသညသတ်ပြဟ္မာတို့၏ အသက် ၁၁၁
အသညသတ် ဘုံ၌ရသော ကလာပ်များ (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၅၄
အသညသတ်ဘုံ၌ပဋိသန္ဓေ ၁၀၂
အသညသတ်ကမှ စုတေရာကာလ (ဇောဝီထိပင် မရှိပုံ) ၁၃၅
အသညသတ်ဘုံ (သုဂတိအဟိတ် ဘဝယောက်သာရပုံ) ၉၀
အသညသတ်သို့သွားရာ ကာလ (အာရုံယူဘွယ်မရှိပုံ) ၁၃၄
အသမ္မတ္တ (အဓိပ္ပာယ်) ၁၄၂
အသမ္မတ္တဂါဟကရုပ် (ခေါ်ခြင်းအကြောင်း) ၁၄၂
အသမ္မတ္တဂါဟကရုပ် (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၄၂
အသုဘ ၁၀-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ) ၂၂၀
အသင်္ခါရိကစိတ်-၃၀ (အကျယ်) ၄၈
အသောဘဏစိတ် (မည်ပုံ) ၄
အဟိတ်ကုသလဝိပါက်-၈ (ရေတွက်ပြပုံ) ၇

အက္ခရာစဉ် — စာမျက်နှာ

[အ]

အဟိတ်ကြိယာ-၃ (ရေတွက်ပြပုံ) ၆
အဟိတ်စိတ်-၁၈ (အကျယ်) ၇
အဟိတ်စိတ်၌ သင်္ဂြိုဟ်နည်း-၄ (ခွဲခြားပြပုံ) ၄၁
အဟိတ်စုတိ-၂ (ရေတွက်ပြပုံ) ၅၂
အဟိတ်ဇော-၁ (ဟသိတုပ္ပါဒ်ဖြစ်ပုံ) ၅၂
အဟိတ်ပဋိသန္ဓေ၂-(ရေတွက်ပြပုံ) ၅၂
အဟိရိက (သဘောလက္ခဏာ) ၃၀
အဟေတုဒိဋ္ဌိ (အဓိပ္ပာယ်) ၂၃၂
အဟောသိကံ (အဓိပ္ပာယ်) ၁၁၅
အိပ်မက်၏အရွမ်း (ဝိညာဉ်ဟာ ဖြစ်ပုံ ဝီထိအရာ) ၈၁

[အာ]

အာကာသဓာတ်(အဓိပ္ပာယ်) ၁၃၉
အာကာသဓာတ် (ကလာပ်ဖွဲ့စည်းရာ၌ မပါခြင်း အကြောင်း) ၁၅၀
အာကာသပညတ် (ပုံစံနှင့် အဓိပ္ပါယ်) ၂၁၂
အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန် (အနက်) ၁၂

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အာ]	
အာကာသာနဉ္စာယနစျာန် (ရရန်အားထုတ်ပုံ)	၂၂၇
အာကိဉ္စညာယတနစျာန် (အနက်)	၁၂
အာကိဉ္စညာယတနစျာန် (ရရန် အားထုတ်ပုံ)	၂၂၇
အာဂန္တုကဘဝင်ကျသော အတိဝိဘူတာရုံ (တဒါရုံ မဖြစ်ပုံ)	၇၈
အာဂန္တုကဘဝင်(ချရပုံ)	၈၃-၄
အာစိဏ္ဏကံ(အဓိပ္ပာယ်)	၁၁၃
အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ(အာဒိဗြဟ္မစရိယသီလမည်ပုံ)	၂၁၉
အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ(ခေါ်ခြင်းအကြောင်း)	၂၁၉
အာဏာခေတ် (စကြာဝဠာကုဋေတသိန်းဖြစ်ပုံ)	၁၀၉
အာဒိကမ္မိကဝီထိ(အပ္ပနာဇောတကြိမ်သာကျပုံ)	၈၇
အာဒိဗြဟ္မစရိယသီလ (အဓိပ္ပာယ်)	၂၁၈
အာဒီနဝဉာဏ်(သံပေါက်ဖြင့်သိသာပုံ)	၂၃၃
အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရ (တရားကိုယ်)	၁၈၀
[အာ]	
အာဘာဿရာဗြဟ္မာတို့၏ အသက်	၁၁၀
အာဘိသမာစာရိကသီလမျိုး (အဓိပ္ပာယ်)	၂၁၈-၉
အာဘိသမာစာရိကသီလ (ရဟန်း နှင့် လူ ခွဲခြားပြပုံ)	၂၁၉
အာယတန ၁၂-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၇၅-၆
အာယုက္ခယ (အဓိပ္ပာယ်)	၁၂၈
အာယုကပ် (အသက်တမ်းကိုခေါ်ပုံ)	၁၀၇
အာယုကပ် စသည် ၄-မျိုး (ခွဲခြားပြပုံ)	၁၀၆-၇
အာရမ္မဏ ၃-မျိုး (ခွဲခြားပြပုံ)	၂၀၂
အာရမ္မဏာဒိဝင်သော ပစ္စည်းများ	၂၁၁
အာရမ္မဏပစ္စည်း (အမေကောက်ပြပုံ)	၁၈၉
အာရမ္မဏပုရေဇာတ ၃ မျိုး စုံပြချက်	၂၀၈
အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ (ညွှန်ပြပုံ)	၁၉၈

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အာ]	
အာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စည်း (ကောက်ပြပုံ)	၁၉၃
အာရမ္မဏပုရေဇာတသက်သက်မျိုး (ခွဲခြားပြပုံ)	၂၀၁
အာရမ္မဏသင်္ဂဟ (ဝေဘန်ပြပုံ)	၅၇-၆၁
အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း (ကောက်ပြပုံ)	၁၀၉
အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စည်း (ညွှန်ပြပုံ)	၁၉၂
အာရုံကိုအလေးပြုတတ်သောစိတ်မျိုး (ရေတွက် ခွဲခြားပြပုံ)	၂၀၃
အာရုံ (ပန်းချီမှု၌ အပြင်နှင့် တူပုံ)	၃၄
အာရုံ (လျှာအပြင်နှင့်တူပုံ)	၃၄
အာရုံဝေဘန်ခန်း (ကာမ၊ ကမ္မနိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ်)	၁၂၀-၁၃၀
အာရုပ္ပ ၄-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ)	၂၂၁
အာလမ္ဗဏသဒ္ဒါ၏အနက်	၅၇
အာဝဇ္ဇန (အနက်)	၇
အာဝဇ္ဇနကိစ္စ (အနက်)	၄၉
အာဝဇ္ဇနဝသီ (အဓိပ္ပါယ်)	၂၂၆
[အာ]	
အာသန္နကံ ၂-မျိုး (ခွဲခြားပြပုံ)	၁၁၃
အာသဝ (အနက်)	၁၆၁
အာသဝ ၄-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၆၁
အာသေဝနပစ္စည်း (ကောက်ပြပုံ)	၁၉၄
အာဟာရ ၂-မျိုး (ခွဲခြားပြပုံ)	၁၉၅
အာဟာရ ၄-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၆၀
အာဟာရဇ အနေကန်-၁၂ ရေတွက်ပြပုံ	၁၄၀
အာဟာရဇ ကလာပ် ၂-စည်း (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၄၉
အာဟာရဇရုပ် (ဖြစ်ပြပုံ)	၁၄၈
အာဟာရဇရုပ်များ (လူသေကောင် သန္တာန်မှာ ပါရှိကြသေးပုံ)	၁၅၂
အာဟာရဇရုပ်မျိုး (စ၍ ဖြစ်ပေါ်ပုံ)	၁၅၂
အာဟာရတ္ထိ (ညွှန်ပြပုံ)	၁၉၀
အာဟာရဟူသော ဩဇာ (၂-ပါးရှိပုံ)	၁၄၆
အာဠဝကဘီလူး (အနန္တရလာပ် အသက်ရှည်ပုံ)	၁၀၅

အက္ခရာစဉ် — စာမျက်နှာ

[ဣ]

ဣဋ္ဌာရုံ (ကုသလဝိပါက် များဖြစ်ပုံ) ၈၂
ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသကာယ—ဂန္ထ (အဓိပ္ပာယ်) ၁၆၂
ဣဒ္ဓိ ၄-ပါး ခွဲခြားပြပုံ (ဣဒ္ဓိပါဒ်အရာ) ၁၇၁-၂
ဣဒ္ဓိပါဒ်လေးပါး (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၇၁-၂
ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဉ် (အဓိပ္ပာယ်) ၂၂၈
ဣန္ဒြိယ (အနက်) ၁၆၇
ဣန္ဒြိယ ၃-မျိုး(ခွဲခြားပြပုံ) ၁၉၆
ဣန္ဒြိယရုပ် ၈(ရေတွက်ပြပုံ) ၁၄၁
ဣန္ဒြေ ၅-ပါး (မရေတွက် ပြပုံ) ၁၇၂
ဣန္ဒြေ ၂၂-ပါး (တရားကိုယ်ကောက်ပြပုံ) ၁၇၀
ဣန္ဒြေ ၂၂-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၆၆
ဣန္ဒြေငါးပါးလွန်မှုကိုစွဲ၍ သုဒ္ဓါဝါသ ၅-ဘုံ၌ ဖြစ်ရပုံ ၁၂၆
ဣန္ဒြေနှင့်အဓိပတိ (ထူးခြားပုံ) ၁၆၈

[ဤ]

ဤရိယာပုထ်ကို တည်ခိုင်စေသောစိတ် (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၄၄
ဤဿာ (သဘော လက္ခဏာ) ၃၀

[ဥ]

ဥဂ္ဂဟနိမိတ် (အဓိပ္ပာယ်) ၂၂၅
ဥဂ္ဂဟနိမိတ် (ကမ္မဋ္ဌာန်း-၄၀ လုံး၌ ရပုံ) ၂၂၂
ဥဇုကတာ (အနက်) ၃၃
ဥတ္တရဖရောဂျိနကွတ် (ပုဏ္ဏားတို့ယူဆပုံ) ၁၂၀
ဥတု ၂-ပါး(ရေတွက်ပြပုံ) ၁၄၅
ဥတုဇအဓနဂန်-၁၃ (ခွဲခြားပြပုံ) ၁၄၇
ဥတုဇကလာပ် ၄-စည်း (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၄၉
ဥတုဇရုပ်အစဉ်(ချုပ်ဆုံးပုံ) ၁၅၃
ဥတုဇရုပ်(စ၍ဖြစ်ပုံ) ၁၄၅
ဥတုဇရုပ်စု(စ၍ဖြစ်ပေါ်ပုံ) ၁၅၂
ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် (အဓိပ္ပာယ်) ၂၃၂-၃
ဥဒ္ဓစ္စ (သဘော လက္ခဏာ) ၃၀

www.dhammaransi.com

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဥ]	
ဥဒ္ဒစ္စသမ္ပယုတ္တံ (အနက်)	၄
ဥဒ္ဒစ္စသမ္ပယုတ်စိတ် (စေတသိက် ယှဉ်ပုံ)	၄၁
ဥပသမာနုဿတိကို (အဓိပ္ပါယ်)	၁၁၂-၃
ဥပစယ (အဓိပ္ပါယ်)	၁၄၀
ဥပစယရုပ် (အသက်ကို ပြုပုံ)	၆၅
ဥပစာကမ္မဋ္ဌာန်းမျိုး ၁၀-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ)	၂၂၄
ဥပစာရဘာဝနာ (ဖြစ်ပေါ်လာပုံ)	၂၂၅
ဥပစ္ဆေဒက (အဓိပ္ပါယ်)	၁၂၈
ဥပစ္ဆေဒကာင် (အဓိပ္ပါယ်)	၆၉
ဥပထမ္ဘကကံ (အဓိပ္ပါယ်)	၁၁၂
ဥပနိဿယ ၃-မျိုး (ခွဲခြားပြပုံ)	၁၉၂-၃
ဥပနိဿယ၌ ဝင်သော ပစ္စည်းများ	၂၁၁
ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယကံ (အဓိပ္ပါယ်)	၁၁၄
ဥပပတ္တိဘဝ (ကရုဏာကိုယ်)	၁၈၂
ဥပပတ်ပုဂ္ဂိုလ်များ (အခေါင်းကောင် အကြွင်းမရှိပုံ)	၁၅၄
[ဥ]	
ဥပပီဠကကံ (အဓိပ္ပါယ်)	၁၁၂
ဥပသမ္ဗာဒါ ၂ မျိုး (ခွဲခြားပြပုံ)	၂၀၀
ဥပသမ္ဗာဒါ ၂-မျိုး စိစစ်ချက်	၂၀၇
ဥပါဒ် (အဓိပ္ပါယ်)	၆၄
ဥပါဒါန် ၄-ပါး (ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အရ)	၁၈၂
ဥပါဒါန် ၄-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၆၃
ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ နှင့် ခန္ဓာ (ထူးခြားပုံ)	၁၇၅
ဥပါဒါပညတ် (ပုံစံ နှင့် အဓိပ္ပါယ်)	၂၀၂
ဥပါဒါရုပ်-၂၄ (ညွှန်ပြပုံ)	၁၃၈
ဥပါဒိ (အဓိပ္ပါယ်- နိဗ္ဗာန်အရ)	၁၅၇
ဥပါဒိန္န (အဓိပ္ပါယ်)	၁၄၂
ဥပါဒိန္နရုပ် (ကမ္မဇရုပ် ၁၈ ကို ခေါ်ပုံ)	၁၄၂
ဥပုသ်စောင့်သမျှနေ့များ (သီတင်းနေ့ချည်း မည်ပုံ)	၁၂၄

www.dhammaransi.com

အက္ခရာစဉ် — စာမျက်နှာ

[ဥ]

ဥပေက္ခာကုသိုလ် ၂-ခုနှောင် (အပ္ပနာဇောများဖြစ်ပုံ) ၈၇
ဥပေက္ခာကြိယာ ၂-ခုနှောင် (အပ္ပနာဇောများဖြစ်ပုံ) ၈၇
ဥပေက္ခာသန္တီရဏ-၂ (၅-ကိစ္စတပ်ပုံ) ၅၀-၅၂
ဥပေက္ခာသန္တီရဏဒွေ (စေတသိက်ယှဉ်ပုံ) ၄၂
ဥပေက္ခာသဟဂုတ် (အနက်) ၄
ဥဘယက္ခယ (အဓိပ္ပာယ်) ၁၂၈
ဥဿဒငရဲ ၄-မျိုး (မရေတွက်ပြပုံ) ၉၆

[ဧ]

ဧကဂ္ဂတာအပြား (ခွဲခြားပြပုံ) ၂၆
ဧကဂ္ဂတာ (သဘော လက္ခဏာ) ၂၁
ဧကနိရောဓ (အနက်) ၂၀
ဧကဗီဇီသောတာပန် (ပဋိသန္ဓေငြိမ်းပုံ) ၂၃၈
ဧကဝတ္ထုက (အနက်) ၂၀
ဧကဟိတ်စိတ် (၂-ပါးရှိပုံ) ၄၈
ဧကဟိတ်စိတ် (မည်ခြင်း အကြောင်း) ၄၈

[•]

ဧကဟိတ်ဇော-၂ (ရေတွက်ပြပုံ ပုံ ၅၃
ဧကာရမ္မဏ (အနက်) ၂၀
ဧကုပ္ပါဒ (အနက်) ၂၀

[ဩ]

ဩဇာ (အနက်) ၁၆၁
ဩဇာ၄-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၆၁
ဩဘာပ္ပ (ကိစ္စတပ်ပုံ) ၃၂
ဩဠာရိက (အဓိပ္ပာယ်) ၁၄၂
ဩဠာရိကရုပ်-၁၂ (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၄၂

[က]

ကံ ၃-ပါးကျွတ်လွတ်မှု ဝဋ်ဒုက္ခ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း ၂၁၈
ကံ၏အကျိုး ၂-မျိုး (ခွဲခြားပြပုံ) ၁၁၁-၂
ကံအာရုံ (အတိတ်ဖြစ်၍ မနေ့သဒ္ဒါရင့်သာထင်ပုံ) ၁၂၉
ကံအာရုံ (အဓိပ္ပာယ်) ၁၂၉
ကံ၊ကမ္မနိမိတ်၊ဂတိနိမိတ် (ခွဲခြားပြပုံ) ၁၂၉
ကံ၊ကမ္မနိမိတ်၊ဂတိနိမိတ် (တပါးပါးကိုသာ အာရုံပြုပုံ) ၁၃၄

အကွဲရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[က]	
ကံဝေဘန်ခန်း (ကာယကံ စသည်)	၁၁၅-၁၂၂
ကံဝေဘန်ခန်း (ဇနကကံ စသည်)	၁၁၁-၁၂၂
ကံသစ်ဖို့အတွက် အပူ ဘောင်ကွေ့ဖြစ်၍ နေကြပုံ	၁၂၅
ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ (ဝေဘန်ပြပုံ)	၂၃၁-၂
ကဋတ္တာကံ (အဓိပ္ပာယ်)	၁၁၄
ကဗဠီကာရာဟာရ (ဆောင်ပုံ)	၁၆၈
ကမ္ဘာကိုခံသောလေ (အထုနှင့် အလျားအနံ)	၉၄
ကမ္ဘာပျက်ပုံ (ခွဲခြားပြခြင်း)	၁၀၈
ကမ္ဘာမြေအပြင်ကြီး (အထုယူဇနာ)	၉၄
ကမ္ဘာရေအပြင်ကြီး (အထုနှင့် အလျားအနံ)	၉၄
ကမ္မ ၂-မျိုး (ခွဲခြားပြပုံ)	၁၉၄-၅
ကမ္မဒွိဝင်သောပစ္စည်းများ	၂၁၁
ကမ္မက္ခယ (အဓိပ္ပာယ်)	၁၂၈
ကမ္မညတာ (အနက်)	၂၃
ကမ္မဇဇနကကံ-၉၊ အဇနကကံ-၉ (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၄၇
[က]	
ကမ္မဇကလာပ် ၉-စည်း (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၄၈
ကမ္မဇရုပ်ကလာပ်များ (ချုပ်ဆုံးရာကာလ)	၁၅၂
ကမ္မဇရုပ်-၁၈ (ဥပါဒိန္နရုပ်ဟု ခေါ်ပုံ)	၁၄၂
ကမ္မဇရုပ် ကန်-၉ (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၄၆
ကမ္မဇရုပ်ကို ဖြစ်စေသော ကံ-၂၅ (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၄၃
ကမ္မဇရုပ် (စ၍ ဖြစ်ပေါ်ပုံ)	၁၄၃-၁၅၂
ကမ္မဋ္ဌာန်း-၄၀ (ခွဲခြားပြပုံ)	၂၂၀-၁
ကမ္မဋ္ဌာန်း-၄၀ နှင့် ဘာဝနာ ၃-ပါး (ဝေဘန်ပုံ)	၂၂၄
ကမ္မဋ္ဌာန်း ၄၀-လုံးမှာ ရနိုင်သောနိမိတ် ၂-ပါး	၂၂၃
ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း (အကျယ်)	၂၁၇-၂၄၄
ကမ္မနိမိတ် (အဓိပ္ပာယ်)	၁၂၉
ကမ္မနိမိတ် (ကာလနှင့် ဒွါရကို ခွဲခြားပြပုံ)	၁၃၀
ကမ္မဘဝ (တရားကိုယ်)	၁၈၂

www.dhammaransi.com

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[က]	
ကမ္မဝဋ္ဋ (အဓိပ္ပါယ်)	၁၈၅
ကမ္မဝဋ္ဋ (အသီးအဆန်နှင့် တူပုံ)	၁၈၈
ကရုဏာ (သဘောလက္ခဏာ)	၂၄
ကလလရေကြည် (စသည် ဖြစ်ပုံ)	၁၅၁
ကလာပဝိယာဇနာ (ဝေဘန် ပြပုံ)	၁၄၈-၁၅၀
ကသိုဏ်း ၁၀-ပါး (ရေ တွက်ပြပုံ)	၂၂၀
ကာမ ၁၁-ဘုံ (ရေတွက် ပြပုံ)	၉၄-၉၈
ကာမအာရုံပြုစိတ်-၂၅ (ရေတွက်ပြပုံ)	၅၈
ကာမကုသိုလ်အကျိုးပေးပုံ (ဓာဇစိဝါဒ)	၁၂၄-၅
ကာမကုသိုလ်အကျိုး (ဝေဘန်ပြပုံ)	၁၂၂-၅
ကာမကုသိုလ်ဇောနောင် ဖြစ်နိုင်သည့် အပ္ပနာ ဇောများ	၈၆
ကာမကြိယာဇောနောင် ဖြစ်နိုင်သည့် အပ္ပနာ ဇောများ	၈၆

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[က]	
ကာမဂုဏ်အာရုံစု (မြေရေ လေညတ်တို့နှင့် တူပုံ)	၁၈၈
ကာမစိတ် (အဓိပ္ပါယ်)	၃
ကာမစိတ်-၅၄ (ရေတွက် ပြပုံ)	၉
ကာမဆန္ဒ (အဓိပ္ပါယ်)	၂၉
ကာမဇောနှင့် အပ္ပနာဇော (ဝေဒနာချင်းတူရပုံ)	၈၆
ကာမဇောများ (ဖြစ်နိုင် သည့်အကြိမ်)	၈၅
ကာမဇောဝါရနိယာမ (ခွဲခြားပြပုံ)	၈၅
ကာမတိဟိတ်-၁၂ (ရေ တွက်ပြပုံ)	၄၈
ကာမတိဟိတ်စုတိနောင် (ပဋိသန္ဓေနှောင်းပုံ)	၁၃၆
ကာမပဋိသန္ဓေ-၁၀ (၆-ဒွါရ၌ ဖြစ်ပုံ၊ လွတ်ပုံ)	၅၅
ကာမပဋိသန္ဓေ-၁၀ (ရေ ပြပုံ)	၁၀၁
ကာမပဋိသန္ဓေ (အာရုံပြုပုံ)	၁၃၃
ကာမပဋိသန္ဓေ (ဝေဘန် ပြပုံ)	၁၀၁-၂
ကာမဘုံ၌ရခဲသောဝိထိများ	၉၃
ကာမဝါရ (၂-ပါးပြားပုံ)	၇၉

www.dhammaransi.com

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[က]	
ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ (ဘုံအကွာအဝေး)	၉၈
ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ (ရေတွက်ပြပုံ)	၉၈
ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံသားတို့၏ ပဋိသန္ဓေစိတ် (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၀၁-၂
ကာမသုဒ္ဓိက မနောဒွါရ်ဝီထိ (စိတ်အစဉ်ပြပုံ)	၈၂
ကာမသုဒ္ဓိကဝီထိ၏ အာရုံများ (ခွဲခြားပြပုံ)	၈၀-၈၁
ကာမသုဒ္ဓိက ဝီထိအပြား (ခွဲခြားပြပုံ)	၈၀
ကာမသောဘဏစိတ် သင်္ဂဟနည်း-၁၂ (ခွဲခြားပြပုံ)	၄၂
ကာမာဝစရသောဘဏစိတ်-၂၄ (ရေတွက်ပြပုံ)	၂၁
ကာယကံ ၃-ပါး (ခွဲခြားပြပုံ-သုစရိုက်အရာ)	၁၁၇
ကာယကံ ၃-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ-ဒုစရိုက်အရာ)	၁၁၆
ကာယဒွါရ၌ဖြစ်သော စိတ်-၄၆ (ရေတွက်ပြပုံ)	၅၆
ကာယဒွါရ၌ မြောက်သောကံ (ကာယကံမည်ပုံ)	၁၁၅
ကာယဒွါရ၌သာ ဖြစ်သော စိတ် (ရေတွက်ပြပုံ)	၅၄
ကာယဒွါရဝီထိ (၁၅-ပါး ဖြစ်ပုံ)	၆၈
ကာယဒွါရဝီထိ (ဖြစ်ခြင်း အကြောင်း ၄-ပါး)	၆၉
ကာယဝိညတ်ရုပ် (ကာယဒွါရ မည်ပုံ)	၁၁၅
ကာယဝိညာဉ်ဒွေ (ကိစ္စ တပ်ပုံ)	၅၀
ကာယသင်္ခါရ (ကာယကံကို ခေါ်ပုံ)	၁၇၉
ကာယသုစရိုက် ၃-ပါး (ခေါ်ပုံ)	၁၁၇
ကာလ ၃-ပါး (ခွဲခြားပြပုံ- ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်)	၁၄၀
ကာလပညတ် (ပုံစံ နှင့် အဓိပ္ပါယ်)	၂၁၂
ကာလဝိမုတ် (မည်ခြင်းအကြောင်း)	၅၇
ကာလသုတ်ငရဲကြီး (တည်နေပုံ)	၉၆
ကိစ္စ ၂-ပါးတပ်သောစိတ် (ရေတွက်ပြပုံ)	၅၁

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[က]	
ကိစ္စအပြား ကံ ၄-ပါး (ခွဲခြားပြပုံ)	၁၁၁-၃
ကိစ္စသင်္ဂဟ (ဝေဘန်ပြပုံ)	၄၉
ကိလေသ (အနက်)	၁၆၄
ကိလေသဝတ္ထု (အစေးနှင့်တူပုံ)	၁၁၈
ကိလေသဝတ္ထု (အဓိပ္ပါယ်)	၁၇၅
ကိလေသာ ၁၀-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၆၄
ကိလေသာအသိုက်အအုံကြီး ၃-ပါး (ခွဲခြားပြပုံ)	၂၁၇
ကိလေသာတရားမျိုး (ပယ်သတ်မှု၏ ဆိုင်ရာဖြစ်ပုံ)	၂
ကိလေသာတရားမျိုး (မပယ်လျှင် သံသရာ၌ နှစ်ပုံ)	၂
ကိလေသာတို့၏ အဖြစ်ငြိမ်း၍ ဓာတ်သိမ်းမှု (နိဗ္ဗာန်ခေါ်ပုံ)	၁၅၄
ကိလေသာထကြွမှု (မီးတောက်သည်နှင့် တူပုံ)	၂၁၈
ကိလေသာ မျိုးပြတ်မှု ကံ ၃-ပါးကျွတ်လွှတ်ပုံ	၂၁၈
ကုက္ကုစ္စ (သဘောလက္ခဏာ)	၃၀
ကုသိုလ် အကုသိုလ်ဇောစိတ် (မနောဒွါရမည်ပုံ)	၁၁၅
ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံတို့၏ အဖြစ်ငြိမ်း၍ ဓာတ်သိမ်းမှု (နိဗ္ဗာန်ခေါ်ပုံ)	၁၅၄
ကုသိုလ်အဘိဉာဉ် (အဓိပ္ပါယ်)	၅၉
ကုသိုလ်ကာယကံ ၃-ပါး (ခေါ်ပုံ)	၁၁၇
ကုသိုလ်ဝစီကံ ၄ ပါး (ခေါ်ပုံ)	၁၁၇
ကောလံကောလသောတာပန် (ပဋိသန္ဓေငြိမ်းပုံ)	၂၃၀
ကိုးကိစ္စတပ်သည့် တရား ၁ (မဟာဓိပက္ခိယ)	၁၇၄
ကိုယ်နှုတ်အင်္ဂါလှုပ်ရှားသောင်းကြမ်းမှု (မီးလောင်သည်နှင့် တူပုံ)	၂၁၈
ကိုယ်ခန္ဓာကြီး (မီးခြစ်ဆေးခဲနှင့် တူပုံ)	၂၁၇
ကြွန်အင်္ဂါယုတ်လျော့သူများ (ခွဲခြားပြပုံ)	၁၀၁
ကြိယာအဘိဉာဉ် (အဓိပ္ပါယ်)	၅၉

www.dhammaransi.com

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[ခ]

ခန္ဓာငါးပါး (ဥပမာ တူပုံများ) ၁၇၅
ခန္ဓာငါးပါး(ရေတွက်ပြပုံ) ၁၇၅
ခန္ဓာ နှင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ (ထူးခြားပုံ) ၁၇၅
ခရလောမဘီလူး (အန္တရကပ် အသက်ရှည်ပုံ) ၁၀၅
ခေတ် ၃-ပါး (ခွဲခြားပြပုံ) ၁၀၉
ချုပ်ကွယ် ပျက်ဆုံးမှု (ဘင်ဆိုပုံ) ၆၄
ခြင်းရာ ၂၀ (ခွဲခြားပြပုံ) ၁၈၆
ခြောက်ဒွါရ၌ ဖြစ်သော စိတ်-၃၁ (ရေတွက်ပြပုံ) ၅၆
ခြောက်ဒွာရ၌ ရံခါဖြစ်၍ ရံခါလွတ်သောစိတ် (ရေတွက်ပြပုံ) ၅၅
ခြောက်ဒွါရမှ အချင်းခပ်သိမ်း လွတ်သောစိတ် (ရေတွက်ပြပုံ) ၅၅
ခြောက်ဒွါရမှလွတ်သောစိတ် (ရေတွက်ပြပုံ) ၅၅
ခြောက်ဒွာရလုံး၌ ဖြစ်သော စိတ် ၄၁(ရေတွက်ပြပုံ) ၅၄
ခြောက်ရာသီ ဓောန်နည်း ၂၀၉-၂၁၀

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[ဂ]

ဂတိနိမိတ်(အဓိပ္ပါယ်) ၁၂၉
ဂတိနိမိတ်(ထင်ပုံ) ၁၃၀
ဂန္ထ ၄-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၆၂
ဂန္ထ (အနက်) ၁၆၂
ဂန္ဓာရုံကိုသာ အာရုံပြုသောစိတ် ၅၈
ဂဗ္ဘသေယျကပုဂ္ဂိုလ် (ပဋိသန္ဓေအခါရသော ရုပ်ကလာပ်များ) ၁၅၁
ဂရုကကံ (အဓိပ္ပါယ်) ၁၁၃
ဂရုကကံစသည် ၄-ပါး (ခွဲခြားပြပုံ) ၁၁၃-၄
ဂေါစရရုပ် ၅-ခု (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၃၈
ဂေါစရရုပ် (၇-နည်းဖြစ်ပုံ) ၁၃၈

[ဃ]

ဃာနဒွါရ၌သာဖြစ်သော စိတ်(ရေတွက်ပြပုံ) ၅၄
ဃာနဒွါရဝီထိ (၁၅-ပါး ဖြစ်ပုံ) ၆၈
ဃာနဒွါရဝီထိ (ဖြစ်ခြင်း အကြောင်း ၄-ပါး) ၆၉
ဃာနဝိညာဉ်ဒွေ (ကိစ္စတင်ပုံ) ၃၀

www.dhammaransi.com

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[သ]	
သာယနကိစ္စ (အနက်)	၄၉
သာယနကိစ္စတပ်သောစိတ်	၂၅၀
[င]	
ငါးကိစ္စတပ်သည့်တရား-၁ (ဗောဓိပက္ခိယ)	၁၇၄
ငါးကိစ္စတပ်သောစိတ်-၂ (ရေတွက်ပြပုံ)	၅၀-၅၂
ငါးဒွါရ၌သာဖြစ်သော စိတ် (ရေတွက်ပြပုံ)	၅၄-၅၆
ငရဲအမျိုးမျိုး (ခွဲခြားပြပုံ)	၉၆
ငရဲကြီး ၇-ပြည့်ထောင် (တည်နေပုံ)	၉၅-၉၆
ငရဲကြီး ၈-ပြည့်ထောင် (ရေတွက်ပြပုံ)	၉၅
ငရဲထိန်း (ဘီလူးရက္ခိုသ်မျိုး ဖြစ်ပုံ)	၉၇
ငရဲ၊ပြိတ္တာ၊နတ်၊ဗြဟ္မာ (အလောင်းကောင် အကြွင်းမရှိပုံ)	၁၅၄
ငိုခြင်းကိုဖြစ်စေသောစိတ် (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၄၅
[စ]	
စက္ခုဒွါရ၌ဖြစ်သော စိတ်-၄၆ (ရေတွက်ပြပုံ)	၅၅
စက္ခုဒွါရ၌သာဖြစ်သော စိတ် (ရေတွက်ပြပုံ)	၅၄
စက္ခုဒွါရစသည် (ရုပ်အကြည်များဖြစ်ပုံ)	၅၃
စက္ခုဒွါရဝီထိ (၁၅-ပါး ဖြစ်ပုံ)	၆၀
စက္ခုဒွါရဝီထိ (ဖြစ်ခြင်း အကြောင်း ၄-ပါး)	၆၀
စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေ (ကိစ္စတပ်ပုံ)	၅၀
စက္ခုဝိညာဏ် (ဝိဇ္ဇမာနနှ ဝိဇ္ဇမာနပညတ်ပုံစံ)	၂၁၃
စကြဝဠာအနန္တ (ဝိသယခေတ်ဖြစ်ပုံ)	၁၀၉
စကြဝဠာကုဋေတသိန်း (အာဏာခေတ်ဖြစ်ပုံ)	၁၀၉
စကြဝဠာကုဋေတသိန်း (မီး ရေ လေ ဖျက်ရာ၌ ဖြစ်အတူ, ပျက်အတူ ပါပုံ)	၁၀၉
စကြဝဠာတောင် (ပေါက်ပုံ)	၉၅
စကြဝဠာတသောင်း (ဇာတိခေတ်ဖြစ်ပုံ)	၁၀၉

www.dhammaransi.com

အကြောင်းအရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[စ]	
စကြဝဠာများ (တည်ရှိပုံ)	၉၄
စင်ကြယ်သောပုဏ္ဏား (အဒါခါပ်သိမ်း ဥဗ္ဗာရ ဘရဂုဏ်ဆီနက္ခတ် ကြုံကြိုက်ပုံ)	၁၂၀
စတုဇရုပ်—၉ (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၄၇
စတုဇဝိမုတ်ရုပ်-၄ (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၄၇
စတုတ္ထအရူပစုတိနေဒင် (ပဋိသန္ဓေနေခြင်းပုံ)	၁၃၇
စတုတ္ထဈာန်-၆-ဘုံ၏ ပဋိသန္ဓေစိတ် (ခွဲခြားပြပုံ)	၁၀၂
စတုတ္ထဈာန် ၇—ဘုံ ဗြဟ္မာတို့၏အသက်	၁၁၁
စတုတ္ထဈာန် ၇—ဘုံ (ရေတွက်ပြပုံ)	၉၉-၁၀၀
စတုတ္ထဈာန်ကုသိုလ် (အကျိုးပေးပုံ)	၁၂၆
စတုတ္ထဈာန် (မည်ပုံ)	၁၁
စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလ ၄-ပါး (ခွဲခြားပြပုံ)	၂၁၉
စရိုက် ၆—ပါးနှင့်သပ္ပါယ အပြား(ခွဲခြားပြပုံ)	၂၂၁-၂
[စ]	
စရိုက် ၆—ပါး (ရေတွက်ပြပုံ)	၂၂၁
စရိုက် ၆—ပါးလုံးနှင့် လျော်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းများ(ရေတွက်ပြပုံ)	၂၂၂
စလာနဘဝင် (အဓိပ္ပါယ်)	၆၉
စတုမဟာရာဇ်နတ်သက် (ခွဲခြားပြပုံ)	၁၀၅
စာတုမဟာရာဇ်ဘုံ၌ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်များ (ရေတွက်ပြပုံ)	၉၀
စာတုမဟာရာဇ်ဘုံမှာ တရက်(လူ့ကမ္ဘာမှာ အနှစ် ၅၀—ဖြစ်ပုံ)	၁၀၅
စိတ္တဇကောန်—၂၊အနေကာန် ၁၄၊ (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၄၇
စိတ္တဇကလာပ် ၈—စည်း (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၄၈-၉
စိတ္တဇရုပ် ကိုဖြစ်စေသော စိတ်-၇၅ (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၄၄
စိတ္တဇရုပ် (စ၍ဖြစ်ပေါ်ပုံ)	၁၄၄-၁၅၂

အက္ခရာစဉ် — စာမျက်နှာ

[စ]

စိတ္တဇရုပ်များ (လူသေကောင် သန္တာန်မှာ ပါရှိကြသေးပုံ) ၁၅၂
စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ (ဝေဘန်ပြပုံ) ၂၂၄-၂၂၆
စိတ္တသင်္ခါရ (မနောကံကို ခေါ်ပုံ) ၁၇၉
စိတ်၏ အသက် (ခဏငယ် ၃-ချက်ရှိပုံ) ၆၄
စိတ်၏ တွေဝေမှေးမှိန်ခြင်း (မောဟမည်ပုံ) ၃၀
စိတ်၏ ထိပါးပြစ်မှားခြင်း (ဒေါသမည်ပုံ) ၃၀
စိတ်၏ မငြိမ်သက်ခြင်း (ဥဒ္ဓစ္စမည်ပုံ) ၃၀
စိတ်၏ မသွက်မသက် ထိုင်းခြင်း (ထိနမည်ပုံ) ၃၀
စိတ်၏ ယစ်ခြင်း မူးခြင်း ရူးခြင်း (မဒခေါ်ပုံ) ၃၂
စိတ်၏ ယုံမှားဒွိဟ ၂-ခွရှိခြင်း) (ဝိစိကိစ္ဆာမည်ပုံ) ၃၀
စိတ်၏လက္ခဏာစသည် (ခွဲခြားပြပုံ) ၂၃၀
စိတ်အကျဉ်း-၈၉ (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၆

အက္ခရာစဉ် — စာမျက်နှာ

[စ]

စိတ်အကျယ်-၁၂၁ (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၈-၁၉
စိတ် (အရည်သောက်ဝတ္ထုမျိုး၌ ရေနှင့်တူပုံ) ၃၄
စိတ်စက်မလှ နောင်တပူပန်ခြင်း (ကုက္ကုစ္စမည်ပုံ) ၃၀
စိတ် စေတသိက် ရုပ် (တေကာလိကမည်ပုံ) ၅၇
စိတ်နှင့် စေတသိက် ခွဲခန်း ၃၃-၄
စိတ် (ပန်းချီမှု၌ ကြည်သော ရေနှင့်တူပုံ) ၃၄
စိတ်ပိုင်း (အကျယ်) ၁-၁၉
စိန္တာမယဉာဏ်၏ အစွမ်း (ဝိညာတဖြစ်ပုံဝိထိအရာ) ၈၁
စိတ်သက် ရုပ်သက် ခွဲခန်း ၆၄-၅
စုတိကိစ္စ (အနက်) ၄၉
စုတိစိတ်-၁၉ (ရေတွက်ပြပုံ) ၅၂
စုတိနောင် ပဋိသန္ဓေနောင်ပုံ (ခွဲခြားပြခြင်း) ၁၃၅-၆-၇
စုတိ နှင့် ပဋိသန္ဓေအကူး (အဝိဇ္ဇာ တဏှာ သင်္ခါရ တို့ အလုပ် လုပ်ပုံ) ၁၃၂

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[စ]

စုတိ ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် (ဘဝတခုတည်း၌ တူကြပုံ) ၁၀၃-၄
စေတနာအပြား (ခွဲခြားပြပုံ) ၂၆
စေတနာ (ကံဟု ခေါ်ပုံ) ၂၆
စေတနာ (သဘော လက္ခဏာ) ၂၁
စေတနာဟံ ဘိက္ခဝေ ကမ္မံ ဝဒါမိ ၂၆
စေတသိက်-၅၂ (အကျယ်) ၂၀-၅
စေတသိက်အပြား (အလွန် များပုံ) ၄၆
စေတသိက်တို့၏ မကြည်မလင် မှိုင်းခြင်း (မိဒ္ဓမည်ပုံ) ၃၀
စေတသိက်ပိုင်း (အကျယ်) ၂၀-၄၆
စေတသိက်များ (အချို အချဉ် စသည်နှင့် တူပုံ) ၃၄
စေတသိက်များ (ဆုန်း-ဟင်း သပဒါး စသည်နှင့် တူပုံ) ၃၃-၄
စေတောပရိယ အဘိညာဉ် (အဓိပ္ပါယ်) ၂၂၈

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[ဆ]

ဆန္ဒအပြား (ခွဲခြားပြပုံ) ၂၉
ဆန္ဒ (တရားဘုရင်ကြီးမျိုး ဖြစ်နိုင်ပုံ) ၂၉
ဆန္ဒယဉ်-၁၀၁ (ရေတွက် ပြပုံ) ၃၆
ဆရာမိဘများ (ပကတူပ နိဿယပစ္စည်းတပ်ပုံ) ၁၉၂

[ဇ]

ဇနကကံ (အဓိပ္ပါယ်) ၁၁၂
ဇနက စသော ကံ ၄-ပါး (ခွဲခြားပြပုံ) ၁၁၁-၃
ဇနပဒကလျာဏီနှင့် ညီတော်မင်းနန္ဒ (အာရမ္မဏာဓိပတိ ပစ္စည်းတပ်ပုံ) ၁၉၀
ဇရတာ (အဓိပ္ပါယ်) ၁၄၀
ဇရတာရုပ် (အသက်ကိုပြပုံ) ၆၅
ဇရာ (အဓိပ္ပါယ်) ၁၈၃
ဇဝနကိစ္စ (အနက်) ၄၉
ဇာတိ (အဓိပ္ပါယ်) ၁၈၃
ဇာတိ အာဏာဝိသယ ခေတ် (ခွဲခြားပြပုံ) ၁၀၉
ဇာတိခေတ် (စကြဝဠာ တသောင်းဖြစ်ပုံ) ၁၀၉

www.dhammaransi.com

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဇ]	
ဇာတိ ဇရာ မရဏ (ခွဲခြားပြပုံ)	၁၈၃
ဇိဝှါဒွါရ၌သာဖြစ်သော စိတ် (ရေတွက်ပြပုံ)	၂၄
ဇိဝှါဒွါရဝီထိ (၁၅-ပါး ဖြစ်ပုံ)	၆၀
ဇိဝှါဒွါရဝီထိ (ဖြစ်ခြင်း အကြောင်း ၄-ပါး)	၆၉
ဇိဝှါဝိညာဉ်ဒွေ (ကိစ္စတပ်ပုံ)	၅၀
ဇီဝိတအပြား (ဝေဘန်ပြပုံ)	၂၇
ဇီဝိတနဝကရုပ်ကလာပ် (အသညသတ်ပဋိသန္ဓေ ဖြစ်ပုံ)	၁၀၂
ဇီဝိတရုပ် (အစိုးရပုံ)	၁၄၁
ဇီဝိတိန္ဒြေ (သဘောလက္ခဏာ)	၂၁
ဇောကိစ္စတပ်သောစိတ်-၅၅ (ရေတွက်ပြပုံ)	၅၀
ဇောနှောင် တဒါရုံကျပုံ	၈၃
ဇောဝါရ (မည်ခြင်း အကြောင်း)	၆၇
[ဈ]	
ဈာနပစ္စည်း (ကောက်ပြပုံ)	၁၉၆
ဈာနသမာပတ္တိ ဝီထိ (အပ္ပနာ ဇောဖြစ်ပုံ)	၈၈
ဈာန်အင်္ဂါ ၅-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၀
ဈာန်ငါးရပ်ပွါးပုံ	၁၀
ဈာန်ရတိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်စိတ်ရ (ရေတွက်ပြပုံ)	၉၁
ဈာန်ရသော ကမ္မဋ္ဌာန်းမျိုး-၃၀ (ရေတွက်ပြပုံ)	၂၂၄
ဈာန်ရ သောတာပန် သကဒါဂါမ် (သေလျှင် ဗြဟ္မာ့ပြည်သွားပုံ)	၁၂၇
ဈာနင်-၇ (တရားကိုယ် ကောက်ပြပုံ)	၁၆၉
ဈာနင် ၇-ပါး (ရေတွက် ပြပုံ)	၁၆၆
ဈာနင်ကိစ္စ ဗိုလ်ကိစ္စ မဟပ်ခြင်း (ခွဲခြား ပြပုံ)	၁၆၈
[ဉ]	
ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ (အဓိပ္ပါယ်)	၂၃၆
ဉာဏဝိပ္ပယုတ်-၁၂ (ဟိတ် ၂-ခု ယှဉ်ပုံ)	၄၀
ညီတော်မင်းနန် နှင့် ဇနပဒ ကလျာဏီ (အာရမ္မဏာ ဓိပတိပစ္စည်းတပ်ပုံ)	၁၉၀

အက္ခရာစဉ် — စာမျက်နှာ

[ဌ]

ဌီ (အဓိပ္ပာယ်) ၆၄

[တ]

တကိစ္စဘာပ်-၆၈ (ရေတွက်ပြပုံ) ၅၂

တ ကိစ္စဘပ်သည့်တရား-၁၀ (ဗောဓိပက္ခိယ) ၁၇၄

တဆဲ့ဘသတ္တာဟမြောက် နေ့ဝါဆုံးရက် (စကျ္ဘစသည်ဖြစ်ပုံ) ၁၅၁

တဏှာပညတ် (အဓိပ္ပာယ်) ၂၁၂

တဏှာပညတ်စသည်အပြား (ခွဲခြားပြပုံ) ၂၁၁

တည်နေသည်ကို ဌီဟု ဆိုခြင်း ၅၂

တဏှာ ၆-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၀၁

တဏှာ (စိတ်အစဉ်ကို အာရုံသစ်၊ ဘဝသစ်သို့ ညွှတ်စေပုံ) ၁၃၂

တတိယအရူပစုတိနောင် (ပဋိသန္ဓေနှောင်းပုံ) ၁၃၇

တတိယစျာန် ၃-ဘုံ၏ ပဋိသန္ဓေစိတ် ၁၀၂

တတိယစျာန် ၃-ဘုံ ဗြဟ္မာတို့၏ အသက် ၁၁၀

တတိယစျာန် ၃-ဘုံ (နေ့တွက်ပြပုံ) ၉၉

တတိယစျာန် ၃-ဘုံ (လေဖျက်ရာတွင် အကုန်ပါပုံ) ၁၀၉

တတိယစျာန် (မည်ပုံ) ၁၀

တတြမဇ္ဈတ္တတာ (ကိစ္စတင်ပုံ) ၇၃

တတြမဇ္ဈတ္တတာ (သဘောလက္ခဏာ) ၂၃

တဒါရမ္မဏကိစ္စ (အနက်) ၄၉

တဒါရုံကိစ္စတပ်သောစိတ် ၁၁-(ရေတွက်ပြပုံ) ၅၁

တဒါရုံ (ကျခြင်းအကြောင်း ၃-ပါး) ၈၄

တဒါရုံမကျသော အတိမဟန္တာရုံ တဒါရုံ ဝါရ ၆၈

(မည်ခြင်းအကြောင်း) ၆၇

တဒါရုံဖြစ်သော ဖြစ်သောစိတ်-၃၆ (ရေတွက်ပြပုံ) ၅၆

တရားဂုဏ်ဖြင့်သက်ဝင်ခြင်း (သောတာပတ္တိ အင်္ဂါဖြစ်ပုံ) ၁၇၂

တာပနရေကြီး (တည်နေပုံ) ၉၆

တာဝတိံသာဘုံတရက် (လူတို့ရှာ၌ အနှစ်တရာဖြစ်ပုံ) ၁၀၅

www.dhammaransi.com

အက္ခရာစဉ် — စာမျက်နှာ

[တ]

တာဝတိံသာနတ်သက် (ခွဲခြားပြပုံ) ၁၀၅-၆
တိဇရုပ်-၃ (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၄၆-၇
တိဟ်နိမိတ်၏အစွမ်း (ဝိညာတ ဖြစ်ပုံ ဝိထိအရာ) ၈၁
တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌကံ ၄-ခု (အကျိုးပေးပုံ) ၁၂၃
တိဟိတ် ဩမကကံ ၄-ခု (အကျိုးပေးပုံ) ၁၂၃
တိဟိတ်စိတ်-၄၇ (ရေတွက်ပြပုံ) ၄၀
တိဟိတ်စိတ် (မည်ခြင်းအကြောင်း) ၄၀
တိဟိတ်စုတိ တေရသ (ရေတွက်ပြပုံ) ၅၂
တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ-၁၃ (ရေတွက်ပြပုံ) ၅၂
တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်စိတ်ရ-၄၅ (ရေတွက်ပြပုံ) ၉၁
တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ် (ပဋိသန္ဓေစိတ်ကိုစွဲ၍ ခေါ်ပုံ) ၁၀၂
တိဟိတ်ဘဝင် တေရသ (ရေတွက်ပြပုံ) ၅၂

[တ]

ထုသိတာ၌ တရက် (လူ့နှစ် လေးရာဖြစ်ပုံ) ၁၀၆
တေကာလိကဓမ္မ (မည်ခြင်းအကြောင်း) ၅၇

[ထ]

ထာဝရဘုရား (မဟာဗြဟ္မာကိုခေါ်ပုံ) ၉၀
ထိနမိဒ္ဓ (ယှဉ်ပုံ) ၃၇
ထိန (သဘောလက္ခဏာ) ၃၀
ထွန်းပခြင်းဂုဏ် (မီး၏သမ္ပတ္တိရသဖြစ်ပုံ) ၂၃၀

[ဒ]

ဒဿနကိစ္စ (အနက်) ၄၉
ဒဿနကိစ္စတပ်သောစိတ်-၂ ၄၀
ဒိဋ္ဌဓမ္မ စသော ကံ၄-ပါး (ခွဲခြားပြပုံ) ၁၁၄-၅
ဒိဋ္ဌဓမ္မ ဝေဒနီယကံ (အဓိပ္ပါယ်) ၁၁၄
ဒိဋ္ဌဝါရ (အဓိပ္ပါယ်) ၈၀
ဒိဋ္ဌသမ္မုဒ္ဒ (အဓိပ္ပါယ်) ၈၁
ဒိဋ္ဌအပြား (ခွဲခြားပြပုံ) ၃၁
ဒိဋ္ဌကို တရားကိုယ်ကောက်ရသောဇရာများ ၁၆၅
ဒိဋ္ဌိစေတသိက် (ယှဉ်ပုံ) ၁၆

www.dhammaransi.com

အကြွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဒ]	
ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မ (အဓိပ္ပါယ်)	၁၁၈
ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ္တ (အနက်)	၅
ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ (ဝေဘန်ပြပုံ)	၂၂၉-၂၃၁
ဒိဋ္ဌိ (သဘောလက္ခဏာ)	၃၀
ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တ (အနက်)	၄
ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ် (အဓိပ္ပါယ်)	၂၂၈
ဒိဗ္ဗသောတအဘိညာဉ် (အဓိပ္ပါယ်)	၂၂၈
ဒိသာပညတ် (ပုံစံ နှင့် အဓိပ္ပါယ်)	၂၁၂
ဒုက္ခသစ္စာ (ဟူရာကိုယ်)	၁၇၇
ဒုက္ခသစ္စာတရားမျိုး (အပိုင်းသိမှု၏ ဆိုင်ရာဖြစ်ပုံ)	၂
ဒုက္ခသစ္စာတရားမျိုး (မသိလျှင် သံသရာ၌ နစ်ပုံ)	၂
ဒုက္ခသဟဂတံ (အနက်)	၆
ဒုက္ခသဟဂုတ် စသည် (ခွဲပြပုံ)	၈
ဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏ် (အပ္ပဏိဟိတဉာဏ် ဟုခေါ်ပုံ)	၂၄၁
ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်စုတိနောင် (ပဋိသန္ဓေနေနောင်းပုံ)	၁၃၅

အကြွရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဒ]	
ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်ပဋိသန္ဓေစိတ် (ကောက်ပြပုံ)	၁၀၁
ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်စိတ်ရ- ၃၇ (ရေတွက်ပြပုံ)	၉၁
ဒုဂ္ဂတိအဟိတ် ပုဂ္ဂိုလ် (ပဋိသန္ဓေစိတ်ကို စွဲ၍ ခေါ်ပုံ)	၁၀၁
ဒုဂ္ဂတိခန္ဓာကို ဖြစ်စေမှု (စေတနာ၏ အမှုဖြစ်ပုံ)	၂၆
ဒုစရိုက် ၁၀-ပါး (ခြားပြပုံ)	၁၁၆
ဒုစရိုက် လေးဆယ် (ဖြစ်ပုံ)	၁၁၆
ဒုတိယအရူပစုတိနောင် (ပဋိသန္ဓေနေနောင်းပုံ)	၁၃၇
ဒုတိယဈာန် ၃-ဘုံ၏ ပဋိသန္ဓေစိတ် (ခွဲခြားပြပုံ)	၁၀၂
ဒုတိယဈာန် ၃-ဘုံ ဗြဟ္မာတို့၏ အသက်	၁၁၀
ဒုတိယဈာန် ၃-ဘုံ (ရေတွက်ပုံ)	၆၉
ဒုတိယဈာန် တတိယဈာန် ကုသိုလ် (အကျိုးပေးပုံ)	၁၂၆
ဒုတိယဈာန် မည်ပုံ	၁၀

www.dhammaransi.com

အက္ခရာစဉ် — စာမျက်နှာ

[ဒ]

ဒူးမရှုပ်-၁၆ (ညွှန်ပြပုံ) ၁၄၂
ဒေသပညတ် (ပုံစံ နှင့် အဓိပ္ပါယ်) ၂၀၂
ဒေါစတုက် (ခေါ်ရပုံ) ၂၂
ဒေါစတုက် (ယှဉ်ပုံ) ၃၇
ဒေါမနဿသဟဂတံ (အနက်) ၄
ဒေါသအပြား (ခွဲခြားပြပုံ) ၃၂
ဒေါသကို တရားကိုယ် ကောက်ရသော အရာများ ၁၆၅
ဒေါသစရိုက်နှင့် လျော်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းများ (ရေတွက်ပြပုံ) ၂၂၂
ဒေါသဇော၏ နောက် (သောမနဿ တဒါရုံ ဘဝင်များ မကျပုံ) ၈၃
ဒေါသမူအသင်္ခါရိကစိတ် (စေတသိက်ယှဉ်ပုံ) ၄၁
ဒေါသမူစိတ်-၂ (ရေတွက်ပြပုံ) ၆
ဒေါသမူစိတ်-၂ (ဟိတ် ၂-ခု ယှဉ်ပုံ) ၄၈
ဒေါသမူစိတ် သင်္ဂဟနည်း-၂ (ရေတွက်ပြပုံ) ၄၀-၁

[ဒ]

ဒေါသမူသသင်္ခါရိကစိတ် (စေတသိက်ယှဉ်ပုံ) ၄၁
ဒေါသ (သဘောလက္ခဏာ) ၃၀
ဒွါရဣငြွေ-၅ (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၆၆
ဒွါရခြောက်ပါး (ရေတွက်ပြပုံ) ၅၃
ဒွါရ (မည်ခြင်းအကြောင်း) ၅၃
ဒွါရရုပ်-၇ (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၄၁
ဒွါရရုပ် (ခေါ်ခြင်း အကြောင်း) ၁၄၁
ဒွါရသင်္ဂဟ (ဝေဘန်ပြပုံ) ၅၃-၆
ဒွိဇရုပ်-၁ (စိတ်ဥတုကြောင့် ဖြစ်ပုံ) ၁၄၆
ဒွိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌကံ ၄-ခု (အကျိုးပေးပုံ) ၁၂၃
ဒွိဟိတ်ဩမကကံ ၄-ခု (အကျိုးပေးပုံ) ၁၂၄
ဒွိဟိတ်စိတ်-၂၂ (ရေတွက်ပြပုံ) ၄၈
ဒွိဟိတ်စိတ် (မည်ခြင်း အကြောင်း) ၄၈
ဒွိဟိတ်စုတိ ၄ ခုနောင် (ပဋိသန္ဓေနှောင်းပုံ) ၁၃၅

အကြောင်းအရာစဉ် စာမျက်နှာ

[ဒ]

ဒွိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ၄
(ရေတွက်ပြပုံ) ၅၂
ဒွိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်စိတ်ရ ၄၁
(ရေတွက်ပြပုံ) ၉၁
ဒွိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ် (ပဋိသန္ဓေစိတ်ကို စွဲ၍ ခေါ်ပုံ) ၁၀၂
ဒွေပဉ္စဝိညာဏ်စိတ်များ
(မရဏာသန္နဝီထိ၌ ဝတ္ထုရုပ်ကို မှီကြပုံ) ၁၃၃
ဒွေပဉ္စဝိညာဏ်တဆယ်
(စေတသိက်ယှဉ်ပုံ) ၇၁
ဒွေပဉ္စဝိညာဏ်ဟုဆယ်
(ရေတွက်ပြပုံ) ၃၄-၅

[ဓ]

ဓမ္မာရုံတို့၌ အမြင်မှောက်မှားခြင်း (ဒိဋ္ဌိမည်ပုံ) ၃၀
ဓမ္မဆန္ဒ (အဓိပ္ပာယ်) ၂၉
ဓမ္မဆန္ဒ (ထက်သန်လျှင် တဏှာသို့ကြီး ကွယ်ပျောက်ပုံ) ၂၉
ဓမ္မဓာတု (အဓိပ္ပါယ်) ၁၈၁-၂
ဓမ္မဒေသနာ (အဓိပ္ပါယ်) ၁၁၈
ဓမ္မဝဝတ္ထာနညာဏ် ၄ ပါး
(အဓိပ္ပာယ်) ၂၂၉-၂၃၀

[ဓ]

ဓမ္မဝဝတ္ထာနညာဏ် ၄-ပါး
(ခွဲခြားပြပုံ) ၂၂၉
ဓမ္မသဝန (အဓိပ္ပါယ်) ၁၁၈
ဓမ္မာယတန (တရားကိုယ်) ၁၇၆
ဓမ္မာရုံအပြား ၆-ပါး
(ရေတွက်ပြပုံ) ၅၇
ဓာတ် (အဓိပ္ပါယ်) ၁၇၇
ဓာတ် ၁၈-ပါး
(ရေတွက်ပြပုံ) ၁၇၆-၇
ဓာတ်ကြီး ၄-ပါး
(ရေတွက်ပြပုံ) ၁၃၈

[န]

နတ်တို့သက်တမ်း (ဖော်ပြပုံ) ၁၀၅-၆
နတ်ပြည်ငါးထပ်၌ရသော ပုဂ္ဂိုလ်များ (ရေတွက်ပြပုံ) ၉၀
နတ်မင်း ဗြဟ္မာမင်းကြီးများ (အပူဇော်ကြီး တွေ့သာ ဖြစ်ကြပုံ) ၁၅၂
နာကြား၍သိမှု (ဝီထိဖြင့် ညှတ်ကိုသိပုံ) ၂၁၄
နာမ်အချင်းချင်း ကျေးဇူး ပြုသော ပစ္စည်း ၆-ပါး
(ရေတွက်ပြပုံ) ၂၁၀

www.dhammaransi.com

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[န]	
နာမ်က ရုပ်အားကျေးဇူးပြုသော ပစ္စည်း ၁-ပါး	၂၁၀
နာမ်က နာမ်ရုပ် ၂-ပါးတို့အား ကျေးဇူးပြုသော ပစ္စည်း ၅-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ)	၂၁၀
နာမ်မရှိ ၃-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ)	၅၇
နာနာက္ခဏိကကမ္မ (ဟောကြပုံ)	၁၉၅
နာနာက္ခဏိကစေတနာ (ကျေးဇူးပြုပုံ)	၂၀၂
နာမပညတ္တိဂ္ဂဟဏဝါရ (အဓိပ္ပါယ်)	၈၀
နာမ ပညတ် နှင့် အတ္ထ ပညတ် (ထူးခြားပုံ)	၂၁၁
နာမ်ရုပ် ၂-ပါးတို့က နာမ်ရုပ် ၂-ပါးတို့အား ကျေးဇူးပြုသော ပစ္စည်း ၉-ပါး	၂၁၀
နာမ်ရုပ် (တရားကိုယ် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်)	၁၈၀
နိဂုံးချုပ်စကား ပြဆိုပုံ	၂၄၅
နိဂုံး သံပေါက်များ	၂၄၅-၆
[န]	
နိစ္စသီလ (ခေါ်ဆိုခြင်း အကြောင်း)	၁၁၈-၉
နိစ္စသီလ နှင့် အနိစ္စသီလ (ထူးခြားပုံ)	၁၂၀
နိစ္စသီလ နှင့် အမှမ်းတင် သီလ (ခွဲခြားပြပုံ)	၂၁၈-၉
နိစ္စသီလမျိုး (ခွဲခြားပြပုံ)	၁၁၈-၉
နိဗ္ဗာန္နရုပ်-၁၈- (ခွဲခြား ပြပုံ)	၁၃၈-၉
နိပ္ဖန္နရုပ် (ခေါ်ခြင်း အကြောင်း)	၁၃၉
နိဗ္ဗာန် ၃-ပါး (ရေတွက် ပြပုံ)	၁၅၀
နိဗ္ဗာန်အကြောင်း (ဟောကြားပြပုံ)	၁၅၄-၁၆၀
နိဗ္ဗာန်ဂေဟ-၈ (ရေတွက်ပြပုံ)	၆၁
နိဗ္ဗာန် (ဆိုက်ရောက်မှု၏ ဆိုင်ရာဖြစ်ပုံ)	၃
နိဗ္ဗာန် နှင့် ပညတ် (ကာလ ၃-ပါးမှ လွတ်ပုံ)	၅၇
နိဗ္ဗာန် (မဆိုက်လျှင် သံသရာ၌ နစ်ပုံ)	၃
နိဗ္ဗိဒါဉာဏ် (သံပေါက်ဖြင့် သိသာပုံ)	၂၃၃

www.dhammaranasi.com

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[န]	
နိမ္မာနရတိ၌ တရက် (လူ့နှစ် ရှစ်ရာဖြစ်ပုံ)	၁၀၆
နိမိတ် ၃-ပါး နှင့် ဘာဝနာ ၃ ပါး (တွေ့ဖက်ပုံ)	၂၂၃-၄
နိမိတ် ၃-ပါး နှင့် ဘာဝနာ ၃-ပါး (ပေါ်လာပုံ)	၂၂၅
နိမိတ်အပြား (ခွဲခြားပြပုံ)	၂၂၃
နိရောဓသစ္စာ (တရားကိုယ်)	၁၇၈
နိရောဓသမာပတ်၏အဆုံး (ဖိုလ်ဇောတကြိမ်သာ ကျပုံ)	၈၈
နိရောဓသမာပတ်၏ပုဗ္ဗကိစ္စ ၄-ပါး (ခွဲခြားပြပုံ)	၂၄၄
နိရောဓသမာပတ် (ဝင်စားပုံ)	၂၄၃-၄
နိဿယပစ္စည်း ၂-မျိုး (ခွဲခြားပြပုံ)	၁၉၁
နိဗ္ဗာန ၆-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၆၃
နေ လ နက္ခတ်တာရာများ (စာတုမဟာရာဇ် ဘုံဗိမာန်တို့ ဖြစ်ကြပုံ)	၉၈
နေဝသညာနာသညာ ဈာန် (ရရန် အားထုတ်ပုံ)	၂၂၇
နေဝသညာနာသညာယတနဈာန် (အနက်)	၁၂
နေဝသညာနာသညာယတနဘုံရှိ အရိယာ (ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် သွားခြင်းမရှိပုံ)	၁၂၇
နှစ်ကိစ္စတပ်သည့်တရား-၁ (ဗောဓိပက္ခိယ)	၁၇၄
နှစ်ကိစ္စတပ်သောစိတ် (ရေတွက်ပြပုံ)	၅၁-၅၂
နှုတ်နှင့်ခေါ်ရှုသိမှု (ဝီထိဖြင့်ပုံ)	၂၁၄
[ပ]	
ပံသုပထဝီ (တည်နေပုံ)	၉၅
ပကတူပနိဿယပစ္စည်း (ကောက်ပြပုံ)	၁၉၂
ပကတူပနိဿယပစ္စည်း (ကျယ်ဝန်းပုံ)	၁၉၂-၃
ပကတူပနိဿယ (ကျေးဇူးပြုပုံ)	၂၀၃-၄
ပကိဏ်းစေတသိက် (ခေါ်ခြင်း အကြောင်း)	၂၀

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ပ]	
ပကိဏ်းစေတသိက် - ၆ (ရေတွက်ပြပုံ)	၂၁
ပကိဏ်းစေတသိက် - ၆ (ဝေဘန်ပြပုံ)	၂၇-၉
ပကိဏ်းပိုင်း (အကျယ်)	၄၇-၆၃
ပဋိဃသမ္ပယုတ္တံ (အနက်)	၄
ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်တူသော ၄-ပစ္စည်း (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၈၈
ပစ္စည်းပိုင်း (အကျယ်)	၁၇၉-၂၁၃
ပစ္စဝေက္ခဏာဝသီ (အစိပ္ပါယ်)	၂၂၆
ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထိ ၅-ပါး (ခွဲခြားပြပုံ)	၂၃၇
ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးတရား ၅-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၈၆
ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းတရား ၅-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၈၆
ပစ္စုပ္ပန်ကိုစွဲ၍ ယုံမှားခြင်း ၆-ပါး (ခွဲခြားပြပုံ)	၂၃၁
ပစ္စုပ္ပန်ပစ္စည်းမျိုးစု (အတ္ထိပစ္စည်း၌ဝင်ပုံ)	၂၁၁

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ပ]	
ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ အကျိုး ဝင်သော တရားများ (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၈၄
ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံကမ္မနိမိတ် စသည် (ထင်ပုံ)	၁၃၀
ပစ္ဆာဇာတ (အစိပ္ပါယ်)	၁၉၄
ပစ္ဆာဇာတ ၄-မျိုး စံပြချက်	၂၀၉
ပစ္ဆာဇာတ ၄-မျိုး (ရေတွက်ပြပုံ)	၂၀၁
ပစ္ဆာဇာတတ္ထိ (ညွှန်ပြပုံ)	၁၉၈
ပစ္ဆာဇာတဝိပ္ပယုတ် (ညွှန်ပြပုံ)	၁၉၇
ပဉ္စဒွါရဝီထိ (၇၅-ပါး ဖြစ်ပုံ)	၆၈
ပဉ္စဒွါရဝီထိအပြား (ရေတွက်ပြပုံ)	၆၆
ပဉ္စဒွါရဝီထိ (ကျူးပုံကို ပြဆိုခြင်း)	၆၉-၇၈
ပဉ္စဒွါရဝီထိဖြစ်ခြင်း အကြောင်း (၄-ပါး စီ ခွဲခြားပြပုံ)	၆၈-၉
ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ် (စေတသိက်ယှဉ်ပုံ)	၄၂

www.dhammaransi.com

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ပ]	
ပဉ္စမဈာန်ကုသိုလ် (အကျိုးပေးပုံ)	၁၂၆
ပဉ္စမဈာန် မည်ပုံ	၁၁
ပဉ္စဝတ္ထုမှီစိတ်များ (ရေတွက်ပြပုံ)	၆၂
ပဉ္စဝိညာဏ်မှ ကြွင်းသော စိတ်များ (ဟဒယဝတ္ထုကို မှီကြပုံ)	၄၄-၈
ပဉ္စာရုံကိုသာ အာရုံပြုသောစိတ်	၅၈
ပညတ်ကောန်· ၂၀ (ရေတွက်ပြပုံ)	၆၀
ပညတ်တရား (ညာဏ်နှင့် စေ့စေ့ အကြည့်မခံပုံ)	၂
ပညတ်နာမ်ရုပ်တို့က နာမ်အား ကျေးဇူးပြုသော ပစ္စည်း ၂-ပါး	၂၁၀
ပညတ်နှင့်နိဗ္ဗာန် (ကာလ ၃-ပါးမှလွတ်ပုံ)	၅၄
ပညာ (၅-ကိစ္စတပ်ပုံ)	၁၇၄
ပညာစရိုက်နှင့် လျော်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းများ (ရေတွက်ပြပုံ)	၂၂၂
ပညာစေတသိက်သမ္ပယောဂ နည်း (ခွဲခြားပြပုံ)	၃၉
[ပ]	
ပညာရှိကြီးတယောက် (ဥပနိဿယပစ္စည်း တပ်ပုံ)	၁၉၃
ပညိန္ဒြေ (ကောက်ပြပုံ)	၁၆၇
ပညိန္ဒြေ ၄ (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၆၆
ပညိန္ဒြေ ပညာဗိုလ် (အဓိပ္ပါယ်)	၁၇၃
ပဋိက္ကူလသညာ ၁-ပါး (အာဟာရေပဋိက္ကူလ သညာ)	၂၂၁
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါ ၁၂-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၈၃
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်(ဆောင်ပုဒ်)	၁၇၉
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပဋိသမ္ဘိဒါ မဂ်နည်း အားဖြင့် (ဝေဘန်ပုံ)	၁၈၅-၆
ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ (အဓိပ္ပါယ်)	၂၃၅
ပဋိဘာဂနိမိတ်၌ဘာဝနာ ၂-ပါးဖြစ်ပုံ	၂၂၄
ပဋိဘာဂနိမိတ် (ဖြစ်ပေါ်လာပုံ)	၂၂၅
ပဋိဘာဂနိမိတ် (ရနိုင်သော ကမ္မဋ္ဌာန်း ၂၂-ပါး)	၂၂၃

www.dhammaransi.com

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ပ]	
ပဋိဝေဓဉာဏ်၏ အစွမ်း (ဝိညာဏဖြစ်ပုံ ဝီထိ အရာ)	၈၁
ပဋိသင်္ခါဉာဏ် (အဓိပ္ပါယ်)	၂၃၃-၄
ပဋိသန္ဓိကိစ္စ (အနက်)	၄၉
ပဋိသန္ဓေ ၄-မျိုး (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၅၀
ပဋိသန္ဓေအကျိုး (တချက်သော စေတနာက တကြိမ်သာပေးပုံ)	၁၁၅
ပဋိသန္ဓေအခါ၌ ရသော ကလာပ်များ (ခွဲခြားပြပုံ)	၁၅၀-၁
ပဋိသန္ဓေစိတ်-၁၉ (၆-ဒွါရမှ လွတ်ပုံ)	၅၅
ပဋိသန္ဓေစိတ် ၁၉ (ရေတွက်ပြပုံ)	၅၂
ပဋိသန္ဓေစိတ်ပြုသော အာရုံ (ဘဝင် စုတိများ အာရုံပြုပုံ)	၁၀၃-၄
ပဋိသန္ဓေစိတ်များ (ဝတ္ထုရုပ်ကို မှီပုံ)	၁၃၃
ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိ (အင်္ဂါ ၅-ရပ် မကွဲရပုံ)	၁၀၄
[ပ]	
ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိ (ဘဝ တခုတည်း၌တူကြပုံ)	၁၀၃-၄
ပဋိသန္ဓေသစ် ဘဝင်သစ် များ (အာရုံပြုပုံ)	၁၃၃
ပထမ အရူပစုတိနောင် (ပဋိသန္ဓေနေပုံ)	၁၃၇
ပထမဇော စေတနာ (ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံ မည်ပုံ)	၁၁၄
ပထမဈာန် ၃-ဘုံ၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်	၁၈၂
ပထမဈာန် ၃-ဘုံနှင့် ဒုတိယဈာန် ၃-ဘုံ (ရေဖျက်ရာတွင် အကုန်ပါပုံ)	၁၀၉
ပထမဈာန် ၃-ဘုံ ပြဟ္မာတို့၏ အသက်	၁၁၀
ပထမဈာန် ၃-ဘုံ (မီးဖျက်ရာတွင် ပါဝင်ပုံ)	၁၀၉
ပထမဈာန် ၃-ဘုံ (ရေတွက်ပြပုံ)	၉၀
ပထမဈာန်ကုသိုလ် (အကျိုးပေးပုံ)	၁၂၅-၆
ပထမဈာန်ကုသိုလ်ကံ (ဟီန မဇ္ဈိမ ပဏီတ ဖြစ်ပုံ)	၁၂၅
ပထမဈာန် မည်ပုံ	၁၀

www.dhammaransi.com

အက္ခရာစဉ် — စာမျက်နှာ

[ပ]

ပဋ္ဌာန်း ၂၄-ပစ္စည်း (ရေတွက်ပြပုံ) ၁ဂဂ
ပဋ္ဌာန်းနည်း (ဝေဘန်ပြပုံ) ၁ဂဂ-၂၁၁
ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း အကျဉ်းချုပ် ၂၁၀-၁၁
ပဏ္ဍိဟိတ (အဓိပ္ပါယ်-နိဗ္ဗာန်အရာ) ၁၅၉
ပတ္တာနုမောဒန (အဓိပ္ပါယ်) ၁၁ဂ
ပတ္တိဒါန (အဓိပ္ပါယ်) ၁၁ဂ
ပရိနိမ္မိတဝသဝတ္တီဌာတရက် (လူ့နှစ် တထောင်ခြောက်ရာ ဖြစ်ပုံ) ၁ဝ၆
ပရမတ္ထတရား ၄-ပါး (အကျယ်) ၂
ပရမတ္ထသံခိပ် ကိုးပိုင်းလုံး တတ်မြောက်ခြင်း (ကျေးဇူးကြီးမားပုံ) ၂၄၅
ပရမတ္ထသစ္စာကို ပယ်မှု (ဗောဓိ ၃-ပါး တံခါးပိတ်ပုံ) ၂၁၅-၆
ပရမတ္ထသစ္စာ ကြုံခဲ့စွာ (အားထုတ် လေ့လာသင့်ပုံ) ၂၁၆

[ပ]

ပရမတ္ထသစ္စာ (ပုံစံ နှင့် အဓိပ္ပာယ်) ၂၁၄
ပရမတ္ထာ သမ္မုတိသစ္စာ ၂-ပါး (ခွဲခြားပြပုံ) ၂၁၄-၅-၆
ပရမတ် ပညတ် (အကျယ်) ၂-၃
ပရိကမ္မနိမိတ် (အဓိပ္ပာယ်) ၂၂၅
ပရိကမ္မနိမိတ် (ကမ္မဋ္ဌာန်း ၄ဝ-လုံး၌ ရပုံ) ၂၂၃
ပရိကမ္မဘာဝနာ (အဓိပ္ပာယ်) ၂၂၅
ပရိကမ္မဘာဝနာ (နိမိတ် ၂-ပါး၌ ဖြစ်ပုံ) ၂၂၄
ပရိညာကိစ္စ (အဓိပ္ပါယ်) ၂
ပရိတ္တာသုဘာ ဗြဟ္မာတို့၏ အသက် ၁၁ဝ
ပရိတ္တာရုံ (အဓိပ္ပာယ်) ၆၇
ပရိတ္တာရုံ ၆-ဝီထိ (ဝီထိပုံစံ) ၇၃-၄-၅
ပရိတ္တာရုံဝီထိ ၃ဝ (ဝုဋ္ဌောဝါရ မည်ပုံ) ၆၇
ပရိတ္တာရုံ (ဝီထိပေါင်း-၃ဝ ဖြစ်ပုံ) ၆၇
ပရိယာယအပြား ကံ ၄-ပါး (ခွဲခြားပြပုံ) ၁၃၃-၄

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[ပ]

ပရိယုဋ္ဌာနနိုင်ငံကြီးကို ဖျက်ဆီးရန် လက်နက်မျိုး ၂၁၈
ပရိယုဋ္ဌာနဘုံကြီး (အဓိပ္ပါယ်) ၂၁၇
ပဝတ္တိအကျိုး (စေတနာတချက်က ဘာမျိုးစွာ ပေးနိုင်ပုံ) ၁၁၅
ပသာဒရုပ်-၅ (ဒွါရခေါ်ခြင်း အကြောင်း) ၁၄၁
ပသာဒရုပ် ၅-ခု (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၃၈
ပသာဒ သဒ္ဒါ၏အနက် ၁၃၈
ပသာဒိန္ဒြေ-၅ (အစိုးရပုံ) ၁၄၁
ပဿဒ္ဓိ ၂-ပါး (ကိစ္စထပ်ပုံ) ၃၃
ပဿဒ္ဓိ (အနက်) ၂၃
ပဟာနကိစ္စ (အဓိပ္ပါယ်) ၂
ပါဂုညတာ (အနက်) ၂၃
ပါရိသဇ္ဇာဗြဟ္မာများ (မင်းကျေး မင်းကျွန်တို့နှင့် တူကြပုံ) ၉၉
ပီတိအပြား (ခွဲခြားပြပုံ) ၂၈
ပီတိယှဉ်-၅၁ (ရေတွက်ပြပုံ) ၃၅
ပုဂ္ဂိုလ်အပြား နှစ်ရာ့တကျိပ်သေး (ဝေဘန်ပြပုံ) ၈၉-၉၀-၁
ပုဂ္ဂိုလ်စိတ်ရ ဝေဘန်ခန်း ၉၁

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[ပ]

ပုညကြိယာ ၁၀-ပါး (ခွဲခြားပြပုံ) ၁၁၈
ပုညာဘိသင်္ခါရ (တရားကိုယ်) ၁၈၀
ပုထုဇ္ဇန်လေးယောက် (ရေတွက်ပြပုံ) ၈၉
ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိအဘိညာဉ် (အဓိပ္ပါယ်) ၂၂၈
ပုရေဇာတ ၂-မျိုး (ခွဲခြားပြပုံ) ၁၉၃
ပုရေဇာတ (သဘော အဓိပ္ပါယ်) ၁၉၃
ပုရောဟိတာ ဗြဟ္မာများ (မှူးမတ်အရာရှိတို့နှင့် တူကြပုံ) ၉၉
ပူခြင်းသဘောရင်း (မီး၏ လက္ခဏာဖြစ်ပုံ) ၂၃၀
ပြာပူငရဲ (တည်နေပုံ) ၉၆
ပြောသူ၏သိမှု (ပညတ်ကို ဝီထိဖြင့်သိပုံ) ၂၁၃

[ဖ]

ဖလသမာပတ္တိဝီထိ (အပ္ပနာဇော ဖြင့်ပုံ) ၈၈
ဖလသမာပတ် (ဖလဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ် ၄-ဦးလုံးနှင့်ဆက်ဆံပုံ) ၂၄၃

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[ဖ]

ဖဿ ၆-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၈၁
ဖဿအပြား (ခွဲခြားပြပုံ) ၂၅
ဖဿ (သဘောလက္ခဏာ) ၂၁
ဖဿဟာရ စသည်-၃ (ဆောင်ပုံ) ၁၆၈
ဖုသနကိစ္စ (အနက်) ၄၉
ဖုသနကိစ္စဘပ်သော စိတ်· ၂၅၀
ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကိုသာ အာရုံပြုသောစိတ် ၅၈
ဖြစ်ပေါ်သည်ကိုဥပါဒ်ဆိုခြင်း ၆၄

[ဗ]

ဗလ·ဗိုလ် (ခေါ်ခြင်းအကြောင်း) ၁၆၇
ဗဟိဒ္ဓသြဇာ နှင့် အဇ္ဈတ္တသြဇာ (ကျေးဇူးပြုပုံ) ၂၀၇
ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌ ရသော ကလာပ် ၂-စည်း (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၄၉
ဗာဟိရရုပ် အဇ္ဈတ္တိကရုပ် (ခွဲခြားပြပုံ) ၁၄၀
ဗာဟိရာယတန ၆-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၇၆
ဗောဇ္ဈင် ၇·ပါး (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၇၃
ဗောဇ္ဈင် (အဓိပ္ပါယ်) ၁၇၄
ဗောဓိပက္ခိယတရားကိုယ်·၃၇ (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၇၄
ဗောဓိပက္ခိယသင်္ဂဟ (ဝေဘန်ပြပုံ) ၁၇၀-၄
ဗိုလ် ၅·ပါး (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၇၂
ဗိုလ် ၉·ပါး (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၆၇
ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာဗြဟ္မာတို့၏ အာယုကပ် ၁၁၀
ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာ (ဗြဟ္မာယုတ် ဗြဟ္မာညံ့များဖြစ်ပုံ) ၉၉
ဗြဟ္မပုရောဟိတာ (ဘုန်းတန်ခိုး အလယ်စား ဗြဟ္မာမျိုး ဖြစ်ပုံ) ၉၉
ဗြဟ္မပုရောဟိတာ ဗြဟ္မာတို့၏ အာယုကပ် ၁၁၀
ဗြဟ္မာဆယ်ဘုံ၌ရှိနေသောပုဂ္ဂိုလ်များ (ရေတွက်ပြပုံ) ၉၀
ဗြဟ္မာတို့၌ အဝင်ဗိဘူတာရုံ (တား၊ရှုံ မဖြစ်ပုံ) ၇၈
ဗြဟ္မာဘုံများ (အဆင့်ဆင့် ကွာဝေးပုံ) ၁၀၀
ဗြဟ္မာမင်းကြီးများ (အပူကောင်ကြီးတွေသာ ဖြစ်ကြပုံ) ၁၅၅

www.dhammaransi.com

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[ဗ]

ဗြဟ္မာများ (သောက ပရိဒေဝ စသည်မဖြစ်ပုံ) ၁၈၃

ဗြဟ္မာ့ပြည်မှာရှိသော အရိယာ (အောက်အောက်ဘုံသို့ ဆင်း၍ ပဋိသန္ဓေမနေပုံ) ၁၂၇

[ဘ]

ဘင်္ဂဉာဏ် (အဓိပ္ပါယ်) ၂၃၃

ဘင် (အဓိပ္ပါယ်) ၆၄

ဘင်ပုပ်ရေ (တည်နေပုံ) ၉၆

ဘယဉာဏ် (သံပေါက်ဖြင့် ထင်ရှားပုံ) ၂၃၃

ဘဝ (ခွဲခြားပြပုံ-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အရာ) ၁၈၂

ဘဝဂ်နှင့်လူ့ဘုံ (အကွာအဝေးယူဇနာ) ၁၀၀

ဘဝင်္ဂကိစ္စ (အနက်) ၄၉

ဘဝင်စိတ်-၁၉ (မနောဒွါရခေါ်ပုံ) ၅၃

ဘဝင်စိတ်-၁၉ (ရေတွက်ပြပုံ) ၅၂

ဘဝင်စိတ် စုတိစိတ်များ (အာရုံပြုပုံ) ၁၃၃

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[ဘ]

ဘဝစုတိ ပဋိသန္ဓေ (ဘဝတခုတည်း၌တူကြပုံ) ၁၀၃-၄

ဘဝင်သုံးမျိုး (ခွဲခြားပြပုံ) ၄၉

ဘဝနိကန္တိလောဘဇော (အာရုံပြုပုံ) ၁၃၄

ဘဝနိကန္တိဝီထိ (စိတ်အစဉ်ဖြစ်ပုံ) ၁၃၁-၂

ဘဝဟောင်းနှင့်ဘဝသစ် အကူး (အဝိဇ္ဇာ တဏှာ သင်္ခါရတို့ အလုပ်လုပ်ပုံ) ၁၃၂

ဘာဝနာ ၂-ပါးကိုသာ ရနိုင်သော ကမ္မဋ္ဌာန်း ၁၀-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ) ၂၂၄

ဘာဝနာ ၃-ပါး နှင့် ကမ္မဋ္ဌာန်း-၄၀ (ဝေဘန်ပြပုံ) ၂၂၄

ဘာဝနာ ၁-ပါး နှင့် နိမိတ် ၃-ပါး (တွဲဖက်ပုံ) ၂၂၄

ဘာဝန ၃-ပါး နှင့် နိမိတ် ၃-ပါး (ပေါ်လာပုံ) ၂၂၅

ဘာဝနာ ၃-ပါးလုံး ရနိုင်သော ကမ္မဋ္ဌာန်း-၃၀ (ညွှန်ပြပုံ) ၂၂၄

ဘာဝနာကိစ္စ (အဓိပ္ပါယ်) ၂

www.dhammaransi.com

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[ဘ]

ဘာဝနာမယဉာဏ်၏အစွမ်း (ဝိညာဏတဖြစ်ပုံဝီထိအရာ) ၈၁

ဘာဝရုပ်-၂ (အစိုးရပုံ) ၁၄၁

ဘုံ၌ စိတ်ရဝေဘန်ပုံ ၈၉

ဘုံပိုင်း (အကျယ်) ၉၄-၁၃၇

ဘုန်းကံမွဲသောနတ်မျိုး (ခွဲခြားပြပုံ) ၁၀၁

ဘုရားဂုဏ်၌သက်ဝင်ခြင်း (သောတာပတ္တိအင်္ဂါ ဖြစ်ပုံ) ၁၇၂

ဘူမဇိုင်း (ခွဲခြားပြပုံ) ၁၀၅

ဘူမိဘေဒ (အဓိပ္ပါယ်) ၃

ဘူမိဘေဒအားဖြင့် စိတ်-၄ (ခွဲခြားပြပုံ) ၃-၄

ဘိုးဘေးစဉ်လာအဆက်ဆက် (ပကတူပနိဿယစွည်း တပ်ပုံ) ၁၉၂

[မ]

မကောင်းမှုအရာ၌ မရှက်ခြင်း (အဟိရိကမည်ပုံ) ၃၀

မကောင်းမှုအရာ၌ မရွံ့ခြင်း (အနောတ္တပ္ပမည်ပုံ) ၃၀

မဂ္ဂင် ၈-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၄၃

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[မ]

မဂ္ဂင် ၁၂ (တရားကိုယ် ကောက်ပုံ) ၁၆၉

မဂ္ဂင် ၁၂-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၆၆

မဂ္ဂင် (အဓိပ္ပါယ်) ၁၇၃

မဂ္ဂင် ဣန္ဒြေ ဗိုလ်ကိစ္စတို့ တပ်ခြင်း (ခွဲခြားပြပုံ) ၁၆၇

မဂ္ဂဋ္ဌာန် ပုဂ္ဂိုလ်စိတ်ရ (ရေတွက်ပြပုံ) ၉၁

မဂ္ဂပစ္စည်း (ကောက်ပြပုံ) ၁၉၆

မဂ္ဂဝီထိ (အပ္ပနာဇောများ ဖြစ်ပုံ) ၈၇

မဂ္ဂဝီထိကျပုံ (ဝိပဿနာ အရာ) ၂၃၆

မဂ္ဂသစ္စာ (တရားကိုယ်) ၁၇၈

မဂ္ဂသစ္စာတရားမျိုး (ပွါးများမှု၏ ဆိုင်ရာ ဖြစ်ပုံ) ၃

မဂ္ဂသစ္စာတရားမျိုး (မပွါးလျှင် သံသရာ၌ နစ်ပုံ) ၃

မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ (အဓိပ္ပါယ်) ၂၃၅

မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ (ဝေဘန်ပြပုံ) ၂၃၂-၄

www.dhammaransi.com

အကွရာစဉ် စာမျက်နှာ

[မ]

မဂ်အင်္ဂါရှစ်ပါး (အနက်) ၁၅
မဂ်ကိစ္စ ၄-ပါး (ခွဲခြား ပြပုံ) ၂၃၆
မဂ်ပိတ်-၂၀ ဖြင့်ပုံ ၁၆-၇
မဂ်လေးခုစေတနာ (ကျေးဇူးပြုပုံ) ၂၀၂
မှင်းစိုးရာဇာ (ဥပနိဿယ ပစ္စည်းတပ်ပုံ) ၁၉၂
မစ္ဆရိယ (သဘာဝလက္ခဏာ) ၃၀
မဇ္ဈိမာယုက (အဓိပ္ပါယ်) ၇၇
မဒ (အဓိပ္ပါယ်) ၃၂
မနသိကာရအပြား (ခွဲခြားပြပုံ) ၂၇
မနသိကာရ (သဘော လက္ခဏာ) ၂၁
မနောကံ ၃-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ ဒုစရိုက် အရာ) ၁၁၆
မနောကံ ၃-ပါး (ရေတွက် ပြပုံ သုစရိုက်အရာ) ၁၁၈
မနောဒွါရ၌ အာရုံ ၆-ပါး (များပြားပုံ) ၄၈
မနောဒွါရ၌ ဖြစ်သော စိတ်-၆၇ (ရေတွက်ပြပုံ) ၅၆

အကွရာစဉ် စာမျက်နှာ

[မ]

မနောဒွါရ၌မြောက်သောကံ (မနောကံမည်ပုံ) ၁၁၅
မနောဒွါရ၌သာဖြစ်သော စိတ် (ရေတွက်ပြပုံ) ၅၄
မနောဒွါရ (နာမ်အကြည် ဖြစ်ပုံ) ၅၃
မနောဒွါရ(ဘဝင်စိတ်-၁၉ ဖြစ်ပုံ) ၅၃
မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ် (၂-ကိစ္စတပ်ပုံ) ၅၁
မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ် (ကိစ္စပြားပုံ) ၅၄
မနောဒွါရာ ဝဇ္ဇန်းစိတ် (စေတသိက်ယှဉ်ပုံ) ၄၂
မနောဓာတ် ၃ (ရေတွက် ပြပုံ) ၅၄
မန္ဒာယုက (အဓိပ္ပါယ်) ၇၇
မန္ဒာယုက စသည်-၃ (ခွဲခြားပြပုံ) ၇၇
မရဏ (အဓိပ္ပါယ်) ၈၃
မရဏ ၄-ပါး (ခွဲခြားပြပုံ) ၁၂၈
မရဏာသန္နဝီထိ (အမှိစ်ဖိတမ်း) ၁၃၃
မရဏာသန္နဝီထိ (စိတ် အစဉ်ဖြစ်ပုံ) ၁၃၁-၂

www.dhammaransi.com

အကြွရာစဉ် စာမျက်နှာ

[မ]

မရဏာသန္နဝီထိပေါင်း ၂၄-ဝါရ (ခွဲခြားပြပုံ) ၁၃၀-၁

မဟဂ္ဂုတ်ကျေန်-၆ (ရေတွက်ပြပုံ) ၆၀

မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်အကျိုးပေးဘန်ခန်း ၁၂၅-၆

မဟဂ္ဂုတ်စိတ်-၂၇ (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၃

မဟဂ္ဂုတ်စိတ်သင်္ဂဟနည်း-၅ (ခွဲခြားပြပုံ) ၄၄-၅

မဟဂ္ဂုတ်ပွိသန္ဓေစိတ်-၉ (၆-ဒွါရမှ အချင်းခပ်သိမ်းလွတ်ပုံ) ၅၅

မဟန္တာရုံ ၂ ဝီထိ(ဝီထိပုံစံ) ၇၂

မဟန္တာရုံ ၁၀-ဝီထိ (ဇောဝါရမည်ပုံ) ၆၅

မဟန္တာရုံ(၁၀ ဝီထိဖြစ်ပုံ) ၆၆

မဟန္တာရုံ (အဓိပ္ပါယ်) ၆၇

မဟာကမ္ဘာ (အသင်္ချေယျကပ် ၄-ခုဖြစ်ပုံ) ၁၀၈

မဟာကမ္ဘာ (ကြာမြင့်ရှည်လျားပုံ) ၁၀၈

မဟာကုသိုလ်စတုတ္ထဒွေ (စေတသိက်ယှဉ်ပုံ) ၄၃

မဟာကုသိုလ် ဇေတနာ-၈ အကျိုးပေးပုံ ၁၂၂-၃

မဟာကုသိုလ် တတိယဒွေ (စေတသိက်ယှဉ်ပုံ) ၄၃

မဟာကုသိုလ် ဒုတိယဒွေ (စေတသိက်ယှဉ်ပုံ) ၄၃

မဟာကုသိုလ် ပထမဒွေ (စေတသိက်ယှဉ်ပုံ) ၄၃

မဟာကုသိုလ် သင်္ဂဟနည်း-၄ (ရေတွက်ပြပုံ) ၄၃

မဟာကြိယာသင်္ဂဟနည်း-၄ (ရေတွက်ပြပုံ) ၄၃

မဟာဘာပနရေကြီး (တည်နေပုံ) ၉၆

မဟာဗြဟ္မာတို့၏ အာယုကပ် ၁၁၀

မဟာဗြဟ္မာ (ထာဝရဘုရားခေါ်ပုံ) ၉၈

မဟာဗြဟ္မာများ ပြည့်ရှင်မင်းတို့နှင့် တူကြပုံ ၉၉

မဟာဘူတသဒ္ဒါ၏အနက် ၁၃၈

မဟာဘုတ်လေးပါးတို့၏လက္ခဏာ (သံပေါက်ဖြင့်ပြပုံ) ၁၃၈

www.dhammaransi.com

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[မ]	
မဟာဘုတ်ကြီး ၄-ပါး (ခေတ္တက်ပြပုံ)	၁၃၈
မဟာခရာရှဝရဲကြီး (တည်ခနပုံ)	၉၆
မဟာဝိပါက်သဂ်ဟနည်း ၄ (ရေတွက်ပြပုံ)	၄၃-၄
မာနအပြား (ခွဲခြားပြပုံ)	၃၂
မာနစေတသိက် (ယဉ်ပုံ)	၃၇
မာန (သဘောလက္ခဏာ)	၃၀
မိစ္ဆာဒိမောက္ခ (အဓိပ္ပါယ်)	၂၉
မိဒ္ဓ (သဘောလက္ခဏာ)	၃၀
မိန်းမ၏အသံ (အဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇာမာနပညတ်ပုံစံ)	၂၁၃
မိမိကိုယ်ကို အထင်မော် ကြွားခြင်း (မာနမည်ပုံ)	၃၀
မိမိဟာကို ဝန်တိုခြင်း (မစ္ဆရိယမည်ပုံ)	၃၀
မိဿကသင်္ဂဟ (ဝေဘန်ပြပုံ)	၁၆၅
မီး၏ ဥပဋ္ဌာနာကာရ ပစ္စုပ္ပဋ္ဌာန်	၂၃၀
မီး၏ကိစ္စရသ	၂၃၀
မီး၏ပဒဋ္ဌာန်	၂၃၀
မီး၏ ဖလပစ္စုပဋ္ဌာန်	၂၃၀
မီး၏ လက္ခဏာ	၂၃၀
[မ]	
မီး၏ သမ္ဘတ္တိရသ	၂၃၀
မီးဥပမာ နှင့် ဓမ္မဝဝတ္တာန ဉာဏ် ၄-ပါး	၂၃၀
မီးဖျက်သောအခါ (ပထမဈာန် ၃ ဘုံ အကုန်ပါပုံ)	၁၀၉
မီး၊ ရေ၊ လေ (ကမ္ဘာ ဖျက်ပုံ)	၁၀၈
မီး၊ ရေ၊ လေ ဖျက်ရာ၌ အာဏာခေတ်တခုလုံး ဖြစ်အတူ ပျက်အတူပါပုံ	၁၀၉
မုဋ္ဌိတုကမျတာဉာဏ် (သံပေါက်ဖြင့် သိသာပုံ)	၂၃၃
မုဒိတာ (သဘော လက္ခဏာ)	၂၄
မုဒုတာ (အနက်)	၂၃
မူလ ၂-ပါး (ခွဲခြား ပြပုံ)	၁၈၅
မောဃဝါရ (မည်ခြင်း အကြောင်း)	၆၈
မောစတုက်အပြား (ခွဲခြားပြပုံ)	၃၀-၁
မောစတုက် (ခေါ်ရပုံ)	၂၂

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[မ]	
မောစတုက် ၄ (အကုသိုလ် စိတ်တိုင်းမှာ ယှဉ်ပုံ)	၃၆
မောဟစရိုက်နှင့် လျော်သော ကသိုဏ်းဝန်း	၂၂၂
မောဟ၊ ဝိတက်စရိုက်တို့နှင့် လျော်သော ကမ္မဋ္ဌာန်း	၂၂၂
မောဟမူစိတ် ၂ (ကေဟိတ် မည်ပုံ)	၄၈
မောဟမူစိတ်-(ရေတွက် ပြပုံ)	၆
မောဟမူဒွေ့သင်္ဂဟနည်း ၁ (ရေတွက်ပြပုံ)	၄၁
မောဟ (သဘောလက္ခဏာ)	၄၀
မိုဃ်းရေမိုဃ်းပေါက်များ (ဥပနိဿယပစ္စည်း တပ်ပုံ)	၁၉၂-၃
မျက်သောင်တခဏ်ခန့်အခါ (စိတ္တက္ခဏအပေါင်း ကုဋေတသိန်းများ ဖြစ်ပုံ)	၆၄
မြင်းမိုရ်တောင် (အမြင့်ယူစနာ)	၉၅
မြင်းမိုရ်တောင် (ပေါက်ပုံ)	၉၅
မြတ်စွာဘုရား (ပကတူပနိဿယပစ္စည်းတပ်ပုံ)	၁၉၂
[ယ]	
ယခုပြုသော ကုသိုလ်စု (ဥပနိဿယပစ္စည်းတပ်ပုံ)	၁၉၃
ယထာကမ္မုပဂဉာဏ်ညွှန်း (အဓိပ္ပါယ်)	၂၂၈
ယမမင်းကြီးများ (ရှိုးထိုင် ကြပုံ)	၉၇
ယမမင်းကြီးများ (ဝေမာနိက ပြိတ္တာမျိုး) ဖြစ်ကြပုံ	၉၇
ယာမာဉ်တရက် (လူ့နှစ် နှစ်ရာဖြစ်ပုံ)	၁၀၆
ယာမာစသည် နတ်သက် (ခွဲခြားပြပုံ)	၁၀၆
ယောဂ ၄-ပါး (ရေတွက် ပြပုံ)	၁၆၁
ယောဂ (အနက်)	၁၆၁
[ရ]	
ရုံ့ဝါမှု မှိုး ၄၂ (ညွှန်းပြပုံ)	၆၃
ရယ်ပြုံးခြင်းကို ဖြစ်စေသော စိတ်—၁၃ (ရေတွက် ပြပုံ)	၁၃၅
ရသာရုံကိုသာ အာရုံပြုသောစိတ်	၅၈
ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်စိတ် ရ-၅၃ (ရေတွက်ပြပုံ)	၉၂

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[ရ]

ရဟန်း သာမဏေတို့၏
နိစ္စသီလ (ခွဲခြားပြပုံ) ၁၂၁
ရာဂစရိုက်နှင့်လျော်သော
ကမ္မဋ္ဌာန်းများ
(ရေတွက်ပြပုံ) ၂၂၁-၂
ရာဇပုတ္တ (အဝိဇ္ဇမာနေန
အဝိဇ္ဇမာနပညတ်(ပုံစံ)) ၂၁၃
ရုပ်၏အသက် (စိတ္တက္ခဏ
နှင့် ခဏငယ် ခွဲပြပုံ) ၆၄
ရုပ်၏ဥပါဒ်ခဏ (ဦးဆုံး
ခဏငယ်တခု ဖြစ်ပုံ) ၆၄
ရုပ်၏ဌီခဏ (အလယ်ခဏ
ငယ် ၄၉-ခု ဖြစ်ပုံ) ၆၄
ရုပ်၏ဘင်ခဏ (အဆုံးခဏ
ငယ် တခုဖြစ်ပုံ) ၆၄
ရုပ်က နာမ်အား ကျေးဇူး
ပြုသောပစ္စည်း ၁-ပါး ၂၁၀
ရုပ်ကိုဖြစ်စေတတ်သော
အကြောင်း ၄-ပါး
(ရေတွက်ပြပုံ) ၁၄၃
ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့၏ အဖြစ်
ငြိမ်း၍ ဇာတ်သိမ်းမှု
(နိဗ္ဗာန်ဆိုပုံ) ၁၅၄
ရုပ်နှင့် စိတ်စေတသိက်
(လောကာလိကမည်ပုံ) ၅၇

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[ရ]

ရုပ်ပိုင်း(အကျယ်) ၁၃၈-၁၆၀
ရုပ်သက်၊စိတ်သက်ခွဲခန်း ၆၄-၅
ရုပ်သက်သက် အသညသတ်
(ဖြစ်ရခြင်းအကြောင်း) ၁၂၆
ရူပ ၁၆-ဘုံ၌ဖြစ်သော ဝဋ္ဋ
ရုပ်-၃ (ရေတွက်ပြပုံ) ၆၁-၂
ရူပ ၁၆-ဘုံ(ခွဲခြားပြပုံ) ၉၈-၁၀၀
ရူပက္ခန္ဓာ(တရားကိုယ်) ၁၇၅
ရူပစိတ်၌ စျာန်အပြားကို
လိုအပ်ပုံ ၁၁
ရူပစိတ် (အဓိပ္ပာယ်) ၃
ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ (ကောက်
ပြပုံ) ၁၉၆
ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယတ္တိ(ညွှန်ပြပုံ) ၁၉၈
ရူပစျာန် ၅-ပါး
(ဝေဘန်ပြပုံ) ၂၂၃-၇
ရူပပဋိသန္ဓေ (အာရုံပြပုံ) ၁၃၄
ရူပပဋိသန္ဓေ (ခွဲခြားပြပုံ) ၁၀၂
ရူပပဝတ္တိက္ကမ (ရုပ်ဖြစ်စဉ်ကို
ဝေဘန်ပြပုံ) ၁၅၀-၄
ရူပဗြဟ္မာဘုံ၌ရ-မရသော
ကလာပ်များ (ရေတွက်
ပြပုံ) ၁၅၃
ရူပဗြဟ္မာများ (ရုပ်ကလာပ်
ဖြစ်ပုံ) ၁၅၃

www.dhammaransi.com

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ရ]	
ရူပပြဟ္မာသက် (ခွဲခြားပြပုံ)	၁၁၀-၁
ရူပါဘိုဠ်မှုသောစိတ် ၆၉ (ရေတွက်ပြပုံ)	၈၉
ရူပဘုံ၌ရအပ်သော စေတသိကများ (ရေတွက်ပြပုံ)	၉၃
ရူပဝိပါက်စိတ် ၅-ခုနှောင် (ပဋိသန္ဓေနှောင်းပုံ)	၁၃၆
ရူပဝိဘာဂ (ရုပ်တို့ကို ဝေဘန်ပြပုံ)	၁၄၀-၃
ရူပသမုဋ္ဌာန် (ရုပ်ဖြစ်ကြောင်းကို ဝေဘန်ပြပုံ)	၁၄၃-၈
ရူပသမုဒ္ဒေသ (ရုပ်တို့ကို အကျဉ်းထုတ်ပြပုံ)	၁၃၈-၁၄၀
ရူပါသ လဟုတာစသည် (အနက်)	၁၄၀
ရူပါရုံကိုသာ အာရုံပြုသောစိတ်	၅၈
ရူပါဝစရစိတ် ၁၅ (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၀-၁၁
ရေဖျက်သောအခါ (ဒုတိယစျာန် ၃-ဘုံ အကုန်ပါပုံ)	၁၀၉
[ရ]	
ရေ လေ မီး (ကမ္ဘာဖျက်ပုံ)	၁၀၈-၉
ရောရှဝရဲကြီး (တည်နေပုံ)	၉၆
ရှစ်ကိုးတပ်သည့် တရား-၁ (ဗောဓိပက္ခိယ)	၁၇၄
[လ]	
လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပဋ္ဌာန် ပဒဋ္ဌာန် (မီးဥပမာဖြင့်ပြပုံ)	၂၂၀
လက္ခဏာရုပ် နှင့် ပိဿယရုပ်သက် (ရေတွက်ပြပုံ)	၆၂
လက္ခဏာရုပ်-၄ (ကလာပ်ဖွဲ့စည်းရာ၌မပါခြင်းအကြောင်း)	၁၅၀
လက္ခဏာရုပ်-၄ (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၄၀
လက္ခဏာရေး ၃-ပါးနှင့် ဝိပဿနာ ၃-ပါး (စပ်ယှဉ်ပုံ)	၂၄၀
လက်ပံခေတာငရဲ (တည်နေပုံ)	၉၆
လက်ယပ်ခေါ်၍သိမှု (ဝီထိဖြစ်ပုံ)	၂၁၄
လဟုတာ (အနက်)	၂၃

www.dhammaransi.com

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[လ]	
လူ့ဘုံရွာ၌အနှစ်တရာ (တာဝတိံသာ၌ တရက်ဖြစ်ပုံ)	၁၀၅
လူ့ဘုံ၌ရွာ အနှစ်-၅၀ (စာတုမဟာရာဇ်ဘုံ၌ တရက်ဖြစ်ပုံ)	၁၀၅
လူ့ခင်း နတ်ခင်း ဗြဟ္မာခင်းကြီးများ (အပူလောင်ကြီးတွေသာ ဖြစ်ကြပုံ)	၁၅၅
လူဝိသေသတို့၏ နိစ္စသီလ	၁၁၉
လူသာမန်တို့၏ နိစ္စသီလ	၁၁၉
လူ့နှစ်-၂၀၀ (ယာမာ၌ တရက်ဖြစ်ပုံ)	၁၀၆
လူ့နှစ်-၄၀၀ (တုသိတာ၌ တရက်ဖြစ်ပုံ)	၁၀၆
လူ့နှစ် ၈၀၀ (နိမ္မာနရတိ၌ တရက်ဖြစ်ပုံ)	၁၀၆
လူ့နှစ်-၁၆၀၀ (ဝသဝတ္တီ၌ တရက်ဖြစ်ပုံ)	၁၀၆
လူ့ဘုံ၌ရသောပုဂ္ဂိုလ်များ (ရေတွက်ပြပုံ)	၉၀
လူ့ဘုံနှင့် ဘဝဂ် (အကွာအဝေး)	၁၀၆
[လ]	
လေဖျက်သောအခါ (တတိယဈာန် ၃-ဘုံတိုင် အောက်ပါပုံ)	၁၀၉
လေ ရေ မီး (ကမ္ဘာ ဖျက်ပုံ)	၁၀၈
လေးကိစ္စတပ်သည့် ဝေရး ၁ (ဗောဓိပက္ခိယ)	၁၇၄
လောကန္တရိက်ငရဲ (တည်ရှိပုံ)	၉၅
လောကီစိတ်-၈၁ (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၄
လောကီ လောကုတ္တရာ ချမ်းသာ (ဝီရိယ ဦးစီးဦးကိုင်ဖြစ်ပုံ)	၂၈
လောကီသမာပတ် ၈-ပါးကို ရသူ (လောကုတ္တရာ စိတ်အကျယ်ဖြစ်နိုင်ပုံ)	၁၈
လောကီသမ္မာဒိဋ္ဌိ (ပုံစံနှင့် အဓိပ္ပါယ်)	၂၁၅
လောကီသမ္မာဒိဋ္ဌိ (လူနတ်ဗြဟ္မာ ချမ်းသာများနှင့် ပါရမီများကို ရနိုင်ပုံ)	၂၁၅
လောကုတ္တရာကြည် အလုံးစုံ အာရုံပြုစိတ်-၂၀ (ရေတွက်ပြပုံ)	၅၉

www.dhammaransi.com

အက္ခရာစဉ် — စာမျက်နှာ

[လ]

လောကုတ္တရာစိတ်
အကျဉ်း-၈ (ရေတွက်
ပြပုံ) ၁၅-၆
လောကုတ္တရာစိတ်
အကျယ်-၄၀
(ရေတွက်ပြပုံ) ၁၆-၇
လောကုတ္တရာစိတ်အကျယ်
ဖြစ်ပုံ (ဝါဒကွဲများ) ၁၈
လောကုတ္တရာစိတ်(အဓိပ္ပာယ်) ၄
လောကုတ္တရာစိတ်
သင်္ဂဟနည်း ၅
(ခွဲခြားပြပုံ) ၄၅
လောဘကြီး (ခေါ်ရပုံ) ၂၂
လောဘအပြား (ခွဲခြားပြပုံ) ၃၁
လောဘ (အမည်အမျိုးမျိုး
ခေါ်ပုံ) ၃၁
လောဘကိုတရားကိုယ်
ကောက်ရသော
အရာများ ၁၆၅
လောဘစေတသိက် (ယှဉ်ပုံ) ၃၆
လောဘမူစတုတ္ထ
အသင်္ခါရိကစိတ်
(စေတသိက်ယှဉ်ပုံ) ၄၀
လောဘမူစိတ်-၈ (ခွဲခြား
ပြပုံ) ၅
လောဘမူစိတ်-၈ (ဟိတ် ၂-ခု
ယှဉ်ပုံ ၄၈
လောဘမူစိတ် (ခေါ်ခြင်း
အကြောင်း) ၅
လောဘမူ တတိယ
အသင်္ခါရိကစိတ်
(စေတသိက်ယှဉ်ပုံ) ၄၀
လောဘမူဒုတိယ
အသင်္ခါရိကစိတ်
(စေတသိက်ယှဉ်ပုံ) ၄၀
လောဘမူပထမ
အသင်္ခါရိကစိတ် (စေ
တသိက်ယှဉ်ပုံ) ၄၀
လောဘမူသင်္ဂဟနည်း-၄
(ရေတွက်ပြပုံ) ၃၉-၄၀
လောဘမူသသင်္ခါရိက
စိတ်-၄ (စေတသိက်
ယှဉ်ပုံ) ၄၀
လောဘ (သဘောလက္ခ
ဏာ) ၃၀
လောင်ခြင်းအမှု (မီး၏ကိစ္စ
ရသဖြစ်ပုံ) ၂၃၀
လျှပ်တပြက်ခန့်ကာလ
(စိတ္တက္ခဏပေါင်းကုဋေ
တသိန်းမျှဖြစ်ပုံ) ၆၄

အက္ခရာစဉ် — စာမျက်နှာ

[ဝ]

- ဝစီကံ ၄-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ-ဒုစရိုက်အရာ) ၁၆၆
- ဝစီကံ ၄-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ-သုစရိုက်အရာ) ၁၁၇
- ဝစီဒွါရချဉ်းမြောက်သောကံ (ဝစီကံမည်ပုံ) ၁၁၅
- ဝစီဝိညတ်ရုပ် (ဝစီဒွါရ မည်ပုံ) ၁၁၅
- ဝစီသင်္ခါရ (ဝစီကံကို ခေါ်ပုံ) ၁၇၉
- ဝစီသုစရိုက် ၄-ပါး (ခေါ်ပုံ) ၁၁၇
- ဝဋ္ဋဆန္ဒ (အဓိပ္ပါယ်) ၂၉
- ဝဋ္ဋ (အဓိပ္ပါယ်) ၁၈၅
- ဝဋ္ဋ ၃ ပါး (ခွဲခြားပြပုံ) ၁၈၅
- ဝဋ္ဋ ၃-ပါး (ချားရဟတ် ကဲ့သို့လည်နေပုံ) ၁၈၇
- ဝတ္ထာရမ္မဏ ၅-မျိုး (ရေတွက်ပြပုံ) ၂၀၁
- ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတ ၅-မျိုး စံပြချက် ၂၀၈
- ဝတ္ထု (ခေါ်ခြင်း အကြောင်း) ၆၁
- ဝတ္ထုပုရေဇာတတ္တိ (ညွှန်ပြပုံ) ၁၉၈
- ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယ ပစ္စည်း (ကောက်ပြပုံ) ၁၉၁
- ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စည်း (ညွှန်ပြပုံ) ၁၉၃
- ဝတ္ထုပုရေဇာတ-မျိုး ၆-ပါး (ခွဲခြားပြပုံ) ၂၀၈-၁
- ဝတ္ထုပုရေဇာတ ၆-မျိုး စံပြချက် ၂၀၇
- ဝတ္ထုပုရေဇာတ ဝိပ္ပယုတ် (ညွှန်ပြပုံ) ၁၉၇
- ဝတ္ထုပုရေဇာတိန္ဒြိယ (ကောက်ပြပုံ) ၁၉၆
- ဝတ္ထုရုပ် ၆-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ) ၆၁-၁၄၀
- ဝတ္ထုရုပ်ကို ရံခါမှီ မှီ-၄၂ (ရေတွက်ပြပုံ) ၆၃
- ဝတ္ထုရုပ် (ခေါ်ခြင်း အကြောင်း) ၁၄၁
- ဝတ္ထုသင်္ဂဟ (ဝေဘန် ပြပုံ) ၆၁-၃
- ဝဝတ္ထာန် ၁-ပါး (စတုဓာတု ဝဝတ္ထာန်) ၂၂၁
- ဝသဝတ္တိဘုံ (မာရ်နတ်မျိုး တို့၏ နေရာ, မြို့ရွာ အသီးအခြားရှိပုံ) ၉၈

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဝ]	
ဝသီဘော ၅-ပါး (ခွဲခြားပြပုံ)	၂၂၆
ဝါကရ (ဂဏန်းပြန် ပိဋကတ်သင်္ချာ-ဖြစ်ပုံ)	၉၀
ဝါရ ၄-မျိုး (ခွဲခြားပြပုံ-ဝီထိအရာ)	၆၇
ဝိကာရ (အဓိပ္ပါယ်)	၁၄၀
ဝိကာရရုပ်-၃ (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၃၉
ဝိကာလဘောဇနေ (လူသာမန်တို့မှာ ထူးခြားချက်)	၁၂၀
ဝိစာရအပြား (ခွဲခြားပြပုံ)	၂၈
ဝိစာရယှဉ်-၆၆ (ရေတွက်ပြပုံ)	၃၂
ဝိစိကိစ္ဆာအပြား (ခွဲခြားပြပုံ)	၃၉
ဝိစိကိစ္ဆာစေတသိက် (ယှဉ်ပုံ)	၃၇
ဝိစိကိစ္ဆာ ၁၆-ပါး (သုတ္တန်လာ ရေတွက်ပြပုံ)	၂၃၁
ဝိစိကိစ္ဆာ ၈-ပါး (အဘိဓမ္မာလာ ရေတွက်ပြပုံ)	၂၃၂
ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ္တံ (အနက်)	၄
ဝိစိကိစ္ဆာ (သဘောလက္ခဏာ)	၃၀

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဝ]	
ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်စိတ် (စေတသိက်ယှဉ်ပုံ)	၄၁
ဝိဇ္ဇမာန-အဝိဇ္ဇမာန ပညတ်များ (ခွဲခြားပြပုံ)	၂၁၃
ဝိဇ္ဇမာနပညတ် (အဓိပ္ပါယ်)	၂၁၃
ဝိညတ်-၂ (စိတ်နှင့်အသက်တူပုံ)	၆၅
ဝိညတ်ဒွေကိုဖြစ်စေနိုင်သော စိတ်-၃၂ (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၄၅
ဝိညတ်နှင့်လက္ခဏာရုပ်သက် (ရေတွက်ပြပုံ)	၆၅
ဝိညတ်ပါရှိသောစိတ္တဇကလာပ်-၄ (ဖြစ်ရာကာလ)	၁၅၃
ဝိညတ်ရုပ်-၂ (ဒွါရခေါ်ခြင်းအကြောင်း)	၁၄၁
ဝိညတ်ရုပ် (အဓိပ္ပါယ်)	၁၃၉
ဝိညတ်သိ အလိုသိ ၂-ပါး (ခွဲခြားပြပုံ)	၂၁၄
ဝိညာဏက္ခန္ဓာ (တရားကိုယ်)	၁၇၅
ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန် (အနက်)	၁၂

www.dhammaransi.com

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဝ]	
ဝိညာဏဋ္ဌာယနစျာန် (ရှုရန်အားထုတ်ပုံ)	၂၂၇
ဝိညာဏခတ် ၇-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ)	၆၃
ဝိညာဏ် (တရားကိုယ်-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်)	၁၀၀
ဝိညာတ (အဓိပ္ပါယ်-ဝိထိအရာ)	၈၁
ဝိညာတသမ္ဘဝါရ (အဓိပ္ပါယ်-ဝိထိအရာ)	၈၁
ဝိတက်အပြား (ခွဲခြားပြပုံ)	၂၇
ဝိဘက်စရိုက်နှင့်လျော်သော ကသိုဏ်းဝန်း	၂၂၂
ဝိဘက် မောဟစရိုက်တို့နှင့် လျော်သောကမ္မဋ္ဌာန်း	၂၂၂
ဝိဘက်ယှဉ်-၅၅ (ရေတွက်ပြပုံ)	၃၄-၅
ဝိပလ္လာသဓမ္မတို့၏အစွမ်း (ဝိညာဏဖြစ်ပုံဝိထိအရာ)	၈၁
ဝိပဿနာ ၃-ပါးနှင့် လက္ခဏာရေး ၃-ပါး (စပ်ယှဉ်ပုံ)	၂၄၀
ဝိပဿနာ၏အန္တရာယ်-၁၀ (ဖြစ်ပေါ်လာပုံ)	၂၃၄

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဝ]	
ဝိပဿနာဉာဏ် ၁၀-ပါး (ခွဲခြားပြပုံ)	၂၃၂-၄
ဝိပဿနာမှု (အစေးကို ခန်းခြောက်စေတတ်သော ပယောဂနှင့် တူပုံ)	၁၀၀
ဝိပါကနိယာမ (ခွဲခြားပြပုံ-ဝိထိအရာ)	၈၄
ဝိပါကပစ္စည်း (ကောက်ပြပုံ)	၁၉၅
ဝိပါကဝဋ် (အဓိပ္ပါယ်)	၁၀၅
ဝိပါကဝဋ်(အပင်နှင့်တူပုံ)	၁၀၈
ဝိပ္ပယုတ္တ ၃-မျိုး (ခွဲခြားပြပုံ)	၁၉၇
ဝိဘူတ (အဓိပ္ပါယ်)	၇၀
ဝိဘူတာရုံဝိထိ (ဇောဝါရဖြစ်ပုံ)	၇၀
ဝိမောက္ခ (အနက်အဓိပ္ပါယ်)	၂၃၉
ဝိမောက္ခ အပြား (ခွဲခြားပြပုံ)	၂၄၂-၃
ဝိမောက္ခမုခ (အဓိပ္ပါယ်)	၂၄၀
ဝိမောက္ခမုခ ၃-ပါး (ခွဲခြားပြပုံ)	၂၃၉-၂၄၂

www.dhammaransi.com

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဝ]	
ဝိရတိစေတသိက် ၃-ခု (ယှဉ်ပုံ)	၃၈
ဝိရတီစေတသိက် ၃-ခု (ရေတွက်ပြပုံ)	၂၄
ဝိရတီ စေတသိက် သမ္ပယောဂနည်း (ခွဲခြားပြပုံ)	၃၈
ဝိရတီ ၃-ပါး (ကိစ္စတပ်ပုံ)	၃၃
ဝိရတီ (၃-ပါး ၃-လီ ဖြစ်ပုံ)	၂၄
ဝိဝဋ္ဋ (အဓိပ္ပါယ်)	၁၀၇
ဝိဝဋ္ဋဆန္ဒ (အဓိပ္ပါယ်)	၂၉
ဝိဝဋ္ဋဆန္ဒ (ထက်သန်လျှင် တဏှာအထူးကြီး ကွယ်ပျောက်ပုံ)	၂၉
ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ (အဓိပ္ပါယ်)	၁၀၇
ဝိသမဟေတုဒိဋ္ဌိ (အဓိပ္ပါယ်)	၂၃၂
ဝိသယခေတ် (စကြဝဠာ အနန္တဖြစ်ပုံ)	၁၀၉
ဝိသယရုပ် ၅-ခု (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၃၀
ဝိဘိက္ကမနိုင်ငံကြီးကို ပျက်ဆီးရန်လက်နက်မျိုး	၂၁၀
[ဝ]	
ဝီတိက္ကမဘုံကြီး (အဓိပ္ပါယ်)	၂၁၇
ဝီထိ ၆-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ)	၆၅-၆
ဝီထိစိတ်များ (သေခါနီး အခါ အာရုံပြုကြပုံ)	၁၃၃
ဝီထိပိုင်း (အကျယ်)	၆၄-၉၃
ဝီထိမုတ်စိတ်-၁၉ (ဖော်ပြပုံ)	၆၅
ဝီရိယအင်္ဂါ ၄-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၇၁
ဝီရိယအပြား (ခွဲခြားပြပုံ)	၂၀
ဝီရိယ (၉-ကိစ္စတပ်ပုံ)	၁၇၄
ဝီရိယယှဉ်-၁၀၅ (ရေတွက်ပြပုံ)	၃၅
ဝီရိယိန္ဒြေ၊ဝီရိယဗိုလ် (အဓိပ္ပါယ်)	၁၇၃
ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ (ခေါ်ခြင်း အကြောင်း)	၂၃၅
ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာ ဉာဏ် (အဓိပ္ပါယ်)	၂၃၅
ဝုဋ္ဌာနသိ (အဓိပ္ပါယ်)	၂၂၆
ဝုဋ္ဌောဝါရ (မည်ခြင်း အကြောင်း)	၆၇
ဝေတြဏီ (ခေါ်ခြင်း အကြောင်း)	၉၆

www.dhammaransi.com

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဝ]	
ဝေတြက်မည်သော ကြိမ်ပုံက်ချောင်း ငရဲ (ဒေဝဒူတသုတ်၌လာပုံ)	၉၆
ဝေဒနာအပြား (ခွဲခြားပြပုံ)	၂၅
ဝေဒနာ ၆-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၈၁
ဝေဒနာက္ခန္ဓာ (တရားကိုယ်)	၁၇၅
ဝေဒနာသင်္ဂဟ (စိတ်ပိုင်းကို ညွှန်ပြပုံ)	၄၇
ဝေဒနာ (သဘောလက္ခဏာ)	၂၁
ဝေဒနိန္ဒြေ-၅ (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၆၆
ဝေယျာဝစ္စ (အဓိပ္ပါယ်)	၁၁၈
ဝေဟပ္ဖိုလ်နှင့် အသညသတ် (တပြင်တည်းတည်းကြပုံ)	၉၉
ဝေဟပ္ဖိုလ်ဗြဟ္မာတို့၏အသက်	၁၁၁
ဝေဟပ္ဖိုလ်ဘုံရှိ အရိယာ (ပဋိသန္ဓေအားဖြင့်သွားခြင်းမရှိပုံ)	၁၂၇
ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနကိစ္စ (အနက်)	၄၉
[သ]	
သံဃာဂုဏ်၌ သက်ဝင်ခြင်း (သောတာပတ္တိအင်္ဂါဖြစ်ပုံ)	၁၇၂
သံဃာတော်အဆက်ဆက် (ပကတူပနိဿယပစ္စည်းတပ်ပုံ)	၁၉၂
သံယောဇန (အနက်)	၁၆၄
သံယောဇဉ် ၁၀-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ အဘိဓမ္မာနည်း)	၁၆၄
သံယောဇဉ် ၁၀-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ သုတ္တန်နည်း)	၁၆၄
သံဝဋ္ဋ (အဓိပ္ပါယ်)	၁၀၇
သံဝဋ္ဋကပ် စသည် ၄-မျိုး (ခွဲခြားပြပုံ)	၁၀၇
သံဝဋ္ဋဌာယီ (အဓိပ္ပါယ်)	၁၀၇
သံသရာစက်လည်ပုံ	၁၈၇
သဥပါဒိသေသ (ခေါ်ဆိုခြင်းအကြောင်း)	၁၅၇
သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် (အဓိပ္ပါယ်)	၁၅၇
သကဒါဂါမိမဂ္ဂေါ (အနက်)	၁၅
သကဒါဂါမိမဂ်သို့ရောက်ပုံ	၂၃၀

www.dhammaransi.com

အက္ခရာစဉ် — စာမျက်နှာ

[သ]

- **သကဒါဂါမ်** ပုဂ္ဂိုလ်စိတ်ရ (ရေတွက်ပြပုံ) ၉၂
- **သခ်ါရက္ခန္ဓာ** (တရားကိုယ်) ၁၇၅
- သခ်ါရဇနကကံ (စိတ်အစဉ်ကို ဘဝသစ်၌ ပစ်ချပုံ) ၁၃၂
- သခ်ါရ (**တရားကိုယ်**·ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်) ၁၇၉
- **သခ်ါရုပေက္ခာဉာဏ်** (အဓိပ္ပါယ်) ၂၃၄
- **သင်္ဂြိုဟ်နည်း**—၃၅ (ဝေဘန်ပြပုံ) ၃၉-၄၆
- သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း (ခက်ခဲခြင်း ၃-ပါးရှိပုံ) ၁
- သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း (ပိဋကတ် ၂-ပုံ အကျဉ်းချုံ့မိပုံ) ၁
- သဃ်ာတရဲကြီး (တည်နေပုံ) ၉၆
- **သစ္စာဝိမုတ်တရားများ** (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၇၈
- **သစ္စာ** (အဓိပ္ပါယ်) ၁၇၇
- **သစ္စာ ၄**—ပါး (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၇၇
- **သဋ္ဌိကရဏကိစ္စ** (အဓိပ္ပါယ်) ၂

[သ]

- **သဥ္စိုဝ်း ရေဲကြီး** (တည်နေပုံ) ၉၆
- **သညာ**အပြား (ခွဲခြားပြပုံ) ၂၆
- သညာ (အသိ အလိမ္မာ ခေါ်ပုံ) ၂၆
- သညာက္ခန္ဓာ (တရားကိုယ်) ၁၇၅
- သညာ (သဘောလက္ခဏာ) ၂၁
- သဏ္ဍာနပညတ် (ပုံစံ နှင့် အဓိပ္ပါယ်) ၂၁၂
- **သတိ** (ကိစ္စ**တပ်**ပုံ) ၃၂
- သတိ (၈-ကိစ္စတပ်ပုံ) ၁၇၄
- သတိန္ဒြေ၊ သတိဗိုလ် (အဓိပ္ပါယ်) ၁၇၃
- သတိပဋ္ဌာန် ၄·ပါး (ရေတွက်ပြပုံ) ၁၇၀
- သတ္တက္ခတ္တုပရမ သောတာပန် (ပဋိသန္ဓေငြိမ်းပုံ) ၂၃၈
- **သတ္တမဇော စေတနာ** (ဂရုကကံခေါ်ပုံ) ၁၁၃
- **သတ္တဝါများ** (သစ်ပင်**များနှင့်** တူကြပုံ) ၁၈၇-၈
- သဒ္ဒါရုံကိုသာ အာရုံပြုသောစိတ် ၅၈

www.dhammaransi.com

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[သ]	
သဒ္ဒါ (ကိစ္စဘပ်ပုံ)	၃၂
သဒ္ဒါ (၂-ကိစ္စဘပ်ပုံ)	၁၇၄
သဒ္ဓါစရိုက်နှင့်လျော်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းများ (ရေတွက်ပြပုံ)	၂၂၂
သဒ္ဓိန္ဒြေလွန်သော ပဥ္စမ ဈာန် (အဝိဟာဘုံ၌ ဖြစ်စေပုံ)	၁၂၆
သဒ္ဓိန္ဒြေ သဒ္ဒါဗိုလ် (အဓိပ္ပါယ်)	၁၇၂
သနိဒဿနရုပ် (မည်ခြင်း အကြောင်း)	၁၄၃
သန္တတိ (အဓိပ္ပါယ်)	၁၄၀
သန္တတိပညတ် (အဓိပ္ပာယ်)	၂၁၂
သန္တတိရုပ် (အသက်ကို ပြပုံ)	၆၅
သန္တိကေ (အဓိပ္ပာယ်)	၁၄၂
သန္တိကေရုပ်-၁၂ (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၄၂
သန္တီရဏ (အနက်)	၇
သန္တီရဏကိစ္စ (အနက်)	၄၉
သန္တီရဏ ၄ (ကိစ္စတပ်ပုံ)	၅၁
သန္တီရဏ ၃ (ကိစ္စပြားပုံ)	၅၄

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[သ]	
သန်လျက် အရွက်ရှိသော အသိဗတ္တာ သစ်ပင်တော ငရဲ (တည်နေပုံ)	၉၆
သပ္ပဋိဃ (အဓိပ္ပာယ်)	၁၄၂
သပ္ပဋိဃရုပ်-၁၂ (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၃၂
သပ္ပါယ အပြားနှင့် စရိုက် ၆-ပါး (ခွဲခြားပြပုံ)	၂၂၁-၂
သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ-၇ (စိတ်တိုင်းမှာယှဉ်ပုံ)	၃၄
သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ စေတသိက် (ခေါ်ခြင်း အကြောင်း)	၂၁
သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ စေတသိက် ၇ (ရေတွက်ပြပုံ)	၂၀
သဗ္ဗညုဘုရား တို့၏ သာသနာ၌ (ကျွတ်လွတ်သူပုဂ္ဂိုလ် ၇-မျိုးရှိပုံ)	၂၄၃
သဗ္ဗသင်္ဂဟ (ဝေဘန် ပြပုံ)	၁၇၅-၈
သမာဒါနဝိရတီ (အဓိပ္ပာယ်)	၂၄
သမာဓိ (၄-ကိစ္စတပ်ပုံ)	၁၇၄

www.dhammaransi.com

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[သ]	
သမာဓိန္ဒြေ သမာဓိဗိုလ် (အဓိပ္ပါယ်)	၁၇၃
သမာပဇ္ဇနဝသီ (အဓိပ္ပါယ်)	၂၂၆
သမာပတ်အပြား (ခွဲခြားပြပုံ)	၂၄၃ ၄
သမုစ္စည်းပိုင်း (အကျယ်)	၁၆၁-၁၇၈
သမုစ္ဆေဒဝိရတိ (အဓိပ္ပါယ်)	၂၄
သမုဒယသစ္စာ (တရားကိုယ်)	၁၇၇
သမူဟဂ္ဂဟဏဝါရ (အဓိပ္ပါယ်)	၇၉
သမူဟပညတ် (အဓိပ္ပါယ်)	၂၁၂
သမ္ပဋိစ္ဆန (အနက်)	၇
သမ္ပဋိစ္ဆနကိစ္စ (အနက်)	၄၉
သမ္ပဋိစ္ဆိုန်းဒွေ (ကိစ္စတပ်ပုံ)	၅၀
သမ္ပဋိစ္ဆိုန်းဒွေ (စေတသိက်ယှဉ်ပုံ)	၄၂
သမ္ပတ္တ (အဓိပ္ပါယ်)	၁၄၂
သမ္ပတ္တဂါဟကရုပ် (ခေါ်ခြင်းအကြောင်း)	၁၄၃

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[သ]	
သမ္ပတ္တဂါဟကရုပ် (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၄၃
သမ္ပတ္တဝိရတိ (အဓိပ္ပါယ်)	၂၄
သမ္ပယုတ္တပစ္စည်း (ကောက်ပြပုံ)	၁၉၇
သမ္ပယောဂအင်္ဂါ ၄-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ)	၂၀
သမ္ပယောဂနည်း-၁၈ (ဝေဘန်ပြပုံ)	၃၄·၉
သမ္မပ္ပဓာန် ၄-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၇၀-၁
သမ္မသနဉာဏ် (အဓိပ္ပါယ်)	၂၃၂
သမ္မာအာဇီဝ (သဘောလက္ခဏာ)	၂၄
သမ္မာအာဇီဝေါ (အနက်)	၁၅
သမ္မာကမ္မန္တ (သဘောလက္ခဏာ)	၂၄
သမ္မာကမ္မန္တော (အနက်)	၁၅
သမ္မာဒိဋ္ဌိ (အဓိပ္ပါယ်နှင့် တရားကိုယ်)	၁၁၇
သမ္မာဒိဋ္ဌိ (အနက်)	၁၅
သမ္မာဒိဋ္ဌိ ၂-မျိုး (ခွဲခြားပြပုံ)	၂၁၅-၆

www.dhammaransi.com

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[သ]	
သမ္မာဒိဋ္ဌိမောဃ (အဓိပ္ပါယ်)	၂၉
သမ္မာဝါစာ (အနက်)	၁၅
သမ္မာဝါစာ (သဘော လက္ခဏာ)	၂၄
သမ္မာဝါယာမ (အနက်)	၁၅
သမ္မာသင်္ကပ္ပ (အနက်)	၁၅
သမ္မာသတိ (အနက်)	၁၅
သမ္မာသမာဓိ (အနက်)	၁၅
သမ္မုတိ ပရမတ္ထသစ္စာ ၂-ပါး (ခွဲခြားပြပုံ)	၂၁၄·၅
သမ္မုတိသစ္စာကို အလွတ် ပယ်မှု (မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဖြစ်ပုံ)	၂၁၅
သမ္မုတိသစ္စာ (ပုံစံ နှင့် အဓိပ္ပါယ်)	၂၁၄-၅
သဝနကိစ္စ (အနက်)	၄၉
သဝနကိစ္စတပ်သော စိတ်-၂	၅၀
သသင်္ခါရိကံ (အနက်)	၄
သဟဇာတအငယ် ၇-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၉၉
သဟဇာတအလတ် ၄-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၉၈
သဟဇာတကမ္မ (ကောက်ပြပုံ)	၁၉၅
[သ]	
သဟဇာတကြီး ၄-ပါး (ကျေးဇူးပြုပုံ)	၂၀၄·၅
သဟဇာတကြီး ၄-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၉၈
သဟဇာတငယ် ၇-ပါး (ပစ္စည်းတပ်ပုံ)	၂၀၅-၆
သဟဇာတ ၁၅-မျိုး (ခွဲခြားပြပုံ)	၁၉၈-၂၀၀
သဟဇာတဇတ္တ (ညွှန်ပြပုံ)	၁၉၈
သဟဇာတနိဿယ (ညွှန်ပြပုံ)	၁၉၁
သဟဇာတပစ္စည်း (ကောက်ပြပုံ)	၁၉၀-၁
သဟဇာတပစ္စည်း (သဘောအဓိပ္ပါယ်)	၂၀၀
သဟဇာတရုပ် ၃-မျိုး (ခွဲခြားပြပုံ)	၁၉၉
သဟဇာတလတ် ၄-ပါး (ပစ္စည်းတပ်ပုံ)	၂၀၅
သဟဇာတဝိပ္ပယုတ် (ကောက်ပြပုံ)	၁၉၇
သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်း (ကောက်ပြပုံ)	၁၈၉
သဟဇာတိန္ဒြိယ (ကောက်ပြပုံ)	၁၉၆

www.dhammaransi.com

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ

[သ]

သဠာယတန (တရားကိုယ်) ၁၈၁

သာတာဂီရိဘီလူး (အန္တရ ဂ.ပ် အသက်ရှည်ပုံ) ၁၀၅

သာယနကိစ္စ (အနက်) ၄၉

သာယနကိစ္စတပ်သော စိတ်-၂ ၅၀

သာယာဘွယ်ကို ခင်မင်တွယ်တာခြင်း (လောဘမည်ပုံ) ၃၀

သာသနာ၌ လိုရင်းပဓာန (အနုသယကို ဖျက်ဆီးမှုဖြစ်ပုံ) ၂၁၈

သာသနာတော်၌ ကိစ္စကြီး ၄-ပါး ၂

သာသနာတော် ၃-ပါး (ခွဲခြားပြပုံ) ၂၁၇

သာသနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ (အဓိပ္ပါယ်) ၂၁၅

သာသနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ (ဗောဓိဉာဏ်သို့ရောက်နိုင်ပုံ) ၂၁၅

သိက္ခာ ၃-ပါး (ခွဲခြားပြပုံ) ၂၁၇

[သ]

သီလာမြေပြင် (တည်နေပုံ) ၉၅

သီလဖြည့်ကျင့်မှု၌ ထက်သန်ခြင်း (သောတာပတ္တိအင်္ဂါဖြစ်ပုံ) ၁၇၂

သီလဗ္ဗတ (အဓိပ္ပါယ်) ၁၆၂

သီလရှိသောပုဂ္ဂိုလ် (ဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာန ပညတ်ပုံစံ) ၂၁၃

သီလဝိသုဒ္ဓိ (ဝေဘန်ပြပုံ) ၂၁၇

သုံးဆဲ့တဘုံဝေဘန်ခန်း ၉၄-၁၀၀

သုခသဟဂတံ (အနက်) ၆

သုခုမရုပ်-၁၆ (ညွှန်ပြပုံ) ၁၄၂

သုဂတိအဟိတ်စုတိနောင် (ပဋိသန္ဓေနှောင်းပုံ) ၁၃၅

သုဂတိအဟိတ်ပဋိသန္ဓေစိတ် (ကောက်ပြပုံ) ၁၀၁

သုဂတိ အဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ် စိတ်ရ-၄၁ (ရေတွက်ပြပုံ) ၉၁

သုဂတိ အဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ် (ပဋိသန္ဓေစိတ်ကိုစွဲ၍ ခေါ်ပုံ) ၁၀၁-၂

www.dhammaransi.com

အက္ခရာစဉ် — စာမျက်နှာ

[သ]

သုဂတိခန္ဓာကိုယ် ဖြစ်စေမှု (စေတနာ၏ အမှု ဖြစ်ပုံ) — ၂၆
သုစရိုက် ၁၀-ပါး (ခွဲခြား ပြပုံ) — ၁၁၇
သုညတဉာဏ် (ခေါ်ဆို ခြင်းအကြောင်း) — ၂၄၁-၂
သုညတနိဗ္ဗာန် (အဓိပ္ပါယ်) — ၁၅၈
သုညတမဂ် (အဓိပ္ပါယ်) — ၂၄၂
သုတ (အဓိပ္ပါယ်ဝိထိ အရာ) — ၈၀
သုတသမ္မန္န (အဓိပ္ပာယ် ဝိထိ အရာ) — ၈၁
သုတ္တန်ပိဋကတ်ကိုပါ အကျဉ်းချုံးသောအပိုင်း များ (ရေတွက်ပြပုံ) — ၂၄၅
သုတ္တန်လာ ဝိထိကိစ္စာ ၁၆-ပါး (ရေတွက် ပြပုံ) — ၂၃၁
သုဒဿာဘုံ ဗြဟ္မာတို့၏ အသက် — ၁၁၁
သုဒဿီဘုံ ဗြဟ္မာတို့၏ အသက် — ၁၁၁

[သ]

သုဒ္ဓါဝါသ ၅-ဘုံ၌ရသော ပုဂ္ဂိုလ်များ (ရေတွက် ပြပုံ) — ၉၀
သုဒ္ဓါဝါသ ၅-ဘုံရှိ အရိယာ (မိမိဘုံ၌ ၂-ခါ ထပ်၍ ပဋိသန္ဓေ မနေပုံ) — ၁၂၇
သုဒ္ဓါဝါသ ၅-ဘုံ (ရေတွက်ပြပုံ) — ၁၀၀
သုဒ္ဓဝါသ ဗြဟ္မာတို့၏ အသက် — ၁၁၁
သုဒ္ဓိကဝါရ (အဓိပ္ပါယ်) — ၇၉
သုဘကိဏှာ ဗြဟ္မာတို့၏ အသက် — ၁၁၀
သူစိလောမ ဘီလူး (အန္တရကပ်အသက် ရှည်ပုံ) — ၁၀၂
သူတပါးကို ပြုစုခြင်း (ဣဿာမည်ပုံ) — ၄၀
သူမိုက်ကြီးတယောက် (ဥပနိဿယပစ္စည်း တပ်ပုံ) — ၁၉၃
သေခါနီး၌ ထင်လာမြဲ အာရုံ ၃-ပါး (ထူး ခြားပုံ) — ၁၂၉

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[သ]	
သခြင်း ၄-မျိုး (ခွဲခြားပြပုံ)	၁၂၀
သောကပရိဒေဝသည် (ဝဋ္ဋဓမ္မ၏ အကျိုးဆက်မျှသာဖြစ်ပုံ)	၁၀၄
သောတဒွါရ၌ ဖြစ်သောစိတ်-၄၆ (ရေတွက်ပြပုံ)	၅၅
သောတဒွါရ၌သာဖြစ်သောစိတ် (ရေတွက်ပြပုံ)	၅၄
သောတဒွါရဝီထိ (၁၅-ပါး ဖြစ်ပုံ)	၆၀
သောတဒွါရဝီထိ (ဖြစ်ခြင်း အကြောင်း ၄-ပါး)	၆၉
သောတဝိညာဉ်ဒွေ (ကိစ္စ တပ်ပုံ)	၅၀
သောတာပတ္တိအကြောင်း အင်္ဂါ ၄-ပါး (ရေတွက်ပြပုံ)	၁၇၂
သောတာပတ္တိဖိုလ်ဝင်စားပုံ ဝီထိ (ဝိပဿနာဉာဏ်အရ)	၂၁၇
သောတာပတ္တိမဂ္ဂေါ (အနက်)	၁၅
သောတာပတ္တိမဂ် (ဂုဏ်ကျေးဇူးများ)	၁၅၅-၆
[သ]	
သောတာပတ္တိမဂ်ငယ်သော တရားများ	၂၃၇
သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်စိတ် ၇ (ရေတွက်ပြပုံ)	၈၂
သောတာပန်များ (အပါယ် သံသရာကြီး ပိတ်သိမ်းပုံ)	၁၅၅
သောတာပန်များ (ဒပူကောင်မျိုးမဟုတ်ပုံ)	၁၅၆
သောတာပန်များ (နို့မွှားနှ ချမ်းသာခံစားကြပုံ)	၁၅၅
သောတာပန်များ (သာသနာပ ဟူ၍ မရှိကြပုံ)	၁၅၅
သောတာပန်များ (သီဒါ သမုဒ္ဒရာ၌ ငါးကြီးများနှင့် တူကြပုံ)	၁၅၆
သောတာပန် ၃-မျိုး (ခွဲခြားပြပုံ)	၂၃၀
သောဘဏ (ခေါ်ခြင်း အကြောင်း)	၉
သောဘဏစိတ် (ဝေဘန်ပြပုံ)	၈-၁၄
သောဘဏ စေတသိက်-၂၅ (ရေတွက်ပြပုံ)	၂၅

www.dhammaransi.com

အကြောင်းအရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[သ]	
သောဘဏပကိဏ်း-၆ (ရေတွက်ပြပုံ)	၂၅
သောဘဏမှာသိ (ဝေဘန်ပြပုံ)	၄၂-၃
သောဘဏသာဓာရဏ စေတသိက်-၁၉ (ရေတွက်ပြပုံ)	၂၂-၃
သောဘဏသာဓာရဏ စေတသိက်သမ္ပယောဂ နည်း	၃၇
သောမနဿကုသိုလ် ၂-ခု နောင် (အပ္ပနာဇော များဖြစ်ပုံ)	၈၇
သောမနဿကြိယာ ၂ ခုနောင် (အပ္ပနာဇောများဖြစ်ကြပုံ)	၈၇
သောမနဿတဒါရုံ (ဒေါသဇောနောင် မကျပုံ)	၈၃
သောမနဿပုဂ္ဂိုလ် (ဒေါသဇောနောင် အာဂန္တုကဘဝင်ကျပုံ)	၃၈-၄
သောမနဿဘဝင်များ (ဒေါသဇောနောင် မကျပုံ)	၈၃
သောမနဿသန္တီရဏစိတ် (၂-ကိစ္စ တင်ပုံ)	၅၁
သောမနဿသန္တီရဏစိတ် (စေတသိက်ယှဉ်ပုံ)	၄၂
သောမနဿသဟဂုတံ (အနက်)	၄
[ဟ]	
ဟဒယဝတ္ထုအမြဲမှီ-၃၃ (ရေတွက်ပြပုံ)	၆၂
ဟသိတုပ္ပါဒ (အနက်)	၇
ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ် (စေတသိက်ယှဉ်ပုံ)	၄၂
ဟိတ် ၆-ပါး (ခွဲခြားပြပုံ)	၄၇
ဟိတ် ဈာန် မဂ္ဂင် (ခွဲခြားပြပုံ)	၁၆၅-၆
ဟိရီ (ကိုးတပ်ပုံ)	၃၂
ဟေတုပစ္စည်း (ကောက်ပြပုံ)	၁၈၉
ဟေတုသင်္ဂဟ (ဝေဘန်ပြပုံ)	၄၇-၈
ဟေမဝတဘီလူး (အန္တရကပ် အသက်ရှည်ပုံ)	၁၀၅

www.dhammaransi.com

ပရမတ္ထ သံခိပ်ကျမ်း

အမှား အမှန် ပြင်ဆင်ချက်

စာမျက်နှာ	အကြောင်းရေ	အမှား	အမှန်
၂၁	၂၅	သူတို့ပါရှိ	သူတို့ပါရှိမှ
၄၅	၂၄	သင်္ဂဟနည်း ငါးပါးပြီး၏	သင်္ဂဟနည်း ငါးပါးပြင်၏
၆၉	၂၁	မနောဒွါ ဋ္ဌလည်း	မနောဒွါရ ဋ္ဌလည်း
၈၉	၂၁	ဝတ္ထုရုပ်ကို	ဝတ္ထုရုပ်ကို
၁၀၀	၃	အဆင့်	အဆင့်ဆင့်
၁၁၀	၃	ဒိဝန္ထွေသယီ ကပ်တည်း	ဝိဝဋ္ဋွေသယီ ကင်ပတည်း
၁၁၀	၁၀	အသေချေယျ	အသင်္ခေယျ
၁၁၂	၁	ပဋိန္ဓေအခါ	ပဋိသန္ဓေ အခါ
၁၈၆	၁	သခ်ါပါတော့ သရည်	သင်္ခါရ ပါတော့သည်

—

www.dhammaransi.com

လယ်တီဆရာတော်

• ဆရာတော်၏ ဘဝ • ဆရာတော်၏ စာပေ • ဆရာတော်၏ လှုပ်ရှားမှု • ဆရာတော်၏ လုပ်ဆောင်မှု • ဆရာတော်၏ အတွေ့အကြုံ

စသည်တို့ကို ပြည့်စုံစွာ ဖော်ပြထားသည့်

အရွယ်ကြီး - ဆိုက်ကြီး - စာမျက်နှာ ၁၀၀၀ - ကျော်

အတွင်း ဓာတ်ပုံပေါင်း ၃၀၀ - ကျော်

ပါရှိသော စာအုပ်ကြီး။

မြန်မာပြည်စာအုပ်တိုက်
၁၃ (အေ)၊ ၉၈ - လမ်း၊ ကန်တော်လေးစာတိုက်၊
ရန်ကုန်မြို့။

www.dhammaransi.com